

Lagrådsremiss

Betaltjänster

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 4 mars 2010

Mats Odell

Mats Walberg
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Lagrådsremissen innehåller framför allt ett förslag till en ny lag om betaltjänster. Den nya lagen innehåller bl.a. bestämmelser om vilken information som ska ges i samband med tillhandahållande och genomförande av betaltjänster och vilka krav som ställs i samband med att betalningstransaktioner genomförs. Dessutom finns det i lagen bestämmelser om vilka institut som får tillhandahålla betaltjänster och hur deras betaltjänstverksamhet ska drivas.

Den nya lagen samt övriga lagförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	5
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om betaltjänster.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).....	44
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer.....	45
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	48
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet.....	50
2.7	Förslag till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59).....	55
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.....	57
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.....	58
3	Ärendet och dess beredning.....	62
4	Bakgrund.....	63
5	Allmänna utgångspunkter.....	67
5.1	En ny lag om betaltjänster.....	67
5.2	Möjligheterna till nationella val vid genomförandet av betaltjänstdirektivet.....	69
5.3	Klagomål- och tvistlösningsmekanismer.....	70
5.4	Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om gränsöverskridande betalningar.....	74
5.5	Följdändringar i andra lagar med anledning av att betaltjänstdirektivet genomförs.....	77
6	Definitioner och tillämpningsområde.....	80
6.1	Definitioner.....	80
6.2	Tillämpningsområde.....	98
7	Rörelseregler för betaltjänstverksamhet.....	114
7.1	Tillståndsplikt.....	114
7.2	Kapitalkrav.....	121
7.3	Övriga rörelseregler.....	125
7.4	Gränsöverskridande betaltjänstverksamhet, tillhanda hållande av betaltjänster genom ombud eller filial m.m.....	140
7.5	Bemyndiganden.....	150
8	Avtalsvillkor och informationskrav.....	152
8.1	Tillämpningsområde.....	152
8.2	Avgifter för information.....	154

8.3	Information om extra avgifter eller nedsättning av avgift.....	157
8.4	Valuta och valutaväxling.....	158
8.5	Undantag från informationskraven för vissa betalningsinstrument	159
8.6	Informationsskyldighet vid enstaka betalningstransaktioner.....	163
8.7	Informationsskyldighet vid ramavtal.....	170
9	Rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster.....	188
9.1	Reglernas tillämpningsområde	188
9.2	Avgifter	191
9.3	Undantag för vissa betalningsinstrument för låga belopp och elektroniska pengar	196
9.4	Godkännande av betalningstransaktioner.....	198
9.5	Begränsning av betalningsinstruments användning.....	201
9.6	Betaltjänstleverantörens skyldigheter vid utfärdande av betalningsinstrument.....	202
9.7	Styrkande av att en betalningstransaktion har godkänts och betaltjänstleverantörens ansvar för obehöriga transaktioner	205
9.8	Rätt till återbetalning av autogiro- och korttransaktioner.....	206
9.9	Genomförandet av betalningstransaktioner.....	214
9.10	Genomförandetid och valuteringsdag.....	223
9.11	Ansvar för fel och brister.....	234
10	Behandling av personuppgifter m.m.	246
10.1	Behandling av personuppgifter om betalningstransaktioner.....	246
10.2	Register.....	250
10.3	Gallring m.m.	252
10.4	Ändringar i kreditupplysningslagen	255
11	Tillträde till betalningssystem.....	256
11.1	Betaltjänstleverantörers rätt att få tillträde till betalningssystem	256
11.2	Tillsyn över reglerna om tillträde till betalningssystem	262
12	Tillsyn och ingripanden	266
12.1	Tillsynsansvar.....	266
12.2	Ingripanden.....	276
13	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	290
13.1	Inledning.....	290
13.2	Ikraftträdande	291
13.3	Övergångsregler	292
14	Förslagets konsekvenser.....	300
14.1	Konsekvenser för institut, kunder, myndigheter och domstolar.....	300

15	Författningskommentar.....	306
15.1	Förslag till lag om betaltjänster.....	306
15.2	Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).....	345
15.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer.....	345
15.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	346
15.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet	346
15.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	346
15.7	Förslaget till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59).....	347
15.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.....	347
15.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.....	347

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om betaltjänster,
2. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
3. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer,
4. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
5. lag om ändring i lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet,
6. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
7. lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59),
8. lag om ändring i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar,
9. lag om ändring i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om betaltjänster som tillhandahålls i Sverige och utförs inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i euro eller i någon annan av EES-ländernas valutor.

I denna lag finns också bestämmelser om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer.

Definitioner

2 § Med *betaltjänster* avses i denna lag

1. tjänster som gör det möjligt att sätta in på och ta ut kontanter från ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltning av kontot,
2. genomförande av betalningstransaktioner, inklusive överföring av medel som även kan täckas av ett kreditutrymme, genom
 - a) autogiro,
 - b) kontokort eller andra betalningsinstrument, eller
 - c) kontobaserade betalningar,
3. utfärdande av betalningsinstrument,
4. inlösen av transaktionsbelopp där ett betalningsinstrument har använts,
5. penningöverföring, eller
6. genomförande av betalningstransaktioner där
 - a) betalaren godkänner transaktionen med någon form av utrustning för telekommunikation, digital teknik eller informationsteknik, och
 - b) betalningen sker till systemoperatören, som endast fungerar som mellanhand mellan betaltjänstanvändaren och leverantören av varorna eller tjänsterna.

3 § Med *betaltjänstleverantörer* avses i denna lag följande tillhandahållare av betaltjänster:

1. banker och kreditmarknadsföretag enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (EUT L 319, 5.12.2007, s. 1 (Celex 32007L0064).

2. institut för elektroniska pengar och de företag som har undantagits från tillstånd enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,

3. betalningsinstitut och de fysiska eller juridiska personer som har undantagits från tillståndsplikt enligt 2 kap. 3 §,

4. statliga och kommunala myndigheter, när de inte ägnar sig åt myndighetsutövning,

5. utländska fysiska och juridiska personer samt myndigheter inom EES, motsvarande dem i 1–4 med undantag av sådana fysiska eller juridiska personer som har undantagits från tillståndsplikt enligt nationella bestämmelser som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG²,

6. Europeiska centralbanken och nationella centralbanker i andra EES-länder, när de inte agerar i egenskap av monetär eller offentlig myndighet,

7. postgiroinstitut inom EES som enligt nationell lagstiftning har rätt att tillhandahålla betaltjänster, och

8. filialer till kreditinstitut från länder utanför EES.

4 § I denna lag betyder

1. *autogiro*: en betaltjänst för debitering av en betalares betalkonto, där initiativet till en betalningstransaktion tas av betalningsmottagaren på grundval av betalarens samtycke till mottagaren, mottagarens betaltjänstleverantör eller betalarens egen betaltjänstleverantör,

2. *bankdag*: en dag på vilken en betaltjänstleverantör har öppet för verksamhet i den utsträckning som krävs för genomförande av en betalningstransaktion,

3. *betalare*: en fysisk eller juridisk person som är antingen betalkontoinnehavare och som godkänner en betalningsorder från detta betalkonto, eller en fysisk eller juridisk person som lämnar en betalningsorder,

4. *betalkonto*: ett konto som innehas i en eller flera betaltjänst-användares namn och som är avsett för genomförandet av betalnings-transaktioner,

5. *betalningsinstitut*: ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som har fått tillstånd att tillhandahålla betaltjänster enligt 2 kap.,

6. *betalningsinstrument*: ett kontokort eller något annat personligt instrument eller personlig rutin som används för att initiera en betalningsorder,

7. *betalningsmottagare*: en fysisk eller juridisk person som är den avsedda mottagaren av medel vid en betalningstransaktion,

8. *betalningsorder*: varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en betalningstransaktion ska genomföras,

9. *betalningssystem*: ett generellt betalsystem enligt 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

² EUT L 319, 5.12.2007, s. 1 (Celex 32007L0064).

10. *betalningstransaktion*: insättning, uttag eller överföring av medel som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren,

11. *betaltjänstanvändare*: en fysisk eller juridisk person som utnyttjar en betaltjänst,

12. *debitera*: att medel dras från ett konto,

13. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt betalningsinstituts etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

14. *grupp*: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,

15. *hemland*: det land där ett företag har fått tillstånd att driva sådan verksamhet som avses i denna lag,

16. *konsument*: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

17. *kreditera*: att medel tillförs ett konto,

18. *kvalificerat innehav*: detsamma som i 1 kap. 5 § 14 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

19. *medel*: sedlar och mynt, kontotillgodohavanden samt elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,

20. *penningöverföring*: en betaltjänst där medel tas emot från en betalare, utan att något betalkonto öppnas i betalarens eller betalningsmottagarens namn, uteslutande i syfte att överföra motsvarande belopp till en mottagare eller en annan betaltjänstleverantör som agerar på mottagarens vägnar, eller där dessa medel tas emot på mottagarens vägnar och ställs till mottagarens förfogande,

21. *ramavtal*: ett avtal om betaltjänster som reglerar genomförandet av kommande enskilda och successiva betalningstransaktioner och som kan innehålla skyldigheter och villkor för att öppna ett betalkonto,

22. *referensväxelkurs*: den växelkurs som ligger till grund för beräkningen av eventuell valutaväxling och görs tillgänglig av betaltjänstleverantören eller härrör från en offentligt tillgänglig källa,

23. *referensräntesats*: den räntesats som ligger till grund för beräkningen av eventuell tillämplig ränta och som härrör från en offentligt tillgänglig källa som kan kontrolleras av båda parterna i ett avtal om betaltjänster,

24. *registrerad betaltjänstleverantör*: en betaltjänstleverantör som undantagits från krav på tillstånd enligt 2 kap. 3 §,

25. *startkapital*: detsamma som i 1 kap. 5 § 17 lagen om bank- och finansieringsrörelse,

26. *unik identifikationskod*: en kombination av bokstäver, siffror eller symboler som tillhandahållits av en betaltjänstleverantör, och som en betaltjänstanvändare ska uppge för att otvetydigt identifiera en annan betaltjänstanvändare eller dennes betalkonto,

27. *valuteringsdag*: den referens tidpunkt som används av en betaltjänstleverantör för att beräkna räntan på de medel som debiterats eller krediterats ett betalkonto.

5 § Ett betalningsinstitut och ett annat företag ska anses ha nära förbindelser, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterföretag äger minst 20 procent av kapitalet eller disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en och samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser ska även ett betalningsinstitut och en fysisk person anses ha, om

1. den fysiska personen

a) äger minst 20 procent av kapitalet i betalningsinstitutet,

b) disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i betalningsinstitutet,

c) på annat sätt har sådant inflytande över betalningsinstitutet att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag, eller

2. det finns en annan likartad förbindelse mellan denna person och betalningsinstitutet.

Undantag från tillämpningsområdet

6 § Denna lag gäller inte tjänster som

1. består av yrkesmässig, fysisk transport av kontanter,

2. ger möjlighet till uttag av kontanter i samband med inköp av varor eller tjänster,

3. består av valutaväxling genom utbyte av kontanter,

4. tillhandahålls av leverantörer av tekniska tjänster vilka stödjer betal-tjänstleverantörens verksamhet med betaltjänster, utan att leverantören av tekniska tjänster vid något tillfälle kommer i besittning av medel,

5. baseras på betalningsinstrument som enbart kan utnyttjas inom ett begränsat nätverk av leverantörer, hos en leverantör i dennes affärsställe eller i fråga om ett begränsat varu- eller tjänsteutbud, eller

6. består av uttag av kontanter med hjälp av uttagsautomater, om den som tillhandahåller tjänsten

a) agerar för en eller flera kortutfärdares räkning,

b) inte är part i ramavtalet med den kund som tar ut medel från ett betalkonto, och

c) inte tillhandahåller sådana andra betaltjänster som anges i 2 §.

7 § Denna lag gäller inte betalningstransaktioner som

1. sker med pappersbaserade instrument som checkar, växlar, kuponger, resecheckar, postanvisningar eller utbetalningsavier,

2. består av icke yrkesmässig insamling och leverans av kontanter inom ramen för ideell verksamhet eller välgörenhet,

3. genomförs mellan deltagare i ett system för avveckling av betalningar eller värdepapper,

4. genomförs mellan betaltjänstleverantörer, deras ombud eller filialer för egen räkning,

5. uteslutande sker i kontanter direkt från betalaren till betalningsmottagaren, utan medverkan av någon mellanhand,

6. sker från betalaren till betalningsmottagaren genom en handelskommissionär, och

7. avser förvaltning, inlösen eller försäljning av finansiella instrument, vilka genomförs av de personer som deltar i ett system för avveckling enligt 3 samt av värdepappersföretag, kreditinstitut, fondbolag, förvaltningsbolag som tillhandahåller investeringstjänster samt andra företag som har tillstånd att förvara finansiella instrument.

Denna lag gäller inte heller transaktioner som genomförs mellan ett moderföretag och dess dotterföretag eller mellan dotterföretag till ett och samma moderföretag, utom när en annan betaltjänstleverantör än ett företag i samma grupp medverkar som mellanhand.

2 kap. Tillståndsplikt för tillhandahållande av betaltjänster

Tillståndsplikt

1 § För att tillhandahålla en eller flera betaltjänster krävs tillstånd av Finansinspektionen, om inte något annat framgår av 2 eller 3 §. Tillstånd att tillhandahålla betaltjänster får ges ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening.

Undantag från tillståndsplikt

2 § Tillstånd enligt denna lag behövs inte för

1. banker och kreditmarknadsföretag enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. institut för elektroniska pengar och de företag som har undantagits från tillstånd enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,

3. statliga och kommunala myndigheter, när de inte ägnar sig åt myndighetsutövning,

4. utländska fysiska och juridiska personer samt myndigheter inom EES, motsvarande dem i 1–3 med undantag av sådana fysiska eller juridiska personer som har undantagits från tillståndsplikt enligt nationella bestämmelser som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG,

5. Europeiska centralbanken och nationella centralbanker i andra EES-länder, när de inte agerar i egenskap av monetär eller offentlig myndighet,

6. postgiroinstitut inom EES som enligt nationell lagstiftning har rätt att tillhandahålla betaltjänster, och

7. filialer till kreditinstitut från länder utanför EES.

3 § En fysisk eller juridisk person får ansöka hos Finansinspektionen om att undantas från tillståndsplikt enligt 1 §. Inspektionen ska besluta om ett sådant undantag om

1. genomsnittet av de totala betalningstransaktionerna under de senaste 12 månaderna inte överstiger ett belopp motsvarande 3 miljoner euro per månad,

2. den som ska ingå i ett bolags eller en förenings styrelse, vara verkställande direktör eller ansvarig för betaltjänstverksamheten inte har dömts för brott som rör penningtvätt, finansiering av terrorism eller annan ekonomisk brottslighet,

3. det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt tillämpliga delar av denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten,

4. det för juridiska personer finns skäl att anta att den som har ett kvalificerat innehav i företaget är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget, och

5. den som ska ingå i ett företags styrelse, vara verkställande direktör, ansvarig för betaltjänstverksamheten eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget eller ansvara för betaltjänstverksamheten och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

Vid bedömningen av om villkoret enligt första stycket 1 är uppfyllt, ska hänsyn även tas till de förväntade totala betalningstransaktionerna i företagets affärsplan.

4 § En registrerad betaltjänstleverantör ska underrätta Finansinspektionen om sådana förändringar som påverkar dess möjlighet att uppfylla villkoren för undantag enligt 3 §.

5 § En registrerad betaltjänstleverantör som inte längre uppfyller villkoren i 3 § första stycket ska ansöka om tillstånd enligt 1 §. Ansökan ska göras inom 30 dagar från den dag då villkoren inte längre uppfylls.

Förutsättningar för tillstånd

6 § Tillstånd att tillhandahålla betaltjänster ska ges, om

1. bolagsordningen eller stadgarna inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas

a) med tillräckliga styr- och kontrollformer för verksamheten med betaltjänster, och

b) i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

3. det finns skäl att anta att den som har ett kvalificerat innehav i företaget är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

4. den som ska ingå i företagets styrelse, vara verkställande direktör eller vara ersättare för någon av dem, är lämplig för en sådan uppgift, och

5. den som är ansvarig för betaltjänstverksamheten eller ersättare för denna person är lämplig för en sådan uppgift och har tillräcklig insikt och erfarenhet.

7 § Vid bedömningen enligt 3 § första stycket 4 och 6 § 3 av om en innehavare är lämplig ska dennes anseende och kapitalstyrka beaktas. Det ska också beaktas om det finns skäl att anta att

1. innehavaren kommer att motverka att betaltjänstverksamheten drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

2. innehavet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 5 § 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt lagen (2003:148) om terroristbrott.

Om företaget har eller kan förväntas komma att få nära förbindelser med någon annan, får tillstånd enligt 1 § ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget.

8 § Bestämmelserna om ägarprövning i kreditinstitut i 14 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska tillämpas även för betalningsinstitut.

Prövning av ansökan

9 § Finansinspektionen ska meddela beslut om tillstånd att tillhandahålla betaltjänster eller om undantag från tillståndsplikt inom tre månader från den dag då en fullständig ansökan inkom och ansökningsavgiften betalats. Om beslut inte meddelats i rätt tid, ska tillstånd anses ha meddelats eller undantag anses ha beviljats.

3 kap. Särskilda bestämmelser om betalningsinstituts och registrerade betaltjänstleverantörers rörelse

Startkapital

1 § Ett betalningsinstitut ska när det påbörjar sin verksamhet ha ett startkapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd motsvarar

1. minst 125 000 euro om institutet ska tillhandahålla någon av de betaltjänster som avses i 1 kap. 2 § 1–4,

2. minst 50 000 euro om institutet ska tillhandahålla bara sådana betaltjänster som avses i 1 kap. 2 § 6 eller 5 och 6, eller

3. minst 20 000 euro om institutet ska tillhandahålla bara sådana betaltjänster som avses i 1 kap. 2 § 5.

Kapitalkrav

2 § Ett betalningsinstitut ska vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som motsvarar minst startkapitalet enligt 1 § eller ett kapitalkrav beräknat enligt 3 eller 4 §. Betalningsinstitutets kapitalbas får inte underskrida det högsta av dessa två belopp.

Vid beräkningen av kapitalbasen och dess sammansättning gäller 3 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar och föreskrifter meddelande med stöd av 13 kap. 1 § 6 samma lag.

Ett betalningsinstitut som tillhör samma grupp som ett annat betalningsinstitut, eller ett kreditinstitut, värdepappersföretag, fondbolag eller försäkringsföretag får inte vid beräkning av kapitalbasen ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

För ett betalningsinstitut som har bytt redovisningsvaluta gäller att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som följer av 6 och 7 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

3 § Kapitalkravet enligt 2 § beräknas enligt en metod som utgår från

1. en andel av institutets fasta omkostnader,
2. betalningsvolymen i förhållande till betaltjänstverksamhetens art och omfattning, eller
3. summan av ränteinkomster, ränteutgifter, mottagen kommission och mottagna avgifter samt övriga rörelseintäkter, i förhållande till betaltjänstverksamhetens art och omfattning.

Finansinspektionen ska besluta vilken av dessa metoder som ett betalningsinstitut ska tillämpa för att beräkna kapitalkravet.

4 § På grundval av en utvärdering av betalningsinstitutets riskhanteringsprocesser och interna kontrollmekanismer får Finansinspektionen besluta att kapitalkravet enligt 3 § ska höjas eller sänkas. Höjningen eller sänkningen får inte överstiga 20 procent av detta belopp.

Närliggande tjänster och annan verksamhet

5 § Utöver att tillhandahålla betaltjänster får ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör tillhandahålla närliggande tjänster och driva annan verksamhet.

Finansinspektionen får förbjuda ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör att driva annan verksamhet. Ett sådant beslut får meddelas om verksamheten försämrar eller kan komma att försämrans betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens finansiella sundhet eller Finansinspektionens möjligheter att utöva tillsyn över institutet.

Inlåning och kreditgivning i betaltjänstverksamheten

6 § Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör får i sin verksamhet med betaltjänster inte

1. ta emot insättningar eller andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten, eller
2. erbjuda andra konton än betalkonton som uteslutande används för betalningstransaktioner.

Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör får i sin verksamhet med betaltjänster bevilja kredit för sådana betaltjänster som avses i 1 kap. 2 § 2, 3, 4 eller 6 om

1. krediten endast utnyttjas i samband med genomförande av en betalningstransaktion,

2. krediten inte beviljas ur medel som innehas för att genomföra en betalningstransaktion, och

3. kredit via betalningsinstrument som lämnats inom ramen för gränsöverskridande verksamhet inom EES återbetalas inom 12 månader.

Betalningsinstitut får endast bevilja kredit enligt andra stycket om institutets kapitalbas är tillfredsställande med hänsyn till det totala kreditbeloppet.

Skyddskrav

7 § Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska vidta särskilda åtgärder för att skydda en betaltjänstanvändares medel som mottagits för genomförande av betalningstransaktioner och som överstiger ett belopp motsvarande 300 euro. Sådana medel ska

1. hållas avskilda från betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens egna tillgångar och medel som innehas för annans räkning än betaltjänstanvändares, eller

2. omfattas av en försäkring eller garanti som ger samma skydd för betaltjänstanvändaren som om medlen hålls åtskilda enligt 1.

Medel för genomförande av transaktioner enligt första stycket 1, som fortfarande innehas av betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, ska deponeras på ett särskilt konto hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller utländskt bank- eller kreditföretag som investeras i likvida tillgångar med låg risk.

Första och andra styckena gäller även i de fall då ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör tar emot medel där en andel ska användas för framtida betalningstransaktioner och återstoden för andra tjänster än betaltjänster. Om det inte går att fastställa hur stor andel av användares medel som kommer att användas till betalningstransaktionerna, får ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, om det är möjligt att på grundval av historiska uppgifter och efter tillstånd av Finansinspektionen, göra en uppskattning av denna andel.

Bevarande av uppgifter

8 § Ett betalningsinstitut ska bevara samtliga relevanta uppgifter som rör sådana förhållanden som regleras i 2, 3, 7 och 8 kap. i minst fem år.

Revision

9 § Ett betalningsinstitut ska ha minst en revisor som utses av stämman. Bara den som är auktoriserad eller godkänd revisor får vara revisor. Minst en revisor som utses av stämman ska vara auktoriserad revisor eller godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen.

Redovisning

10 § Ett betalningsinstitut som även bedriver annan verksamhet än tillhandahållande av betaltjänster enligt 1 kap. 2 § ska lämna separata redovisningsuppgifter över den verksamhet som omfattar betaltjänster.

Huvudkontor och hemvist

11 § Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör som är en juridisk person ska ha sitt huvudkontor i Sverige. En fysisk person som är registrerad betaltjänstleverantör ska ha sin fasta hemvist i Sverige.

Tystnadsplikt

12 § Den som är eller har varit knuten till ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör som anställd eller uppdragstagare får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon i anställningen eller under uppdraget i verksamheten med betaltjänster har fått veta om enskildas förhållanden till institutet eller leverantören.

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ska inte följa för den som bryter mot förbudet.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I 6 kap. 9 § finns särskilda bestämmelser om tystnadsplikt vid behandling av personuppgifter i register som förs av en betaltjänstleverantör eller den som ansvarar för ett betalningssystem enligt 6 kap. 1 §.

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser om att det som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

13 § Bestämmelser om skyldighet för fysiska eller juridiska personer som tillhandahåller betaltjänster att medverka till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism finns i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Upplýsningskyldighet

14 § Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer är skyldiga att lämna ut sådana uppgifter som avses i 12 § första stycket, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledare eller om det i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Meddelandeförbud

15 § Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 14 § får besluta att betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 14 § eller att det pågår en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Ansvarsbestämmelse

16 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett meddelandeförbud enligt 15 §.

Tillhandahållande av betaltjänster genom ombud

17 § Om ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör vill tillhandahålla betaltjänster genom ombud, ska betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören anmäla ombudet för registrering hos Finansinspektionen.

Anmälan ska innehålla

1. ombudets namn och adress,
2. om ombudet är en juridisk person, namn, personnummer eller motsvarande samt adress för de som ingår i ombudets styrelse eller är verkställande direktör,
3. uppgifter som visar att de personer som avses i 2 är lämpliga för en sådan uppgift, och
4. ombudets interna regler för hur ombudet ska leva upp till de krav som anges i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om anmälan uppfyller kraven i andra stycket ska Finansinspektionen registrera ombudet i det register som inspektionen för enligt 8 kap. 5 §. Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska försäkra sig om att ombud som agerar för deras räkning informerar betaltjänst-användarna om detta förhållande.

Tillhandahållande av betaltjänster i ett annat land inom EES genom ombud

18 § Om ett betalningsinstitut vill tillhandahålla betaltjänster genom ombud i ett annat land inom EES, ska betalningsinstitutet underrätta Finansinspektionen om detta.

Underrättelsen ska innehålla

1. en plan för den avsedda verksamheten med uppgift om ombudets organisation och de tjänster som ombudet avser att tillhandahålla, och
2. uppgifter om ombudets namn och adress samt dess ansvariga ledning.

Innan Finansinspektionen beslutar att registrera ombudet enligt 8 kap. 5 §, ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet. Underrättelsen ska innehålla uppgifterna enligt andra stycket. Finansinspektionen får vägra att registrera ombud eller återkalla en utförd registrering, om den behöriga myndigheten i det andra landet har skälig anledning att anta att penningtvätt eller finansiering av terrorism äger rum eller har ägt rum eller har försökt genomföras i anknytning till ombudet, eller om anlitaandet av ombudet kan öka risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Svenska betalningsinstituts filialverksamhet inom EES

19 § Ett betalningsinstitut som avser att tillhandahålla betaltjänster genom en filial i ett annat land inom EES ska underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Underrättelsen ska innehålla

1. en plan för den avsedda verksamheten med uppgift om filialens organisation och de tjänster som den avser att tillhandahålla, och
2. uppgifter om i vilket land filialen ska inrättas samt om filialens adress och ansvariga ledning.

Innan Finansinspektionen beslutar att registrera filialen enligt 8 kap. 5 §, ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet. Underrättelsen ska innehålla uppgifterna enligt första stycket. Finansinspektionen får vägra att registrera en filial eller återkalla en utförd registrering, om den behöriga myndigheten i det andra landet har skälig anledning att anta att penningtvätt eller finansiering av terrorism äger rum eller har ägt rum eller har försökt genomföras i anknytning till filialen, eller om anlitaandet av filialen kan öka risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

20 § Inom en månad från det att en underrättelse enligt 19 § togs emot ska Finansinspektionen lämna över den till den behöriga myndigheten i det land där filialen ska inrättas.

Svenska betalningsinstituts gränsöverskridande verksamhet inom EES

21 § Ett betalningsinstitut som avser att från Sverige tillhandahålla betaltjänster i ett annat land inom EES ska underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Underrättelsen ska innehålla

1. en plan för den avsedda verksamheten med uppgift om de tjänster som betalningsinstitutet avser att tillhandahålla, och
2. uppgifter om i vilket land verksamheten ska bedrivas.

22 § Inom en månad från det att en underrättelse enligt 21 § togs emot ska Finansinspektionen lämna över den till den behöriga myndigheten i det land där verksamheten ska bedrivas.

Svenska betalningsinstituts filialverksamhet utanför EES

23 § Ett betalningsinstitut får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta en filial i ett land utanför EES. Ansökan om tillstånd ska innehålla

1. en plan för den avsedda verksamheten med uppgifter om filialens organisation och de tjänster som det avser att tillhandahålla, och
2. uppgifter om i vilket land filialen ska inrättas, om filialens adress och ansvariga ledning.

Skyldighet att underrätta Finansinspektionen om ändringar i verksamheten

24 § Om ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör avser att ändra den verksamhet som avses i 17–19, 21 eller 23 § ska institutet eller leverantören underrätta Finansinspektionen innan ändringen genomförs.

Om ändringen rör ett betalningsinstituts verksamhet i ett annat land, ska Finansinspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om ändringen.

Särskilda bestämmelser om utländska företag hemmahörande inom EES

25 § Ett utländskt företag som hör hemma inom EES och som i hemlandet har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster behöver inte tillstånd enligt 2 kap. för att tillhandahålla betaltjänster i Sverige.

Ett utländskt företag som avses i första stycket får tillhandahålla betaltjänster genom ombud eller filial i Sverige, efter det att Finansinspektionen har tagit emot en underrättelse från den behöriga myndigheten i företagets hemland som innehåller

1. en plan för den avsedda verksamheten med uppgift om ombudets eller filialens organisation och de tjänster som ombudet eller filialen avser att tillhandahålla, och
2. uppgifter om ombudets eller filialens adress och ansvariga ledning.

26 § Ett utländskt företag som avses i 25 § första stycket får tillhandahålla betaltjänster i Sverige från sitt hemland så snart Finansinspektionen har tagit emot en underrättelse från behörig myndighet i företagets hemland som anger vilka tjänster betalningsinstitutet avser att tillhandahålla i Sverige.

Uppdragsavtal

27 § Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör får uppdra åt någon annan att utföra ett visst arbete eller vissa operativa funktioner som ingår i dess verksamhet med betaltjänster. Betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska anmäla sådana uppdragsavtal till Finansinspektionen.

Uppdrag åt någon annan att utföra sådana funktioner som är av väsentlig betydelse för betaltjänstverksamheten får bara ges om betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ansvarar för att

1. verksamheten drivs av uppdragstagaren under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former, och

2. uppdraget inte väsentligt försämrar kvaliteten på betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens internkontroll och Finansinspektionens möjligheter att övervaka att betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören följer de regler som gäller för verksamheten.

Informationskrav

28 § Ett betalningsinstitut som bedriver betaltjänstverksamhet genom en filial enligt detta kapitel ska säkerställa att filialen informerar betaltjänstanvändarna om detta förhållande.

Bemyndiganden

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. beräkningen av kapitalkrav enligt 2 § första stycket,

2. hur betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska hantera medel enligt 6 §,

3. hur betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska hantera de medel för genomförandet av betalningstransaktioner som avses i 7 § andra stycket och hur stor andel av medlen hos betalningsinstitut eller den registrerade betaltjänstleverantören som omfattas av skyddskraven enligt 7 § tredje stycket,

4. vilka relevanta uppgifter som ska bevaras enligt 8 §, och

5. vad ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska iaktta och vilka krav som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska uppfylla vid uppdragsavtal enligt 27 §.

4 kap. Informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster

Avgifter för information

1 § En betaltjänstleverantör får inte ta ut någon avgift av en betaltjänst-användare som är konsument för att tillhandahålla information enligt detta kapitel.

En betaltjänstleverantör får dock, om leverantören och betaltjänst-användaren kommit överens om det, ta ut avgifter för information som lämnas på begäran av användaren och som är mer omfattande eller ges mer frekvent än enligt detta kapitel eller för information som ges med hjälp av andra kommunikationsmedel än de som anges i ett ramavtal.

Avgifter enligt andra stycket ska vara skäligen och stå i proportion till betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Information om avgifter i vissa fall

Information om extra avgifter eller nedsättning av avgift

2 § Om betalningsmottagaren erbjuder en nedsättning av en avgift vid användning av ett visst betalningsinstrument, ska mottagaren informera betalaren om detta innan betalningstransaktionen påbörjas.

Om en betaltjänstleverantör begär en avgift vid användning av ett visst betalningsinstrument, ska denne informera betaltjänstanvändaren om detta innan betalningstransaktionen påbörjas.

Valuta och valutaväxling

3 § Om valutaväxling erbjuds före påbörjandet av betalningstransaktionen och på platsen för försäljningen eller av betalningsmottagaren, ska den som erbjuder betalaren denna tjänst informera betalaren om alla avgifter för tjänsten samt den växelkurs som ska användas.

Betalaren ska godkänna valutaväxlingstjänsten innan betalningstransaktionen genomförs.

Informationsskyldighet vid enstaka betalningstransaktioner

Förhandsinformation

4 § Innan ett avtal om en enstaka betalningstransaktion ingås, ska betaltjänstleverantören informera betaltjänstanvändaren om

1. vilka uppgifter som användaren ska uppge för att en betalningsorder ska kunna utföras korrekt,
2. hur lång tid det som längst tar att genomföra transaktionen, och
3. det sammanlagda avgiftsbeloppet som användaren ska betala till leverantören för transaktionen.

Betaltjänstleverantören ska även ge betaltjänstanvändaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 3, när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska leverantören ge användaren information om den faktiska växelkurs eller referensväxelkurs som ska gälla för betalningstransaktionen.

Leverantören ska också göra information enligt 10 § tillgänglig för användaren.

5 § Information enligt 4 § ska tillhandahållas på ett lättillgängligt sätt och vara tydlig och lätt att förstå. Den ska vara på svenska eller på något annat språk som parterna kommer överens om.

På begäran av betaltjänstanvändaren ska informationen tillhandahållas på papper eller något annat varaktigt medium.

6 § Om ett avtal om en enstaka betalningstransaktion ingås på distans på begäran av betaltjänstanvändaren, och detta gör att betaltjänstleverantören inte kan uppfylla kraven i 4 och 5 §§, ska dessa krav i stället uppfyllas av denne omedelbart efter det att betaltjänsten har genomförts.

Information till betalaren

7 § Så snart som möjligt efter det att en betalningsorder har tagits emot ska betalarens betaltjänstleverantör tillhandahålla betalaren följande information:

1. en uppgift som gör det möjligt att identifiera betalningstransaktionen samt, när det är lämpligt, uppgifter som avser betalningsmottagaren,
2. transaktionens belopp i den valuta som används i betalningsordern,
3. det avgiftsbelopp som betalaren ska betala till leverantören för transaktionen, och
4. datum när betalningsordern togs emot.

Leverantören ska även ge betalaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 3, när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska leverantören ge betalaren information om den faktiska växelkurs eller referensväxelkurs som ska gälla för transaktionen.

Information till betalningsmottagaren

8 § Så snart som möjligt efter det att betalningstransaktionen har genomförts ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör tillhandahålla mottagaren följande information:

1. uppgifter som gör det möjligt för mottagaren att identifiera transaktionen och, när det är lämpligt, uppgift om betalaren samt information som har bifogats transaktionen,
2. transaktionens belopp i den valuta som används i betalningsordern,
3. det avgiftsbelopp som mottagaren ska betala till leverantören för transaktionen, och
4. valuteringsdagen för krediteringen.

Leverantören ska även ge betalningsmottagaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 3, när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska leverantören ge betalningsmottagaren information om den växelkurs som har använts vid transaktionen samt transaktionens belopp före valutaväxling.

9 § Betaltjänstleverantören är inte skyldig att lämna eller göra information tillgänglig enligt 4–8 §§, om sådan information redan ges eller kommer att ges till betaltjänstanvändaren på grundval av ett ramavtal mellan användaren och en annan betaltjänstleverantör.

Informationsskyldighet vid ramavtal

Förhandsinformation

10 § I rimlig tid innan ett ramavtal sluts ska betaltjänstleverantören ge betaltjänstanvändaren följande information:

1. leverantörens namn och adress och, i tillämpliga fall, adress till dess ombud eller filial,
2. uppgift om att leverantören har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster och att leverantören, dess filialer och ombud har registrerats hos behörig myndighet,
3. en beskrivning av det huvudsakliga innehållet i den betaltjänst som tillhandahålls,
4. vilka uppgifter som användaren ska uppge för att en betalningsorder ska kunna utföras korrekt,
5. hur ett godkännande att genomföra en betalningstransaktion ges samt hur det kan återkallas enligt 5 kap. 14–16 §§,
6. när en betalningsorder ska anses mottagen enligt 5 kap. 9 § första stycket,
7. tidpunkter för mottagande av en order enligt 5 kap. 9 § andra stycket, om sådana har fastställts av leverantören,
8. hur lång tid det som längst tar att genomföra en transaktion,
9. möjligheten att avtala om begränsningar i användningen av betalningsinstrumentet enligt 5 kap. 4 §,
10. vilka avgifter som användaren ska betala till leverantören och, när det är tillämpligt, detaljuppgifter om dessa,
11. de räntor och växelkurser som ska tillämpas eller, om referensräntesatser och referensväxelkurser ska användas, metoden för beräkning av den faktiska räntan och relevant dag, index eller underlag för att bestämma referensräntan eller referensväxelkursen,
12. sådan omedelbar tillämpning av ändrade räntesatser eller växelkurser som kan avtalas om enligt 14 § samt de informationskrav som är förenade med detta,
13. i förekommande fall, de kommunikationsmedel som ska användas för överföring av information och underrättelser mellan parterna, inklusive tekniska krav på användarens utrustning,
14. hur ofta och på vilket sätt som information enligt denna lag ska lämnas till användaren,
15. vilket språk som ska användas i ramavtalet samt på vilket språk kommunikationen mellan leverantören och användaren ska ske,
16. användarens rätt att få ramavtalets villkor samt information enligt 13 §,

17. de åtgärder som användaren ska vidta för att skydda betalningsinstrumentet och hur användaren ska anmäla att ett betalningsinstrument kommit bort eller obehörigen använts,

18. i förekommande fall, under vilka omständigheter leverantören förbehåller sig rätten att spärra ett betalningsinstrument enligt 5 kap. 4 §,

19. vilket ansvar betalaren har enligt lagen (2010:000) om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument,

20. hur och inom vilken tidsfrist som användaren ska underrätta leverantören om felaktigt genomförda betalningstransaktioner eller obehöriga transaktioner,

21. leverantörens ansvar för genomförande av transaktioner enligt 5 kap. 26–30 §§,

22. villkoren för återbetalning enligt 5 kap. 6–8 §§,

23. i förekommande fall, uppgift om att användaren ska anses ha godkänt de ändrade villkoren enligt 14 § om användaren inte före den dag då de föreslås träda i kraft underrättar leverantören om att användaren inte godkänner dem,

24. avtalets löptid,

25. om uppsägningstider och avgifter för uppsägning enligt 14 § fjärde stycket eller 15 §,

26. eventuella avtalsbestämmelser om vilket lands lag som ska tillämpas för ramavtalet och om vilken domstol som är behörig, och

27. vilka förfaranden för klagomål och prövning utanför domstol som finns för användaren.

Tillgång till information och villkor enligt ramavtalet

11 § Informationen enligt 10 § ska tillhandahållas på papper eller annat varaktigt medium, uttryckas på ett lättillgängligt sätt och vara tydlig och lätt att förstå. Den ska vara på svenska eller på annat språk som parterna kommer överens om.

12 § Om ett ramavtal ingås på distans på begäran av betaltjänst-användaren, och detta gör att betaltjänstleverantören inte kan uppfylla kraven i 10 och 11 §§, ska dessa krav i stället uppfyllas av denne omedelbart efter det att ramavtalet har ingåtts.

13 § Betaltjänstanvändaren har under avtalsförhållandet alltid rätt att på begäran få avtalsvillkoren för ramavtalet samt den information som anges i 10 § i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för användaren.

Ändringar av villkoren enligt ramavtalet

14 § En betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare kan komma överens om att en användare ska bli bunden av en villkorsändring som leverantören föreslår, om användaren inte före den dag då ändringen föreslås träda i kraft meddelar leverantören att han inte accepterar det nya villkoret. Leverantören måste föreslå ändringar, på det sätt som anges i 11 §, minst två månader innan de ska börja tillämpas. En leverantör och

en användare som inte är konsument får dock komma överens om en kortare tidsfrist.

Ändrade räntesatser eller växelkurser får tillämpas omedelbart om leverantören och användaren kommit överens om detta och ändringen grundas på den avtalade referensräntesatsen eller referensväxelkursen. Användaren ska dock snarast möjligt på det sätt som anges i 11 § underlättas om att leverantören tillämpar en ny räntesats, om inte parterna har avtalat om att informationen ska lämnas eller göras tillgänglig med en viss regelbundenhet eller på ett visst sätt.

Användaren har rätt att omedelbart och avgiftsfritt säga upp ramavtalet före den dag då ändringen föreslås bli tillämplig. Användaren ska informeras om detta när leverantören föreslår ändringen. En leverantör och en användare som inte är konsument får dock komma överens om andra villkor för uppsägningen.

Uppsägning av ramavtal

15 § Betaltjänstanvändaren får säga upp ramavtalet med omedelbar verkan såvida inte parterna har kommit överens om en uppsägningstid. Om betaltjänstanvändaren är konsument får betaltjänstleverantören inte göra gällande en längre uppsägningstid för användaren än en månad.

Om leverantören säger upp ett ramavtal som ingåtts på obestämd tid ska uppsägningstiden vara minst två månader. En leverantör och en användare som inte är konsument får dock komma överens om en kortare uppsägningstid. Ett ramavtal som har ingåtts för en bestämd tid av mer än tolv månader eller på obestämd tid ska vara avgiftsfritt för användaren att säga upp efter tolv månader om betaltjänstanvändaren är konsument. I övriga fall ska avgifterna för uppsägningen stå i proportion till de kostnader som uppsägningen medför för betaltjänstleverantören. Periodiska avgifter för betaltjänster ska endast betalas för tiden fram till det att avtalet upphör att gälla. Om sådana avgifter har betalats i förskott, ska de återbetalas i motsvarande omfattning. Det som föreskrivs i första stycket ska inte gälla om en leverantör och en användare som inte är konsument har kommit överens om annat.

Information innan en betalningstransaktion enligt ett ramavtal genomförs

16 § När en betalare tar initiativ till en betalningstransaktion som omfattas av ett ramavtal ska betaltjänstleverantören, på begäran av betalaren, lämna följande uppgifter till betalaren innan transaktionen genomförs:

1. hur lång tid det som längst tar att genomföra transaktionen, och
2. det avgiftsbelopp som betalaren ska betala till leverantören för transaktionen.

Leverantören ska även ge betalaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 2, när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Information till betalaren om en betalningstransaktion enligt ett ramavtal

17 § Efter det att betalarens betalkonto har debiterats eller, om betalaren inte använder något betalkonto, efter det att betalaren lämnat en betalningsorder till betaltjänstleverantören ska denne utan onödigt dröjsmål och på det sätt som anges i 11 §, tillhandahålla följande information till betalaren:

1. uppgifter som gör det möjligt att identifiera betalningstransaktionen samt, när det är lämpligt, uppgifter som avser betalningsmottagaren,
2. transaktionens belopp i den valuta som används i betalningsordern,
3. det avgiftsbelopp som betalaren ska betala till leverantören för transaktionen, och
4. uppgift om valuteringsdag för debitering eller datum när betalningsordern togs emot.

Leverantören ska även ge betalaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 3, när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska leverantören ge betalaren information om den faktiska växelkurs eller referensväxelkurs som ska gälla för transaktionen.

Ramavtal får innehålla villkor att den information som avses i första stycket regelbundet ska lämnas eller göras tillgänglig minst en gång i månaden och på ett överenskommet sätt så att betalaren kan lagra och återskapa informationen oförändrad.

På begäran av betalaren ska betaltjänstleverantören en gång i månaden avgiftsfritt tillhandahålla information enligt första stycket i pappersform.

Information till betalningsmottagaren om en betalningstransaktion enligt ett ramavtal

18 § När en betalningstransaktion har genomförts ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör utan onödigt dröjsmål och på det sätt som anges i 11 §, tillhandahålla följande information till betalningsmottagaren:

1. en uppgift som gör det möjligt att identifiera transaktionen samt, när det är lämpligt, information som överförts tillsammans med betalningstransaktionen,
2. transaktionens belopp i den valuta som krediteras betalningsmottagarens betalkonto,
3. det avgiftsbelopp som mottagaren ska betala till leverantören för transaktionen och den ränta som betalningsmottagaren eventuellt ska betala, och
4. valuteringsdagen för krediteringen.

Leverantören ska även ge betalningsmottagaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 3, när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska leverantören ge betalningsmottagaren information om den växelkurs som har använts vid transaktionen samt transaktionens belopp före valutaväxling.

Ramavtal får innehålla villkor att den information som avses i första stycket regelbundet ska lämnas eller göras tillgänglig minst en gång i månaden och på ett överenskommet sätt så att betalningsmottagaren kan lagra och återskapa informationen i oförändrad form.

På begäran av betalningsmottagaren ska betaltjänstleverantören en gång i månaden avgiftsfritt tillhandahålla denna information i pappersform.

Undantag från kraven på information enligt ett ramavtal

19 § En betaltjänstleverantör är inte skyldig att lämna information enligt 10 och 16 §§ vid tillhandahållande av betaltjänster som genomförs med användning av elektroniska pengar eller betalningsinstrument som enligt ramavtal bara

1. kan användas för enskilda betalningstransaktioner till ett belopp motsvarande högst 30 euro,
2. kan användas för betalningar upp till ett totalt belopp motsvarande högst 150 euro, eller
3. lagrar medel som inte vid något tillfälle överstiger ett belopp motsvarande 150 euro.

En betaltjänstleverantör är dock skyldig att, innan betaltjänster enligt första stycket tillhandahålls, lämna information till betalaren om

1. hur betalningsinstrumentet kan användas,
2. ansvar för obehöriga betalningstransaktioner,
3. avgifter och annan väsentlig information, och
4. var betalaren på ett lättillgängligt sätt kan finna den information som anges i 10 §.

För betaltjänster enligt första stycket får betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören komma överens om att leverantören inte behöver följa bestämmelserna om

1. hur villkor i ramavtal ändras enligt 14 §, eller
2. information till betaltjänstanvändare vid enskilda betalningstransaktioner enligt 17 och 18 §§.

I de fall som avses i tredje stycket 2 ska betaltjänstleverantören dock tillhandahålla eller göra tillgänglig en hänvisning som gör det möjligt för betaltjänstanvändaren att identifiera betalningstransaktionen, betalningstransaktionens belopp och avgifter. Om betalningsinstrumentet används anonymt eller om leverantören av andra skäl inte har tekniska möjligheter att tillhandahålla informationen, behöver leverantören inte tillhandahålla eller göra tillgänglig en sådan hänvisning. Leverantören ska dock ge betalaren möjlighet att kontrollera det belopp som har lagrats på betalningsinstrumentet.

5 kap. Genomförande av betaltjänster

Avgifter

1 § En betaltjänstleverantör får inte ta ut någon avgift av en betaltjänstanvändare som är konsument för fullgörandet av sin informations-

skyldighet samt av skydds- och korrigeringsåtgärder enligt detta kapitel förutom i de fall som anges i 11, 16 och 24 §§. När avgifter får tas ut enligt någon av dessa bestämmelser ska de vara skäliga och motsvara betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Om en betalningstransaktion inte medför någon valutaväxling, ska betalaren och betalningsmottagaren betala de avgifter som deras respektive betaltjänstleverantör tar ut.

Betaltjänstleverantören får inte hindra en betalningsmottagare från att erbjuda betalaren en nedsättning vid användning av ett visst betalningsinstrument.

En betalningsmottagare får inte ta ut någon avgift av betalaren vid användning av ett betalningsinstrument.

Betalningsinstrument för låga belopp

2 § För sådana betalningsinstrument som avses i 4 kap. 19 § första stycket får betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren i ramavtal komma överens om

1. att leverantören inte behöver underrätta användaren att betalningsordern har avvisats, om det av sammanhanget klart framgår att den inte har utförts,

2. att betalaren inte får återkalla betalningsordern efter att ha godkänt att den genomförs,

3. andra tidsgränser för genomförandet än de som anges i 19–23 §§, eller

4. att det inte ska vara möjligt att spärra betalningsinstrumentet.

Godkännande av en betalningstransaktion

3 § En betalningstransaktion ska betraktas som godkänd om betalaren har lämnat sitt samtycke till att den genomförs.

Begränsning av betalningsinstrumentets användning

4 § Om det överenskommit i ramavtal mellan betalaren och betaltjänstleverantören, får leverantören förbehålla sig rätten att spärra betalningsinstrumentet när det finns

1. misstanke om att betalningsinstrumentet inte kan användas på ett säkert sätt,

2. misstanke om att betalningsinstrumentet obehörigen använts, eller

3. i fråga om betalningsinstrument med kreditutrymme, en väsentligt ökad risk för att betalaren inte kan betala.

En betaltjänstleverantör som spärrar ett betalningsinstrument enligt första stycket ska informera betalaren om spärren och skälen till denna.

Betalaren ska informeras innan betalningsinstrumentet spärras eller så snart som möjligt efter det att spärren har införts. Någon information till betalaren får dock inte lämnas om det skulle vara oförenligt med annan lag eller om det är motiverat av säkerhetsskäl att inte göra detta.

Betalningstjänstleverantören ska häva spärren av betalningsinstrumentet eller ersätta det med ett nytt betalningsinstrument så snart det inte längre finns skäl att låta spärren kvarstå.

Betalningstjänstleverantörens skyldigheter avseende betalningsinstrument

5 § Betalningstjänstleverantören ska

1. se till att den personliga koden till betalningsinstrumentet inte är tillgänglig för andra än den betalningstjänstanvändare som har rätt att använda betalningsinstrumentet,

2. inte skicka betalningsinstrument till någon som inte har beställt det, förutom då ett betalningsinstrument som redan innehas av användaren ska ersättas,

3. se till att användare när som helst har möjlighet att på lämpligt sätt anmäla till leverantören att ett betalningsinstrument har kommit bort eller obehörigen använts eller begära att en spärr hävs enligt 4 § fjärde stycket, och

4. förhindra användning av betalningsinstrumentet när en anmälan enligt 3 har lämnats.

En betalningstjänstleverantör ska under 18 månader efter det att en anmälan eller en begäran enligt första stycket 3 lämnats bevara information som gör det möjligt för betalningstjänstanvändaren att visa att en anmälan eller begäran har lämnats. Sådan information ska lämnas till användaren om användaren begär det.

Återbetalning av betalningstransaktioner som initierats av eller via en betalningsmottagare

6 § En betalare har rätt till återbetalning från sin betalningstjänstleverantör om betalningstransaktionen initierats av eller via betalningsmottagaren, och

1. betalningstransaktionens exakta belopp inte angavs i samband med att den godkändes, och

2. betalningstransaktionens belopp överstiger det belopp som betalaren rimligen kunde ha förväntat sig med hänsyn till sitt tidigare utgiftsmönster, villkoren i ramavtalet och andra relevanta omständigheter.

På begäran av betalningstjänstleverantören ska betalaren informera leverantören om sådana omständigheter som avses i första stycket 2. Återbetalningen ska uppgå till hela beloppet av den genomförda transaktionen.

Om betalaren och betalningstjänstleverantören har avtalat om att en referensväxelkurs ska tillämpas på betalningstransaktionen, och den avtalade referensväxelkursen har använts, får betalaren inte hävda att förutsättningarna i första stycket 2 är uppfyllda på grund av den växelkurs som tillämpats.

7 § En betalare och en betalningstjänstleverantör får i ett ramavtal komma överens om att betalaren inte har rätt till återbetalning när denne har gett sitt godkännande, direkt till leverantören, till att en betalningstransaktion genomförs och antingen leverantören eller betalningsmottagaren lämnade information om den kommande transaktionen eller gjorde sådan

information tillgänglig för betalaren minst fyra veckor före den sista betalningsdagen.

8 § En betaltjänstleverantör är inte skyldig att återbetala beloppet till betalaren om betalaren inte begärde återbetalning inom åtta veckor från det att medlen debiterades kontot.

Inom tio bankdagar från mottagandet av begäran om återbetalning ska betaltjänstleverantören antingen återbetala det belopp som transaktionen avser eller ange skälen för att återbetalning vägras med uppgift om vart betalaren kan vända sig för att få ärendet prövat.

En betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare som inte är konsument får komma överens om andra tidsfrister än de som anges i första och andra styckena.

Tidpunkten för mottagande av en betalningsorder

9 § Tidpunkten för mottagande av en betalningsorder är den tidpunkt då ordern tas emot av betalarens betaltjänstleverantör. Om tidpunkten för mottagande inte är en bankdag för leverantören, ska betalningsordern anses ha tagits emot under nästföljande bankdag.

En betaltjänstleverantör får fastställa en tidpunkt nära bankdagens slut då en betalningsorder senast tas emot. En betalningsorder som tas emot efter den tidpunkten ska anses ha tagits emot under nästföljande bankdag.

10 § En betaltjänstanvändare som initierar en betalningsorder och en betaltjänstleverantör får komma överens om att tidpunkten för mottagandet av en betalningsorder ska vara en annan än den som anges i 9 § första stycket. Om den överenskomna tidpunkten inte är en bankdag för betalarens betaltjänstleverantör, ska betalningsordern anses ha tagits emot under nästföljande bankdag.

Vägran att utföra en betalningsorder

11 § En betaltjänstleverantör som vägrar att utföra en betalningsorder ska underrätta betaltjänstanvändaren om detta på avtalat sätt snarast möjligt och senast inom de tidsfrister som anges i 19 och 20 §§. Av underrättelsen ska det framgå att

1. utförande av betalningsordern har vägrats,
2. vilket förfarande som tillämpas för att rätta till sådana fel i betalningsordern som kan ha lett till vägran, och
3. om möjligt, skälen för vägran.

Beltjänstleverantören får ta ut en avgift för en underrättelse enligt första stycket om

1. det finns skälig grund för vägran, och
2. leverantören får ta ut sådan avgift enligt ramavtalet med betaltjänstanvändaren.

12 § Om villkoren i betaltjänstleverantörens ramavtal med betalaren är uppfyllda, får betalarens betaltjänstleverantör inte vägra att utföra en

godkänd betalningsorder, oavsett om den har initierats av betalaren eller betalningsmottagaren.

13 § Vid tillämpning av 19, 20 och 26–30 §§ ska en betalningsorder som betaltjänstleverantören har vägrat att utföra anses inte ha blivit mottagen av leverantören.

Återkallelse av betalningsorder

14 § När en betalningstransaktion initieras av betalaren, får betalaren inte återkalla en betalningsorder efter det att den har tagits emot av dennes betaltjänstleverantör.

15 § När en betalningstransaktion initieras av eller via betalningsmottagaren får betalaren inte återkalla betalningsordern efter det att denne har överfört ordern eller gett sitt godkännande till att genomföra transaktionen till mottagaren.

Vid autogiro får betalaren, trots första stycket och utan att det påverkar rätten till återbetalning, återkalla betalningsordern senast i slutet av den bankdag som föregår den dag som avtalats för debitering av medlen.

Om en betaltjänstanvändare och en betaltjänstleverantör särskilt har avtalat enligt 10 § om den tidpunkt vid vilken en betalningsorder ska anses vara mottagen, får användaren trots första stycket återkalla en betalningsorder senast i slutet av den bankdag som föregår den avtalade dagen.

16 § Efter de tidpunkter då återkallelse av en betalningsorder enligt 14 eller 15 § inte längre får ske, får betalningsordern återkallas endast om detta har avtalats mellan betaltjänstanvändaren och dennes betaltjänstleverantör. För att återkallelse efter de tidpunkter som anges i 15 § första och andra styckena ska få ske, krävs även att betalningsmottagaren godkänner återkallelsen.

Betalningstjänstleverantören får ta ut en avgift för återkallande enligt första stycket om möjligheten att ta ut sådan avgift framgår av ramavtalet med den betaltjänstanvändare som återkallat betalningsordern.

Överförda och mottagna belopp

17 § Betaltjänstleverantören får bara göra avdrag från det belopp som ska överföras under de förutsättningar som anges i andra och tredje styckena.

Betalningsmottagaren och mottagarens betaltjänstleverantör får avtala om att leverantören får dra av sina egna avgifter från det överförda beloppet innan det krediteras mottagaren. Betalningstransaktionens belopp utan avdrag för avgifter och avgifterna ska då redovisas var för sig i den information som lämnas till betalningsmottagaren.

Om andra avgifter än de som avses i andra stycket dras av från det överförda beloppet, ska betalarens betaltjänstleverantör se till att betalningsmottagaren får hela det belopp som angavs i betalningsordern. Om betalningstransaktionen initierats av eller via mottagaren, ska mot-

tagarens betaltjänstleverantör se till att mottagaren får hela det belopp som angavs i betalningsordern.

Genomförandetid och valuteringsdag

18 § Bestämmelserna i 19–23 §§ gäller för betalningstransaktioner i Sverige som genomförs i euro eller i svenska kronor.

Bestämmelserna i 19–23 §§ gäller också för betalningstransaktioner där det sker en växling mellan euro och svenska kronor, om

1. växlingen sker i Sverige, och
2. när det gäller en transaktion till eller från ett annat land, överföringen av medlen mellan länderna sker i euro.

Bestämmelserna i 19–23 §§ är även tillämpliga på andra betalningstransaktioner än de som anges i första och andra styckena. Bestämmelserna i 19, 20, 22 och 23 §§ är dock inte tillämpliga, om annat har avtalats mellan betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören. Om användaren och leverantören, med avvikelse från 19 § första stycket, avtalar om när kreditering av betalningsmottagarens leverantörs konto senast ska ske, får tidpunkten inte vara senare än fyra bankdagar efter det att betalningsordern mottagits enligt 9 eller 10 §.

19 § När en betalningsorder har mottagits enligt 9 eller 10 §, ska betalarens betaltjänstleverantör se till att betalningstransaktionens belopp krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto senast vid slutet av nästföljande bankdag.

För betalningstransaktioner som initierats på papper får tiden förlängas med en bankdag.

20 § En betalningsorder som har initierats av eller via en betalningsmottagare ska genomföras inom de tidsfrister som har överenskommit mellan betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör.

För autogiro gäller att en betalningsorder ska lämnas i sådan tid att betalningstransaktionen kan slutföras på den överenskomna förfalldagen.

21 § Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska valutera och göra betalningstransaktionens belopp tillgängligt på mottagarens betalkonto.

Valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens betalkonto ska vara senast den bankdag då betalningstransaktionens belopp krediteras mottagarens betaltjänstleverantörs konto.

Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska säkerställa att betalningstransaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande så snart som möjligt efter det att beloppet krediteras mottagarens leverantörs konto.

Valuteringsdagen för debitering av betalarens betalkonto infaller tidigast när betalningstransaktionens belopp debiteras detta betalkonto.

22 § Om betalningsmottagaren inte har något betalkonto hos betaltjänstleverantören som tar emot medlen, ska denne göra dem tillgängliga för mottagaren inom den tid som anges i 19 och 20 §§.

23 § Om en konsument sätter in kontanter på ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör ska leverantören se till att beloppet görs tillgängligt och valutas så snart som möjligt efter den tidpunkt då medlen togs emot.

Om den som sätter in kontanter på ett betalkonto inte är konsument, ska beloppet göras tillgängligt och valutas senast nästföljande bankdag.

Ansvar och återkrav

24 § Om en betalningsorder utförts med hjälp av en unik identifikationskod, ska betalningsordern anses ha utförts korrekt i förhållande till den betalningsmottagare som angetts i identifikationskoden.

Om den unika identifikationskod som angetts av betaltjänstanvändaren är felaktig, ska betaltjänstleverantören inte vara ansvarig enligt 26–30 §§ för att betalningstransaktionen inte har genomförts eller för brister i genomförandet av transaktionen.

Beltjänstleverantören till den betaltjänstanvändare som lämnade betalningsordern ska dock vidta skäligen åtgärder för att få tillbaka de medel som betalningstransaktionen avsåg. Leverantören får ta ut en avgift av användaren för de åtgärder som vidtas, om ett ramavtal med användaren medger det.

25 § Även om en betaltjänstanvändare lämnar information till betaltjänstleverantören utöver den som anges i 4 kap. 4 § första stycket 1 eller 10 § 4 är leverantören bara ansvarig för genomförandet av en betalningstransaktion i enlighet med den unika identifikationskod som användaren har angett.

Ansvar för betalningstransaktioner som inte genomförts eller genomförts bristfälligt

Betalningstransaktioner som initierats av betalaren

26 § Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt.

Om betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att mottagarens leverantör har tagit emot betalningstransaktionens belopp enligt 19 §, ansvarar mottagarens leverantör gentemot mottagaren för att transaktionen genomförs korrekt.

27 § Om betalarens betaltjänstleverantör ansvarar för genomförandet av en betalningstransaktion enligt 26 § första stycket, ska leverantören utan onödigt dröjsmål återbetala beloppet i en transaktion som inte genomförts eller genomförts bristfälligt till betalaren eller återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som det skulle ha haft om den bristfälligt genomförda transaktionen inte hade ägt rum.

Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarar för genomförandet av en transaktion enligt 26 § andra stycket ska

leverantören så snart som möjligt ställa transaktionens belopp till betalningsmottagarens förfogande eller kreditera mottagarens betalkonto med motsvarande belopp.

Om en betalare har initierat en betalningsorder, och betalningstransaktionen inte genomförs eller genomförs bristfälligt, ska betalarens betaltjänstleverantör på begäran av betalaren så snart som möjligt försöka spåra betalningstransaktionen och underrätta betalaren om resultatet.

Betalningstransaktioner som initierats av eller via betalningsmottagaren

28 § Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot mottagaren för att betalningstransaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande enligt 21 § och för att en betalningsorder som initierats av eller via mottagaren överförs korrekt till betalarens betaltjänstleverantör i enlighet med 20 §.

En betaltjänstleverantör som är ansvarig enligt första stycket och har försökt utföra en betalningsorder ska så snart som möjligt överföra den berörda betalningsordern på nytt till betalarens betaltjänstleverantör.

29 § Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för en inte genomförd eller bristfälligt genomförd betalningstransaktion som initierats av eller via betalningsmottagaren, utom då mottagarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot mottagaren enligt 28 §.

En betalares betaltjänstleverantör som är ansvarig enligt första stycket ska återbetala betalningstransaktionens belopp till betalaren eller återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som det skulle ha haft om den bristfälligt genomförda transaktionen inte hade ägt rum.

Om en betalningstransaktion initierats av eller via betalningsmottagaren, och transaktionen inte genomförs eller genomförs bristfälligt, ska mottagarens betaltjänstleverantör på begäran av mottagaren så snart som möjligt försöka spåra betalningstransaktionen och underrätta mottagaren om resultatet.

30 § Betaltjänstleverantörerna ansvarar gentemot sina respektive betaltjänstanvändare för sådana avgifter och räntor som drabbar användare till följd av att betalningstransaktionen inte genomförts eller genomförts bristfälligt.

Meddelande om felaktigt genomförda betalningstransaktioner

31 § Betaltjänstleverantören får kräva att betaltjänstanvändaren ansvarar för betalningstransaktionens belopp, om användaren inte underrättar leverantören utan onödigt dröjsmål efter att ha fått vetskap om att transaktionen genomförts på ett felaktigt sätt. Detsamma gäller om leverantören har lämnat information om transaktionen till användaren och användaren inte underrättar leverantören inom 13 månader från det att beloppet belastat kontot.

En betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare som inte är konsument får komma överens om mindre förmånliga tidsfrister för användaren än de som anges i första stycket.

Rätt till återkrav

32 § Om en betalningstransaktion inte genomförs eller genomförs bristfälligt och felet är hänförligt till en betaltjänstleverantör eller mellanhand som inte är ansvarig gentemot betaltjänstanvändare enligt 26–30 §§, har den leverantör som ansvarar gentemot en användare enligt dessa bestämmelser rätt till ersättning av den leverantör eller mellanhand som orsakade att transaktionen inte genomfördes eller genomfördes bristfälligt.

Ersättningen ska motsvara de förluster, inbegripet belopp som betalats till betaltjänstanvändare, som uppkommit hos betaltjänstleverantören enligt 26–30 §§.

Befrielse från ansvar

33 § Ansvar enligt detta kapitel inträder inte i fall av osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den som åberopar omständigheterna inte har något inflytande över och vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla ansträngningar. Ansvar enligt detta kapitel inträder inte heller då en betaltjänstleverantör handlar i enlighet med svensk lag eller unionsrätt.

6 kap. Behandling av personuppgifter m.m.

Tillämpningsområde

1 § Om en betaltjänstleverantör eller den som ansvarar för ett betalningssystem granskar betalningstransaktioner för att kunna upptäcka sådana transaktioner som leverantören eller den ansvarige för betalningssystemet misstänker eller har skälig grund att misstänka utgör ett led i bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster, får leverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem behandla personuppgifter samt föra register enligt 2–9 §§. De bestämmelserna gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204).

Personuppgiftsbehandling

2 § Om det är nödvändigt för granskning av betalningstransaktioner enligt 1 § får följande personuppgifter behandlas:

1. uppgifter om identitet i betaltjänstanvändares pass eller annan identitetshandling, och
2. unika beteckningar som identifierar en viss person som betaltjänst-användare.

Ändamål för register

3 § Register får föras av en betaltjänstleverantör eller den som har ansvar för ett betalningssystem, om det är nödvändigt för granskning av betalningstransaktioner enligt 1 §.

Innehåll

4 § Ett register som avses i 1 § får endast innehålla

1. namn och person-, samordnings- eller organisationsnummer,
2. betalkontonummer eller motsvarande,
3. sådana unika beteckningar som avses i 2 § 2, och
4. de övriga uppgifter som framkommit vid granskning av betalningstransaktioner enligt 1 §.

Utlämnande av uppgifter

5 § Om misstanke om bedrägeri kvarstår efter närmare analys, får uppgifter om alla omständigheter som kan tyda på bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster lämnas till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten.

Uppgifter i ett register som avses i 1 § får lämnas ut till betaltjänstleverantörer och de som har ansvar för ett betalningssystem när uppgifterna har lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten.

Utlämnande av uppgifter enligt andra stycket får ske trots 3 kap. 12 § denna lag, 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller 4 kap. 4 § lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar.

Information till den registrerade

6 § Uppgifter ur ett register som avses i 1 § som har lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten i enlighet med 5 § första stycket får inte lämnas ut till den registrerade.

Gallring

7 § En uppgift i ett register som avses i 1 § ska gallras

1. om en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten beslutar att inte inleda eller att lägga ner en utredning om bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster,
2. om en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts med anledning av de lämnade uppgifterna,
3. om en domstol har meddelat dom eller beslut med anledning av de lämnade uppgifterna och domen eller beslutet vunnit laga kraft,
4. senast tre år efter det att uppgifter lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten med stöd av 5 § första stycket, eller

5. senast tre år efter det att uppgifter insamlats, om uppgifterna inte dessförinnan lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten med stöd av 5 § första stycket.

En betaltjänstleverantör eller en ansvarig för ett betalningssystem som får kännedom om en omständighet som innebär att en uppgift ska gallras enligt första stycket 1, 2 eller 3 ska underrätta dem som leverantören eller den ansvarige för betalningssystemet har lämnat ut uppgiften till enligt 5 § andra stycket.

Rättelse och skadestånd

8 § Bestämmelserna i 28 och 48 §§ personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

Tystnadsplikt

9 § Den som är verksam hos en betaltjänstleverantör eller hos den som har ansvar för ett betalningssystem får inte obehörigen röja uppgifter i ett register som avses i 1 § eller uppgifter som lämnats ut med stöd av 5 § andra stycket.

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ska inte följa för den som bryter mot förbudet.

7 kap. Tillträde till betalningssystem

1 § Den eller de som har ansvar för ett betalningssystem ska se till att reglerna om tillträde till betalningssystemet är objektiva, icke-diskriminerande och proportionella. Reglerna får inte hindra tillträde i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att skydda mot risker i verksamheten och för att skydda betalningssystemets finansiella och operativa stabilitet.

Reglerna om tillträde till betalningssystem får inte begränsa faktiskt deltagande i andra betalningssystem eller diskriminera betaltjänstleverantörer på grund av den juridiska form i vilken deras verksamhet bedrivs.

2 § En betaltjänstleverantör enligt 1 kap. 3 § som är en juridisk person får inte nekas tillträde till ett betalningssystem, om betaltjänstleverantören uppfyller sådana krav för tillträde till betalningssystemet som uppställts i enlighet med 1 §.

3 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte för

1. betalningssystem enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden, eller

2. betalningssystem i vilka en betaltjänstleverantör verkar eller kan verka både som betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör samt är ensam ansvarig för betalningssystemets ledning, och

denne betaltjänstleverantör tillåter andra betaltjänstleverantörer att delta i betalningssystemet utan att dessa kan förhandla om avgifter mellan sig avseende betalningssystemet.

8 kap. Tillsyn och ingripanden

Tillsynens omfattning

1 § Finansinspektionen har tillsyn över att bestämmelserna i denna lag och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009 av den 16 september 2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001³ följs.

För betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer omfattar tillsynen även att deras betaltjänstverksamhet drivs enligt andra författningar som reglerar dess verksamhet, bolagsordning, stadgar samt interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar dess verksamhet. I fråga om tillsynen över övriga betaltjänstleverantörer enligt 1 kap. 3 § gäller bestämmelserna i de lagar som reglerar deras verksamhet, om inte annat följer av denna lag.

Finansinspektionen ska samråda med Konkurrensverket innan en tillsynsåtgärd eller ett ingripande vidtas mot någon som har ansvar för betalningssystem för överträdelse av 7 kap. 1 och 2 §§.

2 § Betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer och den eller de som har ansvar för ett betalningssystem ska lämna Finansinspektionen upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter enligt föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag.

Betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer och den eller de som har ansvar för ett betalningssystem ska, utöver det som anges i första stycket, lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Platsundersökning

3 § Finansinspektionen får när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos

1. ett betalningsinstitut,
2. en registrerad betaltjänstleverantör, och
3. utländska företag som tillhandahåller betaltjänster i Sverige enligt 3 kap. 25 och 26 §§.

Om det behövs för tillsynen av ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, får Finansinspektionen genomföra en undersökning hos

1. en filial till institutet,
2. ett ombud till institutet eller leverantören, och

³ EUT L 266, 9.10.2009, s. 11 (Celex 32009R0924).

3. ett företag som har fått i uppdrag att utföra visst arbete eller vissa funktioner åt institutet eller leverantören.

En undersökning hos en registrerad betaltjänstleverantör får endast omfatta den verksamhet som avser tillhandahållande av betaltjänster.

Samarbete mellan behöriga myndigheter

4 § Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter inom EES. Inspektionen ska dessutom samarbeta och utbyta information med Europeiska centralbanken, nationella centralbanker och andra behöriga myndigheter som utsetts i enlighet med unionsrätt som är tillämplig på betaltjänstleverantörer.

En behörig myndighet inom EES får närvara vid en kontroll som utförs av Finansinspektionen.

Finansinspektionen får delegera uppgiften att genomföra en kontroll på plats av en filial eller ombud till ett betalningsinstitut som står under dess tillsyn till en behörig myndighet i ett annat land inom EES.

Register över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer

5 § Finansinspektionen ska föra ett register över betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer, deras ombud och filialer. Registret ska innehålla uppgifter om vilka betaltjänster som betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer, deras ombud och filialer har rätt att tillhandahålla. Registret ska hållas tillgängligt hos Finansinspektionen.

Revision

6 § En revisor eller en särskild granskare ska omedelbart rapportera till Finansinspektionen om han eller hon vid fullgörandet av sitt uppdrag i ett betalningsinstitut får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av någon författning som reglerar institutets verksamhet,

2. kan påverka institutets fortsatta drift negativt, eller

3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 9 kap. 33 eller 34 §§ aktiebolagslagen (2005:551) eller 8 kap. 13 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

Revisorn och granskaren har en motsvarande rapporteringsskyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag i betalningsinstitutets moderföretag eller dotterföretag eller i ett företag som har en likartad förbindelse med betalningsinstitutet.

Avgifter till Finansinspektionen

7 § Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet.

Ingripande mot betalningsinstitut

8 § Om ett betalningsinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar, reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar institutets verksamhet, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då utfärda ett föreläggande att inom viss tid begränsa verksamheten i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska betalningsinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

9 § Finansinspektionen får avstå från ingripande enligt 8 § om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om betalningsinstitutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet som bedöms vara tillräckliga.

10 § Finansinspektionen ska återkalla ett betalningsinstitutets tillstånd om en person som ingår i institutets styrelse eller är verkställande direktör inte längre uppfyller de krav som anges i 2 kap. 6 § 4 eller om en person som är ansvarig för betaltjänstverksamheten inte längre uppfyller de krav som anges i 2 kap. 6 § 5. Detta får dock bara ske om inspektionen först har beslutat att anmärka för institutet att personen inte uppfyller kraven och om han eller hon ändå finns kvar i styrelsen, som verkställande direktör eller som ansvarig för betaltjänstverksamheten efter det att en av inspektionen bestämd tid på högst tre månader har gått ut.

I stället för att återkalla tillståndet får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot, verkställande direktör eller ansvarig för betaltjänstverksamheten inte längre får vara det. Inspektionen får då förordna en ersättare. Ersättarens uppdrag gäller till dess företaget har utsett en ny styrelseledamot, verkställande direktör eller ansvarig för betaltjänstverksamheten.

Det som föreskrivs om verkställande direktör i första och andra styckena gäller också en ställföreträdare för verkställande direktör.

11 § Finansinspektionen ska återkalla betalningsinstitutets tillstånd om

1. institutet har fått tillståndet genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt,

2. institutet inte inom ett år från det att tillståndet beviljades har börjat driva sådan verksamhet som tillståndet avser,

3. institutet under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan verksamhet som tillståndet avser,

4. det skulle utgöra ett hot mot betalningssystemets stabilitet om institutet fortsatte att bedriva sin betaltjänstverksamhet,

5. institutet har förklarat sig avstå från tillståndet,

6. institutet har överlätit hela sin verksamhet som avser betaltjänster, eller

7. institutet försatts i konkurs eller beslut fattats om att institutet ska träda i tvångslikvidation.

I de fall som avses i första stycket 1–4 får i stället varning meddelas om det är tillräckligt.

12 § Om tillståndet återkallas får Finansinspektionen besluta om hur avvecklingen av rörelsen ska ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta rörelsen.

13 § Om en behörig myndighet i ett annat land har underrättat Finansinspektionen om att ett betalningsinstitut överträtt föreskrifter i det landet, ska inspektionen vidta de åtgärder som anges i 8–11 §§ mot institutet, om det föreligger någon omständighet som anges där. Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Straffavgift

14 § Om ett betalningsinstitut har fått anmärkning eller varning enligt 8 § eller varning enligt 11 §, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en straffavgift.

Avgiften tillfaller staten.

15 § Straffavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av betalningsinstitutets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under institutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

För ett betalningsinstitut som även bedriver annan verksamhet än tillhandahållande av betaltjänster enligt 1 kap. 2 § ska omsättningen enligt andra stycket avse endast verksamheten med betaltjänster.

Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven i 3 kap. 2 §.

16 § När straffavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som har föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.

Förseningsavgift

17 § Om ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör inte lämnar de upplysningar som föreskrivits med stöd av 27 § i tid, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

Verkställighet av beslut om straffavgift och förseningsavgift

18 § En straffavgift eller förseningsavgift ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar från det att beslutet om den har vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet.

19 § Finansinspektionens beslut om straffavgift eller förseningsavgift får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 18 §.

Om straffavgiften eller förseningsavgiften inte betalas inom den tid som anges i 18 §, ska inspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

20 § En straffavgift eller förseningsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Ingripande mot utländska företag

21 § Finansinspektionen får förelägga ett utländskt företag som tillhandahåller betaltjänster i enlighet med 3 kap. 25 eller 26 § att göra rättelse om dess verksamhet med betaltjänster i Sverige inte bedrivs enligt gällande bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 av den 15 november 2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel⁴ och sådan lag som kompletterar den förordningen.

Finansinspektionen får förelägga ett utländskt företag som tillhandahåller betaltjänster från en filial eller ett genom ombud enligt 3 kap. 25 § att göra rättelse om dess verksamhet med betaltjänster i Sverige inte bedrivs i enlighet med 4 och 5 kap.

Om ett företag inte följer ett föreläggande enligt första eller andra stycket ska Finansinspektionen underrätta den behöriga myndigheten i företagets hemland.

Om rättelse inte sker, får Finansinspektionen förbjuda företaget att påbörja nya betalningstransaktioner här i landet. Innan förbud meddelas ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i företagets hemland. I brådskande fall får inspektionen meddela förbud utan föregående underrättelse till myndigheten i företagets hemland. Denna ska dock underrättas så snart det kan ske.

22 § Om ett utländskt företag som driver verksamhet enligt 3 kap. 25 eller 26 § har fått sitt verksamhetstillstånd indraget i hemlandet, ska Finansinspektionen genast förbjuda företaget att påbörja nya betalningstransaktioner här i landet.

⁴ EUT L 345, 8.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1781).

Ingripande mot registrerade betaltjänstleverantörer och dem som ansvarar för betalningssystem

23 § Om en registrerad betaltjänstleverantör eller den som ansvarar för ett betalningssystem har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009 eller andra författningar som reglerar dess verksamhet, ska Finansinspektionen förelägga den registrerade betaltjänstleverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem att inom viss tid vidta åtgärder för att komma till rätta med situationen eller att upphöra med verksamheten.

Om en registrerad betaltjänstleverantör som avses i 2 kap. 5 § inte inkommer med ansökan om tillstånd, ska Finansinspektionen förelägga betaltjänstleverantören att inkomma med en ansökan. Om betaltjänstleverantören inte rättar sig efter föreläggandet ska inspektionen förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om det är osäkert om tillståndsplikt föreligger beträffande viss betaltjänstverksamhet, får Finansinspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

Ingripande mot den som saknar tillstånd eller registrering

24 § Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av denna lag utan att vara berättigad till det, ska Finansinspektionen förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om det är osäkert om lagen är tillämplig på en viss verksamhet, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att bedöma om så är fallet.

Ett föreläggande enligt första eller andra stycket som avser ett utländskt företag får riktas mot såväl företaget som den som i Sverige är verksam för företagets räkning.

Vite

25 § Om Finansinspektionen meddelar föreläggande eller förbud enligt denna lag, får inspektionen förelägga vite.

Överklagande

26 § Finansinspektionens beslut enligt 23 § tredje stycket och 24 § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av Finansinspektionen enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

Bemyndiganden

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka upplysningar ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen enligt 2 § första stycket och när upplysningarna ska lämnas, och
2. sådana avgifter för tillsyn som avses i 7 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. Genom lagen upphävs lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3. Juridiska personer som inlett verksamhet med betaltjänster före den 25 december 2007 får fortsätta med verksamheten till utgången av april 2011 utan krav på tillstånd enligt denna lag. Om Finansinspektionen bedömer att förutsättningarna för tillstånd enligt 2 kap. 7 och 8 §§ är uppfyllda för en sådan juridisk person ska Finansinspektionen meddela tillstånd oavsett om den juridiska personen har ansökt om tillstånd eller inte. Finansinspektionen ska informera den berörda juridiska personen innan tillstånd meddelas.

4. Finansiella institut som inlett verksamhet med betalningsförmedling före den 25 december 2007 och som är dotterföretag till ett moderföretag som omfattas av gruppbasead tillsyn enligt 9 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, och har underrättat Finansinspektionen om detta senast den 25 augusti 2010, ska inte omfattas av krav på tillstånd enligt 2 kap.

5. Fysiska eller juridiska personer som inlett verksamhet med betaltjänster före den 25 december 2007 och uppfyller kraven för undantag från tillståndsplikt i 2 kap. 3 § får fortsätta med verksamheten till utgången av april 2011 utan att ha beviljats undantag enligt denna lag.

6. Till och med utgången av december 2011 får kreditering av en betalningsmottagares betaltjänstleverantörs konto, med avvikelse från 5 kap. 20 §, ske inom en tid av högst tre bankdagar efter det att en betalningsorder har mottagits i enlighet med 5 kap. 9 eller 10 §. För betalningstransaktioner som initierats på papper får kreditering under samma förutsättningar, med avvikelse från 5 kap. 19 §, ske inom en tid av högst fyra bankdagar.

7. Sådana ändringar i ramavtal som avser förhållanden enligt 4 kap. 10–19 §§ och som syftar till att införa villkor i enlighet med de krav som följer av nämnda paragrafer ska, oavsett vad som stadgas i avtalet, kunna genomföras genom att betaltjänstleverantören meddelar betaltjänst-användaren om ändringarna minst en månad före den dag då de föreslås börja tillämpas. Ändringar som gynnar betaltjänstanvändaren får genomföras utan att meddelas denne i förväg. Om betaltjänstanvändaren inte godkänner de föreslagna ändringarna ska användaren meddela leverantören detta före det datum då ändringen föreslås träda i kraft.

2.2 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Häri genom föreskrivs att 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §²

Vad som gäller om tystnadsplikt i svenska kreditinstituts och värdepappersbolags verksamhet hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Datainspektionen enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Bestämmelser om användningen av uppgifter om betalningsförsummelse och kreditmissbruk finns även i 7 §.

Vad som gäller om tystnadsplikt i svenska kreditinstituts, *betalningsinstituts* och värdepappersbolags verksamhet hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Datainspektionen enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, *utländska företag som avses i 3 kap. 25 och 26 §§ lagen (2010:000) om betaltjänster* samt utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2007:530.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer

Härigenom föreskrivs att 3, 13, 14 och 14 a §§ lagen (1992:160) om utländska filialer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige finns särskilda bestämmelser, nämligen

1. för kreditinstitut 4 kap. 1, 2 och 4–6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. för värdepappersföretag 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

3. för finansiella institut 4 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse,

4. för utländska försäkringsgivare lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige,

5. för börser och clearingorganisationer 12 kap. 9 § och 19 kap. 12 § lagen om värdepappersmarknaden,

6. för centrala värdepappersförvarare 2 kap. 6 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument,

7. för förvaltningsbolag och fondföretag 1 kap. 6–11 §§ lagen (2004:46) om investeringsfonder,

8. för utgivare av elektroniska pengar 2 kap. 8 § samt 5 kap. 6 och 7 §§ lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,

9. för företag som driver inlåningsverksamhet 2 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet, *och*

10. för utländska försäkringsförmedlare 3 kap. lagen (2005:405) om försäkringsförmedling.

9. för företag som driver inlåningsverksamhet 2 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,

10. för utländska försäkringsförmedlare 3 kap. lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, *och*

11. för företag som tillhandahåller betaltjänster 3 kap. 25 och 26 §§ lagen (2010:000) om betaltjänster.

13 §²

Verkställande direktören ska varje år till registreringsmyndigheten ge in en bestyrkt kopia av

1. filialens redovisningshandlingar och revisionsberättelse för det senaste räkenskapsåret,

¹ Senaste lydelse 2007:536.

² Senaste lydelse 2008:96.

2. motsvarande handlingar för företaget i dess helhet, om de gjorts offentliga i företagets hemland.

Första stycket 1 gäller inte, om företaget lyder under lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och

1. har en rättslig form som är jämförbar med aktiebolaget,
2. är ett kreditinstitut eller värdepappersbolag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
2. är ett kreditinstitut, *betalningsinstitut* eller värdepappersbolag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
3. är ett försäkringsföretag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, eller
4. är ett europakooperativ.

Handlingar som avses i första stycket ska ges in inom tre månader efter det att det utländska företagets redovisningshandlingar och revisionsberättelse lades fram för företagets delägare, dock senast sju månader från det att filialens räkenskapsår gick ut. Handlingarna ska vara upprättade på eller översatta till svenska.

Med en bestyrkt kopia jämfställs vid tillämpningen av denna lag ett elektroniskt original.

14 §³

För filialens bokföring och revision gäller, utöver vad som föreskrivits i 11–13 §§, i tillämpliga delar detsamma som för ett svenskt företag av motsvarande slag.

Skyldighet att upprätta årsredovisning gäller inte om företaget lyder under lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och

1. har en rättslig form som är jämförbar med aktiebolaget,
2. är ett kreditinstitut eller värdepappersbolag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
2. är ett kreditinstitut, *betalningsinstitut* eller värdepappersbolag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
3. är ett försäkringsföretag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, eller
4. är ett europakooperativ.

Om filialen är skyldig att avsluta den löpande bokföringen men till följd av *bestämmelsen i* andra stycket inte upprättat någon års-

Om filialen är skyldig att avsluta den löpande bokföringen men till följd av andra stycket inte upprättat någon årsredovisning,

³ Senaste lydelse 2006:604.

redovisning, *skall* den i stället *ska* den i stället upprätta ett upprätta ett årsbokslut. För årsbok- årsbokslut. För årsbokslutet slutet tillämpas tillämpas

1. i filial till företag som avses i andra stycket 1 eller 4 och som inte är att hänföra till samma stycke 2 eller 3, bestämmelserna i 6 kap. 4–11 §§ bokföringslagen (1999:1078),

2. i filial till företag som avses i andra stycket 2, bestämmelserna i 2 kap. 2 § och 3–5 kap. lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, med undantag för hänvisningen till 3 kap. 5 § årsredovisningslagen (1995:1554), och

3. i filial till företag som avses i andra stycket 3, bestämmelserna i 2 kap. 2 § och 3–5 kap. lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, med undantag för hänvisningen till 3 kap. 5 § årsredovisningslagen.

14 a §⁴

Regeringen eller, *efter* Regeringen eller *den myndighet* *regeringens* *bemyndigande,* *som regeringen bestämmer* får *meddela* föreskrifter om avfattning och innehåll i den redovisning som enligt 11–14 §§ *skall* lämnas för verksamhet i filial till

1. utländskt kreditinstitut eller värdepappersbolag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, och

1. utländskt kreditinstitut, *betalningsinstitut* eller värdepappersbolag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, och

2. utländskt försäkringsföretag av motsvarande slag som de företag som omfattas av lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

⁴ Senaste lydelse 1995:1558.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § och 7 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 1 §¹

Denna lag är tillämplig på kreditinstitut *och* värdepappersbolag. Med kreditinstitut avses bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsföretag (kreditmarknadsbolag respektive kreditmarknadsföreningar), institut för elektroniska pengar, Sveriges allmänna hypoteksbank och Svenska skeppshypotekskassan. Med värdepappersbolag avses det som sägs i 1 kap. 5 § 26 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Bestämmelserna om koncernredovisning i 7 kap. *skall* tillämpas på finansiella holdingföretag som uteslutande eller huvudsakligen förvaltar andelar i dotterföretag som är kreditinstitut eller värdepappersbolag eller utländska företag av motsvarande slag. Med finansiellt holdingföretag avses ett aktiebolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening vars verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande består i att i vinstsyfte förvärva och förvalta andelar i dotterföretag.

Denna lag är tillämplig på kreditinstitut, värdepappersbolag *och betalningsinstitut*. Med kreditinstitut avses bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsföretag (kreditmarknadsbolag respektive kreditmarknadsföreningar), institut för elektroniska pengar, Sveriges allmänna hypoteksbank och Svenska skeppshypotekskassan. Med värdepappersbolag avses det som sägs i 1 kap. 5 § 26 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. *Med betalningsinstitut avses det som sägs i 1 kap. 4 § 5 lagen (2010:000) om betaltjänster. Denna lag är dock inte tillämplig på betalningsinstitut som huvudsakligen ägnar sig åt annan verksamhet än att tillhandahålla betaltjänster.*

Bestämmelserna om koncernredovisning i 7 kap. *ska* tillämpas på finansiella holdingföretag som uteslutande eller huvudsakligen förvaltar andelar i dotterföretag som är kreditinstitut eller värdepappersbolag eller utländska företag av motsvarande slag. Med finansiellt holdingföretag avses ett aktiebolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening vars verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande består i att i vinstsyfte förvärva och förvalta andelar i dotterföretag.

¹ Senaste lydelse 2007:542.

7 kap.

1 §²

Kreditinstitut och värdepappersbolag som är moderföretag och sådana finansiella holdingföretag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket *skall* för varje räkenskapsår upprätta koncernredovisning enligt denna lag, om inte annat följer av 5 §.

För finansiella holdingföretag som omfattas av lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar *skall* en kapitaltäckningsanalys enligt 6 kap. 3 § ingå i koncernredovisningen.

Kreditinstitut, *betalningsinstitut* och värdepappersbolag som är moderföretag och sådana finansiella holdingföretag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket *ska* för varje räkenskapsår upprätta koncernredovisning enligt denna lag, om inte annat följer av 5 §.

För finansiella holdingföretag som omfattas av lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar *ska* en kapitaltäckningsanalys enligt 6 kap. 3 § ingå i koncernredovisningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

² Senaste lydelse 2006:1378.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om anmälningssplikt avseende viss finansiell verksamhet

Häri genom föreskrivs att 1, 2, 4 och 5 §§ lagen (1996:1006) om anmälningssplikt avseende viss finansiell verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag avses med

1. valutaväxling: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,

2. penningöverföring: yrkesmässig överföring av pengar eller pengars värde för någon annans räkning,

3. annan finansiell verksamhet: yrkesmässig verksamhet som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

4. finansiellt institut: fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling, penningöverföring eller annan finansiell verksamhet.

2. annan finansiell verksamhet: yrkesmässig verksamhet som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. finansiellt institut: fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

2 §²

En fysisk eller juridisk person som avser att ägna sig åt valutaväxling i väsentlig omfattning, penningöverföring eller annan finansiell verksamhet ska anmäla verksamheten till Finansinspektionen. Anmälan behöver inte göras av företag som avses i 1 kap. 2 § 1–3 och 6 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Anmälan behöver inte heller göras av fysiska eller juridiska personer som driver försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsför-

En fysisk eller juridisk person som avser att ägna sig åt valutaväxling i väsentlig omfattning eller annan finansiell verksamhet ska anmäla verksamheten till Finansinspektionen. Anmälan behöver inte göras av företag som avses i 1 kap. 2 § 1–3, 6 och 17 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Anmälan behöver inte heller göras av fysiska eller juridiska personer som driver försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling.

¹ Senaste lydelse 2008:100.

² Senaste lydelse 2009:709.

medling.

Finansinspektionen ska föra register över personer som har gjort anmälan enligt första stycket.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 8–10 §§ att upphöra med verksamheten har vunnit laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre ägnar sig åt anmälningspliktig verksamhet eller om det på något annat sätt framgår att verksamheten har upphört.

4 §³

Bestämmelser om skyldighet för fysiska eller juridiska personer som ägnar sig åt valutaväxling i väsentlig omfattning, *penningöverföring* eller annan finansiell verksamhet att medverka till att förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism finns i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bestämmelser om skyldighet för fysiska eller juridiska personer som ägnar sig åt valutaväxling i väsentlig omfattning eller annan finansiell verksamhet att medverka till att förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism finns i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

5 §⁴

En fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling *skall* tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

En fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling *ska* tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

I lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet finns bestämmelser om konsumentskydd m.m. vid sådana överföringar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

³ Senaste lydelse 2009:67.

⁴ Senaste lydelse 2004:319. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 2 och 3 §§ samt 7 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Tillstånd att driva bankrörelse behövs inte för utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar.

Tillstånd att driva bankrörelse behövs inte för

1. utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,
eller

2. *tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen (2010:000) om betaltjänster.*

3 §¹

Tillstånd enligt denna lag behövs inte för finansieringsrörelse som drivs av

1. en bank,
2. ett utländskt bankföretag som har tillstånd att driva bankrörelse i Sverige enligt 4 kap. 4 §,
3. ett försäkringsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen (1995:1000), i den utsträckning det är tillåtet enligt den för dem tillämpliga lagstiftningen,
4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av
 - a) företaget, eller
 - b) ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att
 - koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet, och
 - företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut sådana överlåtbara värdepapper som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden med en löptid på minst ett år,
5. ett aktieföretag eller en ekonomisk förening om
 - a) verksamheten består i att vid enstaka tillfällen förvärva fordringar, och
 - b) medel för verksamheten inte löpande anskaffas från allmänheten,
6. ett företag som bara finansierar andra företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller

¹ Senaste lydelse 2009:616.

företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet,

7. en ekonomisk förening, vilken

a) som medlemmar vid varje tillfälle har högst 1 000 fysiska personer,

b) som medlemmar antar bara personer som ingår i en i förväg identifierbar begränsad krets som också anges i föreningens stadgar,

c) tar emot återbetalningspliktiga medel bara från medlemmarna eller från finansiella företag, och

d) har till ändamål bara att med sådana medel som avses i c tillgodose finansieringsbehov hos medlemmarna.

Undantagen enligt första stycket 5 och 7 för rörelse som drivs av aktiebolag eller ekonomisk förening gäller även för sådan rörelse som drivs av motsvarande utländska företag.

Tillstånd att driva finansieringsrörelse behövs inte heller för tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen (2010:000) om betaltjänster.

7 kap.

1 §²

Ett kreditinstitut får driva bara finansiell verksamhet och verksamhet som har ett naturligt samband med den.

Ett kreditinstitut får i sin verksamhet, bland annat

1. låna upp medel, till exempel genom att ta emot inlåning från allmänheten eller ge ut obligationer eller andra jämförbara fordringsrätter,

2. lämna och förmedla kredit, till exempel i form av konsumentkredit och kredit mot panträtt i fast egendom eller fordringar,

3. medverka vid finansiering, till exempel genom att förvärva fordringar och upplåta lös egendom till nyttjande (leasing),

4. *förmedla betalningar,*

4. tillhandahålla betaltjänster enligt lagen (2010:000) om betalningsinstitut och betaltjänster,

5. tillhandahålla betalningsmedel,

6. ikläda sig garantiförbindelser och göra liknande åtaganden,

7. medverka vid värdepappersemissioner,

8. lämna ekonomisk rådgivning,

9. förvara värdepapper,

10. driva rembursverksamhet,

11. tillhandahålla värdefackstjänster,

12. driva valutahandel,

13. driva värdepappersrörelse under de förutsättningar som föreskrivs i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, samt

² Senaste lydelse 2007:563.

14. lämna kreditupplysning under de förutsättningar som föreskrivs i kreditupplysningslagen (1973:1173).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2.7 Förslag till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

I rimlig tid innan ett distansavtal ingås *skall* näringsidkaren ge information om

I rimlig tid innan ett distansavtal ingås *ska* näringsidkaren ge information om

1. sitt namn och organisationsnummer, sin adress, sitt telefonnummer eller sin e-postadress och sin huvudsakliga verksamhet samt motsvarande uppgifter beträffande en mellanman som näringsidkaren anlitar, inklusive uppgift om dennes relation till näringsidkaren,

2. ansvarig tillsynsmyndighet, om verksamheten kräver tillstånd,

3. den finansiella tjänstens eller det finansiella instrumentets huvudsakliga egenskaper,

4. den finansiella tjänstens eller det finansiella instrumentets pris, inbegripet arvoden, skatter och avgifter,

5. att det med avtalet kan följa skatter, avgifter eller kostnader som varken betalas genom näringsidkaren eller påförs av denne,

6. de särskilda risker som följer med det finansiella instrument som avtalet avser, inklusive uppgift om att den tidigare värdeutvecklingen och avkastningen inte ger någon säker vägledning i fråga om den framtida utvecklingen och avkastningen,

7. sättet för betalning och för fullgörande,

8. vad som gäller om ångerrätt enligt denna lag, inklusive uppgift om vad konsumenten enligt 11 § kan komma att få betala vid utövande av ångerrätten,

9. kostnaden för att ett medel för distanskommunikation används, om inte kostnaden är beräknad efter normaltaxa,

10. den tid under vilken erbjudandet gäller,

11. avtalets kortaste löptid, om avtalet avser en fortlöpande eller periodiskt återkommande finansiell tjänst,

12. vad som gäller om uppsägning av avtalet i förtid eller ensidigt,

13. vilket lands lag om marknadsföring som har följts,

14. avtalsvillkor om vilket lands lag som *skall* tillämpas på avtalet och om vilken domstol som är behörig,

14. avtalsvillkor om vilket lands lag som *ska* tillämpas på avtalet och om vilken domstol som är behörig,

15. på vilket språk avtalsvillkoren och informationen tillhandahålls och på vilket språk näringsidkaren åtar sig att kommunicera under avtalstiden,

16. hur klagomål i fråga om avtalet behandlas och vilka möjligheter som finns att få en tvist med näringsidkaren prövad utanför domstol, och

17. vilka garantifonder eller liknande ersättningssystem som finns.

Informationen *skall* ges klart och begripligt och på ett sätt som är anpassat till det medel för distanskommunikation som används. Näringsidkaren *skall* ta särskild hänsyn till behovet av skydd för underåriga.

I rimlig tid innan ett distansavtal ingås *skall* näringsidkaren också tillhandahålla samtliga avtalsvillkor.

Informationen och avtalsvillkoren *skall* ges i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Om avtalet *skall* ingås genom ett medel för distanskommunikation som inte tillåter att informationen och avtalsvillkoren ges i sådan form före avtalsslutet, *skall* näringsidkaren ge konsumenten informationen i denna form snarast efter det att avtalet har ingåtts.

Informationen *ska* ges klart och begripligt och på ett sätt som är anpassat till det medel för distanskommunikation som används. Näringsidkaren *ska* ta särskild hänsyn till behovet av skydd för underåriga.

I rimlig tid innan ett distansavtal ingås *ska* näringsidkaren också tillhandahålla samtliga avtalsvillkor.

Informationen och avtalsvillkoren *ska* ges i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Om avtalet *ska* ingås genom ett medel för distanskommunikation som inte tillåter att informationen och avtalsvillkoren ges i sådan form före avtalsslutet, *ska* näringsidkaren ge konsumenten informationen i denna form snarast efter det att avtalet har ingåtts.

Om distansavtalet avser en betaltjänst enligt lagen (2010:000) om betaltjänster gäller inte första stycket 1–4, 11, 12 och 14–16.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Av 2 kap. 10 och 10 a §§ lagen (2004:46) om investeringsfonder framgår att vissa bestämmelser i denna lag gäller även för fondbolag.

Av 3 kap. 2 § lagen (2010:000) om betaltjänster framgår att vissa bestämmelser i denna lag gäller även för betalningsinstitut.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 och 4 §§, 2 kap. 4, 5, 12 och 14 §§ samt 3 kap. 7 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller för fysiska och juridiska personer som driver

1. bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
2. livförsäkringsrörelse,
3. verksamhet av det slag som beskrivs i 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
4. verksamhet som kräver anmälan till eller ansökan hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet eller lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
5. försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, ifråga om sådan verksamhet rörande livförsäkring, bedriven av andra än anknutna försäkringsförmedlare,
6. verksamhet för utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,
7. fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder,
8. verksamhet som fastighetsmäklare med fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400),
9. verksamhet för kasinospel enligt kasinolagen (1999:355),
10. verksamhet som godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag,
11. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisionstjänster men som inte omfattas av 10,
12. yrkesmässig verksamhet som består i att lämna råd i avsikt att påverka storleken på en skatt eller avgift (skatterådgivare),
13. yrkesmässig verksamhet som advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § första stycket,
14. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än som avses i 13, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § första stycket,
15. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 10–14 §§, *eller*
15. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 3 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 10–14 §§,
16. yrkesmässig handel med varor, till den del verksamheten avser försäljning mot kontant betalning som uppgår till minst ett belopp som motsvarar 15 000
16. yrkesmässig handel med varor, till den del verksamheten avser försäljning mot kontant betalning som uppgår till minst ett belopp som motsvarar 15 000

euro.

euro,

17. verksamhet med att som betalningsinstitut tillhandahålla betaltjänster enligt lagen (2010:000) om betaltjänster, eller

18. verksamhet med att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster utan att vara betalningsinstitut.

4 §

I fråga om verksamheter som avses i 2 § 1–7 gäller lagen även filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet.

I fråga om verksamheter som avses i 2 § 1–7 och 17 gäller lagen även filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet.

2 kap.

4 §

Med utomstående i 3 § tredje stycket avses

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–3 och 5–7, godkända eller auktoriserade revisorer och advokater med hemvist inom EES, som har tillstånd eller är registrerade i ett särskilt yrkesregister, eller

2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–3 och 5–7, godkända eller auktoriserade revisorer och advokater med hemvist utanför EES, som har tillstånd eller är registrerade i ett särskilt yrkesregister, om de tillämpar bestämmelser rörande kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa bestämmelser följs.

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–3, 5–7 och 17, godkända eller auktoriserade revisorer och advokater med hemvist inom EES, som har tillstånd eller är registrerade i ett särskilt yrkesregister, eller

2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–3, 5–7 och 17, godkända eller auktoriserade revisorer och advokater med hemvist utanför EES, som har tillstånd eller är registrerade i ett särskilt yrkesregister, om de tillämpar bestämmelser rörande kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa bestämmelser följs.

5 §

Bestämmelserna om grundläggande kundkännedom och om fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser i 3, 4 och 10 §§ gäller inte för

1. svenska myndigheter,
2. verksamhetsutövare som 2. verksamhetsutövare som
anges i 1 kap. 2 § 1–7, och som anges i 1 kap. 2 § 1–7, 17 och 18,
har hemvist och som har hemvist

a) inom EES,

b) i en stat utanför EES om staten har bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt som motsvarar dem som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa bestämmelser följs,

3. företag inom EES vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EG och 93/6/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG, eller

4. företag utanför EES vars överlåtbara värdepapper är upptagna till motsvarande handel och omfattas av motsvarande informations-skyldighet som företag under 3,

5. livförsäkringar, om den årliga premien uppgår till ett belopp motsvarande högst 1 000 euro eller engångspremien uppgår till ett belopp motsvarande högst 2 500 euro,

6. pensionsförsäkringar enligt 58 kap. 4–16 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) som inte får återköpas,

7. pensionsavtal och pensionsrätter för anställda eller i den försäkrades förvärvsverksamhet, om inbetalning sker i form av avdrag på lön och överlåtelse av rättigheter inte är tillåten,

8. elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar

a) om det penningvärde som kan lagras på ett elektroniskt medium som inte kan laddas uppgår till högst 150 euro, eller

b) när det gäller elektroniska medier som kan laddas, det penningvärde som omsätts under ett kalenderår inte överstiger 2 500 euro och högst 1 000 euro kan lösas in under samma period, eller

9. när det gäller verkliga huvudmän bakom gemensamma konton som förvaltas av advokater eller andra oberoende jurister som har hemvist

a) inom EES, om uppgifter om de verkliga huvudmännens identitet kan göras tillgängliga på verksamhetsutövarens begäran, eller

b) i en stat utanför EES, om uppgifter om de verkliga huvudmännens identitet kan göras tillgängliga på verksamhetsutövarens begäran och advokaten eller den oberoende juristen omfattas av skyldigheter som motsvarar dem som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism och om det finns tillsyn över att dessa skyldigheter uppfylls.

12 §

Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1–7 ska tillämpa bestämmelserna om kundkännedom och bevarande av handlingar enligt 2 kap. även för sina filialer och majoritetsägda dotterföretag med hemvist utanför EES, om inte hemvistlandets lag hindrar detta.

Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1–7, 17 och 18 ska tillämpa bestämmelserna om kundkännedom och bevarande av handlingar enligt 2 kap. även för sina filialer och majoritetsägda dotterföretag med hemvist utanför EES, om inte hemvistlandets lag hindrar detta.

En verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att effektivt hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism om bestämmelserna som anges i första stycket inte kan tillämpas samt skriftligen underrätta Finansinspektionen om detta.

14 §

Verksamhetsutövare som anges i 1 kap. 2 § 1–7 får inte föra anonyma konton eller utfärda anonyma motböcker.

Verksamhetsutövare som anges i 1 kap. 2 § 1–7, 17 och 18 får inte föra anonyma konton eller utfärda anonyma motböcker.

3 kap.

7 §

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1–7 ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna upplysningar om huruvida de under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § 1–7, 17 och 18 ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna upplysningar om huruvida de under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd har antagit direktivet 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (i det följande benämnt betaltjänstdirektivet), se *bilaga 1*.

En faktagenomemoria om förslaget har överlämnats till riksdagen (2005/06:FPM33 Direktivförslag om betalningar på den inre marknaden). Regeringen har under förhandlingsarbetet fortlöpande informerat och samrått med riksdagen. Företrädare för Finansdepartementet har samrått med finansutskottet och finansministern har vid sammanträde i EU-nämnden redogjort för förhandlingsarbetet och den svenska positionen.

Regeringskansliet uppdrog därefter åt Finansinspektionen att utreda hur betaltjänstdirektivet bör genomföras i svensk rätt. Finansinspektionen redovisade uppdraget i en promemoria, Genomförande av betaltjänstdirektivet 2007/64/EG, som lämnades den 31 juli 2008. Sammanfattningen i promemorian och promemorians lagförslag finns i *bilagorna 2 och 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*.

En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (ärende Fi2008/2596).

Bedömningar och förslag för att genomföra betaltjänstdirektivets bestämmelser om ansvaret för en obehörig transaktion och därmed sammanhängande frågor (se artiklarna 51, 53, 56 och 58–61) finns i en proposition med förslag till lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument, som regeringen beslutade den 4 mars 2010 (prop. 2009/10:122). Genomförande av övriga delar av direktivet behandlas i den förevarande lagrådsremissen.

Direktivet har behandlats vid möten som Europeiska kommissionen anordnat för sakkunniga inom medlemsstaternas regeringskanslier. Vid dessa möten utbyttes erfarenheter av arbetet med genomförandet av direktivet och diskuterades hur vissa bestämmelser kan tolkas.

Under arbetet med att ta fram ett utkast till denna lagrådsremiss har synpunkter under hand inhämtats från Sveriges Riksbank, Datainspektionen, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Post- och Telestyrelsen, Svenska Bankföreningen, TeliaSonera och Telenor.

4 Bakgrund

4.1 Betalningsväsendet

Betalningsförmedling – dvs. att göra det möjligt att genomföra betalningar på ett säkert och effektivt sätt – är en av de huvudsakliga funktionerna i det finansiella systemet. Betalningsförmedling har i Sverige traditionellt hanterats inom bankväsendet och bankerna med sina kontosystem utgör fortfarande grunden för betalningssystemet. Betalningar förmedlas dock numera även av företag i andra branscher. Det förekommer också att företag erbjuder kunder att öppna konton och att betala för inköp med företagets betalkort.

Varje betalning är i grunden en överföring av ett penningbelopp från en avsändare till en mottagare. Hur överföringen går till beror på vilket betalningssätt (betalningsinstrument) som parterna väljer och genom vilken betalningskanal som informationen om betalningen förs. En grundläggande distinktion är den mellan å ena sidan *kontantbaserade* betalningar och å andra sidan *kontobaserade* betalningar.

En annan distinktion är den mellan å ena sidan *stora betalningar* och å andra sidan *massbetalningar*. Stora betalningar rör överföringar av betydande belopp, ofta mellan 10 och 100 miljoner kronor, mellan främst banker och clearingorganisationer. De stora betalningarna är relativt få till antalet. Massbetalningar däremot avser ofta små belopp men initieras i stort antal av enskilda företag och hushåll. Stora betalningar är kontobaserade medan massbetalningar kan vara antingen konto- eller kontantbaserade.

Vid kontantbaserade betalningar används sedlar och mynt som betalningsmedel. Sådana betalningar kan, till skillnad mot kontobaserade betalningar, genomföras utan mellanhänder. Överlämnandet av kontanter innebär att betalningen slutförs och att det påverkar ett underliggande fordrings- och skuldförhållande.

Kontobaserade betalningar innebär att medel flyttas mellan två konton i en eller flera banker genom ett betalningsinstrument som t.ex. en girering, en överföring med autogiro eller en kortbetalning. Vid *girering* används ett särskilt nummer för att identifiera avsändare och mottagare av betalningen. *Autogiro* innebär att betalningsmottagaren – t.ex. det företag som mottar en återkommande betalning från en kund – genom avtal har skaffat sig rätt att dra ett belopp på betalningsavsändarens konto. Kortbetalningar kan ske på flera sätt. Vid betalning med *bankkort* debiteras transaktionsbeloppet direkt på kortinnehavarens bankkonto. När *betalkort* används har kortinnehavaren möjlighet till kredit upp till en viss gräns. *Kreditkort* ger innehavaren kredit och möjlighet att betala skuldbeloppet i efterhand. Gemensamt för de betalningsinstrument som beskrivits är att de initierar en överföring mellan två konton hos någon eller några betalningsförmedlare som i sin tur måste vidta åtgärder för att medel ska föras över. För att kontobaserade betalningar ska kunna genomföras krävs alltså medverkan av en eller flera mellanhänder (intermediärer). Detta får till följd att betalningen kan ta viss tid att genomföra, och att ett tidsmässigt glapp ofta uppstår från det att

betalningen initierats till dess att den utförts. Kontobaserade betalningsinstrument kan ofta utnyttja olika alternativa betalningskanaler för att skicka information om transaktionen vidare. Som exempel kan en kontokortsbetalning (ett kontobaserat betalningsinstrument) användas för betalningar över disk i en butik eller via Internet.

Kontanter används framför allt vid betalningar med låga belopp och svarar för en stor andel av det totala antalet betalningstransaktioner. Enligt Riksbanken har andelen kontantbetalningar minskat på senare år till förmån för kortbetalningar, även om avsaknaden av övergripande statistik om kontantanvändningen gör att dess omfattning endast kan uppskattas. När det gäller kontobaserade betalningsinstrument har det över tid skett en ökning av andelen kortbetalningar. Antalet kortbetalningar har niofaldigats mellan 1997 och 2008, och värdet på kortbetalningarna har nästan femfaldigats. Dessutom har värdet på en genomsnittlig kortbetalning sjunkit från ungefär 700 kronor till ungefär 420 kronor de senaste tio åren, vilket tyder på att kort används för att betala lägre belopp. Samtidigt har andelen gireringar minskat.

Kontobaserade betalningar hanteras i olika betalningssystem beroende på vilken typ av betalning som initierats. Alla stora banker och clearingorganisationer i Sverige deltar i *Riksbankens betalningssystem RIX*. Över bankernas konton i RIX sker dels direkta betalningar mellan bankerna, dels den slutliga avvecklingen av betalningsuppdrag från bankkunderna. Alla betalningar som medför en överföring från ett konto i en bank till ett konto i en annan bank hanteras och avvecklas i RIX-systemet.

Massbetalningar mellan bankerna hanteras i Sverige i *bankgirosystemet* som drivs av Bankgirocentralen (BGC). I bankgirosystemet hanteras och avvecklas bl.a. girobetalningar, autogirobetalningar, leverantörsbetalningar från företag, kontoinsättningar av löner och skatteinbetalningar. Dessutom hanterar BGC betalningar som har initierats i vissa andra system. På uppdrag av Svenska Bankföreningen driver BGC *Dataclearingen*, som är ett system för vanliga banköverföringar från konto till konto samt för checkbetalningar. Dessutom vidarebefordrar BGC information om vissa transaktioner (kontantuttag i vissa uttagsautomater och MasterCard Europes kortbetalningar i Sverige) till RIX där de avvecklas. På bankernas uppdrag hanterar BGC även avvecklings- och krediteringsunderlag till RIX för distributionen av kontanter till och från banker och postkontor.

4.2 Betaltjänstdirektivet

Vissa betaltjänster – gränsöverskridande betalningar i EU-medlemsstaternas valutor – har reglerats på EU-nivå genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar och genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2560/2001 av den 19 december 2001 om gränsöverskridande betalningar i euro. Därutöver har Europeiska kommissionen lämnat ett antal rekommendationer rörande bl.a. en europeisk uppförandekod för elektroniska betalningar, förhållandet mellan kortinnehavare och kortutgivare i betalningssystem och förhållandet

mellan utgivare och innehavare vid transaktioner med hjälp av elektroniska betalningsmedel.

En samlad reglering av betaltjänstverksamhet i EU- och EES-länderna åstadkoms dock först genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden (betaltjänstdirektivet). Direktivet ställer upp verksamhetskrav för de aktörer som bedriver betalningstjänster, regler om marknadstillsyn för nya betaltjänstleverantörer, regler om krav på information samt om såväl betaltjänstanvändares som betaltjänstleverantörers rättigheter och skyldigheter. Direktivets syfte är uttryckligen att uppnå en mer harmoniserad inre marknad för betaltjänster inom Europeiska unionen. Betalningar inom EES-området ska göras lika enkla, effektiva och säkra som nationella betalningar.

Detta ska uppnås genom att en gemensam rättslig ram med lika spelregler för samtliga betalningssystem. Enligt skäl 4 till betaltjänstdirektivet bör detta innebära att konsumenternas valfrihet upprätthålls och att de får tillgång till säkrare, effektivare och mindre kostsamma betalningssystem.

4.3 Nuvarande svenska regler för betaltjänster

I bilagan till betaltjänstdirektivet definieras vilka tjänster som utgör betaltjänster och kan omfattas av direktivets regler. Det rör sig om tjänster som möjliggör kontantinsättningar och uttag på ett betalkonto, genomförande av gireringar, autogirobetalningar och kortbetalningar, kortutfärdande och kortinlösen, penningöverföring samt genomförande av betalningstransaktioner genom digital teknik där den part som tillhandahåller systemet (operatören) endast är mellanhand mellan betalaren och betalningsmottagaren.

Vissa betalningar regleras i lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, som uppställer regler om informationsskyldighet, genomförandetider och konsumentskydd. Denna lag reglerar dock enbart betalningar upp till ett belopp motsvarande 50 000 euro mellan en person i Sverige och en person i ett annat EES-land när betalningen beställs av den enskilde och utförs av banker eller andra motsvarande företag. Lagen genomför direktivet 97/5/EG om gränsöverskridande betalningar. Detta direktiv upphävs i och med att betaltjänstdirektivet träder i kraft.

På unionsnivå har tills nyligen även funnits förordningen nr 2560/2001 om gränsöverskridande betalningar i euro som reglerar avgiftsuttag vid gränsöverskridande betalningar i euro. Enligt förordningen ska samma avgifter tas ut vid gränsöverskridande betalningar som vid betalningar inom en medlemsstat. Genom lagen (2002:598) om avgifter för vissa gränsöverskridande betalningar gjordes förordningen tillämplig även på gränsöverskridande betalningar i svensk valuta. Detta innebär att avgiften för en betalning i euro eller i svenska kronor från Sverige till en annan medlemsstat i EU inte får vara högre än avgiften för motsvarande betalning inom Sverige. Principen om lika avgift gäller för gireringar, kortbetalningar, uttag i kontantautomater (bankomater) och för checkar. Förordningen har dock ersatts av Europaparlamentets och rådets

förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001. Det följer emellertid av övergångsbestämmelser i den nya förordningen att Sverige inte behöver vidta några ytterligare åtgärder för att större delen av förordningens regler ska gälla i Sverige. Däremot krävs att vissa kompletterande bestämmelser om exempelvis utseende av ansvarig tillsynsmyndighet införs.

För flertalet av de betaltjänster som räknas upp i bilagan till betaltjänstdirektivet gäller att det redan i dag uppställs krav på de aktörer som vill tillhandahålla dem. Banker och kreditmarknadsföretag får enligt 7 kap. 1 § andra stycket enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse bl.a. förmedla betalningar, om de har fått tillstånd att bedriva bank- respektive finansieringsrörelse enligt samma lag. Banker och kreditmarknadsföretag får även tillhandahålla de övriga tjänster som enligt direktivets bilaga utgör betaltjänster. För kreditmarknadsföretag som vill tillhandahålla betalningsförmedling via generella betalningssystem, t.ex. genom att utfärda betalkort som är anknutna till VISA:s eller MasterCard:s betalningssystem, fordras dock att kreditmarknadsföretaget inte samtidigt erbjuder kortfristig inlåning, eftersom de i så fall skulle utöva verksamhet som faller under definitionen av bankrörelse.

Även institut för elektroniska pengar, som fått tillstånd att bedriva verksamhet enligt bestämmelserna i lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar, får tillhandahålla de betaltjänster som räknas upp i bilagan till direktivet. Detsamma gäller för de företag som undantagits från tillstånd enligt samma lag.

För att få bedriva penningöverföring, som enligt 1 § första stycket 2 i lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet innebär yrkesmässig överföring av pengar eller pengars värde för någon annans räkning, krävs enligt samma lags 2 § att verksamheten registreras hos Finansinspektionen. De fysiska eller juridiska personer som registrerat sig hos Finansinspektionen i enlighet med lagens bestämmelser benämns finansiella institut. De är skyldiga att anmäla sig men står inte under löpande tillsyn av Finansinspektionen. Banker, kreditmarknadsföretag och vissa andra personkategorier är dock undantagna från anmälningsplikten enligt lagens 2 §.

5 Allmänna utgångspunkter

5.1 En ny lag om betaltjänster

5.1.1 Inledning

I Finansinspektionens promemoria föreslås att betaltjänstdirektivet genomförs genom att två nya lagar införs. Där föreslås nämligen dels en ny lag om betalningsinstitut som främst innehåller bestämmelser om verksamheten i och tillsynen över betalningsinstitut, dels en ny lag om betaltjänster som reglerar hur betaltjänster genomförs och vilka rättigheter och skyldigheter olika aktörer har i samband med tillhandahållande av sådana tjänster. Samtidigt föreslås att den nuvarande lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom EES ska upphöra att gälla.

5.1.2 Ett samlat genomförande av betaltjänstdirektivet i en lag

Regeringens förslag: Betaltjänstdirektivets bestämmelser genomförs i huvudsak i en ny lag om betaltjänster. Lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom EES upphävs.

Promemorians förslag avviker från regeringens förslag genom att betaltjänstdirektivet genomförs i två nya lagar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svea hovrätt* anser att direktivet bör genomföras i en lag. *Finansinspektionen* tillstyrker förslaget att genomföra direktivet i två lagar. *Sveriges advokatsamfund* framför på ett övergripande plan att regelverk avseende de finansiella marknaderna bör samlas på ett mer lättillgängligt sätt, och noterar att regeringen tidigare uttalat sig positivt om en ”finansmarknadsbalk”. *Svenska Bankföreningen* anser att betaltjänstdirektivet kunnat genomföras i en lag i stället för två men kan godta lösningen med två lagar.

Skälen för regeringens förslag

En eller två lagar?

I promemorian föreslås att betaltjänstdirektivet genomförs i två nya författningar. I en ny lag om betalningsinstitut som i första hand innehåller rörelse regler för en ny form av institut (betalningsinstitut) genomförs bestämmelserna i betaltjänstdirektivets avsnitt II. Direktivets avsnitt III och IV innehåller bestämmelser om olika aktörers rättigheter och skyldigheter i samband med betalningstransaktioner. Dessa bestämmelser föreslås införas i en ny lag om betaltjänster som är tillämplig på såväl betalningsinstitut som andra aktörer.

Svea hovrätt har anfört att det bör övervägas att genomföra direktivet i en lag. En sådan lösning gör enligt *Svea hovrätt* att reglerna blir mer lättillgängliga och minskar behovet av att upprepa nyckeldefinitioner. Direktivets genomförande i svensk rätt blir då mer lättöverskådligt. Även *Svenska Bankföreningen* har framfört att ett genomförande i två lagar gör det svårare att överblicka hur direktivet genomförs i svensk lagstiftning. Dessutom anser *Bankföreningen* att den i promemorian valda lösningen med två lagar kan försvåra jämförelser med hur andra medlemsstater valt att genomföra direktivet. Utöver detta noterar man att vissa definitioner skiljer sig åt mellan de föreslagna lagarna på ett olyckligt och förvirrande sätt. Vid en sammanvägd bedömning motsätter sig *Bankföreningen* ändå inte ett genomförande av direktivet i två separata lagar.

Inledningsvis kan konstateras att betaltjänstdirektivet innehåller såväl bestämmelser om de institut som tillhandahåller betaltjänster som bestämmelser om hur tillhandahållandet av sådana tjänster ska gå till. De rörelse regler som finns i direktivets avdelning II reglerar verksamheten i en specifik kategori av företag – betalningsinstitut – som tillhandahåller betaltjänster. För många av de institut som tillhandahåller betaltjänster, exempelvis banker, gäller att de inte omfattas av direktivets rörelse regler utan i stället av den rörelse reglering som de i övrigt har att följa (i bankernas fall tillämpliga bestämmelser i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse). Däremot omfattas också dessa aktörer av reglerna i direktivets avdelning III och IV, som rör tillhandahållandet av betaltjänster och tar upp exempelvis krav på information till kunden (betaltjänstanvändaren) och maximal genomförandetid för betalningstransaktioner.

En följd av detta är att många av de aktörer som sysslar med tillhandahållande av betaltjänster, inte minst bland dem som förmedlar de största betalningsflödena, inte omfattas av vissa delar av direktivets regler. Detta talar för att rörelse regleringen av betalningsinstitut kan särskiljas från regleringen av tillhandahållandet av betaltjänster. Många av de aktörer som tillhandahåller betaltjänster skulle omfattas av den i promemorian föreslagna lagen om betaltjänster men däremot inte av den föreslagna lagen om betalningsinstitut. Samtidigt kan det noteras att vissa regler från direktivets avdelning II rörande rätten att få tillträde till betalningssystem enligt promemorians förslag tas in i lagen om betaltjänster.

Det bör dessutom beaktas att direktivet utgör en sammanhängande rättsakt. Som ett argument mot att genomföra det i två olika författningar kan, som *Svea hovrätt* och *Svenska Bankföreningen* anfört, sägas att reglerna blir mer lättillgängliga om de samlas i en lag. En samlad reglering motsvarar den lösning som valts i direktivet och torde göra det lättare för den som vill få en överblick över hur dess regler har genomförts i svensk rätt. Även *Lagrådet* har, i fråga om genomförandet av det tredje penningtvättsdirektivet (2005/60/EG), framhållit att genomförande i en enda lag gör det möjligt att undvika upprepningar och göra lagtexten mer lättöverskådlig och lättillgänglig. *Lagrådet* uttalade i samma ärende även att den närmast till hands liggande lösningen är att de verksamhetsutövare som omfattas av viss reglering ska stå under tillsyn som regleras i samma lag. I fråga om tillhandahållande av betaltjänster gäller, som beskrivits ovan, att många av de aktörer som tillhandahåller sådana tjänster, att de omfattas av annan befintlig

rörelsereglering. För den kategori av institut som tillskapas genom den nu föreslagna lagstiftningen – betalningsinstitut – bör dock reglerna om såväl rörelsen och tillsynen över denna som kraven på den verksamhet som tillhandahålls finnas i samma lag.

Sammanfattningsvis talar det starkaste skälen för att betaltjänstdirektivet bör genomföras i en enda lag om betaltjänster.

Förhållandet till annan reglering av finansiella marknader och institut

De förslag som nu presenteras syftar till att genomföra betaltjänstdirektivet i svensk rätt. *Advokatsamfundet* har i detta sammanhang framfört att regler om betaltjänster och betalningsinstitut, tillsammans med annan lagstiftning som rör de finansiella marknaderna och instituten, bör samlas i en finansmarknadsbalk. Regeringen har, som *Advokatsamfundet* noterar, tidigare uttalat att det kan finnas fördelar med en finansmarknadsbalk som samlar all lagstiftning på det finansiella området (prop. 2006/07:5 s. 321). Inom ramen för det nu aktuella ärendet finns det dock inte utrymme att vidare överväga den övergripande frågan om finansmarknadsregleringens struktur.

Nuvarande lagstiftning om betalningsöverföringar inom EES bör upphävas

Lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, som beskrivits översiktligt i avsnitt 4.3, genomför direktivet 97/5/EG om gränsöverskridande betalningar i svensk rätt. Detta direktiv upphävs i och med att betaltjänstdirektivet träder i kraft. Som en konsekvens av detta föreslås att den nuvarande svenska reglering som genomför direktivet 97/5/EG upphävs i samband med att betaltjänstdirektivets mer omfattande reglering genomförs i svensk lagstiftning. Lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet bör därför upphävas i samband med att den nu föreslagna lagen om betaltjänster träder i kraft.

5.2 Möjligheterna till nationella val vid genomförandet av betaltjänstdirektivet

5.2.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet är, enligt dess artikel 86, ett direktiv som avser att fullständigt harmonisera medlemsstaternas regler inom det berörda området. Det framgår dock av en uppräknings i artikel 86.1 att medlemsstaterna har möjlighet att välja om vissa artiklar i direktivet ska införas eller inte i den nationella lagstiftningen.

5.2.2 Utnyttjande av nationella val i betaltjänstdirektivet

Regeringens bedömning: De nya bestämmelserna som genomför betaltjänstdirektivet bör inte utan starka skäl gå längre än direktivets huvudbestämmelser.

Promemorians bedömning: I promemorian förs inte någon principiell diskussion om utnyttjandet av direktivets möjligheter till nationella särlösningar.

Remissinstanserna: *Riksbanken* instämmer i de förslag på nationella särlösningar som lämnas i promemorian. *Svenska Bankföreningen* anser att s.k. ”gold plating” bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Detsamma anför *Finansbolagens förening* och *Företagarna*. *Finansförbundet* vill minimera antalet särlösningar vid den svenska implementeringen. *PNC Pan Nordic Card Association* vill se en identisk utformning av regler och definitioner i samtliga länder som omfattas av betaltjänstdirektivet.

Skälen för regeringens bedömning: Direktivet syftar i huvudsak till harmonisering av regelverket med vissa möjligheter till nationella särlösningar. På ett övergripande plan gäller ett färre skillnader mellan reglerna i EU:s medlemsstater möjliggör en högre grad av integration på marknaden för betaltjänster inom unionen. Om det uttalade syftet med direktivet – att tillskapa en modern och konsekvent rättslig ram för betaltjänster på gemenskapsnivå, som är neutral och garanterar lika spelregler – ska kunna uppnås, bör därför utnyttjandet av särlösningar minimeras. Ett antal remissinstanser har även uttryckt att införandet av avvikande nationell reglering, s.k. ”gold plating” bör undvikas. Regeringen har, i tidigare ärenden då direktiv på det finansiella tjänsteområdet har införlivats, uttalat att det framstår som rimligt att införa direktivets grundregler om det inte finns några konkreta skäl som talar för de nationella valen (prop. 2006/07:5 s. 107) och att avvikelser från detta bör ske endast i undantagsfall (prop. 2006/07:115 s. 276 och 277). Denna inställning är vägledande även vid införlivande av nu aktuell gemenskapslagstiftning. I de fall då regeringen ändå bedömer att det är motiverat att utnyttja en av de möjligheter till nationella särlösningar som direktivet ger, utvecklas de relevanta skälen för detta ställningstagande särskilt i respektive avsnitt.

5.3 Klagomål- och tvistlösningsmekanismer

5.3.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet innehåller bestämmelser om förfaranden för klagomål och tvistlösning utanför domstol. Av artikel 80 framgår att medlemsstaterna ska se till att det inrättas förfaranden för anmälan av klagomål som rör betaltjänstleverantörers påstådda överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför direktivets regler. I artikel 83 anges att medlemsstaterna ska se till att det inrättas förfaranden för klagomål och tvistlösning för att avgöra tvister mellan betaltjänst-

användare och deras betaltjänstleverantörer samt att befintliga organ ska utnyttjas när så är lämpligt. Av direktivets artikel 51.2 framgår att medlemsstaterna får föreskriva att artikel 83 om tvistlösningsförfaranden inte ska tillämpas om betaltjänstanvändaren inte är konsument.

5.3.2 Förfaranden för klagomål

Regeringens bedömning: Det finns lämpliga och effektiva förfaranden för hantering av klagomål som rör betaltjänstleverantörers påstådda överträdelse av bestämmelserna i lagförslaget om betaltjänster.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att Allmänna reklamationsnämnden ska vara behörig myndighet avseende klagomål som avses i direktivets artikel 80.

Remissinstanserna har inga synpunkter i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: I promemorian föreslås att bestämmelserna i direktivets artikel 80, om förfaranden för anmälan av klagomål som rör betaltjänstleverantörers påstådda överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför direktivets regler, ska genomföras inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens verksamhet. I promemorian föreslås inga bestämmelser i lag för att genomföra direktivets artikel 80.

Enligt 1 § förordning (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden, ska nämnden (i) pröva tvister mellan konsument och näringsidkare, (ii) pröva tvister om skadestånd mellan fysiska personer och juridiska personer eller enskilda näringsidkare under vissa förutsättningar, (iii) yttra sig i konsumenttvister på begäran av domstol, (iv) informera konsument och näringsidkare om myndighetens praxis, och (v) stödja den kommunala konsumentverksamhetens hantering av konsumenttvister. Däremot framgår inte av instruktionen för Allmänna reklamationsnämnden att myndigheten ska ta emot anmälan från konsument i andra fall än då en tvist mellan konsumenten och en näringsidkare ska lösas.

Av direktivets artikel 80.2 framgår att den myndighet som ansvarar för att ta emot klagomål, i ett svar till den klagande, ska informera om de klagomåls- och tvistlösningsförfaranden för att avgöra tvister utanför domstol som behandlas i artikel 83. Av de skäl som anges i avsnitt 5.3.3 nedan bör ansvaret för att tillhandahålla ett tvistlösningsförfarande som uppfyller kravet i artikel 83 vila på Allmänna reklamationsnämnden. Det framstår mot denna bakgrund som mindre lämpligt att nämnden – utan att detta framgår av de författningar som styr dess verksamhet – ska ta emot anmälningar om påstådda överträdelse, svara på dessa och då hänvisa den klagande till de tvistlösningsförfaranden som nämnden själv tillhandahåller. Frågan är då vilken myndighet eller annan instans som är bäst lämpad att ta emot klagomål i enlighet med artikel 80.

Konsumenternas Bank- och Finansbyrå tillhandahåller rådgivning om finansiella tjänster, inklusive betaltjänster, och om de rättigheter som en betaltjänstanvändare har gentemot sin betaltjänstleverantör. Däremot har byrån inte i uppdrag att ta emot klagomål från betaltjänstanvändare eller

andra användare av finansiella tjänster. Byrån är heller inte en myndighet.

Finansinspektionen föreslås, av de skäl som närmare anges i avsnitt 7 och 12, få tillsynsansvar över efterlevnaden av reglerna i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Det framgår av 1 § första stycket 1 i förordning (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen att myndigheten ansvarar för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprövningen som rör finansiella marknader och finansiella företag. Av samma förordnings 2 § framgår att Finansinspektionen bl.a. ska verka för ett gott konsumentskydd inom det finansiella systemet. Finansinspektionen har också gett ut allmänna råd om klagomålshantering avseende finansiella tjänster till konsumenter (FFFS 2002:23). Av dessa framgår bl.a. att ett institut bör ha en klagomålsansvarig (4 §) och att klagande kunder bör få information om möjligheten att få en tvist prövad hos ARN eller i allmän domstol (12 §). Detta motsvarar den typ av hänvisning som krävs enligt direktivets artikel 80.2, förutom i det att hänvisningen enligt direktivet ska ges av en behörig myndighet och inte den aktör mot vilken klagomålet har riktats. Därutöver mottar Finansinspektionen klagomål från bl.a. betaltjänstanvändare, som myndigheten behandlar inom ramen för sin tillsynsverksamhet.

Konsumentverket tar, inom ramen för sin verksamhet som tillsynsmyndighet avseende konsumentskydd, emot klagomål från konsumenter i fråga om bl.a. felaktig prisinformation och oskäliga avtalsvillkor.

Såväl Konsumentverket som Finansinspektionen tar redan i dag emot klagomål från enskilda på områden som faller under direktivets artikel 80.

Det bör i detta sammanhang framhållas att Konsumentverket och Finansinspektionen inte bör åläggas några ytterligare förpliktelser utöver de som framgår av direktivets artikel 80. Myndigheternas ansvar inskränker sig sålunda till att ta emot klagomål och, förutom i de fall då det inte är praktiskt genomförbart, svara den klagande och därvid i förekommande fall informera om möjligheten att låta ärendet komma under Allmänna reklamationsnämndens prövning. Denna hantering av klagomål bör kunna ske inom ramen för respektive myndighets löpande verksamhet. Några ytterligare åtgärder i denna del framstår inte som nödvändiga. Det kan i detta sammanhang också noteras att liknande bestämmelser om klagomålshantering inte föranledde några ändringar i lag när direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID) genomfördes i svensk rätt (se prop. 2006/07:115 s. 525–527).

5.3.3 Förfaranden för tvistlösning utanför domstol

<p>Regeringens bedömning: Det finns lämpliga och effektiva förfaranden för att avgöra tvister rörande rättigheter och skyldigheter enligt lagen om betaltjänster mellan betaltjänstanvändare som är konsumenter och deras betaltjänstleverantörer.</p>

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag. I promemorian anges dock felaktigt att Sverige inte utnyttjar möjligheten i

direktivets artikel 51.2 att göra tvistlösningsförfarandet tillämpligt på enbart konsumenttvister. Promemorians förslag i denna del innebär att undantaget i artikel 51.2 utnyttjas.

Remissinstanserna har inga synpunkter i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: I direktivets artikel 83 anges att medlemsstaterna ska se till att det inrättas förfaranden för klagomål och tvistlösning för att avgöra tvister mellan betaltjänstanvändare och deras betaltjänstleverantörer samt att befintliga organ ska utnyttjas när så är lämpligt. Av direktivets artikel 51.2 framgår att medlemsstaterna får föreskriva att artikel 83 om tvistlösningsförfaranden inte ska tillämpas om betaltjänstanvändaren inte är konsument.

I promemorian föreslås att bestämmelserna i direktivets artikel 83 om tvistlösningsförfaranden ska genomföras inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens verksamhet. I promemorian föreslås inga bestämmelser i lag för att genomföra direktivets artikel 83.

Som noterats i avsnitt 5.3.2 ska Allmänna reklamationsnämnden, enligt 1 § förordning (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden, (i) pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare, (ii) pröva tvister om skadestånd mellan fysiska personer och juridiska personer eller enskilda näringsidkare under vissa förutsättningar, (iii) yttra sig i konsumenttvister på begäran av domstol, (iv) informera konsumenter och näringsidkare om myndighetens praxis, och (v) stödja den kommunala konsumentverksamhetens hantering av konsumenttvister.

Dessutom kan noteras att Allmänna reklamationsnämnden deltar i FINNET, som är ett nätverk av tvistlösningsorgan inom EU- och EES-länderna med ansvar för att lösa tvister mellan konsumenter och leverantörer av finansiella tjänster. Detta innebär, enligt regeringens bedömning, att Allmänna reklamationsnämnden inom ramen för sin nuvarande verksamhet också har förutsättningar att uppfylla kravet i direktivets artikel 83.2 på att aktivt delta i samarbete för att lösa gränsöverskridande tvister. De tvistlösningsförfaranden som ska finnas tillgängliga enligt direktivets artikel 83 tillhandahålls inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens nuvarande verksamhet. Det saknas därför anledning att särskilt reglera konsumenters möjligheter att få ett ärende om en betaltjänstleverantörs påstådda överträdelse av bestämmelser i lagen om betaltjänster prövat av nämnden. I denna del behövs därmed inga nya bestämmelser i lag för att genomföra direktivet.

Allmänna reklamationsnämnden hanterar tvister mellan konsumenter och näringsidkare. En betaltjänstanvändare som inte är konsument kan alltså inte vända sig till nämnden för att få till stånd en prövning av huruvida dennes betaltjänstleverantör har överträtt regler i lagen om betaltjänster. En sådan avgränsning av vilka som får hänskjuta tvister till behörig myndighet för prövning följer inte av direktivets artikel 83. Däremot har medlemsstaterna enligt artikel 51.2 möjlighet att särskilt föreskriva om en sådan inskränkning, det vill säga att tvistlösningsförfarandena enbart ska stå öppet för de betaltjänstanvändare som är konsumenter. Den nu valda lösningen innebär alltså att denna möjlighet utnyttjas vid det svenska genomförandet av direktivets regler.

5.4 Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om gränsöverskridande betalningar

5.4.1 Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009¹⁹ trädde i kraft den 1 november 2009. Förordningen är direkt bindande och tillämplig i medlemsstaterna. Den innehåller bestämmelser om att samma avgifter ska tas ut för nationella och gränsöverskridande betalningar i euro (artikel 3) och om viss information som ska ges för att underlätta vissa betalningar (artikel 4). Dessutom regleras rapporteringskrav avseende betaltjänstleverantörer (artikel 5). Förordningen innehåller också specifika bestämmelser om avgiftsuttag och närbarhet vid genomförande av gränsöverskridande autogireringar i euro (artiklarna 6–8). Dessa bestämmelser är enligt förordningens artikel 1.2 tillämpliga i medlemsstaterna såvitt avser gränsöverskridande betalningar i euro. Enligt samma bestämmelse kan medlemsstater utanför eurozonen om de så önskar besluta att tillämpa förordningen också på sin egen nationella valuta (s.k. opt-in).

I samband med att föregångaren till den nu aktuella förordningen, EU-förordningen nr 2560/2001, infördes beslutade riksdagen att dess bestämmelser skulle vara tillämpliga även på gränsöverskridande betalningar i svenska kronor, se prop. 2001/02:168 samt lagen (2002:598) om avgifter för vissa gränsöverskridande betalningar. I nuläget föreligger inget förslag till någon motsvarande lag såvitt avser de bestämmelser i förordningen nr 924/2009 som kan göras tillämpliga även avseende betalningar i svenska kronor. Det följer dock av förordningens artikel 14.3 att de medlemsländer som – i likhet med Sverige – har valt att göra bestämmelserna i förordningen nr 2560/2001 tillämpliga på betalningar i sin nationella valuta, inte behöver meddela att de avser att tillämpa förordningen. Det bör dock noteras att det enligt artikel 14.2 krävs ett särskilt meddelande om en sådan medlemsstat avser att göra förordningens artikel 6–8 tillämplig på sin nationella valuta. Detta innebär att förordningen, förutom såvitt avser artikel 6–8, är tillämplig i Sverige utan att någon särskild åtgärd krävs.

Eftersom 2009 års förordning innehåller vissa bestämmelser som förpliktar medlemsstaterna att vidta kompletterande nationella åtgärder, krävs det emellertid att kompletterande bestämmelser införs i svensk lag för att uppfylla förordningens krav. Dessa bestämmelser bör genomföras i anslutning till den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

5.4.2 Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om gränsöverskridande betalningar

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009 av den 16 september 2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001 (EUT L 266, 9.10.2009 s. 11, Celex 32009R0924).

Regeringens förslag: Förordningen (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar kompletteras genom bestämmelser i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag: Promemorian tar inte upp frågan om införande av kompletterande bestämmelser till förordningen.

Remissinstanserna: Eftersom promemorian inte behandlar denna fråga har remissinstanserna inte kommenterat den.

Skälen för regeringens förslag: I förordningens artikel 9 anges att medlemsstaterna ska utse de behöriga myndigheter som ska ansvara för att förordningen efterlevs. Av förordningens artikel 10, som i sak motsvarar betaltjänstdirektivets artikel 80, framgår att medlemsstaterna ska inrätta förfaranden som gör det möjligt för betaltjänstanvändare och andra berörda parter att lämna in klagomål om betaltjänstleverantörers påstådda överträdelse av denna förordning. Förordningens artikel 11 motsvarar i sak betaltjänstdirektivets artikel 83 och anger att medlemsstaterna ska inrätta förfaranden för tvistlösning utanför domstol. Av förordningens artikel 11.3 följer att tvistlösningsmekanismerna får begränsas så att de enbart tillämpas på betaltjänstanvändare som är konsumenter eller mikroföretag. Av förordningens artikel 13 följer att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner vid överträdelse av förordningens bestämmelser.

Det är angeläget att förordningens regler kompletteras med bestämmelser i de delar som här nämnts. Med hänsyn till det starka sambandet mellan de aktiviteter som regleras i förordningen och de som regleras i betaltjänstdirektivet bör även de bestämmelser i svensk lag som syftar till att komplettera förordningen tas in i lagen om betaltjänster.

Finansinspektionen bör utses till behörig tillsynsmyndighet för efterlevnaden av förordningens regler. Den närmare utformningen av den bestämmelse som anger detta och därmed kompletterar förordningens artikel 9 behandlas i avsnitt 12.1.8. De ingripandemöjligheter som Finansinspektionen ges i den nu föreslagna lagen om betaltjänster bör även kunna utnyttjas för att i ingripa mot överträdelse av bestämmelser i förordningen om gränsöverskridande betalningar. En bestämmelse med denna innebörd bör därför, på det sätt som närmare behandlas i avsnitt 12.2.8 nedan, införas i lagen om betaltjänster. Följden blir att Finansinspektionen får möjlighet att införa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner även mot överträdelse av förordningens regler. I och med detta genomförs förordningens artikel 13 i svensk lagstiftning.

Konsumentverket och Finansinspektionen tar inom ramen för sin löpande verksamhet emot klagomål och informerar när så är lämpligt klagande betaltjänstanvändare och konsumentorganisationer om möjligheten att hänskjuta ett ärende till prövning hos Allmänna reklamationsnämnden. Som framgår av avsnitt 5.3.2 innebär detta att Konsumentverket och Finansinspektionen hanterar klagomål i enlighet med betaltjänstdirektivets artikel 80. Även förordningens artikel 10 avser klagomålshantering som ombesörjs inom ramen för myndigheternas

löpande verksamhet. Det krävs därför inte några ytterligare åtgärder för att genomföra förordningen i svensk lagstiftning.

På motsvarande sätt är Allmänna reklamationsnämnden, på samma sätt som i fråga om betaltjänstdirektivets artikel 83, ansvarigt organ för tvistlösning utanför domstol avseende sådana tvister mellan betaltjänst-användare och deras betaltjänstleverantörer som rör rättigheter och skyldigheter enligt förordningen. Tvistlösningsförfaranden som uppfyller kravet i förordningens artikel 11 tillhandahålls redan inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens verksamhet, såvitt avser tvister mellan konsumenter och deras betaltjänstleverantörer.

Det bör dock noteras att kravet på tillhandahållande av möjligheter till tvistlösning i förordningens artikel 11.1 som huvudregel är tillämpligt på alla tvister mellan betaltjänstanvändare och deras betaltjänstleverantörer. Tvistlösningsmekanismer ska alltså finnas tillgängliga oavsett om betaltjänstanvändaren är konsument eller inte. I förordningens artikel 11.3 anges dock att medlemsstaterna får föreskriva att artikeln endast ska tillämpas på betaltjänstanvändare som är konsumenter eller mikroföretag. Denna bestämmelse skiljer sig från den motsvarande bestämmelsen i betaltjänstdirektivets artikel 51.2 genom att förordningen också nämner mikroföretag. Det framstår dock inte som helt entydigt huruvida avsikten är att såväl konsumenter som mikroföretag ska ges tillgång till tvistlösningsmekanismer. Ordalydelsen i förordningens artikel 11.3 tyder på att så är fallet. Samtidigt bör det beaktas att förordningens skäl 21 framhåller behovet av rättslig konsekvens mellan förordningen och betaltjänstdirektivet. Betaltjänstdirektivets motsvarande bestämmelse i artikel 51.2 skiljer sig, som nämnts ovan, från förordningens artikel 11.3. En strikt tolkning av förordningens artikel 11.3, som skulle innebära att medlemsstaterna alltid måste tillhandahålla tvistlösningsmekanismer för både konsumenter och mikroföretag, skulle alltså avvika från betaltjänstdirektivet i denna del. I de länder som utnyttjat möjligheten att begränsa tillämpningen av direktivets artikel 83 till konsumenter skulle följden bli att tvistlösningsmekanismer skulle finnas tillgängliga för enbart konsumenter i tvister om rättigheter och skyldigheter enligt de – relativt omfattande – nationella bestämmelser som genomför direktivets regler. När det gäller den mindre omfattande regleringen i förordningen om gränsöverskridande betalningar, som dessutom har ett nära samband med reglerna i betaltjänstdirektivet, skulle dock även mikroföretag beredas tillgång till tvistlösningsmekanismer i tvister om efterlevnaden av förordningens regler. En sådan ordning förefaller inte ändamålsenlig. En strikt tolkning av förordningens artikel 11.3 skulle innebära en materiell inkonsekvens mellan dessa två rättsakter i strid med förordningens uttalade syfte. Mot denna bakgrund bör förordningens artikel 11.3 tolkas så att medlemsstaterna, på samma sätt som enligt betaltjänstdirektivets artikel 51.2, får föreskriva att tillhandahållandet av tvistlösningsmekanismer enbart avser tvister mellan konsumenter och deras betaltjänstleverantörer. En sådan möjlighet till tvistlösning tillhandahålls redan av Allmänna reklamationsnämnden. Det krävs därmed inga särskilda åtgärder för att uppfylla förordningen i denna del.

Av förordningens artikel 12 framgår att medlemsstaternas behöriga myndigheter och organ ska samarbeta aktivt och snabbt för att lösa gränsöverskridande tvister, och att medlemsstaterna ska se till att ett

sådant samarbete äger rum. I detta sammanhang kan, såvitt avser Konsumentverket, noteras att det i 3 § första stycket 4 förordning (2009:607) med instruktion för Konsumentverket anges att myndigheten ska vara kontaktmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen. När det gäller Allmänna reklamationsnämnden kan, med hänvisning till det som anges i avsnitt 5.3.3, noteras att nämnden deltar i FIN-NET, som är ett nätverk av tvistlösningsorgan inom EES-länderna. Mot denna bakgrund framstår det inte som nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att genomföra förordningens artikel 12 i svensk rätt.

5.5 Följdändringar i andra lagar med anledning av att betaltjänstdirektivet genomförs

5.5.1 Inledning

I samband med att betaltjänstdirektivet genomförs krävs också ändringar i ett antal lagar som på olika sätt reglerar finansiell tjänsteverksamhet. I de flesta fallen innebär ändringen att det i respektive lag anges att dess bestämmelser helt eller delvis är tillämpliga också på exempelvis betalningsinstitut eller vid tillhandahållande av betaltjänster. Dessa följdändringar beskrivs nedan.

5.5.2 Följdändringar i andra lagar med anledning av att betaltjänstdirektivet genomförs

Regeringens förslag: Följdändringar görs i ett antal lagar för att ange i vilken utsträckning bestämmelserna i respektive lag är tillämpliga på betalningsinstitut eller betaltjänstverksamhet.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås också en ändring i 1 § marknadsföringslagen (2008:486). Däremot innehåller promemorian färre förslag till följdändringar i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås ett antal följdändringar i olika lagar med anledning av den föreslagna lagstiftning som genomför betaltjänstdirektivet.

Det föreslås en ändring i 3 kap. 3 § distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) eftersom den lagstiftning som genomför betaltjänstdirektivet i fråga om krav på viss information vid distansavtal som gäller en betaltjänst bör gälla i stället för vissa bestämmelser i distans- och hemförsäljningslagen. Det framgår av betaltjänstdirektivets artikel 90 att informationsbestämmelserna i artiklarna 36, 37, 41 och 42 ersätter vissa

bestämmelser i direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter.

I promemorian föreslås också ändringar i penningtvättslagstiftningen så att det framgår att även betalningsinstitut omfattas av dessa bestämmelser. Promemorians förslag avser ändringar i den då gällande lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt. Enligt regeringens bedömning krävs flera följdändringar i den nu gällande lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism i dess 1 kap. 2 och 4 §§, 2 kap. 4, 5, 12 och 14 §§ samt 3 kap. 7 §.

Vidare föreslås ändringar i 7 kap. 1 § 4 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse för att klargöra att ett kreditinstitut får tillhandahålla betaltjänster. Dessutom föreslås ändringar i 2 kap. 2 § samma lag för att klargöra att tillstånd att driva bankrörelse inte behövs för att tillhandahålla betaltjänster, och ändringar i 2 kap. 3 § samma lag för att klargöra att inte heller tillstånd att driva finansieringsrörelse krävs för att tillhandahålla betaltjänster.

Det föreslås också en ändring i 1 kap. 1 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar där det genom en hänvisning till nu föreslagen lagstiftning anges att vissa av lagens bestämmelser även gäller för betalningsinstitut.

Det föreslås att 1 kap. 1 § första stycket och 7 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag ändras så att det framgår att betalningsinstitut omfattas av lagens regler förutom om de huvudsakligen ägnar sig åt annan verksamhet. Dessa frågor behandlas även i avsnitt 7.3.5.

Liknande ändringar, som anger att filialer till utländska betalningsinstitut omfattas av viss reglering på samma sätt som motsvarande filialer till svenska betalningsinstitut föreslås införas i lagen (1992:160) om utländska filialer.

Dessutom föreslås ett antal ändringar i lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet. För det första föreslås att definitionen av penningöverföring i lagens 1 § 2 utgår och att penningöverföring också utgår ur definitionen av ett finansiellt institut i 1 § 4 samt i lagens 2 och 4 §§. Dessutom föreslås att 5 § andra stycket utgår eftersom den nu föreslagna lagstiftningen upphäver lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Avslutningsvis i denna del föreslås en ändring av lagens 2 § första stycket andra meningen som anger att betalningsinstitut inte är skyldiga att anmäla att de sysslar med valutaväxling eller annan finansiell verksamhet till Finansinspektionen.

Dessutom föreslås en ändring i 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) för att ge betalningsinstitut möjlighet att utväxla viss information i kreditupplysnings syfte.

De förslag till ändringar i olika lagar som föreslås i Finansinspektionens promemoria bör, med undantag av den föreslagna ändringen i 1 § marknadsföringslagen (2008:486), införas i samband med att den nu föreslagna lagen om betaltjänster införs. Den föreslagna ändringen i marknadsföringslagen bör inte införas eftersom den nu föreslagna lagen om betaltjänster inte innehåller någon hänvisning till marknadsföringslagen.

Därutöver införs som ovan nämnts vissa ytterligare följdändringar i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

6 Definitioner och tillämpningsområde

6.1 Definitioner

6.1.1 Inledning

Vissa begrepp som är av central betydelse inom det område som regleras av betaltjänstdirektivet definieras i direktivets inledning. Enligt direktivets artikel 2 ska dess bestämmelser tillämpas på betaltjänster som tillhandahålls inom unionen. I artikel 4.3 återfinns en definition av vad som utgör betaltjänster som i sin tur hänvisar till direktivets bilaga.

De övriga definitioner som gäller vid tillämpningen av direktivet räknas upp i artikel 4. Utöver definitionen av vad som utgör betaltjänst innehåller denna artikel definitioner av 29 olika begrepp. Vissa definitioner hänvisar till bestämmelser i andra EU-direktiv eller rekommendationer från Europeiska kommissionen, men ett stort antal definitioner saknar motsvarighet i tidigare gemenskapsrätt och i svensk rätt.

6.1.2 Definition av begreppet betaltjänst

Regeringens förslag: En definition av begreppet betaltjänst som materiellt överensstämmer med direktivets definition tas med i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag har en definition av begreppet betaltjänster som avviker språkligt från regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* anser att gränsen mellan betaltjänstverksamhet och inlåningsverksamhet framstår som oklar och efterfrågar klargöranden avseende hur gränsen ska dras.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivets artikel 2 ska dess bestämmelser tillämpas på betaltjänster som tillhandahålls inom gemenskapen. I artikel 4.3 återfinns en definition av vad som utgör betaltjänster som i sin tur hänvisar till direktivets bilaga. Av bilagan framgår att följande tjänster är att betrakta som betaltjänster i direktivets mening:

1. tjänster som möjliggör kontantinsättningar på ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltningen av ett betalkonto,
2. tjänster som möjliggör kontantuttag på ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltningen av ett betalkonto,
3. genomförande av betalningstransaktioner, däribland överföring av medel, från ett betalkonto hos användarens betaltjänstleverantör eller någon annan betaltjänstleverantör genom (i) autogireringar, även engångsautogireringar, (ii) betalningstransaktioner med kontokort eller liknande, (iii) betalningar, även stående betalningsorder,
4. genomförande av betalningstransaktioner, när medlen täcks genom ett kreditutrymme för en betaltjänstanvändare, genom (i) autogireringar,

även engångsautogireringar, (ii) betalningstransaktioner med betalkort eller liknande, (iii) betalningar, även stående betalningsorder,

5. utfärdande av och/eller förvärvande av betalningsinstrument,

6. penningöverföring,

7. genomförande av betalningstransaktioner där betalarens godkännande att genomföra en betalningstransaktion ges med någon form av utrustning för telekommunikation, digital teknik eller informationsteknik och betalningen görs till operatören för systemet eller nätet när denne endast fungerar som mellanhand mellan betaltjänstanvändaren och leverantören av varorna och tjänsterna.

Avseende punkterna 1 och 2 i direktivets definition kan noteras att även de transaktioner som krävs för förvaltningen av ett betalkonto utgör betaltjänster. Exempel på sådana transaktioner är uttag av avgift från betalkontoinnehavaren av den som tillhandahåller kontot och återbetalning av redan uttagen avgift i förekommande fall. Enligt regeringens bedömning bör en definition av begreppet betaltjänster som materiellt överensstämmer med direktivets bilaga 1 införas i lagen om betaltjänster. Den definition av begreppet som föreslås i promemorian avviker från direktivbilagans definition genom att termen ”autogireringar” återges med ”autogiro” i de delar som motsvarar punkterna 3 och 4 i bilagan. I promemorians förslag formuleras dessutom den del av definitionen som rör utfärdande och förvärvande av betalningsinstrument, punkt 5 i bilagan, så att de tjänster som omfattas är ”utfärdande av kort eller andra betalningsinstrument eller hantering av inlösen av transaktioner med användning av sådana betalningsinstrument”. De tjänster som omfattas av direktivets definition i denna del är utfärdande av betalningsinstrument samt förvärvande (inlösen) av belopp som är hänförliga till betalningstransaktioner med betalningsinstrument, vilket avspeglas i den definition som nu föreslås. Definitionen i denna del bör göras teknikneutral, vilket också föreslås i Finansinspektionens promemoria (s. 116), så att inlösen av transaktionsbelopp som genomförts med användning av olika typer av betalningsinstrument omfattas. Vidare föreslås i promemorian att den svenska definitionen av betaltjänster använder begreppet autogiro där det i direktivbilagans punkt 3 och 4 talas om autogireringar. I denna del framstår det som lämpligt att, på det sätt som föreslås i promemorian, låta uttrycket autogiro ersätta det längre, men funktionellt identiska, begreppet autogireringar. Innebörden av begreppet autogiro behandlas närmare i avsnitt 6.1.3. I den svenska lagstiftningen bör dock, i likhet med vad som föreslås i promemorian, uttrycket ”kontokort” användas i stället för termen ”betalkort” som används i direktivbilagan. I begreppet kontokort innefattas olika typer av bankkort, betalkort och kreditkort som kan användas för att genomföra betalningstransaktioner.

Avseende den fråga om avgränsningen mellan betaltjänster och inlåning på konto, som *Sveriges advokatsamfund* tar upp, kan inledningsvis noteras att regeringen tidigare har uttalat att inlåning innebär insättning av medel som insättaren förfogar över, ensam eller tillsammans med någon annan. Dessutom förutsätts någon form av kontoförhållande, innebärande ett ramavtal som ger kontohavaren möjlighet att göra löpande insättningar. I detta sammanhang uttalade

regeringen vidare att insättaren vid inlåning har rätt att vid anfordran ta ut insatta medel (prop. 1995/96:74 s. 97).

I 3 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet definieras inlåningsverksamhet som ”mottagande från allmänheten av återbetalningspliktiga medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst ett år”. De medel som ansågs utgöra återbetalningspliktiga medel var tillgodohavanden på konto samt postväxlar och fordringar i värdepapper med viss längsta löptid (prop. 2002/03:139 s. 565).

Det framgår av ovan refererade förarbetsuttalanden att insättning av medel, i den mening som begreppet medel ges i betaltjänstdirektivets artikel 4.15 och nu föreslagen lagstiftning, måste ske inom ramen för ett kontoförhållande för att inlåning ska föreligga. I de fall då betaltjänster tillhandahålls utan att ett kontoförhållande föreligger, t.ex. vid de flesta fall av penningöverföring, utgör överföringen av medel inte inlåning redan av detta skäl. I de fall då betaltjänster tillhandahålls och det dessutom föreligger ett kontoförhållande mellan en betaltjänstanvändare och en betaltjänstleverantör är det dock andra förhållanden som avgränsar betaltjänstverksamhet från inlåning. I promemorian uppges att betalningsinstitut endast får ha betalkonton som uteslutande används för betalningstransaktioner och att dessa institut ska ha interna kontroller som säkerställer att orörda innehavda medel inte kan komma att betraktas som insättningar. Vidare sägs att enbart det faktum att medel står kvar länge på ett betalkonto, t.ex. därför att betalningsmottagaren inte har begärt att få medlen överförda eller utbetalda, inte medför att en insättning ska anses ha skett. *Sveriges Advokatsamfund* har framfört att sådana interna kontroller som föreslås i promemorian förutsätter klargöranden i lagtext eller motiv av vad som kännetecknar insättningar.

I denna del kan noteras att det av direktivets skäl 11 framgår att betalningsinstitut bör vara förbjudna att ta emot insättningar från användare och att instituten bör få tillåtelse att utnyttja medel som de har tagit emot från användare endast för att utföra betaltjänster. Det framgår dessutom av direktivets artikel 16.2 att betalningsinstitut som tillhandahåller en eller flera av de tjänster som utgör betaltjänster i direktivets mening endast får ha betalkonton som uteslutande används för betalningstransaktioner. Eventuella medel som betalningsinstitut mottar för att tillhandahålla betaltjänster ska enligt samma bestämmelse i direktivet inte betraktas som insättningar. Såvitt framgår av direktivet är det sålunda syftet med överföringen av medel – att genomföra en betalningstransaktion – tillsammans med den form i vilken betaltjänstleverantören driver sin betaltjänstverksamhet – som betalningsinstitut – som skiljer överföringar av medel till ett betalkonto hos ett betalningsinstitut från insättningar. Dessutom kan noteras att Europeiska kommissionen har tolkat bestämmelsen i artikel 16 som att betalningsinstitut enbart kan ta emot medel på ett betalkonto om det även finns en betalningsorder enligt vilken medlen ska användas i en eller en serie av betalningstransaktioner. Enligt regeringens bedömning bör direktivets bestämmelser i artikel 16 och den tolkning av dessa som Europeiska kommissionen har gjort vara vägledande för tolkningen av dessa bestämmelser även i svensk rätt. Betalningsinstituts mottagande av medel vid tillhandahållande av betaltjänster skiljer sig sålunda från inlåning genom att de medel som betalningsinstitutet mottar vid tillhandahållande

av betaltjänster avses användas vid utförandet av en eller en serie av betalningstransaktioner.

I detta sammanhang kan även noteras att en betalare som överför medel till ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör för att utföra en betalningstransaktion inte längre kan förfoga över medlen efter den tidpunkt då de överförs till betalningsmottagarens betalkonto hos dennes betaltjänstleverantör. Betalningsmottagaren kan å sin sida förfoga över medlen när de satts in på dennes betalkonto hos betalningsmottagarens betaltjänstleverantör. Även i de fall då betalaren och betalningsmottagaren är samma person gäller dock att hanteringen av medlen hos ett betalningsinstitut inte utgör inlåning förutsatt att medlen överförs genom en betalningstransaktion.

Avslutningsvis kan i denna del noteras att sådana betalkonton som hålls av t.ex. kreditinstitut i många fall även medger att insättningar görs, eftersom ett stort antal olika kontotyper hos dessa institut omfattas av definitionen av betalkonto (se avsnitt 6.1.3). Medel som överförs till sådana konton utgör i de flesta fall insättningar i enlighet med 2 § första stycket 3 lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Om insatta medel överförs från ett sådant konto till ett betalkonto hos ett betalningsinstitut genom en betalningstransaktion ska medlen dock, i enlighet med vad som sagts ovan, inte anses utgöra insättning hos betalningsinstitutet. Om medel överförs från t.ex. en betalares betalkonto hos ett betalningsinstitut till en betalningsmottagares transaktionskonto hos en bank genom en betalningstransaktion, kommer de medel som överförs att öka behållningen på betalningsmottagarens transaktionskonto och då även utgöra en insättning. På motsvarande sätt gäller att när medel överförs från en betalares transaktionskonto hos en bank till en betalningsmottagares betalkonto hos ett betalningsinstitut, utgör dessa medel inte en insättning.

6.1.3 Övriga definitioner

Regeringens förslag: Definitioner av vissa centrala begrepp i betaltjänstdirektivet tas in i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag innehåller något färre och annorlunda formulerade definitioner jämfört med regeringens förslag. Promemorian innehåller en annan definition av begreppet betalningssystem jämfört med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* efterfrågar ett klagande av hur begreppet ”generellt betalningssystem”, som används i promemorians lagförslag, förhåller sig till direktivets bestämmelser om tillträde till betalningssystem i artikel 28 och skäl 17 till direktivet. *Finansinspektionen* framför att promemorians definition av unik identifikationskod inte överensstämmer med direktivet och föreslår en alternativ definition som motsvarar definitionen i direktivets artikel 4.21. *Bankgirocentralen BGC AB* (BGC) efterfrågar en definition av unik identifikationskod som närmare följer direktivets definition. BGC anser även att det av författningskommentaren till den i promemorian föreslagna definitionen av bankdag bör framgå att betaltjänstleverantören ansvarar för genomförandet av sin del av transaktionen, eftersom betalarens betal-

tjänstleverantör inte kan påverka när betalningsmottagarens betalningsleverantör genomför sin del av transaktionen. Vidare framhåller BGC att det finns även andra betaltjänster än den av BGC tillhandahållna tjänsten autogiro som stämmer in på den i promemorian föreslagna definitionen av autogiro. Enligt BGC bör en distinktion göras mellan de betaltjänster som uttryckligen heter autogiro och övriga betalningar som initierats av betalningsmottagaren. BGC vill även se en identisk definition av autogiro i de olika bestämmelser där begreppet definieras. Dessutom anser BGC att det bör tydliggöras att BGC AB:s clearingsystem inte ska tas upp som ett exempel på ett generellt betalningssystem, eftersom det i promemorian föreslås att detta system ska undantas från tillträdeskraven i den föreslagna lagen om betaltjänster. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* efterfrågar klargöranden avseende innebörden i begreppet ”betalaren”, som inte definieras i promemorians lagförslag. *Svenska Bankföreningen* framhåller att definitionen av betalkonto måste överensstämma så långt möjligt med andra medlemsstaters definition för att inte svenska institut ska hamna i ett sämre konkurrensläge. *Finansbolagens förening* framför att definitionen av vissa begrepp inte är helt likalydande i de två lagarna och att olikheterna kan leda till tolkningssvårigheter. *Sveriges advokatsamfund* noterar att definitionen av penningöverföring i promemorians förslag skiljer sig åt mellan 1 kap. 4 § 14 p. i den föreslagna lagen om betalningsinstitut och författningskommentaren till samma lags 1 kap. 3 § 4 p. och framför att definitionerna bör vara likalydande. Dessutom anser Sveriges Advokatsamfund att gränsen mellan betaltjänstverksamhet och inlåningsverksamhet framstår som oklar och efterfrågar klargöranden avseende hur gränsen ska dras. *PNC Pan Nordic Card Association* vill se en identisk utformning av regler och definitioner i samtliga länder som omfattas av betaltjänstdirektivet. *Vägverket* framför att definitionerna i 1 kap. 6 § i den föreslagna lagen om betaltjänster är uppbyggda på ett sätt som försvårar tolkningen av paragrafen, och menar att definitionerna behöver förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Införandet av vissa av direktivets definitioner

Utöver definitionen av betaltjänst innehåller denna direktivets artikel 4 definitioner av 29 olika begrepp. Vissa definitioner hänvisar till bestämmelser i andra EG-direktiv eller rekommendationer från Europeiska kommissionen, men ett stort antal definitioner saknar motsvarighet i tidigare gemenskapsrätt. I den utsträckning dessa definitioner saknar motsvarighet i svensk rätt och bedöms vara av vikt för den lagstiftning som genomför direktivet, bör definitionerna införas i den lagstiftning som nu föreslås. Motsatsvis saknas anledning att införa bestämmelser om vissa definitioner då definitionen i fråga inte kommer att användas i den svenska lagstiftning som nu föreslås (t.ex. direktivets definition av mikroföretag i artikel 4.26) eller när dess innebörd kan klargöras i lagtext och författningskommentar utan att en särskild definition tas in i lag.

Ett antal av de begrepp som definieras i direktivet är enligt regeringens bedömning av central betydelse för regleringen av betaltjänster och betalningsinstitut, och bör därför definieras även i den svenska lagstiftning som genomför direktivet. Det föreslås därför att det i begreppen i lagen om betaltjänster tas in definitioner av autogiro, bankdag, betalare, betalkonto, betalningsinstrument, betalningsinstitut, betalningsmottagare, betalningsorder, betalningssystem, betalningstransaktion, betaltjänstanvändare, betaltjänstleverantör, medel, konsument, penningöverföring, ramavtal, referensränta, referensväxelkurs, unik identifikationskod och valuteringsdag som motsvarar direktivets definitioner av dessa begrepp. De nu föreslagna begreppen är dock inte i alla delar identiska med direktivets begrepp. Därutöver bör ett antal andra begrepp definieras i lagen. De närmare skälen för bestämmelsernas utformning återges nedan.

Autogiro

Autogiro definieras i direktivets artikel 4.28 som ”en betaltjänst för debitering av en betalares betalkonto, där en betalningstransaktion initieras av betalningsmottagaren på grundval av betalarens medgivande till betalningsmottagaren, betalningsmottagarens betaltjänstleverantör eller betalarens egen betaltjänstleverantör”. I promemorian föreslås att motsvarande definition av begreppet införs i svensk lagstiftning. BGC har framfört att begreppet autogiro kan beteckna antingen den tjänst som tillhandahålls av Bankgirot under beteckningen autogiro eller såväl Bankgirots autogiro som övriga betalningar som initieras av mottagaren. BGC efterfrågar klargöranden huruvida fler produkter än Bankgirots autogiro ska omfattas av lagens definition. Eftersom definitionen autogiro används i direktivet för att beteckna de tjänster som beskrivs i artikel 4.28 bedömer regeringen att samma term bör användas även i den svenska lagstiftningen på det sätt som föreslås i promemorian. De tjänster som stämmer in på definitionen utgör autogiro-tjänster oavsett vilken benämning som används av den betaltjänstleverantör som tillhandahåller tjänsten. Det bör i detta sammanhang framhållas att exempelvis en betalningstransaktion som innebär återbetalning av ett belopp som felaktigt har överförts genom en betalningstransaktion där autogiro används, inte utgör en autogirotransaktion om återbetalningen initieras på grundval av någon annan än betalningsmottagaren. Betalningstransaktioner som utförs i i syfte att korrigera tidigare felaktiga överföringar via autogiro utgör alltså inte autogirobetalningar i lagens mening om exempelvis betalarens betaltjänstleverantör, och inte betalningsmottagaren, initierar betalningstransaktionen.

Bankdag

Begreppet *bankdag* definieras i direktivet som ”en dag på vilken betalarens eller betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, när denne medverkar till genomförandet av en betalningstransaktion, har öppet för verksamhet i den utsträckning som krävs för genomförande av en betalningstransaktion”. I promemorian föreslås en definition vars

språkliga utformning skiljer sig något från direktivets definition. I den nya lagen bör det tas in en definition av begreppet bankdag som materiellt motsvarar direktivets bestämmelse.

BGC har anfört att det av författningskommentaren till den i promemorian föreslagna definitionen av bankdag bör framgå att betaltjänstleverantören ansvarar för genomförandet av sin del av transaktionen, eftersom betalarens betaltjänstleverantör inte kan påverka när betalningsmottagarens betalningsleverantör genomför sin del av transaktionen. I denna del kan noteras att direktivets artikel 69 innehåller bestämmelser om vilka skyldigheter som åvilar betalarens respektive betalningsmottagarens betaltjänstleverantör när det gäller den tid inom vilken en betalningstransaktion ska utföras. I artikel 69.1 föreskrivs att betalarens betaltjänstleverantör ska se till att betalningstransaktionens belopp krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto senast vid slutet av nästföljande bankdag. Av direktivets artikel 69.2 framgår vidare att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska valutera och göra tillgänglig betalningstransaktionens belopp på betalningsmottagarens konto efter det att betaltjänstleverantören mottagit medlen. Bestämmelser motsvarande innehållet i artikel 69.1 och 69.2 bör tas in i den nya lagen. Som framgår av direktivet är det betalarens betaltjänstleverantör som ska se till att transaktionsbeloppet krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto inom viss tid. Betalarens betaltjänstleverantör har alltså ett ansvar för utförandet av transaktionen till och med den tidpunkt då kreditering av betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto sker. Det framgår av ett uttalande från Europeiska kommissionen, som även refereras i promemorian (s. 54, 55 och 117), att den ansvarige betaltjänstleverantören bl.a. ansvarar för att se till att det går att hitta motparter som kan hantera och avveckla betalningstransaktionen (eng. *clearing and settlement partners*). Efter det att betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto har krediterats är det däremot betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som ansvarar för det fortsatta utförandet av transaktionen. I detta sammanhang bör även nämnas att bestämmelserna i artikel 69 inte är tillämpliga på samtliga betalningstransaktioner som omfattas av direktivet. Dessa frågeställningar behandlas närmare i avsnitt 9.10

Betalkonto

Termen *betalkonto* definieras i direktivets artikel 4.14 som ”ett konto som innehas i en eller flera betaltjänstanvändares namn och som används för genomförandet av betalningstransaktioner”. I promemorian föreslås dels en identisk definition i 1 kap. 4 § första stycket 2 lagen om betalningsinstitut, dels en avvikande definition i 1 kap. 6 § första stycket 3. *Svenska Bankföreningen* framför att promemorians förslag till definition i 1 kap. 6 § första stycket 3 lagen om betaltjänster inte är tillräckligt klargörande. Enligt föreningen måste instituten kunna avgöra i förhand vilka kontoslag i deras sortiment som omfattas av lagens definition av betalkonto. Dessutom anser föreningen att definitionen bör innefatta konto som ”är avsett” för genomförande av betalningstransak-

tioner snarare än konto som ”används” för betalningstransaktioner. Föreningen anser därutöver att definitionen av betalkonto måste överensstämma så långt möjligt med andra medlemsstaters definition för att inte svenska institut ska hamna i ett sämre konkurrensläge. I detta sammanhang noterar regeringen att Europeiska kommissionen som svar på en fråga om tolkningen av artikel 4.14 har uttalat att alla kontoslag som kan användas för betalningstransaktioner (eng. *all types of accounts which can be used for payment transactions*) omfattas av direktivets definition av betalkonto. Europeiska kommissionens tolkning att det avgörande är huruvida kontot är avsett för genomförande av betalningstransaktioner motsvarar den formulering som föreslås av Bankföreningen. Det kan dessutom noteras att Europeiska kommissionen som svar på en annan fråga har uttolkat direktivets definition av betalkonto så att den innefattar alla konton där kontohavaren kan sätta in och ta ut medel utan ytterligare åtgärd eller medgivande från betaltjänstleverantören (eng. *all accounts where the holder can place and withdraw funds without any additional intervention or agreement of his payment service provider*).

Enligt regeringens bedömning bör definitionen av betalkonto i svensk lagstiftning överensstämma med direktivets definition. Den formulering som föreslås av Bankföreningen, och som synes vara förenlig med den tolkning av direktivets artikel 4.14 som gjorts av Europeiska kommissionen, fastställer emellertid vilka konton som utgör betalkonton på ett tydligare sätt än ordalydelsen i direktivets bestämmelse. Den definition av begreppet betalkonto som tas in i den nya lagen bör därför återge att det ska vara ett konto som är avsett för utförande av betalningstransaktioner och inte, såsom i direktivets ordalydelse, som används för genomförande av betalningstransaktioner. Den närmare avgränsningen av vad som utgör ett betalkonto bör således göras med utgångspunkt i att ett betalkonto ska vara avsett för utförande av betalningstransaktioner. Avgörande för bedömningen är sålunda kontots syfte och funktion. Detta innebär att det i första hand är kontohavarens möjligheter att genomföra betalningar som avgör huruvida ett visst konto är ett betalkonto. Det faktum att en betalning kan göras till ett konto medför inte i sig att det utgör ett betalkonto. Däremot bör konton som ger innehavaren möjlighet att utföra överföringar av medel utan restriktioner som huvudregel anses utgöra betalkonton. Detta gäller både transaktionskonton och sparkonton där betalningstransaktioner kan göras utan restriktioner. Vidare bör konton som används för såväl löpande transaktioner, sparande och hantering av räntor och amorteringar på bolån som huvudregel anses utgöra betalkonton. Även i detta fall är det avgörande att dessa konton bl.a. är avsedda att användas för utförande av betalningstransaktioner. Förekomsten av restriktioner avseende kontohavarens rätt att disponera medlen på kontot, t.ex. att endast ett begränsat antal uttag får göras från kontot under en viss tidsperiod eller att innehavarens förfoganderätt till medlen på kontot är begränsad, tyder däremot på att kontot inte är avsett att användas för utförande av betalningstransaktioner. Förekomsten av sådana restriktioner bör typiskt sett medföra att kontot inte utgör ett betalkonto. I detta sammanhang bör dock noteras att regeringen tidigare har uttalat att ett konto som ålägger kontohavaren vissa restriktioner kan fungera väl för deposition av transaktionsmedel, men att sannolikheten

att kontoformen integreras i betalningssystemet är mindre ju större restriktioner som uppställs avseende kontohavarens tillgång till medel (prop. 1995/96:74 s. 97). Exempel på konton där förfoganderätten är begränsad är sådana spar- och placeringskonton där medlen binds på löptider från några månader upp till flera år, utan att kostnadsfria uttag får göras under bindningstiden. Förekomsten av sådana restriktioner tyder på att kontot inte är avsett att användas för utförande av betalningstransaktioner, vilket innebär att kontot som huvudregel inte anses utgöra ett betalkonto enligt nu föreslagna lagstiftning. Samma principer bör gälla avseende konton där endast ett eller ett fåtal uttag per år får göras kostnadsfritt. Sådana konton utgör som huvudregel inte heller betalkonton.

Betalare

Termen *betalare* definieras i direktivets artikel 4.7 som ”en fysisk eller juridisk person som är betalkontoinnehavare och som godkänner en betalningsorder från detta betalkonto eller, om det inte finns något betalkonto, en fysisk eller juridisk person som lämnar en betalningsorder”. Promemorians förslag saknar en motsvarande definition. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* efterfrågar klargöranden avseende innebörden i begreppet ”betalaren”. Enligt regeringens bedömning framstår det som lämpligt att införa en definition av vad som avses med begreppet betalare i den föreslagna lagstiftningen. Begreppet förekommer, som Fakultetsnämnden har påpekat, i flera bestämmelser i direktivet. Såväl uttrycket betalaren som uttrycket betalningsmottagaren förekommer i direktivets definition av vad som utgör en betaltjänstanvändare. I promemorian föreslås att en definition av begreppet betaltjänstanvändare tas in i lag. I denna definition används begreppen betalare och betalningsmottagare. Även i den nu föreslagna lagstiftningen kommer en definition av betaltjänstanvändare att föras in där termerna betalare och betalningsmottagare ingår. Detta innebär att termen betalaren kommer att brukas i den nu föreslagna lagstiftning som genomför direktivet i svensk rätt. För att det tydligt ska framgå vad som avses med detta begrepp bör därför en definition motsvarande direktivets artikel 4.7 tas in i den nya lagen.

Betalningsinstitut

Begreppet *betalningsinstitut* definieras i direktivets artikel 4.4 som ”en juridisk person som har beviljats auktorisation i enlighet med artikel 10 att tillhandahålla och utföra betaltjänster inom gemenskapen”. I promemorian föreslås att en definition av betalningsinstitut tas in i lag. Även om den föreslagna definitionen inte är identisk med direktivets innebär den inte några materiella avvikelser från direktivet i denna del. Den i promemorian föreslagna definitionen bör med vissa språkliga ändringar införas i den nya lagen.

Betalningsinstrument

Begreppet *betalningsinstrument* definieras i direktivets artikel 4.23 som ”varje form av personliga(a) anordning(ar) och/eller rutiner som betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören har träffat avtal om och som används av betaltjänstanvändaren för att initiera en betalningsorder”. I promemorian föreslås att en liknande definition tas in i lag. Den föreslagna definitionen är dock inte identisk med direktivets definition. För att definitionen bättre ska överensstämma med direktivets artikel 4.23 bör uttrycket betalningsorder användas i stället för det i promemorian föreslagna betalningstransaktion, så att det framgår att ett betalningsinstrument används för att initiera en betalningstransaktion. Även i övrigt bör vissa språkliga ändringar göras i förhållande till den definition som föreslås i promemorian.

Betalningsmottagare

Begreppet *betalningsmottagare* definieras i direktivets artikel 4.8 som ”en fysisk eller juridisk person som är den avsedda mottagaren av medel som har omfattats av en betalningstransaktion”. I likhet med begreppet betalaren, som behandlats ovan, förekommer termen betalningsmottagaren i direktivets definition av vad som utgör en betaltjänst-användare. Eftersom begreppet betalningsmottagaren förekommer i flera bestämmelser i den nya lagen, bl.a. inom ramen för definitionen av vad som utgör en betaltjänst-användare, bör det också definieras i lagen. Definitionen av betalningsmottagare bör vara likalydande med direktivets artikel 4.8

Betalningsorder

Termen *betalningsorder* definieras i direktivets artikel 4.16 som ”varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en betalningstransaktion ska genomföras”. I promemorian föreslås att en identisk definition förs in i lag. Den i promemorian föreslagna definitionen av betalningsorder bör med vissa språkliga ändringar tas med i den nya lagen om betaltjänster.

Betalningssystem

Begreppet *betalningssystem* definieras i direktivets artikel 4.6 som ”ett system för överföring av medel med formella och standardiserade rutiner och gemensamma regler för behandling, clearing och/eller avveckling av betalningstransaktioner.” I promemorian föreslås att en funktionellt identisk definition tas in i lag. Den i promemorian föreslagna definitionen av betalningssystem bör föras in i den nya lagen.

Lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse innehåller en definition på generellt betalsystem (1 kap. 3 § andra stycket). Med generella betalsystem avses system för förmedling av betalningar från ett stort antal från varandra fristående betalare avsett att nå ett stort antal från varandra fristående slutliga betalningsmottagare. I förarbetena till

lagen angavs att generella betalsystem är sådana betalsystem som är skyddsvärda ur systemsynpunkt och där betalningsmottagarna är fristående från varandra (prop. 2002/03:139 s.190 och 511). Detta kontrasteras mot sådana selektiva betalsystem där t.ex. flera butiker i en affärskedja kan vara betalningsmottagare och där dessa betalningsmottagare inte är fristående från varandra (a.a.). Dessutom anförs i förarbetena att gränsen mellan ett generellt och ett selektivt betalsystem kan vara svår att dra, men att generella betalsystem som är skyddsvärda ur systemsynpunkt kännetecknas av att de är uppbyggda så att ett stort antal fristående betalare kan nå ett stort antal fristående betalningsmottagare. En ytterligare omständighet att beakta vid bedömningen är huruvida betalsystemet är avsett att nå ett stort antal slutliga betalningsmottagare. Ett betalsystem som är avsett att nå ett stort antal från varandra fristående betalningsmottagare kan vara ett generellt betalsystem även om endast ett fåtal betalningsmottagare ansluter sig till systemet (a.a. s. 512).

Definitionen av betalningssystem i direktivets artikel 4.6 är enligt sin ordalydelse mer vidsträckt än definitionen av generella betalsystem i lagen om bank- och finansieringsrörelse. I ett generellt betalsystem ska det finnas ett stort antal från varandra fristående betalare och betalningsmottagare, medan ett betalningssystem enligt direktivets definition är ett system för överföring av medel med formella och standardiserade rutiner för behandling, clearing och/eller avveckling av betalningstransaktioner. Direktivets definition uppställer inte något uttryckligt krav på att systemet ska nå ett stort antal betalare och betalningsmottagare, och inte heller att betalningssystem ska vara skyddsvärda ur systemsynpunkt.

Frågan är i vilken utsträckning ”betalningssystem” enligt direktivet kan vara något annat än ett ”generellt betalsystem” enligt gällande svensk lagstiftning. Direktivets definition av betalningssystem är, som nyss konstaterats, mer vidsträckt. Samtidigt kan det noteras att ett betalningssystem enligt direktivets definition möjliggör överföring av medel med formella och standardiserade rutiner och gemensamma regler för hanteringen av betalningstransaktioner. Detta förutsätter i sin tur att systemet är avsett att nå ett stort antal betalare och betalningsmottagare, eller åtminstone att systemet inte enbart är avsett för en begränsad krets av användare.

Det uppställs inget krav på skyddsvärdhet ur systemsynpunkt för att ett betalningssystem ska föreligga enligt direktivets definition. Samtidigt anges i direktivets skäl 16 att tillträdet till betalningssystem bör vara underställt lämpliga krav för att systemens integritet och stabilitet ska garanteras. Betalningstjänstleverantörer som vill delta i ett betalningssystem, som kan vara exempelvis ett fyrpartskortssystem eller andra större system för behandling av betalningar och autogirering, bör kunna uppvisa en intern organisation som är tillräckligt motståndskraftig mot risker. Det framgår inte uttryckligen av direktivets skäl (16) eller bestämmelser (artikel 4.6) huruvida kraven på riskhantering m.m. betingas av det enskilda betalningssystemets betydelse för betalningssystemet i stort eller om det enbart är stabiliteten och integriteten i det enskilda betalningssystemet som avses skyddas. Om det är stabiliteten och integriteten i det enskilda betalningssystemet som ses som skyddsvärda

intressen, oavsett detta systems betydelse för betalningssystemet i stort, innebär detta en skillnad jämfört med den svenska lagstiftningens definition av generella betalsystem som förutsätter att sådana system är skyddsvärda ur systemsynpunkt. Som direktivets skäl 16 har formulerats sägs det dock att ”systemens” integritet och stabilitet ska garanteras. Detta indikerar att det är stabiliteten och integriteten i betalningssystemet i stort som ska skyddas genom de krav avseende riskhantering m.m. som deltagarna har att uppfylla. Förutsatt att detta mer vidsträckt skyddsintresse berör betalningssystemen enligt direktivets definition finns det ingen materiell skillnad mellan betalningssystem enligt direktivets definition och generella betalsystem så som dessa definieras i 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Mot bakgrund av det ovan anförda bör definitionen av betalningssystem i den nu föreslagna lagen om betaltjänster hänvisa till definitionen av generella betalsystem i 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Den definition som föreslås i Finansinspektionens promemoria används därmed inte. Vidare används i promemorians lagförslag omväxlande uttrycken generellt betalningssystem och betalningssystem. För att klargöra vad som avses bör uttrycket betalningssystem användas konsekvent. Frågor om regler avseende tillträde till betalningssystem behandlas närmare i avsnitt 11.1.2.

Betalningstransaktion

Med begreppet *betalningstransaktion* avses enligt direktivets artikel 4.5 ”en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid placering, överföring eller uttag av medel, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren”. I promemorian föreslås att en liknande, men inte identisk definition ska tas in i lag. Den i promemorian föreslagna definitionen skiljer sig från direktivets främst genom att uttrycket ”insättningar” föreslås användas i stället för ”placeringar”. Enligt regeringens bedömning kan användningen av termen insättningar i detta sammanhang motiveras med hänvisning till den grundläggande definitionen av betaltjänster i bilagan till direktivet. I denna används inte uttrycket placeringar, medan det däremot talas om kontantinsättningar. Den föreslagna definitionen av betalningstransaktioner förefaller inte materiellt avvika från definitionen av samma term i direktivets artikel 4.5 och dessutom överensstämmer bättre med terminologin i bilagan till direktivet. Definitionen bör tas in i den nya lagen.

Betaltjänstanvändare

I direktivets artikel 4.10 definieras en *betaltjänstanvändare* som ”en fysisk eller juridisk person som utnyttjar en betaltjänst i egenskap av antingen betalare eller betalningsmottagare eller i båda dessa egenskaper”. I promemorian föreslås att en likalydande definition tas in. Regeringen ansluter sig till promemorians förslag.

Betaljänstleverantör

Termen *betaltjänstleverantör* definieras i direktivets artikel 4.9 så att begreppet innefattar de organ som räknas upp i artikel 1.1 samt de fysiska eller juridiska personer som omfattas av undantaget enligt direktivets artikel 26. I promemorian föreslås en definition som innebär att en betaltjänstleverantör är ”en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller betaltjänster”. Definitionen är inte avgränsad till endast de organ som räknas upp i direktivets artikel 1.1 eller är undantagna enligt direktivets artikel 26. Den är därmed mer omfattande än definitionen av betaltjänstleverantör i direktivet. Det framgår av Finansinspektionens promemoria att den där föreslagna lagen om betaltjänster gäller för betaltjänster som tillhandahålls av vissa ”företag”. I 1 kap. 1 § andra stycket görs en uppräkningslista av de organ som omfattas av lagen. Denna uppräkningslista motsvarar direktivets artikel 1.1 förutom i att ”postgiroinstitut som enligt nationell lagstiftning har rätt att tillhandahålla betaltjänster” inte innefattas av den i promemorian föreslagna svenska lagstiftningen. Förklaringen synes vara att denna typ av företag inte förekommer i Sverige. Enligt regeringens bedömning framstår det som mer ändamålsenligt att definiera begreppet betaltjänstleverantör med utgångspunkt i de kategorier som omfattas av lagen. En sådan definition av termen betaltjänstleverantör, som även ligger närmare direktivets definition, föreslås därför.

Det bör dock även noteras att ändringar i betaltjänstdirektivets artikel 1.1 a har överenskommit efter det att betaltjänstdirektivet antogs. Enligt artikel 3 i direktiv 2009/111/EG om ändringar i direktiven 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2007/64/EG ska filialer till kreditinstitut från länder utanför EES likställas med kreditinstitut från medlemsstaterna. Betaltjänstdirektivets artikel 1.1 a i sin nya lydelse ska tillämpas i medlemsstaterna från och med den 31 december 2010. Det framstår därför som lämpligt att redan i detta skede utforma den svenska regleringen på ett sätt som motsvarar direktivet i dess ändrade lydelse. Definitionen av betaltjänstleverantör i lagen om betaltjänster bör därför innefatta även filialer till kreditinstitut utanför EES.

Debitera

Uttrycket *debitera* definieras inte i direktivets artikel 4. I promemorian föreslås emellertid att en definition av detta uttryck tas in i lag. Den definition som föreslås är ”för en konsument innebär det i regel att medel dras från ett konto”. I promemorians författningskommentar anges att definitionen har utformats utifrån ett konsumentperspektiv och att begreppet annars är vedertaget inom bokföring där det har getts en annan betydelse. Uttrycket *debitera* förekommer i flera bestämmelser i direktivet, bl.a. artiklarna 58, 63 och 73. Dessa bestämmelser kan dock bli tillämpliga såväl på konsumenter som andra betaltjänstanvändare. Det framstår därför som lämpligt att i lagstiftning införa en definition av termen *debitera* som inte enbart avser konsumentförhållanden. En vedertagen begreppsanvändning innebär att med *debitera* avses att kundens kontosaldo minskar medan *kreditera* innebär det motsatta. En definition av *debitera* med den angivna innebörden bör tas in i lagen.

Filial

I lagen finns bestämmelser om betalningsinstituts möjligheter att tillhandahålla betaltjänster via filial. En definition av vad som utgör en filial bör därför föras in i lagen. Liknande definitioner finns i andra lagar som avser finansiella företags rörelse, t.ex. i 1 kap 5 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 5 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Grupp

I direktivets artikel 4.30 definieras grupp med hänvisning till direktiv 83/349/EEG. En motsvarande definition finns i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. En hänvisning till denna bestämmelse införs i lagen.

Hemland

I lagen finns bestämmelser om utländska företags möjligheter att tillhandahålla betaltjänster i Sverige. På samma sätt som i annan lagstiftning som avser finansiella företags rörelse bör det i lagen tas in en definition av vilket land som är ett företags hemland. Liknande definitioner finns i 1 kap. 5 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 5 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Konsument

I direktivets artikel 4.11 definieras en *konsument* som ”en fysisk person som enligt de avtal om betaltjänster som omfattas av detta direktiv agerar vid sidan av sin närings- eller yrkesverksamhet”. I promemorian föreslås att en konsument definieras som en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Denna definition överensstämmer med definitionen av konsument i andra författningar, t.ex. 1 § konsumentköplagen (1990:932), 1 a § konsumenttjänstlagen (1985:716) och 3 § marknadsföringslagen (2008:486). Den föreslagna definitionen avviker från formulering i direktivets artikel 4.11 men bedöms inte innebära några materiella skillnader jämfört med direktivets definition. Eftersom det framstår som eftersträvsvärt att så långt upprätthålla en enhetlig definition av begreppet konsument i svensk rätt bör promemorians förslag i denna del genomföras. Samma definition används även i förslaget till ny lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (prop. 2009/10:122).

Kreditera

Uttrycket *kreditera* definieras inte i direktivets artikel 4. I promemorian föreslås att en definition av detta uttryck tas in i lag. Den definition som föreslås är ”för en konsument innebär det i regel att medel tillförs ett konto”. I promemorians författningskommentar anges att definitionen har

utformats utifrån ett konsumentperspektiv och att begreppet annars är vedertaget inom bokföring där det har getts en annan betydelse. Det framstår, av de skäl som ovan anförts avseende definitionen av uttrycket ”debitera” i lagen, som lämpligt att även införa en definition av termen kreditera som inte enbart avser konsumentförhållanden. En vedertagen begreppsanvändning innebär att med debitera avses att kundens kontosaldo minskar medan kreditera innebär det motsatta. En definition av kreditera med den angivna innebörden bör tas in i lagen.

Kvalificerat innehav

I lagens bestämmelser om förutsättningar för att få tillstånd som betalningsinstitut uppställs bl.a. vissa lämplighetskrav på den som har ett kvalificerat innehav i det företag som tillståndsprövningen avser. På samma sätt som i annan rörelselagstiftning på det finansiella området bör det i lag anges vad som är ett kvalificerat innehav. Såvitt avser lagen om betaltjänster bör termen kvalificerat innehav definieras med hänvisning till definitionen av detta begrepp i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Medel

En definition av termen *medel* finns i direktivets artikel 4.15. Med medel avses ”sedlar och mynt, kontotillgodohavanden samt elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 1.3 b i direktiv 2000/46/EG”. I promemorian föreslås att termen definieras i lag. I definitionen hänvisas, när det gäller innebörden av elektroniska pengar, emellertid till lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar istället för till direktivet från 2000. Detta innebär dock ingen saklig betydelskillnad. Promemorians förslag till definition bör föras in i den nya lagen.

Nära förbindelser

I samband med prövningen av huruvida ett företag ska få tillstånd att tillhandahålla betaltjänster som betalningsinstitut beaktas bl.a. om företaget har eller kan förväntas få nära förbindelser med någon annan. I lagen bör anges vad som avses med nära förbindelser. En definition av nära förbindelser som liknar motsvarande definitioner i andra lagar som avser finansiella företags rörelse, t.ex. 1 kap. 6 § lagen (2004:2979) om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 6 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, förs in i lagen.

Penningöverföring

Begreppet *penningöverföring* definieras i direktivets artikel 4.13 som ”en betaltjänst där medel tas emot från en betalare, utan att något betalkonto öppnas i betalarens eller betalningsmottagarens namn, uteslutande i syfte att överföra motsvarande belopp till en betalningsmottagare eller en

annan betaltjänstleverantör som agerar på betalningsmottagarens vägnar, och/eller där dessa medel tas emot på betalningsmottagarens vägnar och ställs till betalningsmottagarens förfogande”. I promemorian föreslås att en väsentligen likalydande definition tas in i lag. *Sveriges advokatsamfund* har påpekat att den beskrivning av penningöverföring som finns i författningskommentaren i promemorian, nämligen ”en inte kontobaserad överföring av medel från en betalare till en betalningsmottagare via en betalningsleverantör” avviker från författningstexten. Vidare efterfrågar Advokatsamfundet klargöranden, i författningstext eller förarbeten, av hur begreppet penningöverföring i den föreslagna lagstiftningen skiljer sig från inlåning på konto.

Termen penningöverföring förekommer i gällande svensk lagstiftning med en annan innebörd än i direktivet. I 1 § första stycket 2 lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet definieras penningöverföring som ”yrkesmässig överföring av pengar eller pengars värde för någon annans räkning”. I promemorian framhålls att den definitionen av penningöverföring faller inom ramen för direktivets definition av betaltjänster (se bilagan till direktivet), och att den nuvarande definitionen därför bör ersättas med en definition som stämmer överens med den i betaltjänstdirektivet. I denna del anser regeringen att promemorians förslag bör genomföras. Det innebär att en definition av penningöverföring med nämnda innehåll tas in i den nya lagen.

När det gäller frågan om avgränsningen mellan penningöverföring och inlåning på konto, som Advokatsamfundet tar upp, kan inledningsvis noteras att regeringen tidigare har uttalat att inlåning innebär insättning av medel som insättaren förfogar över, ensam eller tillsammans med någon annan. Dessutom förutsätts någon form av kontoförhållande, innebärande ett ramavtal som ger kontohavaren möjlighet att göra löpande insättningar. I det sammanhanget uttalade regeringen vidare att insättaren vid inlåning har rätt att vid anfordran ta ut insatta medel (prop. 1995/96:74 s. 97). I 3 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet definieras inlåningsverksamhet som ”mottagande från allmänheten av återbetalningspliktiga medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst ett år”. De medel som ansågs utgöra återbetalningspliktiga medel var tillgodohavanden på konto samt postväxlar och fordringar i värdepapper med viss längsta löptid (prop. 2002/03:139 s. 565). Avgränsningen av vad som utgör inlåning, och skälen till att tillhandahållande av betaltjänster inte utgör inlåning, tas även upp i avsnitt 6.1.2 ovan. Eftersom penningöverföring är en form av tillhandahållande av betaltjänster utgör inte heller penningöverföring inlåning, av de skäl som framförts i nämnda avsnitt.

När det gäller penningöverföring kan det dessutom konstateras att ovan refererade förarbetsuttalanden anger att insättning av medel, i den mening som begreppet medel ges i betaltjänstdirektivets artikel 4.15 och nu föreslagna lagstiftning, måste ske inom ramen för ett kontoförhållande för att inlåning ska föreligga. I de fall då medel tas emot av en betaltjänstleverantör utan att något konto öppnas i vare sig betalarens eller betalningsmottagarens namn är detta kriterium inte uppfyllt, vilket även framgår av resonemanget i avsnitt 6.1.2. Överföringen av medel till betaltjänstleverantören utgör således inte inlåning. Det framgår av skäl 7

till direktivet att penningöverföring normalt innebär att kontanter ges från en betalare till en betaltjänstleverantör för förmedling till betalningsmottagaren. Det framgår vidare av definitionen av penningöverföring i direktivets artikel 4.13 att penningöverföring sker utan att konto öppnas.

Ramavtal

Termen *ramavtal* definieras i direktivets artikel 4.12 som ”ett avtal om betaltjänster som reglerar det kommande genomförandet av enskilda och successiva betalningstransaktioner och som kan innehålla skyldigheter och villkor för att öppna ett betalkonto.” I promemorian föreslås att en identisk definition tas in i lag.. Enligt regeringens bedömning bör en definition motsvarande den som föreslås i promemorian föras in i den nya lagen.

Referensväxelkurs

Referensväxelkurs är ett begrepp som används i direktivet men inte tidigare förekommit i svensk lagstiftning. En referensväxelkurs kan tillämpas vid betalningar och i ramavtal om betaltjänster i stället för en fast angiven växelkurs. Enligt regeringens bedömning bör en definition av termen referensväxelkurs som överensstämmer med direktivets artikel 4.18 föras in i den nu föreslagna lagstiftningen. Det bör här noteras att en referensväxelkurs antingen kan härröra från en offentligt tillgänglig källa eller göras tillgänglig av betaltjänstleverantören. Referensväxelkurser behandlas närmare i avsnitt 8.6.2.

Referensränta

En definition av uttrycket referensränta som överensstämmer med definitionen av denna term i direktivets artikel 4.20 bör tas in i lagen om betaltjänster. Det bör här noteras att en referensränta alltid kan härröra från en offentligt tillgänglig källa. Referensränta behandlas närmare i avsnitt 8.6.2.

Registrerad betaltjänstleverantör

Uttrycket *registrerad betaltjänstleverantör* förekommer inte i betaltjänstdirektivet, men däremot i promemorians lagförslag.. Eftersom termen registrerade betaltjänstleverantörer i promemorians förslag betecknar en viss kategori av betaltjänstleverantörer, och denna term även föreslås användas i den nya lagen, bör det enligt regeringens bedömning i lag ges en tydlig definition av vilken det framgår att en registrerad betaltjänstleverantör är en sådan betaltjänstleverantör som undantagits från lagens krav på tillstånd för sådan verksamhet i enlighet med de undantagsregler som behandlas närmare i avsnitt 7.1.2.

Startkapital

Av direktivets artikel 6 framgår att betalningsinstituts startkapital ska bestå av kapital enligt artikel 57 a och b i direktiv 2006/48/EG. En definition av startkapital med motsvarande innebörd finns i 1 kap. 5 § 17 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. En definition av startkapital som hänvisar till bestämmelsen i lagen om bank- och finansieringsrörelse bör införas i lagen om betaltjänster.

Unik identifikationskod

Med uttrycket *unik identifikationskod* avses enligt direktivets artikel 4.21 ”en kombination av bokstäver, siffror eller symboler som betaltjänstleverantören uppger för betaltjänstanvändaren och som denne ska uppge för att på ett otvetydigt sätt identifiera den andre betaltjänstanvändaren och/eller dennes betalkonto för en betalningstransaktion”. I promemorian föreslås att unik identifikationskod i lag definieras som ”en kombination av bokstäver, siffror eller symboler som betaltjänstleverantören tillhandahåller genom ett betalningsinstrument och som betaltjänstanvändaren i sin tur nyttjar i identifieringsprocessen”. *Finansinspektionen* framför i sitt remissvar att promemorians definition av unik identifikationskod inte överensstämmer med direktivet och föreslår en alternativ definition som motsvarar definitionen i direktivets artikel 4.21. *Bankgirocentralen BGC AB* (BGC) efterfrågar en definition av unik identifikationskod som närmare följer direktivets definition. Regeringen anser liksom remissinstanserna att definitionen av unik identifikationskod bör utformas i enlighet med direktivets artikel 4.21

Valuteringsdag

Termen *valuteringsdag* definieras i direktivets artikel 4.17 som ”den referenstidpunkt som används av en betaltjänstleverantör för beräkningen av räntan på de medel som debiterats eller krediterats ett betalkonto”. I promemorian föreslås att en likalydande definition tas in i lag. I promemorian anförs också att givande av ränta inte i sig utgör en betaltjänst och inte omfattas av direktivet. Däremot ska eventuella räntesatser som betaltjänstleverantören erbjuder i samband med en betalningstransaktion framgå av ramavtalet enligt direktivets artikel 42.3. Vidare framhålls att valuteringsdagen är den referenstidpunkt som används av en betaltjänstleverantör för beräkningen av ränta på medel som debiterats eller krediterats ett betalkonto. I promemorian anges också att referenstidpunkten för ränteberäkningen inte behöver vara dagen för den verkliga beräkningen av räntan eftersom parterna kan avtala sinsemellan om räntesats och löptid. Enligt regeringens bedömning bör den definition som föreslås i promemorian föras in i den nu föreslagna nya lagen.

6.2 Tillämpningsområde

6.2.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet innehåller flera bestämmelser som på olika sätt avgränsar dess tillämpningsområde. Det framgår redan av artikel 1.1 att direktivets regler gäller för vissa angivna kategorier av företag, myndigheter och andra organ. Motsatsvis gäller enligt denna artikel att vissa angivna kategorier av offentliga organ (regionala eller lokala myndigheter) inte omfattas av direktivet när de agerar i egenskap av offentliga myndigheter.

Av artikel 2.1 framgår att direktivet ska tillämpas på betaltjänster som tillhandahålls inom gemenskapen. I samma bestämmelse anges att direktivets bestämmelser om informationsgivning (avdelning III) och rättigheter och skyldigheter vid genomförande av betaltjänster (avdelning IV) enbart ska tillämpas när såväl betalarens som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är etablerade i gemenskapen, förutom direktivets artikel 73 om valuteringsdag och tillgängliga medel. Artikel 73 gäller därmed alltid när betaltjänster tillhandahålls inom gemenskapen. I artikel 2.2 anges att direktivets avdelningar III och IV ska tillämpas på betaltjänster som genomförs i euro eller i valutan i en medlemsstat utanför euroområdet. Artikel 2.3 ger medlemsstaterna möjlighet att undanta vissa angivna institut (i Sverige enbart Svenska Skeppshypotekskassan) från direktivets tillämpningsområde.

Ett stort antal olika undantag från direktivets tillämpningsområde räknas upp i artikel 3. Det rör sig om olika aktiviteter (t.ex. fysisk transport av sedlar och mynt), typer av betalningstransaktioner (t.ex. betalningstransaktioner mellan betaltjänstleverantörer för egen räkning) och typer av betalningsinstrument (t.ex. papperscheckar).

Dessutom anges i artikel 68.1, som rör genomförandet av betalningstransaktioner, att bestämmelserna om genomförandetid och valuteringsdag ska tillämpas på betalningstransaktioner i euro, nationella betalningstransaktioner i den nationella valutan i en medlemsstat utanför eurozonen samt på betalningstransaktioner som innebär växling mellan euro och en annan EES-valuta, där växlingen sker i det land som inte har euron som nationell valuta. Om en sådan betalningstransaktion är gränsöverskridande, dvs. att betalaren och betalningsmottagaren finns i olika länder, omfattas den av reglerna om betalningstransaktionens belopp har växlats till euro i ”icke-euro-landet” och först därefter med beloppet angivet i euro förs till betalningsmottagaren i den andra medlemsstaten.

Dessutom framgår av artikel 30.1 andra meningen och artikel 51.1 att ett stort antal bestämmelser i direktivets avdelning III och avdelning IV – om informationskrav respektive rättigheter och skyldigheter vid genomförande av betaltjänster – är tvingande till en konsuments förmån men att andra parter kan avtala om avvikande bestämmelser. En motsvarande bestämmelse bör tas in i lagen om betaltjänster. I detta sammanhang bör det även framhållas att parter som avtalar om avvikande villkor jämfört med reglerna i lagens 4 och 5 kap. inte uttryckligen behöver ange att avtalsvillkoren gäller dem emellan med

avsteg från annars tillämpliga bestämmelser i lagen. Eftersom bestämmelserna i den nu föreslagna lagens 4 och 5 kap. är dispositiva är parterna fria att avtala om andra villkor som ersätter dem.

6.2.2 Aktörer som omfattas av reglerna

Regeringens förslag: Lagen om betaltjänster är tillämplig på verksamheten i betalningsinstitut och hos registrerade betaltjänstleverantörer. Andra betaltjänstleverantörer omfattas av lagens regler om tillhandahållande av betaltjänster, men behöver inte söka tillstånd som betalningsinstitut. Detsamma gäller för myndigheter som bedriver betaltjänstverksamhet i konkurrens med privata aktörer.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Riksgäldskontoret* efterfrågar ett förtydligande i så att det framgår att skatter och avgifter för myndigheter undantas från lagen. Vidare skulle Riksgäldskontoret gärna se ett förtydligande av vad som menas med uttrycket ”i egenskap av offentlig myndighet”. *Vägverket* uppfattar inledningsvis att förslagen är utformade på ett sådant sätt att de inte direkt berör verkets verksamhet, men menar att förslaget är oklart i det avseendet. Om den föreslagna lagstiftningen inte ska tillämpas av myndigheter vid myndighetsutövning, och reglerna därför endast träffar t.ex. den bank som tillhandahåller autogiro-tjänster som underleverantör till Vägverket, får förslaget enligt Vägverket tveksamma effekter i fråga om regress.

Skälen för regeringens förslag

Betaltjänstdirektivet är tillämpligt i olika delar på olika aktörer och tjänster

Som betaltjänstdirektivet är utformat är dess regler tillämpliga i olika delar för olika aktörer och tjänster. Direktivets artikel 1.1 innehåller bestämmelser om vilka personer och aktiviteter som omfattas av direktivets regler. Där framgår att reglerna omfattar vissa definierade kategorier av betaltjänstleverantörer: (i) kreditinstitut, (ii) institut för elektroniska pengar, (iii) postgiroinstitut som enligt nationell lagstiftning har rätt att tillhandahålla betaltjänster, (iv) betalningsinstitut, (v) Europeiska centralbanken och nationella centralbanker när de inte agerar i egenskap av offentliga myndigheter samt (vi) medlemsstaterna eller deras regionala eller lokala myndigheter, när de inte agerar i egenskap av offentliga myndigheter.

Vissa aktörer – betalningsinstitut och i viss mån registrerade betaltjänstleverantörer, som behandlas närmare i avsnitt 7 – omfattas av såväl rörelsereglerna som reglerna om hur betaltjänster ska tillhandahållas och utföras. Andra aktörer – exempelvis kreditinstitut och institut för elektroniska pengar – omfattas inte av direktivets rörelseregler men

däremot av reglerna om tillhandahållande och utförande av betaltjänster. Dessutom gäller vissa av reglerna om tillhandahållande och utförande av betaltjänster enbart för vissa typer av betalningstransaktioner.

Viss verksamhet hos myndigheter är helt undantagen från reglerna

För det första är vissa aktörer helt undantagna från direktivets regler under förutsättningar som anges i direktivet. Av artikel 1.1 framgår att Europeiska centralbanken och nationella centralbanker inte omfattas av direktivets regler när de agerar i egenskap av monetär myndighet eller offentlig myndighet. På samma sätt omfattas inte medlemsstaterna och deras myndigheter av direktivets regler när de agerar i egenskap av offentlig myndighet.

Det kan noteras att direktivets definition i artikel 1.1. e omfattar såväl Europeiska centralbanken som Sveriges riksbank och nationella centralbanker i andra EES-länder. Sveriges riksbank är en statlig myndighet och omfattas av det undantag som avser statliga och kommunala myndigheter när de ägnar sig åt myndighetsutövning. Det anges inte närmare i direktivet vad som avses med att agera i egenskap av monetär myndighet. Det framstår dock som otvetydigt att sådana aktiviteter som kan falla inom ramen för detta begrepp, t.ex. penningpolitiska åtgärder, utgör myndighetsutövning såvitt avser Sveriges riksbank. Det bör dock av lagen framgå att Europeiska centralbanken och nationella centralbanker i andra EES-länder är undantagna när de agerar i egenskap av monetär eller offentlig myndighet.

Såväl *Riksgäldskontoret* som *Vägverket* har efterfrågat klargöranden av i vilken utsträckning myndigheter är undantagna från reglernas tillämpning. Enligt Riksgäldskontoret bör det framgå av lagen att skatter och avgifter för myndigheter undantas från tillämpningsområdet. Dessutom har Riksgäldskontoret efterfrågat klargöranden av vad som gäller för myndigheter som upphandlar ramavtal för betaltjänster men inte tillhandahåller tjänsterna i sig.

Av betaltjänstdirektivets artikel 1.1 (f) framgår att dess bestämmelser ska tillämpas på medlemsstaterna eller deras lokala eller regionala myndigheter, när de inte agerar i egenskap av offentliga myndigheter. Motsatsvis innebär detta att direktivets bestämmelser inte är tillämpliga på dessa aktörer i deras myndighetsutövning. Begreppet myndighetsutövning innefattar bl.a. mottagande av skatter och avgifter. Det bör i detta sammanhang framhållas att när en myndighet (t.ex. Skatteverket eller Vägverket) mottar eller i förekommande fall gör en betalning som avser skatter eller skatteåterbäring från eller till en fysisk eller juridisk person är myndigheten att betrakta som betalningsmottagare respektive betalare. Detsamma gäller för den myndighet som mottar en betalning som avser en avgift som kan hänföras till myndighetsutövning. I den mån myndigheten betalar eller mottar en betalning utan att detta sker som ett led i myndighetsutövning är myndigheten att betrakta som betalare respektive betalningsmottagare i direktivets mening. Eftersom myndigheten i detta fall är betaltjänstanvändare och inte betaltjänst-

leverantör omfattas myndigheten inte av de skyldigheter som enligt direktivet åvilar betaltjänstleverantörer.

Direktivet innehåller däremot inga särskilda undantagsbestämmelser om de betaltjänstleverantörer som förmedlar betalningar till eller från myndigheter. Direktivet medger inte att något undantag görs för myndigheternas betaltjänstleverantörer när de förmedlar betalningar avseende skatter och avgifter. De omfattas därmed av den nu föreslagna lagstiftningen i samma utsträckning som då de förmedlar betalningstransaktioner mellan andra personer. Även Europeiska kommissionen har som svar på en fråga uttalat att betalningar av skatter, där betalningstransaktionen genomförs genom en bank, omfattas av betaltjänstdirektivet.

I promemorian (s. 50) föreslås att statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter ska omfattas av reglerna om tillhandahållande av betalningstransaktioner i avsnitt III och IV i direktivet, utom när de agerar i egenskap av offentliga myndigheter. Om verksamheten utgör myndighetsutövning är den föreslagna lagstiftningen inte tillämplig över huvud taget. Vidare föreslås att statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter ska undantas från kravet på tillstånd för att bedriva betaltjänstverksamhet. Möjligheten att undanta statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter från krav på tillstånd följer av direktivets artikel 10.1. Denna artikel hänvisar till artikel 1.1 (f) som, enligt ordalydelsen, enbart avser myndigheter som inte sysslar med myndighetsutövning. En strikt tolkning av artikel 10.1 jämfört med artikel 1.1 (f) skulle medföra att en myndighet blir skyldig att ansöka om tillstånd för att bedriva betaltjänstverksamhet, när denna verksamhet inte utgör myndighetsutövning. Alternativt skulle bestämmelsen i artikel 10.1 kunna tolkas som att de personer som räknas upp i artikel 1.1 (f) undantas från tillståndskravet i sin egenskap av myndigheter och därför inte behöver ansöka om tillstånd. Denna tolkning har gjorts i promemorian. Till stöd för denna tolkning kan anföras att artikel 1.1 (f) innebär att myndigheter inte omfattas av direktivets regler vid myndighetsutövning. Om hänvisningen i artikel 10.1 i stället tolkas så att de i övriga fall omfattas av krav på tillstånd, skulle detta innebära att myndigheter antingen helt undantas från direktivets regler (vid myndighetsutövning) eller omfattas av reglerna, inklusive kravet på tillstånd för betaltjänstverksamhet (vid tillhandahållande av betaltjänstverksamhet som inte är myndighetsutövning). En sådan tolkning innebär dock att hänvisningen i artikel 10.1 till artikel 1.1 (f) inte får någon effekt, eftersom de verksamheter som undantas från tillståndskravet inte ens omfattas av direktivets regler. Mot denna bakgrund framstår den tolkning som valts i promemorian som den riktiga.

I promemorians författningskommentar till den föreslagna bestämmelsen om tillämpningsområdet för reglerna om betaltjänster anges att offentliga myndigheter endast omfattas av dessa regler när de tillhandahåller betaltjänster i konkurrens med andra aktörer på marknaden och inte agerar i egenskap av offentlig myndighet. I en sådan situation blir merparten av reglerna om tillhandahållande av betalningstransaktioner tillämpliga även på statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter, som dock inte behöver ansöka om tillstånd för verksamheten.

Syftet med direktivets undantag är att de uppräknade aktörerna enbart ska omfattas av direktivets regler när de tillhandahåller betaltjänster i konkurrens med andra – privata – aktörer. Centralbanker och myndigheter som erbjuder sådana betaltjänster som alternativt kunde ha tillhandahållits av en privat betaltjänstleverantör ska alltså, såvitt avser dessa betaltjänster, följa direktivets regler. Ett konkret exempel är om en myndighet erbjuder sina anställda att öppna konton och få sina löner insatta på dessa. Myndigheter omfattas alltså inte av reglerna, förutom i de fall då de tillhandahåller betaltjänster i konkurrens med andra aktörer på marknaden och inte agerar i egenskap av offentlig myndighet. Enligt regeringens bedömning bör avgränsningen av lagstiftningens tillämpningsområde utformas i nära anslutning till direktivets regler, här närmast dess artikel 1.1 (f). Detta innebär att myndigheter inte bör omfattas av reglerna i direktivets avsnitt III och IV vid myndighetsutövning. Eftersom direktivet föreskriver regler för betaltjänstverksamhet är det enbart när myndigheter bedriver sådan verksamhet i konkurrens med andra aktörer som direktivets regler tillämpas på den av myndigheten bedrivna betaltjänstverksamheten. Av detta följer även att verksamhet som inte utgör betaltjänster, t.ex. upphandling av ramavtal för betaltjänster, inte omfattas av direktivets regler.

Vägverket har framhållit att promemorians förslag innebär att en myndighets betaltjänstleverantör kommer att omfattas av regler om återbetalning av betalningstransaktioner som initierats av betalningsmottagaren (autogirobetalningar) medan betalningsmottagaren – myndigheten – möjligen inte omfattas av den nu föreslagna lagstiftningen. I detta sammanhang kan noteras att direktivet inte innehåller några regler om en betaltjänstleverantörs möjligheter att kräva ersättning av den betalningsmottagare som initierat en autogirobetalning, när betaltjänstleverantören har ersatt betalaren i enlighet med direktivets regler. Frågan om betaltjänstleverantörens regressrätt gentemot betalningsmottagaren i dessa fall tas heller inte upp i promemorian. Den situation som *Vägverket* visat på uppstår således oavsett om betalningsmottagaren är en myndighet som mottar betalningen som ett led i sin myndighetsutövning eller någon annan. Frågor om återbetalning av bl.a. autogirobetalningar behandlas vidare i avsnitt 9.8.

Undantagsmöjligheten avseende Svenska Skeppshypotekskassan används inte

Direktivets artikel 2.3 gör det möjligt att uttryckligen undanta Svenska Skeppshypotekskassan från reglernas tillämpningsområde. Det saknas särskilda skäl att utnyttja direktivets möjlighet till särreglering i denna del. Det införs därför inte något undantag från reglerna avseende Svenska Skeppshypotekskassan.

6.2.3 Geografiska begränsningar

Regeringens förslag: Lagen är tillämplig i fråga om betaltjänster som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.
--

Bestämmelserna om tillhandahållande av betaltjänster i lagens 4 och 5 kap. gäller enbart när både betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är hemmahörande inom EES.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att även betalningstransaktioner i andra valutor än EES-valutor, och där enbart en av betaltjänstleverantörerna är hemmahörande inom EES, ska omfattas av lagens regler om tillhandahållande av betaltjänster.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anser att det bör framgå att lagstiftningen är tillämplig på betalningsinstitut och de fysiska och juridiska personer som har undantagits från tillståndsplikt. *Svenska Bankföreningen* avstyrker förslaget att direktivets bestämmelser ska gälla även för betalningar till eller från ett land utanför EES eller andra valutor än euro och EES-ländernas valutor (s.k. ”one leg”-betalningar). *Företagarna* anför att den föreslagna tillämpningen av reglerna även i transaktioner när enbart en av parterna finns inom EES innebär att olika rättsregler kommer att gälla för parterna vilket av flera aktörer upplevs som särskilt betungande. *Pan Nordic Card Association* framför att det generellt bör eftersträvas att samtliga definitioner och regler utformas identiskt i samtliga EU-länder samt övriga länder som omfattas av direktivet. Reglerna för ”one-leg”-transaktioner framhålls som ett område där nationella regler divergerar. *Finansbolagens Förening* har inget att erinra mot att lagstiftningen görs tillämplig även på andra valutor än euro och EES-ländernas övriga valutor.

Skälen för regeringens förslag

Reglerna är tillämpliga på betaltjänster som tillhandahålls inom EES

Enligt direktivets artikel 2.1 första meningen ska direktivets regler tillämpas på betaltjänster som tillhandahålls inom gemenskapen. I andra meningen sägs dock att avdelningarna III och IV, förutom artikel 73 – motsvarande 4 och 5 kap. i den nu föreslagna lagen om betaltjänster, förutom dess 5 kap. 21 § – endast ska tillämpas när såväl betalarens som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är etablerad i gemenskapen.

Innebörden av detta är att de centrala regler i direktivet som rör informationsgivning, rättigheter och skyldigheter i samband med tillhandahållande av betaltjänster som huvudregel inte är tillämpliga i fråga om alla betaltjänster som tillhandahålls inom EES, utan enbart på sådana betalningstransaktioner där både betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör hör hemma inom EES.

Som framgått ovan gäller detta dock inte reglerna om valuteringsdag och tillgängliggörande av medel i artikel 73. Dessa regler, som föreslås genomföras i 5 kap. 21 § lagen om betaltjänster, gäller alltså i fråga om alla betaltjänster som tillhandahålls inom EES.

Av artikel 2.2 följer att bestämmelserna i direktivets avdelning III och IV, det vill säga reglerna om informationsgivning, rättigheter och skyldigheter i samband med tillhandahållande av betaltjänster ska

tillämpas på betaltjänster som utförs i euro eller i valutan i en EES-stat utanför euroområdet. Motsatsvis innebär detta att reglerna inte gäller vid tillhandahållande av betaltjänster i andra valutor. I detta sammanhang bör framhållas att valutorna i EES-länder utanför EU omfattas av betaltjänstdirektivet från det att respektive EES-land har infört direktivets regler i nationell rätt. Här bör särskilt noteras att schweizerfranc, som är nationell valuta i EES-landet Liechtenstein, blir en sådan valuta som omfattas av betaltjänstdirektivets regler från det att Liechtenstein genomför direktivets bestämmelser i nationell rätt. För medlemsstater i EU gäller att respektive lands valuta omfattas av betaltjänstdirektivet från den tidpunkt då direktivet träder i kraft, det vill säga den 1 november 2009.

Dessutom framgår av artikel 68 att direktivets regler om genomförandetid och valuteringsdag, som föreslås genomföras i 5 kap. 18–23 §§ lagen om betaltjänster, enbart är tillämpliga på en snävare krets av betalningstransaktioner. Dessa regler är, enligt huvudregeln i artikel 68.1, tillämpliga på betalningstransaktioner i euro och nationella betalningstransaktioner i valutan i den berörda medlemsstaten utanför euroområdet (exempelvis en betalning med svenska kronor i Sverige). Reglerna är dessutom tillämpliga på vissa betalningstransaktioner som innebär växling mellan euro och valutan i ett EES-land utanför euroområdet. Förutsättningen är dock att växlingen sker i landet utanför euroområdet. Om betalningstransaktionen är gränsöverskridande, dvs. om betalaren och betalningsmottagaren finns i olika länder, omfattas den av direktivets regler om genomförandetid enbart om den gränsöverskridande betalningstransaktionen sker i euro. Dessa regler behandlas närmare i avsnitt 9.10.2.

Reglerna görs inte tillämpliga på s.k. "one-leg"-betalningar

Direktivet medger att medlemsstaterna avgör om regleringen också ska omfatta transaktioner i andra valutor eller där endast en av betaltjänstleverantörerna – eller åtminstone inte alla de betaltjänstleverantörerna som medverkar i utförandet av betalningstransaktionen – är etablerad inom EES (s.k. "one-leg"-transaktioner).

I promemorian diskuteras huruvida reglerna i den föreslagna lagstiftningen ska göras tillämpliga även på "one-leg"-transaktioner. Där sägs att det framstår som eftersträvansvärt att konsumenter har ett likvärdigt skydd oavsett om betalningstransaktionen sker inom eller utanför EES. Dessutom framförs att betaltjänstleverantörer normalt föredrar ett regelverk i stället för flera, för att strömlinjeforma sina processer. Vikten av transparenta regler och ett gott konsumentskydd vid globala penningöverföringar framhålls också i promemorian.

Som argument mot att tillämpa reglerna på "one-leg"-transaktioner nämner promemorian att det skulle försvåra för de företag som är verksamma både inom och utanför EU, särskilt avseende korttransaktioner. Dessutom skulle direktivets regler om reklamation av betalningstransaktioner bli svåra att tillämpa avseende "one-leg"-transaktioner. Därutöver noteras i promemorian att "branschen" har påpekat att en gränsdragning mellan de nu aktuella reglerna och andra regler blir

oundviklig, men också svår att förklara för kunderna, vid ”one-leg”-transaktioner.

Promemorians slutsats, vid en samlad bedömning, är att konsumentskyddet och behovet av transparenta regler vid globala penningöverföringar måste gå före betaltjänstleverantörernas problem. Enligt promemorian bör de problem som uppstår vid korttransaktioner kunna hanteras avtalsrättsligt och med pedagogisk informationsgivning till kunder.

Svenska Bankföreningen har framfört ett antal argument för varför den föreslagna lagstiftningen inte bör göras tillämplig på ”one-leg”-transaktioner. Föreningen anför att det följer av direktivet att bl.a. denna fråga ska tas upp i en översyn vid slutet av 2012 och att det därför är olämpligt att lagstifta om en utvidgad ordning tre år före det att utvärderingen ska företas. Vidare delar föreningen inte promemorians bedömning att intresset av konsumentskydd är viktigare än att söka undvika de uppenbara problem som kommer att uppstå kring t.ex. korttransaktioner mot bakgrund av de globala regelverken. Enligt föreningen saknas en underbyggd argumentation i promemorian, och en djupare analys måste först företas. Detta bör lämpligen ske några år efter direktivets genomförande. Det faktum att ett antal andra medlemsstater uppgett att de avser att lagstifta kring ”one leg” påverkar inte föreningens inställning. Enligt föreningen kommer det uppstå problem inte minst vid korttransaktioner mot bakgrund av de globala regelverken på detta område. Föreningen menar också att det krav på likabehandling av ”one-leg”-betalningar och de betalningar som omfattas av direktivet riskerar att bli vilseledande, eftersom den infrastruktur och det regelverk som byggts upp för betalningar inom EES helt saknas utanför detta område. Dessutom menar Bankföreningen att det vid ”one-leg”-betalningar blir svårt att uppfylla direktivets och den föreslagna lagstiftningens informationskrav, eftersom det bl.a. blir i det närmaste omöjligt att informera kunderna om vilken maximal genomförandetid som gäller för betalningstransaktioner i alla valutor, till och från alla länder. Föreningen framför att den föreslagna regleringen innebär att det ena benet av transaktionen, inom EES, enligt promemorians förslag blir författningsreglerat genom lagen om betaltjänster medan regleringen för det andra benet är helt okänd. Även avseende de i promemorian föreslagna reglerna för återbetalning av en icke godkänd betalningstransaktion ser föreningen flera problem om denna reglering skulle omfatta även ”one leg”-transaktioner. Föreningen anför avslutningsvis att en tillämpning av direktivreglerna även på ”one leg”-transaktioner skulle leda till en märkbar fördyring för instituten och en ökning av den administrativa bördan, vilket står i strid med regeringens uttalade ambition att minska den administrativa bördan för företag.

Även *Pan Nordic Card Association* och *Företagarna* har framfört att reglerna inte bör göras tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner.

Enligt uppgifter från Europeiska kommissionen i november 2009 avsåg elva EU- och EES-länder att tillämpa direktivets regler i avdelning III och IV –avseende informationskrav respektive rättigheter och skyldigheter vid genomförande av betaltjänster– på ”one-leg”-transaktioner. Av de då tillgängliga uppgifterna framgick också att flera av länderna enbart avsåg att tillämpa vissa delar av regelverket på sådana

transaktioner. Sju länder avsåg att inte göra reglerna tillämpliga på ”one-leg”-betalningar, medan entydig information om övriga länders inställning ännu inte fanns tillgänglig.

Det framstår därmed inte som om det finns något helt tydligt mönster avseende övriga medlemsländers inställning till möjligheten att göra reglerna tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner.

Det bör här också noteras att promemorians förslag innebär att många – men inte alla – bestämmelser som motsvarar reglerna i direktivets artikel III och IV skulle bli tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner. Enligt promemorians förslag skulle motsvarande regler som rör information till betalningsmottagaren om enskilda betalningstransaktioner enligt ett ramavtal, möjligheten för betalaren att kontrollera belopp på ett betalningsinstrument för lägre belopp och avseende information om extra avgifter eller nedsättning av avgift inte tillämpas på ”one-leg”-transaktioner. Inte heller reglerna om bevis för godkännande och utförande av betalningstransaktioner skulle vara tillämpliga, och detsamma gäller reglerna om återbetalning av betalningstransaktioner som initierats av eller via en betalningsmottagare. Reglerna om avgiftsuttag från överförda och mottagna belopp skulle tillämpas på ”one-leg”-transaktioner. Detsamma skulle gälla avseende reglerna om utförandetid. Bestämmelsen om valuteringsdag skulle gälla även för ”one-leg”-transaktioner. Reglerna om ansvar för bristfälliga eller ej utförda betalningstransaktioner skulle däremot inte heller vara tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner.

Det framförs i promemorian att en tillämpning av den nu föreslagna lagstiftningens regler även på ”one-leg”-transaktioner innebär dels ett likvärdigt konsumentskydd oavsett om betalningstransaktionen sker i eller utanför EES, dels mer transparenta regler vid globala penningöverföringar. Mot detta har Svenska Bankföreningen, Pan Nordic Card Association och Företagarna hävdade att s.k. ”gold plating”, där mer omfattande regler än vad som uttryckligen följer av direktivet förs in i nationell lag, bör undvikas. Bankföreningen har dessutom framfört ett antal synpunkter som rör negativa följder av att tillämpa lagstiftningen på ”one-leg”-betalningar. Enligt föreningen kommer detta skapa mer oklarheter bland konsumenterna och andra betaltjänstanvändare om vilka regler som gäller, inte minst eftersom följden blir att den svenska lagstiftningen då gäller för en del av en betalningstransaktion medan en helt annan – och helt okänd – lag gäller för den andra delen av samma transaktion. Som föreningen påpekat innebär detta också att det inte blir möjligt att med någon säkerhet ange exempelvis längsta genomförandetid eller avgiftsuttag för betalningstransaktionen i dess helhet eftersom detta är avhängigt vilka regler som gäller i en annan jurisdiktion. Som promemorians förslag är utformat undviks vissa av de problem som kunnat uppstå, avseende exempelvis betalares återbetalningsrätt vid betalningstransaktioner som initierats av eller via en betalningsmottagare, eftersom dessa regler inte görs tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner. Den grundläggande problematiken avseende reglernas tillämpning på ”one-leg”-transaktioner – att en del av betalningstransaktionen omfattas av lagstiftning i tredje land vars innebörd kan vara mycket svår att fastställa – kvarstår dock i de delar där reglerna görs tillämpliga på dessa transaktioner. För kontokort-

stransaktioner finns, enligt Svenska Bankföreningen, en risk för konflikt mellan lagens regler och de regelverk för kontokort som är tillämpliga i länder utanför EES. Därutöver leder förslaget, enligt föreningen, till en ökad administrativ börda och märkbart högre kostnader för betaltjänstleverantörerna.

Syftet med att göra lagens regler tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner är främst att stärka konsumentskyddet vid dessa betalningstransaktioner, och dessutom att uppnå en enhetlig reglering i svensk rätt av betalningstransaktioner här i landet. I promemorian motiveras förslaget med att konsumentskyddet och behovet av transparenta regler vid globala penningöverföringar bör gå före betaltjänstleverantörernas problem, som till del också kan hanteras i avtal och genom pedagogisk informationsgivning.

Promemorians utgångspunkt, att syftet med att göra lagstiftningen tillämplig på ”one-leg”-transaktioner främst är att stärka konsumentskyddet och göra regleringen av betalningstransaktioner mer transparent, framstår som i och för sig riktig. Till exempel skulle betalningstransaktioner i valutor som amerikanska dollar eller japanska yen, som inte faller inom betaltjänstdirektivets tillämpningsområde, också omfattas av reglerna. För konsumenterna och andra betaltjänstanvändare skulle detta innebära en ökad tydlighet avseende vilka regler som gäller. Det kan, från ett konsumentperspektiv, framstå som ologiskt och förvirrande att en betalningstransaktion som initieras hos en svensk betaltjänstleverantör omfattas av olika regler om t.ex. information till kunden beroende på om betalningstransaktionen avser betalning till en betalningsmottagare i USA eller i Storbritannien.

Samtidigt bör reglerna bara göras tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner om detta faktiskt leder till ett stärkt konsumentskydd och ett mer transparent regelverk. I detta sammanhang bör det observeras att även om bestämmelser i den nu föreslagna svenska lagstiftningen görs tillämpliga på ”one-leg”-transaktioner, så kommer den andra delen – det andra ”benet” – att omfattas av lagstiftningen i det andra landet. En del av betalningstransaktionen lyder därmed under regler som kan innebära helt andra krav jämfört med den svenska lagstiftningen, och vars tillämpning den svenske betaltjänstleverantören inte kan råda över eller ens kunna få kunskap om i alla delar. Eftersom den nu föreslagna lagstiftningen inte över huvud taget kan reglera vad som gäller i fråga om exempelvis avgiftsuttag, krav på maximal genomförandetid eller andra aspekter av hur betalningstransaktioner utförs i det andra landet, är det heller inte möjligt att ge någon tillförlitlig information om detta till konsumenterna och andra betaltjänstanvändare i Sverige. Även om ambitionen med att tillämpa lagen på ”one-leg”-transaktioner är att konsumenterna och andra betaltjänstanvändare ska få ett stärkt skydd, framstår det som tveksamt hur stor positiv effekt som uppnås i praktiken när det inte är möjligt att erbjuda dem tydliga villkor för utförandet av hela betalningstransaktionen eller ens tillförlitlig information om vilka villkor som gäller.

Promemorians förslag innebär ett något starkare konsumentskydd i vissa delar. Samtidigt uppstår dock oklarheter om vilka regler som gäller och inte minst en icke obetydlig risk för att konsumenterna och andra betaltjänstanvändare felaktigt får uppfattningen att lagens regler gäller

även för den del av en ”one-leg”-transaktion som sker i ett land utanför EES. Dessutom innebär en tillämpning av vissa bestämmelser i lagen att betaltjänstleverantörerna drabbas av ökade administrativa kostnader, som i sin tur kan komma att övervältras på kollektivet av betaltjänstanvändare i form av högre avgifter för utförande av betalningstransaktioner.

I detta sammanhang bör också noteras att även om one-leg-transaktioner inte kommer att omfattas av bestämmelserna om informationsgivning, utförandetid m.m. i den nu föreslagna lagen så behandlas frågor om vissa betaltjänstleverantörers informationsgivning avseende bl.a. avtalsvillkorsändringar, valuteringsregler och utförande av överföringsuppdrag i Finansinspektionens allmänna råd om inlåningskonton och tillhörande banktjänster (FFFS 2001:8).

Vid en sammanvägd bedömning framstår det som om nackdelarna i form av oklarhet rörande villkoren för och information om ”one-leg”-transaktioner, tillsammans med de ökade kostnader som en utsträckning av lagen till omfatta även dessa medför, är större än de fördelar som kan uppnås i form av stärkt konsumentskydd för en del av ”one-leg”-transaktionerna. Promemorians förslag att göra vissa bestämmelser tillämpliga på ”one-leg”-betalningar bör därför inte genomföras.

6.2.4 Aktiviteter som undantas från direktivets tillämpningsområde

Regeringens förslag: Vissa typer av betalningstransaktioner och andra aktiviteter med anknytning till tillhandahållande av betaltjänster omfattas inte av lagens bestämmelser.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *MasterCard* anför att undantaget för betalningsinstrument som kan användas inom ett begränsat nätverk bör tolkas snävt och att det av lagstiftningen bör framgå att kort som kan användas för inköp hos en rad utvalda handlare inte omfattas av undantaget. *Företagarna* anser att de uttalanden om undantagets innebörd som görs i promemorian bör avspeglas i lagstiftningen.

Skälen för regeringens förslag

Vissa tjänster, betalningsinstrument och verksamheter undantas uttryckligen från direktivets tillämpningsområde

De tjänster som omfattas av direktivets regler – betaltjänster – definieras i artikel 4.3, som i sin tur hänvisar till en uppräkningslista av tjänster i bilagan till direktivet. Ett antal tjänster, betalningsinstrument och verksamheter som inte omfattas av direktivets regler räknas upp i direktivets artikel 3. I promemorian föreslås bestämmelser som till sitt innehåll motsvarar direktivets artikel 3. Enligt regeringens bedömning bör de bestämmelser som föreslås i promemorian föras in i lagen om betaltjänster. Direktivets

bestämmelser, promemorians förslag och de närmare avgränsningarna av de undantagna områdena beskrivs nedan.

Tjänster som inte omfattas av direktivet

Yrkesmässig, fysisk transport av sedlar och mynt, inklusive insamling, hantering och leverans av dessa, undantas enligt artikel 3 c. Detta undantag omfattar exempelvis värdetransporter och den kontanthantering som är förknippad med sådana transporter. Detta undantag avser yrkesmässig, fysisk transport av kontanter – sedlar och mynt – och innefattar även insamling, hantering och leverans av kontanter. Sådan verksamhet där ett värdetransportföretag hämtar eller levererar kontanter för räkning och insättning på ett annat företags, exempelvis en butiksägares, konto omfattas också av undantaget.

Enligt artikel 3 e undantas tjänster som innebär att betalningsmottagaren förser betalaren med kontanter som en del av en betalningstransaktion efter uttrycklig begäran av betalaren omedelbart före verkställandet av betalningstransaktionen genom betalning för inköp av varor eller tjänster. Detta undantag omfattar uttag av kontanter i samband med inköp, t.ex. när en kund vid inköp i en livsmedelsaffär tar ut 500 kronor i kontanter vid köp av matvaror för 300 kronor och debiteras totalt 800 kronor.

Valutaväxlingsverksamhet, s.k. ”cash-to-cash”-verksamhet, undantas enligt artikel 3 f. Undantaget avser kontantbaserad växlingverksamhet, dvs. där kontanter i en eller flera valutor växlas mot kontanter i en eller flera andra valutor utan att någon debitering eller kreditering av ett bankkonto sker i samband med växlingstransaktionen.

Enligt artikel 3 j tillämpas direktivet inte heller på tekniska stödtjänster som exempelvis tillhandahållande av terminaler eller annan utrustning, behandling, lagring och autentisering av uppgifter, integritetsskyddande tjänster och IT-tjänster. En förutsättning för att dessa tjänster ska undantas från direktivets tillämpning är att tjänsteleverantörerna inte vid någon tidpunkt har besittning över de medel som ska överföras. Ett exempel på sådana tjänster är tillhandahållande av teknisk infrastruktur som används vid betalningar, exempelvis kortterminaler och mjukvara som gör det möjligt för en betaltjänstanvändare att initiera en betalningsorder via Internet.

Artikel 3 o undantar vissa tjänster avseende uttag av kontanter i uttagsmaskiner (bankomater). Bestämmelsen innebär att den som tillhandahåller fristående uttagsmaskiner men inte några andra betaltjänster, och heller inte är part i ramavtalet med den person som nyttjar uttagsautomaten, inte omfattas av reglerna i direktivet.

Särskilt avseende betalningsinstrument som används i ett begränsat nätverk

Genom artikel 3 k undantas tjänster som baseras på betalningsinstrument som kan användas för förvärv av varor eller tjänster endast hos utgivaren eller, enligt överenskommelse med utgivaren, antingen inom ett

begränsat nätverk av tjänsteleverantörer eller avseende ett begränsat varu- eller tjänsteutbud.

Europeiska kommissionen har uttalat att medlemsstaterna bör avhålla sig från att ställa upp kvantitativa kriterier, avseende t.ex. antalet deltagande affärsidkare eller betalningsströmmarnas omfattning, på när ett nätverk är att anse som begränsat. Enligt kommissionens mening bör innebörden i uttrycket ”begränsat nätverk” avgöras från fall till fall. *MasterCard* har anfört att uttrycket bör tolkas snävt och att det av lagstiftningen bör framgå att kort som kan användas för inköp hos en rad utvalda handlare inte omfattas av undantaget.

Enligt regeringens bedömning framstår det som mindre lämpligt att fastställa kvantitativa kriterier på när ett nätverk inte längre ska anses som begränsat. De betalningsinstrument och nätverk som tas upp i promemorian torde, typiskt sett, omfattas av undantaget i 1 kap. 4 § 5 lagen om betaltjänster. En distinktion kan här göras mellan två olika typer av betalningsinstrument som kan omfattas av undantaget. För det första undantas tjänster baserade på betalningsinstrument som kan användas för förvärv av varor eller tjänster endast i de lokaler som utgivaren använder. Exempel på betalningsinstrument som omfattas av detta undantag är s.k. ”mat på jobbet”-kort, kundkort som enbart kan användas för betalning i en viss butik eller butikskedja samt clubkort som används vid besök på en restaurang eller semesteranläggning där inköp registreras på kortet och kortanvändaren debiteras när denne lämnar område. För det andra undantas betalningsinstrument som kan användas för förvärv av varor och tjänster enligt affärsöverenskommelse med utgivaren, antingen inom ett begränsat nätverk av tjänsteleverantörer eller i fråga om ett begränsat varu- eller tjänsteutbud. Exempel på betalningsinstrument som omfattas av detta undantag är kort för allmänna transporter, bensinkort som kan användas för inköp hos en kedja av bensinstationer eller medlemskort med betalningsfunktion som används för att betala varor och tjänster som tillhandahålls av den utgivande organisationen. När det gäller betalningsinstrument som kan användas för betalningar inom ett nätverk av leverantörer får en bedömning av undantagets tillämplighet göras avseende varje nätverk. Utgångspunkten är att ju större omfattning nätverket har, desto mindre sannolikt är det att undantaget är tillämpligt på de tjänster som tillhandahålls. Vid denna bedömning kan antalet affärsidkare som deltar i ett nätverk vara ett av de kriterier som används för att avgöra huruvida nätverket är begränsat eller inte. Exempelvis torde ett nätverk som samlar ett stort antal olika affärsidkare, t.ex. olika butikskedjor, som var och en bedriver verksamhet genom flera olika affärsställen typiskt sett inte träffas av undantaget. Det bör dock framhållas att det faktum att ett betalningsinstrument som t.ex. ett kort kan användas hos flera affärsidkare som exempelvis butikskedjor inte i sig innebär att undantaget inte längre är tillämpligt. Det avgörande för bedömningen är även i dessa fall nätverkets omfattning. Som framhålls i promemorian kan dock nätverk som kopplats till VISA, MasterCard eller andra öppna kortsystem inte omfattas av undantaget.

Transaktioner som inte omfattas av direktivet

Enligt direktivets artikel 3 a ska direktivets regler inte tillämpas på rena kontanttransaktioner direkt mellan betalare och betalningsmottagare, utan några mellanhänder.

Artikel 3 b föreskriver ett undantag för sådana betalningstransaktioner från betalaren till betalningsmottagaren som sker genom ett handelsombud som auktoriserats att förhandla om eller slutföra försäljning eller köp av varor eller tjänster på betalarens eller betalningsmottagarens vägnar. I Sverige innebär detta att reglerna inte är tillämpliga på en betalning från en betalare via en handelskommissionär till en betalningsmottagare, när handelskommissionären har åtagit sig att för betalarens eller betalningsmottagarens (kommittentens) räkning men i eget namn sälja eller köpa lös egendom enligt bestämmelserna i kommissionslagen (2009:865).

Genom artikel 3 d undantas insamling och leverans av kontanter som inte bedrivs yrkesmässigt och som sker inom ramen för ideell verksamhet eller välgörenhet.

Enligt artikel 3 g undantas en rad olika pappersbaserade betalningsinstrument som exempelvis papperscheckar från direktivets tillämpningsområde.

Artikel 3 h anger att direktivet inte ska tillämpas på betalningstransaktioner som genomförs inom ett system för avveckling av betalningar eller värdepapper. De system som omfattas av detta undantag är sådana där avvecklingsagenter, centrala motparter, clearingorganisationer, centralbanker, andra medlemmar samt betaltjänstleverantörer sinsemellan avvecklar transaktioner. I Finansinspektionens promemoria anges att undantaget i Sverige är tillämpligt på VPC AB:s (numera Euroclear Sweden) system för värdepappersavveckling, Riksbankens RIX-system, Bankgirocentralen BGC:s betalningssystem, Svenska Bankföreningens Dataclearing samt den motpartsclearing av standardiserade derivat som utförs av OMX Nordic Exchange. I promemorian framhålls att lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden gäller för flertalet av dessa system. Vidare framhålls att dessa system inte tillhandahåller några betaltjänster till enskilda betaltjänstanvändare.

Genom artikel 3 i undantas betalningstransaktioner som avser förvaltning, inlösen eller försäljning av värdepapper från direktivets tillämpningsområde. Dessa betalningstransaktioner undantas från direktivets tillämpningsområde förutsatt att de utförs av de personer som deltar i sådana avvecklingssystem som nämns i artikel 3 h eller av värdepappersföretag, kreditinstitut, fondbolag, förvaltningsbolag som tillhandahåller investeringstjänster eller andra personer som har tillstånd att förvara finansiella instrument.

Av artikel 3 m följer att betalningstransaktioner som utförs mellan betaltjänstleverantörer, deras ombud eller filialer för egen räkning inte ska omfattas av direktivets regler. Sådana transaktioner bör följaktligen inte omfattas av den nu föreslagna lagstiftningen.

Enligt artikel 3 n ska även transaktioner mellan företag i samma företagsgrupp, där ingen utomstående betaltjänstleverantör medverkar som mellanhand, undantas från direktivets tillämpningsområde.

Betalningar som görs inom en företagsgrupp, exempelvis av en central funktion som ansvarar för koncerninterna betalningsflöden, omfattas av detta undantag. Direktivets regler är alltså inte tillämpliga på sådana koncerninterna betalningar. En förutsättning är att den centrala betalningsfunktionen inte gör några betalningar till utomstående eller till enskilda anställda inom koncernen.

Särskilt avseende betalningstransaktioner som utförs med hjälp av mobiltelefoner m.m.

Enligt artikel 31 ska direktivet inte tillämpas på betalningstransaktioner som verkställs med hjälp av teleutrustning eller digital eller informations-teknisk utrustning, när de köpta varorna eller tjänsterna levereras till och är avsedda att användas med hjälp av tele-, IT- eller digital utrustning. En förutsättning för att undantaget ska gälla är dock att operatören för tele-, IT- eller den digitala utrustningen inte agerar enbart som en mellanhand mellan betaltjänstanvändaren och leverantören av varorna eller tjänsterna.

Denna bestämmelse avspeglas inte i lagförslagen i promemorian. Vad som i praktiken avses med detta undantag framgår av skäl 6 till direktivet. Av detta framgår att betalningstransaktioner avseende köp av digitala varor eller tjänster som ringsignaler, musik eller digitala tidningar, som distribueras av en operatör och enbart kan användas tillsammans med hjälp av digital utrustning som exempelvis mobiltelefoner och datorer, inte ska omfattas av direktivets regler. De fall då operatören enbart är en mellanhand som sköter betalningen till en tredje part som levererar varorna och tjänsterna omfattas dock inte av undantaget. I dessa fall ska direktivets regler tillämpas på betalningstransaktionen.

I promemorian diskuteras avgränsningen av vilka betalningstransaktioner som utförs med hjälp av exempelvis mobiltelefon och omfattas av direktivets regler. I promemorian tas detta upp i anknytning till den föreslagna definitionen av betaltjänster. I promemorian anges att de transaktioner som utgör betaltjänster är t.ex. betalning av parkering, biobesök eller taxifärd samt diverse tjänster med koppling till viss teknisk utrustning som film, mjukvara, spel, ringsignaler och s.k. RSS-flöden.

En grundläggande utgångspunkt vid bedömningen av omfattningen av undantaget i direktivets artikel 31 är att direktivet, och den lagstiftning som genomför dess regler i Sverige, syftar till att reglera tillhandahållande av betaltjänster till betaltjänstanvändare. Syftet är däremot inte att reglera försäljning av vissa produkter eller tjänster som enbart tillhandahålls via digitala medier. Om en viss produkt eller tjänst, exempelvis en ringsignal, ett spel eller en nyhetsservice, produceras och tillhandahålls av samma aktör, och produkten eller tjänsten enbart kan användas genom digital utrustning som mobiltelefoner eller datorer, är betaltjänstdirektivets regler inte tillämpliga på transaktioner där användare betalar producenten för produkterna eller tjänsterna.

Bedömningen blir en annan i de fall då en tele-, IT- eller nätverksoperatör – exempelvis en mobiltelefonoperatör – gör det möjligt för en

kund att förvärva en produkt eller en tjänst av en tredje part. Om ett annat företag än mobiltelefonoperatören tillhandahåller exempelvis ring-sig-naler och spel till mobiltelefoner, medan mobiltelefonoperatören tillhandahåller möjligheten att betala för dessa med användning av mobiltelefonen, kan transaktionen i vissa fall komma att omfattas av betaltjänstdirektivets regler, beroende på vilken roll operatören har i utförandet av transaktionen.

Av direktivets skäl 6 framgår att om systemoperatören inte enbart agerar mellanhand, utan dessutom tillför ett värde i form av åtkomst, distribution eller sökmöjligheter, bör de tjänster som denne tillhandahåller inte anses utgöra betaltjänster om de distribuerade produkterna eller tjänsterna enbart kan användas med hjälp av digital utrustning som mobiltelefoner eller datorer. En produkt eller tjänst som enbart kan köpas genom användning av ett tekniskt gränssnitt som tillhandahålls av en viss systemoperatör och med hjälp av digital utrustning som mobiltelefoner eller datorer, där systemoperatören mottar betalningen från användaren, behöver alltså inte vara en betaltjänst i direktivets och lagens mening.

Om operatören av det system i vilket betalningen görs och produkten eller tjänsten tillhandahålls enbart agerar mellanhand mellan säljaren och köparen, utgör transaktionen en sådan betalningstransaktion som faller inom direktivets definition av betaltjänst. Det innebär att systemoperatören blir att betrakta som en betaltjänstleverantör i direktivets mening. Även köp av exempelvis SMS-biljetter och digitala produkter som ring-sig-naler och spel kan därmed utgöra betaltjänster, förutsatt att systemoperatören enbart agerar mellanhand i transaktionen.

Om systemoperatören tillför ett värde i form av åtkomst, distribution eller sökmöjligheter utgör transaktionen dock inte en betaltjänst.

Om betalningen för produkten eller tjänsten görs till systemoperatören, som därefter fördelar den del av köparens betalning som är hänförlig till en viss leverantör till denne, kan detta innebära att systemoperatören tillför ett mervärde och att transaktionen inte utgör en betaltjänst. Detsamma gäller i fråga om avtal om fördelning av intäkterna från trafiken i ett visst nät, där intäkterna delas mellan systemoperatören och någon annan. Huruvida sådana avtal innebär att operatören tillför ett mervärde torde få bedömas från fall till fall.

Av definitionen av betaltjänster i bilagan till direktivet följer att genomförande av sådana betalningstransaktioner som genomförs med hjälp av utrustning för telekommunikation, digital teknik eller informationsteknik, och där operatören tillför ett mervärde, inte utgör betaltjänster i direktivets mening och alltså inte omfattas av dess regler. Eftersom direktivet enligt artikel 2 är tillämpligt på betaltjänster, och de tjänster som undantas i artikel 3 l inte utgör betaltjänster, förefaller detta undantag överflödigt. Motsvarande undantag behöver därmed inte tas in i den nu föreslagna lagstiftningen

7 Rörelseregler för betaltjänstverksamhet

7.1 Tillståndsplikt

7.1.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet innehåller regler om krav på tillstånd för att få bedriva betaltjänstverksamhet. Regler om tillståndsplikt för betalningsinstitut uppställs i direktivets avdelning II, särskilt artiklarna 5, 10–12 och 14. De kategorier av betaltjänstleverantörer som räknas upp i direktivets artikel 1.1 omfattas inte av direktivets bestämmelser i denna del och behöver alltså inte söka tillstånd enligt dessa regler. I direktivets artikel 26.1 ges dessutom möjlighet för medlemsstaterna att undanta fysiska och juridiska personer som bedriver betaltjänstverksamhet i begränsad omfattning från kravet på tillståndsplikt under vissa förutsättningar. Det följer dock av artikel 26.3 att de personer som undantas från tillståndsplikt inte kan tillhandahålla betaltjänster i andra medlemsstater än den där personen har sitt huvudkontor eller sin fasta hemvist. Av artikel 26.4 framgår att medlemsstater som väljer att undanta dessa betaltjänstleverantörer från tillståndsplikt även kan föreskriva om vissa begränsningar i den verksamhet dessa personer har rätt att bedriva.

7.1.2 Tillstånd för tillhandahållande av betaltjänstverksamhet

Regeringens förslag: Företag som avser att tillhandahålla betaltjänster ska ansöka om tillstånd hos Finansinspektionen att få bli betalningsinstitut. Banker, kreditmarknadsföretag, institut för elektroniska pengar, myndigheter och motsvarande utländska företag eller organ behöver inte tillstånd för att tillhandahålla betaltjänster. Även fysiska eller juridiska personer som bedriver betaltjänstverksamhet i mindre omfattning undantas från kravet på tillstånd.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* efterfrågar ett klagörande av att företag som avser bedriva både betaltjänstverksamhet och annan verksamhet ska få sin ansökan om tillstånd bedömd utifrån huruvida kraven för just betaltjänstverksamheten är uppfyllda. Vidare efterfrågar *Finansinspektionen* ett klagörande av huruvida en fysisk person som bedriver betaltjänstverksamhet med stöd av undantaget från tillståndsplikt ska vara bosatt i det land där verksamheten faktiskt drivs, eller kan ha ett fast driftställe i det land där verksamheten faktiskt drivs. *Svenska Bankföreningen* motsätter sig ett undantag från tillståndsplikt för betaltjänstleverantörer med omsättning under ett visst gränsvärde. Om undantagsmöjligheten ändå utnyttjas anser föreningen att de icke tillståndspliktiga aktörerna endast bör få delta i vissa verksamheter, på det sätt som möjliggörs i direktivets artikel 26.4. *Finansförbundet* efterfrågar ett förtydligande avseende reglerna om krav på

styrelseledamots lämplighet så att det i lag framgår att arbetstagarrepresentanter i styrelser ska kunna utses oaktat lagens krav på styrelseledamots lämplighet.

Skälen för regeringens förslag

Tillståndsplikt och undantag från kravet på tillstånd

Betaljänstverksamhet är som huvudregel tillståndspliktig enligt direktivets artikel 10.1. Av artikeln framgår att auktorisation som betalningsinstitut krävs av företag som avser att tillhandahålla betaltjänster innan de börjar tillhandahålla dessa tjänster. Vidare anges att denna bestämmelse inte omfattar kreditinstitut, institut för elektroniska pengar, vissa postgiroinstitut, centralbanker eller medlemsstater samt deras regionala eller lokala myndigheter. Dessutom anges att auktorisation endast får ges till en juridisk person som är etablerad i en medlemsstat.

Enligt regeringens bedömning bör denna bestämmelse genomföras genom att det föreskrivs att tillstånd att tillhandahålla betaltjänster som betalningsinstitut får ges till ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening. Detta innebär att vissa, men inte alla, kategorier av juridiska personer kan få tillstånd att bedriva verksamhet som betalningsinstitut. Den avgränsning som föreslås motsvarar vad som gäller i fråga om bedrivande av finansieringsrörelse enligt 3 kap. 1 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och synes vara lämplig att tillämpa även när det gäller betaltjänstverksamhet.

Det bör dessutom av lagen framgå i vilka fall som det inte föreligger någon skyldighet att ansöka om tillstånd enligt lagen för att tillhandahålla betaltjänster. En bestämmelse bör därför införas i vilken de kategorier som inte omfattas av tillståndsplikt räknas upp. I denna grupp ingår banker och kreditmarknadsföretag liksom institut för elektroniska pengar och de företag som har undantagits från krav på tillstånd enligt de regler som gäller för dessa institut. I detta sammanhang bör noteras att företag som undantagits från krav på tillstånd enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar undantas från kravet på tillstånd för att tillhandahålla betaltjänster, men att de enligt denna lags 5 kap. inte får bedriva gränsöverskridande verksamhet. I den nu föreslagna lagen om betaltjänster ges betalningsinstitut rätt att, under vissa förutsättningar, bedriva verksamhet i andra EES-länder. Dessa bestämmelser är dock inte tillämpliga på företag som undantagits från krav på tillstånd enligt lagen om utgivning av elektroniska pengar. Dessutom ingår statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter bland de aktörer som undantas från tillståndsplikt. Denna kategori innefattar även Riksbanken, som omfattas av direktivets artikel 1.1 e. Dessutom bör det av bestämmelsen framgå att undantaget från tillståndsplikten gäller även för motsvarande utländska företag inom EES som är verksamma i landet, liksom för postgiroinstitut inom EES som enligt nationell lagstiftning har rätt att tillhandahålla betaltjänster. Liksom Riksbanken för svenskt vidkommande innefattas i kategorin statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter, innefattas Europeiska centralbanken och nationella centralbanker i andra EU-länder i kategorin av undantagna utländska organ.

Dessutom har medlemsstaterna möjlighet att föreskriva att vissa aktörer – såväl fysiska som juridiska personer – som bedriver betaltjänstverksamhet i mindre omfattning får göra detta utan att behöva tillstånd för verksamheten. Avgränsningen av vad som får utgöra sådan icke tillståndspliktig betaltjänstverksamhet sätts i direktivets artikel 26.1a till betaltjänstverksamhet där högst 3 miljoner euro förmedlas i genomsnitt varje månad. När omfattningen av en viss aktörs betaltjänstverksamhet ska bestämmas, ska den beräknas som genomsnittet av de totala betalningstransaktioner som aktören har genomfört under den föregående tolv månaderna. Vid beräkningen ska hänsyn dock även tas till förväntade totala betalningstransaktioner i aktörens affärsplan. Syftet med denna bestämmelse synes vara att, i de fall när aktören utökar sin verksamhet så att bakåtblickande (historiska) data inte ger en rättvisande bild av verksamhetens omfattning, beakta även den förväntade framtida omfattningen av betaltjänstverksamheten när denna förutses öka. Om en medlemsstat väljer att tillämpa möjligheten att undanta vissa betaltjänstleverantörer från tillståndskravet, kan medlemsstaten enligt artikel 26.4 också föreskriva att en undantagen betaltjänstleverantör enbart får utöva vissa typer av betaltjänstverksamhet eller närliggande tjänster.

Utgångspunkten vid genomförandet av betaltjänstdirektivet i svensk rätt är, som uttalats i avsnitt 5.2, att utgå från direktivets huvudregler och endast utnyttja möjligheten till särlösningar där det finns konkreta skäl som talar för de nationella valen. När det gäller möjligheten till undantag för mindre betaltjänstleverantörer uttalas i promemorian att de betaltjänstleverantörer som faller inom ramen för detta undantag har en begränsad omsättning och ofta inte sysselsätter mer än en person. De krav som ställs på betalningsinstitut avseende såväl kapitalkrav som administrativa bördor kan för dessa aktörer innebära en orimlig börda. Om något undantag inte införs kan mindre betaltjänstleverantörer som inte uppfyller alla kraven komma att lägga ner sin verksamhet, vilket skulle kunna leda till försämrad konkurrens på den svenska marknaden för betaltjänster. I promemorian anförs dock även att konkurrensen i ett längre tidsperspektiv bör öka och leda till bättre priser tack vare att utländska betalningsinstitut får möjlighet att erbjuda betaltjänster i Sverige. Promemorian tar även upp flera argument som talar mot att utnyttja undantaget. Ur konsumenternas perspektiv finns ett intresse av att även mindre betaltjänstleverantörer är föremål för kontroll. Om undantaget utnyttjas blir de berörda mindre aktörerna inte föremål för tillsyn, men däremot registrerade hos Finansinspektionen. Detta skapar en risk för att konsumenter förleds att tro att dessa registrerade betaltjänstleverantörer också står under tillsyn. Samtidigt noteras i promemorian att en sådan risk föreligger redan med den registrering som sker av finansiella institut. I promemorian föreslås att undantaget införs, samtidigt som flera av de krav som ställs på betalningsinstitut även föreslås gälla för registrerade betaltjänstleverantörer. Dessutom ska registrerade betaltjänstleverantörer liksom betalningsinstitut vara skyldiga att lämna upplysningar till Finansinspektionen samt kunna bli föremål för platsundersökningar och, i förekommande fall, ingripanden från Finansinspektionen.

Enligt regeringens bedömning framstår promemorians förslag i denna del som väl avvägt. Att göra rörelsereglerna för betalningsinstitut fullt ut tillämpliga även på betaltjänstleverantörer som driver verksamhet i begränsad omfattning skulle innebära en avsevärd administrativ börda,

särskilt för mycket små aktörer, och minska dessas möjligheter att fortsätta tillhandahålla betaltjänster. En sådan reglering skulle inte stå i samklang med regeringens ambition att förenkla reglerna för mindre företag och bör inte införas. De undantagna betaltjänstleverantörerna bör inte heller åläggas inskränkningar i möjligheterna att bedriva betaltjänstverksamhet jämfört med betalningsinstitutet. Genom att undantagna betaltjänstleverantörer registreras i en offentlig databas, blir de skyldiga att lämna upplysningar till Finansinspektionen och kan dessutom bli föremål för platsundersökning. Därigenom kommer det finnas möjligheter för Finansinspektionen att vidta åtgärder mot de registrerade betaltjänstleverantörer som inte bedriver sin verksamhet i enlighet med gällande regler. Dessutom bör det av lagen framgå att registrerade betaltjänstleverantörer ska underrätta Finansinspektionen om förändringar i verksamheten som kan påverka huruvida förutsättningarna för undantag fortfarande är uppfyllda. Det bör också införas en bestämmelse som innebär att en registrerad betaltjänstleverantör som inte längre uppfyller villkoren för undantag ska ansöka om tillstånd inom 30 dagar från det att villkoren inte längre uppfylls.

Finansinspektionen har efterfrågat ett klagörande av huruvida en fysisk person som bedriver betaltjänstverksamhet med stöd av undantaget från tillståndsplikt antingen ska vara bosatt eller ha ett fast driftställe i det land där verksamheten faktiskt drivs. Enligt Finansinspektionen skulle den senare tolkningen, att den fysiska personen kan vara bosatt i ett annat land och bedriva betaltjänstverksamhet från ett fast driftställe i Sverige, öppna upp för fysiska personer bosatta i annat land att registrera verksamheten som betaltjänstleverantör i Sverige. I direktivets skäl 15 anges att de personer som omfattas av undantaget ”varken [bör] ha etableringsrätt eller frihet att tillhandahålla tjänster”. Det framgår också av artikel 25.3 att undantagna personer inte omfattas av direktivets bestämmelser om etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster i andra medlemsstater. Om den svenska lagstiftningen utformas i enlighet med den andra tolkning som Finansinspektionen nämner skulle en fysisk person från ett annat EES-land kunna bedriva betaltjänstverksamhet från ett fast driftställe i Sverige utan att vara bosatt här i landet. Samme person skulle, om lagstiftningen i det land där han eller hon är bosatt undantar mindre betaltjänstleverantörer från tillståndskrav i enlighet med direktivets artikel 26, parallellt kunna bedriva betaltjänstverksamhet i det landet i enlighet med detta undantag. En sådan tolkning av reglerna, som gör det möjligt för en registrerad betaltjänstleverantör att bedriva verksamhet i andra länder än det där han eller hon är bosatt, står enligt regeringens bedömning i strid med direktivets uttryckliga syfte att registrerade betaltjänstleverantörer, till skillnad från betalningsinstitut, inte ska omfattas av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla gränsöverskridande betaltjänster. En förutsättning för att en fysisk person ska kunna åberopa undantaget för betaltjänstverksamhet av mindre omfattning är sålunda att personen i fråga är bosatt i Sverige.

Krav på styrelseledamöters kvalifikationer

Direktivets artikel 5 innehåller regler om vilka krav som måste vara uppfyllda för att kunna få auktorisation som ett betalningsinstitut. Av artikel 5 i framgår att ansökan om auktorisation ska åtföljas av bevis på att bl.a. de personer som

”ansvarar för förvaltningen av betalningsinstitutet” har ”gott anseende och [...] den kunskap och erfarenhet som krävs för att tillhandahålla betaltjänster”. Av direktivets bestämmelse framgår inte att något undantag från detta krav medges för arbetstagarrepresentanter i styrelse eller några andra personer. Liknande gemenskapsrättsliga regler i artikel 9.1 första stycket respektive 37.1 första stycket i direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID) om kvalifikationskrav avseende ledande företrädare i värdepappersbolag respektive börser har genomförts i 3 kap. 1 § första stycket 5 respektive 12 kap. 2 § 4 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Det gjordes då inte något undantag från kvalifikationskraven för arbetstagarrepresentanter i styrelse. Att nu undanta arbetstagarrepresentanter i ett betalningsinstituts styrelse från betaltjänstdirektivets kvalifikationskrav skulle, enligt regeringens bedömning, avvika från andra rörelseregler avseende finansiella tjänster och dessutom strida mot betaltjänstdirektivets artikel 5. En sådan särreglering som *Finansförbundet* föreslår bör därmed inte införas. I stället bör den svenska lagstiftningen utformas på ett sätt som avspeglar direktivets bestämmelser, vilket i denna del innebär krav på att styrelseledamöter och deras ersättare ska vara lämpliga för en sådan uppgift. De krav som ställs på att styrelseledamöter, VD, ansvarig för betaltjänstverksamheten eller ersättare för någon av dessa dels inte har fällts för brott som rör penningtvätt, finansiering av terrorism eller annan ekonomisk brottslighet, dels i övrigt ska vara lämplig för uppgiften, är även tillämpliga när betaltjänstverksamhet bedrivs som enskild näringsverksamhet och avser då den fysiska person som driver verksamheten.

Kraven syftar, liksom motsvarande bestämmelser avseende andra finansiella företag, till att säkerställa att olämpliga personer inte innehar ledande befattningar i företag som driver viss finansiell verksamhet. Den prövning som görs i fråga om betaltjänstverksamheten i betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer avser huruvida de berörda personerna är lämpliga att inneha vissa ledande befattningar eller att ansvara för betaltjänstverksamhet. Som en del av denna prövning kan det bli nödvändigt att undersöka huruvida en person har gjort sig skyldig till brott som är sådana att de kan påverka bedömningen av om denne är lämplig att inneha en ledande befattning i ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör. I fråga om andra finansiella företag som t.ex. banker, börser, försäkringsbolag och värdepappersbolag har den ansvariga tillsynsmyndigheten (Finansinspektionen) möjlighet att begära ut uppgifter ur belastningsregistret i samband med att prövningen görs. I fråga om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer bör Finansinspektionen på motsvarande sätt ha möjlighet att begära ut uppgifter ur belastningsregistret avseende sådan brottslighet som är relevant för att bedöma huruvida en viss person är lämplig att inneha en ledande befattning i ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör. Konsekvensändringar bör därför göras i förordningen (1999:1134) om belastningsregister, så att Finansinspektionen kan begära ut uppgifter från registret i samband med lämplighetsprövning, på samma sätt som sker i fråga om andra finansiella företag.

Ågarprövning

Direktivets artikel 10.6 innehåller bestämmelser om att behöriga myndigheter ska förvissa sig om lämpligheten hos aktieägare eller andra medlemmar med

kvalificerade innehav i betalningsinstitutet. I promemorian föreslås att bestämmelser införs som motsvarar direktivet i denna del. En bestämmelse föreslås införas som innebär att tillstånd inte får ges om någon som har eller kan väntas få ett kvalificerat innehav i ett betalningsinstitut har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Ett kvalificerat innehav är varje direkt eller indirekt ägarandel i ett betalningsinstitut som motsvarar 10 % eller mer av kapitalet eller rösterna, eller som på något annat sätt gör det möjligt att utöva ett väsentligt inflytande över institutets ledning. Dessutom innebär den i promemorian föreslagna bestämmelsen att om betalningsinstitutet har eller kan väntas få nära förbindelser med någon annan får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av institutet. I promemorian anges att syftet med denna bestämmelse är att förhindra att tillsynen över ett betalningsinstitut försvåras genom att det ingår i en svåröverskådlig företagsgrupp. Vad som avses med uttrycket nära förbindelser klargörs genom en hänvisning till definitionen av detta begrepp i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. I promemorian föreslås även att reglerna om ägarprövning för kreditinstitut, enligt 14 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse, ska tillämpas på betalningsinstitut. Skälet till detta är enligt promemorian intresset av att bibehålla i stort sett identiska ägarprövningsregler för olika typer av institut. Det bör i enlighet med promemorians bedömning införas en bestämmelse i lagen om betaltjänster som motsvarar 3 kap. 2 § andra stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse. Paragrafen har ändrats den 1 juli 2009 (prop. 2008/09:155 s. 132). Bestämmelsen som tas in i lagen om betaltjänster bör utformas med förebild av 3 kap. 2 § andra stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse i dess nuvarande lydelse, som avviker från den lydelse som föreslås i promemorian. Bestämmelsen innebär att en lämplighetsprövning ska göras avseende den som har ett kvalificerat innehav i ett företag som sysslar med betaltjänstverksamhet. Syftet är att förhindra olämpliga personer från att ha kvalificerade innehav i sådana företag. Som en del av denna prövning kan det bli nödvändigt att undersöka huruvida en person misstänks för eller har gjort sig skyldig till brott som är sådana att de kan påverka bedömningen av om denne är lämplig att ha ett kvalificerat innehav i ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör. I fråga om andra finansiella företag som t.ex. banker, börser, försäkringsbolag och värdepappersbolag har Finansinspektionen möjlighet att begära ut uppgifter ur belastningsregistret och misstankeregistret i samband med att prövningen görs. Finansinspektionen bör på motsvarande sätt som i fråga om andra finansiella företag ha möjlighet att begära ut uppgifter ur belastningsregistret och misstankeregistret avseende sådan brottslighet som är relevant för att bedöma huruvida en viss person är lämplig att ha ett kvalificerat innehav i ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör. Konsekvensändringar bör därför göras i förordningen (1999:1134) om belastningsregister och i förordningen (1999:1135) om misstankeregister så att Finansinspektionen kan begära ut uppgifter från registren i samband med ägarprövning, på samma sätt som sker i fråga om andra finansiella företag.

Det bör även noteras att bestämmelserna i 14 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse har ändrats den 1 juli 2009 i syfte att i svensk

rätt genomföra bestämmelserna i direktiv 2007/44/EG om bedömning av förvärv och ökning av innehav inom finanssektorn (förvärvsdirektivet).²⁰ Förvärvsdirektivet är tillämpligt i fråga om större förvärv av aktier eller andelar i kreditinstitut, värdepappersföretag och försäkringsföretag. Förvärvsdirektivet antogs före det att betaltjänstdirektivet antogs och innehåller inga bestämmelser som gör dess regler tillämpliga på betalningsinstitut. Betaltjänstdirektivet innehåller inte heller någon hänvisning till förvärvsdirektivet i de delar av artikel 10 som rör krav på betalningsinstituts ägare och ledning. Förvärvsdirektivets regler är därmed inte direkt tillämpliga på betalningsinstitut. Däremot innebär hänvisningen i den nu föreslagna lagen om betaltjänster till 14 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse att de bestämmelser i denna lag som genomför förvärvsdirektivet kommer att tillämpas även på betalningsinstitut.

Förfarandet vid tillståndsprövning

Finansinspektionen har efterfrågat ett klargörande av att företag som avser att bedriva både betaltjänstverksamhet och annan verksamhet ska få sin ansökan om tillstånd bedömd utifrån huruvida kraven för just betaltjänstverksamheten är uppfyllda. Den bestämmelse om tillståndskrav som föreslås i promemorian, och som nu föreslås införas i lagen om betaltjänster, har utformats utifrån motsvarande bestämmelser i 3 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och 3 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Tillståndsprövningen sker utifrån den verksamhet som ansökan avser, betaltjänstverksamhet, och avser en prövning av huruvida det aktiebolag eller den ekonomiska förening som ansöker om tillstånd uppfyller de krav som uppställs avseende sådan verksamhet. Som påpekas i promemorian är en förutsättning för tillstånd dock att det aktiebolag eller den ekonomiska förening som ansöker om tillstånd uppfyller krav som ställs inte bara i här aktuella lagstiftningen utan även i andra författningar rörande bl.a. redovisning, bokföring och åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vid tillståndsprövningen ska alltså bedömas huruvida dessa och andra tillämpliga författningar kommer att följas i den betaltjänstverksamhet som ansökan avser.

När det gäller prövningen av ansökan om tillstånd innehåller direktivets artikel 11 uttryckliga regler om att den myndighet som prövar ansökan ska meddela sökanden huruvida ansökan bifallits eller avslagits inom tre månader från det att myndigheten mottagit ansökan. Ett avslagsbeslut ska dessutom motiveras. En motsvarande bestämmelse bör tas in i lagen om betaltjänster.

Krav på innehållet i en ansökan om att få tillstånd att som betalningsinstitut tillhandahålla betaltjänster anges relativt detaljerat i direktivets artikel 5. I promemorian föreslås att Finansinspektionen bemyndigas att föreskriva om regler som genomför direktivets regler om vilken information som en ansökan ska innehålla. Enligt regeringens bedömning framstår det som en lämplig ordning att regeringen meddelar närmare föreskrifter om vad en ansökan att få

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/44/EG av den 5 september 2007 om ändring av direktiv 92/49/EEG och direktiven 2002/83/EG, 2004/39/EG, 2005/68/EG och 2006/48/EG vad gäller förfaranderegler och utvärderingskriterier för bedömning av förvärv och ökning av innehav inom finanssektorn (EUT L 247, 21.9.2007 s. 1-16, Celex 32007L0044).

tillstånd att som betalningsinstitut bedriva betaltjänstverksamhet, eller om att med undantag från kravet på tillståndsplikt bedriva betaltjänstverksamhet som registrerad betaltjänstleverantör, ska innehålla.

7.2 Kapitalkrav

7.2.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet innehåller bestämmelser om betalningsinstituts startkapital (artikel 6), minsta tillåtna kapitalbas (artikel 7) och om hur kapitalbasen ska beräknas (artikel 8). Registrerade betaltjänstleverantörer kan undantas från kapitalkraven i enlighet med artikel 26.1.

7.2.2 Startkapital

Regeringens förslag: Betalningsinstitut som enbart sysslar med penningöverföring ska ha ett startkapital som uppgår till ett belopp som motsvarar minst 20 000 euro. Betalningsinstitut som tillhandahåller vissa typer av betaltjänster där digital teknik, IT eller telekommunikation används ska ha ett startkapital som motsvarar minst 50 000 euro. I övriga fall ska betalningsinstituts startkapital uppgå till ett belopp som motsvarar minst 125 000 euro.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets bestämmelser om startkapital, som framgår av artikel 6, gäller för betalningsinstitut. Det uppställs olika krav på startkapital beroende på vilken typ av betaltjänstverksamhet som betalningsinstitutet avser att driva. Startkapitalet är det minsta kapital som institutet ska ha vid den tidpunkt då tillstånd att bedriva verksamheten ges. Det framgår också av direktivets artikel 5 c att institutet i sin ansökan om tillstånd ska kunna visa att man har det startkapital som krävs. Om institutet enbart erbjuder betaltjänsten penningöverföring, räcker det med ett startkapital på 20 000 euro. Ett betalningsinstitut som vill tillhandahålla sådana betaltjänster som avses i punkt 7 i bilagan till direktivet – genomförande av betalningstransaktioner med hjälp av t.ex. datorer eller mobiltelefoner – ska ha ett minsta startkapital på 50 000 euro. I övriga fall ska betalningsinstituts startkapital uppgå till minst 125 000 euro. I promemorian uppges att betaltjänster som innefattar hantering av betalkonton, autogiro respektive betalkort har ett högre skyddsvärde än övriga tjänster.

Bestämmelser om krav på startkapital motsvarande dem i direktivet bör införas i den nya lagen. Ett betalningsinstitut som uppfyller kravet på startkapital för en av de ovan angivna betaltjänsterna, uppfyller därmed kapitalkravet för betaltjänster som förutsätter ett lägre eller lika högt startkapital. Ett institut som har ett startkapital på 50 000 euro har således tillräckligt startkapital för att dels tillhandahålla sådana betaltjänster som avses i punkt 7 i bilagan till direktivet, dels betaltjänsten penningöverföring där kravet på startkapital är 20 000 euro. Ett institut som har ett startkapital på minst 125 000 euro har alltså tillräckligt kapital för att tillhandahålla samtliga

de betaltjänster som omfattas av direktivet. Det bör dock framhållas att institutet i sin ansökan om tillstånd alltid måste ange vilka slag av betaltjänster som man avser att tillhandahålla, enligt direktivets artikel 5 a, och måste ansöka om utökat tillstånd om ytterligare betaltjänster avses tillhandahållas.

Direktivets bestämmelser om krav på startkapital behöver enligt direktivets artikel 26.1 inte tillämpas på registrerade betaltjänstleverantörer som är undantagna från tillståndsplikt enligt denna artikel. En tillämpning av reglerna om startkapital på registrerade betaltjänstleverantörer skulle avsevärt försämra deras möjligheter att tillhandahålla betaltjänster och innebära en ökad administrativ börda för dessa personer. Registrerade betaltjänstleverantörer bör därför inte omfattas av reglerna om startkapital.

7.2.3 Kapitalbas och kapitalkrav

Regeringens förslag: Betalningsinstitut ska alltid ha en minsta kapitalbas vars storlek beräknas antingen utifrån institutets fasta omkostnader, hur stora betalningsbelopp som hanteras av institutet eller utifrån summan av ränteinkomster, ränteutgifter, mottagen kommission och mottagna avgifter samt övriga rörelseintäkter. Finansinspektionen får besluta om vilken metod som enskilda institut ska använda vid beräkningen av sin kapitalbas. Finansinspektionen får även under vissa förutsättningar besluta att ett enskilt institut ska ha en kapitalbas som är upp till 20 % högre eller lägre än vad som följer av kravet på startkapital eller enligt någon av de tre metoderna för beräkning av kapitalbasens storlek.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansbolagens förening* anser att betalningsinstitutet själva bör få välja metod för beräkning av kapitalbasen.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivets artikel 8.1 framgår att betalningsinstitut alltid ska uppfylla ett kapitalkrav som beräknas enligt en av tre alternativa metoder. Enligt direktivets artikel 7.1 får betalningsinstitutets kapitalbas, beräknad i enlighet med artiklarna 57–61 samt 63, 64 och 66 i direktiv 2006/48/EG (kreditinstitutsdirektivet) inte understiga det högsta av antingen (i) startkapitalet enligt artikel 6 eller (ii) det kapitalkrav som räknats fram enligt artikel 8. Det kapitalkrav som betalningsinstitutet ska uppfylla är alltså det högsta av de belopp som följer av dessa två alternativ. De tre metoderna för beräkning av kapitalbasen utgår från olika mått på institutets verksamhet.

Enligt den första metoden (metod A) ska kapitalkravet uppgå till lägst 10 % av betalningsinstitutets fasta omkostnader under föregående år. Med fasta omkostnader avses personalkostnader som löner, sociala avgifter och pensionsåtaganden, fastighets- och lokalkostnader, andra kontraktsbundna kostnader för t.ex. datorer samt avskrivningar. Om verksamheten pågått i mindre än ett år ska de fasta omkostnader som angetts i affärsprognoser i institutets verksamhetsplan användas vid beräkningen. Om omfattningen av institutets verksamhet har ändrats väsentligt sedan det föregående året eller Finansinspektionen finner att verksamhetsplanen behöver korrigeras får Finansinspektionen besluta om ändring av beräkningsunderlaget.

Enligt den andra metoden (metod B) ska kapitalkravet beräknas som en viss andel av den totala betalningsvolymen i betalningsinstitutet. Betalningsvolymen definieras i sin tur som en tolfedel av de betalningstransaktioner som betalningsinstitutet genomförde under föregående år. Metoden innebär att kapitalkravet beräknas som en andel av betalningsvolymen. Andelen minskar vid större betalningsvolym. Dessutom tillämpas s.k. skalfaktorer som innebär att ett betalningsinstitut som enbart sysslar med vissa betaltjänster får lägre kapitalkrav jämfört med de betalningsinstitut som tillhandahåller samtliga betaltjänster. De betaltjänster för vilka kapitalkravet är lägre är samma tjänster som också har lägre krav på startkapital enligt de regler som tas upp i avsnitt 7.2.2 ovan.

Den tredje metoden (metod C) bygger på en inkomstindikator där vissa poster i betalningsinstitutets verksamhet tas med: det senaste räkenskapsårets ränteinkomster och ränteutgifter, mottagna kommissioner och avgifter samt övriga rörelseintäkter. Det slutliga kapitalkravet får inte understiga 80 % av medelvärdet för inkomstindikatorn under de föregående räkenskapsåren. Detta slutliga kapitalkrav ska sedan multipliceras med en faktor knuten till storleken på indikatorn, som blir mindre i takt med att inkomstindikatorns belopp blir större. Dessutom ska en skalfaktor användas, på samma sätt som för metod B, så att betalningsinstitut som enbart sysslar med vissa betaltjänster får lägre kapitalkrav jämfört med de betalningsinstitut som tillhandahåller samtliga betaltjänster.

Det noteras i promemorian att metoderna skiljer sig åt och relaterar till verksamheten med betaltjänster på olika sätt. Metod A är en schablonmetod baserad på verkliga eller uppskattade fasta omkostnader som, enligt promemorians bedömning, är enkel och kan användas av nystartade företag. Enligt promemorian lämpar sig metoderna B och C mindre väl för nystartade företag, eftersom de affärsprognoser som görs avseende relevanta mått i huvudsak baseras på antaganden som är svåra att verifiera. Samtidigt uttalas i promemorian att metod A är mindre relaterad till risken i verksamheten än de andra metoderna, och att den kan kringgå genom att ett institut sänker sina fasta kostnader. En annan svårighet är enligt promemorian att institut som både driver betaltjänstverksamhet och annan verksamhet kan ha svårt att fördela fasta omkostnader mellan de olika verksamheterna. Metod B utgår från omfattningen av betaltjänstverksamheten och avspeglar, enligt promemorian, verksamhetens risk i större utsträckning. Metod C tar hänsyn till inkomsterna från betaltjänstverksamheten. I promemorian konstateras att det inte går att dra några slutsatser om vilken av metoderna som bäst avspeglar riskerna i betalningsinstituts verksamhet, och att det inte heller går att säga vilken metod som är att föredra. I promemorian föreslås att Finansinspektionen ska besluta om vilken av de tre metoderna som ett betalningsinstitut ska använda vid beräkningen av kapitalkraven. Vidare uttalas att Finansinspektionen vid sin bedömning av vilken metod som bör användas ska ta hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt riskerna i verksamheten. Dessutom sägs att enskilda institut i sina ansökningar om tillstånd ska kunna föreslå och argumentera för att en viss metod bör användas. Enligt promemorian ska institutet kunna visa en korrekt beräkning av kapitalkraven med vederbörliga underlag, och på förfrågan från Finansinspektionen kunna visa att kapitalkraven upprätthålls över tiden. I promemorian föreslås att betalningsinstitutet kvartalsvis ska rapportera in underlag som visar på att man uppfyller kapitalkraven och att instituten ska ges möjlighet att byta metod vid ändrade förhållanden.

I promemorian föreslås även att Finansinspektionen ska kunna besluta om att, efter utvärdering av ett betalningsinstitut, detta institut ska ha en kapitalbas som är upp till 20 % högre eller lägre än det belopp som följer av den metod som använts i institutet. I promemorian uttalas att en höjning av kapitalbasen skulle kunna vara aktuell om tillsynen visat på brister i institutets riskhantering eller interna kontroll. Finansinspektionen bör då kunna besluta att kapitalbasen bör höjas för att skydda kunderna i väntan på åtgärder från institutets sida. När bristerna har åtgärdats bör kapitalbasen återgå till den ursprungliga.

Direktivets artikel 7.2 innehåller regler om att de poster som får ingå i betalningsinstituts kapitalbas inte får användas flera gånger när institutet tillhör samma grupp som ett annat betalningsinstitut, ett kreditinstitut, värdepappersföretag, kapitalförvaltningsbolag eller försäkringsföretag. Det fastslås uttryckligen att detta förbud gäller även för betalningsinstitut som driver annan verksamhet förutom betaltjänstverksamhet. En bestämmelse om ett sådant förbud föreslås, i promemorian, införas i lagstiftningen. I promemorian föreslås vidare att de bestämmelser i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar (kapitaltäckningslagen) som gäller skyldighet för kreditinstitut att räkna av vissa poster från kapitalbasen ska göras tillämpliga även på betalningsinstitut. De aktuella bestämmelserna i 3 kap. 5 § kapitaltäckningslagen innebär att institutet från kapitalbasen ska räkna av bokfört värde av aktier eller andra tillskott i ett antal olika typer av företag, bl.a. finansiella institut. Enligt promemorian är ett betalningsinstitut, vars huvudsakliga verksamhet består i tillhandahållande av betaltjänster, ett finansiellt institut i kapitaltäckningslagens mening. Betalningsinstitutet ska därmed räkna av värdet av aktier eller tillskott i samma företag vid beräkningen av kapitalbasen. Vidare föreslås i promemorian regler om att lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag ska vara tillämplig i förekommande fall.

De bestämmelser om kapitalkrav och metoder för beräkning av kapitalbas som uppställs i direktivets artiklar 7 och 8 ska gälla även för svenska betalningsinstitut. När det gäller registrerade betaltjänstleverantörer, som enligt artikel 26.1 kan undantas från bl.a. kapitalkrav, gäller liksom i fråga om kravet på startkapital (se avsnitt 7.2.2) att införande av kapitalkrav avsevärt skulle försämra deras möjligheterna att tillhandahålla betaltjänster och innebära en ökad administrativ börda för dessa personer. Registrerade betaltjänstleverantörer bör därför inte heller omfattas av reglerna om kapitalkrav.

De olika metoderna är, som påpekats i promemorian, olika i sin utformning och belyser olika aspekter i ett betalningsinstituts verksamhet. *Finansbolagens Förening* har i detta sammanhang framfört att varje betalningsinstitut bör få välja vilken metod det ska använda vid beräkningen av kapitalbasen. Eftersom de olika metoderna kan ge olika resultat, och de poster som ligger till grund för beräkningen i inte oväsentlig utsträckning utgörs av prognoser när det handlar om nystartade verksamheter, framstår det dock som mindre lämpligt att ge betalningsinstituten möjlighet att själva avgöra vilken metod som ska tillämpas. Det kan dessutom inte uteslutas att betalningsinstitut som har möjlighet att själva bestämma vilken metod som ska användas för att beräkna kapitalbasen mer eller mindre frekvent byter beräkningsmetod i syfte att uppnå det mest fördelaktiga utfallet vid varje given tidpunkt. Om så blir fallet försämras möjligheterna för institutets kunder och andra att följa kapitalbasens utveckling över tid. För att säkerställa att betalningsinstituten tillämpar lämpliga och konsistenta beräkningsmetoder bör Finansinspektionen, på det sätt som föreslås i promemorian, ges rätt att besluta om vilken metod som ska tillämpas av varje

institut. Ett bemyndigande att meddela föreskrifter om kapitalkravens utformning och metoder för att beräkna kapitalbasen bör ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Enskilda betalningsinstitut som har synpunkter på vilken metod som är mest lämplig avseende deras verksamhet kan framföra dessa till Finansinspektionen. De underlag m.m. som betalningsinstituten ska inge till Finansinspektionen bör enligt regeringens bedömning närmare anges i de föreskrifter som meddelas med stöd i det nyss nämnda bemyndigandet.

Finansinspektionen bör även, på det sätt som föreslås i promemorian, ha möjlighet att besluta om att ett enskilt betalningsinstitut ska ha en kapitalbas som är upp till 20 % högre eller lägre än det belopp som följer av den beräkningsmetod som Finansinspektionen har beslutat att institutet ska använda. Av direktivets artikel 7.1, vars innehåll ska ha motsvarighet i lagen, följer att ett betalningsinstituts kapitalbas ska motsvara minst det högsta av startkapitalkravet respektive kapitalkravet beräknad enligt någon av de tre metoder som beskrivs i artikel 8. Om kapitalkravet som beräknats enligt någon av de tre metoderna, och i förekommande fall minskats med upp till 20 % till följd av ett beslut från Finansinspektionen, är lägre än startkapitalkravet måste det berörda betalningsinstitutet fortfarande ha en kapitalbas som motsvarar startkapitalkravet.

Det bör av den nu föreslagna lagen om betaltjänster framgå att bestämmelserna i 3 kap. lagen om kapitaltäckningen och stora exponeringar ska tillämpas vid beräkningen av kapitalbasen. Dessutom bör det i denna senare lags 1 kap. 1 § anges att dess 3 kap. är tillämpligt också på betalningsinstitut. Detta innebär bl.a. att avräkning ska göras under de förutsättningar som anges i 3kap. 5 § och att betalningsinstitut i detta sammanhang likställs med de institut som avses i 3 kap. 5 § första stycket 1. Avräkning ska därmed ske även när ett betalningsinstitut har ett innehav, eller har gjort ett tillskott, i ett annat betalningsinstitut som inte ingår i samma grupp. Det bör också framgå av lagen att de poster som ingår i beräkningen av kapitalbasen inte får användas flera gånger när ett betalningsinstitut ingår i samma företagsgrupp som ett annat betalningsinstitut, kreditinstitut, värdepappersföretag, kapitalförvaltningsbolag eller försäkringsföretag. Dessutom bör en bestämmelse som avser de betalningsinstitut som har bytt redovisningsvaluta införas, på det sätt som föreslås i promemorian.

7.3 Övriga rörelse regler

7.3.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet innehåller regler om närliggande och annan verksamhet i betalningsinstitut (artikel 16), om skyldighet att i vissa fall avskilja betaltjänstverksamhet från annan verksamhet (artikel 10.5), om skydd av innehavda kundmedel (artikel 9), om dokumentation av uppgifter (artikel 19), revision och redovisning (artikel 15), betalningsinstituts och registrerad betaltjänstleverantörs huvudkontor eller hemvist (artikel 10.3 och 26.2), åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 5 f) samt om tillhandahållande av betaltjänster genom ombud eller outsourcing (artikel 17). Regler på dessa områden behandlas i följande avsnitt. Dessutom behandlas regler om

tystnadsplikt, upplysningskyldighet och meddelandeförbud som avser betaltjänstverksamhet.

7.3.2 Närliggande tjänster och annan verksamhet

Regeringens förslag: Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör får tillhandahålla närliggande tjänster och driva annan verksamhet än tillhandahållande av betaltjänster, men får inte ta emot inlåning. Institutet får i sin betaltjänstverksamhet enbart ha betalkonton som uteslutande används för betalningstransaktioner och får bevilja krediter enbart under vissa angivna förutsättningar.

Om ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör bedriver annan tillåten verksamhet som kan försämra institutets finansiella sundhet eller Finansinspektionens möjligheter att övervaka institutet, får Finansinspektionen förbjuda institutet respektive leverantören att driva sådan verksamhet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att avskiljning av betaltjänstverksamhet från annan verksamhet ska ske genom att Finansinspektionen under vissa förutsättningar ska få besluta att betaltjänstverksamhet ska placeras i en egen juridisk person.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* anser att promemorians förslag om betalningsinstituts rätt att betala ränta på insatta medel är oklar och behöver klargöras. Vidare anser Advokatsamfundet att innebörden och följderna av ett beslut att betaltjänstverksamhet ska bedrivas i en egen juridisk person behöver klargöras. *Finansbolagens Förening* anför att man uppfattar det som att finansiella institut även fortsättningsvis ska kunna förmedla betalningar förutsatt att betaltjänster skiljs från kreditgivningsverksamhet. Vidare menar Finansbolagens Förening att det endast undantagsvis kan bli aktuellt för Finansinspektionen att besluta att betaltjänsterna ska bedrivas av en separat juridisk person. Detta bör enligt föreningen förtydligas, liksom det bör fastställas att begreppet ”skiljd” ska hänvisa till skyddskraven i den i promemorian föreslagna 3 kap. 7 § lagen om betalningsinstitut. Dessutom framför Finansbolagens Förening att de företag som i dag bedriver kreditgivning som finansiella institut kommer att behöva bedöma huruvida de måste ansöka om tillstånd att verka som betalningsinstitut, alternativt om undantag från tillståndskravet, och att detta är förenat med svårigheter och kostnader för de berörda företagen. Enligt föreningen bör de möjligheter till övergångsregler som medges av direktivet utnyttjas fullt ut för att underlätta övergången och minimera konkurrensnackdelarna för svenska företag.

Skälen för regeringens förslag

Annan verksamhet som utövas av ett betalningsinstitut

Av direktivets artikel 16 framgår att betalningsinstitut ska ha rätt att utöva viss verksamhet med anknytning till tillhandahållande av betaltjänster. Institutet ska kunna (i) tillhandahålla operativa och närliggande sidotjänster som t.ex. säkerställande av genomförandet av betalningstransaktioner, valutaväxlingstjänster, förvaringsverksamhet samt lagring och behandling av uppgifter, (ii) driva betalningssystem och (iii) utöva annan verksamhet än tillhandahållandet av betaltjänster, med hänsyn till tillämplig gemenskapslagstiftning och nationell lagstiftning. I promemorian uppges att begreppet ”annan verksamhet” kan innefatta t.ex. dagligvaruhandel eller teleoperatörsverksamhet.

Den uppräkningslista av operativa och närliggande tjänster som görs i direktivets artikel 16.1 a bör inte ses som en uttömmande uppräkningslista. De verksamheter som beskrivs i artikeln utgör exempel på verksamhet som har en nära anknytning till tillhandahållandet av betaltjänster. Även andra verksamheter som utövas i samband med tillhandahållande av betaltjänster omfattas av denna bestämmelse. Vad gäller drift av betalningssystem får betalningsinstitut ägna sig åt sådan verksamhet i enlighet med de bestämmelser i direktivet och den lagstiftning som särskilt rör verksamheten i betalningssystem. När det gäller ”annan verksamhet” kan verksamheter av helt skilda slag vara tänkbara, som t.ex. de i promemorian givna exemplen dagligvaruhandel och teleoperatörs-tjänster. I detta sammanhang kan noteras att sådan annan verksamhet ska drivas i enlighet med tillämplig lagstiftning på unionsnivå och nationell nivå. Ett betalningsinstitut som driver t.ex. dagligvaruhandel är sålunda skyldigt att iaktta tillämpliga bestämmelser i den verksamheten. Samtidigt bör här framhållas att Finansinspektionen vid prövningen av en ansökan om tillstånd att bedriva verksamhet som betalningsinstitut har att ta ställning till huruvida sökanden uppfyller de krav som avser tillhandahållande av betaltjänster, men däremot inte sådana krav avseende t.ex. livsmedelshandling som följer av andra författningar.

Kontohållning och kreditgivning hos betalningsinstitut

I direktivets artikel 16.2 anges att ett betalningsinstitut som tillhandahåller betaltjänster endast får ha betalkonton som uteslutande används för betalningstransaktioner. Av artikel 16.3 framgår att betalningsinstitut enbart får bevilja kredit under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Kreditgivningen ska vara en sidoverksamhet. Kredit ska beviljas endast i samband med en betalningstransaktion. Krediter som getts med kreditkort ska återbetalas inom en kort tid som inte i något fall får överstiga tolv månader. En kredit ska inte beviljas ur medel som erhållits eller innehas för att genomföra en betalningstransaktion. Vidare måste betalningsinstitutets kapitalbas alltid vara tillfredsställande med hänsyn till det totala beviljade kreditbeloppet. Motsvarande restriktioner föreslås i promemorian och bör tas in i lagen om betaltjänster.

De bestämmelser i artikel 16.3 som begränsar betalningsinstituts möjligheter att bevilja kredit har blivit föremål för flera tolkningsuttalanden från Europeiska kommissionen. När det gäller artikel 16.3 a anser kommissionen att de medel som en betalare överför till sin betaltjänstleverantör inte bör kvarstå

på ett betalkonto hos betaltjänstleverantören under längre tid än vad som krävs för att genomföra betalningstransaktionen. Enligt kommissionen bör varje överföring av medel till ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör vara kopplad till en eller flera betalningsordrar. I detta sammanhang kan även noteras att bestämmelsen i artikel 16.3 b om den längsta tid under vilken ett betalningsinstitut får bevilja kredit i samband med gränsöverskridande kontokortsbetalningar, 12 månader, inte är tillämplig på betalningar som utförs i betalningsinstitutets hemland. Det framgår även av skäl 13 till direktivet att tolv månadersgränsen i direktivets artikel 16.3 b avser gränsöverskridande betaltjänstverksamhet. För nationella kontokortsbetalningar får varje medlemsstat avgöra huruvida en tidsgräns bör införas. I promemorian anges att syftet med tolv månadersgränsen är att undvika att betalningsinstitut har alltför många osäkra fordringar utestående över en längre tidsperiod. Enligt regeringens bedömning framstår detta skyddsintresse när det gäller kreditkortsbetalningar inom Sverige inte som tillräckligt starkt för att motivera en särskild reglering av tidsgränsen för beviljande av kredit i samband med kreditkortsbetalningar utöver vad som följer av direktivet, det vill säga avseende nationella kontokortsbetalningar. De betalningsinstitut som beviljar kredit i samband med kreditkortsbetalningar omfattas dessutom av de bestämmelser om bl.a. kapitalkrav som gäller enligt den nu föreslagna lagen. Dessa krav begränsar betalningsinstitutens möjligheter att bevilja krediter. Betalningsinstitutet ska också, enligt bestämmelser som tas in i den nya lagen, vara skyldiga att bedriva sin verksamhet med tillräckliga styr- och kontrollformer. Någon fast tidsgräns inom vilken den kredit som beviljas vid kreditkortsbetalningar ska återbetalas bör därför inte införas avseende kreditkortsbetalningar i Sverige.

De regler som beskrivits ovan är tillämpliga på den betaltjänstverksamhet som bedrivs av betalningsinstitutet. Det förbud mot mottagande av insättningar som följer av direktivets artikel 16.4 och de restriktioner som gäller avseende kontohållning och kreditgivning enligt artikel 16.2 respektive 16.3 rör verksamheten med betaltjänster. Dessa bestämmelser är sålunda inte tillämpliga på annan verksamhet som betalningsinstitutet utövar. Däremot framgår av direktivets artikel 10.5 att om ett betalningsinstitut bedriver annan affärsverksamhet som inte avser betaltjänster, och denna verksamhet kan försämra institutets finansiella sundhet eller myndigheternas möjligheter att övervaka institutet, får behörig myndighet kräva att betaltjänstverksamheten drivs åtskild från den andra verksamheten. Sådana aktiebolag och ekonomiska föreningar som är betalningsinstitut, och sådana fysiska eller juridiska personer som är registrerade betaltjänstleverantörer, kan alltså syssla med kreditgivning i enlighet med annan tillämplig lagstiftning förutsatt att kreditgivningen inte sker i betaltjänstverksamheten och att de båda verksamheterna hålls åtskilda. Som framgår av promemorian innebär detta att ett betalningsinstitut får ägna sig åt kreditgivning under förutsättning dels att institutet också är registrerat som ett finansiellt institut enligt lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet, dels att betaltjänstverksamheten hålls åtskild från verksamheten med kreditgivning. Även inlåningsföretag som bedriver verksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet bör, enligt promemorians bedömning, kunna utöva betaltjänstverksamhet förutsatt dels att företaget söker och får tillstånd som betalningsinstitut, dels att betaltjänstverksamheten hålls åtskild från inlåningsverksamheten. I fråga om inlåningsföretag bör det dock framhållas att företag som sysslar med

inlåningsverksamhet, och dessutom är anslutna till ett generellt betalsystem, bedriver bankrörelse så som denna definieras i 1 kap. 3 § första stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Ett företag som – med tillstånd som betalningsinstitut, eller i egenskap av registrerad betaltjänstleverantör – är anslutet till ett eller flera generella betalsystem kan alltså inte samtidigt i egenskap av inlåningsföretag tillhandahålla sådana inlåningstjänster som anges i 1 kap. 3 § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse. Ett inlåningsföretag som mottar medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren (inlånanaren) inom högst 30 dagar, och dessutom som betalningsinstitut vill ansluta sig till ett generellt betalsystem och tillhandahålla betaltjänster, måste alltså ansöka om tillstånd att driva bankrörelse enligt tillämpliga bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Ett företag kan dock ha dels tillstånd att – som betalningsinstitut eller registrerad betaltjänstleverantör – ansluta sig till ett generellt betalsystem och tillhandahålla betaltjänster, dels tillstånd att som inlåningsföretag ta emot medel. En förutsättning för att dessa båda verksamheter ska kunna bedrivas av samma företag är att inlånade medel är bundna i mer än 30 dagar men högst ett år. I dessa fall är inlåningsverksamheten av sådan art att den inte omfattas av 1 kap. 3 § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse men samtidigt uppfyller kravet på högsta bindningstid i 3 § lagen om inlåningsverksamhet.

Finansbolagens Förening har framfört att de företag som i dag bedriver kreditgivning som finansiella institut kommer att behöva bedöma huruvida de måste ansöka om tillstånd att verka som betalningsinstitut, alternativt om undantag från tillståndskravet, och att detta är förenat med svårigheter och kostnader för de berörda företagen. I detta sammanhang bör noteras, som *Finansbolagens Förening* också gör, att de finansiella institut som i dag bedriver sådan verksamhet som kommer att omfattas av den nya lagen behöver ansöka om tillstånd att verka som betalningsinstitut alternativt om att undantas från kravet på tillstånd. Skyldigheten att göra detta följer av regler i direktivet som i sin tur måste genomföras i svensk rätt. För de finansiella institut som hittills har erbjudit tjänsten penningöverföring enligt 1 § första stycket 2 lagen om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet kommer den nya lagstiftningen sannolikt att medföra att de anses tillhandahålla betaltjänster. Enligt regeringens bedömning kommer övergången dock att bli lättare för berörda mindre finansiella institut eftersom möjligheten att undanta mindre betaltjänstleverantörer från många av rörelsekraven avses att utnyttjas genom bestämmelser i den nya lagen. Avgränsningen av vilka personer som är undantagsberättigade – de med en total betalningsvolym under motsvarande 3 miljoner euro per månad – har också utformats för att det ska vara så lätt som möjligt för berörda personer att bedöma huruvida de omfattas av undantaget eller inte. Det kan dock inte uteslutas att vissa finansiella institut drabbas av kostnader i samband med att betaltjänstdirektivets regler genomförs i svensk rätt. För att undvika att berörda institut åsamkas onödiga kostnader i samband med att den nya lagstiftningen införs bör därför dessa ges möjlighet att fortsätta bedriva verksamheten utan tillstånd, i Sverige, t.o.m. den 30 april 2011. En sådan möjlighet ges i direktivets artikel 88.1. I promemorian föreslås att denna möjlighet utnyttjas. Möjligheten att införa övergångsarrangemang bör utnyttjas, på det sätt som föreslås i promemorian, i syfte att minimera den administrativa börda som tillståndsplikten medför.

Det följer av direktivets artikel 16.2 att de aktiebolag och ekonomiska föreningar som har tillstånd att verka som betalningsinstitut i sin betal-

tjänstverksamhet endast får ha betalkonton som uteslutande används för betalningstransaktioner. Detta innebär att ett betalningsinstitut inte kan tillhandahålla såväl betaltjänster som inlåning genom samma konto, eftersom de olika verksamheterna då inte skulle hållas åtskilda i den utsträckning som krävs.

I promemorian framhålls att betalningsinstitut ska ha interna kontroller som säkerställer att innehavda medel på betalkonton inte kan komma att betraktas som insättningar. *Sveriges advokatsamfund* har framfört att instituten får svårt att genomföra sådana kontroller om det inte av lagtext eller förarbeten framgår vad som avses med insättningar. Avgränsningen av vad som utgör insättningar har tagits upp i avsnitt 6.1.2. Överföring av medel till ett betalkonto hos ett betalningsinstitut görs i samband med att en betalningsorder avseende det överförda beloppet lämnas. Betalningsinstitutet ansvarar därefter för att beloppet överförs till betalningsmottagarens betaltjänstleverantör. En situation där medel kvarstår på ett betalkonto även efter det att en betalningstransaktion genomförts uppstår i första hand när någon del av transaktionen inte har slutförts. I dessa fall bör betalningsinstitutet redan enligt direktivets artikel 10.4 ha sådana rutiner på plats att betalningstransaktioner som inte genomförts fullständigt, och där medel av denna anledning kvarstår på betalkonton, följs upp och åtgärder vidtas för att medel som har samband med en viss betalningstransaktion hanteras i enlighet med gällande regler. Även i övriga fall då betaltjänstanvändares medel kvarstår på betalkonton hos betalningsinstitut bör institutet, inom ramen för sin skyldighet enligt artikel 10.4 att hantera risker och bedriva bl.a. administration och redovisning på ett sunt sätt, ha rutiner på plats för att säkerställa att medel på betalkonton inte skapar alltför stora risker i verksamheten. Såvitt avser medel som har samband med gränsöverskridande kreditkortsbetalningar åligger det institutet att säkerställa att medel inte kvarstår på betalkonton under längre tid än vad som är tillåtet. I detta sammanhang kan noteras att behovet av att tillse att medel inte kvarstår under längre tid än tolv månader enbart avser gränsöverskridande kreditkortsbetalningar, som sannolikt kommer att utgöra en mindre del av de totala betalningstransaktioner som betalningsinstitut hanterar. I denna del föreslås att det i lagen införs ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att genom föreskrifter meddela närmare bestämmelser om vilka åtgärder som betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska vidta för att hantera medel.

Förbud att driva viss annan verksamhet

Som nämnts ovan framgår av direktivets artikel 10.5 att om ett betalningsinstitut bedriver annan affärsverksamhet som inte avser betaltjänster, och denna verksamhet kan försämra institutets finansiella sundhet eller myndigheternas möjligheter att övervaka institutet, får behörig myndighet kräva att betaltjänstverksamheten drivs åtskilt från den andra verksamheten. I direktivet uttrycks detta som att den berörda myndigheten i betalningsinstitutets hemland får kräva att betaltjänstverksamheten drivs i ”en separat enhet”. I promemorian föreslås att Finansinspektionen under vissa förutsättningar ska kunna besluta att ett betalningsinstituts verksamhet med betaltjänster ska vara placerad i en egen juridisk person.

Sveriges advokatsamfund har framfört att innebörden och följderna av ett beslut att betaltjänstverksamhet ska bedrivas i en egen juridisk person behöver klargöras. *Finansbolagens Förening* anför att det endast undantagsvis kan bli aktuellt för Finansinspektionen att besluta att betaltjänsterna ska bedrivas av en separat juridisk person och efterlyser ett förtydligande av detta.

Av författningskommentaren i promemorian framgår att drift av betaltjänstverksamhet i en egen juridisk person föreslås kunna komma ifråga när den andra verksamheten försämrar eller kan komma att försämma betalningsinstitutets finansiella sundhet eller Finansinspektionens möjligheter att övervaka institutet. Det som följer av direktivets artikel 10.5, som den i promemorian föreslagna bestämmelsen avser att genomföra, är att betaltjänstverksamhet under vissa förhållanden bör bedrivas skilt från annan verksamhet. Enligt regeringens bedömning kan en sådan avskiljning av verksamhet dock uppnås även utan att det i lag anges att betaltjänstverksamhet måste bedrivas i en egen juridisk person. I stället bör det i lagen anges att Finansinspektionen under vissa förutsättningar får förbjuda ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör att driva annan verksamhet. Detta innebär att betaltjänstverksamheten avskiljs från den andra verksamheten och motsvarar vad som föreskrivs i direktivets artikel 10.5. Den närmare bedömningen av vilka förhållanden som innebär risker avseende betalningsinstitutets finansiella sundhet eller Finansinspektionens möjligheter att övervaka institutet får göras av Finansinspektionen utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Bedömningen av om risk för en försämring av betalningsinstitutets finansiella sundhet föreligger bör utgå från de risker för betalningsinstitutets finansiella ställning som finns i den andra verksamheten, med beaktande av denna verksamhets omfattning jämfört med betaltjänstverksamheten. En avskiljning av betaltjänstverksamheten bör ske om den andra verksamheten, t.ex. kreditgivning, är så riskfylld och omfattande i förhållande till betaltjänstverksamheten att betalningsinstitutets möjligheter att fortsätta bedriva någon verksamhet är starkt knuten till hur den andra verksamheten utvecklas. Motsatsvis bör en avskiljning inte komma ifråga när den andra verksamheten bedrivs i begränsad omfattning och på ett sätt som medför ingen eller liten risk för påverkan på betalningsinstitutets finansiella ställning. När det gäller avskiljning på den grunden att Finansinspektionen har svårt att övervaka betalningsinstitutet bör bedömningen utgå från hur svårt det är för Finansinspektionen att i sin övervakning av institutets verksamhet särskilja och granska de delar av verksamheten som utgör betaltjänstverksamhet. Om betalningsinstitutet bedriver betaltjänstverksamhet och samtidigt annan liknande verksamhet som kreditgivning eller inlåning, och de interna rutinerna för t.ex. dokumentation av transaktioner och överföringar försvårar möjligheterna att särskilja mellan sådana kontodispositioner som är att hänföra till betaltjänstverksamhet respektive sådana som görs som ett led i annan verksamhet, är detta en sådan omständighet som talar för ett föreläggande om avskiljning. Om betaltjänstverksamheten utgör en mindre del av betalningsinstitutets totala verksamhet och utövas i nära anknytning till annan, mer omfattande verksamhet på ett sätt som gör det svårt att avgöra om just betaltjänstverksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler, är även detta en omständighet som talar för att avskiljning bör ske. Motsatsvis gäller att betaltjänstverksamhet som bedrivs på ett sätt som möjliggör att information om just denna verksamhet är lätt tillgänglig för Finansinspektionen i egenskap av

tillsynsmyndighet bör kunna utövas utan att verksamheten avskiljs från andra verksamheter som betalningsinstitutet bedriver.

7.3.3 Skyddskrav och separationsrätt

Regeringens förslag: Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska vara skyldig att vidta åtgärder för att skydda medel som tagits emot från betaltjänstanvändare eller andra betaltjänstleverantörer för att genomföra en betalningstransaktion. Sådana medel får inte sammanblandas med medel som innehas för någon annans räkning än betaltjänstanvändares, och ska hållas åtskilda så att de inte omfattas av anspråk från betalningsinstitutets eller den registrerade betaltjänstleverantörens övriga borgenärer vid insolvens. Alternativt kan betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören se till de innehavda medlen omfattas av en försäkring på motsvarande belopp.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians förslag till regler om skyddskrav innehåller dock även en hänvisning till lagen (1944:181) om redovisningsmedel.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att det inte bör införas en gräns för skyddsbeloppet på 300 euro som promemorian föreslår. *Finansbolagens förening* vill att gränsen för när skydd inträder ska höjas till 600 euro. Föreningen anser dessutom att uttrycket att betaltjänstverksamhet är ”skild” från kreditgivningsverksamhet innebär att skyddskraven är uppfyllda och att detta bör framgå av författningskommentaren till denna bestämmelse. Enligt *Sveriges advokatsamfund* ger förbudet mot sammanblandning närmast vid handen att det skulle handla om inlåning på konto om avskiljande inte skett. Dessutom anser Advokatsamfundet att det måste klargöras hur separationsrätten uppstår och vilka åtgärder som krävs för att säkerställa separationsrätt.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 9 tar upp s.k. skyddskrav, som innebär att ett betalningsinstitut som även driver annan verksamhet som avses i artikel 16.1 c ska vara skyldigt att skydda de medel som institutet har mottagit från en betaltjänst-användare eller en annan betaltjänstleverantör för genomförandet av betalningstransaktioner. Betalningsinstitutet ska enligt artikel 9.1 se till att sådana medel inte sammanblandas med medel som innehas för någon annan fysisk eller juridisk persons räkning. Dessutom ska medel som ännu inte har sänts till betalningsmottagaren eller överförs till en annan betaltjänstleverantör deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller investeras i säkra tillgångar, och hållas åtskilda så att betalningsinstitutets övriga borgenärer inte kan göra anspråk på medlen vid betalningsinstitutets insolvens. Alternativt kan betalningsinstitutet se till att medlen omfattas av en försäkring eller annan jämförlig garanti på motsvarande belopp från ett försäkringsbolag eller kreditinstitut som inte tillhör samma grupp som betalningsinstitutet. Enligt artikel 9.2 får betalningsinstitut under vissa förutsättningar uppskatta ungefär hur stor andel av de medel som institutet innehar som ska användas till kommande betalningstransaktioner och därmed omfattas av skyddskraven. Genom artikel 9.3 ges medlemsstaterna möjlighet att kräva att även betalningsinstitut som inte driver annan verksamhet

ska uppfylla skyddskraven, och av artikel 9.4 framgår att medlemsstaterna får begränsa skyddskraven så att de enbart ska gälla användare som har medel på minst 600 euro hos betalningsinstitutet.

I promemorian framförs att skyddskraven fordras eftersom kundernas medel hos betalningsinstitutet inte omfattas av insättningsgaranti enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. I promemorian sägs vidare att skyddskraven bör vara desamma i ”rena” betalningsinstitut som i sådana betalningsinstitut som också driver annan verksamhet. Som skäl för detta anges att kunderna bör ha samma skydd och att snedvridning av konkurrensen bör undvikas. Enligt regeringens bedömning bör möjligheten att tillämpa skyddskraven i samtliga betalningsinstituts betaltjänstverksamhet utnyttjas på det sätt som föreslås i promemorian. Skyddskraven bör även vara tillämpliga i registrerade betaltjänstleverantörers verksamhet, i enlighet med promemorians förslag.

I promemorian föreslås också att möjligheten att låta skyddskraven vara tillämpliga enbart över vissa belopp ska utnyttjas. Den högsta beloppsgräns på 600 euro som medges av direktivets artikel 9.4 framstår dock, enligt promemorian, som alltför hög. En beloppsgräns lägre än 600 euro behövs enligt promemorian för att upprätthålla ett högt förtroende för de aktörer som tillhandahåller betaltjänster på den svenska marknaden, samtidigt som en alltför låg nivå skulle kunna hämma utvecklingen för de företag som erbjuder betaltjänster avseende lägre belopp. I promemorian föreslås att skyddskraven begränsas till att enbart gälla medel som överstiger 300 euro per betaltjänstanvändare.

Enligt regeringens bedömning framstår promemorians förslag som väl avvägt i denna del. Att låta skyddskraven vara tillämpliga även på medel som används för betalningstransaktioner på mycket små belopp skulle innebära administrativa kostnader för de betaltjänstleverantörer som hanterar dessa betalningar som inte står i proportion till det begränsade intresse en betaltjänstanvändare får anses ha av att ha separationsrätt till ett lågt belopp om betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören skulle gå i konkurs. Att sätta gränsen för det skyddsvärda beloppet så att medel överstigande 300 euro per betaltjänstanvändare och betalningsinstitut omfattas av skyddskraven framstår som befogat med beaktande av dessa motstående intressen.

När det gäller frågan om hur separationsrätten ska säkerställas, som tas upp av *Sveriges advokatsamfund*, kan noteras att den förpliktelse som uppställs genom direktivets artikel 9.1 andra stycket består av två delar. Mottagna medel som innehas av ett betalningsinstitut ska, enligt bestämmelsens punkt a, deponeras på ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller investeras i säkra, likvida lågrisktillgångar i enlighet med vad behörig myndighet fastställer. Dessutom ska, enligt punkt b, mottagna medel hållas åtskilda, i enlighet med nationell lagstiftning, mot anspråk från betalningsinstitutets övriga borgenärer. Båda dessa krav ska vara uppfyllda enligt direktivet, som i denna del måste genomföras i medlemsstaterna. Av lagen (1944:181) om redovisningsmedel följer att sådana medel som mottagits för annan med redovisningsskyldighet och hålls avskilda ska vara förbehållna huvudmannen om beloppet har avskilts utan dröjsmål. Dessutom framgår av lagens andra stycke att även medel som inte avskilts, men varit omedelbart tillgängligt för att avskiljas, ska vara förbehållna huvudmannen om det inte föreligger dröjsmål med avskiljandet. Ett förfarande där betaltjänstanvändares medel deponeras på ett för detta ändamål

avsett konto, vid slutet av bankdagen efter den dag då medlen mottogs, uppfyller kraven på avskiljande av medel. De dispositioner som betalningsinstitutet och de registrerade betaltjänstleverantörerna är skyldiga att vidta enligt artikel 9.1 andra stycket a torde även innebära att medel avskiljs och att separationsrätt inträder i enlighet med lagen om redovisningsmedel. Detta innebär att även kravet i punkt b är uppfyllt.

De krav på åtgärder för att skydda betaltjänstanvändares medel som uppställs i direktivets artikel 9.1 andra stycket a måste genomföras i medlemsstaterna. Det bör därför införas en bestämmelse om skyddskrav i lagen om betaltjänster som motsvarar direktivet i denna del. Däremot framstår det som obehövt att införa en bestämmelse som uttryckligen motsvarar direktivets artikel 9.1 andra stycket b eftersom motsvarande krav i Sverige uppfylls genom de förfaranden som anges i punkten a.

Bestämmelsen i artikel 9.2 som ger betalningsinstitut möjlighet att, under vissa förutsättningar, uppskatta hur stor andel av de medel som institutet innehar som ska användas till kommande betalningstransaktioner och därmed omfattas av skyddskraven, bör genomföras genom en uttrycklig bestämmelse i lagen om betaltjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om beräkningen av hur stor andel av medel hos betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som omfattas av skyddskraven.

7.3.4 Dokumentation och arkivering

Regeringens förslag: Ett betalningsinstitut ska bevara alla relevanta uppgifter om betaltjänstverksamheten i minst fem år. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som omfattas av dokumentationskravet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* efterfrågar klargöranden i lagtext eller förarbeten av vilka uppgifter som ska omfattas av reglerna om dokumentationskrav.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivets artikel 19 framgår att ett betalningsinstitut ska bevara alla relevanta uppgifter avseende dess rörelse i minst fem år. I promemorian föreslås att en bestämmelse om ett betalningsinstituts skyldighet att dokumentera relevanta uppgifter och arkivera dessa i minst fem år tas in i den nu aktuella lagstiftningen. Dessutom föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska dokumenteras och arkiveras.

Sveriges advokatsamfund har efterfrågat klargöranden i lagtext eller förarbeten av vilka uppgifter som ska omfattas av reglerna om dokumentationskrav. I detta sammanhang kan noteras att bestämmelser om skyldighet att dokumentera vissa uppgifter i ett företags rörelse finns i bl.a. 8 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 8 kap. 12 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Bestämmelsen i lagen om bank- och finansieringsrörelse avser en skyldighet att skriftligen, på papper eller i elektronisk form, bevara uppgifter om det underlag som har inhämtats i ett kreditärende så att ärendet kan följas i detalj. Bestämmelsen i lagen om

värdepappersmarknaden uppställer en skyldighet för värdepappersinstitut att dokumentera samtliga investeringstjänster, sidotjänster och transaktioner som institutet genomfört.

Dokumentationskravet syftar till att Finansinspektionen ska ha möjlighet att övervaka att betalningsinstitutet har följt vissa av kraven i den nu föreslagna lagen om betaltjänster samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagen. Det framgår av artikel 19 i direktivet att de krav som avses är de som behandlas i direktivets avdelning II. Motsvarande krav uppställs i 2 och 3 kap. samt 7 och 8 kap. i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. För att syftet med direktivets dokumentationskrav ska kunna tillgodoses krävs det att betalningsinstitutet dokumenterar uppgifter om genomförda betalningstransaktioner och, i förekommande fall, om kontoställningen på enskilda betaltjänstanvändares konto. Vissa uppgifter om genomförda betalningstransaktioner är nödvändiga för att det ska vara möjligt att i efterhand fastställa huruvida transaktionerna genomfördes i enlighet med lagens regler rörande t.ex. förbud mot att bevilja kredit ur medel som mottagits för att genomföra en betalningstransaktion. Dessutom kan information om enskilda betaltjänstanvändares kontoställning behöva dokumenteras för att det ska vara möjligt att fastställa huruvida en viss betaltjänstanvändares medel omfattades av skyddskrav vid en given tidpunkt eller om en kredit som beviljats i samband med en gränsöverskridande kreditkortsbetalning uppfyller lagens krav på längsta kredittid. I myndighetsföreskrifter bör anges vilka uppgifter som ett betalningsinstitut ska dokumentera till stöd för dess auktorisation och verksamhet enligt den nya lagen. Ett bemyndigande för sådana föreskrifter bör tas in i lagen.

7.3.5 Revision och redovisning

Regeringens förslag: Lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag ska vara tillämplig på betalningsinstitut. Om ett betalningsinstitut även bedriver annan verksamhet, ska denna lag tillämpas när institutet huvudsakligen ägnar sig åt betaltjänstverksamhet. Om betalningsinstitutet huvudsakligen ägnar sig åt annan verksamhet, ska i stället årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Revisorsnämnden* påpekar att den föreslagna lagen avses tillämpas på såväl svenska aktiebolag som svenska ekonomiska föreningar och att relevanta bestämmelser därför bör hänvisa såväl till aktiebolagslagen som lagen om ekonomiska föreningar.

Skälen för regeringens förslag: I direktivets artikel 15 finns bestämmelser om redovisning och revision i betalningsinstitut. Av bestämmelserna framgår att tre EU-direktiv som behandlar redovisning – direktiv 78/660/EEG om årsbokslut i vissa typer av bolag, direktiv 83/349/EEG om sammanställd årsredovisning och direktiv 86/635/EEG om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut – ska vara tillämpliga på betalningsinstitut. I promemorian noteras att de tre redovisningsdirektiven har föranlett tre lagar om årsredovisning: årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. I promemorian

föreslås att lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag ska gälla för betalningsinstitut, eftersom dessa institut bedriver finansiell verksamhet. För de betalningsinstitut som även bedriver annan verksamhet föreslås dock att ett huvudsaklighetskriterium ska avgöra vilka redovisningsregler som ska vara tillämpliga, med innebörden att årsredovisningslagen i stället ska vara tillämplig i ett betalningsinstitut som huvudsakligen ägnar sig åt annan verksamhet.

För att den nu föreslagna lagen om betaltjänster ska överensstämma med direktivet i denna del bör regler om revision och redovisning tas in i den nya lagen. Bestämmelser med motsvarande innebörd som de som föreslås i promemorian bör därmed införas. Det bör av lagen framgå att ett betalningsinstitut ska ha minst en revisor som utses av stämman. Det bör också framgå att minst en sådan revisor som utsetts av stämman ska vara auktoriserad revisor eller godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen. Dessa regler motsvarar vad som gäller för andra finansiella företag som t.ex. bankaktiebolag och värdepappersbolag enligt 10 kap. 9 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse respektive 3 kap. 5 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden). När det gäller frågan om vilka redovisningsregler som bör tillämpas i betalningsinstitut som även bedriver annan verksamhet bör bedömningen av vad som utgör institutets huvudsakliga verksamhet i första hand göras utifrån omfattningen på betaltjänstverksamheten respektive den andra verksamheten. Om omsättningen i betaltjänstverksamheten är större än i den andra verksamheten, bör detta som huvudregel innebära att lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag blir tillämplig.

7.3.6 Huvudkontor och hemvist för betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer

Regeringens förslag: Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som är juridiska personer ska ha sitt huvudkontor i Sverige. Registrerade betaltjänstleverantörer som är fysiska personer ska ha sin fasta hemvist i Sverige.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska ha sitt huvudkontor i Sverige. Det regleras inte uttryckligen huruvida fysiska personer som är betaltjänstleverantörer måste ha sin hemvist i Sverige.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* efterfrågar förtydliganden avseende bestämmelsens tillämplighet på fysiska personer som är registrerade betaltjänstleverantörer.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivets artikel 10.3 framgår att ett betalningsinstitut som enligt nationella regler ska ha ett säte – t.ex. ett aktiebolag – ska ha sitt huvudkontor i den medlemsstat där institutet har sitt säte. När det gäller registrerade betaltjänstleverantörer som undantagits från tillståndskrav i enlighet med direktivets artikel 26 framgår av artikel 26.2 att dessa fysiska eller juridiska personer ska ha sitt huvudkontor eller sin fasta hemvist i den medlemsstat där de faktiskt bedriver sin verksamhet.

I promemorian föreslås att en bestämmelse införs med innebörden att ett betalningsinstitut ska ha sitt huvudkontor i Sverige. Det föreslås också att

denna bestämmelse ska gälla för registrerade betaltjänstleverantörer. Som nämnts i avsnitt 7.1.2 har Finansinspektionen efterfrågat förtydliganden avseende bestämmelsens tillämplighet på fysiska personer som är registrerade betaltjänstleverantörer. För dessa ska gälla att en fysisk person som vill återopa undantaget för betaltjänstverksamhet av mindre omfattning ska vara bosatt i Sverige (se avsnitt 7.1.2). Såväl kravet på huvudkontor – för juridiska personer – som på hemvist – för fysiska personer – bör komma till uttryck i en bestämmelse i lagen om betaltjänster.

7.3.7 Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska vara tillämpliga på de som tillhandahåller betaltjänster.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivets artikel 5 f ska en ansökan att få bli betalningsinstitut bl.a. innehålla en beskrivning av hur sökanden avser att fullgöra skyldigheten enligt tillämpliga gemenskapsregler att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom framgår av artikel 26.6 att registrerade betaltjänstleverantörer inte är undantagna från skyldigheten att i sin verksamhet vidta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

I promemorian föreslås att en bestämmelse införs av vilken det framgår att bestämmelserna i den lagstiftning som reglerar åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska gälla för fysiska eller juridiska personer som tillhandahåller betaltjänster. En bestämmelse som materiellt motsvarar den som föreslagits i promemorian bör införas i lagen om betaltjänster.

7.3.8 Tystnadsplikt, upplysningsskyldighet och meddelandeförbud

Regeringens förslag: Bestämmelser om tystnadsplikt avseende uppgifter om enskildas förhållanden till ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, upplysningsskyldighet och meddelandeförbud avseende sådana uppgifter i vissa fall och om ansvar vid brott mot meddelandeförbudet tas in i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* anmärker att bestämmelserna om straffrättslig sanktionering av brott mot tystnadsplikt skiljer sig åt mellan å ena sidan lagen om bank- och finansieringsrörelse, å andra sidan lagen om värdepappersmarknaden. Skälen för detta, och för att kriminalisering behövs i värdepappersbolag, behöver enligt Advokatsamfundet klargöras.

Skälen för regeringens förslag

Tystnadsplikt

I promemorian föreslås att det införs en bestämmelse om tystnadsplikt för personer med anknytning till betalningsinstitut. Sådana personer får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de genom sin anställning eller sitt uppdrag i betaltjänstverksamheten fått veta om någon annans affärsförhållanden eller personliga förhållanden. Av den föreslagna bestämmelsen framgår också att betalningsinstitut ska kunna utväxla vissa uppgifter för kreditupplysningsändamål, i enlighet med 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173). Det föreslås också att den som bryter mot förbudet att röja eller utnyttja uppgifter inte ska kunna dömas till ansvar enligt bestämmelsen om brott mot tystnadsplikt i 20 kap. 3 § brottsbalken. Av promemorian framgår att tystnadsplikten enbart omfattar betalningsinstitutets verksamhet med betaltjänster. Dessutom anges att skälet till att en tystnadsplikt föreslås införas är att betalningsinstitut, och registrerade betaltjänstleverantörer, tillåts utföra flera banknära finansiella tjänster och att en tystnadsplikt bör införas för att skydda kundernas personliga integritet och ekonomiska intressen. För att tillgodose kundernas integritetsintresse bör därför en sekretessbestämmelse införas. I promemorian framhålls att en sekretessbestämmelse gör kunderna mer benägna att ge en korrekt bild av sin ekonomiska situation i kontakter med betalningsinstituten, vilket möjliggör en bättre riskhantering i instituten.

Regeringen noterar, liksom Advokatsamfundet, att den nuvarande regleringen skiljer sig åt avseende straffrättsliga sanktioner för brott mot tystnadsplikt i kreditinstitut respektive värdepappersbolag. Inom ramen för detta lagstiftningsärende finns inte utrymme att närmare analysera grunderna för de skillnader i sanktionsregleringen beträffande tystnadsplikten som finns inom det finansiella området. Dessutom kan noteras att regeringen gjorde vissa uttalanden då de nuvarande reglerna avseende värdepappersbolag, börser och clearingorganisationer infördes. Regeringen anförde då att frågan om en ändring av reglerna för brott mot tystnadsplikt i bl.a. banker borde övervägas i samband med en översyn av sekretesslagstiftningen för de finansiella företagen, och att några ändringar av regleringen för värdepappersbolag, börser och clearingorganisationer inte gjordes i avvaktan på denna översyn (prop. 2006/07:115 s. 556).

När det gäller frågan om vilka regler som i förevarande sammanhang bör gälla vid brott mot tystnadsplikt anser regeringen att den verksamhet som kommer att bedrivas i betalningsinstitut uppvisar större likheter med verksamhet i kreditinstitut, som sysslar med omfattande betalningsförmedling, än med verksamheten i värdepappersbolag och på börser. Mot denna bakgrund framstår det som lämpligast att reglerna för betalningsinstitut motsvarar de som gäller för kreditinstitut enligt 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, såtillvida att den som bryter mot förbudet att röja eller utnyttja uppgifter inte ska kunna dömas till ansvar enligt bestämmelsen om brott mot tystnadsplikt i 20 kap. 3 § brottsbalken. Den som bryter mot tystnadsplikten kan istället bli föremål för de ingripanden som Finansinspektionen inom ramen för sin tillsynsverksamhet kan tillgripa mot de betalningsinstitut och leverantörer som inte följer bestämmelserna i lagen (se vidare kap. 12). Kundernas befogade intresse av integritetsskydd gör sig

gällande oavsett om betaltjänstverksamheten bedrivs av ett betalningsinstitut eller av en registrerad betaltjänstleverantör. Regler om tystnadsplikt bör därför gälla för båda dessa kategorier av betaltjänstleverantörer. Bestämmelsen om tystnadsplikt bör därför utformas så att det tydligt framgår att förbudet att röja uppgifter gäller avseende betaltjänstverksamhet i såväl betalningsinstitut som registrerade betaltjänstleverantörer. Bestämmelsen om tystnadsplikt i 1 kap. 11 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kan härvid vara en förebild. Tystnadsplikten bör omfatta uppgifter om enskildas förhållanden till betalningsinstitutet eller betalningsleverantören (jfr. dels 1 kap. 10 och 11 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse, dels 1 kap. 11 och 12 §§ lagen om värdepappersmarknaden, där formuleringarna om vilka uppgifter som omfattas skiljer sig åt). Av bestämmelsen i lagen om betaltjänster bör det också, till skillnad från i bestämmelsen i lagen om värdepappersmarknaden, framgå att ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken inte följer för den som bryter mot förbudet.

Upplysningsskyldighet och meddelandeförbud

I promemorian föreslås att det införs bestämmelser om betalningsinstituts och registrerade betaltjänstleverantörers skyldighet att lämna ut uppgifter om enskildas förhållande till institutet i samband med en utredning om brott eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål. Dessutom föreslås bestämmelser om att en åklagare eller undersökningsledare kan besluta att personer med anknytning till betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats eller att en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål pågår. De i promemorian föreslagna bestämmelserna utgår från motsvarande bestämmelser i 1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 12 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (avseende upplysningsskyldighet) respektive 1 kap. 12 § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 13 § lagen om värdepappersmarknaden (avseende meddelandeförbud). Det framgår också av promemorian att upplysningsskyldigheten avser samma uppgifter om personliga eller ekonomiska förhållanden som omfattas av den föreslagna bestämmelsen om tystnadsplikt som behandlats ovan. Detta bör framgå på ett tydligare sätt än vad som föreslås i promemorian genom att upplysningsskyldigheten uttryckligen sägs omfatta sådana uppgifter som avses i bestämmelsen om tystnadsplikt

Vidare föreslås i promemorian en bestämmelse som innebär att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot meddelandeförbudet döms till böter. Den föreslagna bestämmelsen har utformats utifrån motsvarande bestämmelser i 1 kap. 13 § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 14 § lagen om värdepappersmarknaden.

Promemorians förslag i nu behandlat avseende motsvarar de regler som gäller för andra institut som tillhandahåller finansiella tjänster. Det framstår som lämpligt att även betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer omfattas av regler om upplysningsskyldighet, meddelandeförbud och ansvar vid brott mot meddelandeförbud.

7.4 Gränsöverskridande betaltjänstverksamhet, tillhanda hållande av betaltjänster genom ombud eller filial m.m.

7.4.1 Inledning

I följande avsnitt behandlas genomförandet av reglerna i direktivets artikel 17, som behandlar dels tillhandahållande av betaltjänster genom ombud (artikel 17.1–17.6), dels vad som gäller när ett betalningsinstitut uppdrar åt någon annan att driva delar av dess betaltjänstverksamhet (artikel 17.7). Dessutom behandlas reglerna i direktivets artikel 25 om betalningsinstituts rätt att tillhandahålla betaltjänster i en annan medlemsstat än hemmedlemsstaten. Ett betalningsinstitut som avser att tillhandahålla betaltjänster i en annan medlemsstat ska underrätta tillsynsmyndigheten i sin hemmedlemsstat som i sin tur ska underrätta tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där betaltjänsterna avses tillhandahållas (artikel 25.1). I övrigt innehåller artikeln bestämmelser om samarbetet mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter.

7.4.2 Tillhandahållande av betaltjänster genom ombud

Regeringens förslag: Ett betalningsinstitut som vill tillhandahålla betaltjänster genom ombud ska anmäla detta till Finansinspektionen, som ska registrera ombudet förutsatt att det av anmälan framgår att ombudets ledning uppfyller de krav på lämplighet som gäller för betalningsinstitut och att ombudet har interna regler för efterlevnad av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* framför att det i promemorian föreslås att betalningsinstitutet ska anmäla ombud till Finansinspektionen samtidigt som värdepappersbolag ska anmäla sina ombud till Bolagsverket enligt 6 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, och att denna skillnad bör motiveras eller ses över. Dessutom anser Advokatsamfundet att den i promemorian föreslagna bestämmelsen om att betaltjänstanvändare ska informeras när betalningsinstitut driver betaltjänstverksamhet i filial bör ges en annan utformning.

Skälen för regeringens förslag

Tillhandahållande av betaltjänster genom ombud

Direktivets artikel 17.1–17.6 innehåller bestämmelser om vad som ska gälla när ett betalningsinstitut avser att tillhandahålla betaltjänster genom ombud. I sådana fall ska betalningsinstitutet enligt artikel 17.1 lämna viss information om bl.a. ombudets identitet till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får efter att ha erhållit information ta upp ombudet i ett register enligt artikel 17.2. Av artikel 17.3 och 17.4 följer dock att tillsynsmyndigheten först får

kontrollera informationen och, om det finns tvivel huruvida den är korrekt, vägra att föra in ombudet i registret.

Det följer av artikel 17.5 att ett betalningsinstitut som vill tillhandahålla betaltjänster i en annan medlemsstat genom ombud, på samma sätt som när det självt avser att tillhandahålla betaltjänster i en annan medlemsstat, ska underrätta tillsynsmyndigheten i sin hemmedlemsstat om detta. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där ett ombud eller en filial avser att bedriva betaltjänstverksamhet (värdmedlemsstaten) ska dock enligt artikel 17.6 informera tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten i fall då det finns skälig anledning att misstänka att penningtvätt eller finansiering av terrorism förekommer, har förekommit eller att risken för detta ökar i samband med ombudets eller filialens verksamhet. När hemmedlemsstatens tillsynsmyndighet har informerats på detta sätt får den vägra att registrera ombudet eller filialen, alternativt återkalla en registrering som redan gjorts.

I promemorian föreslås att regler om tillhandahållande av tjänster genom ombud, motsvarande direktivets regler, införs. I promemorian anges att ett ombud för ett betalningsinstituts räkning får tillhandahålla samtliga de betaltjänster som institutet har anmält till Finansinspektionen. Betalningsinstitutet är fullt ansvarigt för varje handling eller underlåtenhet från ombudets sida eftersom ombudet handlar på institutets eller betaltjänstleverantörens vägnar. Vidare anges att betalningsinstitutet ska lämna information om ombudet till Finansinspektionen i förväg. Informationen ska möjliggöra för Finansinspektionen att göra samma typ av ledningsprövning som görs av ledningen i betalningsinstitutet. Betalningsinstitutet ska dessutom förse Finansinspektionen med underlag som visar att det finns interna regler för hur ombudet ska efterleva reglerna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Betalningsinstitutet ska också se till att ombudet upplyser kunder om vilket företag (betalningsinstitut) det företräder. Om ombud har hand om kundmedel sker detta på betalningsinstitutets vägnar och ansvar, med tillämpning av de skyddsregler som gäller avseende belopp över en viss gräns.

I promemorian föreslås även att ombuden ska föras in i en databas hos Finansinspektionen efter det att informationen kontrollerats, samt att databasen ska vara offentligt tillgänglig och uppdateras regelbundet. Dessutom anges i promemorian att det är betalningsinstitutet som ska göra anmälan när de avser att använda sig av ombud, och att instituten därför bör vara skyldiga att anmäla eventuella ändringar. I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vilken information som ska lämnas till Finansinspektionen.

Avregistrering av ett ombud bör enligt promemorian ske efter begäran från det svenska eller utländska betalningsinstitut som tillhandahållit betaltjänster genom ombudet. Om detta betalningsinstituts tillstånd återkallas ska även ombudet avregistreras, eftersom ombudet inte har någon självständig rätt att tillhandahålla betaltjänster. När det gäller ansvar för ombudets åtgärder framförs i promemorian att betalningsinstitutet ansvarar för ombudets åtgärder, men att en skadelidande även kan välja att rikta eventuella anspråk direkt mot ombudet. Dessutom anges att ett betalningsinstitut som får krav riktade mot sig på grund av ombudets handlande kan föra en regresstalan mot ombudet. Promemorians uttalanden i denna del motsvarar vad som angavs i fråga om sådana anknutna ombud till värdepappersföretag som behandlas i 6 kap. lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (se särskilt prop. 2006/07:115 s. 374).

Sveriges advokatsamfund har i detta sammanhang framfört att det i promemorian föreslås att betalningsinstitutet ska anmäla ombud till Finansinspektionen, medan värdepappersbolag ska anmäla sina ombud till Bolagsverket enligt 6 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Enligt samfundet bör skillnaden motiveras eller ses över.

Av direktivets artikel 13 framgår att medlemsstaterna ska upprätta ett offentligt register över betalningsinstitut med deras ombud och filialer samt registrerade betaltjänstleverantörer med deras ombud och filialer. Uppgifter om såväl betalningsinstitut som registrerade betaltjänstleverantörer samt ombud eller filialer till dessa ska således föras in i ett samlat register. Enligt regeringens bedömning bör Finansinspektionen svara för den samlade registreringen av såväl betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som dessas ombud och filialer.

7.4.3 Svenska företags verksamhet utomlands

Regeringens förslag: Om ett betalningsinstitut avser att tillhandahålla betaltjänster i ett annat EES-land från Sverige (gränsöverskridande verksamhet) eller genom filial eller ombud i det landet, ska institutet meddela Finansinspektionen, som ska underrätta tillsynsmyndigheten i det land där verksamheten avses bedrivas. Om denna tillsynsmyndighet har skälig anledning att misstänka att penningtvätt eller finansiering av terrorism förekommer i eller att risken för sådana aktiviteter ökar genom filialens eller ombudets verksamhet, får Finansinspektionen besluta att inte registrera filialen eller ombudet eller att återkalla en redan genomförd registrering.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om svenska företags verksamhet utomlands

Det följer av direktivets artikel 17.5 att ett betalningsinstitut som vill tillhandahålla betaltjänster i en annan medlemsstat genom ombud, på samma sätt som när det självt avser att tillhandahålla betaltjänster i en annan medlemsstat, ska underrätta tillsynsmyndigheten i sin hemmedlemsstat om detta. Direktivets artikel 25 anger vilka förfaranden som ska tillämpas bl.a. när svenska företag tillhandahåller betaltjänster i andra EES-länder. I promemorian föreslås bestämmelser som reglerar sådan verksamhet. Bestämmelserna om svenska företags gränsöverskridande verksamhet gäller inte för registrerade betaltjänstleverantörer, som enligt direktivets artikel 26.3 inte omfattas av rätten att bedriva sådan verksamhet. De nu aktuella bestämmelserna är alltså enbart tillämpliga på betalningsinstitut. Det framstår därför som lämpligt att även i lagstiftningen uttryckligen hänvisa till "betalningsinstitut" i stället för den mer allmänt hållna termen "företag". Detta gäller även avseende gränsöverskridande verksamhet i länder utanför EES.

Tillhandahållande av betaltjänster i andra EES-länder

Ett svenskt betalningsinstitut som avser att tillhandahålla betaltjänster genom filial eller ombud i ett annat EES-land ska meddela Finansinspektionen detta innan verksamheten påbörjas och inkomma med viss information om den planerade verksamheten, bl.a. uppgifter om organisation och vilka betaltjänster som avses tillhandahållas. Detsamma gäller när ett betalningsinstitut avser att tillhandahålla betaltjänster i ett annat EES-land utan att inrätta filial eller använda ombud där.

Finansinspektionen ska i sin tur meddela den behöriga myndigheten i värdlandet inom den tidsgräns (en månad) som anges i direktivets artikel 25.1 andra stycket. Dessutom ska Finansinspektionen föra in information om den gränsöverskridande verksamheten i den offentliga databas som myndigheten ska ombesörja enligt den nu föreslagna lagstiftningen. Om det planeras förändringar i den gränsöverskridande verksamhet som bedrivs av ett betalningsinstitut, t.ex. en utökning eller minskning av de betaltjänster som tillhandahålls eller personalförändringar avseende styrelseledamöter, VD eller betaltjänstansvarig, ska institutet i förväg underrätta Finansinspektionen skriftligen om de planerade förändringarna. Finansinspektionen ska i sin tur underrätta tillsynsmyndigheten i värdlandet. Det framgår inte uttryckligen av direktivets artikel 25.1 att även en underrättelse om planerade förändringar ska tillställas värdlandets tillsynsmyndighet inom en månad. Däremot innebär direktivets artikel 25.4 en skyldighet för medlemsstaternas tillsynsmyndigheter att utväxla väsentlig och relevant information. En underrättelse om planerade förändringar i den gränsöverskridande betaltjänstverksamheten bör, mot denna bakgrund, tillställas tillsynsmyndigheten i värdlandet utan onödigt dröjsmål efter det att Finansinspektionen mottagit underrättelsen från betalningsinstitutet.

Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där ett ombud eller en filial avser att bedriva betaltjänstverksamhet (värdmedlemsstaten) ska enligt artikel 17.6 informera tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten i fall då det finns skäl原因 anledning att misstänka att penningtvätt eller finansiering av terrorism förekommer, har förekommit eller att risken för detta ökar i samband med ombudets eller filialens verksamhet. När hemmedlemsstatens tillsynsmyndighet har informerats på detta sätt får den vägra att registrera ombudet eller filialen, alternativt återkalla en registrering som redan gjorts.

Tillhandahållande av betaltjänster i länder utanför EES

I promemorian föreslås att betalningsinstitut ska kunna tillhandahålla betaltjänster även i länder utanför EES genom filial. Förutsättningen är att betalningsinstitutet ansöker om tillstånd för denna verksamhet och då lämnar uppgifter om bl.a. filialens organisation och ledning samt vilka tjänster som ska tillhandahållas till Finansinspektionen. Uppgifterna ska registreras av Finansinspektionen. Om betalningsinstitutet avser att förändra den verksamheten ska institutet underrätta Finansinspektionen innan ändringen genomförs. Bestämmelser som i huvudsak motsvarar de i promemorian föreslagna införs i lagen om betaltjänster.

7.4.4 Utländska företags verksamhet i Sverige

Regeringens förslag: Ett utländskt företag som hör hemma inom EES och har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster i sitt hemland får tillhandahålla betaltjänster i Sverige efter det att Finansinspektionen mottagit en underrättelse av tillsynsmyndigheten i företagets hemland om vilka betaltjänster som företaget avser att tillhandahålla. Om ett sådant företag avser att tillhandahålla betaltjänster genom en filial eller ett ombud i Sverige, ska tillsynsmyndigheten i företagets hemland även underrätta Finansinspektionen om hur verksamheten i filialen eller genom ombudet ska bedrivas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Företag från EES-länder

De bestämmelser i direktivet som avser etableringsrätt och friheten att tillhandahålla betaltjänster är tillämpliga på företag som fått tillstånd att bedriva betaltjänstverksamhet som betalningsinstitut i någon av medlemsstaterna. I promemorian anges att dessa företag i princip ska kunna verka i Sverige på samma villkor som i sitt hemland, och att tillsynsmyndigheten i den medlemsstat (värdlandet) där man vill tillhandahålla betaltjänster inte får uppställa några ytterligare krav på verksamheten. Företag som har fått tillstånd att verka som betalningsinstitut i andra medlemsstater kan bedriva verksamhet i Sverige genom filial eller ombud, eller genom att självt tillhandahålla betaltjänster åt betaltjänstanvändare i Sverige. Principen att ett tillstånd i hemmedlemsstaten möjliggör verksamhet i övriga medlemsstater motsvarar vad som gemenskapsrättsligt redan gäller avseende många andra finansiella tjänster, och utgör en grundbult i den harmonisering av den inre marknaden för betaltjänster som direktivet syftar till.

I promemorian föreslås bestämmelser som genomför direktivet i denna del. De i promemorian föreslagna bestämmelserna genomför artikel 25.1 såvitt avser utländska företag från andra EES-länder som har tillstånd i sitt hemland att verka som betalningsinstitut i direktivets mening. Av de föreslagna bestämmelserna framgår att berörda företag inte behöver tillstånd från Finansinspektionen för att tillhandahålla betaltjänstverksamhet i Sverige. Ett sådant företag behöver inte heller starta en filial i Sverige för att bedriva verksamheten. Om företaget avser att starta en filial ska dock Finansinspektionen, genom tillsynsmyndigheten i företagets hemmedlemsstat, få viss information om företagets namn och adress, namnen på de personer som är ansvariga för filialens ledning, filialens organisatoriska struktur och vilken eller vilka betaltjänster som man avser att tillhandahålla. På samma sätt ska Finansinspektionen få sådan information från tillsynsmyndigheten i företagets hemmedlemsstat när företaget avser att tillhandahålla betaltjänster genom ombud i Sverige.

Av direktivets artikel 25.1 framgår inte entydigt att betaltjänstverksamhet får tillhandahållas i värdlandet – i detta sammanhang Sverige – först efter det att

företaget underrättat tillsynsmyndigheten i sitt hemland och denna tillsynsmyndighet i sin tur, inom en månad, har underrättat Finansinspektionen om den avsedda verksamheten. Detta innebär en skillnad jämfört med motsvarande regleringen i direktivet (2004/39/EG) om marknader för finansiella instrument, där det av artikel 31.3 respektive 32.6 anges att den gränsöverskridande verksamheten får igångsättas först efter det att vissa underrättelser skett. I de bestämmelser som föreslås i promemorian anges dock att den gränsöverskridande betaltjänstverksamheten får påbörjas ”efter det att Finansinspektionen från den behöriga myndigheten i institutets hemland har tagit emot underrättelse” respektive ”så snart Finansinspektionen från behörig myndighet i institutets hemland har tagit emot underrättelse”. Den tolkning som synes göras i promemorian – att underrättelser ska ske före det att betaltjänster börjar tillhandahållas i värdlandet – framstår som väl avvägd. En av funktionerna med ett underrättelse- och informationsutbytesförfarande av detta slag är att ge tillsynsmyndigheten i värdlandet – i detta sammanhang, Finansinspektionen – möjlighet att i förväg uppmärksamma tillsynsmyndigheten i hemlandet på att en planerad gränsöverskridande verksamhet t.ex. innebär risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism så att tillsynsmyndigheten i hemlandet i sin tur kan vägra eller återkalla registrering av t.ex. en filial eller ett ombud i enlighet med direktivets artikel 17.6.

Med denna tolkning av direktivets artikel 25.1 får företag som har fått tillstånd att verka som betalningsinstitut i andra medlemsstater alltså tillhandahålla betaltjänster i Sverige så snart Finansinspektionen mottagit en underrättelse från tillsynsmyndigheten i företagets hemland i vilken det anges vilka betaltjänster som företaget avser att tillhandahålla. Om ett sådant företag avser att tillhandahålla betaltjänster genom en filial eller ett ombud i Sverige får betaltjänster börja tillhandahållas genom filialen eller ombudet efter det att Finansinspektionen mottagit en underrättelse från tillsynsmyndigheten i företagets hemland. Underrättelsen ska innehålla information om företagets namn och adress, namnen på de personer som är ansvariga för filialens eller ombudets ledning, organisatoriska struktur och vilken eller vilka slag av betaltjänster som man avser att tillhandahålla.

Sammanfattningsvis bör bestämmelser som motsvarar de som föreslås i promemorian tas in i lagen om betaltjänster.

Bestämmelser om samarbete mellan tillsynsmyndigheter behandlas även i avsnitt 12.1.5.

Företag från länder utanför EES

Direktivets bestämmelser i artikel 25 om rätt att tillhandahålla betaltjänster i andra medlemsstater än sitt hemland omfattar enbart sådana företag som har fått tillstånd att tillhandahålla betaltjänster av behörig myndighet i ett EES-land. Företag som har fått tillstånd av en tillsynsmyndighet eller motsvarande i ett land utanför EES att bedriva betaltjänstverksamhet omfattas alltså inte av direktivet. I promemorian anges att Europeiska kommissionen har uppgett att inte heller filialer till företag från länder utanför EES omfattas av direktivets regler. I promemorian föreslås att utländska företag som hör hemma i länder utanför EES behöver tillstånd enligt den nu föreslagna lagstiftningen för att få bedriva betaltjänstverksamhet i Sverige.

Promemorians förslag i denna del bör införas i lagen om betaltjänster. Detta innebär att företag som tillhandahåller betaltjänster med stöd av ett tillstånd från en tillsynsmyndighet eller motsvarande i ett land utanför EES måste ansöka om tillstånd hos Finansinspektionen för att kunna tillhandahålla betaltjänster i Sverige. Ett sådant företag måste alltså få tillstånd som betalningsinstitut enligt den nu föreslagna lagstiftningen för att kunna bedriva betaltjänstverksamhet här i landet. Vad gäller filialer till sådana företag har Europeiska kommissionen som svar på en fråga om tolkningen av betaltjänstdirektivet uttalat att filialer till t.ex. utländska kreditinstitut inte omfattas av betaltjänstdirektivet enligt dess artikel 1.1. Följden blir enligt kommissionen att en sådan filial måste ändra sin organisationsform så att den kan söka tillstånd som betalningsinstitut i sitt värdland. Detta innebär att det inte krävs någon särskild bestämmelse i lagen om sådana företags verksamhet som betalningsinstitut i Sverige, eftersom de måste ansöka om tillstånd som betalningsinstitut enligt de regler som gäller för svenska juridiska personer enligt lagens 2 kap. Det bör dock noteras att ändringar i betaltjänstdirektivets artikel 1.1 har överenskommit efter det att betaltjänstdirektivet antogs (se avsnitt 6.1.3). Ändringarna innebär att filialer till kreditinstitut från länder utanför EES likställs med kreditinstitut från medlemsstaterna. En följd av dessa ändringar blir att sådana filialer inte behöver tillstånd som betalningsinstitut för att tillhandahålla betaltjänster. Bestämmelserna om krav på tillstånd för företag från länder utanför EES är därmed inte tillämpliga på filialer till kreditinstitut från sådana länder.

7.4.5 Uppdragsavtal

Regeringens förslag: Ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör får uppdra åt någon annan att utföra ett visst arbete eller vissa operativa funktioner som är av väsentlig betydelse för verksamheten. Uppdrag att utföra sådana funktioner som är av väsentlig betydelse för betaltjänstverksamheten får bara ges om uppdragsverksamheten drivs under betryggande former och att den inte försämrar den interna kontrollen eller Finansinspektionens möjligheter att övervaka regelefterlevnaden hos institutet eller betaltjänstleverantören. Institutet eller betaltjänstleverantören ska anmäla uppdragsavtal till Finansinspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska iakttä och vilka krav som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska uppfylla vid uppdragsavtal.

Promemorians förslag: I promemorian används uttrycket ”outsourcing” för att beteckna uppdragsavtal. Promemorians bestämmelse om förutsättningar för outsourcing följer i övrigt direktivets artikel 17.7. I promemorian föreslås inte något bemyndigande till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska iakttä och vilka krav som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska uppfylla vid uppdragsavtal. I promemorian föreslås även en särskild bestämmelse om att ett betalningsinstitut ansvarar för betaltjänstverksamhet hos ombud, filialer samt de som utför verksamhet enligt uppdragsavtal.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansförbundet* framför att outsourcing och ökad konkurrens inte ska vara ett ändamål i sig, utan att outsourcing av betaltjänstverksamhet endast bör ske när det innebär ekonomiska och administrativa vinster för alla inblandade. Enligt *Sveriges advokatsamfund* bör den i promemorian föreslagna bestämmelsen om den högsta ledningens ansvar vid outsourcing utgå eller formuleras om. Advokatsamfundet framför dessutom att bestämmelsen om delegering av ansvar från ledningen möjligen syftar till att träffa försök att genom villkor i uppdragsavtal avhända ledningen dess lagstadgade ansvar, och föreslår en omformulerad bestämmelse med denna innebörd.

Skälen för regeringens förslag: Regler om vad som gäller när betalningsinstitut uppdrar åt någon annan att utföra visst arbete (s.k. outsourcing) finns i direktivets artikel 17.7. Ett betalningsinstitut som vill uppdra åt någon annan att utföra operativa funktioner ska meddela detta till tillsynsmyndigheten i sin hemmedlemsstat. Om uppdragsförhållandet avser vissa särskilt viktiga operativa funktioner, gäller att ytterligare krav utöver anmälan måste vara uppfyllda för att de ska få utföras av annan. Utförande av viktiga operativa funktioner får inte överlåtas på någon annan om detta skulle innebära en väsentligt försämrad kvalitet i betalningsinstitutets interna kontroll och de behöriga myndigheternas möjligheter att övervaka betalningsinstitutet. En viktig operativ funktion definieras som en funktion där ett fel eller en brist väsentligt skulle försämra betalningsinstitutets förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet, dess finansiella resultat eller sundhet eller kontinuiteten i betaltjänstverksamheten. Vissa villkor ska enligt direktivet vara uppfyllda när betaltjänstverksamhet utförs av någon annan: (i) den högsta ledningen i betalningsinstitutet får inte delegera sitt ansvar, (ii) betalningsinstitutets förpliktelser mot sina betaltjänstanvändare får inte förändras, (iii) villkoren för att få tillstånd som betalningsinstitut får inte undergrävas, och (iv) inget av de andra villkor enligt vilka betalningsinstitutet beviljades tillstånd får upphävas eller ändras.

I promemorian föreslås regler om outsourcing som materiellt motsvarar bestämmelserna i direktivets artikel 17.7. Reglerna föreslås gälla för både betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer.

Inledningsvis kan noteras att det förfarande som det här är fråga om – att uppdra åt någon annan att utföra ett visst arbete eller vissa funktioner – benämns ”utläggande på entreprenad” i direktivet men ”outsourcing” i Finansinspektionens promemoria. När liknande regler infördes för värdepappersinstitut i 8 kap. 14 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden valdes i stället termen ”uppdragsavtal”. För att så långt möjligt uppnå en enhetlig terminologi i svensk lagstiftning bör termen uppdragsavtal användas även i den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

När det gäller utformningen av bestämmelserna om uppdragsavtal har *Sveriges advokatsamfund* framfört att den i promemorian föreslagna bestämmelsen om att uppdragsavtal inte får leda till att den högsta ledningen i betalningsinstitutet delegerar sitt ansvar förefaller överflödig, eftersom styrelsen i vilket fall inte kan avhända sig sitt ansvar enligt lagstiftningen. Det kan i detta sammanhang noteras att Advokatsamfundets synpunkt kan utsträckas även till andra delar av den i promemorian föreslagna bestämmelsen om outsourcing (6 kap. 3 § i den föreslagna lagen om betalningsinstitut). I 6 kap. 3 § andra stycket 2 i den i promemorian föreslagna lagen om betalnings-

institut anges att ett villkor för outsourcing är att betalningsinstitutets förhållande till och skyldigheter mot sina betaltjänstanvändare enligt lagen inte får förändras. Dessutom föreslås ytterligare ett villkor för outsourcing i 6 kap. 3 § andra stycket 4, som formulerats så att outsourcing inte får ha sådan omfattning att betalningsinstitutet inte kan uppfylla sina skyldigheter enligt lag. De formuleringar som tagits upp här utgår samtliga från direktivets artikel 17.7 synes ha utformats på ett sätt som ligger nära direktivets ordalydelse i dessa delar.

Eftersom betalningsinstitutet, som Advokatsamfundet har påpekat, inte kan avhända sig skyldigheter som åvilar dem enligt lag genom att ingå avtal med t.ex. uppdragstagare förefaller det obehövt att direkt i den nu aktuella lagstiftningen ange att utläggande av uppdrag på någon annan endast får göras om det sker i enlighet med gällande lag. I den mån direktivets artikel 17.7 föreskriver att utläggande av uppdrag måste ske i enlighet med direktivets regler, krävs det inga uttryckliga bestämmelser i svensk lag för att genomföra direktivets regler i denna del. I detta sammanhang bör även noteras att direktivets artikel 18.1 anger att betalningsinstitut som anlitar någon annan för genomförande av operativa funktioner ska vidta skäliga åtgärder för att säkerställa att direktivets krav är uppfyllda. Av artikel 18.2 följer att ett betalningsinstitut ska vara fullständigt ansvarigt för agerande hos anställda, ombud, filialer eller uppdragstagare. Att utforma uppdragsavtal på ett sätt som innebär att direktivets regler efterlevs får anses vara en sådan skälig åtgärd som omfattas av förpliktelsen i artikel 18.1. Detsamma gäller de förpliktelser som framgår av artikel 17.7 tredje stycket b, som avser fall då uppdragsförhållandet leder till att betalningsinstitutets direktivreglerade skyldigheter gentemot sina betaltjänstanvändare träds för när. Bestämmelser som genomför direktivets artikel 18, i den mån dessa regler inte redan motsvarar allmänna rättsprinciper om principalansvar, bör införas genom föreskrifter meddelade av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Sveriges advokatsamfund har dessutom framfört att bestämmelsen om delegering av ansvar från ledningen möjligen syftar till att träffa försök att genom villkor i uppdragsavtal avhända ledningen dess lagstadgade ansvar, och föreslår en omformulerad bestämmelse med denna innebörd. Den av advokatsamfundet föreslagna formuleringen framstår i och för sig som en adekvat reglering av de beteenden som träffas av direktivets artikel 17.7 tredje stycket a. När liknande regler infördes för värdepappersinstitut i 8 kap. 14 § lagen om värdepappersmarknaden valdes dock en annan lösning. Reglerna om uppdragsavtal finns i artikel 13 i direktivet (2004/39/EG) om marknader för finansiella instrument (MiFID). Mer detaljerade bestämmelser finns i artiklarna 13–15 i genomförandedirektivet (2006/73/EG). Genomförandedirektivets regler motsvarar i hög grad bestämmelserna i betaltjänstdirektivets artikel 17.7 (se särskilt genomförandedirektivets artikel 14). Reglerna i MiFID och genomförandedirektivet infördes dels genom en övergripande bestämmelse i 8 kap. 14 § lagen om värdepappersmarknaden av vilken det bl.a. framgår att uppdragsverksamheten ska bedrivas av uppdragstagaren under kontrollering och säkerhetsmässigt betryggande former, dels genom föreskrifter meddelade av Finansinspektionen. En motsvarande reglering framstår som lämplig även för uppdragsavtal avseende betaltjänstverksamhet. De skyldigheter som framgår av artikel 17.7 första och andra styckena – anmälningsskyldighet respektive bibehållande av betalningsinstitutets interna kontroller och tillsyns-

myndighetens möjligheter till övervakning – bör framgå uttryckligen i lagen om betaltjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter avseende vad betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska iakttä och vilka krav de ska uppfylla i samband med uppdragsavtal. I den mån det krävs författningsreglering för att genomföra bestämmelserna i artikel 17.7 tredje stycket bör dessa meddelas i föreskrifter. I detta sammanhang bör särskilt noteras att de krav som anges i direktivets artikel 17.7 tredje stycket a–d avser uppdragsavtal som rör viktiga operativa funktioner såsom dessa definieras i artikel 17.7 andra stycket.

Finansförbundet har framfört att outsourcing och ökad konkurrens inte ska vara ett ändamål i sig, utan att outsourcing av betaltjänstverksamhet endast bör ske när det innebär ekonomiska och administrativa vinster för alla inblandade. Enligt regeringens mening bör det vara upp till varje företag att självt avgöra om outsourcing är en lämplig lösning för företaget.

7.4.6 Informationskrav

Regeringens förslag: Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som tillhandahåller betaltjänster via ombud ska säkerställa att ombuden informerar betaltjänstanvändarna om detta. Betalningsinstitut som bedriver betaltjänstverksamhet genom filial ska säkerställa att filialen informerar betaltjänstanvändarna om detta.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* påpekar att den i promemorian föreslagna bestämmelsen om information avseende verksamhet i filial förefaller något missvisande eftersom en filial inte utgör en separat juridisk person och därmed inte – till skillnad från t.ex. ett ombud – agerar för betalningsinstitutets räkning.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivets artikel 17.8 framgår att ett betalningsinstitut ska se till att ombud eller filialer som agerar för dess räkning informerar betaltjänstanvändarna om detta. I promemorian föreslås att två bestämmelser med motsvarande innebörd avseende ombud respektive filialer tas in i lag.

Eftersom direktivets artikel 17.8 omfattar såväl ombud som filialer framstår det som lämpligt att föra in en bestämmelse som avser båda dessa typer av verksamhet i lagen om betaltjänster.

Sveriges advokatsamfund har i detta sammanhang påpekat att den i promemorian föreslagna bestämmelsen om information avseende verksamhet i filial förefaller något missvisande eftersom en filial inte utgör en separat juridisk person och därmed inte – till skillnad från t.ex. ett ombud – agerar för betalningsinstitutets räkning. För det fall att avsikten är att betalningsinstituten ska vara skyldiga att informera betaltjänstanvändarna om att verksamheten bedrivs i filial föreslår *advokatsamfundet* en annorlunda formulerad bestämmelse med denna innebörd.

Den av *Sveriges advokatsamfund* gjorda iakttagelsen bör beaktas vid utformningen av den nu aktuella bestämmelsen i lagen om betaltjänster. Vad

gäller formerna för hur ett betalningsinstitut försäkras sig om att ett ombud som agerar för dess räkning ger information om detta till betaltjänstanvändarna kan tillvägagångssättet skilja sig åt beroende på den verksamhet som bedrivs. Avseende verksamhet som bedrivs i filial gäller på motsvarande sätt att information kan tillhandahållas på olika sätt. Informationen från ombudet eller filialen till betaltjänstanvändarna kan ges på det sätt som framstår som lämpligt förutsatt att det tydligt framgår för betaltjänstanvändaren att ombudet agerar för betalningsinstitutets räkning respektive att betaltjänstverksamheten bedrivs i filial. Informationen kan exempelvis ges i den förhandsinformation om avtalsvillkor m.m. som betaltjänstanvändaren får innan avtal om tillhandahållande av betaltjänster sluts, eller framgå av annan information om ombudets eller filialens verksamhet som ges till betaltjänstanvändaren innan avtalsslutandet.

Betalningsinstitutet, som ska försäkra sig om att betaltjänstanvändarna får denna information, bör kunna uppfylla denna skyldighet genom att tillse att de regler och riktlinjer som styr ombudets eller filialens verksamhet tydligt anger att kunder (betaltjänstanvändare) ska informeras i förväg om att ombudet agerar för betalningsinstitutets räkning respektive att betaltjänsterna tillhandahålls genom en filial.

7.5 Bemyndiganden

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkningen av kapitalkrav i betalningsinstitut, betalningsinstituts hantering av medel i vissa fall, vilka uppgifter som omfattas av lagens dokumentationskrav och om vad ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska iaktta och vilka krav som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska uppfylla vid uppdragsavtal.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om beräkningen av kapitalkrav i betalningsinstitut, bedömningskriterier för när verksamheten med betaltjänster ska vara placerad i en egen juridisk person, hur betalningsinstitut ska hantera medel för genomförandet av betalningstransaktioner för att undvika sammanblandning och vilka relevanta uppgifter som omfattas av lagens dokumentationskrav. I fråga om avskiljning av verksamhet framstår det dock inte som nödvändigt att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de kriterier som ska beaktas när Finansinspektionen bedömer om ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska förbjudas att driva viss annan verksamhet. De övriga i promemorian föreslagna bemyndigandena bör tas in i en bestämmelse i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Det i promemorian föreslagna bemyndigandet avseende hantering av medel, som syftar till att undvika sammanblandning av betaltjänstanvändares och betaltjänstleverantörers medel, bör dock kompletteras så att det även ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att

meddela föreskrifter om hur stor andel av medlen hos betalningsinstitut eller den registrerade betaltjänstleverantören som omfattas av skyddskraven.

Dessutom bör, mot bakgrund av utformningen av bestämmelserna om uppdragsavtal som behandlas närmare i avsnitt 7.4.5, regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska iaktta och vilka krav som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska uppfylla vid uppdragsavtal. Ett sådant bemyndigande bör därför tas in i samma bestämmelse i lagen.

Det bör även i lagen införas ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att genom föreskrifter meddela närmare bestämmelser om vilka åtgärder som betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska vidta för att hantera medel på betalkonton.

8 Avtalsvillkor och informationskrav

8.1 Tillämpningsområde

8.1.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets avdelning III innehåller regler om informationsgivning och tar främst sikte på betaltjänstleverantörers skyldighet att lämna information till, eller göra information tillgänglig för, betaltjänstanvändare. Dessutom finns bestämmelser om informationsgivning till betalaren respektive betalningsmottagaren i samband med olika typer av betalningstransaktioner, exempelvis enstaka transaktioner och transaktioner som genomförs i enlighet med villkoren i ett redan ingånget ramavtal om tillhandahållande av betaltjänster. Direktivets avdelning III inleds med bestämmelser om när reglerna om informationsgivning är tillämpliga. Dessa bestämmelser återfinns i artikel 30, som behandlas i detta avsnitt.

8.1.2 Tillämpningsområdet för reglerna om informationsgivning

Regeringens förslag: Bestämmelser om informationsgivning i samband med tillhandahållande av betaltjänster tas in i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians lagförslag är dock utformat på ett annat sätt i de delar som rör möjligheten att avtala bort dispositiva bestämmelser. I promemorians lagförslag anges inte heller att reglerna i konsumentkreditlagen (1992:830) bör gälla före den lagstiftning som genomför betaltjänstdirektivet i svensk rätt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* och *Finansbolagens Förening* tillstyrker promemorians förslag att inte likställa mikroföretag med konsumenter i svensk lagstiftning, men efterlyser ett klagörande av förhållandet mellan reglerna i betaltjänstdirektivet och den lagstiftning som genomför konsumentkreditdirektivet (direktiv 87/102/EEG).

Skälen för regeringens förslag

Rätt att träffa överenskommelser med näringsidkare om avgifter och om tidsfrister i samband med villkorsändringar och uppsägning

I direktivets artikel 30 anges att parterna får avtala om att bestämmelserna i direktivets avdelning om villkor och informationskrav helt eller delvis inte ska tillämpas när betaltjänstanvändaren inte är en konsument. En betaltjänstleverantör får således enligt direktivet komma överens med en betaltjänstanvändare som är näringsidkare om en annan lösning i sak än som följer av vissa bestämmelser i direktivet. I praktiken får denna rätt att träffa överenskommelser betydelse för möjligheten att ta ut avgifter (artikel 32), ändringar av villkoren i ramavtalet

(artikel 44) och uppsägning av avtal (artikel 45). När det gäller motsvarande bestämmelser i lagen bör, om betaltjänstanvändaren är näringsidkare, parterna alltså ha rätt att komma överens om andra villkor för sitt avtal än de som annars följer av lagen.

Övriga bestämmelser i samma avdelning i direktivet är rent näringsrättsliga och handlar om vilken förhandsinformation och annan information som betaltjänstleverantören ska lämna till betaltjänstanvändaren samt hur sådan information ska utformas. Avsikten i direktivet är att betaltjänstleverantören ska lämna denna information oavsett om betaltjänstanvändaren är konsument eller näringsidkare (jfr skäl 21). Lagens bestämmelser om betaltjänstleverantörens skyldigheter i dessa avseenden bör alltså genomföras för både konsumenter och näringsidkare.

Mikroföretag bör inte likställas med konsumenter

Artikel 30.2 ger medlemsstaterna möjlighet att likställa mikroföretag med konsumenter vid genomförandet av direktivets regler om informationsgivning. I promemorian framhålls att ett likställande av mikroföretag med konsumenter i denna del skulle innebära att avtalsfriheten avseende informationsgivning försvinner för de betaltjänstanvändare som är mikroföretag. Enligt promemorian kan vissa näringsidkare mycket väl komma i underläge vid förhandlingar med en större betaltjänstleverantör, men samtidigt förutses utbudet av betaltjänstleverantörer växa och ge betaltjänstanvändarna bättre möjligheter att välja en betaltjänstleverantör som motsvarar den enskilde användarens krav. Avslutningsvis görs bedömningen att det inte finns något särskilt samhälls-ekonomiskt mervärde i att likställa mikroföretag med konsumenter och att direktivets möjlighet i denna del inte bör utnyttjas.

Den bedömning som görs i promemorian framstår som väl avvägd i denna del. Det finns dessutom flera ytterligare skäl till att möjligheten att likställa mikroföretag med konsumenter inte bör utnyttjas, som tas upp på annan plats i promemorian. För de betaltjänstleverantörer som ska ingå avtal med sådana företag som möjligen, men inte helt entydigt, uppfyller kriterierna för att vara mikroföretag kan detta leda till osäkerhet huruvida de avtal som sluts är bindande och genomförbara i enlighet med sin lydelse. Alternativt kan osäkerheten leda till att lagreglerna tillämpas fullt ut i avtalsförhållanden där parterna annars hade kommit överens om villkor avpassade för det specifika fallet. Den minskade flexibilitet i avtalsskrivningen som detta innebär kan, i ekonomiska termer, medföra att de avtal som sluts i dessa fall blir mindre samhälls-ekonomiskt effektiva. Likställandet av mikroföretag med konsumenter skulle dessutom skapa en inte oväsentlig administrativ börda för de – små och stora – betaltjänstleverantörer som skulle behöva bedöma huruvida deras kunder (betaltjänstanvändare) är mikroföretag eller inte. Även dessa ökade administrativa bördor riskerar att medföra kostnader som inte är motiverade med hänsyn till det intresse som regeln syftar till att skydda. Eftersom en sådan regel skulle träffa alla betaltjänstleverantörer, även registrerade betaltjänstleverantörer som kan vara fysiska personer, skulle en följd dessutom bli att parterna inte ges möjlighet att komma överens om villkoren för informationsgivning även i fall där betaltjänstleverantören är en fysisk person och betaltjänstanvändaren är ett företag med upp till nio anställda. Det framstår dessutom som eftersträvansvärt att, på det sätt som tas upp i promemorian upprätthålla en klar gränsdragning mellan konsumenter

och näringsidkare i svensk rätt. Sammantaget bör möjligheter att likställa mikroföretag med konsumenter inte utnyttjas i den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

Konsumentkreditlagen gäller före betaltjänstdirektivets regler i tillämpliga delar

I betaltjänstdirektivets artikel 30.3, anges att direktivet inte ska ”påverka nationella åtgärder om genomförande av direktiv 87/102/EEG”. I förarbetena till konsumentkreditlagen (1992:830) anges uttryckligen att lagen syftar till att anpassa svensk lagstiftning till EG-direktivet om konsumentkrediter (prop. 1991/92:83 s. 1). Det framstår mot denna bakgrund som otvetydigt att den nu gällande konsumentkreditlagen faller inom ramen för vad som utgör en nationell åtgärd om genomförande av direktiv 87/102/EEG. De regler som uppställs i konsumentkreditlagen (1992:830) gäller alltså före betaltjänstdirektivets bestämmelser. Information i fråga om kreditavtal enligt konsumentkreditlagen som även utgör ramavtal enligt bestämmelserna i betaltjänstdirektivet ska alltså ges till en betaltjänstanvändare som dessutom är konsument i enlighet med bestämmelserna i konsumentkreditlagen. Detta får till följd att de regler som gäller exempelvis information till en konsument om villkorsändringar rörande räntor och avgifter som anges i 13 § konsumentkreditlagen är tillämpliga på de avtal som är såväl ramavtal enligt betaltjänstdirektivet som kreditavtal enligt konsumentkreditlagen. Bestämmelserna i konsumentkreditlagen gäller före de bestämmelser avseende t.ex. information om ränte- och avgiftsändringar som anges i i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Dessa frågor behandlas även i avsnitt 8.7.3.

Ett förslag till en ny konsumentkreditlag som genomför det nya konsumentkreditdirektiv som antogs 2008 (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 1987/102/EEG) bereds för närvarande i Justitiedepartementet (Ds. 2009:62).

8.2 Avgifter för information

8.2.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets artikel 32 innehåller regler om avgifter för information i samband med tillhandahållande av betaltjänster. Av artikel 32.1 framgår huvudregeln att betaltjänstleverantören inte får ta ut någon avgift för information som ges i enlighet med bestämmelserna i direktivets avdelning III (artiklarna 30–50). Ett undantag från denna huvudregel framgår av artikel 32.2, där det anges att en betaltjänstanvändare och en betaltjänstleverantör får avtala om att avgifter tas ut för mer omfattande eller oftare återkommande information, eller om information på betaltjänstanvändarens begäran lämnas med hjälp av andra kommunikationsmedel än de som anges i ramavtalet mellan parterna. De avgifter som får tas ut i dessa fall ska, enligt artikel 32.3, vara rimliga och stå i proportion till betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

8.2.2 Avgifter för information

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör får inte ta ut några avgifter av betaltjänstanvändare som är konsumenter vid tillhandahållande av viss information enligt lagen om betaltjänster. En betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare får dock avtala om uttag av avgifter när mer ingående eller frekvent information ges, eller när information ges via andra kommunikationsmedel än de som anges i ramavtalet mellan dem. Sådana avgifter ska vara skäliga och stå i proportion till betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag, förutom att det i promemorians förslag anges att eventuella avgifter ska vara rimliga och motsvara leverantörens faktiska kostnader.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att betaltjänstleverantörer bör kunna ta ut en avgift av betaltjänstanvändare som i ramavtal angett att de vill ha information via elektroniskt medium och därefter uppger att de önskar få informationen i pappersform.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som i sak motsvarar direktivets artikel 32. Den i promemorian föreslagna bestämmelsen avviker språkligt från direktivet genom att det anges att eventuella avgifter ska motsvara betaltjänstleverantörens faktiska kostnader, medan det i direktivets artikel 32.3 sägs att avgifterna ska stå i proportion till de faktiska kostnaderna. Det finns en nyansskillnad mellan dessa båda bestämmelser såtillvida att promemorians formulering uppställer ett mer direkt samband mellan betaltjänstleverantörens kostnader och den avgift som får tas ut. Direktivets ordalydelse, som även används i promemorians författningskommentar, gör det möjligt att fastställa avgifter utifrån de faktiska kostnaderna, utan att avgiften i varje enskilt fall måste uppgå till exakt den kostnad som betaltjänstleverantören har för att tillhandahålla den specifika informationen. Det framstår som lämpligt att möjliggöra viss flexibilitet i betaltjänstleverantörernas avgiftssättning, och direktivets formulering bör därför föras in i den nu föreslagna lagstiftningen. Samtidigt bör det framhållas att avgifterna i samtliga fall ska vara skäliga – i såväl direktivet som promemorians förslag anges i stället att de ska vara ”rimliga” – och att avgifter som inte motiveras av faktiska kostnader för informationsgivning inte är tillåtna.

I promemorian uttalas att otillåtna avgifter kan vara sådana som syftar till att hindra betaltjänstanvändare från att tillgodogöra sig ytterligare information, eller avgifter som endast syftar till att öka betaltjänstleverantörens intäkter. Enligt regeringens bedömning bör det avgörande vid bedömningen av en avgifts skälighet vara dess storlek i förhållande till betaltjänstleverantörens kostnader. En avgift som överstiger de skäliga kostnader som betaltjänstleverantören har för att tillhandahålla information bör – oavsett syftet med avgiften – inte vara tillåten.

Svenska Bankföreningen har framfört att betaltjänstleverantörer bör kunna ta ut en avgift av betaltjänstanvändare som i ramavtal angett att de vill ha information via elektroniskt medium och därefter uppger att de önskar få informationen i pappersform. Enligt *Bankföreningen* bör ett sådant önskemål från en kund utgöra sådan ”extra eller mer förekommande information” som betaltjänstleverantören får ta ut en avgift för enligt direktivets artikel 32.2. Om sådan information ska tillhandahållas kostnadsfritt, menar *Bankföreningen* att betaltjänstanvändarens

(kundens) rätt att avgiftsfritt få information i pappersform inträder först då kunden meddelar betaltjänstleverantören att han eller hon önskar få informationen i pappersform.

Bestämmelser om tillhandahållande av information till betaltjänstanvändare behandlas i avsnitten 8.5.2, 8.6.2, 8.6.6 och 8.6.7. I detta sammanhang kan noteras att direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att – om de så önskar – införa en skyldighet för betaltjänstleverantörer att avgiftsfritt lämna information på papper. I promemorian föreslås att denna möjlighet utnyttjas, vilket också görs i den nu föreslagna lagstiftningen (se avsnitt 8.7.6). Möjligheten att kostnadsfritt få information i pappersform ger betaltjänstanvändarna, särskilt de som inte använder Internetjänster i någon större utsträckning, stärkta möjligheter att tillvarata sina rättigheter gentemot den betaltjänstleverantör som de har ingått ett ramavtal med. Att denna möjlighet inte skulle finnas tillgänglig för de betaltjänstanvändare som visserligen har ingått ett ramavtal som möjliggör exempelvis initiering av betalningstransaktioner på elektronisk väg, men som själva i ingen eller liten utsträckning använder sig av sådana tjänster, framstår inte som en välavvägd lösning.

Enligt regeringens bedömning bör således en betaltjänstanvändare kostnadsfritt kunna få tillgång till information i pappersform, oavsett om han eller hon avtalat om att erhålla informationen på annat sätt eller inte. Förutsättningen är att betaltjänstanvändaren uttryckligen begär att få informationen i pappersform.

Direktivet tillåter medlemsstaterna att införa en generell skyldighet för betaltjänstleverantörerna att tillhandahålla kostnadsfri information i pappersform en gång i månaden. Här föreslås i stället att information ska tillhandahållas i pappersform, om betaltjänstanvändaren begär det. Den skyldighet som åläggs betaltjänstleverantörerna är sålunda mindre ingripande än vad direktivet ger utrymme för.

Enligt regeringens bedömning bör artikel 32.2 inte vara tillämplig på det tillhandahållande av information i pappersform som här föreslagits. Betaltjänstleverantörer bör därmed inte kunna ta ut någon avgift för tillhandahållande av information i pappersform som sker på begäran av en betaltjänstanvändare. Rätten att avgiftsfritt få information i pappersform en gång i månaden inträder först efter det att betaltjänstanvändaren begärt detta, i enlighet med vad Svenska Bankföreningen anfört ovan. Betaltjänstleverantörens skyldighet att kostnadsfritt tillhandahålla informationen i pappersform gäller sålunda från den tidpunkt då begäran görs. I praktiken bör detta innebära att det första pappersutskicket till den berörde betaltjänstanvändaren (kunden) ska göras vid den närmast därpå följande tidpunkt då betaltjänstleverantören lämnar information till de kunder som har begärt att få information i pappersform. Om begäran kommer betaltjänstleverantören tillhanda så kort tid före denna tidpunkt att det inte är praktiskt möjligt att då tillhandahålla informationen i pappersform, t.ex. om kundens begäran kommer betaltjänstleverantören tillhanda samma dag som pappersutskicket till berörda kunder görs, får information i pappersform lämnas till kunden med början vid nästa tidpunkt då pappersutskicket görs.

8.3 Information om extra avgifter eller nedsättning av avgift

8.3.1 Inledning

Direktivets artikel 50 innehåller regler om extra avgifter och nedsättning av avgifter i vissa fall. Enligt artikel 50.1 ska betalningsmottagaren underrätta betalaren i förväg – innan betalningstransaktionen initieras – om betalningsmottagaren antingen begär en avgift eller erbjuder en nedsättning när ett visst betalningsinstrument används för betalningstransaktionen. Enligt artikelns 50.2 ska en betaltjänstleverantör eller en tredje part som begär en avgift om ett visst betalningsinstrument används underrätta betaltjänstanvändaren om detta innan betalningstransaktionen initieras.

8.3.2 Förhandsinformation om extra avgifter och nedsättning

Regeringens förslag: En betalningsmottagare som erbjuder en nedsättning av avgiften om betalaren använder ett visst betalningsinstrument vid betalningstransaktionen ska underrätta betalaren om detta i förväg. En betaltjänstleverantör som begär en avgift när ett visst betalningsinstrument används för en betalningstransaktion ska informera betaltjänstanvändaren om detta i förväg.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Promemorian föreslår en bestämmelse som närmast ordagrant motsvarar direktivets artikel 50. Av promemorians författningskommentar framgår att förhandsinformation om extra avgifter eller nedsättning ska ges på ett sådant sätt att det inte råder något tvivel om avgiften eller nedsättningen innan en betalningstransaktion initieras. Som exempel på otillräcklig informationsgivning anges att en upplysning om att extra avgifter tas ut som ges i mindre textformat eller att en upplysning om detta placeras undanskynt.

Det framgår av såväl direktivets artikel 50 som den i promemorian föreslagna bestämmelsen att information om extra avgifter respektive nedsättning ska ges före det att betalningstransaktionen initieras. Syftet är att den person som drabbas av avgifterna – en betalare i de fall som avses i artikel 50.1, en betaltjänstanvändare vilken som helst såvitt avser artikel 50.2 – ska informeras i förväg. Denne kan därefter välja att genomföra eller inte genomföra betalningstransaktionen, med full vetskap om eventuella extra avgifter eller möjligheter till nedsättningar. För att bestämmelsens syfte ska kunna uppnås är det därför angeläget att den berörde betaltjänstanvändaren har möjlighet att ta till sig informationen om extra avgifter eller nedsättningar i förväg. En betalningsmottagare får enligt lagen inte ta ut en avgift av betalaren vid användning av ett betalningsinstrument, men ska lämna information om eventuella nedsättningar som erbjuds betalaren. Upplysningar om sådana nedsättningar som betalningsmottagaren erbjuder, och såvitt avser betaltjänstleverantörer de avgifter som tas ut, bör därför tydligt framgå av information som lämnas till betaltjänstanvändaren innan transaktionen initieras. Av informationen bör det framgå vilket eller vilka betalningsinstrument som ger

upphov till extra avgifter respektive nedsättning, och vilka avgifts- respektive nedsättningsbelopp det rör sig om. Om avgiften eller nedsättningen inte anges till ett exakt belopp ska den i stället anges på ett sådant sätt att den berörde betaltjänstanvändaren utan svårighet kan fastställa hur stort beloppet är för den specifika betalningstransaktionen (t.ex. genom att avgiften eller nedsättningen anges som en fast andel i procent av det totala transaktionsbeloppet).

8.4 Valuta och valutaväxling

8.4.1 Inledning

Direktivets artikel 49 innehåller särskilda bestämmelser om val av valuta och uttag av avgifter när växling av valuta sker i samband med betalningstransaktionen. Bestämmelserna om växling av valuta avser en sådan tjänst för växling av valuta som erbjuds på den plats där försäljning sker, eller av betalningsmottagaren. Enligt artikel 49.2 ska den som erbjuder en sådan tjänst för växling av valuta informera betalaren om alla avgifter och om den växelkurs som ska användas. Enligt artikel 49.2 andra meningen ska betalaren godkänna valutaväxlingstjänsten efter att ha mottagit denna information.

8.4.2 Val av valuta och valutaväxling

Regeringens förslag: Om en tjänst för växling av valuta erbjuds före det att betalningstransaktionen påbörjas, av betalningsmottagaren eller på platsen där försäljning sker, ska den som erbjuder valutaväxlingstjänsten uppge växelkursen och alla avgifter för tjänsten. Betalaren ska godkänna användningen av tjänsten innan transaktionen genomförs.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, förutom att det i promemorian inte anges att bestämmelsen avser s.k. POS (point-of-sale)-transaktioner.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* framför att det i författningskommentaren till bestämmelsen bör framgå att den endast omfattar s.k. POS-transaktioner som sker vid köpstället (point of sale) i samband med köp/försäljning av vara eller tjänst.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 49 har tagits upp i flera tolkningsuttalanden från Europeiska kommissionen. Av dessa framgår att kommissionen anser att artikeln avser metoder för valutaväxling som ger betalaren möjlighet att välja valuta (s.k. ”Dynamic Currency Conversion”). En ytterligare förutsättning för att artikeln ska vara tillämplig är, enligt samma tolkningsuttalande från kommissionen, att växlingstjänsten erbjuds på platsen där försäljning sker (eng. *point of sale*) eller av betalningsmottagaren. De växlingstjänster som här avses är sådana där betalaren (kunden) i samband med köpet ges möjlighet att välja vilken valuta som ska användas i transaktionen, och där betalningsmottagaren tillhandahåller information i förhand om den valutakurs som tillämpas och vilket belopp som betalaren ska erlägga i den valuta som väljs. Sådana växlingstjänster kan tillhandahållas av betalningsmottagaren på

försäljningsstället, t.ex. i ett fall då en butik erbjuder valutaväxling vid försäljning av varor, eller av betalningsmottagaren vid försäljning av varor över Internet.

En central komponent i de valutaväxlingstjänster som det här är fråga om är att betalaren (kunden) redan vid köptillfället väljer valuta och får information om vilken valutakurs som tillämpas för transaktionen. Enligt denna tolkning är direktivets artikel 49 inte tillämplig på betalningstransaktioner där valutaväxling sker men den faktiska valutakursen fastställs först i efterhand, t.ex. när ett framtida datum då betalning ska ske anges av betalaren och den faktiska kursen redovisas först vid detta senare datum.

En ytterligare aspekt av de valutaväxlingstjänster som omfattas av bestämmelsen är att betalaren (kunden) måste godkänna att valutaväxling sker. En förutsättning för att betalaren ska kunna fatta ett välgrundat beslut om att utnyttja eller avstå från att utnyttja valutaväxlingstjänsten är att den som tillhandahåller tjänsten också lämnar information till betalaren om alla avgifter samt den växelkurs som kommer att användas vid transaktionen. Denna information ska lämnas innan dess att betalaren väljer att utnyttja valutaväxlingstjänsten. Det bör dock inte uppställas några särskilda krav på att information ska lämnas viss tid i förväg. Många av de transaktioner som omfattas av denna bestämmelse sker då konto- eller kreditkort utnyttjas för köp av varor i butik. Det bör då vara tillräckligt att information om avgifter och växelkurs tydligt framgår, t.ex. på kortterminalens skärm vid användning av kortterminal, före det att betalaren godkänner köpet med utnyttjande av valutaväxlingstjänsten. Vid köp med konto- eller kreditkort över Internet bör motsvarande information tydligt framgå och vara väl synlig som en del av den information som betalaren får se innan denne godkänner transaktionen med utnyttjande av valutaväxlingstjänsten.

8.5 Undantag från informationskraven för vissa betalningsinstrument

8.5.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets artikel 34 innehåller bestämmelser om att vissa av informationskraven i direktivets avdelning III inte ska vara tillämpliga i fråga om betalningsinstrument som avser låga belopp. Bestämmelserna är också tillämpliga på elektroniska pengar. Enligt huvudregeln i artikel 34.1 gäller undantagen för betalningsinstrument som enligt ramavtalet enbart rör betalningstransaktioner på högst 30 euro eller har en utgiftströskel på 150 euro eller lagrar medel som inte vid något tillfälle överstiger 150 euro. Det framgår även indirekt av artikel 34.1 att undantaget enbart avser betalningsinstrument som omfattas av ett ramavtal mellan betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören. I fråga om sådana betalningsinstrument behövs betaltjänstleverantören enbart lämna information om betaltjänstens viktigaste kännetecken. Dessutom behövs betaltjänstleverantören inte tillämpa de regler i direktivet som anger hur avtalsvillkor får ändras. Även när det gäller den information som ska ges till betalaren respektive betalningsmottagaren efter det att en betalningstransaktion genomförts kan betaltjänstanvändaren ge mindre omfattande information när det är fråga om en betalningstransaktion med ett undantaget betalningsinstrument. En bestämmelse i artikel 34.2 ger medlemsstaterna möjlighet att för nationella betalnings-

transaktioner bestämma att de belopp som anges i artikel 34.1 får antingen sänkas eller fördubblas. När det gäller förbetalda betalningsinstrument får medlemsstaterna undanta sådana instrument som lagrar upp till 500 euro.

8.5.2 Undantag från informationskraven för betalningsinstrument som avser låga belopp

Regeringens förslag: Tillhandahållande av betaltjänster med elektroniska pengar eller betalningsinstrument som enligt ramavtalet enbart kan användas för betalningstransaktioner på högst motsvarande 30 euro, eller har en begränsning så att de kan användas för betalningstransaktioner på sammanlagt högst motsvarande 150 euro, eller lagrar medel som inte vid något tillfälle överstiger motsvarande 150 euro omfattas inte av vissa av lagens bestämmelser om avtalsvillkorsändringar, tillhandahållande och tillgängliggörande av information.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansbolagens Förening* anser att gränobeloppet i bestämmelsen om undantag från informationskrav bör höjas till vad som medges enligt direktivets artikel 34. *MasterCard* anser att undantagsbeloppet bör höjas till 500 euro.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets gränobelopp tillämpas

I promemorian föreslås att de belopp som anges i artikel 34.1 ska gälla. Möjligheten att höja eller sänka undantagsbeloppen, som ges i artikel 34.2, utnyttjas alltså inte. Som skäl för detta ställningstagande anges i promemorian) att det är angeläget för betaltjänstanvändaren att få information om betaltjänster för att kunna fatta välgrundade beslut och jämföra erbjudanden från olika betaltjänstleverantörer. Vidare sägs att det inte är osannolikt att särskilt förbetalda betalningsinstrument i stor utsträckning kommer att användas av personer som inte använder vanliga kreditkort och som överlag inte är insatta i vilka rättigheter de har. Mot denna bakgrund framhålls i promemorian att en höjning av undantagsbeloppen skulle försvaga skyddet för denna grupp av konsumenter. I promemorians författningskommentar anges att den föreslagna begränsningen på 30 euro avser varje enskild betalningstransaktion med ett visst betalningsinstrument, utan någon tidsbegränsning av hur ofta betalningstransaktioner kan genomföras med betalningsinstrumentet i fråga.

Finansbolagens Förening framför att nivån på undantagsbeloppen bör sättas så högt som direktivet medger, med hänsyn till konkurrensaspekter och i syfte att uppnå en rimlig administrativ börda för berörda företag. *MasterCard* anser att en höjning av undantagsbeloppet till den högsta tillåtna nivån ger incitament för betaltjänstleverantörer att även fortsättningsvis tillhandahålla betalningsinstrument av lågt värde samt elektroniska betalningsmedel. Dessutom skulle högre undantagsbelopp enligt MasterCard minska den administrativa bördan för berörda företag.

De betalningsinstrument som kan komma att omfattas av det nu föreslagna undantaget är sådana som möjliggör genomförande av betalningstransaktioner som avser begränsade belopp. Samtidigt kan det inte uteslutas att dessa betalningsinstrument i hög utsträckning nyttjas av personer som har begränsad möjlighet att få tillgång till andra betalningsinstrument och mindre kunskap om sina rättigheter. Det framstår därför som angeläget att betalningsinstrument som omfattas av undantaget inte omfattar alltför höga belopp. Detta behov framstår som särskilt angeläget med beaktande av att vissa undantagna betalningsinstrument – sådana som avser betalningstransaktioner på högst motsvarande 30 euro – kan användas flera gånger utan tidsbegränsningar. En betaltjänstanvändare kan därmed initiera flera betalningstransaktioner vars totala belopp avsevärt överstiger gränsen för varje enskild transaktion. Dessutom bör det beaktas att en enskild betaltjänstanvändare kan sluta ramavtal med flera olika betaltjänstleverantörer och därmed få möjlighet att använda flera olika betalningsinstrument som omfattas av undantaget. Detta innebär i sin tur att betaltjänstanvändaren kan initiera betalningstransaktioner med flera undantagna betalningsinstrument vars totala belopp avsevärt överstiger den övre gränsen för varje instrument för sig. Behovet av att skydda betaltjänstanvändarnas intressen och motverka att alltför stora totala betalningsvolymerna omfattas av undantaget talar för att de beloppsnivåer som anges i direktivets artikel 34.1 bör införas i lagen om betaltjänster. Detta innebär att betaltjänstanvändarnas befogade intresse av att få information tillgodoses. Samtidigt bibehålls möjligheten att begränsa informationsgivningen avseende de betalningsinstrument som avser de lägsta beloppen, för att minska de administrativa bördorna för de betaltjänstleverantörer som erbjuder dessa betalningsinstrument. Möjligheten att tillämpa andra beloppsgränser som ges i artikel 34.2 bör alltså inte utnyttjas.

Mindre omfattande krav på information

För de betalningsinstrument som omfattas av undantaget gäller att betaltjänstleverantören som tillhandahåller betalningsinstrumentet inte är skyldig att lämna eller tillgängliggöra lika omfattande information som enligt huvudreglerna i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Enligt direktivets artikel 34.1 räcker det om betaltjänstleverantören lämnar information om ”betaltjänstens viktigaste kännetecken, inklusive hur betalningsinstrumentet kan användas, ansvar, uttagna avgifter och annan väsentlig information som behövs för att fatta ett informerat beslut”. Dessutom ska betaltjänstleverantören meddela betaltjänstanvändaren var denne kan få tag i annan information och villkor som enligt direktivets huvudregel i artikel 42 (se närmare i avsnitt 8.6.2) normalt ska ges till betaltjänstanvändaren. I författningskommentaren till promemorians lagförslag anges att betaltjänstleverantören inte är förhindrad att tillhandahålla ytterligare information till betaltjänstanvändaren även i dessa fall. Däremot utvecklas det inte närmare vad som avses med uttrycket ”betaltjänstens viktigaste kännetecken”. I direktivets skäl 30 anges att kravet på information till betaltjänstanvändarna i fråga om de här aktuella betalningsinstrumenten bör begränsas till ”väsentlig information”.

Inledningsvis kan noteras att den information som här avses – väsentlig information om betaltjänstens viktigaste kännetecken – ska lämnas till betalaren innan ett avtal om tillhandahållande av betaltjänster ingås. Den förhandsinformation som kan anses väsentlig i dessa fall rör dels uppgifter om

hur betalningsinstrumentet används, dels sådana uppgifter om villkoren för betaltjänsten som är av central betydelse för betalaren. När det gäller uppgifter om hur betalningsinstrumentet används ska information lämnas till betalaren om de beloppsgränser som gäller för instrumentet i fråga, om sådana identifikationskoder eller andra uppgifter som betalaren behöver ange för att kunna initiera en betalningstransaktion och hur betalaren ska godkänna en betalningstransaktion eller återkalla ett godkännande. I fråga om villkoren för betaltjänst nämns två aspekter – information om ansvar och om uttagna avgifter – uttryckligen i direktivets artikel 34.1 a. När det gäller ansvar bör det framgå av informationen till betalaren vilka belopp som denne högst kan få stå för vid förluster på grund av icke auktoriserade transaktioner med betalningsinstrumentet. Det bör också framgå under vilka förutsättningar betalaren får stå för förluster upp till dessa belopp. Information om avgifterna för tillhandahållandet av betaltjänster är av stor vikt ur ett konsumentperspektiv eftersom tydlig information om olika avgifter gör det möjligt för konsumenten, eller som här betalaren, att jämföra olika leverantörers erbjudanden. Information om de avgifter som tas ut för tillhandahållandet av betaltjänster bör alltså lämnas till betalaren av betaltjänstleverantören. Eftersom ett syfte med den särskilda regleringen av betalningsinstrument som avser lägre belopp är att användningen av sådana instrument inte ska omges av ”överdrivna krav”, vilket framgår av direktivets skäl 30, bör det dock inte uppställas något krav på att betaltjänstleverantören ska tillhandahålla specificerad information om olika avgifter. Däremot är det av central betydelse att betalaren får tydlig information om det totala avgiftsuttaget i förväg. Om detta inte går att ange, exempelvis på grund av att avgifter tas ut vid användning av betalningsinstrumentet, ska information i stället ges om de totala fasta avgifterna samt om utformningen av de rörliga avgifter som utgår och dessas belopp.

Enligt artikel 34.1 b behöver betaltjänstleverantören inte heller tillämpa de regler i direktivet som anger hur avtalsvillkor får ändras, och som bl.a. innebär att information om föreslagna ändringar bör ges minst två månader i förväg, om någon annan form för informationsgivning har överenskommit i ramavtalet med betaltjänstanvändaren.

Av artikel 34.1 c framgår att parterna (betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren) också får komma överens i ramavtalet om att enbart begränsad information ska ges till betaltjänstanvändaren efter det att en betalningstransaktion genomförts. Enligt 34.1 c i får det avtalas att betaltjänstleverantören enbart ska tillhandahålla eller göra tillgänglig en hänvisning som gör det möjligt för betaltjänstanvändaren att identifiera betalningstransaktionen, dess belopp och eventuella avgifter. Om flera betalningstransaktioner av samma typ och till samma betalningsmottagare har genomförts, räcker det med att information om det totala beloppet och de totala avgifterna för dessa transaktioner lämnas eller hålls tillgänglig. Det följer av artikel 34.1 c ii att betaltjänstleverantören inte behöver lämna eller tillgängliggöra sådan information, om betalningsinstrumentet används anonymt eller om betaltjänstleverantören av andra skäl inte har tekniska möjligheter att tillhandahålla informationen. Betaltjänstleverantören ska dock alltid kunna ge en betalare möjlighet att kontrollera det belopp som lagrats. I s promemorian anges att betaltjänstanvändarens möjligheter att åberopa undantaget i artikel 34.1 c ii – dvs. att inte lämna eller göra tillgänglig information som gör det möjligt för betaltjänstanvändaren att identifiera betalningstransaktionen, dess belopp och eventuella avgifter– ska tolkas restriktivt.

Bestämmelserna om att parterna kan avtala om mindre långtgående informationsskyldighet efter det att en betalningstransaktion har genomförts syftar till att balansera behovet av tydlig och relevant information till betaltjänstanvändaren mot intresset av att betaltjänstleverantörerna inte åläggs skyldigheter som är alltför långtgående och kostsamma i förhållande till det ändamål som ska uppnås. Den nu aktuella bestämmelsen i direktivets artikel 34.1 c ii innebär att betaltjänstanvändaren i vissa fall enbart behöver lämna eller tillgängliggöra begränsad information efter det att en betalningstransaktion har genomförts. Om betalningsinstrumentet används anonymt eller om betaltjänstleverantören inte har tekniska möjligheter att tillhandahålla informationen, behöver ingen information alls lämnas till eller göras tillgänglig för betalningsmottagaren. I fråga om betalaren räcker det med att denne får möjlighet att kontrollera det belopp som lagrats på betalningsinstrumentet. Detta innebär sammantaget mycket begränsade krav på information, särskilt i jämförelse med de krav som enligt huvudregeln i artiklarna 47 och 48 gäller efter det att betalningstransaktioner har genomförts. Det framstår därför som angeläget att dessa mycket begränsade krav enbart gäller i de fall då betaltjänstleverantören av objektiva skäl inte har möjlighet att lämna eller tillgängliggöra information. Så är fallet i fråga om betalningsinstrument som används anonymt, där betaltjänstleverantören inte ens har sådan information om betaltjänstanvändaren som gör det möjligt att lämna eller tillgängliggöra information. Möjligheten att begränsa informationsgivningen för andra än anonyma betalningsinstrument, med åberopande av att betaltjänstleverantören ”inte har tekniska möjligheter att tillhandahålla informationen”, bör dock tolkas restriktivt. Detta undantag bör endast kunna åberopas i de fall när det saknas tillgängliga tekniska lösningar som gör det möjligt för betaltjänstleverantören att lämna eller tillgängliggöra sådan information som avses i artikel 34.1 c i). En betaltjänstleverantör som har valt att inte använda sig av existerande tekniska lösningar, exempelvis på grund av att dessa anses kostsamma, bör således inte kunna åberopa undantaget. I detta sammanhang bör det noteras att direktivets skäl 30 bl.a. anger att kraven på information avseende betalningsinstrument för låga belopp också bör ”beakta de tekniska möjligheter som på goda grunder kan förväntas av instrument som är avsedda för betalning av låga belopp”. I den mån den tekniska utvecklingen gör det möjligt för betaltjänstleverantörer att i högre utsträckning tillhandahålla information avseende betalningsinstrument som avser låga belopp, minskar också deras möjligheter att åberopa undantaget i artikel 34.1 c ii. Det bör avslutningsvis framhållas att det redan av denna bestämmelse i betaltjänstdirektivet framgår att en betalare alltid ska kunna kontrollera det belopp som lagrats.

8.6 Informationsskyldighet vid enstaka betalningstransaktioner

8.6.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets avdelning III innehåller relativt omfattande bestämmelser om skyldighet för betaltjänstleverantörer att lämna information till betaltjänst-användaren eller göra information tillgänglig för denne i samband med enstaka betalningstransaktioner. Informationskraven i direktivet avser allmän förhands-information om avgifter, genomförandetid m.m. (artikel 36 och artikel 37), information efter det att en betalningsorder mottagits (artikel 38) och information

efter genomförandet av en betalningstransaktion (artikel 39). Det följer dock av artikel 35.2 att informationskyldigheten är begränsad när en betalningsorder överförs med ett betalningsinstrument som omfattas av ett ramavtal. I dessa fall behöver betaltjänstleverantören inte lämna eller göra tillgänglig sådan information som betaltjänstanvändaren fått eller kommer att få enligt ramavtalet med den andre betaltjänstleverantör som tillhandahåller betalningsinstrumentet.

8.6.2 Informationsskyldighet vid enstaka betalningstransaktioner

Regeringens förslag: Bestämmelser om vilken information som ska lämnas eller göras tillgänglig av en betaltjänstleverantör i samband med genomförande av enstaka betalningstransaktioner införs i lagen om betaltjänster. Betaltjänstleverantören är skyldig att lämna eller tillgängliggöra information om vilka uppgifter som betaltjänstanvändaren måste uppge för att genomföra en betalningsorder, maximal genomförandetid, samtliga avgifter, och, vid betalningstransaktioner som inbegriper valutaväxling, information om tillämplig faktisk växelkurs eller referensväxelkurs.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansbolagens Förening* anser att det i lag bör framgå att betaltjänstleverantören kan fullgöra informationsskyldigheten vid enstaka betalningstransaktioner genom tillhandahållande av kopia av utkast till avtal om enskild transaktion eller utkast till betalningsorder med villkor och relevant information, enligt direktivets artikel 36.3.

Skälen för regeringens förslag

Reglernas tillämpningsområde

I promemorian föreslås bestämmelser som genomför direktivets artiklar 35–39.

Såvitt avser artikel 35.2 om begränsad informationsskyldighet vid användning av betalningsinstrument som omfattas av ramavtal bör en bestämmelse som i sak motsvarar den artikeln införas i lagen om betaltjänster. Det framstår däremot som överflödigt att ta in bestämmelsen i artikel 35.1, som enbart anger reglernas tillämpningsområde, i en särskild bestämmelse i lagen. Det kan i stället framgå av olika enskilda bestämmelser att de är tillämpliga på enstaka betalningstransaktioner.

Förhandsinformation vid enstaka betalningstransaktioner

I promemorian föreslås en bestämmelse som i sak motsvarar artikel 36.1 och 36.2, och som även räknar upp den information som ska lämnas till betaltjänstanvändaren eller hållas tillgänglig för denne enligt artikel 37. Det framgår inte uttryckligen av bestämmelsen huruvida skyldigheten att lämna information eller göra information tillgänglig får fullgöras genom tillhandahållande av en kopia på utkast till avtal eller betalningsorder som innehåller sådan information. Däremot anges i promemorians författningskommentar att informa-

tionsskyldigheten kan uppfyllas genom tillhandahållande av ett utkast till avtal om enstaka betaltjänst, eller utkast till betalningsorder, om utkastet i fråga innehåller samma information och villkor. *Finansbolagens Förening* har framfört att det i lag bör framgå att betaltjänstleverantören kan fullgöra informations-skyldigheten vid enstaka betalningstransaktioner genom tillhandahållande av kopia av utkast till avtal om enskild transaktion eller utkast till betalningsorder med villkor och relevant information, på det sätt som möjliggörs enligt direktivets artikel 36.3.

Inledningsvis kan här noteras att bestämmelsen i direktivets artikel 36.3 inte är en sådan bestämmelse som medlemsstaterna kan välja att införa. Enligt regeringens bedömning är det däremot inte nödvändigt att uttryckligen i lag ange att informationsskyldigheten får fullgöras på något av de sätt som anges i artikel 36.3, dvs. genom tillhandahållande av kopia av utkast till avtal om enstaka betalningstransaktion, eller av utkast till betalningsorder, med angivande av villkor och relevant information. Artikel 36.3 utgör närmast ett förtydligande av artikel 36.1 genom att ange två – av flera möjliga – sätt att fullgöra den informationsskyldighet som framgår av artikel 36.1. Detta kan framgå av författningskommentaren till nu aktuell bestämmelse i lagen om betaltjänster, men behöver inte uttryckligen anges i lagen. I författningskommentaren kan även framhållas att den information som omfattas av bestämmelsen ska lämnas eller hållas tillgänglig utan att betaltjänstanvändare behöver betala någon avgift för informationsgivningen.

Däremot bör det av bestämmelsen uttryckligen framgå vilken information som ska lämnas eller göras tillgänglig för betaltjänstanvändaren. Det rör sig dels om information om vilka uppgifter som en betaltjänstanvändare ska uppge för att en betalningsorder ska kunna genomföras, t.ex. unika identifikationskoder som IBAN-nummer eller BIC-kod. Dessutom ska betaltjänstleverantören kunna uppge den maximala genomförandetiden för betalningstransaktionen. Enligt ett tolkningsuttalande från Europeiska kommissionen innebär detta att betaltjänstleverantören ska lämna eller tillgängliggöra information om hur lång tid det maximalt får ta från det att betalarens betaltjänstleverantör mottar medel från betalaren till dess att medlen nått betalningsmottagarens betaltjänstleverantör och kan disponeras av betalningsmottagaren. Betaltjänstleverantören ska också kunna uppge samtliga de avgifter som ska betalas och, i tillämpliga fall, en specificering av dessa avgifter. Om betalningstransaktionen innebär växling mellan valutor, ska betaltjänstleverantören också lämna eller tillgängliggöra information om den faktiska växelkurs som ska användas för transaktionen, alternativt en referensväxelkurs. I detta sammanhang kan noteras att Europeiska kommissionen i ett tolkningsuttalande framhållit att en betaltjänstleverantör som uppger en viss växelkurs måste använda denna kurs vid genomförandet av betalningstransaktionen, och att en betaltjänstleverantör som avser att tillämpa en referensväxelkurs måste ange hur denna fastställs (som exempel ges att referenskursen anges genom hänvisning till den kurs som ges av någon leverantör av finansiell information som t.ex. Reuters). Vidare framgår att eventuella avgifter som påverkar den faktiska växelkursen måste anges. I ett av de exempel som kommissionen anger som godkänd informationsgivning avseende växelkurser lämnar betaltjänstleverantören inte någon information om att avgifter tas ut på ett sätt som innebär en – för betaltjänstanvändaren – något mindre förmånlig växelkurs. I det givna exemplet anges att växelkursen ”fastställs utifrån” (eng. *is derived from*) en viss offentligt tillgänglig källa, men det anges inte att betaltjänstleverantören tar ut en avgift som innebär att den faktiska växel-

kursen blir mindre förmånlig för betaltjänstanvändaren än den kurs som anges hos källan. Kommissionens tolkningsuttalande i denna del framstår inte som helt förenligt med direktivets artikel 37.1, där det bl.a. anges att information om samtliga avgifter för betalningstransaktionen ska lämnas till eller hållas tillgängliga för betaltjänstanvändaren. Enligt regeringens bedömning bör, då en referensväxelkurs används, information om samtliga avgifter som tas ut i samband med växlingen lämnas eller göras tillgänglig för betaltjänstanvändaren i förhand.

Formerna för informationsgivning

Enligt direktivets artikel 36.1 ska informationen och villkoren, vid enstaka betalningstransaktioner, lämnas till betaltjänstanvändaren eller göras åtkomliga för denne på ett lättillgängligt sätt. I skäl 25 till direktivet anges att det vid enstaka betalningstransaktioner inte bör krävas i varje enskilt fall att information ska lämnas på papper eller via något annat varaktigt medium, eftersom betalaren vanligtvis är närvarande när betalningsordern ges. Vidare framgår att betaltjänstleverantören i stället kan lämna muntlig information vid "betjeningen" eller göra information åtkomlig på annat sätt som t.ex. genom att anslå villkoren i sina lokaler. Dessutom bör betaltjänstleverantören lämna eller tillhandahålla information om var närmare upplysningar finns att tillgå, exempelvis genom hänvisning till en webbadress.

I detta sammanhang bör framhållas att det i samband med enstaka betalningstransaktioner alltså *inte* uppställs någon skyldighet för betaltjänstleverantören att alltid lämna information till betaltjänstanvändaren. I stället gäller att betaltjänstleverantören ska hålla informationen tillgänglig för betaltjänstanvändaren. Distinktionen mellan att lämna information och att hålla information tillgänglig klargörs i skäl 27 till direktivet, där det anges att tillgängliggörande av information innebär att informationen bör "göras tillgänglig för betaltjänstanvändaren med beaktande av dennes eventuella begäran om ytterligare information". Dessutom anges att betaltjänstanvändaren vid tillgängliggörande bör vidta någon aktiv åtgärd för att få informationen, t.ex. genom att begära den från betaltjänstleverantören, logga in till en bankkontobrevlåda eller föra in ett bankkort i en kontoutdragsskrivare. Avsikten är att betaltjänstanvändaren enkelt ska kunna tillgodogöra sig informationen och villkoren, vilket innebär att dessa bör finnas i en handling eller i annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för betaltjänstanvändaren. Dessutom ska informationen och villkoren vara skrivna på ett klart och lättförståeligt sätt och på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, om inte betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren har kommit överens om att ett annat språk ska användas i stället. Om betaltjänstanvändaren begär det, ska betaltjänstleverantören dessutom tillhandahålla informationen och villkoren på papper eller något annat varaktigt medium.

Om ett avtal om en enstaka betalningstransaktion ingås på distans och det är betaltjänstanvändaren som har tagit initiativet till att ingå avtalet på det sättet, och betaltjänstleverantören inte har möjlighet att uppfylla sin informationskyldighet, ska denne i stället lämna informationen eller göra den tillgänglig omedelbart efter det att betalningstransaktionen har genomförts. Denna regel är tillämplig i samtliga fall då avtal om en enstaka betalningstransaktion ingås på betaltjänstanvändarens initiativ utan att betaltjänstleverantören och betaltjänst-

användaren befinner på samma plats. Europeiska kommissionen har i ett tolkningsuttalande angående direktivets artikel 36.2 hänvisat till definitionen av ”teknik för distanskommunikation” i artikel 4.24 och framfört att regeln i artikel 36.2 är tillämplig i alla de fall då avtal om betaltjänster ingås utan att betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren är fysiskt närvarande på samma plats. Som exempel på betaltjänster som typiskt sett ingås på distans har kommissionen nämnt betalningstransaktioner som initieras av betaltjänst-användaren över telefon eller Internet. Det avgörande för bedömningen av huruvida betaltjänstleverantören får lämna information eller hålla den tillgänglig först efter det att betalningstransaktionen har genomförts är sålunda huruvida avtalet om en enstaka betalningstransaktion sluts utan att de båda är fysiskt närvarande på samma plats. Detta innebär också att i de möjligen ovanliga fall då en betaltjänstanvändare tar initiativ till en enstaka betalningstransaktion i en form som typiskt sett används vid distanskommunikation (t.ex. via Internet), men betaltjänstleverantören eller en representant för denne är fysiskt närvarande på samma plats som betaltjänstanvändaren, är betaltjänstleverantören skyldig att lämna information eller göra den tillgänglig före det att avtal ingås. Denna situation kan uppstå t.ex. då betaltjänstanvändaren avser att initiera en enstaka betalningstransaktion genom att använda en dator i betaltjänstleverantörens lokaler.

Information till betalaren när en betalningsorder har mottagits

Direktivets artikel 38 innehåller bestämmelser om vilken information som betaltjänstleverantören ska lämna till eller hålla tillgänglig för betalaren efter det att en betalningsorder från denne har mottagits. Samma formkrav gäller för denna information som för förhandsinformationen, dvs. att den ska finnas i en handling eller i annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för betalaren utan att denne behöver använda t.ex. någon särskild teknisk utrustning. Dessutom ska informationen och villkoren vara skrivna på ett klart och lättförståeligt sätt och på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, utom om betaltjänstleverantören och betalaren har kommit överens om att ett annat språk ska användas i stället. Om betalaren begär det ska betaltjänstleverantören dessutom tillhandahålla informationen och villkoren på papper eller något annat varaktigt medium. Den specifika information som ska lämnas till eller hållas tillgänglig för betalaren efter mottagandet av betalningsordern avser uppgifter om betalningstransaktionens belopp, den dag då betalningsordern togs emot samt storleken på eventuella avgifter som ska betalas av betalaren och i tillämpliga fall en specificering av beloppen för dessa avgifter. Dessutom ska information lämnas eller tillgängliggöras som gör det möjligt att identifiera betalningstransaktionen och, i tillämpliga fall, uppgifter om betalningsmottagaren. Om genomförandet av betalningstransaktionen innebär växling mellan valutor ska betalningstransaktionens belopp anges i den valuta som används i betalningsordern. Om den växelkurs som användes vid betalningstransaktionen inte var densamma som angetts i förhandsinformationen ska informationsgivaren (betalarens betaltjänst-leverantör) ange eller hänvisa till den växelkurs som denne använde vid betalningstransaktionen, samt även betalningstransaktionens belopp efter valutaväxlingen.

Motsvarande bestämmelser föreslås i promemorian. I promemorians lagförslag används dock uttrycket ”snarast” i stället för det i direktivet använda

”omedelbart” för att ange den tidsram inom vilken betalarens betaltjänstleverantör måste lämna information till, eller tillgängliggöra information, för betalaren efter det att dennes betalningsorder har mottagits. Med uttrycket ”snarast” avses, enligt promemorians författningskommentar, att betaltjänstleverantören ska lämna eller göra information tillgänglig för betalaren utan dröjsmål efter det att betalningsordern har tagits emot. Specifikt anges att informationen ska lämnas eller göra tillgänglig inom några sekunder från det att betalningsordern kommit in elektroniskt eller, om betalningsordern lämnats över disk, innan betalaren lämnar lokalen. Som skäl för att i svensk lag använda uttrycket ”snarast” i stället för direktivets ”omedelbart” anges i promemorian att uttrycket snarast används i distans- och hemförsäljningslagens (2005:59) bestämmelser om lämnande av information. Enligt promemorian bör tidskravet utformas så att det ligger i linje med denna lag, vilket anges vara förenligt med direktivet och inte gå ut över konsumentens intresse.

Krav på att viss information och avtalsvillkor ska ges av en näringsidkare till en konsument, efter det att ett avtal avseende finansiella tjänster eller finansiella instrument har slutits mellan dem med användande av medel för distanskommunikation, finns i 3 kap. 3 § fjärde stycket distans- och hemförsäljningslagen. Av bestämmelsen framgår att informationen ska ges snarast efter det att avtal ingåtts. Enligt samma lags 3 kap. 4 § andra stycket gäller på motsvarande sätt vid telefonförsäljning att viss information och samtliga avtalsvillkor ska ges till konsumenten snarast efter det att ett avtal ingåtts.

I detta sammanhang kan noteras att det i författningskommentaren till 3 kap. 3 § distans- och hemförsäljningslagen anges att uttrycket ”snarast” innebär ett krav på näringsidkaren att lämna eller sända informationen till konsumenten samma dag som avtalet ingås (prop. 2004/05:13 s. 158). Av författningskommentaren till samma lags 3 kap. 4 § framgår att uttrycket ”snarast” även i det sammanhanget innebär ett krav på att information lämnas eller sänds till konsumenten samma dag som avtalet ingås (a.a. s. 160).

Enligt regeringens bedömning bör det i möjligaste mån upprätthållas en enhetlig terminologi i den lagstiftning som rör informationsgivning vid tillhandahållande av finansiella tjänster. Det framstår därför som mindre lämpligt att i den nu aktuella lagstiftningen använda uttrycket ”snarast” och ge det en innebörd som skiljer sig från vad som avses när samma uttryck används i distans- och hemförsäljningslagen. I stället bör det i bestämmelsen anges att information ska lämnas eller tillgängliggöras så snart som möjligt efter det att betalningsordern mottagits. Den närmare tidsramen för informationsgivning i de fall som omfattas av den nu aktuella bestämmelsen skiljer sig dessutom åt beroende på omständigheterna i samband med avtalsslutandet. I vissa fall då en betalningsorder mottagits på elektronisk väg kan betaltjänstleverantören lämna informationen inom någon minut efter mottagandet, t.ex. i ett e-postmeddelande. Att inte tillgängliggöra eller lämna information inom denna tid skulle strida mot direktivets krav på omedelbar informationsgivning. I andra fall när betalaren inte fysiskt överlämnar betalningsordern till betaltjänstleverantören kan det dock, beroende på vilka rutiner som tillämpas av betaltjänstleverantören, vara ogörligt att lämna eller tillgängliggöra informationen direkt i anslutning till mottagandet. I dessa fall bör kravet på snabbhet i informationsgivningen innebära att betaltjänstleverantören ska lämna, tillgängliggöra eller sända informationen till betalaren samma dag som betalningsordern mottagits. Beroende på faktorer som t.ex. postgång kan detta få till följd att betalaren i praktiken får tillgång till informationen först en eller flera dagar senare. Betaltjänstleverantören fullgör

dock sin informationsgivningsskyldighet i detta sammanhang genom att vidta de åtgärder som krävs för att informationen ska lämnas, tillgängliggöras eller sändas till betalaren samma dag som betalningsorder mottagits. I dessa fall, då betaltjänstleverantören inte har möjlighet att lämna eller tillgängliggöra information genom t.ex. elektronisk kommunikation, gäller alltså motsvarande krav som enligt 3 kap. 3 och 4 §§ distans- och hemförsäljningslagen. Distinktionen mellan distans- och hemförsäljningslagen och den nu föreslagna lagstiftningen är att betaltjänstleverantören enligt de nu föreslagna bestämmelserna är skyldiga att lämna eller tillgängliggöra informationen snabbare om detta är tekniskt möjligt. Att tillämpa en tidsgräns motsvarande den som anges i 3 kap. 3 och 4 §§ distans- och hemförsäljningslagen även i dessa fall skulle, som nämnts ovan, strida mot direktivets krav på omedelbart tillgängliggörande eller lämnande av information.

Information till betalningsmottagaren när en betalningstransaktion har genomförts

Direktivets artikel 39 uppställer regler om att viss information ska lämnas till eller göras tillgänglig för betalningsmottagaren av dennes betaltjänstleverantör omedelbart efter det att betalningstransaktionen har genomförts. Den information som ska ges till eller hållas tillgänglig för betalningsmottagaren motsvarar till stor del den information som betalaren ska ges tillgång till enligt artikel 38, och omfattas av samma språk- och övriga formkrav som denna information. Av artikel 39 a framgår att uppgifter om betalaren och om den information som överförts tillsammans med betalningstransaktionen ska lämnas eller göras tillgängliga ”i tillämpliga fall”. I ett tolkningsuttalande har Europeiska kommissionen uttalat att det som avses med uttrycket ”i tillämpliga fall” är att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 av den 15 november 2006 om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel ska följas vid informationsgivningen .

I promemorians författningskommentar till den bestämmelse som genomför artikel 39 noteras att EG-förordning 1781/2006 bl.a. uppställer krav på att alla betalningstransaktioner ska kunna spåras i betalningssystemet, men också att betalaren kan få vara anonym i förhållande till betalningsmottagaren och att information om betalarens identitet då inte ska ges till betalningsmottagaren. Av promemorians författningskommentar framgår vidare att kravet på att information ska lämnas eller tillgängliggöras ”snarast” innebär att detta ska ske inom några sekunder från det att transaktionen genomförts.

I detta sammanhang, liksom i det föregående, aktualiseras behovet av en konsekvent terminologi avseende uttrycket snarast, med hänsyn till hur detta uttryck har tolkats i distans- och hemförsäljningslagens 3 kap. 3 och 4 §§. Även i fråga om den information som betalningsmottagaren ska få eller kunna tillgodogöra sig genom sin betaltjänstleverantör gäller att den ska lämnas eller göras tillgänglig så snart som möjligt efter det att betalningstransaktionen har genomförts. Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har möjlighet att göra detta genom t.ex. genom att skicka ett e-postmeddelande eller tillhandahålla informationen på något annat sätt i direkt anslutning till transaktionens genomförande, ska betaltjänstleverantören vara skyldig att ombesörja informationsgivningen på detta sätt. När betalningsmottagarens betaltjänstleverantör inte har någon praktisk möjlighet att lämna eller tillgängliggöra

information till betalningsmottagaren direkt i anslutning till att betalningstransaktionen genomförs, ska betaltjänstleverantören i stället tillse att informationen tillgängliggörs för, lämnas eller sänds till betalningsmottagaren samma dag som betalningstransaktionen har genomförts.

8.7 Informationsskyldighet vid ramavtal

8.7.1 Inledning

Regler om informationsskyldighet i samband med slutande av ramavtal om betaltjänster finns i direktivets artiklar 40–48. Dessa artiklar innehåller bestämmelser om förhandsinformation, tillhandahållande av information och avtalsvillkor, förändringar i avtalsvillkoren, om avslutande av ramavtal och om informationsgivning i samband med enstaka betalningstransaktioner som genomförs inom ramen för ramavtalet. Reglerna är relativt detaljerade och omfattande, särskilt i fråga om den information och de villkor som betaltjänstleverantören ska lämna till betaltjänstanvändaren före det att ramavtal sluts mellan dem.

8.7.2 Förhandsinformation vid ramavtal om betaltjänster

Regeringens förslag: Bestämmelser om vilken information och vilka avtalsvillkor som ska lämnas till en betaltjänstanvändare innan denne ingår ett ramavtal om betaltjänster med en betaltjänstleverantör tas in i lagen om betaltjänster.

Information och villkor ska vara lättförståeliga, och skrivna på svenska om inget annat avtalats. Om betaltjänstanvändaren tar initiativ till att sluta avtal på distans, ska betaltjänstleverantören lämna information och villkor till betaltjänstanvändaren så snart som möjligt efter det att ramavtalet ingåtts.

Betaltjänstleverantören är skyldig att lämna eller tillgängliggöra information om sig själv, huvuddragen i den tillhandahållna betaltjänsten (inklusive uppgift om maximal genomförandetid), avgifter, ränta och växelkurser, formerna för kommunikation och informationsgivning, skydds- och rättelseåtgärder, ändringar i och uppsägning av avtal samt om tvistlösning.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* anser att den i promemorian föreslagna bestämmelsen, där det anges att information ska ges ”i god tid” innan avtalslutande, inte ger tillräcklig ledning avseende hur lång tid i förväg som information ska ges.

Skälen för regeringens förslag

Formerna för informationsgivning

I direktivets artikel 41.1 anges att betaltjänstleverantör i god tid innan en betaltjänstanvändare binds av något ramavtal eller erbjudande ska lämna viss information och avtalsvillkor till denne. Den information och de villkor som ska ges räknas upp i artikel 42. Om ett ramavtal har ingåtts på distans på begäran av betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören inte har möjlighet att lämna information innan avtalet sluts, ska sådan information, enligt artikel 41.2, i stället lämnas av betaltjänstleverantören omedelbart efter det att ramavtalet har ingåtts. Det framgår av artikel 41.3 att informationsskyldigheten enligt artikelns punkt 1 får fullgöras genom tillhandahållande av en kopia på utkastet till ramavtal som innehåller den information och de villkor som enligt artikel 42 ska lämnas till betaltjänstanvändaren.

I promemorian föreslås bestämmelser som genomför direktivets artikel 41 och till stor del är identiska med formuleringarna i direktivet. Det framgår inte uttryckligen av den i promemorian föreslagna bestämmelsen att informations-skyldigheten – enligt artikel 41.3 – kan fullgöras genom att betaltjänst-leverantören tillhandahåller en kopia av ett utkast till ramavtal som innehåller den information som ska ges till betaltjänstanvändaren enligt artikel 42. På samma sätt som i fråga om information avseende enstaka betalningstransaktioner (se avsnitt 8.5.2) gäller även här att direktivets bestämmelser ska genomföras. Det är dock inte heller här nödvändigt att direkt i lagen ange att informations-skyldigheten kan fullgöras genom tillhandahållande av en kopia av ett utkast till ramavtal. Detta kan klargöras i författningskommentaren. I författnings-kommentaren kan tydliggöras att den information som omfattas av bestämmelsen ska lämnas eller hållas tillgänglig utan att betaltjänstanvändare behöver betala någon avgift för informationsgivningen.

Enligt artikel 41.1 ska betaltjänstleverantören *lämna* informationen till betaltjänstleverantören, på papper eller via något annat varaktigt medium. Detta skiljer sig från motsvarande bestämmelse i fråga om enstaka betalnings-transaktioner – i direktivets artikel 36.1 – där det anges att betaltjänstanvändaren ska *ges tillgång till* informationen och att informationen *på begäran från betaltjänstanvändaren* ska tillhandahållas på papper eller via något annat varaktigt medium. I direktivets skäl 27, som även nämnts i avsnitt 8.5.2, tydliggörs distinktionen mellan de båda sätten att tillhandahålla information. Där anges att lämnande av information innebär att informationen ”aktivt lämnas av betaltjänstleverantören vid lämplig tidpunkt enligt detta direktiv utan att betaltjänstanvändaren begär det”. Kraven på tydlighet, lättförståelighet och det språk som ska användas är dock desamma för enstaka betalningstransaktioner och ramavtal.

På samma sätt som i fråga om avtal om enstaka betalningstransaktioner gäller att om ett ramavtal ingås på distans på betaltjänstanvändarens initiativ, och betaltjänstleverantören inte har möjlighet att uppfylla sin informationsskyldighet, ska denne i stället lämna informationen eller göra den tillgänglig omedelbart efter det att ramavtalet har ingåtts. Denna regel är tillämplig i samtliga fall då ramavtal ingås på betaltjänstanvändarens initiativ utan att betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren befinner sig på samma plats. Med hänvisning till de tolkningsuttalanden från Europeiska kommissionen som nämnts i avsnitt 8.5.2

bör det avgörande för bedömningen av huruvida betaljänstleverantören får lämna information först efter det att ramavtalet har ingåtts vara huruvida ramavtalet ingås utan att de båda parterna är fysiskt närvarande på samma plats.

Kravet på informationsgivning via ett varaktigt medium

Enligt direktivets artikel 43 ska betaljänstanvändaren alltid, under den tid då avtalsförhållandet består, ha rätt att på begäran erhålla ramavtalsvillkoren samt den information och de villkor som anges i artikel 42 på papper eller via något annat varaktigt medium. Av skäl 26 till direktivet framgår att konsumenten bör kunna begära att få förhandsinformation och ramavtalet på papper när som helst under avtalsförhållandet för att kunna jämföra betaljänstleverantörernas tjänster och villkor och vid tvist kunna kontrollera sina avtalade rättigheter och skyldigheter. I ljuset av det som anges i direktivets skäl 26 förefaller bestämmelsen i artikel 43 syfta till att ge betaljänstanvändaren möjlighet att utan kostnad få tillgång till information och villkor för att kunna bedöma olika betaljänstleverantörers erbjudanden och tillvarata sina rättigheter gentemot den betaljänstleverantör som betaljänstanvändaren har ingått ramavtalet med. När betaljänstanvändarna ges tillgång till kostnadsfri information och villkor från de betaljänstleverantörer som de har ingått ramavtal med innebär detta dels bättre förutsättningar för konkurrens mellan olika betaljänstleverantörer, dels bättre möjligheter för betaljänstanvändarna att tillvarata sin rätt gentemot betaljänstleverantörerna.

Bestämmelser som motsvarar direktivets artikel 43 bör införas i lagen om betaljänster. I skäl 24 till direktivet ges exempel på vad som, utöver papper, utgör ett varaktigt medium vid informationsgivning i samband med ramavtal. Ett varaktigt medium kan vara en kontoutdragsskrivare (eng. *account printer*), en diskett, en cd-romskiva, en dvd-skiva eller en hårddisk i en persondator på vilken e-post kan lagras. Dessutom anges i samma skäl till direktivet att en webbplats utgör ett varaktigt medium om den är tillgänglig för användning i framtiden under en tid som är lämplig för informationens syfte och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen. Det framhålls också att betaljänstleverantören och betaljänstanvändaren bör ha möjlighet att i ramavtalet komma överens om på vilket sätt information om genomförda betalningstransaktioner ska lämnas. Som exempel ges att all information om ett betalkonto vid Internetbanktjänster ska göras tillgänglig online.

Betaljänstleverantören och betaljänstanvändaren kan alltså i ramavtalet komma överens om formerna för informationsgivningen, förutsatt att ramavtalsvillkoren samt övrig information och villkor ges till betaljänstanvändaren via något varaktigt medium om denne begär att få ta del av dem. Om betaljänstleverantören och betaljänstanvändaren i ett ramavtal om tillhandahållande av betaljänster över Internet har överenskommit att information och villkor ska tillhandahållas online genom att betaljänstanvändaren får meddelanden – exempelvis e-postmeddelanden eller information i s.k. ”pop-up”-fönster när denne t.ex. besöker den personliga webbplats som används för tillhandahållandet av betaljänster – är detta förenligt med direktivets regler i artikel 41. Det bör dock noteras att kravet på varaktighet förutsätter att betaljänstanvändaren kan få förnyad tillgång till informationen. Europeiska kommissionen har i ett tolkningsuttalande angett att en länk till en webbsida kan utgöra information via ett varaktigt medium förutsatt att betaljänstanvändaren får länken skickad till sig

personligen och om länken gör det möjligt att få tillgång till informationen under så lång tid som framstår som motiverad med hänsyn till informationens syfte (eng. *[a link]...personally addressed to the payment service user, [...] accessible for future reference and [that] allows the unchanged reproduction of the information stored for a period of time adequate for the purpose of information*)

Kommissionens tolkning synes innebära att ett förfarande där en betaltjänstanvändare får ett meddelande med en länk till ytterligare information per e-post eller genom ett ”pop-up”-fönster på den personliga webbsida som används för tillhandahållandet av betaltjänster är förenligt med direktivets regler i denna del. Denna tolkning framstår också som väl avvägd. Det bör dock särskilt framhållas att informationsgivningen måste beakta betaltjänstanvändarnas olika behov. En betaltjänstanvändare som inte använder sig av några webb-baserade tjänster bör heller inte ges information enbart i elektronisk form, även om denna uppfyller kraven på att utgöra ett varaktigt medium.

Tidpunkten för tillhandahållande av förhandsinformation och avtalsvillkor

I direktivets artikel 41.1 anges att information som huvudregel ska ges till betaltjänstanvändaren i god tid innan denne binds av något ramavtal eller erbjudande. I promemorian föreslås en bestämmelse med samma innebörd. Det anges också i författningskommentaren till promemorians bestämmelse att uttrycket ”i god tid” innebär att betaltjänstanvändaren ska ges tid att kunna fatta ett välgrundat beslut. *Sveriges advokatsamfund* anser att den i promemorian föreslagna bestämmelsen med den förklaring som ges i författningskommentaren inte ger tillräcklig ledning avseende hur lång tid i förväg som information ska ges.

I detta sammanhang kan noteras att det i den engelska språkversionen av direktivets artikel 41.1 anges att informationen ska ges ”*in good time before the payment service user is bound by any framework contract or offer*”, medan den franska språkversionen anger att informationen ska ges ”*bien avant que l'utilisateur de services de paiement ne soit lié par un contrat-cadre ou une offre*”. Båda dessa språkversioner förefaller uppställa ett krav på att viss tid förflyter mellan det att informationen ges och ramavtalet ingås. Motsatsvis följer av detta att en alltför kort tidsrymd mellan det att informationen lämnas till betaltjänstanvändaren och ramavtalsslutandet inte är förenligt med direktivets regler.

Det bör dock i detta sammanhang noteras att det i artikel 3.1 i direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter²¹ anges att information ska ges till en konsument ”i rimlig tid” innan denne blir bunden av ett distansavtal. I den engelska versionen av direktivet motsvaras detta av uttrycket ”*in good time*” medan uttrycket ”*en temps utile avant que*” används i den franska versionen. I distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) har uttrycket ”i rimlig tid” använts i t.ex. 3 kap. 3 § som reglerar informationsgivning vid ingående av distansavtal om finansiella tjänster. Även om de uttryck som

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (EGT L 271, 9.10.2002 s. 16, Celex 32002L0065).

använts i de svenska, franska och engelska språkversionerna av betaltjänst- respektive distansförsäljningsdirektivet framstår som något inkonsekventa bör en enhetlig terminologi eftersträvas vid genomförandet av betaltjänstdirektivet. Uttrycket ”i rimlig tid” bör därför användas i stället för det i direktivet angivna ”i god tid”. I detta sammanhang kan noteras att det i förarbetena till distans- och hemförsäljningslagen uttalades att uttrycket ”i rimlig tid” innebär en förpliktelse för näringsidkaren att ge informationen senast i samband med att han ger konsumenten ett erbjudande som denne kan besvara utan ytterligare förhandlingar. Dessutom framgår att näringsidkaren är oförhindrad att ge informationen redan på ett tidigare stadium under sin marknadsföring (prop. 2004/05:13 s. 131 och 132). Motsvarande överväganden gör sig gällande i fråga om den nu aktuella bestämmelsen. Med hänsyn tagen till behovet av enhetliga regler för informationsgivning vid tillhandahållande av finansiella tjänster bör samma bedömningsgrunder tillämpas även i detta sammanhang. Betaltjänstleverantören ska alltså ge informationen senast i samband med att han ger betaltjänstanvändaren ett erbjudande som denne kan besvara utan ytterligare förhandlingar.

Förhandsinformationens innehåll

Direktivets artikel 42 innehåller detaljerade bestämmelser om vilken information som betaltjänstleverantören ska lämna till betaltjänstanvändaren i förväg, innan avtal om betaltjänster ingås mellan denne och betaltjänstleverantören. I promemorian föreslås en bestämmelse som i sak motsvarar denna artikel, men också innehåller vissa regler om hur informationen ska vara språkligt utformad och om lämnande av information när ramavtal sluts på distans.

Reglerna i direktivets artikel 42 är relativt omfattande och detaljerade. Medlemsstaterna är skyldiga att genomföra dem i sin helhet. Med hänsyn till den höga detaljeringsgrad som präglar dessa regler kan det övervägas huruvida de bör tas in i lag eller i föreskrifter från den ansvariga tillsynsmyndigheten, Finansinspektionen. För att ta in reglerna i föreskrifter talar att det rör sig om ett stort antal relativt väl definierade områden inom vilka detaljerad information ska lämnas till betaltjänstanvändaren. Som argument mot att genomföra direktivets artikel 42 genom föreskrifter kan framföras att kravet på lämnande av information till betaltjänstanvändaren i samband med ramavtal är en central del av direktivet, inte minst ur ett konsumentskyddsperspektiv. De specifika informationskraven i artikel 42 skiljer sig också åt inbördes i fråga om detaljeringsgrad. Vissa krav – exempelvis avseende vilken information eller identifikationskod som betaltjänstanvändaren ska ange enligt artikel 42.1 b eller vilken kommunikationsteknik som ska användas för överföring av information enligt 42.4 a – avser närmast tekniska aspekter av tillhandahållandet av betaltjänster. Andra informationskrav, exempelvis avseende den maximala genomförandetiden för de betaltjänster som tillhandahålls i artikel 42.2 e eller om samtliga avgifter enligt artikel 42.3 a, berör dock aspekter av betaltjänstverksamheten som är av central betydelse för betaltjänstanvändaren. Det framstår också som mindre lämpligt att dela upp genomförandet av denna del av direktivet så att vissa bestämmelser framgår av lag och andra av föreskrifter. Vid en sammanvägd bedömning framstår det därför som mest lämpligt att i lag ange samtliga de informationskrav som framgår av artikel 42.

När det gäller information om betaltjänstleverantören ska dennes namn, adressen till dess huvudkontor och i tillämpliga fall adressen till dess ombud eller filial som är etablerade i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds uppges enligt direktivets artikel 42.1 a. Dessutom ska betaltjänstleverantören enligt direktivet uppges alla andra adresser, inklusive e-postadress, som är relevanta för kommunikation med denne. De fall när betaltjänstleverantören är en fysisk person och därmed inte har något huvudkontor tas inte uttryckligen upp i direktivets artikel 42.1. Det framstår som lämpligt att en sådan betaltjänstleverantör uppges adressen till det affärsställe där betaltjänstverksamheten huvudsakligen bedrivs.

Enligt artikel 42.1 b ska betaltjänstleverantören ge information om vilken som är den relevanta tillsynsmyndigheten, det register hos tillsynsmyndigheten i vilket betaltjänstleverantören finns införd samt om uppgifter som gör det möjligt att identifiera betaltjänstleverantören i detta register. I direktivet anges också att motsvarande uppgifter för "annat relevant offentligt register" ska ges. De betaltjänstleverantörer som inte är betalningsinstitut eller registrerade betaltjänstleverantörer, för vilka uppgifter finns registrerade i andra register, ska ge motsvarande information avseende det register i vilket uppgifter om dem förts in.

Viss information om användning av betaltjänsten ska ges till betaltjänst-användaren enligt artikel 42.2 a–f. Detta avser en beskrivning av huvuddragen i den betaltjänst som ska tillhandahållas, uppgifter om vilken information eller unika identifikationskod som betaltjänstanvändaren behöver ange för att en betalningsorder ska genomföras korrekt, hur betaltjänstanvändaren ska godkänna en betalningstransaktion och hur ett sådant godkännande kan återkallas, information om tidpunkten när en betalningsorder anses mottagen och huruvida det finns någon bryttidpunkt som betaltjänstleverantören fastställt, den maximala genomförandetiden för de betaltjänster som ska tillhandahållas samt information huruvida det går att avtala om utgiftsbegränsningar för användningen av det betalningsinstrument som ramavtalet avser.

Av artikel 42.3 a–c framgår att viss information om avgifter, räntor och växelkurser ska ges till betaltjänstanvändaren. Information om alla avgifter som betaltjänstanvändaren ska betala till betaltjänstleverantören måste ges, och i tillämpliga fall en specificering av beloppen för alla avgifter. En specificering av beloppen för olika avgifter ska ske när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat. I fall då en betaltjänstleverantör erbjuder ett antal olika tjänster, och tar ut fastställda avgifter för dessa, ska varje sådan avgift som ingår som en del av den totala avgiften för en viss betaltjänst som omfattas av ramavtalet redovisas särskilt för betaltjänstanvändaren. Det framgår av artikel 42.3 b att betaltjänstleverantören ska lämna viss information om räntesatser, referensräntesatser, växelkurser och referensväxelkurser i tillämpliga fall. I detta sammanhang gör sig samma överväganden gällande som i fråga om information om växelkurs eller referensväxelkurs vid genomförande av enstaka betalningstransaktioner (avsnitt 8.5.2). En betaltjänstleverantör som i information inför ingåendet av ett ramavtal uppges en viss fastställd växelkurs måste använda denna kurs vid genomförandet av betalningstransaktioner enligt ramavtalet. En betaltjänstleverantör som avser att tillämpa en referensväxelkurs måste ange hur denna fastställs. Referensväxelkursen kan exempelvis anges genom hänvisning till den kurs som ges av någon leverantör av finansiell information som t.ex. Reuters vid en viss tidpunkt i anslutning till varje betalningstransaktion enligt ramavtalet. En betaltjänstleverantör kan också tillämpa en referensväxelkurs som denne själv gör

tillgänglig på kundens begäran Vidare måste eventuella avgifter som påverkar den faktiska växelkursen anges i den information som betaltjänstanvändaren får före det att ramavtal ingås.

Det bör i detta sammanhang noteras att en referensräntekurs, enligt direktivets artikel 4.20, ska härröra från en offentligt tillgänglig källa som kan kontrolleras av båda parter i ett avtal om betaltjänster. I ett tolkningsuttalande har Europeiska kommissionen uttalat att en referensräntekurs bör komma från ett allmänt tillgängligt index eller källa, som t.ex. LIBOR (London Interbank Offered Rate), Euribor eller räntor satta av Europeiska Centralbanken (ECB). Referensräntekursen ska kunna verifieras av båda parterna, och en part ska inte ensam kunna fastställa en referensräntekurs. En referensräntekurs får sålunda till skillnad från en referensväxelkurs inte tas fram av en av parterna till avtalet, utan måste komma från en oberoende källa.

Av artikel 42.3 c framgår att information ska ges om omedelbar tillämpning av förändringar i referensräntekurser eller referensväxelkurser. En förutsättning för att förändringar i sådana referenskurser får ske är att det i ramavtalet anges att räntesatser eller växelkurser får ändras omedelbart och utan underrättelse, om ändringarna grundas på referensräntesatser eller referensväxelkurser som framgår av ramavtalet och som betaltjänstanvändaren har fått förhandsinformation om. Frågor om förändringar av räntesatser och referensräntor behandlas närmare i följande avsnitt.

Artikel 42.4 a–d uppställer krav på information om hur kommunikationen mellan betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren ska skötas. I artikel 42.4 a anges att information ska ges om vilken kommunikationsteknik som enligt ramavtalet ska användas för att överföra information eller underrättelser enligt direktivet. Här avses även information om vilka tekniska krav som ställs på betaltjänstanvändarens utrustning. Enligt artikel 42.4 b ska betaltjänstleverantören lämna information om på vilket sätt och hur ofta som information ska lämnas till eller göras tillgänglig för betaltjänstanvändaren. Av artikel 42.4 c följer att betaltjänstleverantören ska ge information om det eller de språk som ramavtalet ingås på och som ska användas för kommunikation mellan avtalsparterna (betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren). Enligt artikel 42.4 d ska betaltjänstleverantören också lämna information om betaltjänstanvändarens rätt att få ramavtalsvillkoren samt övrig information och villkor om denne begär det, i enlighet med direktivets artikel 43. Den information som på begäran ska lämnas i enlighet med reglerna i artikel 43 behandlas närmare ovan i det avsnitt som rör formerna för informationsgivning.

Artikel 42.5 uppställer krav på att information om skydds- och korrigeringsåtgärder ska lämnas till betaltjänstanvändaren. Enligt 42.5 a ska, i tillämpliga fall, betaltjänstleverantören lämna information om de åtgärder som betaltjänstanvändaren ska vidta för att skydda ett betalningsinstrument och hur betaltjänstleverantören ska underrättas om betalningsinstrumentet förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation. Om betaltjänstleverantören i ramavtalet förbehåller sig rätten att under vissa förutsättningar blockera ett betalningsinstrument, ska information om vilka omständigheter som kan föranleda blockering ges till betaltjänstanvändaren enligt artikel 42.5 b. Betaltjänstleverantören ska också enligt artikel 42.5 c lämna information om betaltjänstanvändarens ansvar för icke auktoriserade betalningstransaktioner som denne ansvarar för enligt reglerna i direktivets artikel 61 och vilket belopp som betaltjänstanvändaren kan få stå för enligt denna bestämmelse. Av artikel 42.5 d följer att betaltjänstleverantören ska lämna information till betaltjänstanvändaren

om de tidsfrister inom vilka denne ska underrätta betaltjänstleverantören om icke auktoriserade eller felaktigt genomförda betalningstransaktioner, och om betaltjänstleverantörens ansvar för icke auktoriserade betalningstransaktioner. I denna del ska av informationen framgå det belopp som ansvaret kan omfatta. Dessutom ska betaltjänstleverantören enligt artikel 42.5 e lämna information till betaltjänstanvändaren om sitt ansvar enligt direktivets artikel 75 för att betalningstransaktioner genomförs korrekt. Det framgår också av artikel 42.5 f att information om villkoren för återbetalning av betalningstransaktioner under vissa förutsättningar ska lämnas till betaltjänstanvändaren.

Artikel 42.6 anger vilken information om ändringar och avslutande av ramavtal som ska lämnas till betaltjänstanvändaren. Enligt 42.6 a ska betaltjänstleverantören i tillämpliga fall lämna information till betaltjänstanvändaren om att denne ska anses ha godkänt ändrade avtalsvillkor, om han inte före den dag då de föreslås träda i kraft underrättar betaltjänstleverantören om att han inte godkänner dem. Förutsättningen för sådana ändringar av avtalsvillkoren, och det därtill hörande kravet på information till betaltjänstanvändaren, är att det av ramavtalet framgår att avtalsändringar får ske på detta sätt. Artikel 42.6 b anger att information om avtalets löptid ska ges till betaltjänstanvändaren. I detta sammanhang bör framhållas att denna bestämmelse inte bör tolkas som att samtliga ramavtal om tillhandahållande av betaltjänster ska ha en bestämd löptid. Att ramavtal kan slutas på obestämd tid framgår exempelvis av direktivets artikel 45.2 och 45.3. I så fall ska betaltjänstanvändaren ges information om detta i enlighet med artikel 42.6 b. Av artikel 42.6 c framgår att betaltjänstleverantören också ska ge information om betaltjänstanvändarens rätt att säga upp ramavtalet. Om ramavtalsvillkoren medger att betaltjänstleverantören föreslår ändringar som binder betaltjänstanvändaren om denne inte meddelar att han motsätter sig dem före den dag då de föreslås träda i kraft, ska betaltjänstleverantören lämna information även om dessa villkor oavsett om de ingår i ramavtalet eller i andra avtal.

I artikel 42.7 behandlas information om tvistlösning. Enligt artikel 42.7 a ska betaltjänstleverantören lämna information om bestämmelser i ramavtalet om vilken lag som är tillämplig för ramavtalet eller vilken domstol som är behörig. Om ramavtalet innehåller villkor om tillämplig lag eller behörig domstol ska information om dessa alltså lämnas till betaltjänstanvändaren. Av artikel 42.7 b framgår att information om förfaranden om klagomål och prövning utanför domstol som betaltjänstanvändaren kan använda sig av ska lämnas till denne. I detta sammanhang bör noteras att direktivets artikel 80 uppställer ett krav på att medlemsstaterna ser till att det finns förfaranden på plats som ger betaltjänst-användare och andra berörda parter möjlighet att anmäla klagomål om överträdande av reglerna om tillhandahållande av betaltjänster till behöriga myndigheter. Dessutom framgår av artikel 83 att medlemsstaterna ska se till att det finns förfaranden för klagomål och tvistlösning för att avgöra tvister mellan betaltjänst-användare och deras betaltjänstleverantörer. Frågor om klagomål och tvistlösning behandlas närmare i avsnitt 5.3. Av författningskommentaren till den bestämmelse i lagen om betaltjänster som genomför artikel 42.7 b bör det framgå att informationen som lämnas till betaltjänstanvändaren bör innehålla en hänvisning till Allmänna reklamationsnämnden i dess egenskap av kompetent organ för att hantera klagomål och tvister avseende tillhandahållande av betaltjänster.

Bestämmelser motsvarande artikel 42 bör införas i lagen om betaltjänster.

8.7.3 Förändringar av villkoren i ramavtalet

Regeringens förslag:

Ramavtal får innehålla villkor som ger betaltjänstleverantören möjlighet att föreslå ändringar som träder i kraft om inte betaltjänstanvändaren motsätter sig dessa före den dag då ändringen föreslås träda i kraft. Leverantören måste föreslå ändringar minst två månader innan de ska börja tillämpas. Ändringsförslagen ska vara klara och lättförståeliga, och lämnas på papper eller något annat varaktigt medium på det språk som parterna kommit överens om. En leverantör och en användare som inte är konsument får dock komma överens om en kortare tidsfrist.

Ändringar av räntesatser eller växelkurser får under vissa förutsättningar ske omedelbart och utan underrättelse till betaltjänstanvändaren, om ramavtalet innehåller sådana villkor. Användaren ska i så fall informeras om att leverantören tillämpar den nya räntesatsen, om inte parterna har kommit överens om att informationen ska lämnas eller göras tillgänglig med en viss regelbundenhet eller på ett visst sätt.

Användare ska ha rätt att omedelbart och avgiftsfritt säga upp ramavtalet före den dag då ändringen föreslås bli tillämplig. Användaren ska informeras om detta i samband med att leverantören föreslår ändringen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorians lagförslag anges dock inte att reglerna i konsumentkreditlagen (1992:830) bör gälla före den lagstiftning som genomför betaltjänstdirektivet i svensk rätt, vilket påverkar genomförandet av direktivets regler i denna del.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Konsumentverket* anser att det uttryckligen bör framgå att ändringar i ramavtal samt i information eller villkor ska tillställas konsumenten i handling eller i annan varaktig och läsbar form som är tillgänglig för denne. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* framför att vissa av de regler som föreslås i promemorian avseende informationsgivning vid ramavtal bygger på en outtalad rätt för leverantören att ändra villkoren för olika tjänster under pågående avtalsförhållande. Enligt fakultetsnämnden borde en sådan ändringsrätt, som avviker från allmänna avtalsrättsliga principer avseende avtalsbundenhet, tydligare framgå av lagen. *Svenska Bankföreningen* framför att det är oklart om informationskraven för ”räntan” avser ränta som utgår på kontot eller räntan i samband med betalningstransaktionen, och anser att informationskraven måste avse räntan i samband med betalningstransaktionen.

Skälen för regeringens förslag

Förfarandet för att ändra villkor i ramavtalet

I direktivets artikel 44.1 första stycket anges en huvudregel för hur villkor i ramavtal ska ändras på betaltjänstleverantörens initiativ. En betaltjänstleverantör som vill ändra avtalsvillkoren ska lämna ”förslag” på villkorsändringar till betaltjänstanvändaren minst två månader före den dag då ändringen föreslås börja tillämpas. Förslaget ska lämnas till betaltjänstanvändaren på papper eller något annat varaktigt medium och vara skrivet på ett klart och lättförståeligt sätt på ett

språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, eller det språk som parterna har kommit överens om. Dessa formkrav motsvarar de krav som gäller för förhandsinformation och som har behandlats i avsnitt 8.6.2 ovan.

Av artikel 44.1 andra stycket framgår att ramavtalet får innehålla villkor som innebär att betaltjänstanvändaren inte behöver ge sitt godkännande till de föreslagna ändringarna för att de ska börja gälla. Enligt sådana tillåtna ramavtalsvillkor blir de föreslagna ändringarna tillämpliga den dag då de föreslås börja gälla, om inte betaltjänstanvändaren dessförinnan underrättar betaltjänstleverantören om att han inte godkänner ändringarna. Om ramavtalet innehåller ett sådant villkor ska betaltjänstleverantören alltid, när han föreslår en ändring i ramavtalet, meddela att betaltjänstanvändaren ska anses ha godkänt ändringen och därmed vara bunden av den om han inte motsätter sig den före den föreslagna ikraftträdandedagen. Dessutom ska betaltjänstleverantören ange att betaltjänstanvändaren har rätt att omedelbart och avgiftsfritt säga upp ramavtalet före den dag då ändringarna föreslås börja gälla.

Bestämmelser som motsvarar direktivet i denna del bör tas in i lagen om betaltjänster. Det bör särskilt noteras att direktivets artikel 44 anger att betaltjänstleverantören är skyldig att föreslå ändringarna minst två månader i förväg. Om betaltjänstanvändaren godkänner ändringsförslagen innan denna tid har löpt ut kan ändringarna dock börja gälla omedelbart därefter, förutsatt att betaltjänstanvändaren samtycker till detta. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har framfört att en rätt för betaltjänstleverantören att ändra avtalet om inte betaltjänstanvändaren motsätter sig detta avviker från allmänna avtalsrättsliga principer avseende avtalsbundenhet och att en sådan rätt därför bör framgå tydligare av lagen. Av bestämmelserna i lagen om betaltjänster ska uttryckligen framgå att det är möjligt att avtala om att ändringar får ske enligt detta förfarande.

Särskilt avseende ändring av räntesatser och växelkurser

Svenska Bankföreningen har framfört att det är oklart om informationskraven för ”räntan” avser ränta som utgår på kontot eller räntan i samband med betalningstransaktionen, och anser att informationskraven måste avse räntan i samband med betalningstransaktionen.

Den fråga som väckts av Bankföreningen rör vilken ränta som omfattas av betaltjänstdirektivets regler i artikel 42.3 och 44. När det gäller frågan om vilken ränta som omfattas – räntan på det betalkonto som används vid betalningen, eller räntan som utgår i samband med betalningen – kan följande noteras. I direktivets artikel 42.3 b behandlas betaltjänstleverantörens informationsskyldighet avseende räntesatser och växelkurser i ett sammanhang. Det framgår inte uttryckligen av bestämmelsen huruvida informationen avser den räntesats respektive växelkurs som används vid en betalningstransaktion. Såvitt avser växelkurser framgår dock av andra bestämmelser, t.ex. direktivets artikel 49, att den växelkurs som avses är den som tillämpas i samband med en specifik betalningstransaktion. Räntesatser och växelkurser behandlas även i ett sammanhang i artikel 44.3, där det anges att ändringar av den räntesats eller växelkurs som används vid betalningstransaktioner ska genomföras och beräknas enligt en neutral metod som inte diskriminerar betaltjänstanvändare. Det framgår av artikel 44.3 att det är sådana räntesatser som tillämpas på betalningstransaktioner som omfattas av informationsskyldigheten. Att de räntesatser som avses är sådana som används

vid betalningstransaktioner framgår tydligare av de engelska och franska språkversionerna av direktivet. I den engelska versionen av artikel 44.3 talas det om ”changes in the interest or exchange rate used in payment transactions” medan den franska versionen talar om ”modifications des taux d’intérêt ou de change appliqués aux opérations de paiement”. Mot denna bakgrund synes de räntesatser som behandlas i direktivets artikel 42.3 b vara sådana som används i samband med betalningstransaktioner, och inte den räntesats som utgår på medlen på det konto som används för transaktionen.

Frågan om förhållandet mellan konsumentkreditlagen och betaltjänstdirektivet har behandlats i avsnitt 8.1.2.

Ett särskilt ändringsförfarande när det gäller räntesatser och växelkurser

I direktivets artikel 44.2 anges att ändringar av räntesatser och växelkurser får tillämpas omedelbart och utan underrättelse till betaltjänstleverantören, om betaltjänstleverantören har rätt att göra sådana ändringar enligt ramavtalet och ändringarna grundas på en referensräntesats eller referensväxelkurs som framgår av ramavtalet. Om ändringen avser en räntesats ska betaltjänstanvändaren snarast möjligt informeras om att räntesatsen har ändrats. Informationen om ränteändringen ska som huvudregel ges på samma sätt som gäller för förhandsinformation, det vill säga på papper eller något annat varaktigt medium och vara skrivet på ett klart och lättförståeligt sätt på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, eller det språk som parterna har kommit överens om. Det framgår dock av artikel 44.2 att parterna får avtala om att informationen ska lämnas eller göras tillgänglig med viss regelbundenhet eller på visst sätt. Dessutom anges i samma direktivbestämmelse att ändringar av räntesatsen eller växelkursen som är fördelaktigare för betaltjänstanvändaren får tillämpas även utan underrättelse till denne. Referensräntesatser och referensväxelkurser behandlas också i avsnitt 8.7.2.

Metoden för att beräkna ändrade räntesatser eller växelkurser

Direktivets artikel 44.3 innehåller en uttrycklig regel om att ränte- och växelkursändringar ska beräknas enligt en neutral metod som inte diskriminerar betaltjänstanvändare. I promemorian har detta krav inte tagits in i lagtext utan omnämns i författningskommentaren.

Europeiska kommissionen har angett att kravet på icke-diskriminerade beräkningsmetoder inte utesluter att en betaltjänstleverantör erbjuder olika räntesatser eller växelkurser till olika betaltjänstanvändare beroende på objektiva och likformigt tillämpade kriterier. Som exempel nämns att en betaltjänstleverantör (kortutgivare) kan ändra en räntesats för en betaltjänstanvändare (kortinnehavare) om någon händelse inträffar som ökar kortutgivarens risk i förhållande till kortinnehavaren. I fråga om växelkurser ger kommissionen exemplet att mer fördelaktiga växelkurser kan ges till kunder som har en stor volym av växlingstransaktioner. Principen att differentierade räntesatser och växelkurser är tillåtna förutsatt att prissättningen kan motiveras på objektiva, icke-diskriminerande grunder bör vara vägledande även vid tillämpningen av de bestämmelser i lagen om betaltjänster som genomför direktivet i denna del. Denna princip bör, på motsvarande sätt som i promemorian, kunna komma till uttryck i författningskommentaren till den relevanta bestämmelsen.

8.7.4 Uppsägning av ramavtal

Regeringens förslag: Om betaltjänstanvändaren är konsument får betaltjänstleverantören inte göra gällande en uppsägningstid som är längre än en månad.

Om leverantören säger upp ett ramavtal som ingåtts på obestämd tid ska uppsägningstiden vara minst två månader. En leverantör och en användare som inte är konsument får dock komma överens om en kortare uppsägningstid.

Ett ramavtal som har ingåtts för en bestämd tid på mer än tolv månader, eller på obestämd tid, får efter tolv månader sägas upp av en betaltjänstanvändare som är konsument utan att han eller hon behöver betala någon uppsägningsavgift. I alla andra fall ska uppsägningsavgifterna stå i proportion till kostnaderna. Periodiska avgifter för betaltjänstavtalet ska enbart betalas för tiden fram till det att avtalet upphört att gälla. Eventuella förskottsinsbetalningar ska betalas tillbaka i den del de avser tid efter det att avtalet upphört att gälla.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Konsumentverket* anför att det i lagen bör anges att avgift för uppsägning av avtal endast kan tas ut om avgiften har angetts i avtalet. Enligt Konsumentverkets mening blir det svårt för konsumenterna att förutse vilken kostnad en uppsägning kommer att innebära om avgiften inte anges specifikt i avtalet.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 45 uppställer regler om uppsägning av ramavtal ("avslutande" av ramavtal med direktivets terminologi). Av artikeln framgår att betaltjänstanvändaren har rätt att avsluta (med omedelbar verkan) ramavtalet, såvida parterna inte har avtalat om en uppsägningstid. Uppsägningstiden får inte vara längre än en månad (artikel 45.1). Motsvarande bestämmelser bör tas in i lagen om betaltjänster.

Betaltjänstleverantören kan enligt artikel 45.3 säga upp ett ramavtal som ingåtts på obestämd tid och måste då lämna information om uppsägningen på papper eller något annat varaktigt medium till betaltjänstanvändaren. Informationen ska ges på ett klart och lättförståeligt sätt på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, eller det språk som parterna har kommit överens om. Dessa krav motsvarar formkraven vid lämnande av förhandsinformation. Dessutom måste en uppsägningstid på minst två månader tillämpas när det är betaltjänstleverantören som säger upp avtalet. Även i denna del bör motsvarande regler tas in i lagen om betaltjänster.

En betaltjänstanvändare som säger upp ett avtal som ingåtts på obestämd tid, eller för en bestämd tid på mer än tolv månader, ska inte behöva betala någon avgift för uppsägningen om denna sker mer än tolv månader efter det att avtalet ingicks (artikel 45.2). I alla andra fall gäller enligt artikel 45.2 att uppsägningsavgifterna ska vara proportionerliga. *Konsumentverket* har anført att det i lagen bör anges att avgift för uppsägning av avtal endast kan tas ut om avgiften har angetts i avtalet. I detta sammanhang kan noteras att det i direktivets artikel 42.3 a anges att information om alla avgifter som betaltjänstanvändaren ska betala till betaltjänstleverantören ska lämnas till betaltjänstanvändaren i förväg. Betaltjänstleverantören är alltså skyldig att lämna information om alla avgifter, inbegripet eventuella uppsägningsavgifter, till betaltjänstanvändaren innan ett ramavtal ingås. I den mån det går att specificera beloppen för olika avgifter ska även detta göras i den förhandsinformation som ska lämnas till

betaltjänstanvändaren. Om en särskild uppsägningsavgift tas ut av betaltjänstleverantören ska uppgift om denna avgift och dess belopp alltså anges i förhandsinformationen till betaltjänstanvändaren. Kravet på att betaltjänstanvändaren ska ges denna information i förväg, oavsett om uppgiften om uppsägningsavgiften och dess storlek framgår av ett utkast till ramavtal eller av annan information, bör ge betaltjänstanvändaren möjlighet att förutse vilken kostnad som en uppsägning av avtalet för med sig.

När det gäller regelbundet uttagna avgifter, exempelvis när en betaltjänst-användare har betalat en månadsavgift i förväg för tillhandahållandet av betaltjänster, ska de endast betalas proportionerligt för tiden fram till det avtalet upphör att gälla. I förväg betalade avgifter som avser tid efter det avtalet sades upp ska återbetalas till betaltjänstanvändaren (artikel 45.4). Motsvarande bestämmelser bör tas in i den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

Beräkningen av hur stor del av avgiften som ska återbetalas ska utgå från den tidpunkt när avtalet mellan parterna upphörde att gälla. I fråga om sådana avtal där ingen uppsägningstid för betaltjänstanvändaren har avtalats, och denne alltså kan säga upp avtalet med omedelbar verkan, är betaltjänstleverantören återbetalningsskyldig för de inbetalda avgifter som avser tiden efter den tidpunkt då avtalet inte längre binder parterna. I fråga om sådana avtal där en uppsägningstid har överenskommit omfattar betaltjänstleverantörens återbetalningsskyldighet sådana inbetalda avgifter som avser tiden efter uppsägningstidens utgång.

I artikel 45.5 anges att parternas rätt att förklara ett ramavtal icke verkställbart eller ogiltigt i enlighet med nationella lagar och förordningar inte ska påverkas av bestämmelserna i artikel 45. Närmare ledning avseende vad som här menas med uttrycket ”medlemsstaternas lagar och förordningar” finns i direktivets skäl 29. Där sägs att betaltjänstdirektivet inte bör påverka ”betaltjänstleverantörens skyldighet att enligt annan relevant gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning avsluta ett betaltjänstavtal under extraordinära omständigheter, exempelvis enligt lagstiftning mot penningtvätt och finansiering av terrorister, åtgärder för att frysa tillgångar eller varje annan särskild åtgärd i samband med förebyggande och utredning av brott”. I den mån en skyldighet att säga upp ett avtal om tillhandahållande av betaltjänster följer av exempelvis sådan lagstiftning som nämns i direktivets skäl 29 behöver en betaltjänstleverantör i dessa fall inte iaktta bestämmelserna i betaltjänstdirektivets artikel 45 om tidsfrister eller återbetalning av avgifter. I promemorian uttalas att den regel som anges i artikel 45.5 följer av allmänna rättsprinciper. Detta framstår som en riktig bedömning och det finns därför inte något behov av att särskilt i lagen om betaltjänster införa bestämmelser som motsvarar artikel 45.5.

Av artikel 45.6 framgår att medlemsstaterna har möjlighet att i nationella bestämmelser införa regler som är mer förmånliga för betaltjänstanvändarna. I promemorian föreslås att möjligheten att införa mer förmånliga bestämmelser för betaltjänstanvändarna inte utnyttjas i svensk rätt. Det framstår inte som lämpligt att gå utöver direktivets huvudregler i denna del. I likhet med promemorians förslag föreslås därför att möjligheten i artikel 45.6 inte utnyttjas.

8.7.5 Information till betalaren innan enskilda betalningstransaktioner genomförs

Regeringens förslag: Innan en enskild betalningstransaktion som initierats av betalaren genomförs i enlighet med ett ramavtal, ska betaltjänstleverantören lämna information om maximal genomförandetid och om samtliga avgifter för transaktionen till betalaren, om denne begär det. Denna skyldighet gäller dock enbart sådana betalningstransaktioner som har initierats av betalaren.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att det i författningskommentaren till lagen bör klargöras att bestämmelserna är tillämpliga på vanliga gireringar men inte på autogiro- eller kortbetalningar.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 46 i direktivet framgår att en betalare har rätt att få viss information – om maximal genomförandetid för transaktionen och om vilka avgifter som han ska betala – lämnad till sig innan en enskild betalningstransaktion genomförs i enlighet med ett ramavtal. Betalaren måste dock själv begära att få informationen. I promemorian föreslås att en motsvarande bestämmelse införs i den svenska lagstiftningen. *Svenska Bankföreningen* har efterfrågat klargöranden av vilka typer av enskilda betalningstransaktioner enligt ramavtal som omfattas, respektive inte omfattas, av bestämmelsen. Bankföreningen har därvid hänvisat till uttalanden från Europeiska kommissionen om tillämpligheten av artikel 46 på olika typer av betalningar.

Av kommissionens tolkningsuttalande, framgår att artikel 46 enligt kommissionens uppfattning inte är tillämplig på kortbetalningar eftersom dessa initieras genom betalningsmottagaren (eng. *payment transactions initiated through the payee*). Som artikel 46 är formulerad förefaller det också otvetydigt att betalningar med autogiro inte omfattas av bestämmelsen, eftersom sådana betalningar inte initieras av betalaren utan av betalningsmottagaren utifrån ett tidigare medgivande från betalaren. Mot denna bakgrund bör kravet i artikel 46, att betaltjänstleverantören ska förse betalaren med viss information på dennes begäran innan en enskild betalningstransaktion genomförs enligt ett ramavtal mellan dem, enbart vara tillämpligt på sådana betalningstransaktioner som initieras av betalaren, exempelvis gireringar mellan konton.

8.7.6 Information till betalaren om enskilda betalningstransaktioner

Regeringens förslag: Betalarens betaltjänstleverantör ska ge betalaren viss information om en enskild betalningstransaktion som genomförs enligt ett ramavtal mellan dem. Informationen ska ges utan onödigt dröjsmål efter det att betalningsbeloppet har debiterats betalarens konto. Om betalaren inte har något betalkonto, ska informationen i stället ges utan onödigt dröjsmål efter det att betaltjänstleverantören mottagit betalningsordern.

Parterna får avtala om att informationen ska lämnas eller göras tillgänglig regelbundet och i viss form. Om betalaren begär det, ska betaltjänstleverantören utan avgift tillhandahålla informationen i pappersform en gång i månaden.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att betaltjänstleverantörer bör kunna ta ut en avgift av betaltjänstanvändare som i ramavtal angett att de vill ha information via elektroniskt medium och därefter uppger att de önskar få informationen i pappersform.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 47.1 innehåller relativt detaljerade bestämmelser om vilken information som betalaren ska få av sin betaltjänstleverantör om en enskild betalningstransaktion som genomförs i enlighet med ett ramavtal mellan dem. Informationen ska som huvudregel ges till betalaren efter det att beloppet som betalningstransaktionen avser har debiterats dennes konto. Om betalaren inte använder något betalkonto ska informationen i stället ges när betaltjänstleverantören har mottagit betalningsordern. Informationen ska, precis som förhandsinformationen som ska ges innan ett ramavtal ingås, ges på paper eller något annat varaktigt medium och vara skriven på ett klart och lättförståeligt sätt på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, eller det språk som parterna har kommit överens om.

Betalaren ska få en uppgift som möjliggör för denne att identifiera varje betalningstransaktion. Om det är lämpligt ska betalaren också få information om betalningsmottagaren. Betalaren ska också få information om transaktionsbeloppet i den valuta som används vid debiteringen av dennes betalkonto, eller i den valuta som används för betalningsordern. Betaltjänstleverantören ska dessutom ge information om avgifterna för transaktionen, och i tillämpliga fall en specificering av avgifterna. På samma sätt som angetts i fråga om förhandsinformation vid ingående av ramavtal (avsnitt 8.6.2) gäller här att olika avgifters belopp ska specificeras när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat. När en betaltjänstleverantör erbjuder ett antal olika tjänster, och tar ut fastställda avgifter för dessa, ska varje sådan avgift som ingår som en del av den totala avgiften för en viss betaltjänst som omfattas av ramavtalet redovisas särskilt för betaltjänstanvändaren. Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska betaltjänstleverantören informera om vilken växelkurs som han tillämpar vid transaktionen, samt om vad transaktionsbeloppet uppgår till efter det att valutaväxling skett. Avslutningsvis ska betaltjänstleverantören ge information om valuteringsdagen för debitering, eller om dagen då betalningsordern togs emot från betalaren.

I författningskommentaren till promemorians lagförslag i denna del anges att begreppet ”utan onödigt dröjsmål” inte innebär ett lika högt krav på omedelbarhet som vid enstaka betalningstransaktioner, där informationen bör ges så snart som möjligt och skickas till betaltjänstanvändaren senast samma dag som transaktionen genomfördes (se avsnitt 8.5.2). Enligt promemorians författningskommentar kan information som ska lämnas ”utan onödigt dröjsmål” i stället göras tillgänglig periodiskt eller åtminstone månatligen. Det framgår också av artikel 47.2 (som behandlas närmare nedan) att parterna får komma överens om att information ska lämnas en gång i månaden. Det framstår mot denna bakgrund som att lämnande av information bör kunna ske i återkommande tidsintervall, minst en gång i månaden. Längre tid än en månad bör dock inte förflyta mellan det att betalningstransaktionen genomförs enligt ramavtalet och lämnandet av information till betaltjänstanvändaren.

Av artikel 47.2 framgår att parterna i ett ramavtal får komma överens om att den information som enligt 47.1 ska ges till betalaren regelbundet får lämnas till – eller göras tillgänglig för – denne på ett sätt som parterna kommit överens om och

som möjliggör för betalaren att lagra och återskapa informationen i oförändrad form. I detta sammanhang bör noteras att den svenska översättningen av direktivet skiljer sig något i utformning från såväl den engelska som den franska språkversionen. Medan det i den svenska språkversionen anges att informationen ska kunna lagras och återskapas ”i oförändrad form” står det i den engelska språkversionen att betalaren ska kunna lagra och återskapa informationen oförändrad (eng. *store and reproduce information unchanged*). På motsvarande sätt anges i den franska språkversionen att betalaren ska kunna lagra och återskapa identisk information (fr. *stocker les informations et de les reproduire à l'identique*). Det förefaller av dessa två språkversioner som om avsikten är att informationen ska kunna återskapas oförändrad, men däremot inte nödvändigtvis i samma form som den i vilken den lämnades till betalaren. Det avgörande är att informationen är oförändrad och kan lagras och återskapas utan att innehållet påverkas. Om informationen lagras och återskapas i en annan form än den i vilken betalaren fick den lämnad till sig, utan att innehållet förändras, bör detta inte stå i strid med direktivets regler i denna del.

I artikel 47.3 anges att medlemsstaterna får kräva att betaltjänstleverantörerna avgiftsfritt ska lämna information om enskilda betalningstransaktioner till betalaren på papper. I promemorian föreslås att betaltjänstleverantören ska tillhandahålla sådan information till betalaren avgiftsfritt, i pappersform, en gång i månaden. Detta ska dock enbart göras om betalaren begär det. *Svenska Bankföreningen* har, som nämns i avsnitt 8.1.2, framfört att betaltjänstleverantörer bör kunna ta ut en avgift av betaltjänstanvändare som i ramavtal angett att de vill ha information via elektroniskt medium och därefter uppger att de önskar få informationen i pappersform.

En betaltjänstanvändare bör kostnadsfritt kunna få tillgång till information i pappersform på det sätt som föreslås i promemorian, oavsett om han eller hon avtalat om att erhålla informationen på annat sätt eller inte. Förutsättningen är att betaltjänstanvändaren uttryckligen begär att få informationen i pappersform. De närmare skälen till varför betaltjänstanvändaren på detta sätt bör ges möjlighet att få kostnadsfri information på papper beskrivs mer utförligt i avsnitt 8.1.2 ovan.

8.7.7 Information till betalningsmottagaren om enskilda betalningstransaktioner

Regeringens förslag: Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska ge betalningsmottagaren viss information om en enskild betalningstransaktion som genomförts enligt ett ramavtal mellan dem. Informationen ska ges utan onödigt dröjsmål efter det att betalningstransaktionen genomförts.

Parterna får avtala om att informationen ska lämnas eller göras tillgänglig regelbundet och i viss form. Om betalningsmottagaren begär det, ska betaltjänstleverantören utan avgift tillhandahålla informationen i pappersform en gång i månaden.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att betaltjänstleverantörer bör kunna ta ut en avgift av de betaltjänstanvändare som i ramavtal angett att de vill

ha information via elektroniskt medium och därefter uppger att de önskar få informationen i pappersform.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 48 innehåller bestämmelser om vilken information som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska lämna till betalningsmottagaren när en betalningstransaktion har genomförts enligt ett ramavtal mellan dem. Enligt artikel 48.1 ska betalningsmottagaren få en uppgift som möjliggör för denne att identifiera varje betalningstransaktion. Om det är lämpligt ska betalningsmottagaren också få information som överförs tillsammans med betalningstransaktionen. Betalningsmottagaren ska också få information om transaktionsbeloppet i den valuta som används vid krediteringen av dennes betalkonto. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska dessutom ge information om avgifterna för transaktionen, och i tillämpliga fall en specificering av avgifterna, till betalningsmottagaren. På samma sätt som angetts i fråga om förhandsinformation vid ingående av ramavtal (avsnitt 8.6.2) gäller här att olika avgifters belopp ska specificeras när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat. När en betaltjänstleverantör erbjuder ett antal olika tjänster, och tar ut fastställda avgifter för dessa, ska varje sådan avgift som ingår som en del av den totala avgiften för en viss betaltjänst som omfattas av ramavtalet redovisas särskilt för betaltjänstanvändaren. Om betalningstransaktionen innebär valutaväxling ska betaltjänstleverantören informera om vilken växelkurs som han tillämpar vid transaktionen, samt om vad transaktionsbeloppet uppgår till efter det att valutaväxling skett. Avslutningsvis ska betaltjänstleverantören ge information om valuteringsdagen för kreditering.

Informationen ska, precis som förhandsinformationen som ska ges innan ett ramavtal ingås, ges på papper eller något annat varaktigt medium och vara skriven på ett klart och lättförståeligt sätt på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat där betaltjänsten erbjuds, eller det språk som parterna har kommit överens om.

På samma sätt som när information lämnas till betalaren av dennes betaltjänstleverantör (se avsnitt 8.6.6) bör kravet på att information ska lämnas utan onödigt dröjsmål innebära att information kan lämnas i återkommande tidsintervall och så sällan som en gång i månaden. Längre tid än en månad bör dock inte förflyta mellan det att betalningstransaktionen genomförs enligt ramavtalet och lämnandet av information till betaltjänstanvändaren.

Enligt artikel 48.2 kan parterna, precis som i fråga om information till betalaren om enskilda betalningstransaktioner enligt ramavtal, komma överens om att den information som enligt 48.1 ska ges till betalningsmottagaren regelbundet får lämnas till – eller göras tillgänglig för – denne på ett sätt som parterna kommit överens om och som möjliggör för betalningsmottagaren att lagra och återskapa informationen oförändrad. Detta innebär, mot bakgrund av vad som sägs om motsvarande bestämmelse i avsnitt 8.6.6, ett krav på att informationen är oförändrad och kan lagras och återskapas utan att innehållet påverkas. Om informationen lagras och återskapas i en annan form än den i vilken betalaren fick den lämnad till sig, utan att innehållet förändras, bör detta alltså inte stå i strid med direktivets regler i denna del.

I artikel 48.3 anges att medlemsstaterna får kräva att betaltjänstleverantörerna avgiftsfritt ska lämna information om enskilda betalningstransaktioner till betalningsmottagaren på papper. I promemorian föreslås att betaltjänstleverantören ska tillhandahålla sådan information till betalningsmottagaren avgiftsfritt, i pappersform, en gång i månaden. Detta ska dock enbart göras om betalaren begär det. *Svenska Bankföreningen* har, som nämns i avsnitt 8.1.2,

framfört att betaltjänstleverantörer bör kunna ta ut en avgift av betaltjänstanvändare som i ramavtal angett att de vill ha information via elektroniskt medium och därefter uppger att de önskar få informationen i pappersform.

En betaltjänstanvändare bör kostnadsfritt kunna få tillgång till information i pappersform på det sätt som föreslås i promemorian, oavsett om han eller hon avtalat om att erhålla informationen på annat sätt eller inte. Förutsättningen är att betaltjänstanvändaren uttryckligen begär att få informationen i pappersform. De närmare skälen till varför betaltjänstanvändaren på detta sätt bör ges möjlighet att få kostnadsfri information på papper beskrivs mer utförligt i avsnitt 8.1.2 .

9 Rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster

9.1 Reglernas tillämpningsområde

9.1.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets avdelning IV innehåller regler om rättigheter och skyldigheter med avseende på tillhandahållande och användning av betaltjänster. Direktivets artikel 51 innehåller bestämmelser som anger när dessa regler ska eller kan tillämpas. Vissa av reglerna gäller för samtliga betaltjänster som tillhandahålls, medan andra regler enbart är tvingande i fråga om sådana betalningstransaktioner där betaltjänstanvändaren är konsument. Dessutom kan medlemsstaterna, om de så önskar, föreskriva att reglerna ska gälla för mikroföretag på samma sätt som för konsumenter. Av artikel 53 framgår att parterna ska kunna komma överens om att något annat än vad som följer av direktivet ska gälla mellan dem när det gäller betalningsinstrument av lågt värde.

9.1.2 Tillämpningen av reglerna om rättigheter och skyldigheter i samband med tillhandahållande och användning av betaltjänster

Regeringens förslag: Direktivets regler om rättigheter och skyldigheter i samband med genomförande av betaltjänster ska vara tillämpliga på alla betalningstransaktioner där betaltjänstanvändaren är en konsument.

Om betaltjänstanvändaren inte är en konsument får parterna komma överens om att vissa direktivbestämmelser – om återbetalning av transaktioner och om den tidsfrist inom vilken felaktigt genomförda betalningstransaktioner ska anmälas till betaltjänstleverantören – helt eller delvis inte ska tillämpas. Betaltjänstleverantörens begränsning i möjligheten att ta ut en avgift för information ska endast gälla i förhållande till en betaltjänstanvändare som är konsument.

Promemorians förslag: Reglerna om möjligheter att avtala bort vissa bestämmelser när betaltjänstanvändaren inte är konsument har i promemorians lagförslag utformats på annat sätt än i regeringens förslag. I promemorians lagförslag anges inte heller att reglerna i konsumentkreditlagen (1992:830) bör gälla före den lagstiftning som genomför betaltjänstdirektivet i svensk rätt, vilket påverkar genomförandet av direktivets regler i denna del.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* och *Finansbolagens Förening* efterlyser ett klagörande av förhållandet mellan reglerna i betaltjänstdirektivet och den lagstiftning som genomför konsumentkreditdirektivet (direktiv 87/102/EEG).

Skälen för regeringens förslag

Rättigheter och skyldigheter för konsumenter och för andra betaltjänstanvändare

Direktivets artikel 51.1 innehåller en bestämmelse som anger att betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören i vissa frågor kan komma överens om avvikelser från vad som följer av direktivet. De bestämmelser som nämns i artikel 51.1 är artiklarna 52.1 (om avgiftsuttag), 54.2 andra stycket (om krav på godkännande från betalaren för att en betalningstransaktion ska anses vara godkänd), 59 (bevisning om att en genomförd betalningstransaktion var godkänd), 61 (om betalarens ansvar vid obehöriga betalningstransaktioner), 62 och 63 (om återbetalning av godkända betalningstransaktioner), 66 (om betalningsorderns oåterkallelighet) och 75 (om ansvar för icke genomförda eller bristfälligt genomförda betalningstransaktioner). Dessutom får parterna komma överens om en annan tidsfrist för anmälan till betaltjänstleverantören om att obehöriga eller felaktigt genomförda betalningstransaktioner har skett än den som framgår av direktivets artikel 58.

Artikel 51.3 ger medlemsstaterna möjlighet att låta mikroforetag omfattas av reglerna i direktivets avdelning IV på samma sätt som konsumenter. Av artikel 51.4 framgår att betaltjänstdirektivet inte ska påverka nationella åtgärder om genomförande av direktiv 87/102/EEG (konsumentkreditdirektivet). Denna bestämmelse motsvarar artikel 30.3, som behandlats i avsnitt 8.6.3.

I promemorian föreslås att bl.a. artikel 51.1 genomförs genom en bestämmelse i lag. Vissa av de bestämmelser som nämns i artikel 51 innehåller dock delvis sådana förpliktelser som parterna enligt allmänna obligationsrättsliga principer inte bör kunna komma överens om avvikelser från, t.ex. att en betaltjänstleverantör ansvarar för att en betalningstransaktion genomförs korrekt och att betaltjänstleverantören ansvarar gentemot betaltjänstanvändaren om betalningstransaktioner genomförs bristfälligt. Dessutom framgår av artikel 75.2 att en betaltjänstleverantörs ansvar i vissa fall följer av artiklar i direktivet som inte får avtalas bort av parterna. Om betaltjänstanvändaren är näringsidkare bör parterna i enlighet med direktivet ha möjlighet att komma överens om avvikande villkor rörande återbetalning av godkända betalningstransaktioner och den tidsfrist inom vilken felaktigt genomförda betalningstransaktioner ska anmälas till betaltjänstleverantören. Vidare bör bestämmelsen om begränsningar i de avgifter som en betaltjänstleverantör får ta ut för sin informationskyldighet respektive för skydds- och korrigeringsåtgärder endast gälla i konsumentförhållanden.

Direktivets regler om tvistlösning utanför domstol tillämpas enbart på konsumenttvister

Enligt artikel 51.2 får medlemsstaterna föreskriva att artikel 83, om tvistlösning utanför domstol, enbart ska tillämpas på tvister där betaltjänstanvändaren är konsument. I promemorian föreslås att Allmänna reklamationsnämnden (ARN) ska få ansvaret för de tvistelösningsförfaranden som enligt direktivets artikel 83 ska finnas för att avgöra tvister mellan betaltjänstanvändare och deras betaltjänstleverantörer om rättigheter och skyldigheter enligt betaltjänstdirektivet. Förslaget i denna del överensstämmer väl med det som i artikel 83

anges om att befintliga organ ska utnyttjas för sådan tvistlösning när det är lämpligt.

Enligt 1 § första stycket 1 i förordning (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden ska nämnden pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som rör en vara, tjänst eller annan nytthet som näringsidkaren har tillhandahållit konsumenten. Det är alltså tvister mellan konsumenter och näringsidkare som kommer under ARN:s prövning. I fråga om tvister med anledning av tillhandahållande av betaltjänster innebär detta att tvister mellan en betaltjänstanvändare som är konsument och en betaltjänstleverantör kan prövas av ARN. Däremot prövar ARN inte tvister mellan en betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare som inte är konsument. Denna avgränsning är förenlig med det som anges i direktivets artikel 51.2 om att bestämmelserna om tvistlösning inte behöver tillämpas när betaltjänst-användaren inte är konsument.

Mikroföretag bör inte likställas med konsumenter

Artikel 51.3 ger medlemsstaterna möjlighet att likställa mikroföretag med konsumenter vid genomförandet av direktivets regler om rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster. Detta motsvarar den möjlighet som ges i artikel 30.2 avseende informationsgivning. Som angetts i avsnitt 8.1.2 föreslås i promemorian att denna möjlighet inte utnyttjas i den svenska lagstiftningen.

De skäl som framförts i avsnitt 8.1.2 till att inte utnyttja denna möjlighet avseende reglerna om informationsgivning gör sig också gällande i fråga om rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster. Dessutom anförs i promemorian (s. 83) att ett likställande av mikroföretag med konsumenter avseende rättigheter och skyldigheter skulle leda till en omfattande administrativ börda. Det sägs också att det kan skapa problem i fall då en enskild handlare som anses utgöra mikroföretag inte sköter sina åtaganden i samband med korttransaktioner. Dessutom framhålls behovet av en klar gränsdragning mellan konsumenter och näringsidkare. Möjligheten att likställa mikroföretag med konsumenter bör alltså inte utnyttjas heller i det nu berörda sammanhanget.

Konsumentkreditlagen gäller före betaltjänstdirektivets regler i tillämpliga delar

Artikel 51.4 anger, på samma sätt som artikel 30.3, att betaltjänstdirektivet inte ska påverka nationella åtgärder för genomförandet av direktivet 87/102/EEG (konsumentkreditdirektivet). Frågan om förhållandet mellan reglerna i betaltjänstdirektivet och den lagstiftning som genomför konsumentkreditdirektivet har tagits upp i avsnitt 8.1.2 ovan.

Som där framgår gäller de regler som uppställs i konsumentkreditlagen (1992:830) före betaltjänstdirektivets bestämmelser. Om det finns regler i konsumentkreditlagen som är tillämpliga på tillhandahållande av betaltjänster gäller dessa alltså före de nu föreslagna reglerna i lagen om betaltjänster. Det bör återigen framhållas att beredning av ett förslag till ny konsumentkreditlag i syfte att genomföra det nya konsumentkreditdirektiv som antogs 2008 (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om

konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 1987/102/EEG) pågår i Regeringskansliet. Den närmare utformningen av de regler som i enlighet med betaltjänstdirektivets artikel 51.4 kan bli tillämpliga på tillhandahållande av betaltjänster kommer därmed sannolikt att förändras inom kort. Detta förändrar dock inte den grundläggande bedömningen att reglerna i konsumentkreditdirektivet – tidigare direktiv 87/102/EEG, numera direktiv 2008/48/EG – har företräde framför reglerna i betaltjänstdirektivet.

9.2 Avgifter

9.2.1 Inledning

Direktivets artikel 52 innehåller bestämmelser om avgiftsuttag i samband med tillhandahållande av betaltjänster. Huvudregeln är att betaltjänstleverantören inte får ta ut någon avgift för fullgörandet av sina informations-, skydds- och korrigeringskyldigheter förutom i vissa fall som särskilt anges. Dessutom fastslås att betalaren och betalningsmottagaren, när avgift får tas ut, ska betala de avgifter som deras respektive betaltjänstleverantör tar ut vid sådana betalningstransaktioner som inte medför någon valutaväxling. Om en betalningsmottagare vill begära en särskild avgift, eller i stället en nedsättning av kostnaden, när betalaren använder ett visst betalningsinstrument får betaltjänstleverantören inte hindra detta. Artikel 52.3 ger dock medlemsstaterna möjlighet att förbjuda eller begränsa rätten att ta ut avgifter med beaktande av behovet att stimulera konkurrensen och främja en effektiv användning av betalningsinstrument.

9.2.2 Avgiftsuttag vid tillhandahållande av betaltjänster

Regeringens förslag: Betaltjänstleverantören får som huvudregel inte ta ut några avgifter av betaltjänstanvändare för fullgörandet av sina informations-, skydds- och korrigeringskyldigheter enligt lagen om betaltjänster. Avgift får dock under vissa förutsättningar tas ut för en underrättelse om vägran att utföra betalningsorder, för återkallande av en betalningsorder och för att få tillbaka felaktigt betalda medel när betaltjänstanvändaren uppgett en felaktig unik identifikationskod.

Betaltjänstleverantörer och betaltjänstanvändare som inte är konsumenter får komma överens om andra villkor för avgiftsuttag.

Om en betalningstransaktion inte medför någon valutaväxling ska betalaren och betalningsmottagaren betala de avgifter som deras respektive betaltjänstleverantör tar ut.

Betaltjänstleverantören får inte hindra en betalningsmottagare från att erbjuda betalaren en nedsättning vid användning av ett visst betalningsinstrument.

En betalningsmottagare får inte ta ut en avgift av betalaren vid användning av ett betalningsinstrument.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att möjligheten att förbjuda tilläggsavgifter inte ska utnyttjas.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges Riksbank* och *Konkurrensverket* anser att tilläggsavgifter bör tillåtas eftersom de synliggör kostnaderna för betalningar. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att frågan om tilläggsavgifter bör utredas närmare. *Konsumentverket* beklagar att frågan om kortavgifter inte har lösts. Man framför också att det idag råder oklarhet avseende rätten att ta ut sådana avgifter och att skäligheten i sådana avgifter har ifrågasatts mot bakgrund av diskussionen om minskad kontanthantering. *Finansförbundet* anser att mängden kontanter i samhället bör begränsas och att alternativa betalningsformer ska vara så förmånliga som möjligt i förhållande till kontanter. *Svenska Bankföreningen* och *Finansbolagens Förening* anser att avgiftssättningen bör vara fri. *MasterCard* vill att det klargörs att direktivets bestämmelse och den lagstiftning som genomför direktivet i denna del inte är tillämplig på s.k. inter-bank-tjänster.

Skälen för regeringens förslag

Avgifter vid tillhandahållande av betaltjänster

Enligt artikel 52.1 får betaltjänstleverantören som huvudregel inte ta ut avgifter i samband med tillhandahållande och användning av betaltjänster för fullgörandet av sina informations-, skydds- och korrigeringskyldigheter. Avgifter får dock tas ut i samband med vissa uttryckligen angivna situationer som anges i artikeln. Om en betaltjänstleverantör vägrar att utföra en order på objektiva grunder och underrättar betaltjänstanvändaren om detta, får betaltjänstleverantören ta ut en avgift för denna underrättelse. Om en betaltjänstanvändare genom avtal med betaltjänstleverantören har möjlighet att återkalla en betalningsorder även efter det att tidsfristen för återkallelse har löpt ut, får betaltjänstleverantören ta ut en avgift för ett sådant återkallande om detta har överenskommits i avtalet mellan betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören. Dessutom kan betaltjänstleverantören få ta ut en avgift när en betalningstransaktion har genomförts på ett bristfälligt eller felaktigt sätt på grund av att betaltjänstanvändaren har lämnat en felaktig unik identifikationskod. Betaltjänstleverantören är i ett sådant fall skyldig att vidta skäligen åtgärder för att återvinna de medel som betalningstransaktionen avsåg, och får ta ut en avgift för återvinningen av betaltjänstanvändaren. En förutsättning är dock att en rätt till sådant avgiftsuttag har överenskommits i avtalet mellan betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren. De avgifter som i så fall tas ut ska vara rimliga och stå i proportion till betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

I promemorian föreslås bestämmelser som genomför direktivets artikel 52.1. I författningskommentaren anges att bestämmelserna syftar till att öka konsumentskyddet och konkurrensen genom att betaltjänstanvändarna ges bättre möjligheter att jämföra priser mellan olika betaltjänstleverantörer. Dessutom tar promemorian upp vad som avses med betaltjänstleverantörens ”faktiska kostnader” i detta sammanhang. Enligt promemorian bör de faktiska kostnaderna innefatta de administrativa merkostnader som uppkommer, och som ska beräknas utifrån betaltjänstleverantörens interna metoder för

kostnadsberäkning. Det sägs också att det i dessa fall inte är tillåtet att lägga på någon vinstmarginal.

Liknande regler om avgiftsuttag vid tillhandahållande av information och villkor har behandlats i avsnitt 8.2.2. Samma principer som där anges bör vara vägledande vid genomförandet av direktivets bestämmelser i artikel 52.1. De avtalade avgifterna ska således fastställas utifrån de faktiska kostnaderna, utan att avgiften i varje enskilt fall måste uppgå till exakt den kostnad som betaltjänstleverantören har för vissa underrättelser, återkallande eller återvinning av medel. Det framstår som lämpligt att möjliggöra viss flexibilitet i betaltjänstleverantörernas avgiftssättning. Samtidigt bör det framhållas att avgifterna i samtliga fall ska vara skäliga – i såväl direktivet som promemorians förslag anges i stället att de ska vara ”rimliga” – och att avgifter som inte motiveras av faktiska kostnader i verksamheten inte är tillåtna. Det är alltså – precis som promemorian anför – inte tillåtet att lägga på någon vinstmarginal. Det avgörande vid bedömningen av en avgifts skälighet bör vara dess storlek i förhållande till betaltjänstleverantörens kostnader. En avgift som överstiger de skäliga kostnader som betaltjänstleverantören har för den berörda verksamheten är, oavsett syftet med att införa avgiften, inte tillåten.

Varje betaltjänstanvändare ska betala sina egna avgifter

Artikel 52.2 anger att betalaren ska betala de avgifter som hans betaltjänstleverantör tar ut, och att betalningsmottagaren på motsvarande sätt ska stå för de avgifter som tas ut av hans betaltjänstleverantör. Denna regel är tillämplig på alla betalningstransaktioner som inte medför någon valutaväxling. I promemorian föreslås en bestämmelse som genomför artikel 52.2. I promemorians författningskommentar anges att de betalningstransaktioner som medför valutaväxling inte omfattas av bestämmelsen och att parterna i sådana transaktioner kan avtala om en annan metod för att fördela avgifterna.

En bestämmelse som motsvarar direktivets artikel 52.2 och promemorians förslag i denna del bör tas in i lagen om betaltjänster. Det bör, liksom i promemorians förslag, framgå av denna bestämmelse att huvudregeln om avgiftsfördelning inte gäller för betalningstransaktioner som medför valutaväxling. Däremot framstår det som tillräckligt om det i författningskommentaren till bestämmelsen anges att parterna vid sådana transaktioner kan avtala om avgiftsfördelningen sinsemellan.

Tilläggsavgifter vid användning av ett visst betalningsinstrument förbjuds, men rabatter tillåts

Av artikel 52.3 framgår att betaltjänstleverantören inte får hindra betalningsmottagaren från att begära en avgift eller erbjuda en nedsättning av kostnader när betalaren använder ett visst betalningsinstrument. Ett exempel på avgifter som kopplas till vissa betalningsinstrument är de särskilda avgifter som i samband med t.ex. köp av varor över Internet tas ut av betalningsmottagaren (säljaren) när betalaren använder ett visst konto- eller kreditkort för att betala inköpet. Betaltjänstleverantören – typiskt sett den bank eller det betalningsinstitut som utfärdat betalningsinstrumentet (kortet) – får enligt artikel 52.3 alltså inte förbjuda en betalningsmottagare att ta ut en sådan avgift. Om betalningsmottagaren i stället vill erbjuda betalaren nedsatt kostnad vid

användning av ett visst betalningsinstrument, gäller på samma sätt att betaltjänstleverantören inte får hindra betalningsmottagaren från att erbjuda nedsättning av kostnaden. I promemorian föreslås en bestämmelse som genomför artikel 52.3 i denna del.

Artikel 52.3 ger dock medlemsstaterna möjlighet att förbjuda eller begränsa betalningsmottagarens rätt att begära en avgift. De situationer som här avses är exempelvis sådana där vissa av betalningsmottagarens kostnader för betalningstransaktionen tas ut av betalaren i form av en extra avgift som utgår när ett visst betalningsinstrument används för betalningen (s.k. *surcharging*). Exempelvis kan en handlare lägga till en extra avgift när en kund väljer att betala ett mindre belopp med kontokort. Enligt artikel 52.3 andra meningen får medlemsstaterna, med beaktande av behovet av att stimulera konkurrensen och främja en effektiv användning av betalningsinstrument, införa förbud mot eller begränsningar i betalningsmottagarens möjlighet att ta ut avgifter. I promemorian framförs att ytterligare utredning krävs för att ett övervägt förslag i denna fråga ska kunna fattas. Eftersom det inte funnits tidsmässigt utrymme att genomföra en sådan utredning inom ramen för promemorian, lämnas i denna inget förslag eller ställningstagande avseende avgiftspålägg. Detta innebär enligt promemorian att dessa former av avgifter tills vidare hanteras inom ramen för självreglering i form av exempelvis VISA:s och MasterCard's kortregelverk.

Frågan om tilläggsavgifter när ett visst betalningsinstrument, exempelvis ett kontokort, används för att initiera en betalning är komplex och nödvändiggör en avvägning mellan flera olika befogade – men i stor utsträckning motstående – intressen.

Sverige Riksbank och *Konkurrensverket* har framhållit att tilläggsavgifter fullgör en viktig funktion genom att synliggöra vilka kostnader som olika betalningsformer innebär för betalningsmottagaren. Sådana avgifter skapar alltså större transparens i prissättningen och ger signaler till betalaren (kunden) om vilka kostnader som är förknippade med valet att betala med ett visst betalningsinstrument. Enligt Riksbanken och Konkurrensverket skulle ett förbud mot tilläggsavgifter innebära att de kostnader som betalningsmottagarna har för att hantera exempelvis kortbetalningar i stället vältras över på kundkollektivet i form av högre priser på de produkter som säljs. Det finns också, som *Finansförbundet* och *Konsumentsverket* har påpekat, ett samhälleligt intresse av att minska användningen av kontanter och därigenom minska behovet av kontanthantering. Vid bedömningen av huruvida tilläggsavgifter bör kunna tas ut av betalningsmottagare finns det flera olika grupper vars intressen måste beaktas. Konsumenter, som typiskt sett är betalare och får betala tilläggsavgifter vid betalning med vissa betalningsinstrument som exempelvis kontokort, har ett behov av att få tydlig information om vilka kostnader som valet av en viss betalningsform för med sig. Samtidigt har konsumenterna ett intresse av att inte i onödan åsamkas kostnader i samband med sina inköp. Betalningsmottagaren (typiskt sett en handlare) har ett intresse av att kunna kompensera sig för de kostnader som kan uppstå på grund av att betalaren (köparen) väljer att initiera betalningen på ett sätt som innebär högre kostnader för handlaren jämfört med en annan, alternativ betalningsform. Samtidigt kan kollektivet av handlare påverkas positivt av en minskad kontanthantering, eftersom detta innebär mindre risk för rån och lägre totala kostnader för handlarnas kontanthantering.

Konsumenter och andra betalare kan, om tilläggsavgifter är tillåtna, välja om de vill initiera en betalning med ett avgiftsbelagt betalningsinstrument, ett avgiftsfritt betalningsinstrument eller på något annat sätt som exempelvis genom att betala kontant. En betalare som har möjlighet att välja mellan olika betalningsformer kommer sannolikt att välja den som innebär lägst kostnad för henne. Om tilläggsavgift utgår vid köp med kontokort, men inte vid kontant betalning, kan detta få till följd att en betalare som har tillräckligt med kontanter på sig föredrar att betala med dessa, särskilt om tilläggsavgiften för kortbetalning är hög. Detta innebär att kontant betalning blir en mer attraktiv betalningsform, och kan i förlängningen leda till en högre grad av kontant-användning i samhället. Om tilläggsavgifter är tillåtna kan betalaren välja vilken betalningsform som är fördelaktigast utifrån kostnaden för olika alternativ. Förutsatt att betalningsmottagaren (typiskt sett en handlare) inte tar ut en hanteringsavgift vid kontant betalning, kommer kontantbetalning av mindre belopp att vara en attraktiv betalningsform eftersom den är avgiftsfri. Detta behöver dock inte nödvändigtvis gälla om uttag av kontanter över disk eller i uttagsautomater är avgiftsbelagda, eftersom även kontanthantering då blir förenad med en direkt kostnad för användaren. För att användarna ska kunna få en mer rättvisande bild av de kostnader som är förknippade med olika sätt att betala, skulle även de kostnader som uppkommer i samband med kontant betalning behöva synliggöras. Enligt beräkningar från Sveriges Riksbank uppgår genomsnittskostnaden för en kontantbetalning till 4,60 kronor medan motsvarande genomsnittskostnad för varje kortbetalning är 3 kronor. Frågor om kostnader för olika typer av betalningar som t.ex. kort- och kontantbetalningar bör dock, i detta sammanhang, inte bli föremål för överväganden utöver vad som aktualiseras i samband med genomförandet av betaltjänstdirektivet. Den fråga som här behandlas rör således enbart huruvida avgifter i samband med kortbetalningar bör förbjudas eller inte.

Om tilläggsavgifter inte är tillåtna är samtliga betalningsformer avgiftsfria för betalaren. För denne blir det ekonomiska utfallet av transaktionen identiskt oavsett om betalningen görs med kontanter eller med exempelvis kontokort. Här saknar betalaren incitament att betala med kontanter i stället för med kontokort, även i de fall då betalningsmottagaren åsamkas en hanteringskostnad på grund av kortbetalningen. I stället kan betalaren ha ett visst incitament att använda kontokort i stället för kontanter när detta är möjligt. Om det i en viss situation är möjligt att betala med kort, kan det vara fördelaktigt för betalaren att utnyttja denna möjlighet och behålla kontanterna för att kunna använda dem till inköp där krav på kontant betalning ställs. Sammantaget kan detta leda till att kort används vid fler transaktioner och att kontant-användningen totalt sett minskar.

Detta leder dock också till handlarna som kollektivt åsamkas större kostnader för korthantering, särskilt i samband med betalningar på lägre belopp där hanteringskostnaderna utgör en relativt sett större del av betalningsbeloppet. Som Sveriges Riksbank framhåller i sitt remissvar för handlarna vidare sådana kostnader till konsumenterna genom allmänna pålägg på varornas priser.

Enligt regeringens bedömning är det angeläget att kontantanvändningen i samhället minskar. Förbud mot tilläggsavgifter kan, som Riksbanken och Konkurrensverket påpekar, leda till att konsumenterna får mindre tydliga signaler om kostnader för varor respektive betaltjänster. Det bör dock noteras att förbud mot tilläggsavgifter redan finns, till följd av avtalsöverens-kommelser, för många av de kort som används i Sverige. Om ett förbud nu

införs genom lagstiftning träffar det således betalningar med de kort där tilläggsavgifter i nuläget är tillåtna. Vissa av de negativa effekter som Riksbanken och Konkurrensverket tar upp föreligger redan, eftersom tilläggsavgifter inte får tas ut vid många kortbetalningar (t.ex. med VISA-anslutna kort). De ytterligare negativa effekterna i form av påslag på handlarnas priser blir därmed mindre än om tilläggsavgifter hade varit tillåtna i samtliga kortsystem.

Ett annat argument mot att förbjuda tilläggsavgifter är att de möjliga positiva effekterna av ett förbud, i form av minskad kontanthantering, till viss del kan komma att motverkas genom att handlare vägrar acceptera kortbetalningar på lägre belopp. När det gäller frågan om de effekter ett förbud skulle få på kontanthantering, framstår det dock som mer sannolikt att förbud mot tilläggsavgifter skulle leda till att kontanter används i mindre utsträckning. Detta innebär i sin tur att de avsevärda kostnader som är förknippade med kontanthantering kan minskas. Ett förbud mot tilläggsavgifter vid kortbetalningar innebär också att det för betalaren tydligt framgår att kortbetalningar inte innebär några ytterligare avgifter, medan det i dag kan vara oklart för en konsument huruvida tilläggsavgifter är tillåtna eller inte i varje enskild betalningstransaktion. Ett förbud mot tilläggsavgifter skapar tydligare regler och skapar incitament för minskad kontantanvändning, och bör införas i lagen om betaltjänster.

Detta innebär att promemorians förslag i denna del inte genomförs. Däremot genomförs promemorians förslag såvitt avser betalningsmottagares möjligheter att erbjuda betalaren en nedsättning vid användning av ett visst betalningsinstrument. Betalningsmottagare kan således erbjuda betalare nedsättning, t.ex. i form av en rabatt, när betalaren använder ett visst betalningsinstrument för att genomföra transaktionen.

9.3 Undantag för vissa betalningsinstrument för låga belopp och elektroniska pengar

9.3.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets artikel 53 innehåller bestämmelser, liknande dem i artikel 34, om att vissa av kraven i direktivets avdelning IV inte ska vara tillämpliga i fråga om betalningsinstrument som avser låga belopp. Enligt huvudregeln i artikel 53.1 gäller undantagen för betalningsinstrument som enligt ramavtalet enbart rör betalningstransaktioner på högst 30 euro eller har en utgiftströskel på 150 euro eller lagrar medel som inte vid något tillfälle överstiger 150 euro. Det framgår även indirekt av artikel 53.1 att undantaget enbart avser betalningsinstrument som omfattas av ett ramavtal mellan betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören. I artikel 53.1 a–e anges vilka bestämmelser i direktivet som parterna får avtala bort. En bestämmelse i artikel 53.2 ger medlemsstaterna möjlighet att bestämma att de belopp som anges i artikel 53.1 får antingen sänkas eller fördubblas. När det gäller förbetalda betalningsinstrument får medlemsstaterna undanta sådana instrument som lagrar upp till 500 euro.

Enligt artikel 53.3 ska vissa bestämmelser i direktivets avdelning IV – artiklarna 60 och 61 om betaltjänstleverantörens respektive betalarens ansvar

för obehöriga betalningstransaktioner – vara tillämpliga även på elektroniska pengar, förutom om betalarens betaltjänstleverantör har möjlighet att frysa kontot eller blockera betalningsinstrumentet. Medlemsstaterna kan välja att begränsa detta undantag till att enbart omfatta betalkonton eller betalningsinstrument med ett visst värde.

9.3.2 Undantag för vissa betalningsinstrument och för elektroniska pengar

Regeringens förslag: Parterna i ett ramavtal om betaltjänster får avtala bort vissa bestämmelser i lagen om betaltjänster när det gäller betalningstransaktioner med betalningsinstrument som enbart rör låga belopp. De beloppsgränser som anges i direktivet ska därvid gälla.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Parterna kan avtala om vissa undantag för betalningsinstrument på låga belopp och elektroniska pengar

Artikel 53.1 ger, som ovan nämnts, betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren möjlighet att avtala bort vissa bestämmelser i direktivet, främst sådana som stärker betaltjänstanvändarens ställning.

Genomförandet i svensk rätt av bestämmelserna i artikel 53.1 a och 53.1 b behandlas delvis i en proposition med förslag till lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (prop. 2009/10:122).

Artikel 53.1 c ger parterna möjlighet att avtala bort skyldigheten för betaltjänstleverantören att informera betaltjänstanvändaren om sin vägran att utföra en betalningsorder, medan artikel 53.1 d gör det möjligt för dem att avtala bort en betalares rätt att återkalla en betalningsorder inom vissa tidsfrister som anges i artikel 66. Slutligen får parterna, enligt artikel 53.1 e, avtala bort vissa bestämmelser i artiklarna 69 och 70 om längsta tillåtna genomförandetid för betalningstransaktioner. En bestämmelse i artikel 53.2 ger medlemsstaterna möjlighet att bestämma att de belopp som anges i artikel 53.1 får antingen sänkas eller fördubblas. När det gäller förbetalda betalningsinstrument får medlemsstaterna undanta sådana instrument som lagrar upp till 500 euro.

I promemorian föreslås bestämmelser som motsvarar direktivet i denna del. I författningskommentaren anmärks att möjligheterna att avtala bort vissa regler i realiteten innebär ett mindre omfattande konsumentskydd för betalningstransaktioner som sker till lägre belopp.

Enligt artikel 53.1 c kan parterna avtala om att betaltjänstleverantören inte behöver underrätta betaltjänstanvändaren om att en betalningsorder avvisats. Förutsättningen är att det av sammanhanget klart framgår att betalningsordern inte har genomförts. I promemorians författningskommentar anges att denna förutsättning är uppfylld exempelvis när medel på ett förbetalt kort inte räcker

till och betaltjänstanvändaren redan vid en tidigare betalningstransaktion har underrättats om detta.

Direktivets bestämmelser i denna del bör genomföras genom bestämmelser i lagen om betaltjänster som motsvarar promemorians förslag.

När det gäller betalningsinstrument som kan användas anonymt och inte kan spärras anges i direktivet att betaltjänstleverantörer och betaltjänstanvändare kan avtala om att betaltjänstleverantören inte behöver tillhandahålla någon möjlighet att lämna underrättelse om att betalningsinstrumentet förkommit eller obehörigen använts, och att denne inte heller behöver vidta åtgärder för att förhindra ytterligare användning av betalningsinstrumentet. Det bör i lagen om betaltjänster anges att parterna kan komma överens om att det inte ska vara möjligt att spärra ett sådant betalningsinstrument.

Gränsbeloppen som föreslås i direktivet bör gälla i Sverige

I promemorian föreslås att artikel 53 ska genomföras på ett sådant sätt att de gränsbelopp som anges i 53.1 ska gälla i Sverige. Möjligheten att höja eller sänka beloppen utnyttjas alltså inte, vilket också gällde för motsvarande bestämmelse i direktivets artikel 34 (se avsnitt 8.5.2). Som skäl för detta anförs i promemorian att det ur ett konsumentperspektiv inte finns anledning att utnyttja möjligheten att höja beloppen. Dessutom anges att motsvarande möjlighet i artikel 4.2 inte har utnyttjats, eftersom man i promemorian gör bedömningen att detta skulle skada konsumentskyddet för vissa utsatta grupper. Denna argumentation utvecklas närmare i avsnitt 8.5.2. Med hänsyn till de skäl som anges där, och till intresset av att likformiga beloppsgränser gäller för de olika undantagsreglerna, bör direktivets beloppsgränser tillämpas också när det gäller möjligheterna att avtala bort vissa rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster. Möjligheten att fastställa andra gränsbelopp används alltså inte.

Möjligheten till ett särskilt undantag för elektroniska pengar

Enligt artikel 53.3 ska vissa bestämmelser i direktivets avdelning IV – artiklarna 60 och 61 om betaltjänstleverantörens respektive betalarens ansvar för obehöriga betalningstransaktioner – vara tillämpliga även på elektroniska pengar, såvitt inte betalarens betaltjänstleverantör har möjlighet att frysa kontot eller blockera betalningsinstrumentet. Förslag till genomförande av artikel 60 finns i en proposition med förslag till lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument, som regeringen beslutade den 4 mars 2010 (prop. 2009/10:122). Det finns därför ingen anledning att här ta upp frågan om tillämpningen av denna artikel.

9.4 Godkännande av betalningstransaktioner

9.4.1 Inledning

Betaltjänstdirektivet innehåller bestämmelser om när en betalningstransaktion ska anses ha godkänts av betalaren, och vilka rättigheter och skyldigheter som

betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören har när det gäller godkännande av betalningstransaktioner. Av artikel 54 framgår att betalningstransaktioner ska godkännas av betalaren på det sätt som överenskommit mellan betalaren och betaltjänstleverantören. Enligt artikel 55 får parterna avtala om begränsningar i användningen av ett visst betalningsinstrument, exempelvis genom utgiftströsklar. Artikel 56 och 57 anger betaltjänst-användarens respektive betaltjänstleverantörens skyldigheter i fråga om användning av betalningsinstrument. Av artikel 58 framgår att en betaltjänst-användare som drabbas av och får kännedom om obehöriga transaktioner är skyldig att underrätta sin betaltjänstleverantör inom viss tid. I artikel 59 finns bestämmelser om att betaltjänstleverantören har bevisbördan för att betalningstransaktioner har godkänts, registrerats korrekt, kontoförts och inte har påverkats av ett tekniskt fel eller någon annan bristfällighet. Artikel 56 och 58 föreslås genomföras i en lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (prop. 2009/10:122).

9.4.2 Godkännande av betalningstransaktioner

Regeringens förslag: Betalaren ska godkänna en betalningstransaktion genom att lämna sitt samtycke till att den genomförs.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Bankgirocentralen BGC AB* önskar vägledning i fråga om när en autogirobetalning ska anses vara godkänd.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse om godkännande av betalningstransaktioner som i sak motsvarar direktivets artikel 54. I den föreslagna bestämmelsen görs också en hänvisning till en annan föreslagen bestämmelse, som i enlighet med direktivets artikel 66 anger vid vilka tidpunkter som ett godkännande inte längre kan återkallas. En bestämmelse om godkännande av betalningstransaktioner som motsvarar promemorian's förslag bör tas in i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. *Bankgirocentralen BGC AB* (Bankgirocentralen) har framfört att det i promemorian's författningskommentar sägs att en enskild autogirobetalning godkänns i efterhand genom att betalaren inte begär återbetalning inom åtta veckor. Samtidigt noterar Bankgirocentralen att det kan avtalas mellan parterna att betalaren godkänner en autogirobetalning genom att först lämna ett medgivande i förväg till betalningsmottagaren och därefter inte reklamera inom åtta veckor. Bankgirocentralen önskar ett klargörande av att det första godkännandet – i förväg – är ett krav enligt lagen. Dessutom vill Bankgirocentralen ha vägledning om vad de olika godkännandena, i för- och efterhand, avser.

I detta sammanhang kan noteras att Europeiska kommissionen har gjort flera tolkningsuttalanden som rör direktivets artikel 54. Enligt kommissionen är ett medgivande från betalaren en förutsättning för att en (behörig) betalningstransaktion ska komma till stånd. Dessutom anser kommissionen att det av artikel 54.2, där det anges att godkännande ska lämnas i den form som avtalats mellan betalaren och dennes betaltjänstleverantör, framgår vilka formkrav som ställs på ett godkännande.

Enligt artikel 54.2 ”ska” ett godkännande lämnas i den form som avtalats mellan betalaren och dennes betaltjänstleverantör. Det är alltså parterna som har att komma överens om hur godkännandet ska ges för en viss transaktion eller för en serie transaktioner. Avtalet mellan parterna bör alltså reglera hur godkännandet ska ges. Av avtalet torde det framgå hur betalaren godkänner en betalningstransaktion eller en serie transaktioner, liksom den tidpunkt vid vilken betalaren godkänner betalningstransaktionen. Exempelvis kan parterna avtala om att överföringar med autogiro godkänns av betalaren i förväg genom att ett medgivande till överföring med autogiro lämnas till betalningsmottagaren och kommer betalarens betaltjänstleverantör tillhanda.

Samtidigt kan parterna givetvis inte genom en överenskommelse sinsemellan avtala bort tvingande regler i lag. Vad parterna kommit överens om i avtalet påverkar alltså inte de möjligheter att begära återbetalning som följer av lag, t.ex. de bestämmelser som genomför direktivets artikel 62 och 63. Om betalaren inte, med åberopande av att beloppet översteg vad han rimligen hade kunnat förvänta sig, begär återbetalning inom åtta veckor innebär detta att betalningsbeloppet inte längre kan återbetalas i enlighet med reglerna i artikel 62 och 63. I praktiken innebär detta att det först vid denna tidpunkt står klart för betalarens betaltjänstleverantör att denne anser att beloppet inte överstiger vad han rimligen kunde ha förväntat sig. Godkännandet av den aktuella betalningstransaktionen har dock skett redan i förväg, genom att betalaren har gett sitt medgivande till överföring med autogiro på det sätt som överenskommit mellan parterna.

Om betalaren begär återbetalning av en överföring med autogiro inom åtta veckor, innebär detta alltså en begäran om återbetalning av en redan i förväg godkänd betalningstransaktion. På denna punkt gör regeringen således en annan tolkning än den som uttrycks i promemorian där det anges att en överföring med autogiro godkänns i efterhand genom att betalaren inte begär återbetalning.

Om parterna i ett avtal om autogirojänster kommer överens om att betalaren ska ha rätt till återbetalning i andra fall än de som anges i artikel 62 och 63, exempelvis att denne alltid ska kunna begära återbetalning inom åtta veckor oavsett om beloppet översteg betalarens rimliga förväntningar eller på någon annan grund, utgör detta en sådan utökad rätt till återbetalning som är tillåten enligt direktivets artikel 62.1 fjärde stycket. Det framgår dock av direktivets bestämmelser i denna del att en sådan utsträckt rätt till återbetalning enbart är tillåten i fråga om överföringar med autogiro.

När betalaren inte är konsument kan parterna avtala bort bl.a. rätten att begära återbetalning av en godkänd betalningstransaktion inom åtta veckor. Även i dessa fall gäller att det av avtalet mellan betalaren och betaltjänstleverantören torde framgå hur betalaren godkänner en betalningstransaktion eller en serie transaktioner. Här kan parterna dock välja att avtala bort rätten att begära återbetalning inom åtta veckor.

9.5 Begränsning av betalningsinstruments användning

9.5.1 Inledning

Av direktivets artikel 55.1 framgår att betalaren och dennes betaltjänstleverantör får avtala om utgiftströsklar för betalningstransaktioner som genomförs med ett visst betalningsinstrument. De får dessutom, enligt artikel 55.2, avtala om att betaltjänstleverantören förbehåller sig rätten att blockera betalningsinstrumentet av ”objektivt betingade skäl”. Om blockering sker ska betaltjänstleverantören som huvudregel informera betalaren om att betalningsinstrumentet har blockerats och varför detta gjorts (artikel 55.3). Enligt artikel 55.4 ska blockeringen hävas, eller det blockerade betalningsinstrumentet ersättas med ett nytt, så snart några skäl till blockering inte längre föreligger.

9.5.2 Begränsning av belopp och spärrande av betalningsinstrument

Regeringens förslag: Betaltjänstleverantören får förbehålla sig rätten att spärra betalningsinstrumentet under vissa förutsättningar, men ska då som huvudregel informera betalaren om spärren. När det inte längre finns några skäl att ha kvar spärren ska den hävas. Alternativt kan betaltjänstleverantören då förse betalaren med ett nytt betalningsinstrument.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran, med undantag av vissa språkliga synpunkter (som behandlas i författningskommentaren).

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som motsvarar direktivets artikel 55. I denna bestämmelse anges att betalaren och dennes betaltjänstleverantör får avtala om utgiftströsklar för betalningstransaktioner med betalningsinstrument, och att ett betalningsinstrument kan spärras på tre alternativa grunder, förutsatt att betalaren och dennes betaltjänstleverantör avtalat om detta. Betalningsinstrumentet kan spärras på grund av säkerhet, vid misstanke om icke godkänd eller bedräglig användning eller, i fråga om betalningsinstrument med kreditutrymme, om det finns en väsentligt ökad risk för att betalaren eventuellt inte kan fullfölja sitt betalningsansvar.

Som framgår av såväl direktivets artikel 55.3 som promemorians lagförslag ska betaltjänstleverantören informera betalaren om spärren och om skälen till att betalningsinstrumentet har spärrats. Detta bör om möjligt ske innan betalningsinstrumentet spärras och senast direkt efter blockeringen. Betaltjänstleverantören ska dock inte informera betalaren om spärren i de fall då sådan information skulle äventyra ”objektivt motiverade säkerhetsskäl” eller vara förbjuden enligt någon annan författning. Ett exempel på när lämnande av information inte ska ske är när betalaren misstänks ha använt betalningsinstrumentet för penningtvätt. Att i ett sådant fall ge information till betalaren om att betalningsinstrumentet har spärrats på grund av misstanke om penningtvätt skulle strida mot bestämmelsen om meddelandeförbud i 3 kap. 4 § första stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering

av terrorism. Frågan om vad som utgör sådana säkerhetsskäl som gör att betaltjänstleverantören inte ska informera betalaren om en spärr har inte utvecklats närmare i direktivet. I författningskommentaren i promemorian uttalas att sådana skäl föreligger exempelvis i fall när betalaren genom att få information om en spärr skulle kunna få tillgång till sådan information som ökar risken i ett betalningssystem om den utnyttjades för brottsliga syften. Enligt regeringens bedömning bör bedömningen av om säkerhetsskäl föreligger utgå från att informationsgivningen skulle öka risken i betalningssystemet eller på något annat sätt skada betalningssystemets stabilitet. Bedömningen av huruvida betaltjänstleverantören ska underlåta att informera betalaren om spärren ska göras i varje enskilt fall. Bedömningen av vad som utgör säkerhetsskäl bör göras restriktivt. Utgångspunkten bör vara att sådana skäl föreligger enbart i situationer när lämnande av information skulle öka risken i betalningssystemet eller påverka dess stabilitet negativt.

Enligt artikel 55.4 och den i promemorian föreslagna bestämmelsen ska betaltjänstleverantören häva spärren, eller ge betalaren ett ersättningsinstrument, så snart det inte längre finns några skäl att behålla spärren. Att betaltjänstleverantören ska göra detta så snart som möjligt innebär att denne ska vidta de åtgärder som krävs för att antingen häva spärren eller skicka ett ersättningsinstrument till betalaren så snart denne fått vetskap om de omständigheter som gör att det inte längre är befogat att ha kvar spärren. Det kan i och för sig krävas viss tid för att hantera det administrativa förfarandet för att häva spärren eller skicka ett ersättningsinstrument. Betaltjänstleverantören bör dock ha sådana rutiner att dessa åtgärder kan vidtas utan onödig tidsutdräkt.

9.6 Betaltjänstleverantörens skyldigheter vid utfärdande av betalningsinstrument

9.6.1 Inledning

Direktivets artiklar 56 och 57 innehåller regler om betaltjänstanvändares respektive betaltjänstleverantörers skyldigheter i samband med användning respektive utfärdande av ett betalningsinstrument. Direktivets artikel 56 föreslås genomföras i en ny lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (prop. 2009/10:122). De skyldigheter som åvilar den betaltjänstleverantör som utfärdar ett betalningsinstrument behandlas dock inte i det förslaget. Enligt artikel 57 ska denne förvissa sig om att de personliga säkerhetsanordningarna i betalningsinstrumentet inte är tillgängliga för andra än den eller de betaltjänstanvändare som har rätt att använda instrumentet. Dessutom ska betaltjänstleverantören enbart skicka betalningsinstrument som har beställts, utom när en betaltjänstanvändare redan innehar ett betalningsinstrument som ska ersättas. När ett betalningsinstrument eller personliga säkerhetsanordningar som hör till det skickas till betalaren är det betaltjänstleverantören som står risken. Betaltjänstleverantören ska också se till att betaltjänstanvändaren alltid har möjlighet att lämna underrättelser om ett förlorat, stulet, missbrukat eller obehörigen använt betalningsinstrument. Formerna för hur underrättelse ska lämnas får överenskommas mellan parterna, men betaltjänstanvändaren bör alltid ha möjlighet att på ett enkelt och snabbt sätt lämna underrättelse. Exempel på lämpliga former för

informationslämnande är exempelvis telefon och e-post. Så snart som en sådan underrättelse har lämnats ska betaltjänstleverantören se till att betalningsinstrumentet inte längre kan användas.

Direktivets artikel 58 innehåller en bestämmelse om att en betaltjänst-användare ska få rättelse av betaltjänstleverantören endast om han, när han får kännedom om obehöriga eller felaktigt genomförda betalningstransaktioner, underrättar sin betaltjänstleverantör utan onödigt dröjsmål och senast 13 månader efter den dag då hans konto debiterades. Denna tidsfrist gäller inte om betaltjänstleverantören varken har lämnat eller tillgängliggjort information om betalningstransaktionen i enlighet med direktivets avdelning III, som motsvarar 4 kap. i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. En bestämmelse som till viss del genomför artikel 58 finns i den föreslagna lagen om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (prop. 2009/10:122). Införlivandet i övrigt av denna artikel behandlas i följande avsnitt.

9.6.2 Betaltjänstleverantörens och betaltjänstanvändarens skyldigheter

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör som utfärdar ett betalningsinstrument ska förvissa sig om att de personliga säkerhetsanordningarna i betalningsinstrumentet inte är tillgängliga för andra än den eller de betaltjänst-användare som har rätt att använda instrumentet.

Betalningsinstrument ska enbart skickas efter föregående beställning. Detta gäller dock inte i fråga om betalningsinstrument som ersätter ett annat sådant instrument.

Betaltjänstanvändaren ska när som helst kunna göra en anmälan om ett förlorat, stulet, missbrukat eller obehörigen använt betalningsinstrument. Efter en sådan anmälan ska betaltjänstleverantören så snart som möjligt se till att betalningsinstrumentet inte kan användas. Betaltjänstleverantören ska på betaltjänstanvändarens begäran göra det möjligt för denne att styrka att en anmälan har lämnats, och bevara sådan information som möjliggör detta i 18 månader.

Om en betaltjänstleverantör har lämnat information om betalningstransaktionen till betaltjänstanvändaren och användaren inte gör en anmälan inom tretton månader från det att beloppet belastat kontot, ansvarar användaren för transaktionens belopp.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som genomför direktivets artikel 57. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer materiellt med artikeln. I promemorians författningskommentar uppges att regeln om att betalningsinstrument inte ska skickas utan föregående beställning avser fall när betaltjänstanvändaren inte redan innehar ett betalningsinstrument som behöver ersättas. En betaltjänstleverantör kan alltså skicka ut ett nytt kontokort en kort tid innan det gamla går ut. Promemorians förslag i denna del bör genomföras.

Den i promemorian föreslagna bestämmelsen uppställer också en ytterligare skyldighet för betaltjänstleverantören. Denne ska kunna ge betaltjänst-användaren möjlighet att styrka att en underrättelse om exempelvis ett förlorat

betalningsinstrument har lämnats till betaltjänstleverantören. Betaltjänst-användaren ska ges möjlighet att styrka att underrättelse har lämnats under 18 månader efter det att den lämnades. I promemorians författningskommentar uppges att detta krav innebär att betaltjänstanvändaren ska dokumentera underrättelser och spärroman från betaltjänstanvändaren och spara denna information (exempelvis inspelningar från telefonsamtal, e-post, brev eller anteckningar) i minst 18 månader. Även i denna del bör promemorians förslag, med vissa språkliga ändringar, genomföras.

Dessutom anges i såväl direktivets artikel 57 som promemorians bestämmelse att betaltjänstleverantören ska stå risken för att skicka betalningsinstrumentet till betalaren eller att skicka personliga säkerhetsanordningar som hör till det. Innebörden av denna bestämmelse är att den som sänder ett meddelande (betaltjänstleverantören i detta fall) också bär risken för att meddelandet eller försändelsen inte kommer fram till mottagaren. Denna regel motsvarar vad som gäller enligt allmänna civilrättsliga principer och det saknas därför anledning att särskilt ange detta i lag.

Som nämnts i avsnitt 9.6.1 ovan innehåller direktivets artikel 58 en bestämmelse om att en betaltjänstanvändare som huvudregel ska få rättelse av betaltjänstleverantören endast om han, när han får kännedom om obehöriga eller felaktigt genomförda betalningstransaktioner, underrättar sin betaltjänstleverantör utan onödigt dröjsmål och senast 13 månader efter den dag då hans konto debiterades. En bestämmelse som genomför denna artikel finns i den föreslagna lagen (2010:000) om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument såvitt avser obehöriga betalningstransaktioner med betalningsinstrument (prop. 2009/10:122). Den lagen omfattar alltså betalningstransaktioner där betalningsinstrument har använts utan samtycke från kontohavaren eller annan behörig. Övriga betalningstransaktioner omfattas däremot inte av bestämmelsen i lagen om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument. För att även de övriga betalningstransaktioner som omfattas av direktivets artikel 58 ska regleras på samma sätt, bör det införas en bestämmelse i lagen om betaltjänster som anger att underrättelse ska ske även i de fall som omfattas av direktivets artikel 58 men inte av bestämmelsen i lagen om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument. Detta innebär att underrättelse ska ske vid felaktiga betalningstransaktioner, snarast efter det att betaltjänstanvändaren fått vetskap om den felaktiga betalningstransaktionen. Dessutom bör det av bestämmelsen framgå att betaltjänstanvändaren själv ansvarar för transaktionsbeloppet om han eller hon underlåter att lämna underrättelse snarast efter att ha fått vetskap om den felaktiga betalningstransaktionen. Vidare bör det anges att betaltjänstanvändaren själv ansvarar för beloppet om betaltjänstleverantören har lämnat information om betalningstransaktionen till honom eller henne och betaltjänstanvändaren inte underrättar betaltjänstleverantören om att transaktionen är felaktig inom tretton månader från det att beloppet belastat kontot.

9.7 Styrkande av att en betalningstransaktion har godkänts och betaltjänstleverantörens ansvar för obehöriga transaktioner

9.7.1 Inledning

Direktivets artikel 59 ställer upp regler för de fall när betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren är oense om en redan genomförd betalningstransaktion. Reglerna rör vad som gäller dels när betaltjänstanvändaren nekar till att ha godkänt transaktionen, dels när denne hävdar att transaktionen inte har genomförts på ett korrekt sätt. Av artikel 59.1 framgår att betaltjänstleverantören i dessa fall måste kunna styrka att betalningstransaktionen har processats på ett korrekt sätt utan att påverkas av något tekniskt fel eller någon annan bristfällighet. I artikel 59.2 anges en bevisregel som rör de fall när ett betalningsinstrument som har registrerats av betaltjänstleverantören har använts men betaltjänstanvändaren nekar till att godkänt betalningstransaktionen. Det faktum att betalningsinstrumentet har använts ska inte nödvändigtvis vara tillräckligt för att visa vare sig att betalaren godkänt en viss betalningstransaktion, att denne handlat bedrägligt eller på grund av grov vårdslöshet försummat att uppfylla en eller flera av sina skyldigheter vid användning av instrumentet.

Direktivets artikel 60 innehåller regler om betaltjänstleverantörens ansvar för obehöriga betalningstransaktioner.

Genomförandet av bestämmelserna i artiklarna 59.2 och 60 behandlas inte i detta lagstiftningsärende utan i en proposition med förslag till lag om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument som beslutades av regeringen den 4 mars 2010 (prop. 2009/10:122).

9.7.2 Styrkande av att en betalningstransaktion har godkänts och genomförts korrekt

Regeringens bedömning: Bestämmelsen i direktivets artikel 59 om bevis för att en betalningstransaktion godkänts och genomförts korrekt bör inte föranleda någon lagstiftningsåtgärd.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som motsvarar direktivets artikel 59.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *MasterCard* anser att användande av PIN-kod ska utgöra tillräckligt bevis för att korthållaren godkänt en viss transaktion, och att vissa korttransaktioner bör anses ha godkänts genom den faktiska användningen av kortet.

Skälen för regeringens bedömning: En bestämmelse som genomför direktivets artikel 59 föreslås i promemorian. Av promemorians författningskommentar framgår att bestämmelsen innebär att betaltjänstleverantören har bevisbördan för att en betalningstransaktion har godkänts av betalaren och i övrigt genomförts korrekt. Det anges inte närmare i direktivets artikel 59 eller i promemorian vad som avses med att en betalningstransaktion har genomförts korrekt. En situation där en betalningstransaktion inte har genomförts på ett korrekt sätt är när betalaren visserligen har godkänt en betalningstransaktion,

men betaltjänstleverantören genomför en transaktion på ett annat belopp än det som betalaren har godkänt. Om betalaren påstår att en betalningstransaktion genomförts felaktigt, exempelvis genom att det debiterade beloppet skiljer sig från det angivna beloppet på den betalningsorder som betalaren lämnat till betaltjänstleverantören, måste betaltjänstleverantören kunna styrka att betalningsorden har hanterats i enlighet med gällande rutiner. Dessutom måste betaltjänstleverantören kunna visa att det inte inträffat något tekniskt fel som har påverkat hanteringen av betalningstransaktionen. Ett exempel på ett sådant tekniskt fel skulle kunna vara ett stopp i betaltjänstleverantörens IT-system som gör det nödvändigt att hantera vissa betalningstransaktioner manuellt och skapar risk för exempelvis felförda, manuellt inmatade belopp.

Det är betaltjänstanvändaren – inte betalaren – som har möjlighet att föra bevisning om de förhållanden som anges i artikel 59. Enligt allmänna principer är det leverantören som har bevisbördan för dessa förhållanden. Omständigheterna bedöms alltså ingå i det som betaltjänstleverantören måste visa också utan någon uttrycklig regel om det. Därför behövs det ingen särskild bestämmelse i lagen som motsvarar direktivets artikel 59 i lagen.

9.8 Rätt till återbetalning av autogiro- och korttransaktioner

9.8.1 Inledning

Direktivets artiklar 62 och 63 innehåller bestämmelser som ger en betalare rätt att, under vissa förutsättningar, begära återbetalning av ett belopp som har överförts genom en autogiro- eller kortbetalning. Enligt direktivets skäl 36 är syftet med återbetalningsrätten att skydda konsumenten när den genomförda betalningstransaktionens belopp överstiger det belopp som rimligen kunde ha förväntats. I artikel 62 kommer detta till uttryck genom att betalaren ges en rätt att begära återbetalning av en godkänd och redan genomförd betalningstransaktion som initierats av eller via en betalningsmottagare. Detta innebär att de betalningstransaktioner som här avses är autogiro- och kortbetalningar. Vid sådana betalningstransaktioner kan betalaren begära återbetalning om (i) godkännandet inte angav betalningstransaktionens exakta belopp när godkännandet gavs och (ii) betalningstransaktionens belopp överstiger det belopp som betalaren rimligen kunde ha förväntat sig med hänsyn till sitt tidigare utgiftsmönster, villkoren i ramavtalet och övriga omständigheter. Betalaren ska på begäran av betaltjänstleverantören kunna redovisa varför det betalade beloppet överstiger vad betalaren rimligen kunde ha förväntat sig.

Om dessa förutsättningar är uppfyllda kan betalaren begära återbetalning av hela transaktionsbeloppet. I fråga om autogiro får betalaren och dennes betaltjänstleverantör dessutom avtala om en mer omfattande rätt till återbetalning, också i fall när de angivna förutsättningarna inte är uppfyllda.

Betalaren får dock inte åberopa en ofördelaktig valutakurs som skäl för att betalningsbeloppet blev högre än vad han rimligen kunde ha förväntat sig, när betaltjänstleverantören har tillämpat en redan överenskommen referensväxelkurs på betalningstransaktionen.

Dessutom kan betalaren och dennes betaltjänstleverantör komma överens om att betalaren inte har rätt till återbetalning i vissa fall. Om betalaren har gett sitt

godkännande till att genomföra betalningstransaktionen direkt till sin betaltjänstleverantör, och antingen denne eller betalningsmottagaren lämnade eller tillgängliggjorde information om den kommande transaktionen för betalaren minst fyra veckor före sista betalningsdagen, inträder inte någon rätt till återbetalning om betalaren och betaltjänstleverantören har avtalat bort denna rätt.

Av artikel 63 framgår att återbetalning kan begäras i upp till åtta veckor från den dag då medlen debiterades betalarens konto. Betaltjänstleverantören har sedan tio bankdagar på sig, från mottagandet av begäran om återbetalning, att antingen återbetala hela beloppet eller ange skäl till varför man vägrar att återbetala transaktionsbeloppet. Om betaltjänstleverantören vägrar att betala, ska han också informera betalaren om vart denne kan hänskjuta ärendet. Om parterna har avtalat om en mer långtgående rätt till återbetalning vid autogirobetalningar, på det sätt som möjliggörs av artikel 62, får betaltjänstleverantören inte vägra att återbetala transaktionsbeloppet avseende en sådan betalning om betalaren begär det.

9.8.2 Förutsättningar för återbetalning av betalningstransaktioner som initierats av eller via betalningsmottagaren

Regeringens förslag: En betalare har rätt till återbetalning av en godkänd och genomförd betalningstransaktion som initierats av eller via betalningsmottagaren, om transaktionsbeloppet inte angavs när betalaren godkände transaktionen och denne kan visa att beloppet överstiger vad han rimligen kunde ha förväntat sig.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Riksgäldskontoret* och *Sveriges Försäkringsförbund* anser att det är märkligt att betaltjänstleverantören – intermediären – ska vara målet för betalarens återkrav. *Riksgäldskontoret* vill att det – i författningskommentaren till bestämmelsen om återbetalning – slås fast att återbetalningsrätten inte gäller för skatteflöden som trängsel- och fordonsskatt eller för studielån. *Sveriges Försäkringsförbund* menar att betalningsmottagare (försäkringsbolag) som råkar ut för återkrav bör få sätta ned summan eftersom de stått risk under viss tid, och påpekar att återbetalning av inbetald försäkringspremie efter ett årsskifte också kräver ändring av kontrolluppgift som lämnats till Skatteverket. *Riksgälden* framhåller att betalaren (kunden) ändå kan vända sig direkt till leverantören och kräva återbetalning i enlighet med andra regler, t.ex. köp- eller konsumenträttslig reglering, vilket sannolikt leder till lägre administrativa kostnader. *Riksgälden* anser allmänt att det vore olyckligt om autogiro blir mindre använt på grund av reglerna om återkravs rätt. *Företagarna* framför att det blir betaltjänstleverantören som får stå risken vid tvist mellan betalare och betalningsmottagare, samt att det skulle kosta två miljarder kronor att bota problemet genom att ta fram och distribuera nya autogirovillkor till samtliga användare. *Svenska Bankföreningen* anser att det måste framgå tydligt av bestämmelserna om reklamation av betalning när beloppet är orimligt högt att det är reklamation av betalningstjänsten, inte den köpta varan eller tjänsten, som avses. Vidare anser *Bankföreningen* att det är osäkert vad som utgör ett rimligt belopp och kraven på den reklamerande betalaren att visa att beloppet är orimligt. *Bankföreningen* vill också se

förtydliganden av vart betalaren ska vända sig om dennes betaltjänstleverantör inte återbetalar beloppet, och vägledning om vad som gäller om betalningsmottagaren försatts i konkurs. Även *Bankgirocentralen BGC AB* efterfrågar förtydliganden av vad som avses med ”rimligt belopp” och huruvida betalaren har rätt till återbetalning även när betalningsmottagaren gått i konkurs. *Vägverket* anför att eventuella skatter och avgifter kan återkrävas av verkets underleverantör (betaltjänstleverantör) som i sin tur har återbetalat till kund, och pekar på att detta kan leda till stora praktiska problem för enskilda fordonsägare. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* menar att återbetalningsrätten kan förefalla betungande för leverantören, men att den i realiteten blir ”ett slag i luften”, eftersom återbetalningsrätten kan avtalas bort i förväg av kunden i enlighet med andra bestämmelser i den föreslagna lagstiftningen.

Skälen för regeringens förslag

En rätt till återbetalning av vissa betalningstransaktioner införs i direktivet

Genom direktivets artikel 62 införs en rätt för betalaren att under vissa förutsättningar begära återbetalning av det belopp som har överfört genom en betalningstransaktion som betalaren redan har godkänt. Det framgår dock av artikel 62 att återbetalningsrätten enbart avser sådana betalningstransaktioner som initieras av eller via en betalningsmottagare. De betalningstransaktioner som omfattas av återbetalningsrätten är därmed dels överföringar med autogiro, dels kortbetalningar. Flera ytterligare förutsättningar måste också vara uppfyllda för att betalaren ska ha rätt till återbetalning. En förutsättning är att transaktionens belopp inte angavs när betalaren godkände betalningstransaktionen. Dessutom måste transaktionsbeloppet överstiga det belopp som betalaren rimligen kunde förväntat sig med hänsyn till sitt tidigare utgiftsmönster, villkoren i ramavtalet och andra relevanta omständigheter. En betalare som vill få ett belopp återbetalat måste också vara beredd att visa varför han inte rimligen kunde ha förväntat sig att behöva betala det debiterade beloppet.

Om förutsättningarna för återbetalning är uppfyllda ska hela transaktionsbeloppet återbetalas. Som *Sveriges Försäkringsförbund* påpekar i sitt remissvar framgår det inte av direktivets artikel 62 att det skulle vara möjligt för en betaltjänstleverantör – som är den part som åläggs en återbetalningsskyldighet enligt artikeln – att sätta ned det återbetalda beloppet. I stället anges uttryckligen i artikel 62.1 tredje stycket att återbetalningen ska uppgå till hela beloppet av den genomförda betalningstransaktionen. Det framstår därför inte som att en sådan nedsättningsmöjlighet som Försäkringsförbundet förordar är förenlig med direktivets artikel 62. Om en sådan bestämmelse skulle införas är det sannolikt att detta skulle anses innebära ett avsteg från direktivets harmoniserade regler och därmed stå i strid med dess artikel 86. Mot denna bakgrund framstår det inte som lämpligt att införa en sådan möjlighet till nedsättning av det återbetalade beloppet.

Vägverket har framfört att det ansvar som läggs på myndighetens betaltjänstleverantör i fråga om återbetalning av betalningstransaktioner som initierats av betalningsmottagaren (*Vägverket*) kan få tveksamma effekter och

leda till såväl tillämpningssvårigheter som felaktiga beslut. Även i dessa fall gäller att direktivet fastslår harmoniserade regler som ska genomföras i medlemsstaterna. Det framstår därför inte som lämpligt att införa regler som, jämfört med direktivets bestämmelser, innebär en mindre långtgående rätt till återbetalning.

Av direktivets artikel 51.1 framgår att rätten till återbetalning kan avtalas bort i ett ramavtal, dock inte när betaltjänstanvändaren är konsument. Rätten till återbetalning är alltså tvingande till förmån för konsumenter men kan avtalas bort av betaltjänstanvändare som inte är konsumenter.

Som angetts i avsnitt 9.8.1 är också syftet med återbetalningsrätten, enligt direktivets skäl 36, att skydda konsumenten när den genomförda betalningstransaktionens belopp överstiger vad som rimligen kunde ha förväntats. Av direktivets skäl 36 framgår också att betalarens återbetalningsrätt gentemot betaltjänstleverantören inte bör påverka betalarens skyldighet mot betalningsmottagaren för den bakomliggande förbindelse som betalningen avser, exempelvis varor eller tjänster som beställts, konsumerats eller fakturerats. Återbetalningsrätten ska enligt skäl 36 inte heller påverka betaltjänstanvändarens rätt att återkalla en betalningsorder.

Den rätt till återbetalning som följer av direktivets artikel 62 tar alltså sikte på förhållandet mellan betalaren och dennes betaltjänstleverantör, och påverkar inte betalarens skyldigheter mot betalningsmottagaren. *Företagarna* har framfört att det blir betaltjänstleverantören som får stå risken vid tvist mellan betalare och betalningsmottagare i fall när betalaren begär återbetalning av beloppet, eftersom det är betaltjänstleverantören som återbetalar beloppet till betalaren. *Svenska Bankföreningen* har framhållit att det måste framgå tydligt av bestämmelserna om reklamation av betalning när beloppet är orimligt högt att det är reklamation av betalningstjänsten, inte den köpta varan eller tjänsten, som avses.

När det gäller *Riksgäldskontorets* och *Försäkringsförbundets* synpunkter angående mot vem ett återkrav ska ställas kan konstateras att rätten till återbetalning följer av direktivets artikel 62, som inte innehåller något utrymme för alternativ utformning av reglerna på nationell nivå. Medlemsstaterna ska enligt direktivets artikel 86 införa de harmoniserade reglerna i direktivet – däribland artikel 62 – om motsvarande regler inte redan finns i nationell lagstiftning. Sverige är därmed skyldigt att införa bestämmelser i nationell lag som genomför reglerna om återbetalningsrätt i artikel 62. De synpunkter på återbetalningsrättens konstruktion som framförts av Riksgäldskontoret och Sveriges Försäkringsförbund kan därför inte beaktas i detta sammanhang.

Det framgår också av artikel 62.3 att betalaren och dennes betaltjänstleverantör kan komma överens om att betalaren inte har rätt till återbetalning i vissa fall. Om betalaren har gett sitt godkännande till att genomföra betalningstransaktionen direkt till sin betaltjänstleverantör, och antingen denne eller betalningsmottagaren lämnade eller tillgängliggjorde information om den kommande transaktionen för betalaren minst fyra veckor före sista betalningsdagen, inträder inte någon rätt till återbetalning om betalaren och betaltjänstleverantören har avtalat bort denna rätt. De synpunkter på reglernas ändamålsenlighet som framställts av *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* föranleder inga ytterligare överväganden i detta sammanhang.

Vilka betalningstransaktioner omfattas av rätten till återbetalning?

Som framgått finns det ett antal olika begränsningar avseende vilka betalningstransaktioner som omfattas, eller kan omfattas, av rätten till återbetalning.

För det första omfattar artikel 62 enbart betalningstransaktioner som initierats av eller via en betalningsmottagare, dvs. betalningstransaktioner som genomförs med kort eller autogiro. Kommissionen har i ett tolkningsuttalande angett att det som avses är s.k. ”pull transactions”, dvs. betalningstransaktioner som genomförs på betalningsmottagarens initiativ.

För det andra omfattar återbetalningsrätten enbart betalningstransaktioner där betalaren inte känner till det belopp som slutligen ska debiteras hans konto när han godkänner betalningstransaktionen. I tolkningsuttalandet från kommissionen anges som exempel när betalaren har uppgett sitt kreditkortsnummer vid reservation av hotellrum eller hyrbil och först i efterhand får reda på vilket belopp som har dragits av betalningsmottagaren (hotellet respektive hyrbilsfirman).

För det tredje inträder rätten till återbetalning enbart i de fall då betalningstransaktionens belopp överstiger det belopp som betalaren rimligen kunde ha förväntat sig med hänsyn till sitt tidigare utgiftsmönster, ramavtalsvillkoren och ”relevanta omständigheter”. *Svenska Bankföreningen* och *Bankgirocentralen BGC AB* har framfört att det är osäkert vad som utgör ett rimligt belopp. Här kan noteras att kommissionen har lämnat flera tolkningsuttalanden avseende uttrycket ”belopp som betalaren rimligen kunde ha förväntat sig” i direktivets artikel 62, och då konstaterat att vad som utgör ett rimligt belopp beror på de specifika omständigheterna och får analyseras utifrån fall till fall (eng. *will depend on the specific circumstances and has to be examined on a case-by-case basis*).

Den inställning som kommissionen ger uttryck för, att fastställandet av vad som utgör ett rimligt belopp får göras utifrån de konkreta omständigheter som är för handen i varje enskilt fall, framstår som den mest lämpliga med beaktande av att rätten till återbetalning kan komma att åberopas i vitt skilda situationer och att någon enkel, schematisk eller kvantitativt bestämd definition av vad som utgör ett rimligt belopp i alla dessa tänkbara situationer inte låter sig göras. Det bör dock noteras att bedömningen av huruvida ett belopp är rimligt eller inte ska göras utifrån vad betalaren *rimligen* kunde ha förväntat sig, dvs. utifrån objektiva kriterier. Denna fråga diskuteras närmare i det följande avsnittet.

Vissa betalningsflöden till och från myndigheter m.m.

Utöver de inskränkningar som framgått ovanavseende vilka betalningstransaktioner som omfattas av rätten till återbetalning, finns också andra betalningstransaktioner som faller utanför den aktuella regelns tillämpningsområde av andra skäl. Enligt direktivets artikel 1.1 f är direktivets regler inte tillämpliga på medlemsstaterna eller deras regionala eller lokala myndigheter, när de agerar i egenskap av offentliga myndigheter.

Den närmare avgränsningen av när en myndighet agerar ”i egenskap av offentlig myndighet” i direktivets mening utvecklas inte närmare i direktivet eller skälen till direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 6.2.2. Av detta avsnitt framgår att en myndighet som gör eller mottar en betalning inom ramen för sin

myndighetsutövning, exempelvis en betalning som avser skatter eller skatteåterbäring från eller till en fysisk eller juridisk person, är att betrakta som betalare respektive betalningsmottagare. Detsamma gäller för den myndighet som mottar en betalning som avser en avgift som kan hänföras till myndighetsutövning. Myndigheten i fråga omfattas då inte av de regler i direktivet som rör exempelvis betalares respektive betalningsmottagares rättigheter och skyldigheter i samband med genomförandet av en betalningstransaktion. Som också påpekats i avsnitt 6.2.2 innehåller direktivet dock inga särskilda undantagsbestämmelser om de betaltjänstleverantörer som förmedlar betalningar till eller från myndigheter. Direktivet medger alltså inte att något undantag görs för myndigheternas betaltjänstleverantörer när de förmedlar betalningar avseende skatter och avgifter. De omfattas därmed av den nu föreslagna lagstiftningen i samma utsträckning som då de förmedlar betalningstransaktioner mellan andra personer. Denna tolkning har också gjorts av kommissionen, som har uttalat att betalningar av skatter omfattas av betaltjänstdirektivet.

Vägverket har framfört att återbetalningsrätten kan bli problematisk i de fall där debitering av fordonsskatt och vägavgift sker utan att kunden känner till exakt belopp.

I detta sammanhang bör noteras att återbetalningsrätten enligt artikel 62 begränsas på de sätt som framgått av föregående avsnitt. För vissa av de betalningsflöden som går till och från myndigheter avseende betalningar av skatter, avgifter och studielån har betalaren informerats om transaktionsbeloppet redan före det att han godkände betalningstransaktionen. Så är fallet exempelvis om en person har mottagit ett besked från Centrala studiestödsnämnden (CSN) om vilka belopp som ska betalas in under ett visst år, och personen därefter godkänner att beloppen ska överföras med autogiro. I dessa fall inträder inte någon återbetalningsrätt, eftersom beloppen var kända vid tidpunkten för godkännandet.

I de vanligt förekommande fall då betalaren har lämnat ett medgivande till att betalningstransaktioner ska genomföras med autogiro och det belopp som ska betalas inte är känt vid den tidpunkt då medgivandet lämnas, är rekvisitet i 5 kap. 6 § första stycket 1 lagen om betaltjänster uppfyllt. För att rätt till återbetalning från betalarens betaltjänstleverantör ska föreligga krävs dock också att beloppet överstiger vad betalaren rimligen kunde ha förväntat sig och att betalaren kan visa varför han inte borde ha förutsett det högre beloppet. Bedömningen av beloppets rimlighet ska, som framförts ovan, göras på objektiva grunder. Här bör särskilt framhållas att om betalaren haft möjlighet att förutse den ungefärliga storleken på beloppet, exempelvis genom att de kriterier enligt vilka beloppet fastställs har lämnats till betalaren eller varit lätt tillgängliga för denne, torde det i de allra flesta fall vara mycket svårt för betalaren att hävda att han inte rimligen kunde ha förväntat sig att betala det belopp som har debiterats i enlighet med dessa allmänt tillgängliga kriterier. För flera av de betalningar som *Riksgäldskontoret* tar upp i sitt remissvar, exempelvis skattebetalningar och återbetalning av studielån, gäller att beloppen fastställs enligt kriterier som framgår i tillämpliga författningar. Exempelvis innehåller 4 kap. studiestödslagen (1999:1395) och 4 kap. studiestödsförordningen (2000:655) regler om beräkning av belopp avseende återbetalning av studielån. När det gäller de betalningar som *Vägverket* tagit upp särskilt – extra debiteringar av fordonsskatt och vägavgift – framgår det av relevanta författningar hur beloppen ska beräknas. I fråga om fordonsskatt finns regler i

vägtrafikskattelagen (2006:227) och avseende vägavgift (trängselskatt) finns bestämmelser i lagen (2004:629) om trängselskatt och bilagan till denna lag. Denna information är allmänt tillgänglig. I fråga om exempelvis trängselskatt bör en bilägare normalt ha god kännedom om med vilken frekvens bilen har passerat en betalstation. Bilägaren har dessutom möjlighet att enkelt hitta information om vid vilka tider och med vilka belopp som trängselskatt tas ut. Det torde därför endast i mycket sällsynta undantagsfall vara så att bilägaren (betalaren) inte rimligen kunde ha förväntat sig att få betala ett belopp som ungefär motsvarar det som i efterhand debiteras hans konto avseende trängselskatt. På motsvarande sätt bör i de fall då en betalare har kännedom om de omständigheter eller det faktiska handlande som grundar betalningsskyldighet – exempelvis innehav av ett fordon med vissa egenskaper – och kriterierna för skatte- eller avgiftsuttag är allmänt tillgängliga, betalaren enbart i mycket sällsynta undantagsfall kunna hävda att han inte rimligen kunde ha förutsett att ett belopp av en viss storleksordning skulle debiteras hans konto.

9.8.3 Begäran om återbetalning

Regeringens förslag: Betalaren kan begära återbetalning av en betalningstransaktion som initierats av eller via en betalningsmottagare upp till åtta veckor från den dag när hans konto debiterades. Betaltjänstleverantören ska, inom tio dagar från det att han mottog begäran om återbetalning, antingen betala tillbaka hela beloppet eller motivera varför någon återbetalning inte görs. Om betaltjänstleverantören vägrar att återbetala beloppet, ska leverantören ge betalaren information om vart denne kan vända sig för att få ärendet prövat.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan avseende. *Svenska Bankföreningen* vill se förtydliganden av vart betalaren ska vända sig om dennes betaltjänstleverantör inte återbetalar beloppet, och vägledning om vad som gäller om betalningsmottagaren försatts i konkurs. *Vägverket* efterlyser besked om hur och var en betaltjänstleverantörs beslut att inte återbetala ska kunna överprövas.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som i sak motsvarar direktivets artikel 63 om förfarandet när en betalare begär återbetalning av en betalningstransaktion som initierats av eller via betalningsmottagaren. Betalaren kan begära återbetalning upp till åtta veckor från den dag då hans konto debiterades.

Om betaltjänstleverantören anser att kravet på återbetalning inte är välgrundat, exempelvis på grund av att betalaren enligt betaltjänstleverantörens uppfattning rimligen borde ha förväntat sig att få betala ett belopp i den storleksordning som har debiterats hans konto, ska betaltjänstleverantören inom den i direktivet angivna fristen på tio bankdagar informera betalaren om att någon återbetalning inte kommer att ske, och om skälen till detta. Dessutom ska betaltjänstleverantören informera betalaren om dennes möjlighet att hänskjuta ärendet till ett organ för tvistlösning utanför domstol som kan pröva tvisten. I Sverige bör uppgiften att lösa tvister mellan betaltjänstanvändare och deras betaltjänstleverantörer falla inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens ansvar, i enlighet med vad som föreslås i promemorian. Skälen för att Allmänna reklamationsnämnden bör ges denna uppgift behandlas

närmare i avsnitt 5.3. I de fall som det nu är fråga om ska en betaltjänstleverantör som vägrar återbetala beloppet informera betalaren om att denne kan hänskjuta ärendet till Allmänna reklamationsnämnden för prövning.

Det framgår också av artikel 63 och motsvarande bestämmelse i promemorian att en betaltjänstleverantör som har kommit överens med betalaren om en mer långtgående rätt till återbetalning i fråga om överföringar med autogiro inte kan vägra återbetalning.

Bankföreningen har vidare efterfrågat vägledning kring om betalaren har rätt till återbetalning även om betalningsmottagaren har försatts i konkurs. I detta sammanhang kan noteras att kommissionen i ett tolkningsuttalande har tagit upp frågan om verkningarna av en återbetalning av beloppet till betalaren från dennes betaltjänstleverantör. Enligt kommissionen kommer betalarens betaltjänstleverantör att kunna kräva beloppet åter från betalningsmottagarens betaltjänstleverantör. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör kan i sin tur kräva återbetalning från betalningsmottagaren i enlighet med de avtalsvillkor som överenskommit med denne (eng. *in accordance with the terms and conditions concluded with him*). De möjligheter som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har att kräva återbetalning av betalningsmottagaren regleras i avtalet dem emellan. Däremot innehåller direktivet inte några särskilda regler om detta.

I avsaknad av särskild reglering torde, om betalningsmottagaren går i konkurs, dennes betaltjänstleverantör kunna göra gällande sina rättigheter enligt tillämplig lagstiftning mot konkursboet för det fall att betaltjänstleverantören har återbetalat ett överfört belopp till betalarens betaltjänstleverantör. Den regel om rätt till återbetalning som tagits in i direktivets artikel 62 medger dock inget undantag från rätten till återbetalning i de fall då betalningsmottagaren har försatts i konkurs. Dessutom framgår av direktivets skäl 36, som noterats i avsnitt 9.8.2, att återbetalningsrätten inte bör påverka vare sig betalarens skyldigheter mot betalningsmottagaren för den bakomliggande transaktionen dem emellan eller dennes rätt att återkalla en betalningsorder. Så som direktivet är utformat i denna del har betalaren getts en rätt till återbetalning från sin betaltjänstleverantör som kan göras gällande oberoende av partsförhållandena i övrigt.

Det kan diskuteras huruvida detta skapar en asymmetrisk situation genom att betalaren under vissa förutsättningar kan återfå det överförda beloppet från sin betaltjänstleverantör även i fall då betalningsmottagaren, exempelvis i en obeståndssituation, inte kan betala motsvarande belopp åter till sin betaltjänstleverantör. I en sådan situation kan betalningsmottagarens betaltjänstleverantör vara skyldig att betala beloppet till betalarens betaltjänstleverantör utan att själv kunna återfå motsvarande belopp från betalningsmottagaren. Följden blir att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör åsamkas en förlust. Det kan inte uteslutas att betaltjänstleverantörer kommer att kompensera sig för sådana risker genom högre avgifter som i slutändan drabbar kollektivet av betaltjänstanvändare. Det framstår mot denna bakgrund inte som helt entydigt att direktivets reglering i denna del är samhällsekonomiskt effektiv. De regler som finns i direktivet ska dock genomföras i svensk rätt, inbegripet bestämmelserna om rätt till återbetalning i artiklarna 62 och 63. Bestämmelser som i sak motsvarar direktivet och de bestämmelser som föreslås i promemorian bör därför tas in i lagen om betaltjänster.

9.9 Genomförandet av betalningstransaktioner

9.9.1 Inledning

Direktivet innehåller en rad artiklar som tar upp olika aspekter av hur en betalningstransaktion ska genomföras. I artikel 64.1 fastslås att en betalningsorder ska anses mottagen när den tas emot av betalarens betaltjänstleverantör eller, under vissa förutsättningar, den första därpå följande bankdagen. Av artikel 64.2 framgår dock att betaltjänstanvändare som initierar en betalningsorder får avtala med sin betaltjänstleverantör om att betalningsordern i stället ska anses vara mottagen vid en annan tidpunkt.

Regler om vad som gäller när en betaltjänstleverantör vägrar att utföra en betalningsorder finns i artikel 65.1. I sådana fall ska betaltjänstleverantören meddela betaltjänstanvändaren detta och ange både skälen för vägran och hur betaltjänstanvändaren bör gå till väga för att korrigera något fel från dennes sida som lett till vägran. Det framgår också av artikel 65.2 att betalarens betaltjänstleverantör inte får vägra att utföra en godkänd betalningsorder om alla villkor i dennes ramavtal är uppfyllda.

Artikel 66 innehåller bestämmelser om betalningsorderns oåterkallelighet. Det anges som huvudregel i artikel 66.1 att betaltjänstanvändaren inte får återkalla en betalningsorder efter det att den har mottagits av betalarens betaltjänstleverantör. Av artikel 66.2 framgår att betalaren vid en betalningstransaktion som initieras av eller via betalningsmottagaren inte får återkalla betalningsordern efter att ha överfört betalningsordern eller gett sitt godkännande att genomföra transaktionen. Vid autogirering får betalaren dock, enligt artikel 66.3, återkalla betalningsordern senast i slutet av bankdagen före den dag då medlen ska debiteras hans konto. Om parterna har kommit överens om att betalningsordern ska anses mottagen vid en viss tidpunkt, i enlighet med artikel 64.2, gäller en särskild regel i artikel 66.4. I dessa fall får en betaltjänstanvändare återkalla en betalningsorder senast i slutet av den bankdag som föregår den avtalade dagen. När de tidpunkter som anges i artikel 66.1–66.4 har passerats får en betalningsorder enbart återkallas om den betaltjänstanvändare som vill återkalla ordern har avtalat om detta med sin betaltjänstleverantör. Godkännande från betaltjänstleverantören och i vissa fall även betalningsmottagaren krävs också.

I artikel 67.1 slås fast att alla betaltjänstleverantörer som medverkar i genomförandet av en betalningstransaktion ska överföra hela betalningstransaktionens belopp och avstå från att dra av avgifter från det överförda beloppet. Enligt artikel 67.2 får betalningsmottagaren dock avtala med sin betaltjänstleverantör att denne får dra av sina egna avgifter från beloppet innan det krediteras betalningsmottagaren. I så fall ska hela transaktionsbeloppet och avgifterna redovisas separat för betalningsmottagaren. Det framgår av artikel 67.3 att betalarens betaltjänstleverantör ansvarar för att betalningsmottagaren erhåller hela betalningsbeloppet, förutom sådana avgifter som denne avtalat om med sin betaltjänstleverantör. När betalningstransaktionen har initierats av eller via betalningsmottagaren – typiskt sett i fråga om kortköp och överföringar med autogiro – ska dennes betaltjänstleverantör se till att betalningsmottagaren får hela betalningsbeloppet.

9.9.2 Mottagande av betalningsorder

Regeringens förslag: En betalningsorder är mottagen när den tas emot av betalarens betaltjänstleverantör. Om detta inte sker på en bankdag, ska ordern anses ha tagits emot närmast följande bankdag. Betaltjänstleverantörer får dock fastställa en brytpunkt nära bankdagens slut, och behandla de betalningsorder som inkommer efter denna tidpunkt som om de tagits emot närmast följande bankdag. Betalaren och leverantören kan avtala om en tidpunkt för mottagandet som avviker från huvudregeln.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås två bestämmelser som genomför direktivets artikel 64 om mottagande av betalningsorder. Det föreslås dels en bestämmelse som anger när en betalningsorder anses ha mottagits enligt huvudregeln i artikel 64.1, dels en bestämmelse som motsvarar regeln om parternas möjlighet att avtala om mottagningstidpunkt i artikel 64.2. Av promemorians författningskommentar till den bestämmelse som genomför direktivets huvudregel framgår att tidpunkten för mottagande av en betalningsorder avser själva mottagandet av ordern, dvs. innan nödvändiga kontroller har genomförts hos betaltjänstleverantören. Dessutom uttalas att betaltjänstleverantören får fastställa en bryttidpunkt nära slutet på bankdagen, exempelvis någon timme före stängningsdags. Betalningsordrar som tas emot därefter ska anses ha tagits emot under den närmast följande bankdagen i stället. Syftet med att ge betaltjänstleverantörerna denna möjlighet är att de ska ges tillräckligt med tid för att kontrollera exempelvis att medel finns tillgängliga på betaltjänstanvändarens konto när en betalningstransaktion godkänns av betaltjänstanvändaren strax före slutet av bankdagen. I författningskommentaren uttalas också att betaltjänstleverantörerna om de så önskar kan fastställa tidigare bryttidpunkter om betalningstransaktionen ska genomföras samma dag som betalningstransaktionen godkänns av betalaren. Dessutom framförs att betaltjänstleverantörerna bör anpassa sin verksamhet efter de bryttidpunkter som finns inom de olika betalningssystem som används.

I en annan bestämmelse föreslås regler som, i likhet med artikel 64.2, ger parterna möjlighet att avtala om en mottagningstidpunkt som avviker från huvudregeln. I promemorians författningskommentar anges att bestämmelsen tar sikte på de fall när en betalare godkänner betalningstransaktioner som ska ske i framtiden före den bankdag då transaktionen ska genomföras, s.k. bevakade betalningar.

De bestämmelser som föreslås i promemorian överensstämmer i sak med direktivets bestämmelser i artikel 64. Motsvarande bestämmelser bör tas in i lagen om betaltjänster.

9.9.3 Betaltjänstleverantörens vägran att utföra en betalningsorder

Regeringens förslag: Om en betaltjänstleverantör vägrar att utföra en betalningsorder, ska denne snarast meddela betaltjänstanvändaren detta och ange både skälen för vägran och hur betaltjänstanvändaren bör gå till väga för att korrigera något fel från dennes sida som lett till vägran. Betaltjänstleverantören får ta ut en avgift för en sådan underrättelse om en rätt att ta ut

avgift framgår av ramavtalet mellan parterna. Betalarens betaltjänstleverantör får dock inte vägra att utföra en godkänd betalningsorder om betalaren har uppfyllt alla villkor i deras ramavtal. Betaltjänstleverantören ska dock inte utföra en betalningsorder eller underrätta betaltjänstanvändaren om skälen för vägran när detta är förbjudet i lag. En betalningsorder som inte har utförts på grund av betaltjänstleverantörens vägran ska anses icke mottagen vid tillämpningen av vissa regler om kreditering av konton och bristfälligt utförande av betalningstransaktioner.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, förutom att det i promemorians lagförslag inte anges att betaltjänstleverantören inte ska motivera sin vägran eller ens underrätta betaltjänstanvändaren om en underrättelse eller angivandet av skälen för vägran är förbjudet enligt lag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att författningskommentaren bör klargöra att en betaltjänstleverantör under vissa förutsättningar bör kunna ta emot en betalningsorder för att göra förnyade uttagsförsök och att reglerna om återkallelse då ska gälla för varje nytt betalningsförsök. *Bankgirocentralen BGC AB* efterfrågar klargörande av vad som menas med begreppet ”snarast”.

Skälen för regeringens förslag

En betaltjänstleverantör som vägrar att utföra en betalningsorder ska underrätta betaltjänstanvändaren om detta

Reglerna i direktivets artikel 65 tas upp i tre bestämmelser i det lagförslag som lämnas i promemorian. I en bestämmelse införs regler om att en betaltjänstleverantör som vägrar att utföra en betalningsorder ska underrätta betaltjänstanvändaren om detta på överenskommet sätt snarast möjligt, och inom de tidsfrister som gäller för genomförandet av en betalningstransaktion. Underrättelsen till betaltjänstanvändaren ska om möjligt innehålla en motivering till vägran och information om hur betaltjänstanvändaren ska kunna korrigera eventuella fel som föranlett vägran. En avgift får tas ut för underrättelsen, om parterna kommit överens om detta i sitt ramavtal. Enligt promemorians författningskommentar anges det att skälen till vägran ska ges ”om möjligt” eftersom betaltjänstleverantören kan vara förbjuden att ange skälen på grund av annan lagstiftning. Specifikt anges att det vid misstanke om penningtvätt eller bedrägeri kan vara olämpligt att informera om varför betaltjänstleverantören vägrar utföra en betalningsorder.

Som framgår av avsnitt 9.5.2 skulle det strida mot bestämmelsen om meddelandeförbud i 3 kap. 4 § första stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att lämna information till betalaren om att ett betalningsinstrument har spärrats på grund av misstanke om penningtvätt. På samma sätt gäller, i fråga om vägran att utföra en betalningsorder på grund av sådana misstankar, att betaltjänstleverantören inte får uppge skälen till vägran för betaltjänstanvändaren. Som den i promemorian föreslagna bestämmelsen har formulerats och motiveras i författningskommentaren är det dock enbart skälen för en vägran som inte får lämnas om

detta skulle strida mot tillämplig lag. Motsatsvis innebär detta att en underrättelse – antingen motiverad eller inte – alltid måste lämnas till betaltjänstanvändaren. En alternativ tolkning vore att betaltjänstleverantören inte ska lämna någon underrättelse över huvud taget i vissa fall. I skäl 37 till direktivet anges att om en betaltjänstleverantör avvisar en betalningsorder bör betaltjänstanvändaren snarast möjligt underrättas om detta och om orsaken, om inte annat följer av gemenskapslagstiftning och nationell lagstiftning. Även enligt artikel 65.1 är betaltjänstleverantörens förpliktelse att motivera skälen för vägran beroende av att detta inte är förbjudet enligt annan tillämplig lagstiftning. Som artikel 65.1 första meningen har formulerats framgår det inte entydigt att betaltjänstleverantören alltid ska lämna eller tillgängliggöra en underrättelse, även om den i vissa fall inte ska vara motiverad. Det sägs dock i artikel 65.1 andra meningen att ”underrättelsen” ska lämnas till betaltjänst-användaren eller göras tillgänglig för denne. Denna bestämmelse förefaller innebära en förpliktelse för betaltjänstleverantören att alltid lämna eller tillgängliggöra en underrättelse även i fall då den inte ska motiveras på grund av annan lagstiftning. Detta bör också framgå av den bestämmelse i lagen om betaltjänster som genomför direktivet i denna del.

Bankgirocentralen BGC AB har efterfrågat ett klargörande av vad som menas med begreppet ”snarast”. Som framgår av direktivet och den i promemorian föreslagna bestämmelsen ska en underrättelse om vägran lämnas snarast möjligt och ”under alla förhållanden” inom de tidsfrister som gäller för kreditering av betalningsmottagarens konto vid en betalningstransaktion. Den tidsfrist som gäller för detta – senast vid slutet av nästföljande bankdag efter mottagandet av betalningsordern – är alltså den borte gränsen för när en underrättelse om vägran ska lämnas. Uttrycket snarast möjligt innebär i detta sammanhang att betaltjänstleverantören bör lämna underrättelsen tidigare än denna borte gräns, när det låter sig göras. Detta innebär dock inte att betaltjänstleverantören är skyldig att lämna en underrättelse omedelbart efter det att betalningsordern mottagits. Det ligger i sakens natur att betaltjänstleverantören, för att kunna uppfylla sina förpliktelser enligt direktivets artikel 65 och den lagstiftning som genomför dess bestämmelser i Sverige, kommer att behöva viss tid för att konstatera att betalningsordern inte bör utföras och för att undersöka huruvida det finns rättsliga hinder mot att lämna en motiverad underrättelse om vägran till betaltjänstanvändaren. Det kan därför inte uteslutas att viss tid kommer att förflyta mellan mottagandet av en betalningsorder och underrättelsen till betaltjänst-användaren om att den inte har utförts. Underrättelsen kan komma att lämnas till betaltjänst-användaren sent samma dag då betalningsordern mottogs eller dagen därpå. Betaltjänst-leverantörerna bör dock sträva efter att i möjligaste mån förkorta hanterings-tiden.

När det gäller avgifter för en underrättelse enligt artikel 65 får avgifter tas ut om det överenskommit i ramavtalet mellan betaltjänst-användaren och betaltjänstleverantören. Motsvarande bestämmelser föreslås i promemorian och bör tas in i lagen om betaltjänster. En förutsättning är att vägran att utföra betalningsordern är objektivet betingad. Detta innebär att betaltjänstleverantören bör kunna visa på något faktiskt förhållande som gör att betalningsordern inte kan utföras. Att en betalningsorder som mottagits från en betaltjänst-användare exempelvis anses medföra en alltför stor kreditrisk kan vara ett objektivet betingat skäl för vägran, om bedömningen av kreditrisken i det enskilda fallet

har gjorts i enlighet med en fastställd policy hos betaltjänstleverantören för att bedöma sådana risker.

Om alla villkor i ramavtalet är uppfyllda får betalarens betaltjänstleverantör inte vägra att utföra betalningsordern

Enligt artikel 65.2 får betalarens betaltjänstleverantör inte vägra att utföra en godkänd betalningsorder om alla villkor i ramavtalet med betalaren är uppfyllda. Detta gäller oavsett om det är betalaren eller en betalningsmottagare som initierar ordern. Trots detta får betalarens betaltjänstleverantör vägra att utföra betalningsordern om utförandet av den skulle strida mot någon tillämplig lag. En motsvarande bestämmelse föreslås i promemorian och bör tas in i lagen om betaltjänster. Lagstiftning som kan göra att en betalningsorder inte ska utföras trots att alla villkor i ramavtalet är uppfyllda kan vara t.ex. regler till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism eller bestämmelser som införts för att uppfylla krav på internationella sanktioner.

En betalningsorder som inte har utförts på grund av betaltjänstleverantörens vägran ska i vissa sammanhang anses som "icke mottagen"

Av artikel 65.3 framgår att en betalningsorder som har vägrats utförande inte ska anses ha tagits emot vid tillämpning av artiklarna 69 och 75 i direktivet. Detta innebär att de krav på genomförandetider som gäller enligt artikel 69 inte ska räknas från den tidpunkt då betaltjänstleverantören mottog en betalningsorder som denne därefter vägrade att utföra. Det innebär också att en sådan betalningsorder ska anses som icke mottagen vid tillämpningen av vissa bestämmelser om fördelning av ansvar mellan betaltjänstleverantörer i artikel 75. En motsvarande bestämmelse föreslås i promemorian och bör tas in i lagen om betaltjänster.

Bankföreningen har framfört att det i författningskommentaren bör klargöras att en betaltjänstleverantör under vissa förutsättningar bör kunna ta emot en betalningsorder för att göra förnyade uttagsförsök och att reglerna om återkallelse då ska gälla för varje nytt betalningsförsök.

Direktivets bestämmelser om mottagande av betalningsorder, vägran att utföra en betalningsorder och om betalningsorderns oåterkallelighet fastställer regler om när en betalningsorder ska anses mottagen, vad som gäller när en betaltjänstleverantör vägrar att utföra ordern och vid vilka tidpunkter en order får återkallas. I promemorian föreslås bestämmelser som i sak motsvarar direktivet i denna del. Vare sig direktivet eller de i promemorian föreslagna bestämmelserna innehåller några uttryckliga regler om betaltjänstleverantörens möjlighet att göra förnyade försök att utföra betalningsordern på det sätt som Bankföreningen beskriver, i enlighet med villkor i ramavtalet med betaltjänstanvändaren eller efter att information lämnats till denne vid en enstaka betalningstransaktion. Det kan dock noteras dels att vissa bestämmelser om krav på bl.a. genomförandetid inte ska bli tillämpliga om en betalningsorder har vägrats (artikel 65.3), dels att parterna har möjlighet att avtala om en annan tidpunkt för mottagande av betalningsorder och genomförande av betalningstransaktion (artikel 64.2).

Om en betalningsorder har vägrats anses den inte mottagen, och kraven på att betalningstransaktionen ska vara genomförd inom viss tid blir inte tillämpliga.

Tidsfristen för genomförande börjar alltså inte löpa från den tid då den vägrade betalningsordern mottogs av betaltjänstleverantören. Om betaltjänstanvändaren som lämnat betalningsordern korrigerar ett sakfel, exempelvis efter att ha tagit del av en underrättelse från betaltjänstleverantören om att betalningsordern vägrats, kan detta möjliggöra att betalningstransaktionen kan genomföras. Frågan är då om betaltjänstleverantören har möjlighet att ta emot den tidigare vägrade betalningsordern och göra ett förnyat försök att debitera betaltjänstanvändarens konto om ett sådant förfarande har överenskommit i ramavtalet mellan dem.

Parterna ges enligt artikel 64.2 möjlighet att avtala om mottagande- och genomförandedatum som avviker från huvudregeln i artikel 64.1. I detta sammanhang kan också noteras att kommissionen i ett tolkningsuttalande har framhållit att betaltjänstleverantörer kan tillhandahålla mer omfattande tjänster till sina betaltjänstanvändare. Som exempel kan betaltjänstleverantören erbjuda sig att rätta betalningar där felaktiga uppgifter har angetts, i stället för att skicka tillbaka dem till den betaltjänstanvändare som angett exempelvis fel unik identifikationskod. Enligt kommissionens tolkningsuttalande skulle ett sådant förfarande stå i samklang med den möjlighet till mer gynnande villkor för betaltjänstanvändarna som ges i direktivets artikel 86.3 andra stycket.

Mot denna bakgrund förefaller det som om ett förfarande där parterna kan avtala om förnyat initierande av en tidigare vägrad betalningsorder är väl förenligt med direktivets bestämmelser i denna del. En betaltjänstleverantör bör alltså kunna ta emot en tidigare vägrad betalningsorder igen, förutsatt att detta förfarande har överenskommit i ramavtal eller att betaltjänstanvändaren har informerats om förfarandet vid en enstaka betalningstransaktion. De bestämmelser om betalningsorderns oåterkallelighet som behandlas i avsnitt 9.9.4 nedan bör då, som Bankföreningen anför, tillämpas vid varje nytt betalningsförsök.

9.9.4 Betalningsorderns oåterkallelighet

Regeringens förslag: En betaltjänstanvändare får som huvudregel inte återkalla en betalningsorder när den har mottagits av betalarens betaltjänstleverantör. Om en betalningstransaktion har initierats av eller via betalningsmottagaren, får betalaren inte återkalla betalningsordern efter att ha gett sitt godkännande till betalningsmottagaren. Vid överföring med autogiro får betalaren dock återkalla en betalningsorder senast i slutet av bankdagen före den dag då medlen ska debiteras hans konto. Om parterna har kommit överens om att betalningstransaktionen ska genomföras en viss dag får betaltjänstanvändaren återkalla en betalningsorder senast i slutet av bankdagen före den avtalade dagen för genomförande. Efter dessa respektive tidpunkter får betalningsordern enbart återkallas om detta avtalats mellan parterna. I fråga om betalningstransaktioner som initierats av eller via betalningsmottagaren krävs också betalningsmottagarens godkännande för att återkallande ska få ske.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att författningskommentaren bör klargöra att en betaltjänstleverantör under vissa förutsättningar bör kunna ta emot en betalningsorder för att göra förnyade

uttagsförsök och att reglerna om återkallelse då ska gälla för varje nytt betalningsförsök. *Bankgirocentralen BGC AB* efterlyser vissa klargöranden av reglerna om återkallande av kort- och autogirobetalningar så att bestämmelsen inte längre innehåller en rätt till återbetalning av återkallade och ej genomförda transaktioner. *MasterCard* efterlyser ett förtydligande av att principen om en betalningsorders oåterkallelighet inte går emot vissa andra rättsliga eller kontraktuella förpliktelser.

Skälen för regeringens förslag

Huvudregeln är att betaltjänstanvändaren inte får återkalla en betalningsorder som mottagits av dennes betaltjänstleverantör

Reglerna i direktivets artikel 66 tas upp i tre bestämmelser i det lagförslag som lämnas i promemorian. I en bestämmelse fastslås den huvudregel som framgår av artikel 66.1, att en betaltjänstanvändare inte får återkalla en betalningsorder efter det att hans betaltjänstleverantör har tagit emot ordern. I promemorians författningskommentar anges att en återkallelse av en betalningsorder alltid görs av en betaltjänstanvändare. En bestämmelse som motsvarar den som föreslås i promemorian bör införas i lagen om betaltjänster. Av denna bestämmelse bör också, genom hänvisningar till andra bestämmelser, framgå att det finns flera undantag från huvudregeln. Dessa undantag behandlas i det följande.

Av de skäl som framgått av avsnitt 9.9.3 bör en betaltjänstleverantör kunna ta emot en tidigare vägrad betalningsorder igen, förutsatt att detta förfarande har överenskommit i ramavtal eller att betaltjänstanvändaren har informerats om förfarandet vid en enstaka betalningstransaktion. Bestämmelserna om betalningsorders oåterkallelighet bör då tillämpas vid varje nytt betalningsförsök.

Vid kort- och autogirobetalningar får betalaren som huvudregel inte återkalla betalningsordern efter godkännande

När en betalningstransaktion initieras av betalningsmottagaren (exempelvis vid en överföring med autogiro) eller genom denne (exempelvis vid en betalning med kontokort i butik) får betalaren inte återkalla betalningsordern efter det att han överfört ordern till betalningsmottagaren eller lämnat sitt godkännande att genomföra betalningstransaktionen till denne. I promemorian föreslås en bestämmelse med denna innebörd. I författningskommentaren till bestämmelsen anges som exempel att betalningsordern vid en korttransaktion godkänns genom att kunden (betalaren) anger sin PIN-kod, varpå betalningsordern överförs från kortterminalen till handlarens (betalningsmottagarens) betaltjänstleverantör.

I detta fall bör bestämmelsen alltså innebära att betalaren inte kan återkalla betalningsordern efter att ha angett sin PIN-kod. Motsvarande tolkning har också gjorts av kommissionen i ett tolkningsuttalande.

MasterCard har efterlyst ett förtydligande av att principen om en betalningsorders oåterkallelighet inte går emot andra rättsliga eller kontraktuella förpliktelser som avskrivning (cooling off) eller reklamationsrätt.

I detta sammanhang påpekar MasterCard att direktivets skäl 39 anger att betalningsorderns oåterkallelighet inte bör påverka betaltjänstleverantörens rätt eller skyldighet att i enlighet med exempelvis ett ramavtal återbetala beloppet vid en tvist mellan betalaren och betalningsmottagaren. I skäl 39 anges också att en återbetalning i dessa fall bör betraktas som en ny betalningsorder. Avslutningsvis sägs i skäl 39 att tvister mellan betalaren och betalningsmottagaren i övriga fall bör avgöras endast mellan dem.

Kommissionen har i ett tolkningsuttalande tagit upp frågan om förhållandet mellan regeln om betalningsorderns oåterkallelighet och rätten enligt exempelvis ett ramavtal att begära återbetalning av beloppet (s.k. ”charge-back”) om en tvist uppstår mellan betalaren och betalningsmottagaren. Enligt kommissionens tolkning kan betalaren göra gällande en sådan rätt utan att detta strider mot bestämmelsen om betalningsorderns oåterkallelighet i artikel 66.2. En sådan återbetalning utgör enligt kommissionens mening en ny betalningstransaktion. Däremot säger kommissionen inte att samma rätt till återbetalning på grund av exempelvis villkor i ett ramavtal föreligger när återbetalningen inte görs till följd av en tvist mellan betalaren och betalningsmottagaren.

Det framgår också av direktivets skäl 39 att rätten till återbetalningar som grundar sig på villkor i exempelvis ramavtal inte påverkas av direktivbestämmelserna om betalningsorderns oåterkallelighet, såvitt avser fall där betalaren och betalningsmottagaren är i tvist. I den utsträckning som en avtalsgrundad rätt till återbetalning kan hänföras till en tvist mellan betalaren och betalningsmottagaren kan den alltså åberopas oberoende av bestämmelserna om betalningsorderns oåterkallelighet och innebär då att en ny betalningstransaktion initieras.

Vid överföring med autogiro får betalaren återkalla betalningsordern senast dagen före debiteringen av hans konto

Av artikel 66.3 framgår att särskilda regler om återkallande av betalningsorder gäller vid betalningar med autogiro. I dessa fall får betalaren återkalla betalningsordern senast i slutet av bankdagen före den dag då betalningsbeloppet enligt avtal ska debiteras hans konto. En bestämmelse med motsvarande innebörd föreslås i promemorian. I promemorian författningskommentar anges att det avtal som bestämmelsen hänvisar till är avtalet mellan betalaren och betalningsmottagaren. Dessutom sägs att en återkallelse av en betalningsorder avseende autogiro inte medför att autogiromedgivandet som sådant upphävs.

Möjligheten att återkalla en betalningsorder, som det anges i direktivet och promemorian bestämmelse, påverkas inte av rätten till återbetalning. Betalaren har alltså möjlighet att återkalla betalningsordern utan att detta påverkar den rätt till återbetalning som kan föreligga enligt reglerna i 5 kap. 6–8 §§ lagen om betaltjänster. Möjligheten till återkallande gäller alltså oberoende av bestämmelserna om rätt till återbetalning. Samtidigt gäller dock att återbetalning enbart kan krävas om förutsättningarna i lagens 5 kap. 6–8 §§ är uppfyllda. Av 5 kap. 6 § första stycket följer att rätten till återbetalning avser betalningstransaktioner som redan godkänts och genomförts. Om en betalningsorder återkallas före det att den utförts kan betalaren inte heller åberopa någon rätt till återbetalning enligt 5 kap. 6 §.

Om parterna avtalat om en viss mottagandedag får betaltjänstanvändaren återkalla betalningsordern senast dagen innan

Om parterna har avtalat om att betalningstransaktionen ska genomföras med början en viss dag, vid slutet av en viss period eller den dag då betalaren har ställt medel till sin betaltjänstleverantörs förfogande, så att betalningsordern anses mottagen denna dag, gäller att betaltjänstanvändaren får återkalla en betalningsorder senast i slutet av bankdagen före den avtalade dagen. En bestämmelse med denna innebörd föreslås i promemorian och bör införas i lagen om betaltjänster.

Efter tidsfristens utgång krävs särskilt godkännande för att återkalla en betalningsorder

I direktivets artikel 66.5 anges att när de tidpunkter som anges i artikel 66.1–66.4 har passerats får en betalningsorder enbart återkallas om den betaltjänstanvändare som vill återkalla ordern har avtalat om detta med sin betaltjänstleverantör. I vissa fall, avseende betalningstransaktioner som initierats av eller via betalningsmottagaren (typiskt sett kort- och autogirotransaktioner) krävs också dennes godkännande. Bestämmelser till genomförande av direktivet i denna del föreslås i promemorian. Motsvarande bestämmelser bör föras in i lagen om betaltjänster.

9.9.5 Överförda och mottagna belopp

Regeringens förslag: Betaltjänstleverantörerna ska överföra hela betalningstransaktionens belopp utan att dra av några avgifter. Betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör får dock komma överens om att betaltjänstleverantören får dra av sina egna avgifter. I så fall ska hela betalningstransaktionens belopp och avgifterna redovisas separat för betalningsmottagaren. Om andra avgifter dras av från det överförda beloppet, ska betalarens betaltjänstleverantör se till att betalningsmottagaren får hela transaktionsbeloppet. Vid betalningstransaktioner som initierats av eller via betalningsmottagaren ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör se till att denne får hela transaktionsbeloppet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås bestämmelser som genomför direktivets artikel 67. Syftet med direktivets bestämmelse är att det belopp som överförs i enlighet med betalningsordern ska överföras i sin helhet till betalningsmottagaren, om inte denne själv har avtalat om en annan ordning med sin betaltjänstleverantör. I promemorians författningskommentar anges att bestämmelsen om att betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör kan komma överens om ett visst avgiftsuttag är tillämplig på alla typer av betalningstransaktioner som gireringar, autogiro och kortbetalningar. Dessutom sägs att betalarens betaltjänstleverantör, betalningsmottagarens betaltjänstleverantör och eventuella mellanhänder ska avstå från att dra av avgifter från det överförda beloppet om inte annat följer av avtalet mellan betalnings-

mottagaren och dennes betaltjänstleverantör. I de fall då avgifter dras enligt avtal ska betalningstransaktionens belopp och de avgifter som dragits av redovisas separat för betalningsmottagaren. Detta motsvarar vad som uttalas i direktivets skäl 40, där det också framförs att överföringen av hela transaktionsbeloppet är av avgörande betydelse för en helt integrerad direkthantering av betalningar och för rättssäkerheten vad gäller underliggande inbördes skyldigheter mellan betaltjänstanvändarna.

Det framgår också av andra meningen i artikel 67.3 och i den bestämmelse som föreslås i promemorian att i de fall då betalningstransaktionen initieras av eller via betalningsmottagaren (typiskt sett vid kort- och autogirobetalningar) så är det betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som ansvarar för att denne mottar hela transaktionsbeloppet.

Bestämmelser motsvarande de som föreslås i promemorian bör införas i lagen om betaltjänster.

9.10 Genomförandetid och valuteringsdag

9.10.1 Inledning

Flera artiklar i direktivets avdelning IV behandlar genomförandetiden för betalningstransaktioner, dvs. hur lång tid en betalningstransaktion maximalt får ta att genomföra. I anslutning till detta uppställs också regler om vilken dag som ska vara valuteringsdag, dvs. den dag som används som referenstidpunkt för att beräkna räntan på ett betalkonto. Först fastställs i artikel 68 vilka betalningstransaktioner som reglerna om längsta genomförandetid och valuteringsdag är tillämpliga på. I artikel 69 anges regler för hur lång tid som får förflyta mellan det att betalarens betaltjänstleverantör mottagit betalningsordern från betalaren till dess att betalningstransaktionens belopp krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto. Artikel 70 innehåller bestämmelser om vad som gäller i de fall då betalningsmottagaren inte har något konto hos betalningsmottagaren som kan krediteras. I artikel 71 finns regler om tillgängliggörande och valuteringsdag av kontanta medel som sätts in på ett betalkonto. Genom artikel 72 ges medlemsstaterna möjlighet att bestämma om kortare genomförandetider än de som gäller enligt huvudreglerna i direktivet. I artikel 73 uppställs regler om när valuteringsdagen ska infalla vid betalningstransaktioner.

9.10.2 Tillämpningsområdet för reglerna om genomförandetid och valuteringsdag

Regeringens förslag: Reglerna om längsta genomförandetid och om valuteringsdag ska tillämpas på betalningstransaktioner i Sverige som görs i euro eller i svenska kronor. Dessutom gäller reglerna för betalningstransaktioner i Sverige som innebär växling mellan svenska kronor och euro. Om en sådan betalningstransaktion är gränsöverskridande gäller reglerna enbart om transaktionen görs i euro. Reglerna ska också vara tillämpliga på andra betalningstransaktioner såvida inte något annat har avtalats mellan parterna. Parterna kan dock inte avtala bort reglerna om valuteringsdag och

tillgängliggörande av medel. Parterna får heller inte avtala om en längre tid för genomförande än fyra bankdagar.

Promemorians förslag avviker från regeringens förslag såtillvida att det i promemorian föreslås att reglerna ska tillämpas på betalningsöverföringar i euro eller någon annan av EES-ländernas valutor och på betalningsöverföringar som innebär en valutaväxling mellan dessa.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att promemorians förslag innebär en tolkning som bortser från att direktivet i denna del omfattar betalningstransaktioner i den berörda medlemsstatens valuta. Detta innebär enligt Bankföreningen att reglerna inte är tillämpliga på exempelvis betalningar i andra EES-länders valutor i Sverige eller betalningar i svenska kronor i andra EES-länder.

Skälen för regeringens förslag: Tillämpningsområdet för reglerna om genomförandetid och valuteringsdag anges i direktivets artikel 68, som motsvaras av en bestämmelse i promemorian. Av såväl lagtext som författningskommentar (s. 130) i promemorian framgår att reglerna avses vara tillämpliga på betalningsöverföringar i euro eller i någon annan av EES-ländernas valutor, och på betalningstransaktioner som inbegriper en valutaväxling mellan dessa.

Av artikel 68.2 och motsvarande bestämmelse i promemorian framgår att bestämmelserna om genomförandetid m.m. också ska tillämpas på andra betalningstransaktioner, om inte annat avtalats mellan betaltjänstanvändaren och dennes betaltjänstleverantör. Detta innebär att bestämmelserna ska tillämpas även på andra betalningstransaktioner om inte parterna kommit överens om avvikande regler. Bestämmelserna om valuteringsdag i artikel 73 går dock inte att avtala bort. Parterna får heller inte avtala om en längre tid för genomförande än fyra bankdagar.

Som Bankföreningen har påpekat avviker promemorians förslag från direktivets bestämmelser i denna del. Det framstår som eftersträvänsvärt att bestämmelserna om de nu aktuella reglernas tillämpningsområde överensstämmer med direktivets bestämmelser. Det bör därför framgå av den nu föreslagna lagen om betaltjänster att bestämmelserna om genomförandetid och valuteringsdag är tillämpliga på betalningstransaktioner i euro i Sverige, betalningstransaktioner i svenska kronor i Sverige, samt på betalningstransaktioner där enbart en växling mellan svenska kronor och euro sker i Sverige.

I ett tolkningsuttalande har Europeiska kommissionen uttalat att reglerna inte är tillämpliga på gränsöverskridande betalningstransaktioner i andra valutor än euro, utan enbart på sådana betalningstransaktioner där växling till euro görs och den gränsöverskridande överföringen görs i euro.

Om den betalningstransaktion som innebär växling är gränsöverskridande omfattas den alltså bara av reglerna om växlingen sker till euro i Sverige och betalningen görs till en betalningsmottagare utanför Sverige. Detta innebär, för svensk del, att en betalningstransaktion där svenska kronor växlas till euro i Sverige och därefter överförs till en betalningsmottagare i exempelvis Tyskland omfattas av direktivets regler i denna del. Om valutaväxlingen sker först efter det att betalningsbeloppet överförts till betalningsmottagarens betaltjänstleverantör i Tyskland är reglerna däremot inte tillämpliga.

9.10.3 Genomförandetid för betalningstransaktioner till ett betalkonto

Regeringens förslag: När betalarens betaltjänstleverantör har mottagit en betalningsorder ska leverantören se till att det belopp som ska överföras krediteras på betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto senast vid slutet av nästa bankdag. Om betalningstransaktionen initieras på papper får tiden förlängas med ytterligare en bankdag.

För tiden fram till den 1 januari 2012 får parterna dock avtala om en maximal genomförandetid på tre bankdagar. Regler om detta tas in i övergångsbestämmelser till den nu aktuella lagstiftningen.

När kontanter sätts in på betalkonto hos en betaltjänstleverantör ska denne se till att beloppet görs tillgängligt och valutas så snart som möjligt efter den tidpunkt då medlen togs emot. Om den som sätter in kontanterna inte är konsument, ska betaltjänstleverantören valutera beloppet och göra det tillgängligt senast nästföljande bankdag.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* framställer synpunkter på direktivets och promemorians bestämmelser avseende bestämmelsernas tillämplighet på kortbetalningar. Dessutom efterfrågar Bankföreningen klargöranden av när reglerna om betalningsmottagare som saknar konto hos betaltjänstleverantören kan bli tillämpliga. Bankföreningen framför också att behovet av kontrollräkning av sedlar och mynt måste beaktas vid tolkningen av reglerna om genomförandetid vid kontantinsättningar.

Skälen för regeringens förslag

Huvudregeln är att betalningstransaktioner ska ta högst en dag att genomföra

Artikel 69.1 i direktivet anger huvudregeln för hur lång tid det högst får ta att genomföra en betalningstransaktion. Betalarens betaltjänstleverantör ska se till att betalningsbeloppet krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto senast vid slutet av bankdagen efter den bankdag när betalarens betaltjänstleverantör själv mottog betalningsordern från betalaren. I konkreta termer innebär detta att exempelvis en bank som mottar ett uppdrag från en av sina kunder att överföra en summa pengar till en annan persons konto i en annan bank ska se till att summan krediteras mottagarens banks konto senast dagen efter det att banken själv mottog betalningsuppdraget.

I artikeln anges också att betalaren och dennes betaltjänstleverantör kan avtala om att krediteringen ska ske inom en tid på högst tre bankdagar, i stället för inom en bankdag. Denna möjlighet finns dock enbart fram till den 1 januari 2012. När en betalningstransaktion har initierats på papper, exempelvis när betalaren har lämnat in en betalningsorder i form av en pappersblankett på sin betaltjänstleverantörs kontor, får genomförandetiden dock förlängas med ytterligare en bankdag.

I promemorian föreslås en bestämmelse som inför direktivets artikel 69.1. I promemorians författningskommentar anføres att den tidsgräns som anges i bestämmelsen är en maxgräns för hur lång tid betalningstransaktionen får ta.

Dessutom uttalas att bestämmelsen naturligtvis inte innebär att en betaltjänstleverantör som redan nu genomför en betalningstransaktion på kortare tid ska förlänga genomförandetiden och på så sätt försämra sin service. Det anges också att betaltjänstleverantörer inte får ta ut en avgift eller förhöjd avgift med hänvisning till att man erbjuder en kortare genomförandetid än den som framgår av lagen. Samtidigt anges dock att betaltjänstleverantörer får tillhandahålla tjänster – inbegripet betalningar – med expressservice och ta ut en avgift för detta. I författningskommentaren uttalas vidare att den maximala genomförandetiden är tillämplig på betalningsöverföringar som innefattar en girering och alltså även på exempelvis penningöverföring eller betalningar via mobiltelefoner. Dessutom uttalas att överföringar via autogiro och kortbetalningar omfattas av huvudregeln om maximal genomförandetid, men att parterna i dessa fall kan avtala om en annan genomförandetid. I dessa fall ska en betalningstransaktion genomföras inom den tidsfrist som överenskommit mellan parterna.

Författningskommentaren nämner också att parterna för tiden fram till den 1 januari 2012 får avtala om en maximal genomförandetid på tre bankdagar, och att regler om detta tas in i övergångsbestämmelser till den nu aktuella lagstiftningen. Avslutningsvis tar författningskommentaren upp den särskilda regeln för betalningstransaktioner som initieras på papper. I denna del anges att en sådan betalningstransaktion kan vara en betalningsöverföring som initieras genom att betalaren lämnar över en blankett direkt till betaltjänstleverantören eller, när denne har stängt, genom att lämna en blankett på en av betaltjänstleverantören angiven plats.

Svenska Bankföreningen har framfört att bestämmelserna om längsta genomförandetid i artikel 69 inte avspeglar hur kortbetalningar går till i praktiken och att det därför är svårt att tillämpa reglerna på sådana betalningar. Enligt Bankföreningen bör kortbetalningar inte omfattas av reglerna i artikel 69 eftersom artikel 69.1 inte är tillämplig på den överföring som sker mellan de två betaltjänstleverantörerna i en korttransaktion, och övriga bestämmelser i artikel 69 utgör påbyggnad (artikel 69.2) respektive undantag (artikel 69.3) från huvudregeln i artikel 69.1. Föreningen har dock tillstyrkt promemorians förslag i bl.a. nu aktuell del, med hänvisning till de förtydligande uttalandena i författningskommentaren.

Som anges i promemorians författningskommentar är reglerna om maximal genomförandetid tvingande såvitt avser betalningstransaktioner som initieras av betalaren, exempelvis gireringar mellan olika betalkonton. För betalningstransaktioner som initieras av betalningsmottagaren (typiskt sett överföringar med autogiro) eller via denne (typiskt sett kortbetalningar) gäller i stället att genomförandetiden ska fastställas i avtal mellan betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör. Detta undantag från huvudregeln omfattar ett mycket stort antal betalningstransaktioner. Det framstår därför som lämpligt att i den bestämmelse som anger huvudregeln ange att andra regler gäller för vissa typer av betalningstransaktioner i enlighet med andra bestämmelser i lagen om betaltjänster. Möjligheten att fram till den 1 januari 2012 avtala om en längre genomförandetid bör, såsom föreslås i promemorian, framgå av övergångsbestämmelserna till lagen om betaltjänster.

Beloppet ska som huvudregel göras tillgängligt på betalningsmottagarens konto den dag då dennes betaltjänstleverantör har mottagit medlen

Enligt artikel 69.2 ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, efter att ha mottagit medel från betalarens betaltjänstleverantör, valutera och göra det överförda beloppet tillgängligt på betalningsmottagarens betalkonto. Detta ska ske inom de tidsramar som anges i direktivets artikel 73, där det framgår att betalningsmottagarens konto ska krediteras senast den bankdag då det överförda beloppet krediteras dennes betaltjänstleverantörs konto. Enligt artikel 69.3 gäller därutöver särskilda regler för kort- och autogirobetalningar. För kortbetalningar gäller att en betalningsorder ska överföras från betalningsmottagarens betaltjänstleverantör till betalarens betaltjänstleverantör inom de tidsfrister som avtalats mellan betalningsmottagaren och hans betaltjänstleverantör. I fråga om autogiro gäller att överföring av betalningsordern ska göras så att avveckling av betalningstransaktionen kan ske på den överenskomna förfallodagen.

Bestämmelser med motsvarande innebörd som direktivets artikel 69.2 och 69.3 föreslås i promemorian. I promemorians författningskommentar sägs att det i fråga om kortbetalningar är öppet för parterna att avtala om vilken utbetalningsdag som gäller eftersom betalningen till betalningsmottagaren (exempelvis en handlare) görs utifrån mottagandet av betalningsordern, oberoende av den avveckling som sker mellan betaltjänstleverantörerna. Dessutom anges att parterna vid betalningstransaktioner med autogiro, kort eller andra betalningsinstrument är fria att avtala sinsemellan om genomförandetid. För autogiro gäller enligt promemorians författningskommentar att en betalningsorder ska överföras inom en frist som gör det möjligt att avveckla betalningstransaktionen på den överenskomna förfallodagen. Detta överensstämmer också med det som anges i artikel 69.3.

Europeiska kommissionen har i ett tolkningsuttalande framfört att den bestämmelse om längsta genomförandetid som anges i artikel 69.1 gäller för betalningstransaktioner som initierats av betalaren (s.k. "push transactions"). För betalningstransaktioner som initierats av eller via betalningsmottagaren ("pull transactions" som kort- eller autogirobetalningar) gäller i stället reglerna i artikel 69.3 som behandlas nedan. Dessutom uttalar kommissionen i detta sammanhang att kortbetalningar ska genomföras inom de tidsfrister som avtalats mellan betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör (eng. *card transactions have to be executed within the time limits agreed between the payee and his payment service provider*). Enligt kommissionens tolkning är bestämmelserna om längsta genomförandetid i artikel 69.1 inte tillämpliga på vare sig kort- eller autogirobetalningar. Även om det inte framgår uttryckligen av artikel 69.3 att avtalsfrihet mellan parterna ska råda när det gäller genomförandetiden, eftersom denna bestämmelse rör clearingen mellan betaltjänstleverantörerna, torde detta innebära att artikel 69.2 inte är tillämplig på kort- och autogirobetalningar. Motsatsvis har parterna då möjlighet att avtala sinsemellan om när olika delar av betalningstransaktionen ska genomföras. Detta innebär att valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens konto vid kortinlösen är senast den bankdag då utbetalning till sälj företaget sker i enlighet med avtalet mellan parterna.

Den tolkning av bestämmelserna i artikel 69 som görs i promemorian synes vara förenlig med detta synsätt. Promemorians tolkning avspeglar också de särskilda förhållanden som råder vid kortbetalningar, där avveckling av de

inblandade parternas förpliktelser sker oberoende av varandra och i en tidsföljd som inte nödvändigtvis överensstämmer med den ordning som gäller vid en traditionell girering. Motsvarande bestämmelser bör föras in i lagen om betaltjänster.

Särskilda bestämmelser för de fall när betalningsmottagaren inte har något konto hos betaltjänstleverantören

Direktivets artikel 70 behandlar frågan om vad som gäller i fall då betalningsmottagaren inte har något betalkonto hos betaltjänstleverantören. I dessa fall ska den betaltjänstleverantör som tar emot medlen göra dem tillgängliga för betalningsmottagaren. Tidsgränser som anges i artikel 69 gäller även för en sådan betalningstransaktion. I promemorian föreslås en bestämmelse som motsvarar direktivet i denna del. I promemorians författningskommentar anges att betalningsmottagaren ofta kan sakna ett betalkonto hos betaltjänstleverantören vid exempelvis penningöverföring.

Svenska Bankföreningen har efterfrågat klargöranden av när reglerna om betalningsmottagare som saknar konto hos betaltjänstleverantören kan bli tillämpliga. Särskilt frågas om reglerna gäller när betalningsmottagaren ska få medel via en utbetalningsavi. Enligt föreningen är det med hänsyn till normal postgång inte möjligt att uppfylla kravet på maximal genomförandetid vid sådana betalningar.

I detta sammanhang kan noteras att utbetalningsavier och andra pappersbaserade instrument uttryckligen undantas från lagstiftningens tillämpningsområde i promemorian. Det framgår dessutom av direktivets skäl 6 att den rättsliga ram för betaltjänster som tillskapas genom direktivet inte bör vara tillämplig på exempelvis tjänster där överföringen av medel från betalaren till betalningsmottagaren är baserad på papperscheckar, pappersbaserade växlar, skuldebrev eller andra instrument. Utbetalningar av medel via pappersbaserade instrument som utbetalningsavier omfattas inte av den nu föreslagna lagstiftningen. Den nu aktuella bestämmelsen är alltså inte tillämplig på transaktioner där överföringen av medel till betalningsmottagaren sker via en utbetalningsavi.

Särskilda bestämmelser om när kontanter sätts in på ett betalkonto

I artikel 71 regleras de fall då en konsument sätter in kontanter på ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör och kontanterna är i samma valuta som betalkontot. Då ska betaltjänstleverantören valutera beloppet och göra det tillgängligt omedelbart efter det att medlen mottogs. Om betaltjänstanvändaren inte är konsument ska tillgängliggörande och valuterings ske senast bankdagen efter den dag då betaltjänstleverantören mottog kontanterna. I promemorian föreslås en bestämmelse som motsvarar direktivet, förutom i det att uttrycket ”omedelbart” ersatts med uttrycket ”snarast”. I författningskommentaren anges att uttrycket snarast bör tillämpas och ges samma innebörd som det har i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59). Dessutom anges, när det gäller tidpunkten för mottagande av kontanter för insättning på ett betalkonto, att samma tolkning gäller som för mottagandet av en betalningsorder enligt direktivets och den föreslagna lagstiftningens huvudregel. Det anmärks att bestämmelsen om kontantinsättningar inte är tillämplig på insättningar i annan

valuta än den som gäller för kontot. För sådana insättningar gäller de vanliga reglerna om att beloppet ska krediteras betalkontot senast nästföljande bankdag. Om däremot valutaväxling har skett på betalarens initiativ innan kontanterna sätts in på betalkontot, gäller enligt promemorians författningskommentar den särskilda, kortare tidsgränsen i den nu aktuella bestämmelsen. Avslutningsvis noteras i promemorians författningskommentar att beloppet ska valutas och göras tillgängligt senast nästa bankdag om betaltjänstanvändaren inte är konsument, och att den bestämmelsen tar sikte på näringsidkares dagskassar samt mynthantering i större omfattning.

Svenska Bankföreningen har framfört att behovet av kontrollräkning av sedlar och mynt måste beaktas vid tolkningen av reglerna om genomförandetid vid kontantinsättningar.

Den tolkning av direktivets bestämmelser som görs i Finansinspektionens promemoria innebär att den betaltjänstleverantör som mottar kontanter för insättning på ett betalkonto kan fastställa en brytpunkt efter vilken kontantinsättningar ska anses ha mottagits nästföljande bankdag. Detta gör det möjligt för betaltjänstleverantören som mottar kontanterna att göra nödvändiga kontroller i de fall då en kontantinsättning görs strax innan bankdagens slut. En brytpunkt får alltså, enligt denna tolkning, sättas så att insättningar efter denna tidpunkt anses mottagna nästföljande bankdag. Förutsättningen är dock att betaltjänstleverantören inte har möjlighet att på dagen genomföra de nödvändiga kontrollerna avseende kontantinsättningar som görs efter denna tidpunkt. Den i promemorian föreslagna tolkningen innebär att de kontanta medlen ska krediteras betalkontot snarast efter det att medlen mottogs. Mottagandetidpunkten bestäms i sin tur av när på dagen (före eller efter brytpunkten) som kontanterna lämnades över till betaltjänstleverantören.

Den tolkning som föreslås i promemorian förefaller väl avvägd såvitt avser frågan om när en kontantinsättning från en konsument ska anses vara mottagen. För att betaltjänstleverantörer ska kunna kontrollera och räkna upp större mängder kontanter innan kreditering av betalkontot sker bör de alltså ha möjlighet att fastställa en brytpunkt efter vilken kontantinsättningar anses mottagna första nästföljande bankdag. Det är viktigt att brytpunkten inte sätts alltför tidigt på dagen, med hänsyn till konsumenternas befogade intresse av att kunna få tillgång till medel som sätts in på deras betalkonton utan onödigt dröjsmål. En betaltjänstleverantör som fastställer en viss bryttidpunkt bör särskilt beakta risken för att ett stort antal kontantinsättningar till mindre belopp påverkas om brytpunkten sätts alltför tidigt. Vid tillämpningen av brytpunkten bör betaltjänstleverantörerna också sträva efter att tillgodose konsumenternas befogade intresse av en snabb hantering av kontanta insättningar till små belopp, och när det är möjligt tillse att även konsumenters insättningar på mindre belopp mottas och krediteras samma bankdag även då insättningen sker efter den angivna brytpunkten.

När det gäller frågan om hur snabbt kreditering av betalkontot ska ske efter det att de kontanta medlen mottagits, föreslås i promemorian att detta ska ske ”snarast” efter den tidpunkt då medlen togs emot.

I avsnitt 8.6.2 noterades att uttrycket snarast ges en betydelse i vissa bestämmelser i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) som avviker från den innebörd som uttrycket ges i lagförslaget i promemorian. Av de skäl som angetts i avsnitt 8.6.2 framstår det som mindre lämpligt att använda uttrycket snarast i den nu aktuella bestämmelsen. I stället bör det framgå att betaltjänstleverantören ska tillgängliggöra och valuta det insatta beloppet så

snart som möjligt efter det att de kontanta medlen mottogs, dvs. när uppräknings har skett. Detta innebär, precis som för den informationsgivning som togs upp i avsnitt 8.6.2, att betaltjänstleverantören bör tillse att detta blir gjort så snart det är tekniskt möjligt. I normalfallet bör detta innebära att kreditering av betalkontot kan ske inom några minuter efter det att uppräknings har slutförts och kontantinsättningen därmed har mottagits.

Möjligheten att lagstifta om kortare genomförandetider utnyttjas inte

Direktivets artikel 72 ger medlemsstaterna möjlighet att i nationella regler ställa krav på kortare genomförandetider än de som anges i direktivet. I promemorian föreslås att denna möjlighet inte utnyttjas i Sverige. Som skäl anförs att de flesta nationella betalningstransaktioner redan genomförs enkelt, säkert och effektivt med en genomförandetid på T+0, det vill säga att betalningstransaktionen genomförs samma dag som den initieras.

Enligt regeringens bedömning bör möjligheten att lagstifta om kortare genomförandetid inte utnyttjas. De flesta nationella betalningarna i Sverige genomförs redan inom de korta tidsramar som anges i promemorian. Direktivets regler om maximal genomförandetid anger en borte gräns för hur lång tid betalningstransaktioner får ta. Tidsgränserna i direktivets artikel 69 säkerställer att en betalningstransaktion inte får ta alltför lång tid men innebär samtidigt att viss flexibilitet bibehålls. Det saknas således tillräckliga skäl att i lag föreskriva om kortare tider än de som följer av direktivet.

9.10.4 Valutering och tillgänglighet avseende betalningsbeloppet

Regeringens förslag: Valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens konto ska vara senast den bankdag när dennes betaltjänstleverantör fick beloppet krediterat på sitt konto. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska se till att beloppet ställs till betalningsmottagarens förfogande så snart som möjligt efter det att beloppet har krediterats betaltjänstleverantörens konto. Valuteringsdagen för debitering av betalarens betalkonto ska vara tidigast den dag då beloppet debiteras kontot.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att de rutiner som gäller vid utbetalningar med fastställd framtida utbetalningsdag, och kundernas intresse av att kunna få medlen tillgängliga så tidigt som möjligt på dygnet, måste beaktas vid tolkningen av direktivets regler i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets regler i artikel 73 tas upp i en bestämmelse i promemorian som i sak överensstämmer med direktivets reglering i denna del. I promemorians författningskommentar anges att kreditering av betalningsmottagarens betalkonto ska ske ”snarast”, vilket innebär att kreditering ska ske vid den tidpunkt då betaltjänstleverantören har all nödvändig information för att kunna kreditera kontot. Detta motsvarar vad Europeiska kommissionen har angett i ett tolkningsuttalande. För betalningstransaktioner som inte har godkänts av betalaren och där återbetalning har skett

enligt tillämpliga bestämmelser i denna lag ska enligt författningskommentaren även valuteringsdagen dateras bakåt i tiden. I författningskommentaren noteras också att bestämmelsen innebär en förändring av hur valuteringsdagen hanteras i dag. Vid kontokortstransaktioner dateras valuteringsdagen ofta tillbaka till köpdagen som inträffat en till två dagar tidigare, men enligt den nya regeln kopplas valuteringsdagen till den bankdag då betalningstransaktionens krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto (dvs. exempelvis handlarens konto) respektive när den debiteras betalarens (kundens) konto. Vidare sägs i promemorians författningskommentar att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska säkerställa att transaktionens belopp ställs till betalningsmottagarens förfogande snarast efter det att beloppet har krediterats betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto. Detta innebär att kreditering ska ske vid den tidpunkt då betaltjänstleverantören har all nödvändig information för att kunna kreditera kontot. För att betaltjänstleverantören ska kunna säkerställa att all nödvändig information finns tillgänglig kan det krävas vissa kontroller av att så är fallet, som i sin tur kan kräva viss tidsåtgång hos betalningsmottagarens betaltjänstleverantör mellan det att betalningsbeloppet krediteras på hans konto och han i sin tur krediterar betalningsmottagarens konto. För att möjliggöra viss tid för nödvändiga kontroller bör det därför i lagen anges att beloppet ska ställas till betalningsmottagarens förfogande så snart som möjligt efter det att beloppet krediterats dennes betaltjänstleverantörs konto.

Svenska Bankföreningen har framfört att de rutiner som gäller vid utbetalningar med fastställd framtida utbetalningsdag måste beaktas vid tolkningen av direktivets regler i denna del. Enligt Bankföreningen möjliggör den nuvarande rutinen att mottagare av s.k. utbetalningar med fastställd framtida utbetalningsdag som exempelvis löner och pensioner kan få medel insatta på sina respektive konton kl. 00.01 på den fastställda utbetalningsdagen. Om reglerna ändras så att betalningsmottagarens konto alltid ska krediteras samma dag som betalningsmottagarens bank krediteras beloppet, blir det inte längre möjligt att hantera betalningarna på detta sätt. Följden skulle bli att utbetalningar av exempelvis löner, pensioner och studiestöd skulle göras först en bit in på förmiddagen på den aktuella utbetalningsdagen, alltså omkring 8–10 timmar senare än med dagens rutiner. Enligt Bankföreningen skulle en sådan förändring inte vara i konsumenternas intresse utan innebära en avsevärd försämring för dem.

Direktivets artikel 73 har föranlett ett antal tolkningsuttalanden från kommissionen. Enligt kommissionen innebär bestämmelsen i artikel 73.2, att valuteringsdagen för debitering av betalarens betalkonto ska infalla först när det betalade beloppet debiteras kontot, bl.a. att valuteringsdagen vid debitering av betalarens betalkonto vid kortbetalningar ska göras först när beloppet debiteras kontot. Detta kan innebära att debiteringen sker först några dagar efter det att betalaren godkände betalningstransaktionen och genomförde det inköp som betalningen avser, om beloppet inte debiteras hans betalkonto förrän vid den senare tidpunkten. På samma sätt gäller enligt kommissionen att när en kortinnehavare gör ett uttag från en av bank B:s bankomater, och bank A ersätter bank B för uttaget först två dagar senare, valuteringsdagen för debitering av kortinnehavarens konto blir detta senare datum. Denna tolkning motsvarar det som anges i promemorian.

Kommissionen har också uttalat att reglerna i artikel 73 inte går att avtala bort, vilket anges i artikel 68.2, och att reglerna om valuteringsdag därför är tillämpliga på alla betalningstransaktioner.

Kommissionen har också uttalat att det även fortsättningsvis ska vara möjligt för en betalningsmottagare (handlare) att komma överens med sin betaltjänstleverantör om tidpunkten för utbetalning till handlarens bankkonto. Detta område har behandlats i avsnitt 9.10.3 ovan.

Kommissionen har också uttalat att bestämmelsen om valuteringsdag är tillämplig på betalningstransaktioner som innebär valutaväxling när transaktionen genomförs i euro, inbegriper en växling mellan euro och en annan valuta i ett EES-land, och växlingen sker i det andra landet. Konkret innebär detta att bestämmelsen ska tillämpas på en betalningstransaktion där svenska kronor växlas till euro i Sverige och ett belopp i euro överförs till betalningsmottagaren. Reglerna om längsta genomförandetid och valuteringsdag är enligt kommissionen tillämpliga på sådana betalningstransaktioner.

Reglerna om valuteringsdag har, som framgått ovan, gett upphov till ett antal frågor och tolkningsuttalanden från Europeiska kommissionen. Reglerna berörs enbart kortfattat i skälen till direktivet, där det i slutet av skäl 45 anges att användning av valuteringsdagar som missgynnar användarna inte bör tillåtas. Ett syfte med direktivets regler i denna del är att hindra betaltjänstleverantörer från att fastställa valuteringsdatum på ett sådant sätt att betalarens betalkonto valuterar vid ett visst (tidigt) datum, medan betalningsmottagarens betalkonto valuterar vid ett sent datum. För den period som förflyter mellan de två datumen erhåller betaltjänstleverantören räntan på det belopp som betalningen avser. Konkret innebär detta att betalaren och betalningsmottagaren går miste om ränteintäkter som i stället tillfaller den eller de betaltjänstleverantörer som innehar beloppet i perioden mellan de två datumen.

Syftet att minska den tid som förflyter mellan valuteringsdatumen tillgodoses bl.a. genom att valuteringsdag av betalarens betalkonto i samband med kortbetalningar sker först när kontot debiteras och inte redan vid köptillfället i samband med exempelvis en s.k. ”point-of-sale”-transaktion.

En central aspekt av de nu aktuella reglerna är således att de syftar till att tillvarata och stärka konsumenternas – och övriga betaltjänstanvändares – intressen gentemot betaltjänstleverantörerna. Ju kortare tid som förflyter mellan valuteringsdagen för debitering av betalarens konto och valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens konto, desto större del av ränteintäkterna från betalningsbeloppet kommer de två betaltjänstanvändarna tillgodo. Om detta resonemang dras till sin spets är det bästa utfallet för betaltjänstanvändarna en situation där ingen tid förflyter mellan valuteringsstiden för debitering och kreditering av respektive parts konto.

Samtidigt finns det ett intresse som i viss mån kan sägas verka i motsatt riktning. För att betalningssystemet ska fungera stabilt och åtnjuta förtroende hos både större och mindre betaltjänstanvändare krävs att betalningstransaktioner i de flesta fall kan genomföras på ett korrekt sätt. Om den tid som står till buds för att genomföra olika kontroller i samband med betalningstransaktioner är alltför begränsad, innebär detta att betaltjänstleverantörerna inte ges tillräcklig möjlighet att vidta åtgärder som krävs för att betalningstransaktionen ska kunna genomföras på ett korrekt sätt.

Behovet av att kunna genomföra nödvändiga kontroller i samband med kreditering av konton avspeglas i kommissionens tolkning, som också görs i promemorian, att kreditering av betalningsmottagarens betalkonto ska ske vid

den tidpunkt då betaltjänstleverantören har all nödvändig information för att kunna kreditera kontot. För att betaltjänstleverantören ska kunna säkerställa att all nödvändig information finns tillgänglig kan det krävas vissa kontroller av att så är fallet, som i sin tur kan kräva viss tidsåtgång hos betalningsmottagarens betaltjänstleverantör mellan det att betalningsbeloppet krediteras på hans konto och han i sin tur krediterar betalningsmottagarens konto.

En annan aspekt av konsumentnyttan som framhållits av kommissionen i ett tolkningsuttalande är att betaltjänstanvändarens uppfattning (eng. *perception*) av betaltjänsterna bör beaktas. I detta sammanhang kan det också noteras att direktivets artikel 86.3 anger att betaltjänstleverantörer inte får avvika från bestämmelserna i sådan lag som genomför eller motsvarar direktivet på ett sätt som är till nackdel för betaltjänstanvändaren. Däremot får betaltjänstleverantörer enligt samma bestämmelse bevilja förmånligare villkor för betaltjänstanvändare.

Av de remissynpunkter som Bankföreningen har lämnat har det framgått att ett mycket stort antal betalningar med framtida fastställd utbetalningsdag med nuvarande rutiner betalas ut till betalningsmottagaren kl. 00.01 på den fastställda utbetalningsdagen. En förutsättning för att utbetalning ska kunna ske vid denna tidpunkt är att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör (bank) krediteras beloppet i den sista avvecklingen dagen före utbetalningsdagen. Efter det att avveckling skett mellan bankerna i RIX-systemet hanteras betalningstransaktionerna i betalningsmottagarens bank och bokförs på respektive betalningsmottagares konto. Detta förfaringsätt gör det möjligt att därefter, direkt efter midnatt på den fastställda utbetalningsdagen, kreditera medel på varje betalningsmottagares konto.

Enligt regeringens bedömning är betalningsmottagarens betaltjänstleverantör skyldig att ställa ett belopp till betalningsmottagarens förfogande omedelbart efter det att beloppet har krediterats betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto. Både Finansinspektionen i sin promemoria och kommissionen i ett tolkningsuttalande har dock framhållit att kreditering ska ske när betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har all nödvändig information för att kunna kreditera kontot. Vid de tidpunkter då ett stort antal betalningar ska hanteras samtidigt, kan det krävas viss tid för att säkerställa att samtliga betalningar bokförs på rätt mottagare. Att hanteringen av ett stort antal betalningar med framtida fastställd utbetalningsdag tar något längre tid än vad som skulle vara fallet i fråga om mindre betalningsflöden framstår inte i sig som något anmärkningsvärt. Att viss tid förflyter från det att beloppet har krediterats betalningsmottagarens banks konto till det att beloppet är tillgängligt för betalningsmottagaren, på grund av den interna hanteringen i banken, innebär inte att kravet på omedelbart tillgängliggörande träds för när. Om betalningsmottagarnas banker när de själva fått beloppet krediterat på sina konton omedelbart vidtar de åtgärder som krävs för att beloppet ska ställas till betalningsmottagarnas förfogande, får det anses godtagbart att viss tid på grund av dessa åtgärder förflyter innan betalningsmottagarna kan förfoga över beloppet.

Enligt nuvarande rutiner, som Bankföreningen har beskrivit i sitt remissvar, ställs beloppet till betalningsmottagarens förfogande kl. 00.01 på utbetalningsdagen. En förutsättning för att beloppet ska kunna göras tillgängligt vid detta klockslag är att den förberedande hanteringen i betalningsmottagarens bank har slutförts dessförinnan. Detta innebär att samtliga förberedande moment,

inklusive krediteringen av betalningsmottagarens banks konto, måste ha skett under det föregående dygnet.

För konsumenterna innebär möjligheten att ta ut exempelvis sin lön eller pension omedelbart efter midnatt på den fastställda utbetalningsdagen en hög grad av förutsägbarhet och tillgänglighet för den stora grupp av betalningsmottagare som det här är fråga om. Motsvarande lösning är inte möjlig om det ställs krav på att lönen, pensionen eller studiestödet ska ställas till deras förfogande samma dag som deras bank krediteras beloppet i fråga. I så fall skulle, som Bankföreningen har framfört, dessa betalningar i stället bli tillgängliga för mottagarna först sent på förmiddagen på den fastställda utbetalningsdagen. Här bör också betalningsmottagarnas uppfattning om de tjänster som tillhandahålls beaktas särskilt, i enlighet med vad kommissionen har framhållit i ett tolkningsuttalande. Om utbetalningen av exempelvis löner, pensioner och studiestöd sker mellan 8 och 10 timmar senare än i dag kommer många betalningsmottagare med stor sannolikhet att se detta som en konkret negativ förändring. För att kunna tillgodose två befogade intressen – dels behovet av nödvändiga kontroller innan beloppet ställs till betalningsmottagarens förfogande, dels betalningsmottagarnas intresse av att med säkerhet ha beloppet tillgängligt omedelbart efter midnatt på utbetalningsdagen – krävs att beloppet ställs till deras förfogande omedelbart efter den dag då beloppet krediterades på deras banks konto. Med hänsyn tagen till att detta enbart är möjligt om hanteringen av de belopp som ska betalas ut kan påbörjas under det föregående dygnet utgör detta en sådan tillämpning av lagens regler som är till fördel för betaltjänstanvändaren på det sätt som anges i direktivets artikel 86.3 andra stycket.

9.11 Ansvar för fel och brister

9.11.1 Inledning

Regler om vem som bär ansvaret för olika typer av fel och brister i samband med genomförandet av en betalningstransaktion finns i artiklarna 74–78 i direktivet. I artikel 74 uppställs särskilda bestämmelser om vad som gäller när en unik identifikationskod som har använts i en betalningstransaktion är felaktig. Artikel 75 innehåller regler om vilken betaltjänstleverantör som bär ansvaret för att en betalningstransaktion inte genomförs korrekt. Av artikel 76 framgår att en betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare kan avtala om ytterligare ekonomisk ersättning utöver vad som följer av direktivets regler. Möjligheten för en betaltjänstleverantör att göra gällande återkrav mot en annan betaltjänstleverantör eller någon annan mellanhand, och möjligheten för dessa aktörer att sinsemellan avtala om ytterligare ersättning, följer av artikel 77. En s.k. ”force majeure”-klausul finns i artikel 78. Enligt denna bestämmelse föreligger inget ansvar i enlighet med reglerna om godkännande och genomförande av betalningstransaktioner (som behandlats i avsnitten 9.4–9.10) om en part kan åberopa osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som låg utanför dennes kontroll och var omöjliga att avvärja. Av artikel 78 framgår också att ansvar inte kan göras gällande mot en betaltjänstleverantör som är bunden av andra rättsliga krav.

9.11.2 Ansvar när en felaktig unik identifikationskod har använts

Regeringens förslag: Om en viss unik identifikationskod uppges när en betalningsorder lämnas, anses ordern ha utförts korrekt för den betalningsmottagare som angetts genom koden. Om koden är felaktig är betaltjänstleverantören inte ansvarig för att betalningstransaktionen inte genomförts eller genomförts bristfälligt. Betaltjänstleverantören ska dock vidta skäliga åtgärder för att få tillbaka de medel som betalningstransaktionen avsåg, och får ta ut en avgift för de åtgärder som vidtas om parterna har avtalat om det. I de fall där betaltjänstanvändaren har lämnat ytterligare information, utöver den unika identifikationskoden eller motsvarande, är betaltjänstleverantören enbart ansvarig för att betalningstransaktionen genomförs i enlighet med den unika identifikationskoden.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Den betalningsmottagare som identifieras anses vara rätt mottagare

Av direktivets artikel 74.1 framgår att en betalningsorder som utförs med hjälp av en unik identifikationskod ska anses ha genomförts korrekt vad avser den angivna betalningsmottagaren. Detta innebär att om en viss betalningsmottagare kan identifieras genom den unika identifikationskod som uppgavs när betalningsordern lämnades, anses den betalningsmottagaren vara rätt mottagare. En motsvarande bestämmelse som den i artikel 74.1 föreslås i promemorian. I promemorians författningskommentar anges att bestämmelsen innebär att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör inte har någon skyldighet att se till att koden överensstämmer med de uppgifter om betalningsmottagaren som betalaren har angett i betalningsordern.

En bestämmelse som motsvarar direktivet i denna del och den i promemorian föreslagna regeln bör införas i lagen om betaltjänster. Så som anförs i promemorians författningskommentar innebär den nu aktuella bestämmelsen att den information om en betalningsmottagares identitet som ges genom den unika identifikationskoden är tillräcklig för att det ska anses korrekt att överföra medel till den betalningsmottagaren. Detta gäller även om annan information på betalningsordern, exempelvis om betalningsmottagarens namn eller adress, avser en annan person än den som identifieras genom den unika identifikationskoden. Konkret innebär detta om ett IBAN-nummer hänvisar till ett visst betalkonto, medan information som lämnas på betalningsordern indikerar att en annan person än kontohavaren är tilltänkt som betalningsmottagare, så anses betalningsordern korrekt utförd om medel överförs till det konto vars IBAN-nummer angetts.

Betaltjänstleverantören ansvarar inte för fel på grund av att den unika identifikationskoden var felaktig, men ska försöka återvinna de medel som överförts

Enligt artikel 74.2 är den betaltjänstleverantör som enligt direktivets huvudregel skulle ha ansvarat för att en betalningstransaktion inte genomförts eller genomförts bristfälligt inte ansvarig, om den unika identifikationskod som betaltjänstanvändaren lämnat var felaktig. Däremot ska betaltjänstleverantören vidta skäligen åtgärder för att få tillbaka de medel som har överförts till den mottagare som angavs genom den (felaktiga) unika identifikationskoden. Betaltjänstleverantören får också ta ut en avgift för återvinningen av betaltjänstanvändaren som angav den felaktiga unika identifikationskoden. En förutsättning är dock att en rätt att ta ut avgift har överenskommit i ramavtalet mellan parterna. I författningskommentaren till den aktuella bestämmelsen i promemorian anges att betaltjänstleverantören inte får ta ut någon sådan avgift vid återvinning i samband med enstaka betalningstransaktioner.

Den tolkning av direktivets bestämmelser som görs i Finansinspektionens promemoria förefaller vara välgrundad. Det anges uttryckligen i direktivets artikel 74.2 tredje stycket att en avgift för återvinning får tas ut om så har avtalats i ramavtalet. En bestämmelse bör tas in i den nu föreslagna lagen om betaltjänster tydligare, i vilken det tydligt anges att ett ramavtal mellan parterna är en förutsättning för avgiftsuttag.

Betaltjänstleverantören kan hålla sig till den unika identifikationskoden vid genomförandet av betalningstransaktionen

Artikel 74.3 innehåller ett förtydligande av vad som gäller när en betaltjänstanvändare har lämnat ytterligare information, utöver den unika identifikationskoden, till betaltjänstleverantören. I dessa fall ska betaltjänstleverantören enbart vara ansvarig för att genomföra betalningstransaktionen i enlighet med den unika identifikationskod (exempelvis ett IBAN-nummer) som angetts av betaltjänstanvändaren. En motsvarande bestämmelse föreslås i promemorian och bör även tas in i lagen om betaltjänster.

Europeiska kommissionen har i ett tolkningsuttalande framhållit att betaltjänstleverantörer kan tillhandahålla mer omfattande tjänster till sina betaltjänstanvändare. Som exempel kan betaltjänstleverantören erbjuda sig att rätta betalningar där felaktiga uppgifter har angetts, i stället för att skicka tillbaka dem till den betaltjänstanvändare som angett exempelvis fel unik identifikationskod. Enligt kommissionens tolkningsuttalande skulle ett sådant förfarande stå i samklang med den möjlighet till mer gynnande villkor för betaltjänstanvändarna som ges i direktivets artikel 86.3 andra stycket. I dessa fall skulle betaltjänstleverantören alltså, i stället för att exempelvis överföra medel till det konto vars IBAN-nummer angetts när betalningsordern lämnades, kunna ändra detta nummer och i stället överföra medel till en annan betalningsmottagare.

Det förfaringssätt som kommissionen tar upp framstår som väl förenligt med direktivets bestämmelser om möjligheten att erbjuda betaltjänstanvändare mer förmånliga villkor. I detta fall erbjuds möjligheten att få en betalningstransaktion där felaktiga uppgifter angetts rättad och genomförd i stället för att den avvisas. En förutsättning för att sådan rättelse får göras av betaltjänstleverantören bör dock självfallet vara att det tydligt framgår av sammanhanget

att betaltjänstanvändaren avsåg att överföra medel till en annan betalningsmottagare än den som anges i den unika identifikationskoden.

9.11.3 Betalningstransaktioner som har initierats av betalaren men inte genomförts eller genomförts bristfälligt

Regeringens förslag: Om en betalningsorder initierats av betalaren ansvarar hans betaltjänstleverantör gentemot honom för att betalningstransaktionen genomförs korrekt. Om betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att transaktionsbeloppet har krediterats på betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto, ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör vara ansvarig gentemot betalningsmottagaren för att transaktionen genomförs korrekt. Om betalarens betaltjänstleverantör är ansvarig för att transaktionen genomförs korrekt ska betalarens leverantör utan onödigt dröjsmål återbetala transaktionsbeloppet till betalaren och återställa det debiterade kontots ställning. Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är ansvarig för att transaktionen genomförs korrekt ska mottagarens leverantör snarast ställa transaktionsbeloppet till betalningsmottagarens förfogande. Om en betalningstransaktion inte har genomförts, eller genomförts bristfälligt, ska betalarens betaltjänstleverantör på begäran snarast försöka spåra transaktionen och underrätta betalaren om resultatet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Bankgirocentralen BGC AB* efterfrågar klargöranden av vad som avses med uttrycket ”leverantör” i denna del av promemorians lagförslag och huruvida BGC i sin egenskap av leverantör till de betaltjänstleverantörer som deltar i bankgirosystemet kan omfattas av reglerna om ansvar och återkrav. Bankgirocentralen BGC AB har även efterfrågat klargöranden av om ”felaktigt” och ”bristfälligt” genomförda betalningstransaktioner är samma sak.

Skälen för regeringens förslag

Fördelningen av ansvar mellan betaltjänstleverantörerna

Av direktivets artikel 75.1 framgår att betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att den av honom initierade betalningstransaktionen genomförs korrekt. Om betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att de medel som betalningstransaktionen avser har krediterats på betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto, svarar betalningsmottagarens betaltjänstleverantör gentemot betalningsmottagaren för att betalningstransaktionen genomförs korrekt. En bestämmelse med denna innebörd föreslås i promemorian. I författningskommentaren till promemorians förslag anges att betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har tagit emot beloppet exempelvis genom att visa att denne har tagit emot betalningsordern. En motsvarande tolkning görs av Europeiska kommissionen i ett tolkningsuttalande. Kommissionen anför att vad som krävs för att styrka

mottagande beror på de civilrättsliga bestämmelserna i varje medlemsstat, men att ett exempel på vad som utgör bevis till styrkande av detta kan vara en bekräftelse från betalningsmottagarens betaltjänstleverantör på att denne mottagit betalningsordern. Den tolkning som har gjorts av kommissionen och i promemorian framstår som väl avvägd i denna del. En ytterligare aspekt som bör noteras är att bestämmelsen avser betalningsordrar som har initierats av betalaren. De betalningstransaktioner som omfattas är därmed s.k. ”push transactions” som exempelvis gireringar och överföringar mellan konton i olika banker. Däremot omfattas inte s.k. ”pull transactions” som initieras av eller via betalningsmottagaren. Ansvarsfördelningen vid sådana betalningstransaktioner – exempelvis autogiro- och kortbetalningar – regleras i andra bestämmelser som behandlas i avsnitt 9.11.4. Kommissionen har gett uttryck för samma syn i ett tolkningsuttalande.

Det som här regleras är fördelningen av ansvaret mellan de två betaltjänstleverantörerna. Syftet med bestämmelsen är att fastställa en regel om övergång av ansvaret mellan betaltjänstleverantörerna, så att enbart en av de två bär ansvaret för betalningstransaktionens genomförande vid varje given tidpunkt. Varje betaltjänstleverantör bär som huvudregel ansvaret gentemot sin betaltjänstanvändare.

De olika betaltjänstleverantörernas skyldigheter

Av artikel 75.1 andra stycket framgår att om betalarens betaltjänstleverantör är ansvarig gentemot betalaren ska han utan onödigt dröjsmål återbetala beloppet av den icke genomförda eller bristfälligt genomförda betalningstransaktionen till betalaren. I förekommande fall ska betaltjänstleverantören också återställa det debiterade betalkontots kontoställning till vad den varit om betalningstransaktionen aldrig ägt rum. I artikel 75.1 tredje stycket anges att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, om denne är ansvarig gentemot betalningsmottagaren, omedelbart ska ställa betalningstransaktionens belopp till dennes förfogande och i förekommande fall kreditera dennes betalkonto med motsvarande belopp. Dessutom anges i artikel 75.1 fjärde stycket att betalarens betaltjänstleverantör alltid, oavsett om han är ansvarig gentemot betalaren eller inte, på begäran av denne omedelbart ska försöka spåra betalningstransaktionen och underrätta betalaren om resultatet. Motsvarande bestämmelser föreslås i promemorian, där betalningsmottagarens betaltjänstleverantör dock åläggs en skyldighet att ”snarast” och inte omedelbart ställa beloppet till betalningsmottagarens förfogande och i förekommande fall kreditera dennes konto. På samma sätt ska betalarens betaltjänstleverantör ”snarast”, inte omedelbart, försöka spåra betalningstransaktionen på begäran. I promemorians författningskommentar uppges att detta innebär att betalarens betaltjänstleverantör ska sätta igång undersökningen utan dröjsmål efter det att betalaren har begärt det. Det anges också att om en betalningstransaktion är felaktig och t.ex. inte sker inom den maximala tillåtna genomförandetiden ska betaltjänstanvändaren få rättelse av betaltjänstleverantören enligt reglerna om detta.

Avseende flera av betaltjänstleverantörernas skyldigheter föreslås i promemorian att de ska uppfyllas ”snarast” efter det att en viss händelse har inträffat. Här kan noteras, på samma sätt som i avsnitt 8.6.2 och 9.10.3, att uttrycket snarast ges en betydelse i vissa bestämmelser i distans- och hemförsälj-

ningslagen (2005:59) som avviker från den innebörd som uttrycket ges i lagförslaget i Finansinspektionens promemoria. Av de skäl som angetts i ovan nämnda avsnitt framstår det som mindre lämpligt att använda uttrycket snarast i den nu aktuella bestämmelsen. I stället bör det framgå att betaltjänstleverantören ska uppfylla sina skyldigheter så snart som möjligt efter det att den händelse som utlöser skyldigheten inträffade. Detta innebär, precis som för den informationsgivning som togs upp i avsnitt 8.6.2, och de skyldigheter som avses i avsnitt 9.10.3, att betaltjänstleverantören bör tillse att nödvändiga åtgärder vidtas så snart det är tekniskt möjligt.

Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är alltså skyldig att, efter det att betalningstransaktionens belopp har krediterats hans konto, se till att beloppet ställs till betalningsmottagarens förfogande så snart som möjligt i enlighet med de rutiner som betaltjänstleverantören tillämpar när belopp ställs till kunders (betalningsmottagares) förfogande. Dessutom ska betalarens betaltjänstleverantör, på begäran av betalaren, försöka spåra en bristfälligt genomförd betalningstransaktion och underrätta betalaren om resultatet. En sådan undersökning ska igångsättas så snart som betalarens betaltjänstleverantör har möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder. Även underrättelsen till betalaren om undersökningens resultat ska ske så snart som det är tekniskt möjligt exempelvis per e-post eller telefon.

Bestämmelsens tillämpningsområde

När det gäller den fråga som *Bankgirocentralen BGC AB* ställt om vilka leverantörer som omfattas av bestämmelserna om ansvar och återkrav i de bestämmelser i promemorian som motsvarar direktivets artikel 75, framgår det av artikeln att den är tillämplig på betaltjänstleverantörer. Uttrycket ”leverantören” i promemorians motsvarande bestämmelser torde vara en förkortning av ”betaltjänstleverantören”. I de nu föreslagna bestämmelser som genomför direktivets artikel 75 används, på motsvarande sätt som i artikeln, uttrycket ”betaltjänstleverantören”.

Det kan noteras att betalningstransaktioner som genomförs inom system för avveckling av betalningar inte omfattas av reglerna om bl.a. ansvar och återkrav enligt en bestämmelse i lagen, som motsvarar ett undantag i direktivets artikel 3 h. Bankgirocentralen har också frågat om felaktigt genomförda betalningstransaktioner – som behandlas i direktivets artikel 58 – är samma sak som bristfälligt genomförda betalningstransaktioner – som behandlas i artikel 75.1 fjärde stycket.

Europeiska kommissionen har i ett tolkningsmeddelande tagit upp frågan om vad som utgör en bristfälligt genomförd betalningstransaktion enligt artikel 75. Exempel på bristfälligt genomförda betalningstransaktioner är enligt kommissionen sådana transaktioner där fel belopp har överförts, fel betalningsmottagare har fått beloppet eller transaktionen tagit längre tid att genomföra än den tillåtna tiden. Som ett exempel på bristfälligt genomförande (eng. *defective execution*) nämner kommissionen också fallet där betalningstransaktionen inte genomförs alls. I ett annat tolkningsuttalande har kommissionen gett ett exempel på vad som kan utgöra en felaktigt genomförd betalningstransaktion enligt artikel 58, och därvid angett att en transaktion som inte genomförts inom de maximala tillåtna tiden är felaktigt genomförd.

Enligt regeringens bedömning är en ”felaktigt genomförd” betalningstransaktion samma sak som en ”bristfälligt genomförd” transaktion. Någon skillnad i betydelse mellan dessa två begrepp synes inte vara avsedd.

De synpunkter som framställts av Bankgirocentralen föranleder vissa språkliga ändringar i de här aktuella bestämmelserna.

9.11.4 Betalningstransaktioner som har initierats av eller via betalningsmottagaren men inte genomförts eller genomförts bristfälligt

Regeringens förslag: Om en betalningsorder har initierats av eller via betalningsmottagaren, svarar betalningsmottagarens betaltjänstleverantör gentemot denne för att betalningsordern överförs till betalarens betaltjänstleverantör. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarar också inför betalningsmottagaren för hantering av beloppet. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska se till att beloppet ställs till mottagarens förfogande så snart som möjligt efter det att beloppet har krediterats betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto. Om en betalningstransaktion som initierats av eller via betalningsmottagaren inte genomförs eller genomförs bristfälligt, och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har uppfyllt sina skyldigheter, är det i stället betalarens betaltjänstleverantör som ansvarar inför betalaren. Betalarens betaltjänstleverantör ska då på lämpligt sätt och utan onödigt dröjsmål återbetala beloppet och återställa det debiterade kontots ställning. Om en betalningstransaktion inte har genomförts, eller genomförts bristfälligt, ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör på begäran snarast försöka spåra transaktionen och underrätta betalningsmottagaren om resultatet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Bankgirocentralen BGC AB* efterfrågar, på sätt som behandlats i föregående avsnitt, klargöranden av vad som avses med uttrycket ”leverantör” i denna del av promemorians lagförslag och om ”felaktigt” och ”bristfälligt” genomförda betalningstransaktioner är samma sak.

Skälen för regeringens förslag

Fördelningen av ansvar mellan betaltjänstleverantörerna

Av direktivets artikel 75.2 första stycket framgår att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalningsmottagaren för att den av eller via honom initierade betalningsordern överförs korrekt till betalarens betaltjänstleverantör. Det framgår vidare att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är ansvarig för att omedelbart, på nytt, överföra den berörda betalningsordern till betalarens betaltjänstleverantör. Vad detta närmare innebär klargörs inte i direktivet eller i den bestämmelse i promemorian som genomför direktivet i denna del. Som bestämmelsen får förstås förefaller den uppställa en skyldighet för betalningsmottagarens betaltjänstleverantör att omedelbart

försöka överföra en betalningsorder på nytt till betalarens betaltjänstleverantör, när en överföring inte har kunnat genomföras vid ett tidigare försök.

I artikel 75.2 andra stycket anges att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör också ansvarar gentemot betalningsmottagaren för hantering av betalningstransaktionens belopp i enlighet med reglerna om valuterung och tillgängliggörande av medel i artikel 73. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska, omedelbart efter det att beloppet har krediterats hans konto, se till att beloppet ställs till mottagarens förfogande.

I artikel 75.2 tredje stycket första meningen finns regler om ansvarsfördelningen mellan betaltjänstleverantörerna. Där anges att om en betalningstransaktion inte genomförts eller genomförts bristfälligt, och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör inte är ansvarig enligt reglerna i första eller andra stycket, ska i stället betalarens betaltjänstleverantör ansvara inför betalaren.

Det bör noteras att bestämmelserna i artikel 75.2 avser betalningsordrar som har initierats av eller via betalningsmottagaren, s.k. ”pull transactions” som exempelvis autogiro- och kortbetalningar. Europeiska kommissionen har gett uttryck för samma syn i ett tolkningsuttalande.

Det som här regleras är, precis som i föregående avsnitt, fördelningen av ansvaret mellan de två betaltjänstleverantörerna. Syftet med bestämmelsen är att fastställa en regel om övergång av ansvaret mellan betaltjänstleverantörerna, så att enbart en av de två bär ansvaret för betalningstransaktionens genomförande vid varje given tidpunkt. Huvudregeln är att varje betaltjänstleverantör bär ansvaret gentemot sin betaltjänstanvändare.

I promemorian föreslås bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan betaltjänstleverantörerna som överensstämmer med direktivet i denna del. Motsvarande bestämmelser bör införas i lagen om betaltjänster.

De olika betaltjänstleverantörernas skyldigheter

Som framgått ovan ansvarar betalningsmottagarens betaltjänstleverantör för att beloppet, omedelbart efter det att det har krediterats hans konto, ställs till mottagarens förfogande. Dessutom är betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarig för att omedelbart, på nytt, överföra den berörda betalningsordern till betalarens betaltjänstleverantör när, som det får förstås, överföring inte kunnat göras vid ett tidigare försök. Av artikel 75.2 tredje stycket andra meningen framgår att om betalarens betaltjänstleverantör är ansvarig gentemot betalaren ska han utan onödigt dröjsmål återbetala beloppet av den icke genomförda eller bristfälligt genomförda betalningstransaktionen till betalaren. I förekommande fall ska betaltjänstleverantören också återställa det debiterade betalkontots kontoställning till vad den varit om betalningstransaktionen aldrig ägt rum. I artikel 75.2 fjärde stycket anges att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör alltid, oavsett om han är ansvarig gentemot betalningsmottagaren eller inte, på begäran av denne omedelbart ska försöka spåra betalningstransaktionen och meddela betalningsmottagaren om resultatet.

Motsvarande bestämmelser föreslås i promemorian, där betalningsmottagarens betaltjänstleverantör dock åläggs en skyldighet att ”snarast” och inte omedelbart ställa beloppet till betalningsmottagarens förfogande och i förekommande fall kreditera dennes konto. Dessutom anges att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ”snarast”, inte omedelbart, ska överföra den

berörda betalningsordern till betalarens betaltjänstleverantör på nytt. På samma sätt ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ”snarast”, inte omedelbart, försöka spåra en bristfällig betalningstransaktion på begäran. I promemorians författningskommentar anges, avseende betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs skyldighet att på nytt överföra betalningsordern till betalarens betaltjänstleverantör, att om en transaktion inte kan genomföras för att betalaren inte har tillräcklig täckning på det aktuella kontot anses det som att betalningsordern inte har tagits emot. Det bör här noteras att betaltjänstleverantören, enligt vad som konstaterats i avsnitt 9.9.3 och 9.9.4 ovan, har möjlighet att under vissa förutsättningar göra s.k. omförsök att genomföra en betalningstransaktion.

Avseende flera av betaltjänstleverantörernas skyldigheter föreslås i promemorian att de ska uppfyllas ”snarast” efter det att en viss händelse har inträffat. Här kan noteras, på samma sätt som i avsnitt 8.6.2, 9.10.3 och 9.11.3, att uttrycket snarast ges en betydelse i vissa bestämmelser i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) som avviker från den innebörd som uttrycket ges i lagförslaget i Finansinspektionens promemoria. Av de skäl som angetts i ovan nämnda avsnitt framstår det som mindre lämpligt att använda uttrycket snarast i den nu aktuella bestämmelsen. I stället bör det framgå att betaltjänstleverantören ska uppfylla sina skyldigheter så snart som möjligt efter det att den händelse som utlöser skyldigheten inträffade. Detta innebär, precis som för den informationsgivning som togs upp i avsnitt 8.6.2, och de skyldigheter som avses i avsnitt 9.10.3 och 9.11.3, att betaltjänstleverantören bör tillse att nödvändiga åtgärder vidtas så snart det är tekniskt möjligt.

Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är alltså skyldig att så snart som möjligt överföra en betalningsorder på nytt. Detta bör betaltjänstleverantören göra så fort han har fått information om att betalningsordern inte har överförts. Dessutom ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, efter det att betalningstransaktionens belopp har krediterats hans konto, se till att beloppet ställs till betalningsmottagarens förfogande så snart som möjligt i enlighet med de rutiner som betaltjänstleverantören tillämpar när belopp ställs till kunders (betalningsmottagares) förfogande. Dessutom ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, på begäran av betalningsmottagaren, försöka spåra en bristfälligt genomförd betalningstransaktion och underrätta betalningsmottagaren om resultatet. En sådan undersökning ska igångsättas så snart som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder. Även underrättelsen till betalningsmottagaren om undersökningens resultat ska ske så snart som det är tekniskt möjligt, exempelvis per e-post eller telefon.

9.11.5 Ansvar för vissa kostnader på grund av en bristfällig eller inte genomförd betalningstransaktion

Regeringens förslag: Varje betaltjänstleverantör ska, gentemot sin betaltjänst-användare, ansvara för de eventuella avgifter och räntekostnader som betaltjänstanvändaren drabbats av på grund av att en betalningstransaktion inte genomförts eller genomförts på ett bristfälligt sätt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, förutom i det att den i promemorian föreslagna bestämmelsen om möjlighet att avtala om ytterligare ersättning utgår.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivets artikel 75.3 ska varje betaltjänstleverantör gentemot sin betaltjänstanvändare ansvara för eventuella avgifter de har förorsakat och för eventuell ränta som belastar betaltjänstanvändaren till följd av att betalningstransaktionen inte genomförts eller genomförts på ett bristfälligt sätt. En bestämmelse som i sak motsvarar artikel 75.3 föreslås i promemorian. I författningskommentaren till promemorians förslag anges att betaltjänstleverantörerna är ansvariga inför respektive betaltjänstanvändare för samtliga avgifter som påförs dem. Denna tolkning förefaller vara väl förenlig med direktivets ordalydelse, såvitt avser sådana avgifter som kan härledas till att betalningstransaktionen inte genomförts eller genomförts på ett bristfälligt sätt.

Dessutom uttalas dock i promemorians författningskommentar att betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren kan avtala om att betaltjänstanvändaren ska stå för vissa av dessa kostnader. Författningskommentaren hänvisar här till en paragraf – 7 kap. 20 § i den i promemorian föreslagna lagen om betaltjänster – som inte återfinns i lagförslaget. Sannolikt avses en hänvisning till samma lags 7 kap. 10 §, vari det anges att all ekonomisk ersättning utöver den som föreskrivs i lagen får fastställas i enlighet med tillämplig lag för det avtal som ingåtts mellan betaltjänstanvändaren och dennes betaltjänstleverantör. Denna bestämmelse motsvarar i sak direktivets artikel 76.

Artikel 76 förefaller dock inte ge något utrymme för tolkningen att betaltjänstanvändare genom avtal med sina betaltjänstleverantörer kan frånsäga sig rätten till ersättning för kostnader på grund av icke genomförda eller bristfälligt genomförda betalningstransaktioner. Artikeln avser enbart möjligheten för betaltjänstanvändare att genom avtal få möjligheter till ytterligare ersättning i fall då betalningstransaktioner inte genomförts eller genomförts bristfälligt, det vill säga en möjlighet att avtala om ersättningsvillkor som för dem är mer fördelaktiga än de som anges i direktivet.

I promemorian föreslås som nämnts en bestämmelse som motsvarar artikel 76. Det framstår dock som onödigt att särskilt ta in en sådan bestämmelse i lag, eftersom betaltjänstanvändare även utan uttryckligt stöd i lagen kan avtala om mer fördelaktiga ersättningsvillkor i dessa situationer. En sådan uttrycklig bestämmelse behöver därför inte införas.

9.11.6 Rätt till återkrav

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör som har fått utge ersättning till en betaltjänstanvändare i enlighet med ansvarsreglerna i lagen om betaltjänster har rätt till ersättning från en annan betaltjänstleverantör eller mellanhand, om denne orsakat det fel eller den brist som grundat ersättningsskyldigheten.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: De fall när en betaltjänstleverantör har fått ge ersättning till en betaltjänstanvändare i enlighet med de regler om ansvar

som har behandlats i avsnitten 9.11.3–9.11.5, utan att själv ha orsakat att betalningstransaktionen inte genomfördes korrekt, regleras i artikel 77. Enligt artikel 77.1 kan betaltjänstleverantören då vända sig till den part – en annan betaltjänstleverantör eller en ”mellanhand” – som orsakade det bristfälliga genomförandet av betalningstransaktionen och kräva ersättning av denne för de belopp som han har utgett till betaltjänstanvändaren. Det framgår också av artikel 77.2 att parterna – betaltjänstleverantören och den andre betaltjänstleverantören eller mellanhanden – får avtala sinsemellan om ytterligare ekonomisk ersättning.

En bestämmelse som motsvarar artikel 77 föreslås i promemorian. I promemorians författningskommentar anges att en mellanhand är en part som är delaktig i genomförandet av betalningstransaktionen.

Regler som motsvarar direktivets artikel 77.1 bör införas i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. I detta sammanhang finns det skäl att något närmare ange vilka personer som utgör mellanhänder såvitt avser denna bestämmelse. Om en betalningstransaktion inte genomförs i tid på grund av tekniska problem och ansvaret för den uppkomna förseningen vilar på leverantören av exempelvis det IT-system som använts, kan betaltjänstleverantören vända sig mot leverantören och kräva ersättning för de belopp som han har utgett till betaltjänstanvändaren på grund av förseningen. En sådan regressrätt torde heller inte stå i strid med allmänna skadeståndsrättsliga principer. Det bör dock noteras att artikel 77.1 enbart avser de fall då en annan betaltjänstleverantör eller en mellanhand har orsakat det bristfälliga genomförandet av betalningstransaktionen. Bestämmelsen tar inte upp de eventuella möjligheter för betaltjänstleverantören som kan finnas enligt andra regler att exempelvis kräva ersättning av den andre betaltjänstanvändare som medverkade som betalare eller betalningsmottagare i betalningstransaktionen. Det som föreskrivs i artikel 77.1 är att en regressrätt ska finnas mot en annan betaltjänstleverantör eller mellanhand som har förorsakat att en betalningstransaktion har genomförts bristfälligt och tvingat betaltjänstleverantören att ersätta den drabbade betaltjänstanvändaren för dennes uppkomna kostnader till följd av detta. Bestämmelsen i artikel 77.2 anger att betaltjänstleverantörer och mellanhänder kan avtala sinsemellan om ytterligare ersättning i fall då betalningstransaktioner inte genomförts eller genomförts bristfälligt. Bestämmelsen innebär i likhet med artikel 76, som behandlats i avsnitt 9.11.5 ovan, en möjlighet att avtala om ersättningsvillkor som är mer fördelaktiga än de som anges i direktivet. I promemorian föreslås en bestämmelse som motsvarar artikel 77.2. Med hänvisning till vad som sagt i avsnitt 9.11.5 framstår det dock som onödigt att särskilt ta in en sådan bestämmelse i lag. Betaltjänstleverantörer kan även utan uttryckligt stöd i lagen avtala om mer fördelaktiga ersättningsvillkor i dessa situationer, och den föreslagna bestämmelsen kan därmed utgå.

9.11.7 Befrielse från ansvar

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör eller mellanhand som inte har uppfyllt sina förpliktelser enligt reglerna om godkännande och genomförande av betalningstransaktioner drabbas inte av ansvar om detta berodde på osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter bortom hans kontroll som var omöjliga att avvärja, eller då hans agerande berodde på krav i lagstiftning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: En bestämmelse om ansvarsbefrielse på grund av omständigheter utanför partens kontroll finns i artikel 78. Enligt denna bestämmelse föreligger inget ansvar i enlighet med reglerna om godkännande och genomförande av betalningstransaktioner (som behandlats i avsnitten 9.4–9.10) om en part kan åberopa osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som låg utanför dennes kontroll och var omöjliga att avvärja. Av artikel 78 framgår också att ansvar inte kan göras gällande mot en betaltjänstleverantör som är bunden av andra rättsliga krav. En motsvarande bestämmelse föreslås i promemorian.

Bestämmelser om ansvarsbefrielse på grund av omständigheter utanför partens kontroll, s.k. ”force majeure”-klausuler är mycket vanliga i olika typer av avtal. Det är mindre vanligt att det i lag uttryckligen föreskrivs om sådan ansvarsbefrielse. Direktivets artikel 78 ska dock, i enlighet med vad som sägs i artikel 86.1, genomföras i svensk rätt. För att den svenska lagstiftningen avseende ansvarsbefrielse vid godkännande och genomförande av betalningstransaktioner ska överensstämma med direktivet bör dock en bestämmelse som reglerar ansvarsbefrielse i dessa fall införas i den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

10 Behandling av personuppgifter m.m.

10.1 Behandling av personuppgifter om betalningstransaktioner

10.1.1 Inledning

Av betaltjänstdirektivets artikel 79 framgår att medlemsstaterna ska tillåta att betalningssystem och betaltjänstleverantörer behandlar personuppgifter när detta är nödvändigt för att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier. Det anges att personuppgiftsbehandlingen ska ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (det s.k. dataskyddsdirektivet), som innehåller bestämmelser om behandling av personuppgifter.

10.1.2 Behandling av personuppgifter om betalningstransaktioner

Regeringens förslag: Betaltjänstleverantörer och sådana personer som har ansvar för betalningssystem får granska betalningstransaktioner för att kunna säkerställa att betalningsbedrägerier kan förebyggas, undersökas och avslöjas. Bestämmelser införs i lagen om betaltjänster om behandling av personuppgifter, som ska tillämpas utöver personuppgiftslagen.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås enbart en bestämmelse om att personuppgiftslagen (1998:204) är tillämplig vid behandling av personuppgifter för att förebygga, undersöka och avslöja betalningsbedrägerier.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Datainspektionen* framför att en långtgående rätt för betaltjänstleverantörer att samla in, behandla och utbyta personuppgifter förutsätter särskild registerlagstiftning. *Svenska Bankföreningen* anser att det av lagförslaget måste framgå att medlemsstaterna är skyldiga att tillåta behandling av personuppgifter i syfte att motverka bedrägerier.

Skälen för regeringens förslag

En särskild reglering av behandling av personuppgifter krävs

Enligt direktivets artikel 79, som medlemsstaterna har att genomföra i sin nationella lagstiftning, ska betaltjänstleverantörer och betalningssystem kunna behandla personuppgifter när det är nödvändigt för att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier. Sådan personuppgiftsbehandling ska ske i enlighet med dataskyddsdirektivet. Utöver det som anges i artikel 79 innehåller direktivet inte någon reglering av förutsättningarna för behandling av personuppgifter.

I promemorian föreslås en bestämmelse som anger att personuppgiftslagen (1998:204) är tillämplig vid behandling av personuppgifter för att säkerställa förebyggande, undersökning eller avslöjande av betalningsbedrägerier. I promemorians författningskommentar uppges att betaltjänstleverantörerna tillåts att samla in, behandla och utbyta personuppgifter avseende personer som är involverade i betalningsbedrägerier. Dessutom anges att verksamheten bör bedrivas i överensstämmelse med artikel 7 i dataskyddsdirektivet och att behandling av personuppgifter bör ske i enlighet med 8 a § personuppgiftslagen.

Inledningsvis kan här konstateras, vilket både *Datainspektionen* och *Svenska Bankföreningen* har gjort i sina remissvar, att den form av behandling av personuppgifter som det är fråga om torde innebära behandling av uppgifter om misstänkta lagöverträdelser. Enligt 21 § första stycket personuppgiftslagen (1998:204) är det förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Om sådana uppgifter ska behandlas av exempelvis betaltjänstleverantörer krävs, som både Datainspektionen och Svenska Bankföreningen har framfört, att det i lag föreskrivs ett undantag från 21 § personuppgiftslagen.

Direktivets artikel 79 ålägger medlemsstaterna en skyldighet att tillåta sådan behandling av personuppgifter, vilket också framhållits av Svenska Bankföreningen. Betaltjänstleverantörer och betalningssystem ska kunna behandla personuppgifter för de syften som anges i artikel 79 och nationell lagstiftning får inte förhindra sådan behandling av personuppgifter. Den behandling av personuppgifter som här avses är sådan som syftar till att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier. Betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem ska kunna granska betalningstransaktioner för att upptäcka misstänkta beteenden och transaktioner. I fall då misstänkta beteenden eller transaktioner påträffas vid granskning, ska betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem kunna lämna uppgifter om sådana beteenden eller transaktioner till polis eller åklagare. För att möjliggöra detta krävs ett undantag från 21 § personuppgiftslagen. Bestämmelser om betaltjänstleverantörers och betalningssystemers möjlighet att behandla personuppgifter när de granskar betalningstransaktioner i syfte att kunna säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier bör därför införas i lagen om betaltjänster. Dessutom bör det av lagen om betaltjänster framgå att lagens bestämmelser om behandling av personuppgifter gäller utöver personuppgiftslagen.

Det bör framhållas att det, enligt 9 § personuppgiftsförordningen (1998:1191) också är möjligt för här berörda aktörer att genom beslut från Datainspektionen medges undantag från förbudet i 21 § första stycket personuppgiftslagen att behandla personuppgifter om lagöverträdelser. Datainspektionen kan alltså besluta att viss behandling av personuppgifter, som går utöver den här föreslagna regleringen, ska vara tillåten.

Som framgått av det ovan sagda krävs det en mer omfattande reglering än den som föreslagits i promemorian för att genomföra artikel 79 i direktivet. Det behövs bl.a. regler som gör det möjligt för betaltjänstleverantörer eller den som har ansvar för ett betalningssystem att föra särskilda register över vad som framkommer vid granskning av betalningstransaktioner.

När en betaltjänstleverantör eller den som har ansvar för ett betalningssystem under granskningen hittar indikationer på att bedrägeri förekommit i samband med en eller flera betalningstransaktioner, gör en närmare analys av omständigheterna runt transaktionen eller transaktionerna och misstanke om brott därefter kvarstår, kan denne lämna uppgifter om alla relevanta omständigheter kring betalningstransaktionen till polis eller åklagare för vidare utredning.

Vilka typer av brott ska omfattas av regleringen?

I direktivets artikel 79 anges att syftet med personuppgiftsbehandlingen är att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av ”betalningsbedrägerier”. I direktivets skäl 49 sägs att bestämmelser om effektivt utbyte av bl.a. personuppgifter mellan betaltjänstleverantörer krävs för att göra det möjligt att effektivt ”förebygga bedrägerier och bekämpa betalningsbedrägerier”.

Termen betalningsbedrägeri motsvarar inte någon brottsrubricering i svenska straffrättsliga bestämmelser. Bestämmelser om bedrägeri och annan oredlighet finns i 9 kap. brottsbalken. Bedrägeri begår, enligt 9 kap. 1 § första stycket, den som ”medelst vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet, som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledd eller någon i vars ställe denne är”. Enligt paragrafens andra stycke döms också till ansvar för bedrägeri när någon ”genom att lämna oriktig eller ofullständig uppgift, genom att ändra i program eller upptagning eller på annat sätt olovligen påverkar resultatet av en automatisk informationsbehandling eller någon annan liknande automatisk process, så att det innebär vinning för gärningsmannen och skada för någon annan”.

Bestämmelsen i 9 kap. 1 § brottsbalken kan bli tillämplig i många situationer där det beteende som leder till ansvar inte har anknytning över huvud taget till tillhandahållande eller användning av betaltjänster. Det framstår därför inte som lämpligt att knyta rätten att behandla personuppgifter enbart till brottsrubriceringen bedrägeri. En sådan reglering skulle innebära att personuppgifter med anknytning till många verksamheter som inte har något samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster skulle kunna bli föremål för behandling.

I direktivet används, som noterats ovan, termen betalningsbedrägerier för att avgränsa de verksamheter som insamlingen och utbytet av uppgifter ska förhindra. I lagen om betaltjänster bör det anges att behandling av personuppgifter får ske för att kunna upptäcka sådana transaktioner som betalningsleverantören eller den ansvarige för betalningssystemet misstänker eller har skäligen grund att misstänka utgör ett led i bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. Detta innebär att personuppgiftsbehandling är tillåten vid granskning av transaktioner i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster, såsom sådana tjänster definieras i den nya lagen.

Personuppgiftsbehandling är tillåten vid misstanke om såväl bedrägeri, grovt bedrägeri som bedrägligt beteende i samband med betaltjänster. Dessutom bör det framhållas att misstanken kan avse betaltjänstanvändare, betaltjänstleverantörer, den som har ansvar för ett betalningssystem eller en utomstående part som nyttjar betalningssystem eller betaltjänster som

tillhandahålls av en betaltjänstleverantör utan att något avtalsförhållande mellan parterna föreligger.

Vilka ska ges tillåtelse att behandla personuppgifter?

Enligt artikel 79 ska betaltjänstleverantörer och betalningssystem kunna behandla personuppgifter för att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier. Såväl termen betaltjänstleverantör som termen betalningssystem definieras i direktivets artikel 4 och i lagen om betaltjänster. När det gäller betaltjänstleverantörer framstår det som otvetydigt att avsikten med regleringen är att dessa ska kunna behandla personuppgifter på det sätt som anges i artikeln. Detta bör också framgå av lagen om betaltjänster. När det gäller betalningssystem kan dock noteras att denna term betecknar ett system för överföring av medel och inte nödvändigtvis en viss person eller ett visst organ. Såvitt gäller betalningssystem bör motsvarande möjligheter till personuppgiftsbehandling ges till den som har ansvar för ett betalningssystem. Detta innebär att den person – med stor sannolikhet en juridisk person – som innehar och ansvarar för driften av ett betalningssystem omfattas av lagen i denna del.

Vilka personuppgifter får behandlas?

De personuppgifter som får bli föremål för behandling i enlighet med lagen om betaltjänster är de som krävs för att kunna identifiera en viss person. Detta är nödvändigt för att exempelvis kunna fastställa om en viss person medverkat till en eller flera betalningstransaktioner där det finns misstankar om att bedrägeri har förekommit. De uppgifter som får behandlas enligt den nu föreslagna lagstiftningen bör därför vara uppgifter som framgår av en betaltjänst-användares pass eller identitetshandling, exempelvis ett körkort eller annat ID-kort, och avser dennes identitet. De uppgifter som därmed får behandlas är uppgifter om namn samt om person- eller samordningsnummer. Identifikationsbeteckningar som är kopplade till en enskild firma och används för att identifiera denna vid betalningstransaktioner kan kopplas till den fysiska person som bedriver verksamheten. Om en fysisk person exempelvis inom ramen för enskild näringsverksamhet initierar en betalningstransaktion i egenskap av betalningsmottagare (t.ex. en handlare som tar emot en betalning med kontokort) kan uppgiften om t.ex. den unika beteckning som identifierar handlaren vid korttransaktionen (ett s.k. Merchant ID) utgöra en personuppgift som identifierar denne som betaltjänstanvändare. För att betaltjänstdirektivets artikel 79 ska genomföras i svensk rätt krävs att även sådana uppgifter får behandlas i enlighet med bestämmelserna i den nu föreslagna lagen. I detta sammanhang kan noteras att unika beteckningar som identifierar ett sälj företag som accepterar kortbetalningar (ett s.k. Merchant ID) av Datainspektionen har ansetts utgöra personuppgift när uppgiften avser en enskild näringsidkare (Datainspektionens beslut av den 20 oktober 2009, dnr 959–2009).

Det är nödvändigt att också sådana uppgifter, som alltså kan utgöra personuppgifter, får behandlas enligt de nu föreslagna bestämmelserna när de identifierar en person som betaltjänstanvändare. Det bör därför av lagen framgå att uppgifter om unika beteckningar som identifierar en viss person som betaltjänstanvändare får behandlas i enlighet med lagens bestämmelser.

10.2 Register

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör eller den som ansvarar för ett betalningssystem ska få föra register om det är nödvändigt för leverantörens eller den ansvariges granskning av betalningstransaktioner. Sådana register får innehålla uppgifter om en persons identitet, betalkontonummer eller motsvarande samt de övriga uppgifter som framkommit vid granskningen av den eller de misstänkta betalningstransaktionerna. Uppgifter ur registret som har lämnats över till polis eller åklagare får lämnas ut till andrabetaltjänstleverantörer och ansvariga för betalningssystem. Sådana uppgifter får inte lämnas ut till den registrerade.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i denna del.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* framför, som ovan nämnts, att särskild registerlagstiftning krävs.

Skälen för regeringens förslag

Möjlighet att föra register

För att sådan behandling av personuppgifter som anges i artikel 79 ska kunna ske krävs det att betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem kan föra register som innehåller personuppgifter. Om registerföring inte är möjlig innebär detta stora svårigheter för betaltjänstleverantörer och de som driver betalningssystem, eftersom de då inte kommer att kunna behandla information på ett sätt som gör det möjligt att upptäcka misstänkta beteenden och betalningstransaktioner. Det är således nödvändigt att betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem har möjlighet att lagra information om betalningstransaktioner och betaltjänstanvändare för att kunna upptäcka exempelvis återkommande transaktionsmönster och beteenden som tyder på att oegentligheter förekommer. Det bör alltså av lagen framgå att betaltjänstleverantörer och de som driver betalningssystem kan föra register som innehåller personuppgifter. Register får dock endast föras i den mån det är nödvändigt för sådan granskning av betalningstransaktioner som betaltjänstleverantörer och ansvariga för ett betalningssystem utför för att kunna upptäcka transaktioner som dessa misstänker eller har skäligen grund att misstänka kan utgöra ett led i bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. En bestämmelse om detta bör tas in i lagen om betaltjänster.

Det bör i detta sammanhang framhållas att direktivets regler gör det möjligt för betaltjänstleverantörer och de som driver betalningssystem att behandla personuppgifter för att säkerställa förebyggande, undersökning eller avslöjande av bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. Däremot uppställer direktivet inget krav på att sådan behandling sker. Betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem är inte heller

enligt direktivet skyldiga att lämna uppgifter om misstänkt bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster till någon rättsvårdande instans. Någon sådan skyldighet bör därför inte heller föreskrivas i lagen om betaltjänster. Betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem har dock möjlighet att lämna uppgifter om misstänkta transaktioner till polis eller åklagare för att en utredning ska kunna inledas.. Detta bör framgå av lagen.

Förhållandet till reglerna om banksekretess m.m.

Av betaltjänstdirektivets artikel 79 följer att medlemsstaterna är skyldiga att tillåta att betalningssystem och betaltjänstleverantörer behandlar personuppgifter när detta är nödvändigt för att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier. Direktivet uppställer sålunda en förpliktelse för medlemsländerna att se till att den nationella lagstiftningen medger sådan behandling av personuppgifter. Av skäl 49 till direktivet framgår att det bör införas bestämmelser om effektivt utbyte av uppgifter mellan betaltjänstleverantörerna.

I lagen om betaltjänster bör därför ingå en bestämmelse som medger att utbyte av sådana uppgifter som har lämnats till polis eller åklagare med anledning av misstänkt bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster mellan betaltjänstleverantörer och de som har ansvar för betalningssystem.

Flera kategorier av betaltjänstleverantörer omfattas i dag av särskilda sekretessregler som förhindrar sådant utbyte av uppgifter som krävs enligt betaltjänstdirektivets artikel 79. För kreditinstitut gäller enligt 1 kap. 10 § första stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse att enskildas förhållanden till kreditinstitut inte obehörigen får röjas. En motsvarande bestämmelse gäller för institut för elektroniska pengar enligt 4 kap. 4 § första stycket lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar. En bestämmelse om tystnadsplikt för den som är eller har varit knuten till ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör som anställd eller uppdragstagare föreslås också tas in i lagen om betaltjänster. För att betaltjänstleverantörer ska kunna lämna ut uppgifter bör det därför införas en bestämmelse i lagen som anger att utlämnande av uppgifter får ske trots sådana särskilda sekretessregler.

Vilka uppgifter får finnas i registren?

I artikel 79 anges enbart att ”personuppgifter” ska få behandlas för de i artikeln angivna syftena. Lagen om betaltjänster bör dock, av de skäl som angivits ovan, innehålla en bestämmelse där det tydligt anges vilka personuppgifter som får finnas i ett register som förs med stöd av lagen. Uppräkningen av de uppgifter som får registreras bör vara uttömmande.

De uppgifter som kan komma i fråga är sådana som gör det möjligt att kontrollera huruvida en person har medverkat i en eller flera misstänkta betalningstransaktioner. För att detta ska vara möjligt måste registerföring kunna ske dels av uppgifter om betaltjänstanvändares identitet, dels av uppgifter om betaltjänstanvändares betalkontonummer eller motsvarande. Uppgifter om betalkontonummer eller motsvarande gör det möjligt att se vilka betalningstransaktioner en viss person har medverkat i. Sådana uppgifter som

kan behöva registreras med stöd i denna bestämmelse är exempelvis kontonummer för sådana konton som inte är betalkonton men som ändå har använts av betalare eller betalningsmottagare vid en betalningstransaktion. I de fall då en betaltjänstanvändare saknar ett konto, kan det bli nödvändigt att registrera uppgifter om exempelvis ett referensnummer som gör det möjligt att identifiera en viss betalningstransaktion. Motsvarande avgränsning har gjorts i annan lagstiftning om registerföring av uppgifter om kontonummer och liknande information (se prop. 1998/99:19 s. 77).

Därutöver bör betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem i registret kunna föra in de övriga uppgifter som framkommit vid en sådan granskning som avses i avsnitt 10.1.2.

Uppgifter ur registret som lämnats till polis eller åklagare får inte lämnas ut till den registrerade

Enligt 26 § personuppgiftslagen ska uppgifter om en person i ett register lämnas till denne om personen i fråga ansöker om det. Det följer dock av 27 § samma lag att uppgifter inte får lämnas ut till den registrerade i enlighet med bestämmelserna i 26 §, om detta är förbjudet enligt lag eller annan författning. I fråga om sådan personuppgiftsbehandling som kan komma att ske i samband med granskning av misstänkta betalningstransaktioner bör det föreskrivas att uppgifter ur ett register som förs enligt bestämmelserna i lagen om betaltjänster inte får lämnas ut till den registrerade. Förbudet att lämna ut information till den registrerade bör dock enbart avse sådana uppgifter som har lämnats till polis eller åklagare med anledning av att det uppstått misstanke om bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. Införandet av en sådan bestämmelse i lagen om betaltjänster innebär att den registrerade inte kan begära ut dessa uppgifter i enlighet med 26 § personuppgiftslagen. Liknande bestämmelser finns avseende uppgifter i register som förs i enlighet med lagstiftningen mot penningtvätt och finansiering av terrorism (se prop. 2008/09:70 s. 200 med hänvisning till prop. 1998/99:19 s. 78).

10.3 Gallring m.m.

Regeringens förslag: En uppgift i ett register ska gallras om en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts, om lagakraftvunnen dom eller beslut har meddelats med anledning av de lämnade uppgifterna eller senast tre år efter det att uppgifter lämnats till polis eller åklagare. Uppgifter som inte lämnas till polis eller åklagare ska gallras senast tre år efter det att uppgifterna samlades in.

Personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse och skadestånd ska tillämpas när personuppgifter behandlas enligt lagen om betaltjänster.

Tystnadsplikt avseende uppgifter i ett register som förs enligt lagen gäller för den som är verksam hos en betaltjänstleverantör eller den som ansvarar för ett betalningssystem.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i dessa frågor.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* framför, som ovan nämnts, att särskild registerlagstiftning krävs.

Skälen för regeringens förslag

Gallring av uppgifter i ett register

De uppgifter som förs in i ett register ska gallras efter viss tid. Närmare bestämmelser om när gallring ska ske bör tas in i den nu föreslagna lagstiftningen.

En uppgift ska gallras om ansvarig polismyndighet eller Åklagarmyndigheten väljer att inte inleda eller att lägga ner utredningen om bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. En uppgift bör också gallras om en förundersökning har avslutats utan att åtal har väckts med anledning av den lämnade uppgiften. Detta innebär inte en skyldighet för betaltjänstleverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem att aktivt ta reda på om en förundersökning har lagts ner eller inte. Däremot ska betaltjänstleverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem omedelbart gallra uppgifterna ur registret så fort han får kännedom om att förundersökningen har lagts ner. Denna förpliktelse åvilar även andra betaltjänstleverantörer eller ansvariga för betalningssystem som, efter det att uppgifterna lämnades till polis eller åklagare, har fått tillgång till dem.

En uppgift ska också gallras om en domstol har meddelat en lagakraftvunnen dom eller beslut med anledning av de lämnade uppgifterna.

Om gallring inte har skett med anledning av någon av nu nämnda regler ska uppgifterna gallras senast tre år efter det att uppgifter lämnats till polis eller åklagare med stöd av reglerna i lagen om betaltjänster. Dessutom bör uppgifter som samlats in gallras ur registret efter viss tid om granskningen inte har lett till några rättsliga åtgärder. Det bör därför i lagen anges att en uppgift ska gallras senast tre år efter det att den insamlats, om den inte dessförinnan lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten.

Dessa kriterier och tidsgränser motsvarar i tillämpliga delar de som uppställs i 4 kap. 6 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det bör dessutom anges i lagen att en betaltjänstleverantör eller en ansvarig för ett betalningssystem som får kännedom om en omständighet som innebär att en uppgift ska gallras ska underrätta de andra leverantörer eller ansvariga för betalningssystem som leverantören eller den ansvarige för betalningssystemet har lämnat ut uppgiften till. En skyldighet att lämna sådana underrättelser föreligger när den som lämnade ut uppgiften får kännedom om att ansvarig polismyndighet väljer att inte inleda eller att lägga ner utredningen om bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. Underrättelseskyldigheten inträder också när den som lämnade uppgiften får kännedom om att en förundersökning har avslutats utan att åtal har väckts med anledning av den lämnade uppgiften. Den leverantör eller ansvarig för ett betalningssystem som lämnat ut en uppgift ska på samma sätt underrätta de till vilka uppgiften lämnats om leverantören eller den ansvarige får kännedom om att en domstol har meddelat en lagakraftvunnen dom eller beslut med anledning av de lämnade uppgifterna. I de uppräknade fallen inträder således utöver gallringsplikten också en skyldighet att underrätta dem till vilka uppgiften lämnats om den omständighet som föranleder att gallring ska ske.

Rättelse och skadestånd

Enligt reglerna om rättelse i 28 § personuppgiftslagen är den personuppgiftsansvarige – i detta sammanhang betaltjänstleverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem och för register – skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen. Den personuppgiftsansvarige ska också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats om denna åtgärd, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för denne skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Om det är omöjligt att lämna en sådan underrättelse, eller om det skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats, behöver underrättelse inte lämnas.

I 48 § personuppgiftslagen finns regler om skadestånd. Enligt bestämmelsen ska en personuppgiftsansvarig ersätta en registrerad för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med personuppgiftslagen har orsakat. Denna ersättningsskyldighet kan jämkas i skälig utsträckning, om den personuppgiftsansvarige kan visa att felet inte berodde på honom eller henne.

Det framstår som lämpligt att i lagen om betaltjänster ange att personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse och skadestånd ska gälla även vid behandling av uppgifter enligt lagen om betaltjänster.

Därutöver framstår det som angeläget att rättelse eller komplettering sker i de fall då den personuppgiftsansvarige har lämnat ut uppgifter i ett register till andra i enlighet med lagens bestämmelser. Enligt 28 § personuppgiftslagen ska rättelse ske på begäran av den registrerade. För de uppgifter som här kan komma ifråga framstår det som motiverat att därutöver i lag ange att rättelse eller komplettering ska ske, även utan föregående begäran från den registrerade, om en uppgift i ett register har visat sig vara oriktig eller missvisande. Den personuppgiftsansvarige bör därför vara skyldig att underrätta dem till vilka en uppgift har lämnats, om uppgiften visar sig vara oriktig eller missvisande. Rättelse eller komplettering bör tillställas var och en som fått del av uppgiften under den senaste tolv månadersperioden, på samma sätt som ska ske vid rättelse i enlighet med 12 § kreditupplysningslagen. En bestämmelse med denna innebörd tas in i lagen om betaltjänster.

Tystnadsplikt

Det bör framgå av lagen om betaltjänster att den som är verksam inom en betaltjänstleverantör eller den som ansvarar för ett betalningssystem inte obehörigen får röja uppgift i ett sådant register som förs i enlighet med lagen. Tystnadsplikten bör även omfatta sådana uppgifter som en betaltjänstleverantör eller den som är ansvarig för ett betalningssystem mottagit från andra leverantörer eller ansvariga för betalningssystem enligt de bestämmelser som föreslås i avsnitt 10.2. Det bör, på motsvarande sätt som i 1 kap. 10 § tredje stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, anges att ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken inte följer för den som bryter mot förbudet. Detta motsvarar också vad som anges i motsvarande bestämmelse om tystnadsplikt avseende registeruppgifter i 4 kap. 9 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

10.4 Ändringar i kreditupplysningslagen

10.4.1 Inledning

I promemorian föreslås en ändring i 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) som ger betalningsinstitut möjlighet att, på samma sätt som kreditinstitut och värdepappersbolag, utväxla uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk för kreditupplysningsändamål.

10.4.2 Betalningsinstituts utväxlande av uppgifter för kreditupplysningsändamål

Regeringens förslag: Betalningsinstitut får utväxla uppgifter för kreditupplysningsändamål.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. **Skälen för regeringens förslag:** I promemorian föreslås en ändring i 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) som innebär att betalningsinstitut omfattas av de möjligheter att utväxla uppgifter för kreditupplysningsändamål som framgår av bestämmelsen. Promemorians förslag motiveras kortfattat med att ett nytt institut, betalningsinstitutet, nu föreslås introduceras på marknaden.

Om den i promemorian föreslagna bestämmelsen införs ges betalningsinstitut samma möjligheter som kreditinstitut och värdepappersbolag att utväxla vissa typer av uppgifter – dock inte uppgifter om lagöverträdelse – inom ramen för kreditupplysningsverksamhet. I detta sammanhang bör det dock noteras att den kreditgivning som ett betalningsinstitut kan komma att ägna sig åt är begränsad på det sätt som anges i lagen om betaltjänster.

Eftersom betalningsinstitut föreslås omfattas av regler om tystnadsplikt enligt 3 kap. 12 § i den nu föreslagna lagen om betaltjänster krävs det uttrycklig reglering för att de i likhet med kreditinstitut och värdepappersbolag ska kunna utväxla uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk för kreditupplysningsändamål. Det bör därför, på det sätt som föreslås i promemorian, anges i 5 a § kreditupplysningslagen att även betalningsinstitut omfattas av bestämmelsen.

11 Tillträde till betalningssystem

11.1 Betaltjänstleverantörers rätt att få tillträde till betalningssystem

11.1.1 Inledning

Betaltjänstdirektivets artikel 28 behandlar frågan om betaltjänstleverantörers rätt att få tillträde till betalningssystem. I artikel 28.1 anges att de regler som styr huruvida auktoriserade eller registrerade betaltjänstleverantörer får tillträde till betalningssystem ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella, och att reglerna inte får hindra tillträde i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att värna systemets stabilitet och skydda mot olika angivna risker.

I artikel 28.2 görs en uppräknning av olika kategorier av betalningssystem som inte omfattas av de krav avseende tillträdesreglerna som följer av artikel 28.1.

De regler som omfattas av föreskrifterna i artikel 28 är de regler som den som ansvarar för ett betalningssystem ställer upp och som anger vilka krav som ställs på en aktör som vill få tillträde till betalningssystemet ifråga.

I direktivets skäl 16 anges att syftet med bestämmelsen är att säkerställa lika behandling i hela gemenskapen av de olika kategorierna av betaltjänstleverantörer med tillstånd, så att betaltjänstleverantörer som konkurrerar på den inre marknaden kan använda tjänsterna i betalningssystemens tekniska infrastruktur på lika villkor. Samtidigt sägs att betaltjänstleverantörerna har att uppfylla tillträdeskrav som garanterar systemens integritet och stabilitet, och att varje betaltjänstleverantör bör visa att dess interna organisation har tillräcklig motståndskraft mot alla former av risker. Dessutom sägs att medlemsstaterna bör kunna begränsa åtkomsten till systemviktiga system. Vidare anges att tillträdesbestämmelserna inte bör gälla för system som inrättas och drivs av en enda betaltjänstleverantör. Syftet i denna del är att stimulera den konkurrens som sådana system kan erbjuda de etablerade betalningssystemen.

11.1.2 Tillträdesregler

Regeringens förslag: De regler som styr betaltjänstleverantörers rätt att få tillträde till betalningssystem ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella. Reglerna får inte hindra tillträde i större utsträckning än vad som krävs för att skydda mot risker och värna systemets stabilitet. Regler som uppfyller dessa krav ska tillämpas gentemot banker, kreditmarknadsföretag, institut för elektroniska pengar och institut som undantagits från tillståndsplikt enligt lagen (2002:149) om elektroniska pengar, betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som är juridiska personer samt motsvarande utländska företag.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att banker, kreditmarknadsföretag, institut för elektroniska pengar och institut som undantagits från tillståndsplikt enligt lagen (2002:149) om elektroniska pengar,

betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som är juridiska personer samt motsvarande utländska företag ska tillförsäkras rätt till tillträde till generella betalningssystem.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnat det utan erinran. *Konkurrensverket* välkomnar regler som innebär att generella betalningssystem ska tillämpa objektiva, icke-diskriminerande och proportionella tillträdesregler. Konkurrensverket anser dock att promemorians lagförslag undantar så många aktörer från dessa krav att förslaget inte får någon större effekt, eller till med inverkar negativt på konkurrensen. *Finansbolagens förening* anser att det är viktigt att avtalen med ägarna till betalningssystem inte innehåller regler som begränsar betalningsleverantörernas tillträde i större utsträckning än nödvändigt, och att avtalen inte diskriminerar någon leverantör t.ex. på grund av dennes status. Finansbolagens förening ställer sig kritiskt till att inkludera kortsystemen VISA och MasterCard i gruppen generella betalningssystem, eftersom de är väsensskilda från direkt bankanknutna system som Bankgirocentralens betalningssystem och Dataclearingen eller RIX-systemet. Systemskyddsmotivet och behovet framstår som starkast när det gäller de sistnämnda. Enligt Finansbolagens förening träffas däremot inte VISA och MasterCard av de systemskyddsargument (motpartsrisiker) som promemorian framför, eftersom varje bank som ger ut VISA:s eller MasterCards kort svarar för såväl den praktiska hanteringen som den ekonomiska risken för kundens utnyttjande av kortet. Föreningen anser att kortsystem som VISA och MasterCard bör öppnas upp för samtliga aktörer som står under tillsyn. Vidare noterar föreningen att den föreslagna lagstiftningen innebär att betalningsinstitut, till skillnad från kreditmarknadsföretag, får tillgång till de generella betalningssystemen. *Bankgirocentralen BGC AB* anser att dess clearingsystem inte ska tas upp som ett exempel på ett generellt betalningssystem, eftersom det i promemorian föreslås att detta system ska undantas från tillträdeskraven i den föreslagna lagen om betaltjänster. *MasterCard* framför att dess egna tillträdesregler bl.a. kräver att deltagare är reglerade och övervakade finansiella institutioner alternativt att de kontrolleras (direkt eller indirekt) av sådana finansiella institutioner. Vidare tillämpas särskilda riskhanteringsstandarder för att bedöma om en aktör ska beredas tillträde. Som MasterCard tolkar promemorians lagförslag ska det även i fortsättningen vara möjligt att tillämpa kriterier för tillträde och riskhantering samt fatta beslut avseende ansökningar så länge kriterierna, policyn och besluten har legitima affärsintressen som mål (t.ex. skydd av varumärkesrättigheter och mot specifika risker som avvecklingsrisk, operativ risk, affärsrisk).

Skälen för regeringens förslag

Regler om tillträde till betalningssystem får inte vara diskriminerande

Enligt direktivets artikel 28.1 ska regler om tillträde till betalningssystem vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella. Reglerna får inte hindra tillträde till betalningssystem i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att skydda mot särskilda risker som avvecklingsrisk, operativ risk och affärsrisk och för att skydda betalningssystemets finansiella och operativa stabilitet. I

direktivets skäl 16, där motiven bakom regleringen tas upp, anges att tillträde till betalningssystem bör vara underställt lämpliga krav och att varje betaltjänstleverantör som vill delta bör uppvisa en intern organisation som har tillräcklig motståndskraft mot alla former av risker. Dessutom uttalas att diskriminering mellan betalningsinstitut och kreditinstitut måste förhindras så att alla betaltjänstleverantörer som konkurrerar på den inre marknaden kan använda betalningssystemen på lika villkor. Samtidigt bör olika behandling fastställas för betaltjänstleverantörer med tillstånd respektive registrerade betaltjänstleverantörer och de betaltjänstleverantörer som omfattas av undantaget i artikel 8 i direktiv 2000/46/EG,²² eftersom deras verksamhetsramar är olika. Vidare uttalas i direktivets skäl 16 att skillnader i prisvillkor endast bör tillåtas när det motiveras av skillnader mellan betaltjänstleverantörernas kostnader.

Kravet på objektivitet, icke-diskriminering och proportionalitet innebär bl.a., enligt artikel 28.1 andra stycket, att betalningssystem (i) inte får ställa krav på betaltjänstleverantörer som begränsar dessas faktiska deltagande i andra betalningssystem, (ii) att betalningssystem inte får införa regler som diskriminerar mellan betaltjänstleverantörer med tillstånd eller mellan registrerade betaltjänstleverantörer i fråga om rättigheter, skyldigheter och befogenheter, samt (iii) att tillträdet till betalningssystem inte får begränsas på grundval av institutets status.

I promemorian föreslås att en bestämmelse införs enligt vilken de betaltjänstleverantörer som omfattas av lagstiftningen ska tillförsäkras rätt till tillträde till generella betalningssystem. I samma bestämmelse anges en definition av generella betalningssystem som är identisk med definitionen av generella betalsystem i 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. I promemorians författningskommentar anges att bestämmelsen inte innebär något tillträde till generella betalningssystem per automatik, utan att systemägarna får ställa upp nödvändiga krav och villkor om kapitalstyrka, interna riskhanteringsprocesser och annat som krävs för att skydda systemets stabilitet.

Av promemorians förslag framgår att samtliga de företag som kan tillhandahålla betaltjänster i enlighet med sitt tillstånd, eller som uppfyller kraven för att bedriva betaltjänstverksamhet som registrerade betaltjänstleverantörer, ska omfattas av icke-diskriminerande regler om tillträde till betalningssystem. Detta innebär banker och kreditmarknadsföretag, institut för elektroniska pengar och företag som undantagits från tillståndskrav enligt den lagen, betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer samt motsvarande utländska företag – förutom utländska registrerade betaltjänstleverantörer – som är verksamma i Sverige.

Finansbolagens förening har framfört att den reglering som föreslås i promemorian innebär att betalningsinstitut, till skillnad från kreditmarknadsföretag, erhåller tillgång till de generella betalsystemen. I denna del bör noteras att direktivets artikel 28.1 uppställer ett krav på icke-diskriminerande regler om tillträde till betalningssystem för ”auktoriserade eller registrerade betaltjänstleverantörer som är juridiska personer”. Av

²² Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/46/EG av den 18 september 2000 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet (EGT L 275, 27.10.2000, s. 39, Celex 32000L0046).

promemorians förslag (den föreslagna 8 kap 1 § lagen om betaltjänster jämförd med samma lags 1 kap. 1 § andra stycket) framgår, som nämnts ovan, att såväl banker som kreditmarknadsföretag omfattas av lagens bestämmelser om tillträde till betalningssystem.

I promemorians lagförslag anges att de som har ägaransvar för betalningssystem ska se till att reglerna om tillträde till systemen är objektiva, icke-diskriminerande och proportionella. Dessutom anges att reglerna inte får hindra tillträde i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att skydda mot särskilda risker som affärsrisk, avvecklingsrisk, operativa risker och för att skydda betalningssystemets finansiella och operativa stabilitet. Vidare anges att reglerna inte får begränsa faktiskt deltagande i andra betalningssystem eller diskriminera betaltjänstleverantörer på grundval av deras status.

Artikel 28 i betaltjänstdirektivet syftar till att bereda betalningsinstitut och vissa andra betaltjänstleverantörer tillträde till betalningssystem på samma villkor som exempelvis kreditinstitut. De relativt allmänt hållna kriterier som uppställs i artikel 28.1, och som är tillämpliga på de betalningssystem som inte är undantagna enligt artikel 28.2, bör läsas i ljuset av detta uttalade syfte. När det i direktivet och i promemorians förslag talas om att tillträde till betalningssystem inte får begränsas på grundval av ett instituts ”status”, är det den form i vilken institutet bedriver betaltjänstverksamhet som avses. Detta innebär bl.a. att betalningsinstituts tillträde till betalningssystem inte får begränsas genom att vissa regler uttryckligen uppställer striktare krav på dessa än vad som gäller för t.ex. kreditinstitut. Det bör dock i detta sammanhang noteras att kravet på icke-diskriminering avser de regler som uppställs för tillträde till betalningssystem. Den lagstiftning som reglerar verksamheten i finansiella företag kan uppställa krav som innebär att vissa företag måste ansöka om ytterligare tillstånd om de önskar ansluta sig till ett generellt betalsystem. Som nämnts i avsnitt 7.3.2 ovan måste exempelvis ett inlåningsföretag som mottar medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren (inlånanaren) inom högst 30 dagar, ansöka om tillstånd att driva bankrörelse enligt tillämpliga bestämmelser i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse om företaget vill ansluta sig till ett generellt betalsystem och tillhandahålla betaltjänster. Samma krav gäller för kreditmarknadsföretag som på motsvarande sätt vill ansluta sig till ett generellt betalsystem och tillhandahålla betaltjänster. Kravet på att i dessa fall ansöka om tillstånd att driva bankrörelse inträder dock oberoende av vilka tillträdeskrav som uppställs av det eller de generella betalsystem som företaget vill ansluta sig till. Om ett betalningssystem som omfattas av kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler uppställer regler enligt vilka deltagare måste ha erforderliga tillstånd för att beredas tillträde, bör detta inte anses som en diskriminerande tillträdesregel.

Europeiska kommissionen har i ett tolkningsuttalande framfört att krav som syftar till att säkra integriteten och stabiliteten i ett betalningssystem inte får utformas olika för olika typer av deltagare baserat på den form i vilken dessa bedriver sin verksamhet, deras s.k. ”institutionella status” (eng. *institutional status*). Det får exempelvis inte ställas högre kapitalkrav på betalningsinstitut jämfört med kreditinstitut. Motsatsvis innebär detta att kapitalkrav som i övrigt är berättigade med hänsyn till behovet av att värna stabilitet och skydda mot risker, och som tillämpas lika för de olika typer av betaltjänstleverantörer som har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster, inte innebär diskriminering på grundval av ett instituts verksamhetsform.

I ett annat tolkningsuttalande har kommissionen uttalat sig om möjligheten för fyrapartskortslösningar, i praktiken bl.a. VISA:s och MasterCard:s system, att uppställa villkor för tillträde som innebär krav på deltagarna avseende exempelvis riskhantering. Kommissionen anser att krav för att få tillträde kan uppställas i fråga om t.ex. ställande av säkerhet eller kvalitetskrav avseende hur verksamheten bedrivs, förutsatt att kraven är objektiva, icke-diskriminerande och proportionerliga.

Ovanstående tolkningsuttalanden bör beaktas vid tolkningen av bestämmelserna i lagen om betaltjänster om tillträde till betalningssystem. Prövningen av huruvida ett visst betalningssystem tillträdesregler begränsar betalningsleverantörernas tillträde i större utsträckning än nödvändigt får göras av ansvarig tillsynsmyndighet och ytterst avgöras i rättstillämpningen.

Vilka betalningssystem omfattas av kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler?

I artikel 28.1 anges som huvudregel att reglerna för tillträde till betalningssystem ska vara icke-diskriminerande. Av artikel 28.2 framgår dock att det generella kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler inte ska tillämpas på vissa angivna typer av betalningssystem. Dessa är (i) betalningssystem som betecknats som sådana enligt direktiv 98/26/EG, det s.k. finality-direktivet,²³ (ii) betalningssystem som uteslutande består av betaltjänstleverantörer som tillhör en grupp bestående av enheter med inbördes kapitalanknytning om en av de anknutna enheterna har faktisk kontroll över de andra, samt (iii) betalningssystem när en enda betaltjänstleverantör – en enda enhet eller en grupp – är ensam ansvarig för systemets ledning och kan verka som både betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, och denne betaltjänstleverantör tillåter andra betaltjänstleverantörer att delta i systemet och sätta egna priser gentemot betalare och betalningsmottagare men dessa andra betaltjänstleverantörer inte har rätt att förhandla sinsemellan om avgifter avseende betalningssystemet.

När det gäller de system som omfattas av finality-direktivet, och därmed också undantaget i betaltjänstdirektivets artikel 28.2 a, så definieras de i finality-direktivets artikel 2 a. Av den bestämmelsen framgår att ett system i finality-direktivets mening är ett formellt arrangemang för att utföra överföringsuppdrag mellan tre eller flera deltagare som uppfyller vissa krav, är betecknat som ett system och anmält till Europeiska kommissionen av den medlemsstat vars lag är tillämplig på systemet.

Finality-direktivet har i Sverige genomförts genom lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden. I denna lags 2 § anges att ett anmält avvecklingssystem är ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Europeiska kommissionen eller till Eftas övervakningsmyndighet. I Sverige är fyra system anmälda till Europeiska kommissionen i enlighet med finality-direktivets regler: Riksbankens RIX-system, Bankgirocentralen avvecklingssystem, Euroclear Swedens (tidigare VPC:s) avvecklingssystem samt Nasdaq OMX Derivatives Markets'

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (EGT L 166, 11.6.1998, s. 45, Celex 31998L0026).

avvecklingssystem. Dessa fyra system omfattas därmed inte av kraven på icke-diskriminerande tillträdesregler i betaltjänstdirektivets artikel 28.1.

I promemorians författningsskottentat görs en uppräkninö av ett antal betalningssystem som bedöms utööra generella betalningssystem. Dessa är enligt promemorian Bankgirocentralens betalningssystem (clearing), Svenska Bankföreningens Dataclearing, Riksbankens RIX-system för avveckling och fyrpartskortslösningar (VISA och MasterCard).

Mot bakgrund av vad som anförts ovan kan konstateras att det avvecklings-system som administreras av Bankgirocentralen är ett anmält avvecklings-system i enlighet med tillämpliga bestämmelser i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelse på finansmarknaden och omfattas därmed av betaltjänstdirektivets artikel 28.2 a. Detta system utöör således inte ett sådant betalningssystem som omfattas av kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler.

Enligt betaltjänstdirektivets artikel 28.2 b gäller kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler inte heller för betalningssystem som uteslutande består av betaltjänstleverantörer som tillhör en grupp bestående av enheter med inbördes kapitalanknytning om en av de anknutna enheterna har faktisk kontroll över de andra. Detta undantag motsvarar sådana selektiva betalssystem som tas upp i förarbetena till lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (prop. 2002/03:139 s. 190 och 511), i vilka samtliga betalningsmottagare tillhör samma koncern eller liknande företagsgrupp. Dessa selektiva betalssystem utöör inte generella betalssystem enligt 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. En följd av detta blir att de inte faller in under den definition av betalningssystem som föreslås i lagen om betaltjänster och som behandlats närmare i avsnitt 6.1.3. Detta innebär att dessa betalningssystem redan på denna grund är undantagna från kravet på att uppställa icke-diskriminerande tillträdesregler. Det krävs därför inte någon uttrycklig bestämmelse om undantag för dessa system i den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

Av direktivets artikel 28.2 c framgår att kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler inte är tillämpligt på betalningssystem där en enda betaltjänstleverantör – en enda enhet eller en grupp – är ensam ansvarig för systemets ledning och kan verka som både betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, och denne betaltjänstleverantör tillåter andra betaltjänstleverantörer att delta i systemet och sätta egna priser gentemot betalare och betalningsmottagare men dessa andra betaltjänstleverantörer inte har rätt att förhandla sinsemellan om avgifter avseende betalningssystemet.

I promemorians författningsskottentat anges att detta undantag omfattar exempelvis trepartskortssystem – t.ex. American Express och Diners Club – där den kortutövande banken också är kortinlösare. Dessutom anges att undantaget träffar betaltjänster som erbjuds av teleoperatörer, eller penningöverföringstjänster där systemoperatören är både betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör. Ett ytterligare exempel på betalningssystem som, enligt promemorians författningsskottentat, faller in under detta undantag är bankers interna system.

Det bör noteras att de system som omfattas av undantaget i 28.2 c och motsvarande bestämmelse i promemorians lagförslag i många fall ändå undantas från kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler, eftersom de inte utöör generella betalssystem. Det kan dock inte uteslutas att ett system omfattas av detta undantag men samtidigt är ett generellt betalssystem. Det är angeläget

att undantaget i direktivets artikel 28.2 c gäller även för sådana system, och motsvarande undantag bör därför tas in i lagen om betaltjänster. Eftersom dessa system omfattas av ett uttryckligt undantag i direktivets artikel 28.2 c, skulle det strida mot direktivets regler i denna del om de omfattades av kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Konkurrensverket har anfört att begränsningarna i vilka system som omfattas av kravet på icke-diskriminerande tillträdesregler kan medföra att de föreslagna reglerna inte bidrar till stärkt konkurrens och i värsta fall försämrar konkurrenssituationen. De begränsningar som nu föreslås införas grundar sig dock på harmoniserad unionsrätt som måste genomföras i Sverige. Det finns inte utrymme att vid genomförandet av direktivet frångå det urval av system som har gjorts i direktivet.

Sammanfattningsvis kommer ett mindre antal betalningssystem att omfattas av lagens krav på icke-diskriminerande tillträdesregler. De befintliga betalningssystem som omfattas är Dataclearingen, VISA:s och MasterCard:s kortsystem enligt fyrpartsmodellen samt Bankgirosystemet.

Förhållandet till annan konkurrensrättslig reglering

De betalningssystem som omfattas av den nu föreslagna lagstiftningen är skyldiga att uppställa icke-diskriminerande tillträdeskrav, i enlighet med vad som anges i betaltjänstdirektivets artikel 28.1. Det bör i detta sammanhang framhållas att den nu föreslagna regleringen inte påverkar tillämpligheten av artikel 101 och 102 i EUF eller konkurrenslagens (2008:579) bestämmelser och därmed inte inverkar på Europeiska kommissionens eller Konkurrensverkets möjligheter att inom ramen för sin tillsyn vidta åtgärder med stöd av konkurrensreglerna, t.ex. om ett företag som ansvarar för ett betalningssystem anses missbruka sin dominerande ställning. Vidare kan nämnas att Konkurrensverket i enlighet med artikel 5 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 är behörigt att i enskilda ärenden tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget och därvid vidta åtgärder. I detta sammanhang bör framhållas att exempelvis tjänster som är oundgängliga för att företag ska kunna bedriva verksamhet på en viss marknad under vissa förutsättningar kan utgöra s.k. nödvändiga nyttigheter (se t.ex. Marknadsdomstolens dom MD 2007:26 s. 12), och föranleda att nyttigheten måste upplåtas. De betalningssystem som är undantagna från direktivet får därmed i stället prövas med stöd av unionsrättsliga och nationella konkurrensregler.

11.2 Tillsyn över reglerna om tillträde till betalningssystem

11.2.1 Inledning

Av direktivets artikel 20.1 framgår att medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter för att utöva tillsyn över bl.a. efterlevnaden av reglerna om tillträde till betalningssystem i artikel 28. I artikel 20.3 anges att om det i en medlemsstat finns mer än en myndighet som är behörig i t.ex. dessa frågor ska de behöriga myndigheterna samarbeta nära så att de kan genomföra sina uppgifter på ett effektivt sätt.

11.2.2 Tillsyn över reglerna om tillträde till betalningssystem

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska ansvara för att utöva tillsyn över att betalningssystemens tillträdesregler uppfyller kraven i lagen om betaltjänster. Finansinspektionen ska samråda med Konkurrensverket innan en tillsynsåtgärd eller ett ingripande vidtas mot någon som har ansvar för betalningssystem avseende överträdelse av bestämmelserna om tillträde till betalningssystem.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att Konkurrensverket ges ansvar för tillsynen över att bestämmelser om tillträde till betalningssystem efterlevs.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anför att vissa skäl talar för att Konkurrensverket ska ha tillsynsansvar avseende efterlevnaden av reglerna om tillträde till betalningssystem. Alternativt kan Finansinspektionen utöva tillsyn även i denna del. Detta ställer i så fall krav på samordning mellan Finansinspektionen och Konkurrensverket, och myndigheterna bör då verka för en aktiv samordning av den konkurrensrättsliga tillsynen. *Konkurrensverket* anser att Finansinspektionen, och inte Konkurrensverket, bör utöva tillsyn även över tillträdet till betalningssystem. Konkurrensverket är positivt till att samråda med Finansinspektionen angående tillsynen över tillträdesreglerna och anser att en sådan samrådsskyldighet bör komma till uttryck i författning.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller tillsynen över reglerna om tillträde till betalningssystem föreslås i promemorian att Konkurrensverket ska ansvara för tillsyn över efterlevnaden av reglerna om tillträde till betalningssystem.

Inledningsvis bör noteras att flera olika hänsyn måste tas inom ramen för tillsynen över tillträdesregler avseende betalningssystem. De konkurrensrättsliga aspekter som tas upp i Finansinspektionens promemoria samt i Finansinspektionens och Konkurrensverkets remissvar är av stor vikt i detta sammanhang. Samtidigt bör det beaktas att de tillträdesregler som tillsynen avser också syftar till att skydda betalningssystemens stabilitet. Det konkurrensrättsliga intresset av att tillförsäkra olika aktörer så stor tillgång till betalningssystem som möjligt kan innebära att alltför långtgående krav på deltagarna inte får uppställas. Denna ambition kan dock komma i konflikt med intresset att säkerställa stabiliteten i betalningssystemen genom bl.a. tillträdesregler som uppställer vissa krav på de som önskar delta i systemen. I tillsynsarbetet måste såväl stabilitets- som konkurrensrättsliga aspekter beaktas, och en avvägning mellan dessa i viss mån motstående intressen kan behöva göras.

I detta sammanhang bör noteras att Finansinspektionen idag utövar tillsyn över clearingorganisationer enligt 23 kap 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Finansinspektionen för också register över anmälda betalningssystem enligt lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden och utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lags regler enligt dess 14 §. Finansinspektionen utövar alltså redan idag tillsyn över system för clearing och avveckling av betalningar. Det framstår mot denna bakgrund som lämpligt att myndigheten också ansvarar för tillsynen över reglerna för tillträde till de betalningssystem som omfattas av kraven på objektiva, icke-diskriminerande och proportionella tillträdesregler. Detta

framstår som särskilt befogat eftersom såväl konkurrens- som stabilitetshänsyn kan behöva beaktas inom ramen för denna tillsyn.

Ansvar för att uppställa icke-diskriminerande tillträdesregler vilar hos den eller de som har ansvar för ett visst betalningssystem. Den som här åsyftas är den som faktiskt fastställer de tillträdesregler som ska gälla för ett visst betalningssystem eller har ansvar för dessa beslut. Beroende på hur ägar- och styrstrukturen för ett visst betalningssystem är utformad kan den eller de som avses vara den juridiska person som ansvarar för den dagliga driften av betalningssystemet, ägaren till denne eller en annan juridisk person som ansvarar för beslut om vilka tillträdesregler som ska gälla för betalningssystemet ifråga.

Finansinspektionen bör, av de skäl som angetts ovan, ges ansvar för tillsynen över efterlevnaden av lagens regler om tillträde till betalningssystem. Som Konkurrensverket framfört i sitt remissvar förekommer inom telekommunikationsområdet att den sektorsansvariga myndigheten även ansvarar för tillsyn över reglering som syftar till att främja konkurrensen på marknaderna, och att en skyldighet att utbyta information och inhämta skriftliga yttranden i vissa fall framgår av förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation. Vidare sägs i remissvaret att Konkurrensverket har ett intresse av att noga följa utvecklingen på området, och att en samrådsskyldighet för Finansinspektionen gentemot Konkurrensverket bör komma till uttryck i författning. Konkurrensverket har ett intresse av att kunna följa utvecklingen avseende tillträde till betalningssystem. Det framstår som otvetydigt att de två myndigheterna bör samråda med varandra avseende tillsynen över reglerna om tillträde till betalningssystem. Frågan blir då om formerna för denna samverkan bör regleras och i så fall hur.

Exempel på regler om skyldighet för myndighet att utbyta information och inhämta skriftliga yttranden i vissa fall finns, som Konkurrensverket påpekat, i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation. Av förordningens 23 § framgår att Post- och telestyrelsen i vissa fall ska inhämta skriftligt yttrande från Konkurrensverket, och av dess 24 § framgår att de båda myndigheterna på begäran ska lämna ut information till varandra.

Reglerna om inhämtande av skriftligt yttrande och informationsutbyte i förordningen om elektronisk kommunikation avser uppfyllande av uppgifter som specifikt anges i förordningen. På ett liknande sätt föreskrivs i 1 § förordningen (2004:17) om finansiell rådgivning till konsumenter att Konsumentverket och Finansinspektionen ska samråda med varandra innan de meddelar föreskrifter avseende näringsidkare som står under respektive myndighets tillsyn. Dessa regler rör alltså inte en generell samrådsskyldighet i löpande tillsynsverksamhet, utan uttrycklig samrådsskyldighet i vissa specifika situationer. Att i den nu föreslagna lagen om betaltjänster ta in bestämmelser om en mer generell samrådsskyldighet skulle avvika från vad som gäller i de ovan angivna förordningarna. Detta talar mot att särskilt i lagen ange att en samrådsskyldighet föreligger.

Samtidigt bör det noteras att direktivets artikel 20.3 anger att medlemsstaterna ska säkerställa att myndigheter som har behörighet i frågor som avser bl.a. tillträde till betalningssystem samarbetar nära så att de kan genomföra sina uppgifter på ett effektivt sätt, när flera myndigheter är behöriga. Denna bestämmelse innebär ett krav på att det vid genomförandet av direktivets regler säkerställs att de berörda myndigheterna – här Finansinspektionen och Konkurrensverket – kan samarbeta nära för att lösa sina

uppgifter på ett effektivt sätt. För att uppnå detta bör det i lagen om betaltjänster anges att Finansinspektionen ska samråda med Konkurrensverket innan en tillsynsåtgärd eller ett ingripande vidtas mot någon som har ägaransvar för betalningssystem avseende överträdelse av bestämmelserna om tillträde till betalningssystem i lagen om betaltjänster.

Konkurrensverket bör ges möjlighet att lämna synpunkter på de åtgärder som Finansinspektionen avser att vidta. De fall där Finansinspektionen bör kunna samråda med Konkurrensverket avseende om det är påkallat att vidta åtgärder rör exempelvis frågor huruvida ett visst villkor i ett avtal om tillträde är diskriminerande för vissa kategorier av institut, eller om en viss modell för prissättning uppfyller lagens krav på objektivitet, icke-diskriminering och proportionalitet. De närmare formerna för samrådet bör däremot inte regleras i lagen utan i tillämpliga förordningar.

12 Tillsyn och ingripanden

12.1 Tillsynsansvar

12.1.1 Inledning

Ett stort antal bestämmelser i betaltjänstdirektivet anger att olika uppgifter, främst avseende tillsyn och tillståndsgivande, ska utföras av den behöriga myndigheten i respektive medlemsstat. Av direktivets artikel 20.1 framgår att medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter med ansvar för tillståndsgivning till och tillsyn över betalningsinstitut. Dessa myndigheter ska enligt artikel 20.2 ges alla befogenheter som de behöver för att fullgöra sina uppgifter. I artikel 21 räknas ett antal olika åtgärder upp som de behöriga myndigheterna ska ges rätt att vidta avseende betalningsinstitut.

Av artikel 81 framgår att medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner vid överträdelse av nationella bestämmelser som genomför direktivet. I artikel 81.2 sägs att medlemsstaterna ska anmäla till kommissionen vilka regler om sanktioner som införts, och vilka myndigheter som är behöriga att tillämpa dem. Artikel 82.1 föreskriver att medlemsstaterna ska vidta alla åtgärder som krävs för att bl.a. sanktionsförfaranden ska kunna handläggas av de berörda myndigheterna. I artikel 82.2 anges att medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna i fall av överträdelse eller misstanke om överträdelse av nationella bestämmelser som genomför direktivets avdelningar III och IV (om informationskrav respektive rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster) ska vara de behöriga myndigheterna i betaltjänstleverantörens hemmedlemsstat.

Dessutom innehåller direktivet bestämmelser om förfaranden för klagomål och tvistlösning utanför domstol. Av artikel 80 framgår att medlemsstaterna ska se till att det inrättas förfaranden för anmälan av klagomål som rör betaltjänstleverantörers påstådda överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför direktivets regler. I artikel 83 anges att medlemsstaterna ska se till att det inrättas förfaranden för klagomål och tvistlösning för att avgöra tvister mellan betaltjänstanvändare och deras betaltjänstleverantörer samt att befintliga organ ska utnyttjas när så är lämpligt. Av direktivets artikel 51.2 framgår att medlemsstaterna får föreskriva att artikel 83 om tvistlösningsförfaranden inte ska tillämpas om betaltjänstanvändaren inte är konsument. Genomförandet av dessa bestämmelser har behandlats i avsnitt 5.3.

I det följande tas upp vissa frågor om tillsynsansvar och utseende av behöriga myndigheter som inte följer av betaltjänstdirektivet utan av bestämmelserna i förordningen (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar.²⁴ I förordningens artikel 9 anges att medlemsstaterna ska utse de behöriga myndigheter som ska ansvara för att förordningen efterlevs. Av förordningens artikel 10, som motsvarar betaltjänstdirektivets artikel 80, framgår att medlemsstaterna ska inrätta förfaranden som gör det möjligt för betaltjänst-

²⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009 av den 16 september 2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001 (EUT L 266, 9.10.2009 s. 11, Celex 32009R0924).

användare och andra berörda parter att lämna in klagomål om betaltjänstleverantörers påstådda överträdelser av denna förordning. Förordningens artikel 11 motsvarar betaltjänstdirektivets artikel 83 och anger att medlemsstaterna ska inrätta förfaranden för tvistlösning utanför domstol. Av förordningens artikel 11.3 följer att tvistlösningsmekanismerna får begränsas så att den enbart tillämpas på betaltjänstanvändare som är konsumenter eller mikroföretag. Av förordningens artikel 13 följer att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för överträdelser av förordningens bestämmelser.

12.1.2 Tillsynsansvaret över betalningsinstitut, betaltjänstleverantörer och tillträdet till betalningssystem

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska utöva tillsyn över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer, och över att alla betaltjänstleverantörer följer bestämmelserna om informationskrav och genomförande av betalningstransaktioner i lagen om betaltjänster. För de betaltjänstleverantörer som inte är betalningsinstitut gäller i övrigt bestämmelserna i de lagar som reglerar deras verksamhet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, förutom i att Konkurrensverket enligt promemorians förslag ska utöva tillsyn över att bestämmelserna om tillträde till betalningssystem följs.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Konsumentverket* anför att myndigheten genom lagstiftning som hänvisar till marknadsföringslagen utövar tillsyn över informationsbestämmelser på det finansiella området, och att Konsumentombudsmannen bör kunna pröva ärenden om utelämnande av föreskriven information vid tillhandahållande av betaltjänster. *Rikspolisstyrelsen* anser att en effektiv tillsyn förutsätter en nära samverkan med de myndigheter, exempelvis Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket, som kan ha information om företag där det finns indikationer på att reglerna inte följs.

Skälen för regeringens förslag

Vilka tillsynsuppgifter ska utföras enligt betaltjänstdirektivet?

Direktivet innehåller bestämmelser om tillsyn, som huvudsakligen rör två olika områden. Dels finns bestämmelser om tillsyn över betalningsinstitut, dels regler om tillsyn över att samtliga betaltjänstleverantörer följer direktivets regler om informationsgivning och om tillhandahållande av betaltjänster.

Enligt direktivets artikel 20 ska medlemsstaterna utse behöriga myndigheter med ansvar för tillståndsgivning till och tillsyn över betalningsinstitut. Den behöriga myndigheten ska utföra de åligganden som är föreskrivna enligt direktivets avdelning II. Denna avdelning i direktivet omfattar artiklarna 5–29 som rör verksamheten i betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer, tillsyn över sådan verksamhet samt dessutom tillträde till

betalningssystem. Tillsynsansvaret i fråga om reglerna om tillträde till betalningssystem har behandlats i avsnitt 11.2.2.

Närmare bestämmelser om tillsynens omfattning finns i artikel 21. De behöriga myndigheterna ska enligt denna bestämmelse ha rätt att vidta ett antal olika åtgärder. Myndigheterna ska enligt artikel 21.1 kunna kräva att betalningsinstitutet tillhandahåller all information som behövs för att kunna bevaka efterlevnaden. Dessutom ska myndigheterna kunna genomföra platsundersökningar och utfärda rekommendationer, riktlinjer samt bindande administrativa bestämmelser. De behöriga myndigheterna ska också tillfälligt kunna upphäva eller återkalla ett betalningsinstituts tillstånd under vissa förutsättningar. De behöriga myndigheterna ska enligt artikel 21.2 ges rätt att besluta om sanktioner eller vidta åtgärder mot betalningsinstitut och dem som har ett bestämmande inflytande över betalningsinstituts verksamhet. Av artikel 21.3 framgår att de behöriga myndigheterna ska ha rätt att vidta de tillsynsåtgärder som krävs för att se till att betalningsinstitut har tillräckligt kapital för att kunna bedriva verksamhet.

När det gäller gränsöverskridande verksamhet bör noteras att det i artikel 82.2 anges att medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna i fall av överträdelse eller misstanke om överträdelse av nationella bestämmelser som genomför direktivets avdelningar III och IV (om informationskrav respektive rättigheter och skyldigheter vid tillhandahållande av betaltjänster) ska vara de behöriga myndigheterna i betaltjänstleverantörens hemmedlemsstat. För ombud och filialer gäller att värdmedlemsstatens myndigheter i stället ska vara behöriga.

Finansinspektionen ges tillsynsansvar över betalningsinstitut

I promemorian föreslås att Finansinspektionen ges det primära ansvaret för att agera mot betalningsinstitut som avviker från vad som gäller enligt lag eller myndighetsföreskrifter. I detta sammanhang framhålls också att direktivet överläter åt medlemsstaterna att lagstifta om tillsyn och ingripandemöjligheter, och att det som ligger i fokus är betalningsinstitutets finansiella sundhet och konsumentskyddet. Det poängteras att tillsynen enbart omfattar betalningsinstitutens verksamhet med betaltjänster och alltså inte deras övriga verksamhet. Samtidigt framförs dock att bedömningen av om det finns tillräckligt kapital i betalningsinstitutet för att kunna genomföra betaltjänster måste göras med hänsyn till annan verksamhet i institutet, särskilt om denna andra verksamhet kan försämra institutets finansiella sundhet.

I promemorian uttalas vidare att bestämmelserna om tillsyn och ingripanden bör utformas så att de blir enhetliga i all näringsrättslig lagstiftning på det finansiella området. Som skäl anförs att möjligheterna att ingripa mot finansiella företag bör vara enhetliga om inte särskilda skäl talar emot det. Detsamma framhålls i fråga om Finansinspektionens kontrollmöjligheter inom ramen för myndighetens tillsyn.

Finansinspektionen utövar tillsyn över många av de företag som i dag tillhandahåller betaltjänster, exempelvis banker. Dessutom ansvarar Finansinspektionen för att registrera andra aktörer som sysslar med tillhandahållande av betaltjänster, exempelvis finansiella institut. Det framstår mot denna bakgrund som lämpligt att Finansinspektionen utövar tillsyn också över betalningsinstitut. En bestämmelse med denna innebörd tas in i den föreslagna

lagen om betaltjänster. Det bör av bestämmelsen framgå att Finansinspektionens tillsynsansvar avser att betalningsinstitutens betaltjänstverksamhet drivs enligt denna lag, andra författningar som reglerar dess verksamhet, bolagsordning, stadgar, och interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar dess verksamhet.

Dessutom bör ansvaret för ägar- och ledningsprövning i betalningsinstitut, och tillsynen över att ägare och ledning uppfyller lämplighetskraven, vila på Finansinspektionen.

De näringsrättsliga bestämmelser om tillstånd, ägar- och ledningsprövning m.m. som rör betalningsinstitut behandlas närmare i avsnitt 7.

Med anledning av Konsumentverkets remissynpunkter kan följande anföras. Tillsynen över att samtliga betaltjänstleverantörer följer reglerna om bl.a. informationsgivning i lagen om betaltjänster bör vara en uppgift för Finansinspektionen. Finansinspektionen utövar tillsyn över flera av de kategorier av institut som kan tillhandahålla betaltjänster, exempelvis banker och kreditmarknadsföretag, liksom över de betalningsinstitut som kan komma att söka tillstånd att tillhandahålla betaltjänster i enlighet med den nya lagen. Om något av dessa företag i sin egenskap av betaltjänstleverantör inte följer bestämmelserna om exempelvis informationsgivning i den lagen kan Finansinspektionen vidta åtgärder inom ramen för sin tillsyn. Det bör dock i detta sammanhang också framhållas att Konsumentombudsmannen med stöd i 28 § marknadsföringslagen kan meddela föreläggande om förbud mot otillbörlig marknadsföring.

Finansinspektionen ges tillsynsansvar över registrerade betaltjänstleverantörer

Vissa bestämmelser som uppställer krav på hur verksamheten i ett betalningsinstitut ska bedrivas är också tillämpliga på registrerade betaltjänstleverantörer. Detta gäller bestämmelserna om närliggande verksamhet och skydds krav (3 kap. 5–7 §§), bestämmelser om tystnadsplikt, åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, upplysningsskyldighet, meddelandeförbud och ansvar vid brott mot meddelandeförbud (3 kap. 12–16 §§). Dessutom omfattas registrerade betaltjänstleverantörer av bestämmelserna om tillhandahållande av betaltjänster genom ombud (3 kap. 17 §) och om uppdragsavtal (3 kap. 19 §). Registrerade betaltjänstleverantörer omfattas även av kraven i 4, 5 och 6 kap. och av vissa bestämmelser som särskilt gäller för dem i ifråga om vad som krävs för att undantas från tillståndskrav (2 kap. 3, 5–6 och 10 §§). Det bör i lagen anges att Finansinspektionen ansvarar för tillsyn över att registrerade betaltjänstleverantörer följer lagen i tillämpliga delar samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009, andra författningar som reglerar dess verksamhet, bolagsordning, stadgar, och interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar dess verksamhet.

Finansinspektionen ska föra register över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer

Enligt direktivets artikel 13, som även berörts i avsnitt 7.2.2, ska medlemsstaterna upprätta ett offentligt register över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer, deras ombud och filialer. En motsvarande bestämmelse

bör införas i lagen om betaltjänster. Av de skäl som anges i avsnitt 7.2.2 bör registret föras av Finansinspektionen.

12.1.3 Upplyningsplikt för betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem

Regeringens förslag: Betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem ska lämna upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter till Finansinspektionen i enlighet med denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av den. De är därutöver skyldiga att lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivets artikel 21.1 a) framgår att betalningsinstitut ska tillhandahålla all information som krävs för att behöriga myndigheter ska kunna övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i direktivets avdelning II, dvs. bestämmelser som rör verksamheten i betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer, tillsyn över sådan verksamhet samt dessutom tillträde till betalningssystem. En bestämmelse med denna innebörd föreslås i promemorian. I promemorians författningskommentar anges att Finansinspektionen får begära in upplysningar om den verksamhet som betalningsinstitutet driver samt därmed sammanhängande omständigheter. Dessutom sägs att betalningsinstitutet ska lämna all den information som fordras för att Finansinspektionen ska kunna utöva sin tillsyn, och att bestämmelsen avser den löpande rapporteringen som betalningsinstitutet ska ge in till inspektionen. I promemorian föreslås också att Finansinspektionen ska ha möjlighet att begära in viss information från registrerade betaltjänstleverantörer. Dessa ska lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som krävs för att inspektionen ska kunna kontrollera att de följer lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall och förordningen (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel. Finansinspektionen ska dessutom kunna begära in ytterligare upplysningar. I promemorians författningskommentar anges att bestämmelsen har utformats med 7 § lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet som förebild, och att den syftar till att ge Finansinspektionen möjlighet att begära in information och upplysningar från registrerade betaltjänstleverantörer för att kontrollera att de följer bl.a. penningtvätsreglerna.

Det bör i lagen anges att betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska lämna upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter till Finansinspektionen i enlighet med denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av den och att de därutöver är skyldiga att lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär. Det bör dessutom anges att motsvarande upplysningsskyldighet åvilar den eller de som ansvarar för betalningssystem.

I direktivets artikel 27 anges att en medlemsstat som medger att fysiska eller juridiska personer undantas från tillståndsplikt bl.a. ska underrätta kommissionen om hur många fysiska och juridiska personer som omfattas av undantaget och om det totala beloppet av de betalningstransaktioner som genomförts av dessa på årsbasis. För att Sverige ska kunna uppfylla sin skyldighet enligt direktivet krävs det att Finansinspektionen kan begära in information om volymen på genomförda betalningstransaktioner från alla registrerade betaltjänstleverantörer. Möjligheten att begära in dessa uppgifter faller inom ramen för den upplysningsplikt som gäller enligt den nu föreslagna bestämmelsen i lagen om betaltjänster. Som närmare anges i avsnitt 12.2.11 nedan bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om bl.a. vilka upplysningar som registrerade betaltjänstleverantörer ska lämna till myndigheten.

12.1.4 Platsundersökning

Regeringens förslag: Finansinspektionen får göra en platsundersökning hos ett betalningsinstitut, en registrerad betaltjänstleverantör eller ett utländskt företag som tillhandahåller betaltjänster i Sverige när det är nödvändigt. Dessutom får Finansinspektionen göra en platsundersökning hos en filial eller ett ombud till ett betalningsinstitut eller ett ombud till en registrerad betaltjänstleverantör, eller hos ett företag som utför visst arbete eller vissa funktioner åt ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör, om det behövs för tillsynen av institutet eller betaltjänstleverantören. En undersökning hos en registrerad betaltjänstleverantör får enbart omfatta den verksamhet som avser tillhandahållande av betaltjänster.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Malmö tingsrätt* framför att bestämmelsen om platsundersökningar bör innehålla dels information om formerna för de undersökningar som Finansinspektionen får genomföra, dels angivande av vilka befogenheter Finansinspektionen har vid undersökningen.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 21.1 b anger att de behöriga myndigheterna ska ha rätt att genomföra inspektion på plats hos betalningsinstitut, ombud eller filialer som tillhandahåller betaltjänster på betalningsinstitutets ansvar eller hos enheter på vilka betaltjänstverksamhet har lagts ut på entreprenad. I promemorian föreslås en bestämmelse till genomförande av denna bestämmelse i direktivet

Med anledning av de remissynpunkter som *Malmö tingsrätt* framfört bör noteras att en liknande bestämmelse om behöriga myndigheters möjlighet att göra platsundersökningar också finns i artikel 50.2 c i direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID). Denna bestämmelse har genomförts i 23 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I författningskommentaren till denna bestämmelse (prop. 2006/07:115 s. 630 och 631) angavs att Finansinspektionen genom en undersökning på plats kan inspektera alla aspekter av företagets verksamhet som inspektionen har tillsyn över, och att det som regel främst torde vara fråga om att ta del av handlingar och studera rutiner på plats. Vidare uttalades att rätten att utföra platsundersökningar endast

avser ett företags kontorslokaler och liknande och alltså inte inspektioner i privatbostäder.

Motsvarande överväganden som gjordes i ovan anförda förarbeten bör vara vägledande även vid tillämpningen av den nu föreslagna bestämmelsen.

I promemorian föreslås att möjligheten att göra platsundersökningar ska gälla avseende såväl betalningsinstitut som registrerade betaltjänstleverantörer. Detta bör, till skillnad från i promemorians förslag, framgå direkt av den bestämmelse i lagen som rör platsundersökningar. Dessutom bör det noteras att den möjlighet till platsundersökning som Finansinspektionen har hos finansiella institut enligt 7 a § lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet enligt denna bestämmelses andra stycke är begränsad till att omfatta den verksamhet som är anmälningsskyldig enligt lagen. Den möjlighet till platsundersökning hos registrerade betaltjänstleverantörer, deras ombud, filialer och uppdragstagare som Finansinspektionen nu ges bör på motsvarande sätt avgränsas så att den avser verksamheten avseende tillhandahållande av betaltjänster.

12.1.5 Samarbete mellan behöriga myndigheter

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter inom EES. Finansinspektionen ska på begäran av en behörig myndighet i ett annat EES-land lämna eller kontrollera information som behövs för att den myndigheten ska kunna utöva sin tillsyn.

En behörig myndighet från ett annat EES-land får närvara vid en kontroll som utförs av Finansinspektionen, och inspektionen får också delegera uppgiften att genomföra en platsundersökning till en behörig myndighet i ett annat EES-land.

Finansinspektionen ska samverka med andra myndigheter som ansvarar för tillsyn över regler som är tillämpliga på betaltjänstleverantörer, t.ex. avseende personuppgiftsbehandling eller penningtvätt och finansiering av terrorism.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, dock att promemorians förslag inte anges att informationsutbyte ska ske även med vissa andra utöver utländska behöriga myndigheter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Rikspolisstyrelsen* framför att kampen mot ekonomisk brottslighet förutsätter en effektiv tillsyn, uppföljning och utredning samt effektiva och avskräckande sanktioner. Enligt Rikspolisstyrelsen bör Finansinspektionen i sin tillsynsverksamhet ha en nära samverkan med t.ex. Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 24 innehåller bestämmelser om samarbete och utbyte av information mellan behöriga myndigheter i olika EES-länder. I promemorian föreslås en bestämmelse som kortfattat uppställer liknande bestämmelser.

Det framgår av direktivets artikel 24 att medlemsstaternas behöriga myndigheter ska vara skyldiga att samarbeta och utbyta information. När liknande bestämmelser i direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID) genomfördes i svensk lag, ansåg regeringen att det var lämpligt att i lag slå fast att Finansinspektionen ska samarbeta och utbyta information med

andra länders behöriga myndigheter (prop. 2006/07:115 s. 517). Motsvarande överväganden gör sig gällande också i fråga om genomförandet av betaltjänstdirektivets regler i denna del. Kravet på samarbete och informationsutbyte bör alltså framgå av en uttrycklig bestämmelse i lagen om betaltjänster.

Det bör i detta sammanhang särskilt framhållas att uttrycket behörig myndighet inte enbart innefattar sådana tillsynsmyndigheter i andra EES-länder som har fått i uppdrag att utöva tillsyn över efterlevnaden av direktivets regler i respektive land. Dessutom anges uttryckligen i direktivets artikel 24.1 att de behöriga myndigheterna i lämpliga fall ska samarbeta med Europeiska centralbanken och medlemsstaternas nationella centralbanker.

Av artikel 24.2 framgår också att medlemsstaterna ska tillåta utbyte av information mellan sina behöriga myndigheter och andra medlemsländers behöriga myndigheter som utövar tillsyn över betalningsinstitut. På motsvarande sätt ska utbyte av information kunna ske med Europeiska centralbanken, nationella centralbanker och andra offentliga myndigheter med ansvar för tillsyn av betalnings- och avvecklingssystem. Dessutom ska informationsutbyte kunna ske med andra relevanta myndigheter som utses enligt betaltjänstdirektivet, dataskyddsdirektivet (95/46/EG), det tredje penningtvättsdirektivet (2005/60/EG) eller annan unionsrätt som är tillämplig på betaltjänstleverantörer. Att kretsen av myndigheter på detta sätt utsträcks utöver de behöriga myndigheter som utses i enlighet med betaltjänstdirektivets regler bör framgå av den nu aktuella bestämmelsen i lagen om betaltjänster. Syftet är att den nu föreslagna bestämmelsen ska ge Finansinspektionen möjlighet att utbyta information med de myndigheter som räknas upp i direktivets artikel 24.1 och 24.2. Detta innebär att Finansinspektionen i den utsträckning som krävs ska samarbeta bl.a. med den myndighet som ansvarar för tillsyn avseende personuppgiftsbehandling (Datainspektionen) och de myndigheter utöver Finansinspektionen som ansvarar för tillsyn över efterlevnaden av reglerna avseende penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det framgår vidare av artikel 25.3 andra meningen att den behöriga myndigheten i ett betalningsinstituts hemmedlemsstat får delegera uppgiften att genomföra en kontroll på plats av en filial eller ombud till ett betalningsinstitut som står under dess tillsyn till en behörig myndighet i det EES-land där filialen eller ombudet är verksamt. En motsvarande bestämmelse bör införas i lagen om betaltjänster. Finansinspektionen bör ges möjlighet att delegera uppgiften att genomföra en kontroll på plats av en filial eller ombud till ett betalningsinstitut som står under dess tillsyn till en behörig myndighet i det andra land inom EES där filialen eller ombudet är verksamt. Om delegering enligt denna bestämmelse sker innebär detta en överlåtelse av tillsynsansvaret till en utländsk myndighet. Detta utgör en internationell överenskommelse enligt 10 kap. regeringsformen, vilket i sin tur medför att bestämmelsen om överlåtelse av förvaltningsuppgift i 10 kap 5 § fjärde stycket regeringsformen blir tillämplig. Av denna bestämmelse följer att riksdagen i lag får bemyndiga regeringen eller annan myndighet att i särskilda fall besluta om sådan överlåtelse. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning ska beslutet fattas med tre fjärdedels majoritet av de röstande. Detta innebär att beslutet i det aktuella lagstifningsärendet bör fattas med iakttagande av bestämmelserna i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen, på samma sätt som skett vid införandet av liknande bestämmelser i annan lagstiftning (bet. 2005/06:FiU22 s. 13 och prop. 2006/07:5 s. 323).

12.1.6 Revision

Regeringens förslag: En revisor som får kännedom om oegentligheter vid fullgörandet av sitt uppdrag i ett betalningsinstitut ska omedelbart rapportera dessa förhållanden till Finansinspektionen. Motsvarande rapporteringsskyldighet för revisorn gäller om han eller hon får kännedom om sådana förhållanden vid fullgörande av uppdrag som revisor i ett betalningsinstituts moderföretag eller dotterföretag, eller ett företag som har en likartad förbindelse med betalningsinstitutet. Samma rapporteringsskyldighet gäller även för särskilda granskare.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som innebär rapporteringsskyldighet för revisor eller särskild granskare i ett betalningsinstitut som är aktiebolag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Revisorsnämnden* framför att den föreslagna lagen avses tillämpas på såväl svenska aktiebolag som svenska ekonomiska föreningar och att relevanta bestämmelser därför bör hänvisa såväl till aktiebolagslagen som lagen om ekonomiska föreningar.

Skälen för regeringens förslag: En skyldighet för revisor, som vid fullgörandet av sitt uppdrag får kännedom om vissa former av oegentligheter, att rapportera till Finansinspektionen finns i flera lagar som reglerar tillsynen av finansiella företag, bl.a. i 23 kap. 8 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och 13 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. I promemorian föreslås en motsvarande bestämmelse som avser rapporteringsplikt vid fullgörande av uppdrag som revisor i ett betalningsinstitut. Betalningsinstitut kan enligt lagen om betaltjänster vara antingen aktiebolag eller ekonomiska föreningar. Som *Revisorsnämnden* har påpekat framstår det därför som lämpligt att det i lagen hänvisas till relevanta bestämmelser i såväl aktiebolagslagen (2005:551) som lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

I promemorians förslag anges att revisorn har rapporteringsskyldighet bl.a. om han eller hon vid fullgörandet av sitt uppdrag i betalningsinstitutet får kännedom om förhållanden som kan utgöra en ”icke oväsentlig” överträdelse av någon författning som reglerar företagets verksamhet med betaltjänster. Revisorsnämnden har påpekat att det i 13 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse anges att motsvarande rapporteringsskyldighet förutsätter att revisorn får kännedom om förhållanden som kan utgöra en ”väsentlig” överträdelse av där angivna regler. Det framstår som angeläget att utforma den nu föreslagna regleringen på ett sätt som inte utan särskilda skäl avviker från de regler som gäller för andra finansiella företag. Det bör därför i lagen om betaltjänster anges att revisorns rapporteringsskyldighet inträder bl.a. när han eller hon vid fullgörandet av sitt uppdrag i betalningsinstitutet får kännedom om förhållanden som kan utgöra en väsentlig överträdelse av någon författning som reglerar företagets verksamhet med betaltjänster. Av samma skäl bör det i bestämmelsen anges att rapporteringsskyldigheten gäller när revisorn i sitt uppdrag får kännedom om vissa förhållanden. På samma sätt som i bestämmelsen i lagen om bank- och finansieringsrörelse bör det i nu förslaget lagrum i lagen om betaltjänster anges att rapporteringsskyldigheten gäller för såväl revisorer som särskilda granskare. Bestämmelsen innebär sålunda att rapporteringsskyldighet inträder när en revisor eller en särskild

granskare i ett betalningsinstitut vid fullgörandet av sitt uppdrag får kännedom om förhållanden som (i) kan utgöra en väsentlig överträdelse av någon författning som reglerar företagets verksamhet med betaltjänster, (ii) kan påverka företagets fortsatta verksamhet negativt, eller (iii) kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 9 kap. 33 eller 34 §§ aktiebolagslagen (2005:551) eller 8 kap. 13 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

En revisor eller en särskild granskare bör ha motsvarande rapporterings-skyldighet om han eller hon får kännedom om sådan information som nyss beskrivits vid fullgörande av uppdrag i ett moder- eller dotterföretag till betalningsinstitutet, eller i ett företag som har en likartad förbindelse med institutet.

12.1.7 Avgifter till Finansinspektionen

Regeringens förslag: Betalningsinstitutet ska genom årliga avgifter bekosta Finansinspektionens tillsyn av dem. Även Finansinspektionens verksamhet avseende registrerade betaltjänstleverantörer ska bekostas genom avgifter från dem.

Promemorians förslag: I den i promemorian föreslagna bestämmelsen hänvisas till förordningar avseende uttag av avgifter i samband med tillsyn och ärendeprövning hos Finansinspektionen. I promemorians förslag anges inte att även Finansinspektionens verksamhet avseende registrerade betaltjänstleverantörer ska bekostas genom avgifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* framför att det av lagstiftningen bör framgå att avgifter kan tas ut även av registrerade betaltjänstleverantörer.

Skälen för regeringens förslag: En bestämmelse om att Finansinspektionens tillsynsverksamhet ska bekostas av betalningsinstitutet genom avgifter föreslås i promemorian. I bestämmelsen hänvisas till förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Det föreslås dels att tillsynen ska bekostas genom årliga avgifter från institutet, dels att förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen gäller vid prövning av ansökningar och anmälningar inom Finansinspektionens ansvarsområde.

Liknande bestämmelser finns i 13 kap. 16 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 23 kap. 12–14 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Dessa bestämmelser hänvisar dock inte till de förordningar som nämns i den i promemorian föreslagna bestämmelsen.

Det framstår inte som nödvändigt att i lag uttryckligen hänvisa till de förordningar som gäller avseende avgiftsuttag i samband med tillsyn och ärendeprövning hos Finansinspektionen. I stället kan bestämmelsen utformas på motsvarande sätt som i 13 kap. 16 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

I promemorian föreslås inte någon bestämmelse avseende avgiftsuttag från registrerade betaltjänstleverantörer. Det kan dock noteras att en möjlighet för Finansinspektionen att ta ut avgifter även av anmälningspliktiga finansiella institut följer av 13 § lagen (1996:1006) om anmälningsplikt. Det framstår som lämpligt att Finansinspektionen ges motsvarande möjligheter att ta ut avgifter

av de registrerade betaltjänstleverantörer som medges undantag från tillståndskravet enligt den nu föreslagna lagstiftningen. En bestämmelse med denna innebörd bör därför tas in i lagen om betaltjänster.

12.1.8 Tillsyn över efterlevnaden av reglerna i förordningen om gränsöverskridande betalningar

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska utöva tillsyn över att bestämmelserna i förordningen (EG) nr 924/09 om gränsöverskridande betalningar efterlevs.

Promemorians förslag: Tillsyn över förordningens regler tas inte upp i Finansinspektionens promemoria.

Remissinstanserna: Eftersom promemorian inte omfattar denna fråga har remissinstanserna inte kunnat anföra några synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Reglerna i förordningen (EG) nr 924/09 har tagits upp i avsnitt 5.4. Förordningen är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater, men innehåller också bestämmelser som innebär att medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter och inrätta förfaranden för klagomål och tvistelösning. Dessutom framgår av förordningen att medlemsstaterna ska se till att det finns bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av förordningens regler.

För att genomföra förordningens artikel 9 i Sverige bör det utses behöriga myndigheter som ansvarar för att förordningens regler följs. Eftersom förordningen reglerar vissa angivna frågor inom ramen för tillhandahållande av betaltjänster, framstår det som lämpligt att Finansinspektionen, som enligt de skäl som framförts i avsnitt 12.1.2 bör vara ansvarig tillsynsmyndighet såvitt avser efterlevnaden av betaltjänstdirektivets regler, även ges i ansvar att utöva tillsyn över efterlevnaden av förordningens regler. Det bör därför i lagen om betaltjänster anges att Finansinspektionens tillsynsansvar även omfattar efterlevnaden av reglerna i förordningen. Det bör noteras att detta också innebär att de nu föreslagna bestämmelserna om samarbete med andra länders behöriga myndigheter blir tillämpliga även såvitt avser tillsyn över efterlevnaden av förordningens regler. Detta innebär att kraven på gränsöverskridande samarbete i förordningens artikel 12 är uppfyllt såvitt avser Finansinspektionens tillsynsverksamhet.

12.2 Ingridanden

12.2.1 Inledning

Beltjänstdirektivet innehåller vissa bestämmelser som i allmänna termer tar upp sanktioner och ingripanden mot aktörer som inte följer direktivets regler.

I artikel 20.2 anges att de behöriga myndigheterna ska ha alla befogenheter som de behöver för att fullgöra sina uppgifter i fråga om tillståndsgivning och tillsyn avseende efterlevnaden av bestämmelserna i direktivets avdelning II, dvs. artiklarna 5–29. Dessutom framgår av artikel 21.1 d) att behöriga myndigheter ska kunna tillfälligt upphäva eller återkalla ett betalningsinstitut

tillstånd under vissa förutsättningar. Dessutom anges i artikel 21.2 att behöriga myndigheter ska kunna besluta om sanktioner och vidta åtgärder för att avbryta observerade överträdelse eller orsakerna till sådana överträdelse. Av artikel 21.3 framgår att de behöriga myndigheterna ska kunna vidta åtgärder för att säkerställa att ett betalningsinstitut har ett tillräckligt kapital.

Dessutom anges i artikel 81.1 att det ska finnas regler om sanktioner för överträdelse av sådan nationell lag som genomför direktivet, och att sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Artikel 81.1 omfattar samtliga de nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med direktivet, inte enbart avseende dess avdelning II.

12.2.2 Ingripanden mot betalningsinstitut

Regeringens förslag: Om ett betalningsinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen om betaltjänster eller andra tillämpliga regler, ska Finansinspektionen ingripa genom ett föreläggande, ett förbud att verkställa ett beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska betalningsinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas. Finansinspektionen får avstå från att ingripa om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, eller om institutet gör rättelse. Finansinspektionen får också avstå från ingripande om något annat organ har vidtagit tillräckliga åtgärder mot betalningsinstitutet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran, frånsatt vissa språkliga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: För att genomföra direktivets artikel 21.2 bör den behöriga myndigheten för tillståndsgivning och tillsyn avseende betalningsinstitut – Finansinspektionen – ges möjlighet att vidta åtgärder mot betalningsinstitut som inte följer de regler som motsvarar direktivets avdelning II. I direktivet anges inte närmare vilka sanktionsmöjligheter som bör införas i nationell lag, utan detta lämnas åt medlemsstaterna att avgöra. Finansinspektionens ingripandemöjligheter bör utformas på ett sätt som så långt möjligt motsvarar de regler som gäller i fråga om andra finansiella företag.

Detta innebär att Finansinspektionen, på samma sätt som i fråga om andra finansiella företag, ska ingripa om ett betalningsinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen om betaltjänster, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar eller interna regler och instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar dess verksamhet.

Finansinspektionen ska då förelägga betalningsinstitutet att inom viss tid begränsa verksamheten i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen. Finansinspektionen kan också utfärda ett förbud mot att verkställa beslut eller utfärda en anmärkning. Finansinspektionen ska återkalla betalningsinstitutets tillstånd om överträdelsen är allvarlig. Om det är tillräckligt räcker det dock med att betalningsinstitutet meddelas en varning.

Motsvarande bestämmelser som avser andra kategorier av finansiella företag återfinns i 15 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Dessutom bör det, i likhet med i annan liknande lagstiftning, anges i lag att Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om betalningsinstitutet gör rättelse eller om något annat organ har vidtagit åtgärder som bedöms tillräckliga. I promemorian föreslås att bestämmelser med den innebörd som beskrivits ovan förs in i en paragraf.

12.2.3 Återkallande av betalningsinstituts tillstånd

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska, under vissa förutsättningar, återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om en person i ledande ställning inte uppfyller lagens krav. Finansinspektionen kan, i stället för att återkalla tillståndet, besluta att en viss person i ledande ställning inte längre får vara kvar och förordna en ersättare för denne.

Finansinspektionen ska även återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om institutet fått tillståndet på ett otillbörligt sätt, inte drivit sådan verksamhet som tillståndet avser inom viss tid, avstått från tillståndet eller om fortsatt verksamhet skulle utgöra ett hot mot betalningssystemets stabilitet.

Promemorians förslag: I promemorians förslag anges inte att Finansinspektionen kan återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om institutet har överlåtit hela sin betaltjänstverksamhet till annan, om institutet har försatts i konkurs eller om beslut fattats om att institutet ska träda i tvångslikvidation. I promemorian föreslås inte heller någon bestämmelse om att Finansinspektionen kan ge anvisningar om hur rörelsen bör avvecklas i samband med ett beslut om återkallande av tillstånd.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anser att det bör införas regler som gör det möjligt att återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om institutet har överlåtit hela sin rörelse, försatts i konkurs eller om det har beslutats att institutet ska träda i tvångslikvidation.

Skälen för regeringens förslag

Personer i ledande ställning uppfyller inte kvalifikationskraven

I promemorian föreslås en bestämmelse som anger att Finansinspektionen ska återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om en person i ledande ställning – styrelsemedlem, verkställande direktör, ställföreträdare för verkställande direktör eller ansvarig för betaltjänstverksamheten – inte längre uppfyller de krav som ställs på denne. En förutsättning är dock att Finansinspektionen först har beslutat att anmärka för betalningsinstitutet att personen inte uppfyller kraven, och att personen i fråga trots detta sitter kvar på sin post efter det att en av Finansinspektionen bestämd tid på högst tre månader har gått ut. Alternativt kan Finansinspektionen besluta om att personen i fråga inte längre får inneha sin post, och förordna om en ersättare för tiden fram till dess att betalningsinstitutet har utsett en ersättare. I promemorians författningskommentar anges att Finansinspektionens möjlighet att besluta att en viss person inte längre ska få sitta kvar på sin post kan utnyttjas när det finns brister

i ledningen för ett i övrigt livskraftigt betalningsinstitut men institutet självt inte förmår ändra på situationen. Vidare anges att Finansinspektionen inte är skyldig att utnyttja denna möjlighet utan får göra en bedömning från fall till fall.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar bestämmelser i 15 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse respektive 25 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Den nu föreslagna bestämmelsen skiljer sig från dessa genom att den som är ansvarig för betalningsinstitutets betaltjänstverksamhet ingår i den krets av personer som omfattas av bestämmelsen. Den nu föreslagna bestämmelsen har ingen direkt motsvarighet i direktivet men överensstämmer väl med dess artikel 12.1 c, där det anges att ett betalningsinstituts tillstånd kan återkallas om institutet inte längre uppfyller villkoren för beviljande av tillstånd. Ett villkor för beviljande av tillstånd som anges i direktivets artikel 5 j är att vissa personer i ledande ställning i ett betalningsinstitut ska ha gott anseende och den kunskap och erfarenhet som krävs för att tillhandahålla betaltjänster. Den föreslagna bestämmelsen är väl förenlig med direktivets regler och det krav på att behöriga myndigheter ska kunna besluta om sanktioner mot betalningsinstitut och de som har ett bestämmande inflytande över dess verksamhet som framgår av artikel 21.2.

Tillståndet har beviljats på felaktiga grunder eller inte utnyttjats, eller fortsatt verksamhet utgör hot mot betalningssystemets stabilitet

Bestämmelser om återkallande av betalningsinstituts tillstånd finns i direktivets artikel 12. Där anges att ett tillstånd får återkallas (i) om betalningsinstitutet inte utnyttjar tillståndet inom viss tid eller uttryckligen avstår från det, (ii) om betalningsinstitutet har erhållit tillståndet på grundval av oriktiga uppgifter eller i strid med gällande regler, (iii) inte längre uppfyller villkoren för att erhålla tillstånd, (iv) fortsatt betaltjänstverksamhet i institutet skulle utgöra ett hot mot betalningssystemets stabilitet, eller (v) nationell lag på någon annan grund anger att tillståndet ska återkallas. Av artikel 21.1 d framgår att behöriga myndigheter ska ha rätt att tillfälligt upphäva eller återkalla ett tillstånd i dessa fall.

Direktivets artikel 12 anger alltså situationer där tillståndet får återkallas, och av artikel 21.1 d följer att behörig myndighet – Finansinspektionen – ska ha rätt att vidta åtgärder i dessa fall. En bestämmelse som motsvarar artikel 12.1 a, b och d föreslås i promemorian. Av den i promemorian föreslagna bestämmelsen framgår att Finansinspektionen ska återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om (i) institutet har fått tillståndet genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt, (ii) institutet inte har börjat driva sådan verksamhet som tillståndet avser inom ett år från det att tillståndet beviljades, (iii) institutet inte har drivit någon sådan verksamhet inom en sammanhängande tid av sex månader, (iv) det skulle utgöra ett hot mot betalningssystemets stabilitet om institutet fortsatte med sin verksamhet, eller (v) institutet har förklarat sig avstå från tillståndet. Av den föreslagna bestämmelsen framgår också att en varning i stället får meddelas i fall (i)-(iv). I promemorians författningskommentar anges att en varning är avsedd att meddelas om det i ett enskilt fall framstår som motiverat att ge betalningsinstitutet ytterligare en chans att komma igång med verksamheten.

Den bestämmelse som föreslås i promemorian genomför artikel 12.1 avseende de grunder för återkallande som inte täcks av den bestämmelse som behandlats i föregående avsnitt. Ett lagrum med motsvarande innehåll bör tas in i lagen om betaltjänster.

Såvitt avser den första grunden för återkallande, att betalningsinstitutet har fått tillståndet genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt, gäller att de oriktiga uppgifter som lämnats ska ha varit av sådan art att det kan befaras att de påverkade beslutet att ge institutet tillstånd. Bestämmelsen är inte tillämplig i de fall då oriktiga eller felaktiga uppgifter visserligen har lämnats i ett ansökningsärende men dessa uppgifter inte var relevanta för beslutet att bevilja eller inte bevilja tillstånd. Sådana uppgifter kan avse rena felskrivningar eller felstavningar, exempelvis avseende betalningsinstitutets adress eller ledande befattningshavares namn, som inte materiellt påverkar beslutet att ge eller inte ge tillstånd.

I fråga om den fjärde återkallandegrunden, att ett betalningsinstituts tillstånd ska återkallas om fortsatt verksamhet i institutet skulle utgöra ett hot mot betalningssystemets stabilitet, har innebörden av den motsvarande bestämmelsen i direktivets artikel 12.1 d inte utvecklats närmare i direktivet eller skälen till direktivet. Det bör dock noteras att uttrycket ”betalningssystemet” såsom det används i den nu aktuella bestämmelsen avser något annat och mer omfattande än ett betalningssystem så som uttrycket definieras i direktivets artikel 4.6 och lagen om betaltjänster. Den nu aktuella bestämmelsen avser hot mot stabiliteten i hela den struktur i vilken betalningar hanteras, dvs. det nätverk av betaltjänstleverantörer, betalningssystem och mellanhänder som möjliggör kontinuerlig hantering av betalningsflöden. Ett enskilt betalningsinstituts tillstånd kan återkallas om dess verksamhet bedrivs på ett sådant sätt att stabiliteten i hela detta övergripande system hotas. En förutsättning för återkallande i dessa fall är att det enskilda betalningsinstitutet bedriver så omfattande verksamhet att hela betalningssystemets stabilitet kan komma att påverkas av förändringar i dess verksamhet.

Betalningsinstitutet har överlåtit hela sin verksamhet, försatts i konkurs eller trätt i tvångslikvidation

I sitt remissvar har *Finansinspektionen* framfört att ett betalningsinstitut kan överlåta sin betaltjänstverksamhet till annan, vilket innebär att institutet därefter har tillstånd för en verksamhet som det inte längre tillhandahåller. Dessutom har anförts att ett betalningsinstitut kan försättas i konkurs eller bli föremål för tvångslikvidation och att det då finns anledning att begränsa institutets möjlighet att fortsatt driva betaltjänstverksamhet. I detta sammanhang framhålls att lagen om bank- och finansieringsrörelse innehåller bestämmelser som gör det möjligt att i motsvarande situationer återkalla ett kreditinstituts tillstånd.

Det framstår som lämpligt att, mot bakgrund av vad *Finansinspektionen* har anført i denna del, utforma reglerna om återkallande av betalningsinstituts tillstånd så att de motsvarar vad som gäller för kreditinstitut enligt 15 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse. Det bör därför framgå av lagen att *Finansinspektionen* kan återkalla ett betalningsinstituts tillstånd om institutet har överlåtit hela sin betaltjänstverksamhet till annan, om institutet har försatts i konkurs eller om beslut fattats om att institutet ska träda i tvångslikvidation.

Möjligheten för Finansinspektionen att i stället meddela varning finns inte i dessa fall.

Anvisningar om avveckling av tillståndspliktig verksamhet

I 25 kap. 6 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden anges att Finansinspektionen får besluta om hur avveckling av rörelsen ska ske om tillståndet återkallas. Dessutom får Finansinspektionen förena ett beslut om återkallelse av tillstånd med ett förbud mot att fortsätta rörelsen. Av författningskommentaren till bestämmelsen framgår att Finansinspektionen kan ge anvisningar om hur rörelsen bör avvecklas i sitt beslut om återkallelse av tillståndet, med hänsyn tagen till individuella förhållanden hos det företag som beslutet avser (prop. 2006/07:115 s. 639). Ett förbud mot att fortsätta rörelsen får förenas med vite.

En motsvarande bestämmelse, som ger Finansinspektionen möjlighet att besluta om hur avvecklingen av tillståndspliktig betaltjänstverksamhet i ett betalningsinstitut ska ske när institutets tillstånd återkallas, bör tas in i lagen.

12.2.4 Ingripande mot betalningsinstitut som överträtt regler i ett annat land

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska ingripa mot ett betalningsinstitut som har brutit mot regler i ett annat land. Ingripande får göras om den behöriga myndigheten i det andra landet har underrättat Finansinspektionen om överträdelsen och att motsvarande överträdelse kan föranleda ingripande enligt lagen om betaltjänster. Finansinspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, förutom i att det i promemorians förslag anges att Finansinspektionen ”får” ingripa i de fall som bestämmelsen avser.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som innebär att Finansinspektionen får ingripa mot ett svenskt betalningsinstitut som har brutit mot tillämpliga regler i ett annat land. Ingripande får ske om en underrättelse om överträdelsen har inkommit från en behörig myndighet i ett annat land och motsvarande överträdelse i Sverige hade föranlett ett ingripande enligt bestämmelserna i lagen om betaltjänster. Finansinspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om vilka åtgärder som vidtas.

Motsvarande bestämmelser finns i 15 kap. 5 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 7 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I båda dessa bestämmelser anges dock att Finansinspektionen under de angivna förutsättningarna ”ska” ingripa. I promemorians förslag anges att Finansinspektionen ”får” ingripa, utan att skillnaden jämfört med liknande bestämmelser i annan lagstiftning tas upp. Det framstår som lämpligt att lagstiftningen avseende Finansinspektionens ingripandemöjligheter mot betalningsinstitut utformas på ett likformigt sätt som

i fråga om andra finansiella företag, om inte något annat talar för en avvikande reglering för betalningsinstitut. Eftersom några sådana skäl inte synes föreligga, bör den nu aktuella bestämmelsen utformas så att Finansinspektionen ska ingripa också i de situationer som här behandlats.

12.2.5 Straff- och förseningsavgift

Regeringens förslag: Finansinspektionen får besluta att ett betalningsinstitut som har fått en anmärkning eller varning på grund av regelöverträdelse, eller en varning i stället för återkallande av sitt tillstånd, ska betala en straffavgift. Straffavgiften ska uppgå till lägst 5 000 och högst 50 miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av betalningsinstitutets omsättning i sin betaltjänstverksamhet närmast föregående räkenskapsår. I vissa fall får en uppskattning av omsättningen göras. Straffavgiften får inte vara så stor att betalningsinstitutet därefter inte uppfyller kapitalkraven.

När straffavgiftens storlek fastställs ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått.

Om ett betalningsinstitut inte i tid lämnar de upplysningar som ska lämnas enligt bestämmelser i Finansinspektionens föreskrifter, får myndigheten besluta att institutet ska betala en förseningsavgift på högst 100 000 kronor.

Bestämmelser om verkställighet av beslut om straff- eller förseningsavgift tas in i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran, förutom vissa språkliga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om straffavgifter avseende finansiella företag som på grund av regelöverträdelser har fått anmärkning eller varning finns i såväl 15 kap. 7–9 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse som 25 kap. 8–10 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I promemorian föreslås bestämmelser om att myndigheten får besluta om straffavgift i vissa fall. De belopp som föreslås, liksom kriterierna för fastställandet av avgiftens storlek, motsvarar de som anges i nyss nämnda bestämmelser. Det framstår, på samma sätt som i fråga om övriga bestämmelser om ingripanden mot betalningsinstitut, som lämpligt att i möjligaste mån utforma bestämmelser så att de motsvarar vad som gäller för andra finansiella företag. Bestämmelser som motsvarar de som föreslås i promemorian bör därför tas in i lagen om betaltjänster.

På motsvarande sätt finns bestämmelser om förseningsavgift i 15 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 11 § lagen om värdepappersmarknaden. I respektive bestämmelse hänvisas till det bemyndigande som Finansinspektionen fått att meddela föreskrifter om vilka upplysningar som berörda finansiella företag ska lämna till myndigheten. En motsvarande bestämmelse om möjlighet för Finansinspektionen att besluta om förseningsavgift även i fråga om betalningsinstitut bör tas in i lagen om betaltjänster.

I promemorian föreslås också bestämmelser om verkställighet av ett beslut om straffavgift eller förseningsavgift. I promemorians författningskommentar görs en hänvisning till 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken, där det anges att en förvaltningsmyndighets beslut får verkställas enligt

utsökningsbalkens bestämmelser om det finns en särskild föreskrift om detta. Vidare sågs att Finansinspektionens beslut om avgift ska utgöra en exekutionstitel som kan verkställas utan domstolsförfarande, vilket i den föreslagna lagen i denna del anges som att Finansinspektionens beslut att påföra straff- eller förseningsavgift får verkställas om avgiften är förfallen till betalning och inte betald. I författningskommentaren sägs vidare att en obetald avgift ska lämnas för indrivning, och att mål om uttagande av fordran handläggs som allmänna mål hos Kronofogdemyndigheten. Avslutningsvis sägs att en bestämmelse införs, enligt vilken en avgift som påförts faller bort om verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Motsvarande bestämmelser återfinns i 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse. Det framstår som lämpligt att, på det sätt som föreslås i promemorian, införa bestämmelser om verkställighet av beslut om straff- och förseningsavgifter avseende betalningsinstitut i lagen om betaltjänster.

12.2.6 Ingripanden mot utländska betalningsinstitut

Regeringens förslag: Finansinspektionen får ingripa mot utländska betalningsinstitut som inte driver sin verksamhet med betaltjänster i Sverige enligt gällande bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller i enlighet med bestämmelserna i förordning (EG) nr 1781/2006 eller bestämmelserna om informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster och genomförande av betaltjänster. Finansinspektionen får också ingripa mot ett ombud för ett utländskt betalningsinstitut som i sin verksamhet i Sverige inte följer bestämmelserna om informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster och om genomförande av betaltjänster. Om Finansinspektionen vidtar åtgärder mot ett utländskt betalningsinstitut, ska den behöriga myndigheten i institutets hemland underrättas om detta.

Om ett betalningsinstitut som är hemmahörande i ett EES-land har fått sitt tillstånd indraget i hemlandet, ska Finansinspektionen genast förbjuda institutet att påbörja fler betalningstransaktioner i Sverige.

Promemorians förslag: I promemorians förslag anges att Finansinspektionen inte kan förbjuda ett utländskt betalningsinstitut, som fått sitt tillstånd i hemlandet indraget, från att också därefter genomföra vissa betalningstransaktioner enligt ramavtal. I promemorians förslag anges inte att Finansinspektionen kan förelägga ett betalningsinstitut från ett annat EES-land att göra rättelse också vid överträdelse av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 av den 15 november 2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel och sådan lag som kompletterar denna förordning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anser att det bör klargöras att Finansinspektionen kan förbjuda ett utländskt betalningsinstitut som fått sitt tillstånd i hemlandet indraget att genomföra några betalningstransaktioner över huvud taget.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås bestämmelser om Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot utländska betalningsinstitut. Enligt förslaget får Finansinspektionen förelägga ett utländskt betalningsinstitut

att göra rättelse om institutet inte driver sin svenska verksamhet i enlighet med gällande bestämmelser om konsumentskydd och åtgärder mot penningtvätt. Om det utländska betalningsinstitutet inte följer föreläggandet ska Finansinspektionen underrätta den behöriga myndigheten i institutets hemland. Om rättelse inte sker får Finansinspektionen förbjuda betalningsinstitutet att påbörja nya betalningstransaktioner i Sverige, efter att dessförinnan ha underrättat den behöriga myndigheten i institutets hemland. I brådskande fall kan Finansinspektionen meddela förbud utan en föregående underrättelse till den behöriga hemlandsmyndigheten, men i så fall ska den myndigheten underrättas så snart som möjligt efteråt.

Dessutom föreslås en bestämmelse enligt vilken Finansinspektionen genast ska förbjuda ett utländskt betalningsinstitut från ett EES-land, som har fått sitt tillstånd i hemlandet indraget, att påbörja fler betalningstransaktioner i Sverige.

I promemorians författningskommentar anges att betalningsinstitutets hemland har exklusiv rätt att ingripa vid överträdelser av tillämpliga rörelseregler, och att Finansinspektionen endast har rätt att ingripa mot utländska betalningsinstitut som överträder svenska nationella regler om konsumentskydd och åtgärder mot penningtvätt.

Det som *Finansinspektionen* anført i sitt remissvar synes överensstämma med direktivets syfte. Ett utländskt betalningsinstitut från ett annat EES-land som får sitt tillstånd indraget i hemlandet får således inte påbörja några nya enskilda betalningstransaktioner, vare sig inom ramen för ett befintligt ramavtal eller som enstaka transaktioner.

I de bestämmelser som föreslås i promemorian anges att Finansinspektionens enbart kan förelägga ett utländskt betalningsinstitut från ett annat EES-land att göra rättelse om dess betaltjänstverksamhet i Sverige inte bedrivs enligt gällande regler om konsumentskydd och åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det framgår dock av direktivets artikel 25.5 att bestämmelserna i denna artikel, som rör betalningsinstituts etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster, inte heller ska påverka de behöriga myndigheternas skyldighet enligt förordning (EG) nr 1781/2006 att utöva tillsyn över eller övervaka efterlevnaden av förordningens bestämmelser. Enligt 4 § lagen (2008:99) om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel ska Finansinspektionen övervaka och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att kraven i förordningen uppfylls. Det följer av direktivets artikel 25.5 att Finansinspektionen har att utöva tillsyn också över att utländska betalningsinstitut från EES-länder uppfyller förordningens bestämmelser. Det bör därför av den nu aktuella bestämmelsen framgå att Finansinspektionen kan förelägga ett sådant betalningsinstitut att göra rättelse om dess verksamhet med betaltjänster i Sverige inte bedrivs i enlighet med bestämmelserna i förordningen nr 1781/2006 och sådan lag som kompletterar denna förordning.

När det gäller den i promemorian föreslagna möjligheten att ingripa mot ett utländskt betalningsinstitut som inte följer gällande regler om konsumentskydd synes den syfta till att genomföra direktivets artikel 82.2, där det anges att värdepappersstatens behöriga myndigheter ska utöva tillsyn över att filialer och ombud följer bestämmelserna i direktivets avdelningar III och IV. För att direktivets bestämmelser i denna del ska avspeglas i den nu föreslagna lagen bör det i denna anges att Finansinspektionen får förelägga ett utländskt företags filial eller ombud att göra rättelse om dess verksamhet med betaltjänster i

Sverige inte bedrivs i enlighet med bestämmelserna i den föreslagna lagens 4 och 5 kap.

12.2.7 Ingripanden mot registrerade betaltjänstleverantörer och de som ansvarar för betalningssystem

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska ingripa om en registrerad betaltjänstleverantör eller den eller de som ansvarar för ett betalningssystem åsidosätter sina skyldigheter enligt lagen om betaltjänster eller andra tillämpliga regler. Finansinspektionen ska då utfärda ett föreläggande att inom viss tid vidta åtgärder för att komma till rätta med situationen eller att upphöra med verksamheten.

Om en registrerad betaltjänstleverantör inte längre uppfyller kriterierna för att undantas från tillståndskravet och inte ansöker om tillstånd inom 30 dagar, ska Finansinspektionen förelägga denne att inkomma med ansökan. Om den som driver verksamheten inte rättar sig efter föreläggandet, ska Finansinspektionen förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Finansinspektionen får också förelägga den person som driver en viss verksamhet att lämna de upplysningar om verksamheten som krävs för att kunna bedöma om tillståndsplikt för verksamheten föreligger.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran, fränsett vissa språkliga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse som ger Finansinspektionen möjlighet att ingripa mot registrerade betaltjänstleverantörer. I promemorian noteras att bestämmelsen om ingripande mot registrerade betaltjänstleverantörer skiljer sig från andra sanktionsbestämmelser, avseende såväl betalningsinstitut som andra finansiella företag, eftersom registrerade betaltjänstleverantörer inte har något tillstånd som kan återkallas. I stället kan Finansinspektionen ingripa genom att förelägga en registrerad betaltjänstleverantör att vidta åtgärder för att rätta till eventuella problem eller att upphöra med verksamheten. Om en registrerad betaltjänstleverantör inte längre uppfyller villkoren för att vara undantagen från kravet på tillståndsplikt kan Finansinspektionen förelägga denne att inkomma med ansökan eller upphöra med verksamheten. Dessutom kan Finansinspektionen förelägga en person som är ansvarig för viss verksamhet att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att kunna bedöma om verksamheten i fråga är tillståndspliktig eller inte.

I detta sammanhang bör särskilt noteras att en registrerad betaltjänstleverantör ska inkomma med en ansökan om tillstånd att bedriva verksamhet som betalningsinstitut inom 30 dagar från den tidpunkt då den ansvariga ledningen för betaltjänstverksamheten insett eller borde ha insett att villkoren för att bedriva verksamhet som registrerad betaltjänstleverantör inte var uppfyllda. Detta innebär exempelvis att ansökan ska inkomma inom 30 dagar från den tidpunkt då den ansvariga ledningen för betaltjänstverksamheten fick kännedom om att en fysisk person med ansvar för ledning eller drift av betaltjänstverksamhet dömts för ett brott som rör ekonomisk brottslighet eller penningtvätt eller finansiering av terrorism. På samma sätt inträder skyldigheten att inom 30 dagar ansöka om tillstånd för verksamheten när den

ansvariga ledningen för betaltjänstverksamheten får kännedom om att genomsnittet av de totala betalningstransaktionerna som genomförts av den registrerade betaltjänstleverantören uppgår till eller överstiger motsvarande 3 miljoner euro per månad under de föregående tolv månaderna.

En bestämmelse som i sak motsvarar promemorians förslag, men även avser den eller de som ansvarar för betalningssystem, bör föras in i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Ett föreläggande enligt bestämmelsen kan riktas mot den som ensamt eller gemensamt ansvarar för betalningssystem.

12.2.8 Ingripanden vid överträdelser av bestämmelser i EU-förordningen om gränsöverskridande betalningar

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska ha möjligheter att ingripa vid överträdelser av bestämmelser i EU-förordningen om gränsöverskridande betalningar som myndigheten har vid överträdelser av bestämmelser i lagen om betaltjänster.

Promemorians förslag: Ingripanden vid överträdelser av förordningens regler tas inte upp i Finansinspektionens promemoria.

Remissinstanserna: Eftersom promemorian inte omfattar denna fråga har remissinstanserna inte kunnat anföra några synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Reglerna i förordningen (EG) nr 924/2009 har tagits upp i avsnitt 5.3. Förordningen är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater, men innehåller också bestämmelser som innebär att medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter och inrätta förfaranden för klagomål och tvistelösning. Dessutom framgår av förordningen att medlemsstaterna ska se till att det finns bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av förordningens regler.

För att genomföra förordningens artikel 13 i Sverige bör det införas bestämmelser i svensk lag om sanktioner vid överträdelse av förordningens regler. Förordningen uppställer vissa uttryckliga förpliktelser för betaltjänstleverantörer och – i mindre utsträckning betaltjänstanvändare i samband med tillhandahållande av betaltjänster. Det framstår därför som lämpligt att de ingripandemöjligheter som fastställs i den nu föreslagna lagen om betaltjänster också görs tillämpliga i fråga om överträdelser av förordningens regler. Det bör därför i lagen om betaltjänster anges att de ingripandemöjligheter som framgår av lagens 8 kap. även omfattar efterlevnaden av reglerna i förordningen om gränsöverskridande betalningar.

12.2.9 Ingripanden mot den som saknar tillstånd och inte är registrerad betaltjänstleverantör

Regeringens förslag: Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av lagen utan att vara berättigad till det, ska Finansinspektionen förelägga denne att upphöra med verksamheten. Finansinspektionen får också förelägga den som driver en viss verksamhet att lämna de upplysningar om verksamheten som krävs för att kunna bedöma om verksamheten omfattas av lagen. Ett föreläggande som avser ett utländskt företag får riktas både mot företaget och mot den som är verksam i Sverige för dess räkning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse om ingripanden mot den som saknar tillstånd och inte är registrerad betaltjänstleverantör. Liknande bestämmelser finns i 15 kap. 18 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 17 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Det framstår som lämpligt att i lagen om betaltjänster införa en bestämmelse som motsvarar vad som föreskrivs i annan lagstiftning som rör ingripanden mot finansiella företag. Dessutom bör det noteras att det av direktivets artikel 29 framgår att medlemsstaterna ska förbjuda fysiska och juridiska personer som varken är betaltjänstleverantörer eller uttryckligen undantagna från direktivets tillämpningsområde från att tillhandahålla de betaltjänster som omfattas av direktivet. Den nu aktuella bestämmelsen gör det möjligt för Finansinspektionen att vidta åtgärder mot sådana personer så att de inte längre tillhandahåller sådana betaltjänster som omfattas av lagen om betaltjänster.

12.2.10 Vite

Regeringens förslag: Ett föreläggande eller förbud enligt lagen om betaltjänster får förenas med vite.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse enligt vilken ett föreläggande eller förbud enligt lagen får förenas med vite. I promemorians författningskommentar sägs att Finansinspektionen får förena ett föreläggande eller förbud enligt lagen med vite. Dock framhålls att Finansinspektionen inte har rätt att döma ut ett förelagt vite utan enligt allmänna regler får ansöka vid länsrätt om att vitet ska dömas ut. Dessutom ges en hänvisning till bestämmelserna om vite i lagen (1985:206) om vite.

Motsvarande bestämmelser finns bl.a. i 15 kap. 20 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 25 kap. 29 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I båda dessa bestämmelser framgår – till skillnad från i den i promemorian föreslagna bestämmelsen – att det är Finansinspektionen som får förelägga vite när myndigheten meddelar ett föreläggande eller förbud. Det framstår som lämpligt att även den nu aktuella bestämmelsen utformas så att det tydligt framgår av dess lydelse att det är Finansinspektionen som får förelägga vite.

12.2.11 Överklagande

Regeringens förslag: Finansinspektionens beslut enligt lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ett beslut att förelägga någon att lämna upplysningar för att kunna bedöma om viss verksamhet är tillståndspliktig eller omfattas av lagen får dock inte överklagas. Ett beslut att meddela föreskrifter får heller inte överklagas.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

Promemorians förslag innebär, till skillnad från regeringens förslag, att Finansinspektionens beslut om meddelande av föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen kan överklagas.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås en bestämmelse om överklagande av sådana beslut som Finansinspektionen fattar enligt den nu aktuella lagstiftningen. Av bestämmelsen framgår att de flesta av de beslut som Finansinspektionen fattar kan överklagas i allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller dock, enligt promemorians förslag, inte Finansinspektionens beslut att förelägga någon att lämna upplysningar om viss verksamhet för att Finansinspektionen ska kunna bedöma om verksamheten i fråga är tillståndspliktig eller omfattas av lagstiftningen rörande tillhandahållande av betaltjänster. Dessutom anges i bestämmelsen att Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

I dessa delar motsvarar den föreslagna bestämmelsen 17 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 26 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Av dessa två bestämmelser framgår dock även att ett beslut om meddelande av föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen inte kan överklagas. Det framstår som lämpligt att överklagandebestämmelserna i den nu föreslagna lagen om betaltjänster utformas på samma sätt som överklagandebestämmelser i andra lagar som rör finansiell verksamhet. Det bör därför av bestämmelsen framgå att Finansinspektionens beslut om meddelande av föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen inte kan överklagas.

12.2.12 Bemyndiganden

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen och när upplysningarna ska lämnas samt om avgifter för Finansinspektionen tillsyn.

Promemorians förslag avviker från regeringens förslag eftersom det inte omfattar registrerade betaltjänstleverantörer.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anmärker att bemyndigandet att meddela föreskrifter även bör avse registrerade betaltjänstleverantörers upplysningsplikt och avgiftsskyldighet. Enligt Finansinspektionen krävs detta för att kunna få in information om vilka belopp som betaltjänstleverantörerna förmedlar och rapportera detta till kommissionen i enlighet med direktivets artikel 27.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ett betalningsinstitut ska lämna till myndigheten och när upplysningarna ska lämnas samt om avgifter för Finansinspektionens tillsyn. De i promemorian föreslagna bemyndigandena bör tas in i en

bestämmelse i den nu föreslagna lagen om betaltjänster. Dessutom bör bemyndigandet utsträckas till att avse även registrerade betaltjänstleverantörer.

13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

13.1 Inledning

Betaljänstdirektivets artikel 88 behandlar övergångsbestämmelser med anledning av införandet av direktivet. I artikel 88.1 anges att medlemsstaterna ska tillåta juridiska personer som före 25 december 2007 har inlett verksamhet som betalningsinstitut i enlighet med gällande nationell lagstiftning att fortsätta verksamheten inom den berörda medlemsstaten fram t.o.m. 30 april 2011. De institut som omfattas av övergångsregeln behöver inte ha fått tillstånd som betalningsinstitut förrän vid detta datum.

Artikel 88.2 anger att vissa institut ska undantas från tillståndskraven i direktivet. Det rör sig om sådana institut som bedriver verksamhet av den typ som anges i punkt 4 i bilaga I till direktiv 2006/48/EG (kreditinstitutsdirektivet) och, före 25 december 2007, uppfyllde villkoren i artikel 24.1 första stycket e) i kreditinstitutsdirektivet. De institut som omfattas av denna undantagsbestämmelse är sådana institut som ägnar sig åt betalningsförmedling (punkt 4 i bilaga till kreditinstitutsdirektivet) och som står under gruppbaserad tillsyn. En förutsättning för att de ska kunna undantas från tillståndskravet är dock att de underrättar den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten om verksamheten senast 25 december 2009 och samtidigt visar att de har uppfyllt flera av de krav som gäller för betalningsinstitut enligt betaltjänstdirektivets artikel 5. När den behöriga tillsynsmyndigheten har förvässat sig om att dessa krav är uppfyllda ska institutet tas in i registret över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer. Dessutom anges i artikel 88.2 att medlemsstaterna får tillåta att de behöriga myndigheterna undantar dessa institut från kraven i artikel 5.

Ytterligare övergångsbestämmelser som medlemsstaterna kan välja att tillämpa om de så önskar finns i artikel 88.3 och 88.4. I artikel 88.3 anges att de juridiska personer som före 25 december 2007 har inlett verksamhet som betalningsinstitut i enlighet med gällande nationell lagstiftning – och alltså inte behöver tillstånd förrän 30 april 2011, enligt artikel 88.1 – kan ges tillstånd automatiskt om de behöriga myndigheterna redan har bevis för att kraven i direktivets artikel 5 och artikel 10 är uppfyllda.

Av artikel 88.4 framgår att sådana fysiska och juridiska personer som, före 25 december 2007, har inlett verksamhet som betalningsinstitut i enlighet med gällande nationell lagstiftning och dessutom uppfyller villkoren för undantag enligt artikel 26 – avseende betaltjänstverksamhet av mindre omfattning – får fortsätta denna verksamhet inom den berörda medlemsstaten utan att vare sig beviljas undantag enligt artikel 26 eller upptas i registret över registrerade betaltjänstleverantörer under högst tre år.

Bestämmelser om genomförande av direktivet finns i dess artikel 94.1 där det anges att direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast 1 november 2009.

13.2 Ikraftträdande

13.2.1 Inledning

Som nämnt ovan ska direktivet, enligt dess artikel 94.1, vara genomfört i medlemsstaterna före den 1 november 2009. Det har dock inte varit möjligt att ta fram ett förslag på svensk lagstiftning som genomför direktivets regler inom denna tidsram.

13.2.2 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagen om betaltjänster samt de följdändringar i annan lagstiftning som syftar till att i svensk rätt genomföra betaltjänstdirektivet och införa bestämmelser som kompletterar förordning (EG) nr 924/09 om gränsöverskridande betalningar ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att lagstiftningen ska träda i kraft den 1 november 2009.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Pan Nordic Card Association* framhåller vikten av att direktivets regler genomförs samtidigt i samtliga berörda länder.

Skälen för regeringens förslag: Betaltjänstdirektivet ska enligt dess artikel 94.1 genomföras i medlemsstaterna före den 1 november 2009. Samtliga lagar och andra författningar som behövs för att genomföra direktivet ska ha trätt i kraft vid denna tidpunkt.

Det är angeläget att genomförandet av betaltjänstdirektivets regler kan ske så snart som möjligt. Det nu uppkomna dröjsmålet innebär att Sverige bryter mot sina förpliktelser enligt direktivet och om genomförandet av direktivet blir alltför försenat kan detta medföra kostnader för staten i form av skadestånd. Dessutom innebär förseningen att möjligheterna för företagen att driva gränsöverskridande verksamhet försvåras. Den nu föreslagna lagen om betaltjänster bör därför träda i kraft 1 juli 2010. Detsamma gäller de följdändringar i andra lagar och övriga författningar som krävs för att genomföra direktivet.

I artikel 9 i förordningen (EG) nr 924/09 anges att medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter och underrätta kommissionen om dessa myndigheter senast sex månader efter det att förordningen trätt i kraft. Artikel 11 i förordningen föreskriver att medlemsstaterna ska inrätta eller utse lämpliga och effektiva förfaranden för klagomål och tvistlösning utanför domstol och underrätta kommissionen om vilka tvistlösningsorgan som inrättats eller utsetts senast sex månader efter det att förordningen trätt i kraft. Dessutom anges i förordningens artikel 13 att medlemsstaterna senast den 1 juni 2010 ska fastställa bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av förordningens regler och meddela kommissionen om dessa bestämmelser senast tolv månader efter det att förordningen trätt i kraft. Av förordningens artikel 17 framgår att den träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Som framhållits i avsnitt 5.4 ovan bör även kompletterande bestämmelser till förordning (EG) nr 924/09 införas i lagen om betaltjänster. Detta innebär att

dessa kompletteringar kommer att kunna träda i kraft inom den tidsfrist som anges i respektive bestämmelse i förordningen.

13.3 Övergångsregler

13.3.1 Inledning

Som framgått i avsnitt 14.1 ovan innehåller betaltjänstdirektivets artikel 88 bestämmelser om övergångsregler, varav vissa är helt eller delvis obligatoriska (artikel 88.1 och 88.2), medan andra kan utnyttjas om medlemsstaterna så önskar (artikel 88.3 och 88.4). Utformningen av övergångsregler som i tillämpliga delar genomför direktivets artikel 88 tas upp nedan.

Inom ramen för nationell genomförandelagstiftning har flera medlemsstater också infört övergångsregler i fråga om sådana delar av direktivets bestämmelser där uttryckliga övergångsregler inte anges i direktivet. I detta avsnitt behandlas också vissa nationella övergångsbestämmelser avseende villkorsändringar i befintliga ramavtal som inte framgår av direktivet.

13.3.2 Övergångsregler med undantag från krav på tillstånd i vissa fall

Regeringens förslag: Juridiska personer som inlett verksamhet med betaltjänster före 25 december 2007 får fortsätta med verksamheten till utgången av april 2011 utan krav på att ha tillstånd enligt lagen om betaltjänster. Om Finansinspektionen redan har tillräckligt med information om dessa personer för att kunna konstatera att de uppfyller tillståndskraven, får Finansinspektionen ge dem tillstånd att verka som betalningsinstitut även utan föregående ansökan.

Finansiella institut som inlett verksamhet med betaltjänster före 25 december 2007, och är dotterföretag till ett moderföretag som omfattas av gruppbaserad tillsyn enligt 9 kap. lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar, får bedriva betaltjänstverksamhet utan att ansöka om tillstånd för denna enligt lagen om betaltjänster. En förutsättning är att institutet underrättar Finansinspektionen om verksamheten senast den 25 augusti 2010.

Fysiska och juridiska personer som uppfyller kraven för att bli registrerade betaltjänstleverantörer får fortsätta med sin verksamhet utan att ha beviljats något undantag t.o.m. 30 april 2011.

Fram till utgången av december 2011 får kreditering av en betalningsmottagares betaltjänstleverantörs konto ske inom högst tre bankdagar från det att en betalningsorder har mottagits i enlighet med lagens bestämmelser.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås inga övergångsregler för personer som är skyldiga att ansöka om undantag från tillståndskravet. Det föreslås heller inte att vissa institut ska kunna få tillstånd automatiskt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansbolagens förening* anser att direktivets möjligheter till övergångsregler bör utnyttjas fullt ut för att underlätta övergången för svenska företag och undvika att de får konkurrensmässiga nackdelar.

Skälen för regeringens förslag

Övergångsregler för företag som tillhandahållit betaltjänster redan före den 25 december 2007 införs

Direktivets artikel 88 innehåller vissa övergångsbestämmelser som medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa och vissa övergångsregler som medlemsstaterna kan välja att utnyttja om de så önskar. Särskilda övergångsregler ska bl.a. gälla för sådana juridiska personer som före den 25 december 2007 inlett verksamhet som skulle ha krävt tillstånd som betalningsinstitut. Om enbart den obligatoriska övergångsbestämmelsen i artikel 88.1 tillämpas, får dessa företag fortsätta verksamheten fram t.o.m.30 april 2011 utan att behöva tillstånd. Om även övergångsbestämmelsen i artikel 88.3 används ska dessa företag automatiskt beviljas tillstånd, om behörig myndighet redan har underlag som visar att de uppfyller lagstiftningens krav.

De berörda företagen ska inkomma med ansökan så att de kan få tillstånd vid utgången av april månad 2011. Övergångsbestämmelsen i artikel 88.3 innebär att behörig myndighet – i Sverige Finansinspektionen – automatiskt ska ge dem tillstånd förutsatt att myndigheten redan har underlag av vilket det framgår att företagen i fråga uppfyller kraven för att få tillstånd. Här ska Finansinspektionen pröva om tillstånd ska ges redan på grundval av den information om företaget som finns hos Finansinspektionen.

I detta sammanhang kan noteras att vissa av de företag som kan komma att vilja bedriva betaltjänstverksamhet som betalningsinstitut redan i dag är finansiella institut och sysslar med penningöverföring. Finansiella institut är anmälningsskyldiga enligt 2 § lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet. De finansiella institut som i dag sysslar med penningöverföring och som avser att ansöka om tillstånd som betalningsinstitut har i samband med sin anmälan inkommit med viss information till Finansinspektionen. Av 9 § lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet framgår också att Finansinspektionen årligen ska kontrollera att vissa krav på finansiella instituts ägare och ledning är uppfyllda.

När det gäller de finansiella institut som har sysslat med penningöverföring före den 25 december 2007 har alltså Finansinspektionen redan i dag viss information om dessa. Om instituten skulle åläggas att dessutom inkomma med samtliga de uppgifter som ska lämnas till behörig myndighet i samband med en ansökan om att bli betalningsinstitut, skulle detta sannolikt innebära att vissa uppgifter lämnas igen trots att de redan finns hos Finansinspektionen sedan tidigare. Att de berörda instituten på detta sätt får lämna samma uppgifter igen framstår inte som ändamålsenligt. Den övergångsregel som anges i direktivets artikel 88.3 bör därför införas. I detta sammanhang bör understrykas att den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär att Finansinspektionen ska bevilja ett företag tillstånd, men under förutsättning att myndigheten har tillräcklig information om företaget för att kunna bedöma att kraven är uppfyllda. Om Finansinspektionen finner att förutsättningarna är uppfyllda, ska myndigheten informera berörda företag innan tillstånd meddelas. De företag som omfattas av övergångsbestämmelserna ska ansöka om tillstånd, men kan alltså också få besked från Finansinspektionen att de kan beviljas tillstånd på grundval av befintliga uppgifter. Det åligger dock varje berört företag att se till att nödvändiga tillstånd för verksamheten finns och att, om det är nödvändigt,

inkomma med ansökan till Finansinspektionen i sådan tid att ett eventuellt beslut om att meddela tillstånd kan tas inom den i lagen angivna tidsfristen.

Vissa företag omfattas inte av tillståndskrav, om de anmäler sin verksamhet senast den 25 augusti 2010

De institut som ägnar sig åt betalningsförmedling (punkt 4 i bilaga till kreditinstitutsdirektivet) och som står under gruppbasead tillsyn ska enligt artikel 88.2 undantas från kravet på tillstånd. En förutsättning för detta är dock att de underrättar den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten om verksamheten senast 25 december 2009 och samtidigt visar att de har uppfyllt flera av de krav som gäller för betalningsinstitut enligt betaltjänstdirektivets artikel 5. När den behöriga tillsynsmyndigheten har förvärvat sig om att dessa krav är uppfyllta ska institutet tas in i registret över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer. Dessutom anges i artikel 88.2 att medlemsstaterna får tillåta att de behöriga myndigheterna undantar dessa institut från kraven i artikel 5.

Övergångsbestämmelsen i artikel 88.2 ska genomföras av medlemsstaterna. Den sista meningen i artikel 88.2 ger dock medlemsstaterna möjlighet att även tillåta att deras behöriga myndigheter undantar berörda institut från kraven i artikel 5, avseende den information som ska lämnas vid ansökan om tillstånd att bedriva verksamhet som betalningsinstitut. Denna bestämmelse får medlemsstaterna välja att genomföra om de så önskar. Eftersom redan den obligatoriska övergångsbestämmelsen i artikel 88.2 innebär lättnader för de berörda instituten framstår det inte som lämpligt att dessutom göra det möjligt för dem att få undantag från kraven i artikel 5. Denna möjlighet till ett nationellt val bör därför inte utnyttjas i den nu föreslagna lagen om betaltjänster.

En övergångsbestämmelse bör därför införas i enlighet med huvudregeln i artikel 88.2. I denna artikel anges dock att undantaget från tillståndskrav förutsätter att berörda institut underrättar behörig myndighet om sin undantagsberättigade verksamhet senast den 25 december 2009 (det kan noteras att det i direktivets ursprungliga lydelse felaktigt uppges att underrättelse ska ha gjorts senast den 25 december 2007). Eftersom den svenska lagstiftningen inte kommer att finnas på plats förrän 1 juli 2010, och berörda institut bör ges motsvarande tidsfrist för underrättelse som om direktivet genomförts i tid, bör det i övergångsbestämmelsen anges att sådan underrättelse ska ske senast den 25 augusti 2010.

Vissa undantagsberättigade personer får bedriva verksamhet t.o.m. 30 april 2011 utan att ha registrerat sig som betaltjänstleverantörer

I artikel 88.4 anges att sådana fysiska och juridiska personer som, före den 25 december 2007, har inlett verksamhet som betalningsinstitut i enlighet med gällande nationell lagstiftning och dessutom uppfyller villkoren för undantag enligt artikel 26 – avseende betaltjänstverksamhet av mindre omfattning – får fortsätta denna verksamhet inom den berörda medlemsstaten utan att vare sig beviljas undantag enligt artikel 26 eller upptas i registret över registrerade betaltjänstleverantörer under högst tre år.

Mot bakgrund av att företag som tidigare sysslat med sådan verksamhet som förutsätter tillstånd som betalningsinstitut ska få fortsätta med detta fram t.o.m.

30 april 2011 utan tillstånd, framstår det som lämpligt att även de mindre aktörer som uppfyller villkoren för att undantas från tillståndskravet ges möjlighet att fortsätta bedriva verksamhet utan att ansöka om undantag. Dessa fysiska och juridiska personer bör kunna fortsätta bedriva undantagsberättigad betaltjänstverksamhet under viss tid. Den tidpunkt när kravet att ha beviljats undantag inträder bör vara 30 april 2011. En övergångsbestämmelse med denna innebörd bör tas in i lagen.

I detta sammanhang bör också noteras att direktivets artikel 27 uppställer ett krav på att medlemsstaterna ska rapportera det totala beloppet av genomförda betalningstransaktioner hos registrerade betaltjänstleverantörer. Upplysningsplikten har behandlats närmare i avsnitt 12.1.3 och 12.2.11. Som artikel 27 är formulerad synes den avse uppgifter om det totala beloppet för genomförda betalningstransaktioner hos de betaltjänstleverantörer som efter att ha medgivits undantag har tagits in i Finansinspektionens register. Genom övergångsbestämmelsen kan dock de betaltjänstleverantörer som är berättigade till undantag som registrerade betaltjänstleverantörer välja att fortsätta sin verksamhet utan att registrera sig fram t.o.m. 30 april 2011. Detta innebär också att de inte omfattas av den upplysningsplikt ifråga om bl.a. uppgifter om transaktionsbelopp som gäller för registrerade betaltjänstleverantörer. Det kommer därmed inte att ske någon rapportering av uppgifter om de totala beloppen avseende genomförda betalningstransaktioner hos dessa undantagsberättigade betaltjänstleverantörer förrän de medges undantag och förs in i registret hos Finansinspektionen.

I betaltjänstdirektivets artikel 69.1 anges att kreditering av en betalningsmottagares betaltjänstleverantörs konto ska ske senast vid slutet av bankdagen efter den bankdag då betalningsordern mottogs. I artikeln anges dock också att kreditering av en betalningsmottagares betaltjänstleverantörs konto får ske inom högst tre bankdagar från det att en betalningsorder har mottagits, fram till utgången av december 2011. En motsvarande övergångsbestämmelse föreslås.

13.3.3 Övergångsregler om ändringar i befintliga ramavtal

Regeringens förslag: En särskild övergångsbestämmelse om ändringar i befintliga ramavtal mellan betaltjänstanvändare och betaltjänstleverantörer införs.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag till övergångsregler i denna fråga.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* föreslår att det införs en särskild övergångsbestämmelse enligt vilken en kund (betaltjänstanvändare) ska anses ha godkänt ändrade avtalsvillkor om han inte uttryckligen motsätter sig de föreslagna ändringarna. *Finansbolagens förening* anser att det behövs övergångsregler för redan ingångna ramavtal om betaltjänster. Enligt *Bankgirocentralen BGC AB* bör det införas en övergångsbestämmelse om att befintliga autogiromedgivanden är fortsatt giltiga när den nya lagstiftningen trätt i kraft. *Företagarna* menar att tecknandet av nya ramavtal avseende autogiro skulle leda till orimligt stora kostnader.

Skälen för regeringens förslag

Befintliga ramavtal om betaltjänster måste kompletteras med nya villkor

Beltjänstdirektivet och den nu föreslagna lagen om betaltjänster innebär att nya krav läggs på betaltjänstleverantörer såvitt avser bl.a. informationsgivning till betaltjänstanvändare, avgiftsuttag, rätt till återbetalning av betalningstransaktioner under vissa förutsättningar m.m. Detta innebär att befintliga avtal mellan betaltjänstleverantörer och betaltjänstanvändare måste kompletteras.

De befintliga avtal som ingåtts mellan betaltjänstleverantörer och betaltjänstanvändare, såväl konsumenter som andra, kommer att behöva ändras för att avspegla de nya regler som föreslås i lagen om betaltjänster. Som framförts i avsnitt 6.2.1 är vissa bestämmelser i direktivets avdelning III och avdelning IV – om informationskrav respektive rättigheter och skyldigheter vid genomförande av betaltjänster – tvingande till en konsuments förmån, medan andra parter kan avtala om avvikande bestämmelser. Som också noterats i avsnitt 6.2.1 behöver parter som avtalar om avvikande villkor jämfört med dispositiva regler inte uttryckligen ange att avtalsvillkoren gäller dem emellan med avsteg från annars tillämpliga bestämmelser i lagen.

Dessutom följer av direktivets artikel 44 att parterna, även i ramavtal där betaltjänstanvändaren är konsument, får komma överens om att betaltjänst-användaren aktivt måste säga nej till föreslagna ändringar i avtalsvillkoren för att inte bli bunden av dem när viss tid har förflutit. Som *Svenska Bankföreningen* har framhållit kan ändringar i befintliga avtal enbart ske på detta sätt om avtalen innehåller sådana klausuler. Föreningen anser att den ordning som medges genom direktivet – och som föreslås införas i lagen om betaltjänster – bör göras tillämplig också på befintliga ramavtal som inte innehåller ändringsklausuler och att detta bör anges i en övergångsbestämmelse till lagen.

Även för befintliga autogiromedgivanden gäller att de ramavtal som styr dessa medgivanden i stor utsträckning kommer att behöva ändras till följd av den nu föreslagna lagstiftningen.

Här bör noteras att om det följer av befintliga avtal att passivitet från en eller båda parter sida kan binda denne till en fortsatt avtalsrelation, har Marknadsdomstolen funnit att detta inte utgör negativ avtalsbindning och att förlängning av avtalet genom passivt godkännande inte är oskäligt när det typiskt sett ligger i konsumentens intresse att avtalsförhållandet består utan avbrott (MD 2009:30 s. 10).

Om det av de befintliga avtalsvillkor som överenskommit mellan betaltjänst-leverantörer och betaltjänstanvändare inte följer en rätt för betaltjänst-leverantören att ändra villkoren i enlighet med det förfarande som medges enligt bestämmelserna i lagen om betaltjänster, skulle ett sådant förfarande vara uppenbart avtalsstridigt. Som Bankföreningen har anfört har betaltjänst-leverantörer, enligt befintliga avtal om tillhandahållande av betaltjänster, inte en sådan rätt att meddela ändringar som kan binda betaltjänstanvändaren genom dennes passivitet.

Bankföreningen anser att ett beslut om att inte införa en övergångsregel skulle äventyra möjligheten att behandla betaltjänstanvändarna lika oavsett banktillhörighet och oavsett utformningen av tidigare villkor. Bankföreningen har vidare anfört att det genom direktivet införs en metod som kan liknas vid negativ avtalsbindning och att det därför inte är rimligt att det ställs högre krav

på ändringsförfarandet innan lagen träder i kraft än vad som gäller när lagen väl har trätt i kraft. Slutligen anför Bankföreningen att det skulle innebära stora kostnader och omfattande administrativt arbete för instituten - där motsvarande nytta för betaltjänstanvändarna kan ifrågasättas samt de kostnader och negativa miljöeffekter som är förknippade med att skicka ut stora mängder pappersmaterial till betaltjänstanvändarna - att, med iakttagande av villkoren i befintliga avtal, överenskomma med sina kunder om nya villkor som överensstämmer med den nya lagstiftningen och i förekommande fall de möjligheter att avtala bort dispositiva regler som den medger.

För att det ska vara möjligt för betaltjänstleverantörer att meddela ändringar i befintliga ramavtal om betaltjänster som saknar ändringsklausuler så att villkoren står i överensstämmelse med nu föreslagna lagstiftning, och i förekommande fall avtala med betaltjänstanvändare som inte är konsumenter om avsteg från lagens dispositiva regler, krävs enligt Bankföreningen en uttrycklig bestämmelse i lag. En sådan bestämmelse bör ange hur avtalsvillkor får ändras för att överensstämma med den nu föreslagna lagstiftningen, oberoende av vilket tillvägagångssätt för avtalsändringar som överenskommit parterna emellan.

Regeringen anser, liksom Svenska Bankföreningen, att en möjlighet att ändra samtliga befintliga avtal om tillhandahållande av betaltjänster för att bringa dem i överensstämmelse med reglerna i lagen om betaltjänster förutsätter en uttrycklig övergångsbestämmelse med denna innebörd.

Frågan är då om det finns tillräckligt starka skäl för att införa en sådan övergångsbestämmelse. I detta sammanhang finns det flera, till viss del motstående, intressen som bör beaktas.

Som en allmän utgångspunkt bör parternas möjlighet att själva komma överens om avtalsvillkor som binder dem inte utan vägande skäl bli föremål för ingripande genom särskild lagstiftning. Det bör dessutom beaktas att många betaltjänstanvändare också är konsumenter och att konsumentskyddsintressen därför gör sig gällande. Om villkoren i befintliga avtal tillämpas utan särskilda övergångsregler, innebär detta i många fall att ändringar av avtalsvillkoren kan ske först efter det att ändringsförslag har lämnats eller skickats till betaltjänstanvändaren och denne, i förekommande fall, uttryckligen har samtyckt till de föreslagna ändringarna. Det innebär dessutom att betaltjänstanvändarna i dessa fall får tillgång till de nya föreslagna avtalsvillkoren i den form som har överenskommit i avtalet, exempelvis i pappersform.

Ett argument som har framförts av Svenska Bankföreningen för att genom lagstiftning ingripa i gällande avtalsvillkor är att ett ändringsförfarande i enlighet med gällande villkor skulle äventyra en likabehandling av betaltjänstanvändarna, innebära betydande kostnader för bankerna genom t.ex. administrativt arbete där motsvarande nytta för betaltjänstanvändarna kan ifrågasättas samt kostnader och negativa miljöeffekter som är förknippade med att skicka ut stora mängder pappersmaterial till betaltjänstanvändarna. Dessutom har Svenska Bankföreningen framfört att avtalsändringar kan komma till stånd utan uttryckligt godkännande från betaltjänstanvändaren när bestämmelser som motsvarar direktivets regler väl träder i kraft, och att det därför framstår som välkommet och samhällsekonomiskt effektivt att underlätta den typ av förfarande för avtalsändringar som den nya lagstiftningen medger.

Enligt regeringens mening bör, vid bedömningen av huruvida en övergångsregel bör införas, särskild vikt läggas vid dels konsumentskyddsaspekter, dels den samhällsekonomiska effekten av olika alternativa lösningar.

Ur ett konsumentskyddsperspektiv är det angeläget att konsumenter – liksom övriga betaltjänstanvändare – får tillgång till fullgod och rättvisande information om de villkor som gäller i avtal om tillhandahållande av betaltjänster och inte drabbas av ändringar som de inte har möjlighet att påverka eller få kännedom om. I de fall då det av befintliga avtal följer att betaltjänstanvändaren ska få information om villkorsändringar i pappersform, och att denne uttryckligen ska godkänna villkorsändringarna, kan det framstå som om dessa förutsättningar är uppfyllda.

För att konsumenter och andra betaltjänstanvändare ska kunna ta tillvara sina rättigheter enligt avtal och tillämplig lagstiftning krävs det dock att de har möjlighet att på ett effektivt sätt ta till sig den nya informationen om villkorsändringar. Det kan i detta sammanhang övervägas om det är mer ändamålsenligt att en betaltjänstanvändare uppmärksammas om omfattande villkorsändringar på ett sätt som säkerställer att han åtminstone aktivt måste visa att han har mottagit informationen, jämfört med en ordning där betaltjänstanvändaren har möjlighet att helt bortse från information om ändrade villkor. En ytterligare aspekt, som gör sig gällande i fråga om avtal som anger att betaltjänstanvändaren uttryckligen ska godkänna ändringar, är vilka följder som ett underlåtande att godkänna ändringar får för en betaltjänstanvändare som inte motsätter sig de föreslagna ändringarna. Om betaltjänstanvändarens underlåtenhet att uttryckligen godkänna villkorsändringarna leder till att avtalet inte längre äger bestånd kan följderna, i form av t.ex. förlorad åtkomst till betalningsmöjligheter, kortsiktigt bli kännbara för denne, inte minst i de fall då betalkonton är lönekonton till vilka betaltjänster är kopplade. I dessa fall skulle ett avslutande av lönekontot innebära betydande negativa konsekvenser jämfört med konsekvenserna av ändring av villkoren i gällande avtal, som till stor del är till konsumenternas förmån. I detta sammanhang kan noteras att när lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden infördes på grund av direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID) krävdes inte aktivt samtycke till de ändrade villkoren från kunderna.

En ordning där information, i enlighet med gällande avtalsvillkor, skickas ut till ett stort antal betaltjänstanvändare i pappersform samtidigt som mottagarna har tekniska möjligheter att ta emot samma information elektroniskt framstår, av de skäl som Svenska Bankföreningen framfört, som avsevärt mer kostsam för de berörda betaltjänstleverantörerna. Det kan heller inte uteslutas att ett sådant förfarande, som föreningen hävdar, är samhällsekonomiskt ineffektivt. Besparingar för berörda institut bör dock inte i sig utgöra skäl för att frånga den allmänna förmögenhetsrättsliga principen om att avtal ska hållas. Frågan är då om det finns andra skäl för att införa särskilda övergångsbestämmelser i denna del.

Utskick med omfattande villkorsändringar i pappersform ger betaltjänstanvändaren möjlighet att ta till sig ändringarna i en lätt åtkomlig och varaktig form. Samtidigt kan det inte uteslutas att betaltjänstanvändare som får ett omfattande material skickat till sig uppfattar det som alltför svårtillgängligt och därmed inte tillgodogör sig informationen. När villkorsändringar skickas per brev finns det heller ingen möjlighet att säkerställa att mottagaren ens noterar att ny information om villkorsändringar har skickats till honom. Om omfattande information lämnas till betaltjänstanvändarna, utan att det finns någon möjlighet att veta huruvida de beaktat den eller över huvud taget noterat att den skickats till dem, går det inte att utesluta att många betaltjänstanvändare kommer att bortse från det utsända materialet. Om information däremot ställs

betaltjänstanvändaren tillhanda elektroniskt finns det möjligheter att utforma meddelandet så att mottagaren åtminstone måste visa att han har haft möjlighet att faktiskt ta del av informationen. Exempelvis kan information om nya avtalsvillkor ges i form av ett s.k. ”pop-up”-fönster på betaltjänstanvändarens personliga webbsida som används för betaltjänster, med en länk till en webbplats där fullständiga avtalsvillkor finns tillgängliga. Om betaltjänstanvändaren aktivt måste visa att han tagit del av information genom att klicka i en ruta eller på annat sätt intyga att han har sett meddelandet, säkerställs att han aktivt tar ställning till huruvida han vill ta del av den ytterligare informationen eller inte. Det bör dessutom av den information som betaltjänstanvändaren får vid detta tillfälle tydligt framgå att denne aktivt måste meddela om han inte vill bli bunden av de nya avtalsvillkoren. Detta framstår som en effektivare ordning för att lämna information till de betaltjänstanvändare som har teknisk möjlighet att ta emot meddelanden elektroniskt. Det kan också noteras att den nu föreslagna lagstiftningen medger att betaltjänstleverantörer i stor utsträckning kan meddela villkorsändringar, på elektronisk väg, som blir gällande om inte betaltjänstanvändaren inom viss tid motsätter sig detta.

Samtidigt bör det beaktas att vissa betaltjänstanvändare inte använder sig av elektroniska kommunikationsmedel i någon större utsträckning och att denna grupp har ett befogat intresse av att få lika god information som det övriga kollektivet av betaltjänstanvändare. För de betaltjänstanvändare som inte har slutit ramavtal som inbegriper betaltjänster som tillhandahålls elektroniskt (t.ex. webbaserade banktjänster) bör därför gälla att om de föreslagna villkorsändringarna ska skickas till dem i pappersform med tydlig information om att de aktivt måste motsätta sig villkoren för att inte bli bundna av dem.

En övergångsregel bör sammanfattningsvis införas om att ändringar i ramavtal som syftar till att införa villkor i enlighet med de krav som följer av den nu föreslagna lagstiftningen ska kunna genomföras genom att betaltjänstleverantören meddelar betaltjänstanvändaren om ändringarna minst en månad före den dag då de föreslås börja tillämpas. Detta ska gälla oavsett vad som stadgas i det befintliga ramavtalet. Ändringar som gynnar betaltjänstanvändaren får genomföras utan att meddelas till denne i förväg. Om betaltjänstanvändaren inte godkänner de föreslagna ändringarna ska han meddela betaltjänstleverantören detta före det datum då ändringen föreslås träda i kraft.

14 Förslagets konsekvenser

14.1 Konsekvenser för institut, kunder, myndigheter och domstolar

14.1.1 Allmänt

Den föreslagna lagen om betaltjänster innebär att en ny och i stora delar mer omfattande reglering skapas i fråga om dels vilka rättigheter och skyldigheter som olika aktörer har i samband med tillhandahållande av betaltjänster, dels vilka rörelse regler som gäller för en viss typ av institut – betalningsinstitut – som tillhandahåller betaltjänster. Det uttalade syftet med betaltjänstdirektivet, som genomförs i Sverige genom lagens bestämmelser, är att avlägsna hinder för en gemensam inre marknad för betaltjänster genom att harmonisera reglerna för betaltjänster på den inre marknaden. Syftet är att en gemensam rättslig ram ska göra det möjligt att skapa en gemensam inre marknad med lika spelregler för samtliga betalningssystem. Detta bör i sin tur, enligt skäl 4 till direktivet, innebära att konsumenternas valfrihet upprätthålls och att de får tillgång till säkrare, effektivare och mindre kostsamma betalningssystem.

Det bör inledningsvis framhållas att direktivet till stora delar uppställer bestämmelser som måste införas likformigt i medlemsstaterna. I dessa delar har varje medlemsstat relativt begränsade möjligheter att påverka de effekter som regleringen får på berörda aktörer. I vissa delar medger direktivet dock att medlemsstaterna själva avgör om eller i vilken utsträckning en viss regel ska tillämpas.

14.1.2 Konsekvenser för den som söker tillstånd som betalningsinstitut eller registrering som betaltjänstleverantör

Vissa företag kommer, för att i fortsättningen kunna tillhandahålla betaltjänster, få söka om tillstånd att få verka som betalningsinstitut. För de företag som i dag är finansiella institut enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet och sysslar med penningöverföring, innebär detta i många fall att de kommer att få ansöka om tillstånd att driva denna verksamhet som betalningsinstitut. Detta innebär också att de blir skyldiga att uppfylla de krav på rörelsen avseende bl.a. kapitalkrav och riskhantering som gäller för betalningsinstitut. För de aktörer som berörs av den nya rörelse regleringen innebär detta vissa merkostnader, inte minst i det första skede då man måste se till att uppfylla de nya krav som ställs för att få tillstånd som betalningsinstitut enligt lagen om betaltjänster.

För de företag som i dag tillhandahåller betaltjänster inom ramen för sin anmälningspliktiga verksamhet som finansiella institut kan det krävas visst analysarbete hos de enskilda instituten för att fastställa huruvida de ägnar sig åt sådan verksamhet som är tillståndspliktig enligt lagen om betaltjänster, och om de i så fall är skyldiga att söka tillstånd som betalningsinstitut.

Det är svårt att uppskatta hur många företag som i dag är finansiella institut som påverkas av den nu föreslagna regleringen med de ytterligare kostnader som det innebär att söka tillstånd och driva verksamhet som betalningsinstitut.

Enligt uppgifter i promemorian gjordes vid mitten av 2008 bedömningen att 77 av 215 finansiella institut som är registrerade hos Finansinspektionen bedriver sådan verksamhet som faller inom betaltjänstdirektivets tillämpningsområde. Det kan inte uteslutas att såväl kapitalkraven som kraven på att driva betaltjänstverksamheten åtskilt från eventuell kreditgivningsverksamhet kan innebära att berörda institut måste göra investeringar för att exempelvis säkerställa att verksamheterna hålls åtskilda. Om instituten fortsättningsvis vill tillhandahålla betaltjänster måste de uppfylla dessa krav. Antalet berörda institut har, enligt uppgift från Finansinspektionen, ökat sedan sommaren 2008 så att det i november 2009 fanns 131 finansiella institut som bedriver verksamhet (penningöverföring) som omfattas av den nya lagstiftningen. Dessutom kan även vissa andra finansiella institut än de som sysslar med penningöverföring komma att omfattas av den nya lagstiftningen. Det saknas uppgifter om hur stora kostnader det innebär för ett enskilt institut att uppfylla kraven för att få tillstånd, men de sammanlagda kostnaderna kan bli betydande.

I detta sammanhang måste det dock framhållas att direktivets rörelse regler i stora delar är bindande. För de företag som vill tillhandahålla betaltjänster gäller att de som huvudregel måste ansöka om tillstånd och uppfylla direktivets krav. Denna förpliktelse följer av direktivet. Att inte införa motsvarande bestämmelser i den nu föreslagna lagen om betaltjänster skulle innebära ett ofullständigt genomförande av direktivet i Sverige.

Direktivet ger dock en möjlighet att låta juridiska och fysiska personer som bedriver mindre omfattande verksamhet möjlighet att i stället registrera sig som betaltjänstleverantörer. Dessa personer kan då tillhandahålla betaltjänster i begränsad omfattning utan att omfattas av samtliga de krav, t.ex. i fråga om kapital, som gäller för betalningsinstitut. I den nu föreslagna lagen om betaltjänster utnyttjas detta undantag. Detta innebär att de administrativa kostnaderna för de berörda personerna bör bli avsevärt mindre jämfört med om de behövt uppfylla de krav som gäller för betalningsinstitut. Möjligheten att undanta mindre betaltjänstleverantörer utnyttjas fullt ut i förslaget. Detta innebär att ett relativt stort antal mindre betaltjänstleverantörer bör kunna driva sin verksamhet som registrerade betaltjänstleverantörer. Det gör det också möjligt för fysiska personer, som inte kan få tillstånd att driva rörelse som betalningsinstitut, att även fortsatt tillhandahålla betaltjänster i begränsad omfattning. För de betaltjänstleverantörer som är juridiska personer och överväger att utnyttja möjligheten att registrera sig kan det krävas visst administrativt arbete för att utreda huruvida företaget uppfyller kraven för att kunna registrera sig i stället för att söka tillstånd. Samtidigt har dock dessa företag möjlighet att ansöka om tillstånd som betalningsinstitut och behöver då inte närmare utreda om förutsättningarna för registrering föreligger.

De föreslagna övergångsreglerna om att företag under vissa förutsättningar kan få automatiskt tillstånd att bedriva verksamhet som betalningsinstitut eller registrerad betaltjänstleverantör medför också att den administrativa bördan på de berörda företagen minimeras. I de fall då det redan utifrån befintlig information kan konstateras att ett visst företag tillhandahåller betaltjänster, och uppfyller kraven på att få tillstånd som betalningsinstitut, behöver detta företag då inte gå igenom en möjligen resurskrävande process för att söka tillstånd utan kan få detta på grundval av befintligt material. De nu föreslagna övergångsreglerna innebär också att vissa fysiska och juridiska personer som redan tillhandahåller betaltjänster kan fortsätta göra detta utan att registrera sig under en övergångstid.

Sammantaget innebär lagstiftningens och övergångsreglernas utformning att de berörda företagens administrativa kostnader i samband med införandet av de nya rörelsereglerna minskar jämfört med vad som skulle ha varit fallet om direktivets möjligheter till såväl undantag från tillståndplikt som övergångsregler inte hade utnyttjats. Detta innebär att möjligheterna att ta hänsyn till, och minimera, reglernas negativa effekter på berörda små företag har utnyttjats vid utformningen av den nu föreslagna lagstiftningen i så stor utsträckning som direktivet medger.

14.1.3 Konsekvenser för övriga betaltjänstleverantörer

Den nu föreslagna lagen om betaltjänster omfattar tillhandahållande av betaltjänster i såväl betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som andra betaltjänstleverantörer. Inte minst påverkas den betaltjänstverksamhet som sköts av banker och andra kreditinstitut.

Lagens krav på bl.a. information till kunder (betaltjänstanvändare) innebär att villkoren i de avtal som slutits med kunderna måste ändras. Enligt preliminära uppskattningar från branschföreträdare skulle detta kunna medföra kostnader på mellan 100 miljoner och 2 000 miljoner kronor för att skicka nya, ändrade avtalsvillkor till kunderna. Dessutom kan den rätt till återbetalning av autogirobetalningar som nu föreslås för att genomföra direktivets regler komma att medföra vissa kostnader för betaltjänstleverantörerna i samband med hantering av återkrav. Dessutom kan behovet av att definiera vilka konton i exempelvis en bank som utgör eller inte utgör betalkonton leda till administrativa kostnader för att klassificera befintliga och eventuellt införa nya former av konton.

Vidare kommer regeländringarna att behöva åtföljas av ändringar i de IT-system som berörs av betaltjänstverksamheten, vilket kan förutses innebära relativt betydande engångskostnader för de berörda företagen.

En annan följd av de nu föreslagna reglerna om längsta genomförandetider för betalningstransaktioner, valuteringsdag och ställande av överförda medel till betalningsmottagarens förfogande inom viss tid är att betaltjänstleverantörer får mindre möjligheter att ha medel inestående under det att en betalningstransaktion genomförs. Detta innebär i sin tur att de får lägre ränteintäkter, eftersom de enbart får ränta på medlen så länge de är inestående och inte har överförts till betalningsmottagaren.

I detta sammanhang kan nämnas att en internationell studie från 2008 av 30 större banker i EU visade att bankerna förutsåg att de största kostnaderna (omkring en tredjedel av den totala kostnaden) skulle avse ändringar i avtalsvillkor. Näst störst vikt, med omkring en fjärdedel av den totala kostnaden, tillmättes IT-förändringar.²⁵

En annan studie från 2008 avsåg 68 europeiska banker som tillfrågades om de troliga följderna av betaltjänstdirektivet. De tillfrågade bankerna förutsåg en total kostnad på mer än en miljard euro till följd av införandet av direktivet, främst genom minskad vinst på grund av nya regler om valuteringsdagar. Också de banker som deltog i denna studie förutsåg att ändringar av avtalsvillkor följt

²⁵ PSE Consulting. "Are EU Banks Underprepared for the Payment Services Directive?", 7 juli 2008.

av IT-ändringar utgjorde de största kostnadsposterna i samband med genomförandet av direktivets regler.²⁶

I syfte att minska de administrativa kostnaderna för samtliga betaltjänstleverantör föreslås en övergångsregel i samband med att den nu föreslagna lagstiftningen införs. Övergångsregeln gör det möjligt att lämna information om villkorsändringar i befintliga avtal och omförhandla avtalsvillkor utan att ny information skickas ut på papper till varje enskild betaltjänstanvändare. Detta bör, med utgångspunkt i de ovan nämnda uppskattningar som gjorts av den totala kostnaden för sådana pappersutskick, medföra betydande besparingar för de berörda företagen. Dessa besparingar bör komma såväl större som mindre företag till godo. Det är däremot inte möjligt att ta fram information om exakt hur den uppkomna besparingen fördelar sig mellan de berörda företagen, eftersom det inte finns samlad information om hur många befintliga avtal som kräver pappersbaserad informationsgivning och det heller inte är genomförbart att ta fram sådan statistik om enskilda företags avtalsvillkor med sina kunder.

14.1.4 Konsekvenser för betaltjänstanvändarna

De initiala och – i mindre utsträckning – löpande kostnader som betaltjänstleverantörerna har för att efterleva kraven i lagen om betaltjänster kommer sannolikt att föras vidare till betaltjänstanvändarna i form av högre avgifter.

På något längre sikt bör betaltjänstanvändarna dock kunna dra nytta av en ökad konkurrens på marknaden för betaltjänster, vilket i sin tur bör kunna leda till lägre priser för sådana tjänster. Här kan noteras att av de 30 banker som tillfrågades i den ovan nämnda studien från 2008 trodde en majoritet – omkring 55 % – att betaltjänstdirektivet skulle leda till ökad konkurrens avseende gränsöverskridande tjänster. Omkring en fjärdedel av bankerna trodde också att direktivet skulle leda till en ökad konkurrens på det nationella planet.

Betaltjänstdirektivet är tätt sammankopplat med SEPA-projektet, som syftar till att skapa ett område med gemensamma standarder för betalningar i euro. Betaltjänstdirektivet bidrar till framskridandet i tillskapandet av SEPA genom att det rättsliga ramverket för tillhandahållande av betaltjänster harmoniseras i avsevärt högre grad än tidigare. Enligt en studie från 2007 beräknas SEPA, i det mest optimistiska scenariot, ge en vinst på 123 miljarder euro över en sexårsperiod.²⁷ Enligt rapporten blir nettoeffekterna för betaltjänstanvändarna, såväl konsumenter som företag, positiva. Betaltjänstleverantörerna får mindre vinstmarginaler och avgifterna per betalningstransaktion blir lägre. Samtidigt minskar betaltjänstleverantörernas kostnad per betalningstransaktion till följd av bl.a. stordriftsfördelar i hanteringen. För Sveriges del uppskattas att det mest optimistiska utfallet innebär en BNP-ökning på 0,12 % under perioden 2007–2012. För betaltjänstleverantörerna som grupp förutses i detta scenario en negativ effekt på omkring 0,04 % medan betaltjänstanvändarna som grupp får en positiv effekt som motsvarar cirka 0,13 % av BNP. Enligt studien innebär alltså SEPA, i detta optimistiska scenario, att betaltjänstanvändarna är de stora

²⁶ CapGemini SIBOS Survey, 2008.

²⁷ SEPA Impact Study: "Potential Benefits at Stake", Europeiska kommissionen/CapGemini augusti 2007.

vinnarna. Det bör dock tilläggas att den totala välfärdseffekten i ett mer pessimistiskt scenario är negativ och motsvarar 0,05 % av BNP för betaltjänstleverantörer och betaltjänstanvändare under samma period.

Det är dock svårt att direkt särskilja hur stora ekonomiska effekter som kan hänföras just till genomförandet av betaltjänstdirektivet, när direktivet ses som en komponent i det större SEPA-projektet. Förutsatt att de antaganden som görs i rapporten är riktiga bör den ekonomiska effekten av betaltjänstdirektivet för samtliga aktörer vara positiv, inte minst för betaltjänstanvändare, även om den är svår att särskilja från effekterna av SEPA.

14.1.5 Konsekvenser för myndigheter

Den nu föreslagna lagstiftningen innebär att det skapas en ny kategori av institut – betalningsinstitut – som står under Finansinspektionens tillsyn. Dessutom kan förutses att Finansinspektionen kan komma att få meddela föreskrifter i vissa frågor som rör verksamheten i betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer. I promemorian framförs att myndigheten därmed åläggs utökade arbetsuppgifter avseende såväl regelgivning som tillsyn, och att detta innebär ett behov av ytterligare resurser. I promemorian görs bedömningen att de tillkommande uppgifterna innebär att det uppstår ett behov av två årsarbetskrafter för att utföra de uppgifter som krävs för tillsyn och regelgivning avseende betalningsinstitut.

I den nu föreslagna lagen om betaltjänster anges att Finansinspektionen ska utöva tillsyn över betalningsinstitut och över att bestämmelserna i lagen och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009 följs. Dessutom anges att Finansinspektionen ska samråda med Konkurrensverket vid tillsynen över att lagens bestämmelser om tillträde till betalningssystem följs.

Det föreslås också att Finansinspektionen och Konsumentverket ska hantera klagomål från betaltjänstanvändare inom ramen för sin befintliga verksamhet, och att Allmänna reklamationsnämnden ska fungera som tvistlösningsorgan vid tvister mellan betaltjänstleverantörer och konsumenter som är betaltjänst-användare.

Det nya regelverk som följer av genomförandet av betaltjänstdirektivet innebär ett utökat tillsynsansvar för Finansinspektionen och i mindre utsträckning även för Konkurrensverket. För Konsumentverket och Allmänna reklamationsnämnden innebär det att myndigheterna ges i uppdrag att utföra uppgifter som redan i dag ligger inom ramen för deras uppdrag.

Finansinspektionen kommer att kunna ta ut avgifter av berörda aktörer inom ramen för den tillståndsgivnings- och tillsynsverksamhet som bedrivs i enlighet med lagens bestämmelser.

För Rikspolisstyrelsen kommer arbetet med att lämna ut uppgifter ur belastnings- och misstankeregistren i samband med ägar- och ledningsprövning att innebära en viss ökning av arbetsbördan. De ökade kostnader som detta kan medföra ska dock hanteras inom befintliga ramar. Även för övriga berörda myndigheter gäller att de budgetära konsekvenserna av förslagen ska hanteras inom befintliga ramar.

14.1.6 Konsekvenser för domstolarna

I promemorian noteras att den där föreslagna lagstiftningen innebär att Finansinspektionen ska kunna fatta ett antal överklagbara beslut, och att besluten som huvudregel får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vidare sägs att det är svårt att bedöma hur många ärenden som kan komma att överklagas. I detta sammanhang framförs dock i promemorian att enbart ett begränsat antal aktörer är aktuella för att få tillstånd, och att det är sannolikt att domstolsväsendet redan i dag har resurser att hantera detta.

Den bedömning som görs i promemorian framstår som väl avvägd i denna del. Det förefaller mindre sannolikt att de nya reglerna föranleder någon större förändring i inflödet av ärenden till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det bedöms därför inte föreligga något behov av resurstillskott till domstolarna med anledning av den nu föreslagna lagstiftningen.

15 Författningskommentar

15.1 Förslag till lag om betaltjänster

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

Av *första stycket* framgår att lagen ska tillämpas avseende betaltjänster som tillhandahålls i Sverige och genomförs inom EES-länderna i euro eller i något EES-lands valuta. Detta innebär, såvitt avser nationella valutor i EU:s medlemsstater, att lagen som huvudregel är tillämplig på dessa. För de valutor som är nationella valutor i EES-länder som inte är medlemmar i EU blir lagen tillämplig först vid den tidpunkt då respektive land genomför betaltjänstdirektivet i sin nationella lagstiftning. I detta sammanhang kan noteras att schweizerfranc, som är nationell valuta i EES-landet Liechtenstein, omfattas av lagens regler efter det att Liechtenstein har genomfört direktivet.

Många av bestämmelserna i lagen är dock tillämpliga enbart på betalningstransaktioner i vissa valutor och geografiska områden. De centrala reglerna i 4 och 5 kap. som rör informationsgivning, rättigheter och skyldigheter i samband med tillhandahållande av betaltjänster är som huvudregel inte tillämpliga i fråga om alla betaltjänster som tillhandahålls inom EES, utan enbart på sådana betalningstransaktioner där både betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantör hör hemma inom EES. Dessa regler behandlas närmare i avsnitt 6.2.3.

Dessutom är bestämmelserna om genomförandetid och valuteringsdag i 5 kap. 18–23 §§ enbart tillämpliga på en snävare krets av betalningstransaktioner. Dessa regler är, enligt huvudregeln i direktivets artikel 68.1, tillämpliga på betalningstransaktioner i euro och nationella betalningstransaktioner i valutan i den berörda medlemsstaten utanför euroområdet (exempelvis en betalning med svenska kronor i Sverige). Reglerna är dessutom tillämpliga på vissa betalningstransaktioner som innebär växling mellan euro och valutan i ett EES-land utanför euroområdet. Förutsättningen är dock att växlingen sker i landet utanför euroområdet. Om betalningstransaktionen är gränsöverskridande, dvs. om betalaren och betalningsmottagaren finns i olika länder, omfattas den av direktivets regler om genomförandetid bara om den gränsöverskridande betalningstransaktionen sker i euro. Dessa bestämmelser behandlas närmare i avsnitt 9.10.2.

Av *andra stycket* framgår att lagen innehåller bestämmelser om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer. De bestämmelser som avser deras verksamhet och de krav som ställs på rörelsen återfinns i 2 och 3 kap. samt såvitt avser tillsyn i 8 kap.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.2.

I paragrafen definieras vad som utgör betaltjänster. Definitionen av betaltjänster utgår från direktivets bilaga 1.

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.3 och 6.2.2.

I paragrafen anges vilka organ och fysiska eller juridiska personer som utgör betaltjänstleverantörer. Det kan noteras att vissa aktörer – betalningsinstitut och i viss mån registrerade betaltjänstleverantörer – omfattas av såväl rörelsereglerna som reglerna om hur betaltjänster ska tillhandahållas och genomföras. Andra aktörer – exempelvis kreditinstitut och institut för elektroniska pengar – omfattas inte av lagens rörelseregler men däremot av reglerna om tillhandahållande och genomförande av betaltjänster. Statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter omfattas enbart av lagens bestämmelser om tillhandahållande och genomförande av betaltjänster när de inte agerar i egenskap av offentlig myndighet. I direktivets artikel 1.1 e anges uttryckligen att dess regler inte ska gälla såvitt avser Europeiska centralbanken och nationella centralbanker när dessa agerar i egenskap av monetära myndigheter. När det gäller sådana postgiroinstitut som är betaltjänstleverantörer enligt direktivets artikel 1.1 c synes det inte finnas några svenska institut som omfattas av definitionen. Däremot kan sådana postgiroinstitut från andra EES-länder komma att tillhandahålla betaltjänster i Sverige i enlighet med direktivets bestämmelser. Det anges därför att även sådana utländska institut från andra EES-länder är betaltjänstleverantörer. Dessutom anges att filialer till kreditinstitut från länder utanför EES är betaltjänstleverantörer.

4 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.3.

Paragrafen innehåller definitioner av begrepp som används i lagen.

5 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.3.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.2.4.

I paragrafen räknas upp ett antal olika typer av tjänster som inte omfattas av lagens bestämmelser.

Yrkesmässig, fysisk transport av sedlar och mynt enligt *punkten 1* från lagens tillämpningsområde. Detta undantag omfattar exempelvis värdetransporter och den kontanthantering som är förknippad med sådana transporter. Sådan verksamhet där ett värdetransportföretag hämtar eller levererar kontanter för räkning och insättning på ett annat företags, exempelvis en butiksägares, konto omfattas också av undantaget.

Enligt *punkten 2* undantas tjänster som innebär att betalningsmottagaren förser betalaren med kontanter som en del av en betalningstransaktion efter uttrycklig begäran av betalaren omedelbart före verkställandet av en betalningstransaktion som sker vid betalning för inköp av varor eller tjänster. Detta undantag omfattar alltså uttag av kontanter i samband med inköp, t.ex. när en kund vid inköp i en livsmedelsaffär tar ut 500 kronor i kontanter vid köp av matvaror för 300 kronor och debiteras totalt 800 kronor.

Valutaväxlingsverksamhet, s.k. ”cash-to-cash”-verksamhet, undantas enligt *punkten 3*. Undantaget avser kontantbaserad växlingverksamhet, dvs. där kontanter i en eller flera valutor växlas mot kontanter i en eller flera andra

valutor utan att någon debitering eller kreditering av ett betalkonto sker i samband med växlingstransaktionen.

Lagen är inte heller enligt *punkten 4* tillämplig på tekniska stödtjänster som exempelvis tillhandahållande av terminaler eller annan utrustning, behandling, lagring och autentisering av uppgifter, integritetsskyddande tjänster och IT-tjänster. En förutsättning för att dessa tjänster ska undantas från är att tjänsteleverantören inte vid något tillfälle har besittning över de medel som ska överföras. Ett exempel på sådana tjänster är tillhandahållande av teknisk infrastruktur som används vid betalningar, exempelvis kortterminaler och mjukvara som gör det möjligt för en betaltjänstanvändare att initiera en betalningsorder via Internet.

Tjänster som baseras på betalningsinstrument som enbart kan utnyttjas inom ett begränsat nätverk av leverantörer, hos en leverantör i dennes affärsställe eller i fråga om ett begränsat varu- eller tjänsteutbud, omfattas enligt *punkten 5* inte av lagens bestämmelser. Det fastställs inte några kvantitativa kriterier för när ett nätverk ska anses som begränsat. När det gäller betalningsinstrument som kan användas för betalningar inom ett nätverk av leverantörer får en bedömning av undantagets tillämplighet göras avseende varje nätverk. Utgångspunkten är att ju större omfattning nätverket har, desto mindre sannolikt är det att undantaget är tillämpligt på de tjänster som tillhandahålls.

Dessutom undantas, enligt *punkten 6* vissa tjänster avseende uttag av kontanter i uttagsmaskiner (bankomater). Det innebär att den som tillhandahåller fristående uttagsmaskiner men inte några andra betaltjänster, och heller inte är part i ramavtalet med den person som nyttjar uttagsautomaten, inte omfattas av lagens bestämmelser. Det ramavtal som avses i detta sammanhang är det ramavtal som ger den person som nyttjar uttagsautomaten möjlighet att disponera det betalkonto från vilket uttaget görs.

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.2.4.

I paragrafen anges vissa typer av betalningstransaktioner som inte omfattas av lagens bestämmelser.

Från lagens tillämpning undantas enligt *punkten 1* betalningstransaktioner med en rad olika pappersbaserade betalningsinstrument som exempelvis papperscheckar och utbetalningsavier.

Av *punkten 2* framgår att insamling och leverans av kontanter som inte bedrivs yrkesmässigt och som sker inom ramen för ideell verksamhet eller välgörenhet undantas från lagens tillämpningsområde.

Av *punkten 3* framgår att bestämmelserna i lagen inte heller ska tillämpas på betalningstransaktioner som utförs inom ett system för avveckling av betalningar eller värdepapper. De system som omfattas av detta undantag är sådana där avvecklingsagenter, centrala motparter, clearingorganisationer, centralbanker, andra medlemmar samt betaltjänstleverantörer sinsemellan avvecklar transaktioner. Undantaget är tillämpligt på Euroclear Swedens (tidigare VPC AB:s) system för värdepappersavveckling, Riksbankens RIX-system, Bankgirocentralen BGC:s betalningssystem, Svenska Bankföreningens Dataclearing samt den motpartsclearing av standardiserade derivat som utförs av OMX Nordic Exchange. Dessa system tillhandahåller inte några betaltjänster till enskilda betaltjänstanvändare. Lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden gäller för flertalet av de systemen.

Betalningstransaktioner som genomförs mellan betaltjänstleverantörer, deras ombud eller filialer för egen räkning är enligt *punkten 4* undantagna från lagens tillämpning.

Vidare omfattas inte enligt *punkten 5* rena kontanttransaktioner direkt mellan betalare och betalningsmottagare, utan några mellanhänder

Enligt *punkten 6* är lagen bestämmelser inte heller tillämpliga på en betalning från en betalare via en handelskommissionär till en betalningsmottagare, när handelskommissionären har åtagit sig att för betalarens eller betalningsmottagarens (kommittentens) räkning men i eget namn sälja eller köpa lös egendom enligt bestämmelserna i kommissionslagen (2009:865).

Betalningstransaktioner som avser förvaltning, inlösen eller försäljning av finansiella instrument undantas från lagens tillämpningsområde enligt *punkten 7*. Dessa betalningstransaktioner undantas förutsatt att de genomförs av de personer som deltar i sådana avvecklingssystem som nämns i *punkten 3* eller av värdepappersföretag, kreditinstitut, fondbolag, förvaltningsbolag som tillhandahåller investeringstjänster eller andra personer som har tillstånd att förvara finansiella instrument. Även betalningstransaktioner mellan företag i samma företagsgrupp, där ingen utomstående betaltjänstleverantör medverkar som mellanhand, undantas från lagens tillämpningsområde enligt *andra stycket*. Betalningar som görs inom en företagsgrupp, exempelvis av en central funktion som ansvarar för koncerninterna betalningsflöden, omfattas av detta undantag. Lagen är alltså inte tillämplig på sådana koncerninterna betalningar. En förutsättning är att den centrala betalningsfunktionen inte gör några betalningar till utomstående eller till enskilda anställda inom koncernen.

2 kap. Tillståndsplikt för tillhandahållande av betaltjänster

1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2.

Av paragrafen framgår att det som huvudregel krävs tillstånd av Finansinspektionen för att få tillhandahålla betaltjänster. Sådant tillstånd får ges ett svenskt aktieföretag eller en svensk ekonomisk förening. Avgränsningen till dessa associationsformer motsvarar vad som gäller i fråga om bedrivande av finansieringsrörelse enligt 3 kap. 1 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2.

Paragrafen innehåller en uppräkningslista av företag och myndigheter som får tillhandahålla betaltjänster utan att behöva ansöka om tillstånd för detta enligt lagen.

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2.

Paragrafen anger vilka kriterier som ska vara uppfyllda av betaltjänstleverantörer med mindre omfattande verksamhet för att Finansinspektionen ska kunna bevilja ett undantag från tillståndsplikten enligt 1 §. De ifrågakommande betaltjänstleverantörerna benämns registrerade betaltjänstleverantörer (se 1 kap. 4 §).

4 §

Underrättelse som kan behöva lämnas enligt paragrafen avser exempelvis en förestående expansion av verksamheten som innebär att omfattningen av betaltjänstverksamheten kan komma att överstiga det gränsvärde som anges i 3 § första stycket 1. Även förändringar i styrelsens sammansättning, avseende posten som verkställande direktör eller som ansvarig för betaltjänstverksamheten torde innebära en skyldighet att underrätta Finansinspektionen. När en fysisk person tillhandahåller betaltjänster är han eller hon också ansvarig för betaltjänstverksamheten. När det gäller juridiska personer är det den person inom företaget som har det övergripande ansvaret för betaltjänstverksamheten som är ansvarig för betaltjänstverksamheten. Vem detta är kan skilja sig åt i olika företag beroende på deras interna organisation.

5 §

Paragrafen motsvarar artikel 26.5 i direktivet och anger att en registrerad betaltjänstleverantör som inte längre uppfyller kraven för att få undantag ska ansöka om tillstånd som betalningsinstitut inom 30 dagar från det att villkoren inte längre uppfylls. En underrättelse ska ske exempelvis om genomsnittet av de totala betalningstransaktioner som betaltjänstleverantören genomfört under de föregående tolv månaderna överstiger det gränsvärde som anges i 3 § första stycket 1 eller om någon av de personer som räknas upp i 3 § första stycket 2 döms för brott som rör penningtvätt, finansiering av terrorism eller annan ekonomisk brottslighet. Med annan ekonomisk brottslighet avses sådana brott som kan påverka förtroendet för gärningsmannens lämplighet att verka i ledande ställning hos en betaltjänstleverantör, exempelvis bedrägeri eller förskingring.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2.

I paragrafen anges vilka krav som ska vara uppfyllda för att få tillstånd att bedriva verksamhet som betalningsinstitut.

Innebörden av *punkten 1* är i princip att innehållet i bolagsordningen och stadgarna ska vara förenligt med gällande lagar, förordningar och föreskrifter (jfr prop. 2002/03:139 s. 520).

Punkten 2 anger bl.a. att det ska prövas om det finns skäl att anta att den planerade rörelsen kommer att drivas enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet (jfr prop. 2002/03:139 s. 520).

I *punkten 3* uppställs ett lämplighetskrav avseende den som har ett kvalificerat innehav i det företag som tillståndsprövningen avser. Angående vad som avses med ett kvalificerat innehav, se definition i 1 kap. 4 §. Av *punkten 4* framgår att en prövning av lämpligheten hos den som ingår i företagets ledning ska göras.

Enligt *punkten 5* ska även lämpligheten hos den som är ansvarig för betaltjänstverksamheten, och dennes ersättare, prövas. Avseende dessa personer uppställs också krav på relevant kunskap och erfarenhet.

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2.

Av paragrafens *första stycke* framgår att, vid bedömning av lämpligheten hos den som har ett kvalificerat innehav i ett betalningsinstitut, innehavarens anseende och kapitalstyrka ska beaktas. Med anseende avses här detsamma som vid motsvarande ägarprövning i andra finansiella företag. I förarbetena till den

lagstiftning som avser ägarprövning i andra finansiella företag anförs att det vid bedömningen av en persons anseende kan vägas in t.ex. huruvida personen har dömts för ekonomiska brott. Dessutom anförs att begreppet anseende bör kunna tolkas vidare och även avse en bedömning av personens laglydighet, erfarenhet och omdöme i övrigt (prop. 2008/09:155 s. 87). Dessutom ska det beaktas om det finns skäl att anta att innehavaren kommer att motverka att betaltjänstverksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler, och om innehavet har samband med eller kan öka risken för vissa angivna brott. Bestämmelsen motsvarar 3 kap. 2 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

I *andra stycket* anges att om företaget har eller kan förväntas komma att få nära förbindelser med någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget. Bestämmelsen motsvarar 3 kap. 2 § fjärde stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2.

Av paragrafen framgår att samma regler för ägarprövning ska gälla för betalningsinstitut som för kreditinstitut.

9 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.2

I paragrafen anges att ansökan om tillstånd att tillhandahålla betaltjänster eller om att undantas från tillståndsplikt enligt 3 § ska prövas av Finansinspektionen. Finansinspektionen ska meddela beslut inom tre månader från den dag då en fullständig ansökan inkom och ansökningsavgiften erlagts. Tiden räknas från den dag då båda dessa förutsättningar uppfylldes. Om ett beslut inte har meddelats inom denna tid ska tillstånd anses ha meddelats, och företaget ska då behandlas som ett betalningsinstitut med tillstånd att tillhandahålla de betaltjänster som ansökan avsåg. Ett svenskt aktiebolag eller ekonomisk förening får ansöka om tillstånd innan det registrerats hos Bolagsverket.

3 kap. Särskilda bestämmelser om ett betalningsinstituts rörelse

1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.2.2

I paragrafen anges vilka krav på startkapital som gäller för betalningsinstitut. Kravet på startkapital är olika stort beroende på vilka betaltjänster som betalningsinstitutet avser att tillhandahålla. Ett betalningsinstitut som uppfyller det högsta av de startkapitalkrav som anges i bestämmelsen kan tillhandahålla samtliga betaltjänster som anges i 1 kap. 2 §, men först efter det att tillstånd för dem har sökts i enlighet med 2 kap.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.2.3.

Begreppet grupp som förekommer i *tredje stycket* definieras i 1 kap. 4 §.

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.2.3.

I paragrafens *första stycke* anges de tre alternativa metoder som får användas för att beräkna det kapitalkrav som ska användas vid bestämmandet av den minsta storleken på kapitalbasen enligt 2 §.

Av 29 § framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kapitalkravet enligt dessa metoder ska beräknas.

Av *andra stycket* framgår att Finansinspektionen ska besluta vilken metod som ett betalningsinstitut ska tillämpa för att beräkna kapitalkravetenligt första stycket. Vid valet av metod ska Finansinspektionen ta hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt riskerna i verksamheten.

4 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.2.3.

Av paragrafen framgår att Finansinspektionen får besluta att kapitalkravet som beräknas enligt 3 § ska vara upp till 20 procent högre eller lägre. Ett sådant beslut ska fattas på grundval av en utvärdering av betalningsinstituts riskhanteringsprocesser och interna kontrollmekanismer. I direktivets artikel 8.3 talas även om att betalningsinstituts "förlustdatabas" får beaktas. Hantering av uppgifter om realiserade och förväntade förluster får dock anses utgöra ett led i betalningsinstituts riskhanteringsprocess. Det bör dock noteras att betalningsinstituts kapitalkrav, enligt 2 §, alltid ska motsvara minst det högsta av antingen startkapitalet enligt 1 § eller kapitalkravet enligt 3 § och att motsvarande möjlighet till reduktion med upp till 20 procent inte föreligger såvitt avser kravet på startkapital.

5 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.2.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.2 och 7.3.2.

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.3.

Av *första stycket* framgår att ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör har en skyldighet att vidta särskilda åtgärder för att skydda medel som mottagits för att genomföra en betalningstransaktion. Betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören kan antingen hålla medel mottagna av betaltjänstanvändare avskilda eller se till att sådana medel omfattas av en garanti eller försäkring som ger ett likvärdigt skydd.

Andra stycket har, såvitt avser de institut hos vilka deponering på konto får ske, utformats på ett sätt som motsvarar 8 kap. 35 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Den bestämmelsen genomför liknande bestämmelser i artikel 13.8 i direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID) och artikel 18 i MiFID:s genomförandedirektiv.

Av *tredje stycket* framgår att betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer i vissa fall får uppskatta, på grundval av historiska uppgifter och efter tillstånd av Finansinspektionen, hur stor del av mottagna medel som ska användas för genomförandet av framtida betalningstransaktioner. Tredje stycket avser situationen då ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör tar emot medel där endast en del av medlen ska hanteras i enlighet med första och andra styckena. De historiska uppgifter som ska ligga till grund för uppskattningen ska vara av den karaktären att de möjliggör en

rimlig uppskattning. Vid denna bedömning kan betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören t.ex. använda sig av befintliga uppgifter om hur stor den andel av mottagna medel som tidigare har använts för att genomföra betalningstransaktioner har varit.

I 29 § 3 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som knyter an till bestämmelserna i andra och tredje styckena.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.4.

Enligt 29 § 4 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bevarande av uppgifter.

Bestämmelserna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism är tillämpliga även vid tillhandahållande av betaltjänster. I 2 kap. 13 § den lagen finns bestämmelser om bevarande av handlingar eller uppgifter. De som tillhandahåller betaltjänster kan således vara skyldiga att dels bevara vissa uppgifter enligt den förevarande paragrafen, dels efterleva kraven på bevarande av handlingar eller uppgifter i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

9 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.5.

10 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.5.

Den skyldighet som följer av paragrafen, att lämna separata redovisningsuppgifter avseende betaltjänstverksamheten, motsvarar det som anges i betaltjänstdirektivets artikel 15.3. De redovisningsuppgifter som ska lämnas är de som anges i 2 kap. 1 § årsredovisningslagen (1995:1554), som enligt 2 kap. 2 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag även är tillämplig för de institut som omfattas av den senare lagen.

11 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.6.

12 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.8.

Paragrafen har utformats efter förebild i 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 11 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

13 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.3.7 (jfr. även vad som sägs i kommentaren till 8 §).

14–16 §§

Förslagen har behandlats i avsnitt 7.3.8.

Motsvarande bestämmelser finns i bl.a. 1 kap. 11–13 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 1 kap. 12–14 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I fråga om meddelandeförbudet i 15 § kan framhållas att den tystnadsplikt som följer med ett sådant förbud inte inskränker den rätt att

meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen, se också prop. 2004/05:144 s. 134.

17 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.2.

Av paragrafens *första stycke* framgår att betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som vill tillhandahålla betaltjänster genom ombud, ska anmäla ombudet till Finansinspektionen.

I *andra stycket* anges att anmälan ska innehålla uppgifter om ombudets ledning och om hur ombudet ska leva upp till kraven i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Av *tredje stycket* framgår att uppgifter om ett ombud som uppfyller kraven i andra stycket ska föras in i det register som Finansinspektionen för enligt 8 kap. 5 §.

Den skyldighet som enligt *fyärde stycket* åvilar betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer bör kunna uppfyllas genom att man ser till att de regler och riktlinjer som styr ombudets verksamhet tydligt anger att kunder (betaltjänstanvändare) ska informeras i förväg om att ombudet agerar för betalningsinstitutets räkning.

18 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.2.

19 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.3.

20 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.3.

21 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.3.

22 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.3.

Underrättelseskyldigheten i fråga om gränsöverskridande verksamhet enligt paragrafen motsvarar den som, såvitt avser filialverksamhet, följer av 20 §.

23 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.3.

24 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.3.

Av *första stycket* framgår att ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör som avser att förändra den verksamhet om vilken Finansinspektionen har underrättats enligt 17–19, 21 eller 23 § ska underrätta Finansinspektionen. De ändringar som planeras kan avse t.ex. en utökning eller minskning av de betaltjänster som tillhandahålls eller personalförändringar avseende styrelseledamöter, VD eller betaltjänstansvarig. Underrättelsen ska ske innan ändringen genomförs.

Enligt paragrafens *andra stycke* ska ett betalningsinstitut som avser att förändra verksamhet i ett annat land, som Finansinspektionen tidigare har underrättats om, meddela myndigheten i förhand om de planerade ändringarna. Finansinspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten i värdlandet om ändringen. Det uppställs ingen särskild tidsfrist för när Finansinspektionen på detta sätt ska vidarebefordra informationen om de planerade ändringarna till värdlandets behöriga myndighet. Utgångspunkten bör dock vara att underrättelse till värdlandsmyndigheten bör ske utan onödigt dröjsmål för att denna ska kunna få kännedom om ändringarna utan onödig tidsutdräkt.

25 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.4.

Av paragrafens *första stycke* framgår att ett utländskt företag från ett EES-land, som i sitt hemland har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster, inte behöver tillstånd enligt denna lag för att tillhandahålla betaltjänster i Sverige. Ett sådant företag behöver alltså inte ansöka om tillstånd som betalningsinstitut, utan kan genom s.k. ”passporting” tillhandahålla betaltjänster med stöd av tillståndet i sitt hemland. Principen att ett tillstånd i hemmedlemsstaten möjliggör verksamhet i övriga medlemsstater motsvarar vad som gemenskapsrättsligt redan gäller avseende många andra finansiella tjänster

Av *andra stycket* framgår dock att ett sådant utländskt företag får tillhandahålla betaltjänster genom ombud eller filial i Sverige först efter det att Finansinspektionen har tagit emot en underrättelse från den behöriga myndigheten i företagets hemland. Underrättelsen ska innehålla information om den verksamhet som avses bedrivas via ombudet eller filialen och uppgifter om filialens adress och ansvariga ledning.

Liknande bestämmelser avseende andra finansiella företag finns i bl.a. 4 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 4 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

26 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.4.

Av paragrafen framgår att ett utländskt företag från ett annat EES-land som i sitt hemland har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster och avser att tillhandahålla betaltjänster i Sverige från sitt hemland, dvs. utan ombud eller filial här, får göra detta. En förutsättning för detta är att Finansinspektionen först har mottagit en underrättelse från den behöriga myndigheten i företagets hemland. Av underrättelsen ska det framgå vilka betaltjänster som företaget avser att tillhandahålla i Sverige. En motsvarande bestämmelse avseende utländska kreditinstitut finns i 4 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

27 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.5.

Anmälningssplikten enligt *första stycket* avser det uppdragsavtal som institutet eller leverantören slutit med uppdragstagaren.

Av *andra stycket* framgår att sådana funktioner som är av väsentlig betydelse för betaltjänstverksamheten enbart får utföras av en uppdragstagare om uppdragsverksamheten uppfyller vissa krav. I denna del motsvarar bestämmelsen 8 kap. 14 § första stycket lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Enligt 29 § 5 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vad betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska iakttä och vilka krav de ska uppfylla i samband med uppdragsavtal.

28 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.6.

Av bestämmelsen framgår att ett betalningsinstitut som bedriver betaltjänstverksamhet genom filial ska säkerställa att filialen informerar betaltjänst-användarna om detta. Detta motsvarar vad som gäller för ombud enligt 17 § andra stycket.

29 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.5.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i olika frågor som behandlas i 3 kap.

4 kap. Informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster

1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.2.2.

Av *första stycket* framgår att betaltjänstleverantörer inte får ta ut några avgifter av betaltjänstanvändare som är konsumenter för att tillhandahålla information i enlighet med reglerna i 4 kap.

Andra stycket ger möjlighet för betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren att avtala om avgifter för viss information eller för information som lämnas på annat sätt än det som anges i ramavtalet mellan dem.

Enligt *tredje stycket* ska de avgifter som tas ut i enlighet med andra stycket vara skäligen och stå i proportion till betaltjänstleverantörens faktiska kostnader. Avgifterna ska i samtliga fall vara skäligen. Avgifter som inte motiveras av faktiska kostnader för informationsgivningen är inte tillåtna. Otillåtna avgifter kan vara sådana som syftar till att hindra betaltjänstanvändare från att tillgodogöra sig ytterligare information, eller avgifter som endast syftar till att öka betaltjänstleverantörens intäkter. Det avgörande vid bedömningen av en avgifts skälighet är dess storlek i förhållande till betaltjänstleverantörens kostnader. En avgift som överstiger de skäligen kostnader som betaltjänstleverantören har för att tillhandahålla information är, oavsett syftet med att införa avgiften, inte tillåten.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.3.2.

I paragrafens *första stycke* behandlas situationen då en betalningsmottagare – exempelvis en handlare – erbjuder nedsättning av en kostnad när ett visst betalningsinstrument, t.ex. ett visst kontokort, används av betalaren. I dessa fall ska betalningsmottagaren informera betalaren i förväg, innan betalningstransaktionen initieras, om vilka nedsättningar som gäller. Syftet är att betalaren ska känna till de kostnader som är förenade med olika alternativa betalningssätt när han eller hon initierar betalningstransaktionen.

Av *andra stycket* framgår att en betaltjänstleverantör som tar ut en avgift vid användning av ett visst betalningsinstrument på motsvarande sätt ska informera om detta i förväg.

Upplysningar om avgifter och nedsättningar bör i samtliga de fall som omfattas av bestämmelsen tydligt framgå av information som lämnas till betaltjänstanvändaren innan transaktionen initieras. Av informationen bör det framgå vilket eller vilka betalningsinstrument som ger upphov till extra avgifter respektive nedsättning, och vilka avgifts- respektive nedsättningsbelopp det rör sig om. Om avgiften eller nedsättningen inte anges till ett exakt belopp, ska den i stället anges på ett sådant sätt att den berörde betaltjänstanvändaren utan svårighet kan fastställa hur stort beloppet är för den specifika betalningstransaktionen (t.ex. genom att avgiften eller nedsättningen anges som en fast andel i procent av det totala transaktionsbeloppet).

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.4.2.

Av *första stycket* framgår att information om växelkursen och om alla avgifter ska ges i de fall då en tjänst som gör det möjligt att växla erbjuds före det att betalningstransaktionen initieras. De valutaväxlingstjänster som här avses är sådana där betalaren (kunden) i samband med köpet ges möjlighet att välja vilken valuta som ska användas i transaktionen, och där betalningsmottagaren tillhandahåller information i förhand om den valutakurs som tillämpas och vilket belopp som betalaren ska erlägga i den valuta som väljs. Sådana växlingstjänster kan tillhandahållas av betalningsmottagaren på försäljningsstället, t.ex. i ett fall då en butik erbjuder valutaväxling vid försäljning av varor, eller av betalningsmottagaren vid försäljning av varor över Internet.

En central komponent i de valutaväxlingstjänster som det här är fråga om är att betalaren (kunden) redan vid köptillfället väljer valuta och får information om vilken valutakurs som tillämpas för transaktionen. Bestämmelsen är därmed inte tillämplig på betalningstransaktioner där valutaväxling sker men den faktiska valutakursen fastställs först i efterhand, t.ex. när ett framtida datum då betalning ska ske anges av betalaren och den faktiska kursen redovisas först vid detta senare datum. En betalningstransaktion ska göras i den valuta som betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören har kommit överens om.

Av *andra stycket* framgår att betalaren (kunden) måste godkänna valutaväxlingstjänsten innan betalningstransaktionen genomförs. En förutsättning för att betalaren ska kunna fatta ett välgrundat beslut om att utnyttja eller avstå från att utnyttja valutaväxlingstjänsten är att den som tillhandahåller tjänsten också lämnar information till betalaren om alla avgifter samt den växelkurs som kommer att användas vid transaktionen. Denna information ska lämnas innan dess att betalaren väljer att utnyttja valutaväxlingstjänsten. Det bör dock inte uppställas några särskilda krav på att information ska lämnas viss tid i förväg. Många av de transaktioner som omfattas av denna bestämmelse sker då konto- eller kreditkort utnyttjas för köp av varor i butik. Det bör då vara tillräckligt att information om avgifter och växelkurs tydligt framgår, t.ex. på kortterminalens skärm vid användning av kortterminal, före det att betalaren godkänner köpet med utnyttjande av valutaväxlingstjänsten. Vid köp med konto- eller kreditkort över Internet bör motsvarande information tydligt framgå och vara väl synlig som en del av den information som betalaren får se innan denne godkänner transaktionen med utnyttjande av valutaväxlingstjänsten.

4 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.6.2.

I paragrafens *första stycke* anges vilken information som betaltjänstleverantören ska ge till betaltjänstanvändaren innan ett avtal om en enstaka betalningstransaktion ingås. Det rör sig dels om information om vilka uppgifter som en betaltjänstanvändare ska uppge för att en betalningsorder ska kunna utföras, t.ex. unika identifikationskoder som IBAN-nummer eller BIC-kod. Dessutom ska betaltjänstleverantören kunna uppge den maximala genomförandetiden för betalningstransaktionen. Detta innebär att betaltjänstleverantören ska lämna eller tillgängliggöra information om hur lång tid det maximalt får ta från det att betalarens betaltjänstleverantör mottar medel från betalaren till dess att medlen nått betalningsmottagarens betaltjänstleverantör och kan disponeras av betalningsmottagaren. Betaltjänstleverantören ska också kunna uppge samtliga de avgifter som ska betalas.

Informationsskyldigheten kan bl.a. uppfyllas genom tillhandahållande av ett utkast till avtal om enstaka betaltjänst, eller utkast till betalningsorder, om utkastet i fråga innehåller samma information och villkor. Den information som omfattas av bestämmelsen ska lämnas eller hållas tillgänglig utan att betaltjänstanvändaren behöver betala någon avgift för informationsgivningen.

Enligt *andra stycket* ska betaltjänstleverantören ge betaltjänstanvändaren detaljerad information om avgifter när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat. samt ge betaltjänstanvändaren tillgång till villkor och annan information som är relevant för betalningstransaktionen.

Om betalningstransaktionen innebär växling mellan valutor ska betaltjänstleverantören enligt *tredje stycket* också lämna eller tillgängliggöra information om den faktiska växelkurs som ska användas för transaktionen, alternativt en referensväxelkurs. En betaltjänstleverantör som uppger en viss växelkurs måste använda denna kurs vid genomförandet av betalningstransaktionen, och en betaltjänstleverantör som avser att tillämpa en referensväxelkurs måste ange hur denna fastställs, t.ex. genom hänvisning till en kurs som tillhandahålls av någon leverantör av finansiell information eller annan källa. Eventuella avgifter som påverkar den faktiska växelkursen måste anges. När en referensväxelkurs används ska information om samtliga avgifter som tas ut i samband med växlingen lämnas eller göras tillgänglig för betaltjänstanvändaren i förhand.

Enligt *fjärde stycket* ska leverantören även hålla information enligt 10 § tillgänglig. Det följer dock av 9 § att leverantören inte är skyldig att hålla sådan information tillgänglig, om sådan information redan ges eller kommer att ges till betaltjänstanvändaren på grundval av ett ramavtal mellan användaren och en annan betaltjänstleverantör.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 3 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

5 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.6.2.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.6.2.

Paragrafen behandlar de fall då betaltjänstanvändaren tar initiativ till att ingå ett avtal på distans om en enstaka betalningstransaktion och betaltjänst-

leverantören därför inte har möjlighet att uppfylla kraven på att lämna eller tillgängliggöra information. I dessa fall ska betaltjänstleverantören i stället uppfylla informationskraven omedelbart efter det att betaltjänsten har genomförts.

Denna bestämmelse är tillämplig i samtliga fall då avtal om en enstaka betalningstransaktion ingås på betaltjänstanvändarens initiativ utan att betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren befinner sig på samma plats. Exempel på betaltjänster som typiskt sett ingås på distans är betalningstransaktioner som initieras av betaltjänstanvändaren över telefon eller Internet. Det avgörande för bedömningen av huruvida betaltjänstleverantören får lämna information eller hålla den tillgänglig först efter det att betalningstransaktionen har genomförts är sålunda huruvida avtalet om en enstaka betalningstransaktion sluts utan att de båda är fysiskt närvarande på samma plats. Detta innebär också att i de möjligen ovanliga fall då en betaltjänstanvändare tar initiativ till en enstaka betalningstransaktion i en form som typiskt sett används vid distanskommunikation (t.ex. via Internet), men betaltjänstleverantören eller en representant för denne är fysiskt närvarande på samma plats som betaltjänstanvändaren, är betaltjänstleverantören skyldig att lämna information eller göra den tillgänglig före det att avtal ingås. Denna situation kan uppstå t.ex. då betaltjänstanvändaren avser att initiera en enstaka betalningstransaktion genom att använda en dator i betaltjänstleverantörens lokaler.

Kravet på att informationen ska lämnas eller hållas tillgänglig omedelbart efter det att betaltjänsten har genomförts kan uppfyllas t.ex. genom att betaltjänstanvändaren efter att ha initierat en betalningsorder får information om var informationen finns tillgänglig. För betaltjänster som tillhandahålls via Internet kan detta ske genom att denne får möjlighet att klicka på en webblänk till en sida där information finns samlad. När betaltjänster tillhandahålls per telefon kan betaltjänstleverantören uppfylla informationskravet genom att omedelbart skicka informationen till betaltjänstanvändaren per post eller – om betaltjänstanvändaren använder en mobiltelefon för att genomföra betaltjänsten – genom ett textmeddelande.

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.6.2.

I paragrafens *första stycke* anges vilken information som betaltjänstleverantören ska tillhandahålla – dvs. lämna till eller göra tillgänglig för – betalaren så snart som möjligt efter det att en betalningsorder har tagits emot från denne.

Samma formkrav gäller för denna information som för förhandsinformationen, dvs. att den ska finnas i en handling eller i annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för betalaren utan att denne behöver använda t.ex. någon särskild teknisk utrustning. Dessutom ska informationen och villkoren vara skrivna på ett klart och lättförståeligt sätt och på svenska, utom om betaltjänstleverantören och betalaren har kommit överens om att ett annat språk ska användas i stället. Om betalaren begär det ska betaltjänstleverantören dessutom tillhandahålla informationen och villkoren på papper eller något annat varaktigt medium. Den specifika information som ska lämnas till eller hållas tillgänglig för betalaren efter mottagandet av betalningsordern avser uppgifter om betalningstransaktionens belopp, den dag då betalningsordern togs emot samt storleken på eventuella avgifter som ska betalas av betalaren och i tillämpliga fall en specifikation av beloppen för dessa avgifter. Dessutom ska

information lämnas eller tillgängliggörs som gör det möjligt att identifiera betalningstransaktionen och, i tillämpliga fall, uppgifter om betalningsmottagaren. Om genomförandet av betalningstransaktionen innebär växling mellan valutor ska betalningstransaktionens belopp anges i den valuta som används i betalningsordern. Om den växelkurs som användes vid betalningstransaktionen inte var densamma som angetts i förhandsinformationen ska informationsgivaren (betalarens betaltjänstleverantör) ange eller hänvisa till den växelkurs som denne använde vid betalningstransaktionen, samt även betalningstransaktionens belopp efter valutaväxlingen.

I bestämmelsen anges att information ska tillhandahållas så snart som möjligt efter det att betalningsordern mottagits. Den närmare tidsramen för informationsgivning i de fall som omfattas av den nu aktuella bestämmelsen skiljer sig dessutom åt beroende på omständigheterna i samband med avtalslutandet. I vissa fall då en betalningsorder mottagits på elektronisk väg kan betaltjänstleverantören lämna informationen inom någon minut efter mottagandet, t.ex. i ett e-postmeddelande. Att inte tillgängliggöra eller lämna information inom denna tid skulle strida mot direktivets krav på omedelbar informationsgivning. I andra fall när betalaren inte fysiskt överlämnar betalningsordern till betaltjänstleverantören kan det dock, beroende på vilka rutiner som tillämpas av betaltjänstleverantören, vara ogörligt att lämna eller tillgängliggöra informationen direkt i anslutning till mottagandet. I dessa fall innebär kravet på snabbhet i informationsgivningen att betaltjänstleverantören ska lämna, tillgängliggöra eller sända informationen till betalaren samma dag som betalningsordern mottagits. Beroende på faktorer som t.ex. postgång kan detta få till följd att betalaren i praktiken får tillgång till informationen först en eller flera dagar senare. Betaltjänstleverantören fullgör dock sin informationsgivningsskyldighet i detta sammanhang genom att vidta de åtgärder som krävs för att informationen ska lämnas, tillgängliggöras eller sändas till betalaren samma dag som betalningsorder mottagits. I dessa fall, då betaltjänstleverantören inte har möjlighet att lämna eller tillgängliggöra information genom t.ex. elektronisk kommunikation, gäller motsvarande krav på snabbhet i informationsgivningen som enligt 3 kap. 3 och 4 §§ distans- och hemförsäljningslagen (2005:59). Skillnaden i förhållande till distans- och hemförsäljningslagen består i att betaltjänstleverantören enligt paragrafen är skyldig att lämna eller tillgängliggöra informationen snabbare om detta är tekniskt möjligt.

I *andra stycket* anges att betaltjänstleverantören ska ge betalaren detaljerad information om avgiftsbeloppet enligt första stycket 3 när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

Av *tredje stycket* följer att leverantören ska ge betalaren information om den faktiska växelkurs eller referensväxelkurs som gäller för betalningstransaktionen om transaktionen innebär växling mellan valutor. Betaltjänstleverantören ska då, i likhet med vad som krävs enligt 4 §, lämna eller tillgängliggöra information om den faktiska växelkurs som ska användas för transaktionen, alternativt en referensväxelkurs. En betaltjänstleverantör som uppger en viss växelkurs måste använda denna kurs vid genomförandet av betalningstransaktionen, och en betaltjänstleverantör som avser att tillämpa en referensväxelkurs måste ange hur denna fastställs, t.ex. genom hänvisning till en kurs som tillhandahålls av någon leverantör av finansiell information eller annan källa. Eventuella avgifter som påverkar den faktiska växelkursen måste anges. När en referensväxelkurs

används ska information om samtliga avgifter som tas ut i samband med växlingen lämnas eller göras tillgänglig för betaltjänstanvändaren i förhand.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 3 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.6.2.

I paragrafens *första stycke* uppställs regler om vilken information som betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska tillhandahålla till denne så snart som möjligt efter det att betalningstransaktionen har genomförts.

Liksom för betalaren gäller i fråga om den information som betalningsmottagaren ska få eller kunna tillgodogöra sig genom sin betaltjänstleverantör att den ska lämnas eller göras tillgänglig så snart som möjligt efter det att betalningstransaktionen har genomförts. Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har möjlighet att göra detta genom t.ex. genom att skicka ett e-postmeddelande eller tillhandahålla informationen på något annat sätt i direkt anslutning till transaktionens genomförande, ska betaltjänstleverantören vara skyldig att ombesörja informationsgivningen på detta sätt. När betalningsmottagarens betaltjänstleverantör inte har någon praktisk möjlighet att lämna eller tillgängliggöra information till betalningsmottagaren direkt i anslutning till att betalningstransaktionen genomförs, ska betaltjänstleverantören i stället tillse att informationen tillgängliggörs för, lämnas eller sänds till betalningsmottagaren samma dag som betalningstransaktionen har genomförts.

I *andra stycket* anges, på motsvarande sätt som i 7 § andra stycket, att betaltjänstleverantören i tillämpliga fall ska ge betalningsmottagaren en specifikation av avgifterna.

I *tredje stycket* anges, på motsvarande sätt som i 7 § tredje stycket, att information om den faktiska växelkurs som tillämpats vid betalningstransaktionen ska ges om en transaktion innebär valutaväxling. Enligt den förevarande bestämmelsen ska betaltjänstleverantören dessutom ge information till betalningsmottagaren om betalningstransaktionens belopp före växlingen.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 4 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

9 §

Enligt paragrafen omfattas betaltjänstleverantören, under vissa förutsättningar, inte av kravet på informationsgivning enligt 4–8 §§. Betaltjänstleverantören behöver inte lämna eller tillgängliggöra sådan information som i och för sig ska ges enligt dessa bestämmelser men som redan ges eller kommer att ges till betaltjänstanvändaren på grundval av dennes ramavtal med en annan betaltjänstleverantör. För att betaltjänstleverantören ska kunna underlåta att lämna eller tillgängliggöra information krävs det att denne har skäl att anta att betaltjänstanvändaren kommer att få tillgång till motsvarande information i enlighet med ett ramavtal. Om betaltjänstanvändaren själv uppger att han har en ramavtalsrelation med en annan betaltjänstleverantör, exempelvis på fråga från betaltjänstleverantören, bör detta vara tillräckligt. Det bör dessutom vara tillräckligt om det på annat sätt framgår att betaltjänstanvändaren har ett ramavtal med en annan betaltjänstleverantör. Om betaltjänstanvändaren

exempelvis uppger ett betalkontonummer som kan härledas till en annan betaltjänstleverantör, bör detta vara tillräckligt för att betaltjänstleverantören ska kunna anta att betaltjänstanvändaren har slutit ett ramavtal med den andre betaltjänstleverantören.

10 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.2.

I paragrafen räknas upp ett stort antal olika områden inom vilka betaltjänstleverantören ska ge betaltjänstanvändaren information i rimlig tid innan ett ramavtal ingås. Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 3 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

11 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.2.

Av paragrafen framgår de formkrav som gäller vid tillhandahållande av information före det att ett ramavtal sluts. Betaltjänstleverantören ska lämna informationen till betaltjänstleverantören på papper eller via något annat varaktigt medium. Detta skiljer sig från motsvarande bestämmelse i fråga om enstaka betalningstransaktioner i 5 § där det anges att betaltjänstanvändaren ska ges tillgång till informationen och att informationen på begäran från betaltjänstanvändaren ska tillhandahållas på papper eller via något annat varaktigt medium. Lämnande av information innebär att informationen aktivt lämnas av betaltjänstleverantören vid lämplig tidpunkt utan att betaltjänstanvändaren begär det. Kraven på tydlighet, lättförståelighet och det språk som ska användas är dock desamma för enstaka betalningstransaktioner och ramavtal.

12 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.2.

Enligt paragrafen ska en betaltjänstleverantör som inte kan uppfylla informationskraven i 10 och 11 §§, därför att ett ramavtal ingås på distans på betaltjänstanvändarens begäran, lämna informationen omedelbart efter det att betaltjänsten genomförts. När det gäller bedömningen av huruvida ett avtal ingåtts på distans och hur snabbt betaltjänstleverantören ska lämna informationen till betaltjänstanvändaren hänvisas till det som anförts i författningskommentaren till 6 §.

13 §

Enligt paragrafen har betaltjänstanvändaren under avtalstiden alltid rätt att få avtalsvillkoren samt övrig information som följer av 10 § i en handling eller annan varaktig och läsbar form. I detta sammanhang bör noteras att det i skäl 24 till betaltjänstdirektivet räknas upp ett antal exempel på vad som, utöver papper, utgör ett varaktigt medium vid informationsgivning i samband med ramavtal. Ett varaktigt medium kan vara en kontoutdragsskrivare (eng. *account printer*), en diskett, en cd-romskiva, en dvd-skiva eller en hårddisk i en persondator på vilken e-post kan lagras. Dessutom anges i samma skäl till direktivet att en webbplats utgör ett varaktigt medium, om den är tillgänglig för användning i framtiden under en tid som är lämplig för informationens syfte och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen. Vid tillämpningen av denna bestämmelse bör de former för lagring av information som anges i direktivets skäl 24 anses utgöra varaktiga media.

14 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.3.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid ändring av villkor i ramavtal.

Av *första stycket* framgår att parterna får komma överens om att en betaltjänstanvändare ska vara bunden av en villkorsändring som betaltjänstleverantören föreslår om inte användaren meddelar leverantören att villkorsändringen inte accepteras före den dag då det föreslås träda i kraft. Vidare framgår att leverantören ska föreslå ändringar i ramavtalet minst två månader innan de ska börja tillämpas. En annan tidsfrist får dock överenskommas mellan leverantörer och användare som inte är konsument.

I paragrafens *andra stycke* anges att ändringar av räntesatser eller växelkurser får tillämpas omedelbart, om detta överenskommit i ramavtalet och ändringarna grundar sig på en förändring i en underliggande referensräntesats eller referensväxelkurs.

Av *tredje stycket* framgår att betaltjänstanvändaren har rätt att omedelbart och avgiftsfritt säga upp avtalet före den dag då ändringen föreslås bli tillämplig. Leverantören ska informera användaren om rätten att omedelbart och avgiftsfritt säga upp avtalet när ändringen föreslås. En leverantör och en användare som inte är konsument får komma överens om att andra villkor ska gälla för uppsägningen.

15 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.4.

Av *första stycket* framgår att en betaltjänstleverantör enbart får göra gällande en uppsägningstid om parterna kommit överens om det. I de fall då betaltjänstanvändaren är en konsument får uppsägningstiden inte vara längre än en månad.

I *andra stycket* regleras leverantörens möjligheter att säga upp ett ramavtal om tillhandahållande av betaltjänster som ingåtts på obestämd tid. Om användaren inte är konsument kan parterna komma överens om en kortare uppsägningstid än den för konsumenter gällande två månader.

Av *tredje stycket* framgår att det ska vara avgiftsfritt för en betaltjänst-användare att säga upp ett ramavtal efter tolv månader, om avtalet ingåtts på obestämd tid eller för en bestämd tid av mer än tolv månader. I övriga fall får en avgift tas ut som står i proportion till leverantörens kostnader till följd av uppsägningen. Av sista meningen framgår att parterna kan komma överens om att leverantören i de fall användaren inte är konsument får ta ut en avgift efter tolv månader även då avtalet har ingåtts på obestämd tid eller en bestämd tid av mer än tolv månader. I tredje stycket anges även att periodiska avgifter för betaltjänster, t.ex. månatligt erlagda avgifter, endast ska betalas proportionerligt för tiden fram till det att avtalet sägs upp. I förväg betalade avgifter som avser tid efter det att avtalet sades upp ska återbetalas till betaltjänstanvändaren. Beräkningen av hur stor del av avgiften som ska återbetalas ska utgå från den tidpunkt när avtalet mellan parterna upphörde att gälla. I fråga om sådana avtal där ingen uppsägningstid för betaltjänstanvändaren har avtalats, och denne alltså kan säga upp avtalet med omedelbar verkan, är betaltjänstleverantören återbetalningsskyldig för de inbetalda avgifter som avser tiden efter den tidpunkt då avtalet enligt allmänna avtalsrättsliga regler inte längre binder parterna. I fråga om sådana avtal där en uppsägningstid har överenskommit omfattar

betaltjänstleverantörens återbetalningsskyldighet sådana inbetalda avgifter som avser tiden efter uppsägningstidens utgång.

16 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.6.

I paragrafen regleras vilken information som betaltjänstleverantören på begäran av betaltjänstanvändaren ska ge till denne före det att en enskild betalningstransaktion genomförs i enlighet med ett gällande ramavtal mellan parterna. Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 3 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

17 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.6.

I paragrafen regleras vilken information som betaltjänstleverantören ska ge till betalaren efter det att en enskild betalningstransaktion har genomförts i enlighet med ett gällande ramavtal mellan parterna.

Av *första stycket* framgår vilken information som alltid ska ges. Det framgår också att informationen ska ges utan onödigt dröjsmål. Detta innebär att information kan lämnas i återkommande tidsintervall och så sällan som en gång i månaden. Längre tid än en månad bör dock inte förflyta mellan det att betalningstransaktionen genomförs enligt ramavtalet och lämnandet av information till betaltjänstanvändaren.

Av *andra stycket* framgår att betaltjänstleverantören också ska ge en specifikation av de olika avgifter som tas ut i samband med betalningstransaktionen när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat. I fall då en betaltjänstleverantör erbjuder ett antal olika tjänster, och tar ut fastställda avgifter för dessa, ska varje sådan avgift som ingår som en del av den totala avgiften för en viss betaltjänst som omfattas av ramavtalet redovisas särskilt för betaltjänstanvändaren.

I *tredje stycket* anges, på motsvarande sätt som i 7 § tredje stycket, att information om den faktiska växelkurs eller referensväxelkurs som tillämpas vid betalningstransaktionen ska ges om en transaktion innebär valutaväxling.

Av *fjärde stycket* framgår att ramavtal som sluts mellan parterna får innehålla villkor att den information som avses i första stycket regelbundet ska lämnas eller göras tillgänglig minst en gång i månaden och på ett överenskommet sätt så att betalaren kan lagra och återskapa informationen oförändrad.

I *femte stycket* anges att betaltjänstleverantören ska tillhandahålla informationen enligt första och andra styckena till betalaren avgiftsfritt, i pappersform, minst en gång i månaden om denne begär det. Rätten att avgiftsfritt få information i pappersform en gång i månaden inträder först efter det att betaltjänstanvändaren begärt det. Betaltjänstleverantörens skyldighet att avgiftsfritt tillhandahålla informationen i pappersform gäller sålunda från den tidpunkt då begäran görs. I praktiken bör detta innebära att det första pappersutskicket till den berörde betaltjänstanvändaren (kunden) ska göras vid den närmast därpå följande tidpunkt då betaltjänstleverantören lämnar information till de kunder som har begärt att få information i pappersform. Om begäran kommer betaltjänstleverantören tillhanda så kort tid före denna tidpunkt att det inte är praktiskt möjligt att då tillhandahålla informationen i pappersform, t.ex. om kundens begäran kommer betaltjänstleverantören tillhanda samma dag som

pappersutskick till berörda kunder görs, får information i pappersform lämnas till kunden med början vid nästa tidpunkt då pappersutskick görs.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 4 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

18 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.7.7.

I paragrafen regleras vilken information som betaltjänstleverantören ska ge till betalningsmottagaren efter det att en enskild betalningstransaktion har genomförts i enlighet med ett gällande ramavtal mellan parterna.

Av *andra stycket* framgår att betaltjänstleverantören ska ge en specifikation av de olika avgifter som tas ut i samband med betalningstransaktionen när de olika avgifterna lätt kan särskiljas och redovisas separat.

I *tredje stycket* anges, på motsvarande sätt som i 8 § tredje stycket, att information om den faktiska växelkurs som tillämpats vid betalningstransaktionen ska ges om en transaktion innebär valutaväxling.

I *fjärde och femte styckena* anges, på motsvarande sätt som i 17 §, att parterna får komma överens i ramavtal om villkoren och formerna för informationsgivning respektive att information på betalningsmottagarens begäran ska tillhandahållas kostnadsfritt i pappersform minst en gång i månaden.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 3 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som innebär lindringar i informationskraven när betaltjänster genomförs med användning av elektroniska pengar eller betalningsinstrument som enligt ramavtalet bara avser mindre belopp.

I *första stycket* anges i vilka fall som betaltjänstleverantören inte behöver lämna information enligt 10 och 16 §§.

I *andra stycket* anges vilken information som ska ges till betalaren i de fall som avses i första stycket. Betaltjänstleverantören är dock inte förhindrad att tillhandahålla ytterligare information till betaltjänstanvändaren även i dessa fall.

Den information som ska lämnas till betaltjänstanvändaren enligt denna bestämmelse – väsentlig information om betaltjänstens viktigaste kännetecken – ska lämnas till betalaren innan ett avtal om tillhandahållande av betaltjänster ingås. Den förhandsinformation som kan anses väsentlig i dessa fall rör dels uppgifter om hur betalningsinstrumentet används, dels sådana uppgifter om villkoren för betaltjänsten som är av central betydelse för betalaren. När det gäller uppgifter om hur betalningsinstrumentet används ska information lämnas till betalaren om de beloppsgränser som gäller för instrumentet i fråga, om sådana identifikationskoder eller andra uppgifter som betalaren behöver ange för att kunna initiera en betalningstransaktion och hur betalaren ska godkänna en betalningstransaktion eller återkalla ett godkännande. I fråga om villkoren för betaltjänstjansen bör information om ansvar och om uttagna avgifter uttryckligen anges. När det gäller ansvar bör det framgå av informationen till betalaren vilka belopp som denne högst kan få stå för vid förluster på grund av obehöriga transaktioner med betalningsinstrumentet. Det bör också framgå under vilka förutsättningar betalaren får stå för förluster upp till dessa belopp. Information om avgifterna för tillhandahållandet av betaltjänster är av stor vikt

ur ett konsumentperspektiv eftersom tydlig information om olika avgifter gör det möjligt för konsumenten, eller som här betalaren, att jämföra olika leverantörers erbjudanden. Information om de avgifter som tas ut för tillhandahållandet av betaltjänster bör alltså lämnas till betalaren av betaltjänstleverantören. Eftersom ett syfte med den särskilda regleringen av betalningsinstrument som avser lägre belopp är att användningen av sådana instrument inte ska omges av ”överdrivna krav”, vilket framgår av direktivets skäl 30, bör det dock inte uppställas något krav på att betaltjänstleverantören ska tillhandahålla specificerad information om olika avgifter. Däremot är det av central betydelse att betalaren får tydlig information om det totala avgiftsuttaget i förväg. Om detta inte går att ange, exempelvis på grund av att avgifter tas ut vid användning av betalningsinstrumentet, ska information i stället ges om de totala fasta avgifterna samt om utformningen av de rörliga avgifter som utgår och dessas belopp.

Av *tredje stycket* framgår att betaltjänstleverantören inte behöver tillämpa de regler i direktivet som anger hur avtalsvillkor får ändras, och som bl.a. innebär att information om föreslagna ändringar bör ges minst två månader i förväg, om något annat förfarande för avtalsvillkorsändringar har överenskommit i ramavtalet med betaltjänstanvändaren.

I *fjärde stycket* anges att parterna (betaltjänstleverantören och betaltjänstanvändaren) också får komma överens i ramavtalet om att enbart begränsad information ska ges till betaltjänstanvändaren efter det att en betalningstransaktion genomförts. Betaltjänstanvändaren behöver i dessa fall efter det att en betalningstransaktion har genomförts enbart lämna eller tillgängliggöra mycket begränsad information som gör det möjligt för betaltjänstanvändaren att identifiera betalningstransaktionen, betalningstransaktionens belopp och avgifter.

Det framgår vidare att information eller en hänvisning inte behöver ges i vissa fall. Då behöver ingen information alls lämnas till eller göras tillgänglig för betalningsmottagaren, och i fråga om betalaren räcker det med att denne får möjlighet att kontrollera det belopp som lagrats på betalningsinstrumentet.

De mycket begränsade kraven på informationsgivning enligt fjärde stycket gäller enbart i de fall då betaltjänstleverantören av objektiva skäl inte har möjlighet att lämna eller tillgängliggöra information. Så är fallet i fråga om betalningsinstrument som används anonymt, där betaltjänstleverantören inte ens har sådan information om betaltjänstanvändaren som gör det möjligt att lämna eller tillgängliggöra information. Möjligheten att begränsa informationsgivningen för andra än anonyma betalningsinstrument, med åberopande av att betaltjänstleverantören inte har tekniska möjligheter att tillhandahålla informationen, bör dock tolkas restriktivt. Detta undantag bör endast kunna åberopas i de fall när det saknas tillgängliga tekniska lösningar som gör det möjligt för betaltjänstleverantören att lämna eller tillgängliggöra sådan information som gör det möjligt för betaltjänstanvändaren att identifiera betalningstransaktionen, betalningstransaktionens belopp och avgifter. En betaltjänstleverantör som har valt att inte använda sig av existerande tekniska lösningar, exempelvis på grund av att dessa anses kostsamma, kan alltså inte åberopa undantaget. I detta sammanhang bör det noteras att direktivets skäl 30 bl.a. anger att kraven på information avseende betalningsinstrument för låga belopp också bör ”beakta de tekniska möjligheter som på goda grunder kan förväntas av instrument som är avsedda för betalning av låga belopp”. I den mån den tekniska utvecklingen gör det möjligt för betaltjänstleverantörer att i högre utsträckning

tillhandahålla information avseende betalningsinstrument som avser låga belopp, minskar också deras möjligheter att åberopa undantaget i fjärde stycket.

5 kap. Genomförande av betaltjänster

1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.2.2.

Av *första stycket* i paragrafen framgår att en betaltjänstleverantör som huvudregel inte får ta ut någon avgift av betaltjänstanvändare som är konsumenter för fullgörandet av de åligganden som följer av bestämmelserna i lagens 5 kap. De undantag som finns avser vid underrättelse till betaltjänstanvändaren om vägrat utförande av en betalningsorder (11 §), återkallande av en betalningsorder i vissa fall (16 §) och vid försök att få tillbaka medel som felförts på grund av att betaltjänstanvändaren som lämnade betalningsordern uppgav en felaktig identifikationskod (24 §).

När avgifter får tas ut ska de vara skäliga och motsvara betaltjänstleverantörens faktiska kostnader. Detta innebär att avgifter som inte motiveras av faktiska kostnader för de vidtagna åtgärderna inte är tillåtna. Det avgörande vid bedömningen av en avgifts skälighet är dess storlek i förhållande till betaltjänstleverantörens kostnader. En avgift som överstiger de skäliga kostnader som betaltjänstleverantören har för att vidta en viss åtgärd är, oavsett syftet med att införa avgiften, inte tillåten.

Av *andra stycket* framgår att vid betalningstransaktioner som inte innebär valutaväxling så ska betalaren och betalningsmottagaren betala de avgifter som deras respektive betaltjänstleverantör tar ut. Motsatsvis innebär detta att huvudregeln i detta stycke om avgiftsfördelning inte gäller för betalningstransaktioner som medför valutaväxling. Vid sådana transaktioner kan parterna i stället avtala om avgiftsfördelningen sinsemellan.

I *tredje stycket* anges att betaltjänstleverantören inte får hindra betalningsmottagaren från att erbjuda betalaren en nedsättning vid användning av ett visst betalningsinstrument. Med nedsättning avses exempelvis en rabatt på det totala transaktionsbeloppet som betalningsmottagaren (säljaren) erbjuder när betalaren använder ett visst konto- eller kreditkort för att betala ett inköp, t.ex. vid köp av varor över Internet eller i butik. Betaltjänstleverantören – typiskt sett den bank eller det betalningsinstitut som utfärdat betalningsinstrumentet (kortet) – får enligt bestämmelsen alltså inte förbjuda en betalningsmottagare att erbjuda en sådan nedsättning.

Av *fjärde stycket* framgår att en betalningsmottagare inte får ta ut en avgift vid användning av ett visst betalningsinstrument. Bestämmelsen innebär ett förbud mot s.k. surcharging, där betalningsmottagaren begär en ytterligare avgift när betalaren betalar med ett visst betalningsinstrument, t.ex. ett kontokort. De avgifter som här avses är sådana som i samband med t.ex. köp av varor över Internet eller i butik erbjuds av betalningsmottagaren (säljaren) när betalaren använder ett visst konto- eller kreditkort för att betala inköpet. Med betalningsmottagare avses inte enbart handlarer i en korttransaktion utan även betalningsmottagare i övriga betaltjänster. Begreppet betalningsmottagare avses inte ha någon annan betydelse här än i övriga bestämmelser i lagen. Bestämmelsen är alltså tillämplig på alla som är betalningsmottagare i enlighet med definitionen i 1 kap. 4 § 7.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.3.2.

Av paragrafen framgår att betaltjänstleverantörer och betaltjänstanvändare i fråga om vissa betalningsinstrument får avtala om villkor som avviker från vissa av de bestämmelser som finns i 5 kap.

När det gäller möjligheterna till avsteg från lagens huvudregel att betaltjänstleverantören ska underrätta betaltjänstanvändaren om att en betalningsorder har avvisats, är förutsättningen för undantaget enligt *punkten 1* att det av sammanhanget klart framgår att betalningsordern inte har utförts. Denna förutsättning är uppfylld exempelvis när medel på ett förbetalt kort inte räcker till och betaltjänstanvändaren redan vid en tidigare betalningstransaktion har blivit varse detta..

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.4.2.

Av paragrafen framgår att en betalningstransaktion ska betraktas som godkänd om betalaren har lämnat sitt samtycke till genomförandet av transaktionen. Ett samtycke kan lämnas antingen före eller efter det att betalningstransaktionen genomförts. I de fall då även en person som inte är part i avtalet mellan betalaren och betaltjänstleverantören är behörig att genomföra betalningstransaktioner, t.ex. en person som också har ett betalningsinstrument (extrakort), ansvarar betalaren för den personens handlande som om betalaren själv hade handlat. En sådan person kan också ge samtycke till att genomföra en betalningstransaktion.

Beträffande autogiro gäller att en betalare som är konsument, oavsett vad som överenskommit i avtalet, har rätt att begära återbetalning av en godkänd betalningstransaktion inom åtta veckor om transaktionsbeloppet inte angavs vid samtycket och dessutom översteg vad betalaren rimligen kunde ha förväntat sig. I detta sammanhang bör framhållas att om parterna kommer överens om formkraven för ett godkännande i avtalet är detta i och för sig tillräckligt för att uppfylla kravet i denna bestämmelse på att formen för godkännande ska framgå av avtalet. Rätten till återbetalning framgår av andra tvingande bestämmelser i lag och inträder oberoende av vad som stadgats i ramavtalet. Om betalaren inte, med åberopande av att beloppet översteg vad han rimligen hade kunnat förvänta sig, begär återbetalning inom åtta veckor innebär detta att betalningsbeloppet inte längre kan återbetalas i enlighet med bestämmelserna i 6–8 §§. I praktiken innebär detta att det först vid denna tidpunkt står klart för betalarens betaltjänstleverantör att denne anser att beloppet inte överstiger vad han rimligen kunde ha förväntat sig. Godkännandet av den aktuella betalningstransaktionen har dock skett redan i förväg, genom att betalaren har gett sitt samtycke till överföring med autogiro i enlighet med villkoren i ramavtalet.

När betalaren inte är konsument kan parterna avtala bort bl.a. rätten att inom åtta veckor begära återbetalning av en godkänd betalningstransaktion. Även i dessa fall torde det av avtalet mellan betalaren och betaltjänstleverantören framgå hur betalaren godkänner en betalningstransaktion eller en serie transaktioner.

Betalaren får återta ett godkännande av en betalningstransaktion eller en serie betalningstransaktioner fram till den tidpunkt då en betalningsorder inte längre kan återkallas enligt 14–16 §§.

4 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.5.2.

I *första stycket* anges att betaltjänstleverantören, om det överenskommits i ramavtalet, får förbehålla sig rätten att spärra betalningsinstrumentet i vissa fall. Ett betalningsinstrument kan spärras på de tre olika grunder som redovisas i stycket.

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har efterfrågat ett klagörande av vad som avses med ett betalningsinstruments ”säkerhet”. För att det tydligare ska framgå av lagen vad som avses, anges i bestämmelsen att ett betalningsinstrument kan spärras om det på objektiva grunder finns en risk för att betalningsinstrumentet inte kan användas på ett säkert sätt i enlighet med vad som överenskommits mellan betalaren och dennes betaltjänstleverantör.

Som framgår av *andra stycket* ska betaltjänstleverantören informera betalaren om spärren och om skälen till att betalningsinstrumentet har spärrats. Detta bör enligt *tredje stycket* om möjligt ske innan betalningsinstrumentet spärras och senast direkt efter blockeringen. Betaltjänstleverantören ska dock inte informera betalaren om spärren i de fall då sådan information skulle äventyra säkerhetsskäl eller vara förbjuden enligt någon annan författning. Ett exempel på när lämnande av information inte ska ske är när betalaren misstänks ha använt betalningsinstrumentet för penningtvätt. Att i ett sådant fall ge information till betalaren om att betalningsinstrumentet har spärrats på grund av misstanke om penningtvätt skulle strida mot bestämmelsen om meddelandeförbud i 3 kap. 4 § första stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Sådana skäl föreligger exempelvis i fall när betalaren genom att få information om en spärr skulle kunna få tillgång till sådan information som ökar risken i ett betalningssystem om den utnyttjades för brottsliga syften. Bedömningen av om säkerhetsskäl föreligger bör utgå från risken att informationsgivningen skulle öka risken i betalningssystemet eller på något annat sätt påverka betalningssystemets stabilitet. Bedömningen av huruvida betaltjänstleverantören ska underlåta att informera betalaren om spärren ska göras i varje enskilt fall. Bedömningen av vad som utgör säkerhetsskäl bör göras restriktivt. Utgångspunkten bör vara att sådana skäl föreligger enbart i situationer när lämnande av information skulle öka risken i betalningssystemet eller påverka dess stabilitet negativt.

I *fjärde stycket* anges att betaltjänstleverantören ska häva spärren, eller ge betalaren ett ersättningsinstrument, så snart det inte längre finns några skäl att behålla spärren. Betaltjänstleverantören ska vidta de åtgärder som krävs för att antingen häva spärren eller skicka ett ersättningsinstrument till betalaren så snart denne fått vetskap om de omständigheter som gör att det inte längre är befogat att ha kvar spärren. Betaltjänstleverantören bör ha sådana rutiner att det administrativa förfarandet för att häva spärren eller skicka ett ersättningsinstrument kan hanteras utan onödig tidsutdräkt.

5 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.6.2.

I paragrafens *första stycket* behandlas betaltjänstleverantörens skyldigheter beträffande utfärdande av betalningsinstrument. De hänvisningar som görs i *punkterna 3 och 4* innebär att betaltjänstleverantören ska tillhandahålla möjlighet för betaltjänstanvändaren att anmäla att ett betalningsinstrument kommit bort eller obehörigen använts, och förhindra användning av betalningsinstrumentet när en sådan anmälan gjorts. Betaltjänstleverantören är

inte skyldig att tillhandahålla möjlighet för betaltjänstanvändaren att göra en sådan anmälan avseende elektroniska pengar eller de betalningsinstrument avseende låga belopp som behandlas i 2 §.

En betaltjänstanvändare som lämnat en underrättelse om exempelvis ett förlorat betalningsinstrument ska ges möjlighet att styrka att underrättelsen har lämnats under 18 månader efter det att den lämnades. För att detta ska kunna uppfyllas har det i *andra stycket* införts ett krav att betaltjänstanvändaren ska bevara underrättelser och spärranmälan från betaltjänstanvändaren (exempelvis inspelningar från telefonsamtal, e-post, brev eller anteckningar) i minst 18 månader.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.8.2.

I paragrafens *första stycke* anges under vilka förutsättningar en betalare har rätt till återbetalning av en redan godkänd och genomförd betalningstransaktion som initierats av eller via betalningsmottagaren. Typiskt sett innebär detta autogiro- respektive kontokortsbetalningar. Rätten till återbetalning är tvingande till förmån för konsumenter, men kan avtalas bort av betaltjänstanvändare som inte är konsumenter. När rätten är tillämplig gäller att flera förutsättningar måste vara uppfyllda för att betalaren ska ha rätt till återbetalning. En förutsättning är att transaktionens belopp inte angavs när betalaren godkände betalningstransaktionen. Dessutom måste transaktionsbeloppet överstiga det belopp som betalaren rimligen kunde förväntat sig med hänsyn till sitt tidigare utgiftsmönster, villkoren i ramavtalet och andra relevanta omständigheter.

Fastställandet av vad som utgör ett rimligt belopp får göras utifrån de konkreta omständigheter som är för handen i varje enskilt fall. Bedömningen av huruvida ett belopp är rimligt eller inte ska göras utifrån vad betalaren *rimligen* kunde ha förväntat sig, dvs. utifrån objektiva kriterier. En viktig aspekt att beakta vid denna bedömning är huruvida betalaren hade möjlighet att få tillgång till information om hur beloppen fastställs, även om uppgift om exakt belopp saknades när betalningstransaktionen godkändes.

I de vanligt förekommande fall då betalaren har lämnat ett medgivande till att betalningstransaktioner ska genomföras med autogiro, och det belopp som ska betalas inte är känt vid den tidpunkt då medgivandet lämnas, krävs också att beloppet överstiger vad betalaren rimligen kunde ha förväntat sig och att betalaren kan visa varför han inte borde ha förutsett det högre beloppet. Bedömningen av beloppets rimlighet ska göras på objektiva grunder. Om betalaren haft möjlighet att förutse den ungefärliga storleken på beloppet torde det i de allra flesta fall vara mycket svårt för betalaren att hävda att han inte rimligen kunde ha förväntat sig att betala det belopp som har debiterats i enlighet med dessa allmänt tillgängliga kriterier. I *andra stycket* anges att en betalare som vill få ett belopp återbetalat måste vara beredd att visa varför han inte rimligen kunde ha förväntat sig att behöva betala det debiterade beloppet. Betalaren måste således, om betaltjänstleverantören begär det, kunna visa på omständigheter i det enskilda fallet som medför att förutsättningarna för återbetalning är uppfyllda. Om så är fallet ska hela transaktionsbeloppet, inte bara den del som översteg vad betalaren rimligen kunde ha förväntat sig, återbetalas till betalaren.

Av *tredje stycket* framgår att betalaren inte får åberopa en ofördelaktig valutakurs som skäl för att betalningsbeloppet blev högre än vad han rimligen

kunde ha förväntat sig, när betaltjänstleverantören har tillämpat en redan överenskommen referensväxelkurs på betalningstransaktionen.

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.8.2.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.8.3.

I *fyärde stycket* anges att en betaltjänstleverantör och en betaltjänstanvändare som inte är konsument får komma överens om att användaren inte har rätt att begära återbetalning enligt bestämmelserna om detta i 5 kap..

9 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.2.

I *första stycket* anges att tidpunkten för mottagande av en betalningsorder är den tidpunkt då ordern tas emot av betalarens betaltjänstleverantör. Om tidpunkten när betalarens betaltjänstleverantör mottar betalningsordern inte är en bankdag för denne, ska ordern anses ha tagits emot under nästföljande bankdag. Tidpunkten för mottagande av en betalningsorder avser själva mottagandet av ordern, dvs. innan nödvändiga kontroller har genomförts hos betaltjänstleverantören.

Av *andra stycket* framgår att betaltjänstleverantören får fastställa en tidpunkt nära slutet på bankdagen, exempelvis någon timme före stängningsdags, då en betalningsorder senast tas emot. Betalningsordrar som tas emot därefter ska anses ha tagits emot under den närmast följande bankdagen i stället. Syftet med att ge betaltjänstleverantörerna denna möjlighet är att de ska ges tillräckligt med tid för att kontrollera exempelvis att medel finns tillgängliga på betaltjänstanvändarens konto när en betalningstransaktion godkänns av betaltjänstanvändaren strax före slutet av bankdagen.

Betaltjänstleverantörerna kan, om de så önskar, fastställa tidigare tidpunkter om betalningstransaktionen ska genomföras samma dag som betalningstransaktionen godkänns av betalaren. Betaltjänstleverantörerna bör anpassa sin verksamhet efter de bryttidpunkter som finns inom de olika betalningssystem som används.

10 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.2.

Paragrafen öppnar för att en betaltjänstanvändare som initierar en betalningsorder – en betalare eller en betalningsmottagaren – och en betaltjänstleverantör kommer överens om att tidpunkten för mottagandet av en betalningsorder ska vara en annan än den som anges i 9 § första stycket.

Bestämmelsen tar bl.a. sikte på de fall när en betalare godkänner betalningstransaktioner som ska ske i framtiden före den bankdag då transaktionen ska genomföras, s.k. bevakade betalningar.

11 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.2.

Av *första stycket* framgår att en betaltjänstleverantör som vägrar att utföra en betalningsorder ska underrätta betaltjänstanvändaren detta snarast möjligt, inom de tidsfrister som gäller för genomförande av betalningstransaktioner enligt 19-20 §§. I underrättelsen till betaltjänstanvändaren ska betaltjänstleverantören

uppges att han vägrat utföra betalningsordern och vilket förfarande som används för att rätta till fel som kan ha föranlett vägran. Som huvudregel ska betaltjänstleverantören också uppges skälen för att han vägrat utföra betalningsordern.

En underrättelse om vägran ska lämnas snarast möjligt och under alla förhållanden inom de tidsfrister som gäller för kreditering av betalningsmottagarens konto vid en betalningstransaktion. Den tidsfrist som gäller för detta – senast vid slutet av nästföljande bankdag efter mottagandet av betalningsordern – är alltså den bortre gränsen för när en underrättelse om vägran ska lämnas. Uttrycket snarast möjligt innebär i detta sammanhang att betaltjänstleverantören bör lämna underrättelsen tidigare än denna bortre gräns, så fort som detta låter sig göras. Detta innebär dock inte att betaltjänstleverantören är skyldig att lämna en underrättelse omedelbart efter det att betalningsordern mottagits. Det ligger i sakens natur att betaltjänstleverantören, för att kunna uppfylla sina förpliktelser enligt bestämmelsen, kommer att behöva viss tid för att konstatera att betalningsordern inte bör utföras och för att undersöka huruvida det finns rättsliga hinder mot att lämna en motiverad underrättelse om vägran till betaltjänstanvändaren. Det kan därför inte uteslutas att viss tid kommer att förflyta mellan mottagandet av en betalningsorder och underrättelsen till betaltjänstanvändaren om att den inte har utförts. Underrättelsen kan komma att lämnas till betaltjänstanvändaren sent samma dag då betalningsordern mottogs eller dagen därpå. Betaltjänstleverantörerna bör dock sträva efter att i möjligaste mån förkorta hanteringstiden.

Betaltjänstleverantören får dock inte uppges skälen för vägran i den mån det skulle strida mot bestämmelse i någon annan författning att lämna sådan information till betaltjänstanvändaren. När betaltjänstleverantören vägrat att utföra en betalningsorder på grund av exempelvis misstanke om penningtvätt, och lämnande av information till betaltjänstanvändaren skulle strida mot bestämmelsen om meddelandeförbud i 3 kap. 4 § första stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, får betaltjänstleverantören inte uppges skälen till vägran för betaltjänstanvändaren.

Det är enbart skälen för en vägran som inte får lämnas om detta skulle strida mot bestämmelser i annan lag. En underrättelse – antingen motiverad eller inte – måste alltid lämnas till betaltjänstanvändaren.

Av *andra stycket* framgår att avgifter för en underrättelse enligt första stycket får tas ut om det överenskommit i ramavtalet mellan betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören. En förutsättning är att det finns saklig grund för vägran att utföra betalningsordern. Betaltjänstleverantören bör kunna visa på något faktiskt förhållande som gör att betalningsordern inte kan utföras. Att en betalningsorder som mottagits från en betaltjänstanvändare exempelvis anses medföra en alltför stor kreditrisk kan vara en grund för vägran, om bedömningen av kreditrisken i det enskilda fallet har gjorts i enlighet med en fastställd policy hos betaltjänstleverantören för att bedöma sådana risker.

12 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.3.

Av *första stycket* framgår att betalarens betaltjänstleverantör inte får vägra att utföra en godkänd betalningsorder om alla villkor i ramavtalet dem emellan är uppfyllda. Detta gäller oavsett om betalningsordern initierats av betalaren eller betalningsmottagaren.

Betalarens betaltjänstleverantör är dock inte skyldig att utföra en betalningsorder om utförandet av betalningsordern skulle strida mot någon bestämmelse i annan lag. Lagstiftning som kan göra att en betalningsorder inte ska utföras trots att alla villkor i ramavtalet är uppfyllda kan vara t.ex. regler till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism.

13 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.3.

Av paragrafen framgår att en betalningsorder som betaltjänstleverantören har vägrat att utföra ska anses som att den inte blivit mottagen vid tillämpning av bestämmelserna om genomförandetider i 19 och 20 §§ och av bestämmelserna om betalningstransaktioner som inte genomförts eller genomförts bristfälligt i 26–31 §§. Detta innebär att de krav på genomförandetider som gäller enligt 19 och 20 §§ inte ska räknas från den tidpunkt då betaltjänstleverantören mottog en betalningsorder som denne därefter vägrade att utföra. Det innebär också att en sådan betalningsorder ska anses som icke mottagen vid tillämpningen av vissa bestämmelser om fördelning av ansvar mellan betaltjänstleverantörer i 26–30 §§ och att bestämmelserna om betalningsorderns oåterkallelighet i 14–16 §§ bör tillämpas vid varje nytt betalningsförsök.

14 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.4.

Av paragrafen framgår att betalaren inte får återkalla en betalningsorder efter den tidpunkt då den har tagits emot av betalarens betaltjänstleverantör, såvitt avser betalningstransaktioner som betalaren har initierat.

15 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.4.

Av *första stycket* framgår att betalaren inte får återkalla en betalningsorder som har initierats av eller via betalningsmottagaren – typiskt sett en autogiro- respektive kontokortsbetalning – efter den tidpunkt när betalaren själv har överfört betalningsordern eller gett sitt godkännande till att genomföra betalningstransaktionen till betalningsmottagaren.

Bestämmelsen innebär exempelvis, i fråga om kontokortsbetalningar i butik, att betalaren inte kan återkalla betalningsordern efter att ha godkänt den med sin PIN-kod.

Rätten till återbetalningar som grundar sig på villkor i exempelvis ramavtal (t.ex. s.k. ”charge-back”) påverkas inte av direktivbestämmelserna om betalningsorderns oåterkallelighet, såvitt avser fall där betalaren och betalningsmottagaren är i tvist. I den utsträckning som en avtalsgrundad rätt till återbetalning kan hänföras till en tvist mellan betalaren och betalningsmottagaren kan den alltså åberopas oberoende av bestämmelserna om betalningsorderns oåterkallelighet och innebär då att en ny betalningstransaktion initieras.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att betalaren, vid autogirotransaktioner, utan hinder av vad som anges i första stycket får återkalla betalningsordern senast i slutet av den bankdag som föregår den dag då debitering av hans konto ska ske enligt avtalet. Det avtal som här avses är avtalet mellan betalaren och betalningsmottagaren. En återkallelse av en betalningsorder avseende autogiro medför inte att autogiromedgivandet som sådant upphävs.

Det anges i *tredje stycket* att i de fall då en betaltjänstanvändare och en betaltjänstleverantör särskilt har avtalat enligt 10 § om den tidpunkt vid vilken en betalningsorder ska anses vara mottagen, får betaltjänstanvändaren återkalla en betalningsorder senast i slutet av den bankdag som föregår den avtalade dagen utan hinder av vad som anges i första stycket. Denna bestämmelse är tillämplig på situationer då parterna har avtalat om att betalningstransaktionen ska genomföras med början en viss dag, vid slutet av en viss period eller den dag då betaltjänstleverantören har ställt medel till sin betaltjänstleverantörs förfogande, så att betalningsordern anses mottagen denna dag. I dessa fall gäller att betaltjänstanvändaren får återkalla en betalningsorder senast i slutet av bankdagen före den avtalade dagen.

16 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.4.

Av *första stycket* framgår att betalningsordern, efter den tidpunkt då återkallelse senast får ske enligt 14 och 15 §§, får återkallas endast om detta har avtalats mellan betaltjänstanvändaren och dennes betaltjänstleverantör. För de betalningstransaktioner som avses i 15 § första eller andra stycket, avseende kontokorts- och autogirotransaktioner respektive autogiro, krävs också att betalningsmottagaren godkänner återkallelsen.

I *andra stycket* anges att betaltjänstleverantören får ta ut en avgift för återkallande enligt första stycket. En förutsättning är att möjligheten att ta ut sådan avgift framgår av ramavtalet med den betaltjänstanvändare som återkallat betalningsordern.

17 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.9.5.

Av *första stycket* framgår att betaltjänstleverantören får göra avdrag från det belopp som ska överföras endast under de förutsättningar som anges i andra och tredje stycket.

Av *andra stycket* framgår att betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör får avtala om att betaltjänstleverantören får dra av sina egna avgifter från det överförda beloppet innan det krediteras betalningsmottagaren. I så fall ska hela betalningstransaktionens belopp och avgifter redovisas separat i den information som lämnas till betalningsmottagaren. Bestämmelsen om att betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör kan komma överens om ett visst avgiftsuttag är tillämplig på alla typer av betalningstransaktioner som gireringar, autogiro och kortbetalningar.

Om andra avgifter än de som avses i andra stycket dras av från det överförda beloppet, ska, enligt *tredje stycket* betalarens betaltjänstleverantör se till att betalningsmottagaren erhåller hela det belopp som angavs i betalningsordern. Dessutom framgår av bestämmelsen att i de fall då betalningstransaktionen initieras av eller via betalningsmottagaren (typiskt sett vid kort- och autogirobetalningar) så är det betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som ansvarar för att denne mottar hela transaktionsbeloppet.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 11 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

18 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.10.2.

Av *första stycket* framgår att lagens bestämmelser om längsta genomförandetid för betalningstransaktioner och om valuteringsdag gäller för betalningstransaktioner i Sverige som genomförs i euro eller i svenska kronor.

I *andra stycket* anges att dessa bestämmelser också gäller för betalningstransaktioner som innebär en växling mellan euro och svenska kronor, förutsatt att växlingen sker i Sverige och, såvitt avser en betalningstransaktion till eller från ett annat land, den del av betalningstransaktionen som innebär överföring av medel till eller från det andra landet sker i euro. Om den betalningstransaktion som innebär växling är gränsöverskridande omfattas den alltså bara av reglerna om växlingen sker till euro i Sverige och betalningen görs till en betalningsmottagare utanför Sverige.

Enligt *tredje stycket* är bestämmelserna i 19, 20, 22 och 23 §§ även tillämpliga på andra betalningstransaktioner, om inte parterna sinsemellan kommer överens om andra villkor. Det innebär samtidigt att bestämmelserna om valuteringsdag och tillgängliggörande av betalningsbelopp i 21 § inte är dispositiva. Parterna heller inte får avtala om en längre tid för genomförande än fyra bankdagar om de kommer överens om en annan genomförandetid än den som anges i 19 §.

19 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.10.3.

I paragrafen finns bestämmelser om hur lång tid det får ta att genomföra en betalningstransaktion. När en betalningsorder har mottagits i enlighet med bestämmelserna i 9 eller 10 §§ ska betalarens betaltjänstleverantör, enligt *första stycket* se till att betalningstransaktionens belopp krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto senast vid slutet av nästföljande bankdag. Detta innebär att exempelvis en bank som mottar ett uppdrag från en av sina kunder att överföra en summa pengar till en annan persons konto i en annan bank ska se till att summan krediteras mottagarens banks konto senast dagen efter det att banken själv mottog betalningsuppdraget.

Det bör framhållas att betaltjänstleverantörer inte får ta ut en avgift eller förhöjd avgift med hänvisning till att man erbjuder en kortare genomförandetid än den som framgår av lagen. Samtidigt får betaltjänstleverantörer tillhandahålla tjänster – inbegripet betalningar – med expressservice och ta ut en avgift för detta om tillhandahållandet av sådan service innebär ytterligare kostnader för leverantörerna och information om tillkommande avgifter ges till betaltjänst-användaren i enlighet med tillämpliga bestämmelser i denna lag.

Den maximala genomförandetiden är tillämplig på betalningsöverföringar som innefattar en girering och alltså även på exempelvis penningöverföring eller betalningar via mobiltelefoner.

Av *andra stycket* framgår att tiden enligt första stycket får förlängas med en dag för betalningstransaktioner som initierats på papper. En sådan betalningstransaktion kan vara en betalningsöverföring som initieras genom att betalaren lämnar över en blankett direkt till betaltjänstleverantören eller, när denne har stängt, genom att lämna en blankett på en av betaltjänstleverantören angiven plats.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 7 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

20 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.10.3.

Av paragrafens *första stycke* framgår att en betalningsorder som har initierats av eller via en betalningsmottagare – typiskt sett en autogiro- eller kontokortsbetalning – ska genomföras inom de tidsfrister som har överenskommits mellan betalningsmottagaren (t.ex. en butiksinnehavare som accepterar kortbetalningar) och dennes betaltjänstleverantör.

Parterna har alltså i dessa fall möjlighet att avtala sinsemellan om när olika delar av betalningstransaktionen ska genomföras. Detta innebär bl.a. att valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens konto vid kortinlösen är senast den bankdag då utbetalning till sälj företaget sker i enlighet med avtalet mellan parterna.

I *andra stycket* anges att en betalningsorder avseende en betalningstransaktion via autogiro ska lämnas i sådan tid att betalningen kan avvecklas på den överenskomna förfalldagen.

21 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.10.4.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när valuterings ska ske och när ett betalningsbelopp ska göras tillgängligt på betalningsmottagarens betalkonto.

I *första stycket* anges att det är betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som ska valutera och göra beloppet tillgängligt på betalningsmottagarens betalkonto.

Av *andra stycket* framgår att valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens betalkonto ska vara senast den bankdag då betalningstransaktionens belopp krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto. Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör får alltså inte valutera vid en senare tidpunkt än den bankdag då kreditering av betalningsmottagarens betalkonto sker. Syftet är att hindra betaltjänstleverantörer från att fastställa valuteringsdatum på ett sådant sätt att betalarens betalkonto valuteras vid ett visst (tidigt) datum medan betalningsmottagarens betalkonto valuteras vid ett betydligt senare datum.

Det anges i *tredje stycket* att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska säkerställa att betalningstransaktionens belopp ställs till betalningsmottagarens förfogande så snart som möjligt efter det att beloppet krediteras betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto. Detta innebär att kreditering ska ske vid den tidpunkt då betaltjänstleverantören har all nödvändig information för att kunna kreditera kontot.

För att betaltjänstleverantören ska kunna säkerställa att all nödvändig information finns tillgänglig kan det krävas vissa kontroller av att så är fallet, som i sin tur kan kräva viss tidsåtgång hos betalningsmottagarens betaltjänstleverantör mellan det att betalningsbeloppet krediteras på hans konto och han i sin tur krediterar betalningsmottagarens konto. Att viss tid förflyter från det att beloppet har krediterats betalningsmottagarens banks konto till det att beloppet är tillgängligt för betalningsmottagaren, på grund av den interna hanteringen i banken, innebär inte att kravet på omedelbart tillgängliggörande träds för när. Detta kan i vissa fall innebära att kreditering av betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs konto sker dagen före den bankdag då beloppet görs tillgängligt för betalningsmottagaren.

Av *fjärde stycket* framgår att valuteringsdagen för debitering av betalarens betalkonto infaller tidigast när betalningstransaktionens belopp debiteras detta

betalkonto. Detta innebär bl.a. att valuteringsdag vid debitering av betalarens betalkonto vid kortbetalningar ska göras först när beloppet debiteras kontot. Detta kan innebära att debiteringen sker först några dagar efter det att betalaren godkände betalningstransaktionen och utförde det inköp som betalningen avser, om beloppet inte debiteras hans betalkonto förrän vid den senare tidpunkten. På samma sätt gäller att när en kortinnehavare gör ett uttag från en av bank B:s bankomater, och bank A ersätter bank B för uttaget först två dagar senare, valuteringsdagen för debitering av kortinnehavarens konto blir detta senare datum.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 9 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

22 §

I paragrafen anges vad som gäller i de fall då betalningsmottagaren inte har något betalkonto hos den betaltjänstleverantör som tar emot medlen. Detta kan förekomma exempelvis vid penningöverföring. Denne betaltjänstleverantör ska då göra medlen tillgängliga för betalningsmottagaren inom de tidsfrister som anges i 19 och 20 §§.

Det kan noteras att betaltjänstdirektivets skäl 6 anger att den rättsliga ram för betaltjänster som tillskapas genom direktivet inte bör vara tillämplig på exempelvis tjänster där överföringen av medel från betalaren till betalningsmottagaren är baserad på papperscheckar, pappersbaserade växlar, skuldebrev eller andra instrument. Utbetalningar av medel via pappersbaserade instrument som utbetalningsavier omfattas inte av denna lag, vilket framgår av bestämmelsen i 1 kap. 7 § 1. Bestämmelsen i den förevarande paragrafen är alltså inte tillämplig på transaktioner där överföringen av medel till betalningsmottagaren sker via en utbetalningsavi.

23 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.10.3.

Bestämmelsen i *första stycket* är inte tillämplig på insättningar i annan valuta än den som gäller för kontot. För sådana insättningar gäller de vanliga reglerna om att beloppet ska krediteras betalkontot senast nästföljande bankdag. Om däremot valutaväxling har skett på betalarens initiativ innan kontanterna sätts in på betalkontot, gäller den särskilda, kortare tidsgränsen i den nu aktuella bestämmelsen.

För att betaltjänstleverantörer ska kunna kontrollera och räkna upp större mängder kontanter innan kreditering av betalkontot sker bör de ha möjlighet att fastställa en brytpunkt efter vilken kontantinsättningar anses mottagna första nästföljande bankdag. Den betaltjänstleverantör som mottar kontanter för insättning på ett betalkonto kan fastställa en brytpunkt efter vilken kontantinsättningar ska anses ha mottagits nästföljande bankdag. Detta gör det möjligt för betaltjänstleverantören som mottar kontanterna att göra nödvändiga kontroller i de fall då en kontantinsättning görs strax innan bankdagens slut. Förutsättningen är dock att betaltjänstleverantören inte har möjlighet att på dagen genomföra de nödvändiga kontrollerna avseende kontantinsättningar som görs efter denna tidpunkt. Detta innebär också att de kontanta medlen ska krediteras betalkontot snarast efter det att medlen mottogs. Mottagandetidpunkten bestäms i sin tur av när på dagen (före eller efter brytpunkten) som kontanterna lämnades över till betaltjänstleverantören. Det är viktigt att

brytpunkten inte sätts alltför tidigt på dagen, med hänsyn till konsumenternas befogade intresse av att kunna få tillgång till medel som sätts in på deras betalkonton utan onödigt dröjsmål. En betaltjänstleverantör som fastställer en viss bryttidpunkt bör särskilt beakta risken för att ett stort antal kontantinsättningar till mindre belopp påverkas om brytpunkten sätts alltför tidigt. Vid tillämpningen av brytpunkten bör betaltjänstleverantörerna också sträva efter att tillgodose konsumenternas befogade intresse av en snabb hantering av kontanta insättningar till små belopp, och när det är möjligt tillse att även konsumenters insättningar på mindre belopp mottas och krediteras samma bankdag även då insättningen sker efter den angivna brytpunkten.

När det gäller frågan om hur snabbt kreditering av betalkontot ska ske efter det att de kontanta medlen mottagits, bör betaltjänstleverantören tillse att detta blir gjort så snart det är tekniskt möjligt. I normalfallet bör detta innebära att kreditering av betalkontot kan ske inom några minuter efter det att uppräknigen har slutförts och kontantinsättningen därmed har mottagits.

Om den som sätter in kontanter på ett betalkonto inte är konsument ska beloppet, enligt *andra stycket* göras tillgängligt och valutas senast nästföljande bankdag.

24 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.2.

Paragrafen innehåller bestämmelser som anger vem som under vissa angivna förutsättningar ansvarar för brister eller felaktigheter i samband med genomförandet av en betalningstransaktion.

25 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.2.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 16 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

26 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.3.

27 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.3.

Av *första stycket* framgår att den betaltjänstleverantör som enligt bestämmelsen i 26 § första stycket ansvarar gentemot betalaren för en inte genomförd eller bristfälligt genomförd betalningstransaktion utan onödigt dröjsmål ska återbetala den inte genomförda eller bristfälligt genomförda betalningstransaktionens belopp till betalaren, och i förekommande fall återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som skulle ha förelegat om den bristfälligt genomförda betalningstransaktionen aldrig hade ägt rum.

Kravet att återställa ska ske utan onödigt dröjsmål innebär att betaltjänstleverantören bör tillse att nödvändiga åtgärder vidtas så snart det är tekniskt möjligt.

I *andra stycket* anges vad som gäller för en betaltjänstleverantör som gentemot betalningsmottagaren ansvarar för en inte genomförd eller bristfälligt genomförd betalningstransaktion, i enlighet med 26 § andra stycket. Betaltjänstleverantören ska i dessa fall så snart som möjligt ställa

betalningstransaktionens belopp till betalningsmottagarens förfogande och i förekommande fall kreditera betalningsmottagarens betalkonto med motsvarande belopp.

Det följer av *tredje stycket* att betalarens betaltjänstleverantör alltid, oavsett om han är ansvarig gentemot betalaren eller inte, på begäran av denne så snart som möjligt ska försöka spåra betalningstransaktionen och underrätta betalaren om resultatet. En sådan undersökning ske igångsättas så snart som betalarens betaltjänstleverantör har möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder. Även underrättelsen till betalaren om undersökningens resultat ska ske så snart som det är tekniskt möjligt, exempelvis per e-post eller telefon.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 8 och 14 §§ lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

28 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.4.

Paragrafen avser betalningsordrar som har initierats av eller via betalningsmottagaren, s.k. ”pull transactions” som exempelvis autogiro- och kortbetalningar.

Det som här regleras är, precis som i 26 och 27 §§, fördelningen av ansvaret mellan de två betaltjänstleverantörerna. Av *första stycket* framgår att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalningsmottagaren för att transaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande i enlighet med 21 § och för att en betalningsorder som initierats av eller via betalningsmottagaren överförs korrekt till betalarens betaltjänstleverantör i enlighet med 20 §.

Enligt *andra stycket* ska en betaltjänstleverantör som är ansvarig enligt första stycket så snart som möjligt överföra den berörda betalningsordern på nytt till betalarens betaltjänstleverantör, om det vid det tidigare försöket inte gick att utföra ordern. Om en transaktion inte kan genomföras för att betalaren inte har tillräcklig täckning på det aktuella kontot anses det som att betalningsordern inte har tagits emot. Det bör här noteras att betaltjänstleverantören har möjlighet att under vissa förutsättningar göra s.k. omförsök att genomföra en betalningstransaktion.

Kravet att en ny överföring av betalningsordern ska ske så snart som möjligt innebär att betaltjänstleverantören bör tillse att nödvändiga åtgärder vidtas så snart det är tekniskt möjligt.

29 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.3 och 9.11.4.

Om en betalningstransaktion initierats av eller via betalningsmottagaren, och betalningstransaktionen inte genomförs eller genomförs bristfälligt, ska, enligt *tredje stycket*, betalningsmottagarens betaltjänstleverantör på begäran av denne så snart som möjligt försöka spåra betalningstransaktionen och underrätta betalningsmottagaren om resultatet. Förpliktelsen motsvarar den som enligt 27 § tredje stycket åvilar betalarens betaltjänstleverantör vid sådana betalningstransaktioner som initierats av betalaren.

30 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.5.

Enligt paragrafen ansvarar betalningstjänstleverantörerna gentemot sina respektive betalningstjänstanvändare för sådana avgifter och räntor som drabbar användaren till följd av att betalningstransaktionen inte genomförts eller genomförts bristfälligt. Betalningstjänstleverantörerna är därmed ansvariga inför respektive betalningstjänstanvändare för sådana avgifter som påförts betalningstjänstanvändarna och kan härledas till att betalningstransaktionen inte genomförts eller genomförts på ett bristfälligt sätt.

31 §

I paragrafen anges att en betalningstjänstanvändare som fått vetskap om att en betalningstransaktion där betalningsinstrumentet har använts har genomförts på ett felaktigt sätt snarast ska underrätta betalningstjänstleverantören om detta. I annat fall föreligger ingen skyldighet för leverantören att ge rättelse. Vidare anges att betalningstjänstanvändaren själv ansvarar för beloppet om betalningstjänstleverantören har lämnat information om betalningstransaktionen till honom eller henne och betalningstjänstanvändaren inte underrättar betalningstjänstleverantören om att transaktionen är felaktig inom 13 månader från det att beloppet belastat kontot. En bestämmelse om en betalningstjänstanvändares skyldighet att underrätta betalningstjänstleverantören när ett betalningsinstrument obehörigen använts finns i lagen (2010:000) om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument.

32 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.6.

Av *första stycket* framgår att betalningstjänstleverantörer kan få ersättning av andra betalningstjänstleverantörer, eller andra mellanhänder som varit delaktiga i genomförandet av betalningstransaktionen, om dessa har orsakat att en betalningstransaktion inte genomförts eller genomförts bristfälligt.

Det bör dock noteras att betalningstjänstdirektivets artikel 77.1, som genomförs genom denna bestämmelse, enbart avser de fall då en annan betalningstjänstleverantör eller en mellanhand har orsakat det bristfälliga genomförandet av betalningstransaktionen. Artikeln, och bestämmelsen, tar inte upp de eventuella möjligheter för betalningstjänstleverantören som kan finnas enligt andra regler att exempelvis kräva ersättning av den andre betalningstjänstanvändare som medverkade som betalare eller betalningsmottagare i betalningstransaktionen. Det som föreskrivs i bestämmelsen är att en regressrätt ska finnas mot en annan betalningstjänstleverantör eller mellanhand som har förorsakat att en betalningstransaktion har genomförts bristfälligt och tvingat betalningstjänstleverantören att ersätta den drabbade betalningstjänstanvändaren för dennes uppkomna kostnader till följd av detta.

33 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.11.7.

Delvis liknande bestämmelser, såvitt avser betalningar som görs från Sverige till ett annat EES-land, finns i 19 § lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

6 kap. Utbyte och behandling av personuppgifter

1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.1.2.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.1.2.

De uppgifter som utgör unika beteckningar enligt *punkten 2* är sådana som inte framgår av pass eller identitetshandling men är hänförliga till en viss fysisk person, exempelvis när verksamhet bedrivs som enskild näringsverksamhet. Identifikationsbeteckningar som är kopplade till en enskild firma och används för att identifiera denna vid betalningstransaktioner, t.ex. ett s.k. Merchant ID, får behandlas enligt denna bestämmelse.

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.2.2.

4 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.2.2.

5 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.2.2.

Av *första stycket* framgår att uppgifter om alla omständigheter som kan tyda på bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster får lämnas till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten, om misstanke efter närmare analys kvarstår. En liknande bestämmelse finns i 3 kap. 1 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Andra stycket föreskriver att utbyte av sådana uppgifter i ett register enligt 3 § som har lämnats till polis eller åklagare med anledning av misstänkt bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster också får utbytas mellan betaltjänstleverantörer och de som driver betalningssystem.

Av *tredje stycket* framgår att utbyte av uppgifter enligt andra stycket – det vill säga mellan betaltjänstleverantörer och de som driver betalningssystem – får ske utan hinder av vad som föreskrivs i 3 kap. 12 § denna lag, 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller 4 kap. 4 § lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar. För att betaltjänstleverantörer och de som driver betalningssystem ska kunna utbyta uppgifter i enlighet med den förevarande lagen krävs att det i denna uttryckligen anges att sådant utbyte får ske utan hinder av vad som föreskrivs i de bestämmelser som här har angetts.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.2.2.

Av paragrafen framgår att uppgifter i ett register, som har lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten enligt 5 § första stycket, inte får lämnas ut till den registrerade.

Bestämmelsen innebär att den registrerade inte kan begära ut dessa uppgifter i enlighet med 26 § personuppgiftslagen. Liknande bestämmelser finns avseende uppgifter i register som förs i enlighet med lagstiftningen mot penningtvätt och finansiering av terrorism (se prop. 2008/09:70 s. 200 med hänvisning till prop. 1998/99:19 s. 78).

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.3.

Paragrafen innehåller bestämmelser om gallring av uppgifter i register som förs i enlighet med 6 kap.

En uppgift ska gallras om ansvarig polismyndighet eller Åklagarmyndigheten väljer att inte inleda eller att lägga ner utredningen om bedrägeri i samband med tillhandahållande eller användning av betaltjänster. En uppgift ska också gallras om en förundersökning har avslutats utan att åtal har väckts med anledning av den lämnade uppgiften. Detta innebär inte en skyldighet för betaltjänstleverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem att aktivt ta reda på om en förundersökning har lagts ner eller inte. Däremot ska betaltjänstleverantören eller den som ansvarar för ett betalningssystem omedelbart gallra uppgifterna ur registret så fort denne får kännedom om att förundersökningen har lagts ner. Denna förpliktelse åvilar även andra betaltjänstleverantörer eller ansvariga för betalningssystem som, efter det att uppgifterna lämnades till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten, har fått tillgång till dem.

En uppgift ska också gallras om en domstol har meddelat en lagakraftvunnen dom eller beslut med anledning av de lämnade uppgifterna.

Uppgifter ska i övriga fall gallras ur ett register senast tre år efter det att uppgifter lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten med stöd av 5 § första stycket. Denna tid ska räknas från den dag då uppgifterna lämnades.

Dessutom ska uppgifter som samlats in gallras ur registret efter viss tid om granskningen inte har lett till några rättsliga åtgärder. Uppgifter i register ska alltid gallras senast tre år efter det att de insamlats, om de inte dessförinnan lämnats till en polismyndighet eller Åklagarmyndigheten.

I *andra stycket* anges att en betaltjänstleverantör eller en ansvarig för ett betalningssystem som får kännedom om en omständighet som innebär att en uppgift ska gallras enligt första stycket 1–3 är skyldig att underrätta de som leverantören eller den ansvarige för betalningssystemet har lämnat ut uppgiften till enligt 5 § andra stycket.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.3.

I paragrafen anges att personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse och skadestånd är tillämpliga vid behandling av personuppgifter enligt den förevarande lagen. En liknande bestämmelse finns i bl.a. 4 kap. 8 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

9 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 10.3.

7 kap. Tillträde till betalningssystem

1–3 §§

Förslagen har behandlats i avsnitt 11.1.2. och 12.1.8.

8 kap. Tillsyn och ingripanden

1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 11.2.2. och 12.1.2.

2 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.1.3.

3 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.1.4.

Enligt *första stycket* får Finansinspektionen när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos ett betalningsinstitut, en registrerad betaltjänstleverantör eller ett utländskt företag som tillhandahåller betaltjänster i Sverige i enlighet med 3 kap 25 och 26 §§. En liknande bestämmelse om behöriga myndigheters möjlighet att göra platsundersökningar finns i 23 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I motiven till den bestämmelsen anges att Finansinspektionen genom en undersökning på plats kan inspektera alla aspekter av företagets verksamhet som inspektionen har tillsyn över, och att det som regel främst torde vara fråga om att ta del av handlingar och studera rutiner på plats (prop. 2006/07:115 s. 630 och 631). Vidare uttalas att rätten att utföra platsundersökningar endast avser ett företags kontorslokaler och liknande och alltså inte inspektioner i privatbostäder. Motsvarande överväganden som gjordes i dessa förarbeten bör vara vägledande även vid tolkningen av den förevarande bestämmelsen.

4 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.1.5.

5 §

I paragrafen anges vad som ska ingå i det register över betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer som ska föras av Finansinspektionen.

6 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.1.6.

7 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.1.7.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.2. och 12.2.8.

9 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.2.

10 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.3.

11 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.3.

12 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.3.

13 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.4.

14–20 §§

Förslagen har behandlats i avsnitt 12.2.5.

21 och 22 §§

Förslagen har behandlats i avsnitt 12.2.6.

23 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.7. och 12.2.8.

24 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.9.

25 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.10.

26 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.11.

27 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 12.2.12.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Frågor om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser har behandlats i avsnitt 13.

Övergångsbestämmelsen i *punkten 3* innebär att Finansinspektionen ska bevilja ett företag tillstånd, men under förutsättning att myndigheten har tillräcklig information om företaget för att kunna bedöma att kraven är uppfyllda. Om Finansinspektionen finner att förutsättningarna är uppfyllda, ska myndigheten informera berörda företag innan tillstånd meddelas. De företag som omfattas av övergångsbestämmelserna ska ansöka om tillstånd, men kan alltså också få besked från Finansinspektionen att de kan beviljas tillstånd på grundval av befintliga uppgifter. Det åligger dock varje berört företag att se till att nödvändiga tillstånd för verksamheten finns och att, om det är nödvändigt, inkomma med ansökan till Finansinspektionen i sådan tid att ett eventuellt beslut om att meddela tillstånd kan tas inom den i lagen angivna tidsfristen.

Av övergångsbestämmelsen i *punkten 5* följer att de betaltjänstleverantörer som är berättigade till undantag som registrerade betaltjänstleverantörer kan välja att fortsätta sin verksamhet utan att registrera sig fram till och med den 25 december 2010. Detta innebär också att de inte omfattas av den upplysningsplikt ifråga om bl.a. uppgifter om transaktionsbelopp som gäller för registrerade betaltjänstleverantörer. Det kommer därmed inte att ske någon rapportering av uppgifter om de totala beloppen avseende genomförda betalningstransaktioner hos dessa undantagsberättigade betaltjänstleverantörer förrän de medges undantag och förs in i registret hos Finansinspektionen.

Av *punkten 7* framgår att ändringar i befintliga ramavtal avseende tillhandahållande av betaltjänster kan göras genom att betaltjänstleverantören meddelar betaltjänstanvändaren om ändringarna minst en månad före den dag då de föreslås börja tillämpas, och betaltjänstanvändaren inte motsätter sig de föreslagna ändringarna. Ändringar i ramavtal som syftar till att införa villkor i enlighet med de krav som följer av den nu föreslagna lagstiftningen kan därmed

genomförs genom att betaltjänstleverantören meddelar betaltjänstanvändaren om ändringarna minst en månad före den dag då de föreslås börja tillämpas, oavsett vad som stadgas i det befintliga ramavtalet. Ändringar som gynnar betaltjänstanvändaren får genomföras utan att meddelas till denne i förväg.

15.2 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

5 a §

Paragrafens *första stycke* ändras så att det framgår att betalningsinstitut för kreditupplysningsändamål kan utväxla uppgifter om krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk på samma villkor som kreditinstitut och värdepappersbolag.

Bestämmelsens *andra stycke* ändras på så sätt att även vissa utländska företag som tillhandahåller betaltjänster i Sverige ges möjlighet att på motsvarande sätt utväxla uppgifter.

15.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer

3 §

I paragrafen har lagts till en ny punkt med anledning av de bestämmelser om utländska företag som tillhandahåller betaltjänster som finns i den nya lagen om betaltjänster.

13 §

I paragrafens *andra stycke* görs ett tillägg som innebär att filialer till betalningsinstitut från EES-länder inte omfattas av skyldigheten enligt första stycket att inge vissa angivna handlingar till registreringsmyndigheten.

14 §

I paragrafens *andra stycke* görs ett tillägg som innebär att filialer till betalningsinstitut från andra EES-länder inte är skyldiga att upprätta årsredovisning enligt bestämmelsen i första stycket.

I *fjärde stycket* görs en språklig ändring.

14 a §

I paragrafen görs ett tillägg som anger att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen, får utfärda närmare föreskrifter om avfattning och innehåll i den redovisning som enligt 11–14 §§ ska lämnas för verksamhet i filial till ett utländskt betalningsinstitut. Detta innebär att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om redovisning avseende verksamhet i filial till betalningsinstitut, som motsvarar de föreskrifter som enligt paragrafens tidigare lydelse får utfärdas avseende verksamhet i filial till utländskt kreditinstitut eller värdepappersbolag. Därutöver görs en språklig ändring i paragrafen.

15.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

1 kap. 1 §

Paragrafen ändras för att det ska framgå att lagen är tillämplig även på betalningsinstitut, förutom om institutet i fråga huvudsakligen ägnar sig åt annan verksamhet än tillhandahållande av betaltjänster. De betalningsinstitut som inte huvudsakligen ägnar sig åt annan verksamhet än att tillhandahålla betaltjänster omfattas därmed av lagen, som även är tillämplig på bl.a. institut för elektroniska pengar.

7 kap. 1 §

Paragrafen ändras så att det framgår att även betalningsinstitut som är moderföretag ska upprätta koncernredovisning enligt lagen, om inte annat följer av 5 §.

15.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet

1 §

Paragrafen ändras genom att definitionen i punkten 2 av den finansiella tjänsten penningöverföring, som utgör en sådan betaltjänst som omfattas av lagen om betaltjänster, utgår. Dessutom tas hänvisningen till penningöverföring bort ur definitionen av vad som utgör ett finansiellt institut i punkten 4.

2 §

Paragrafen ändras så att det, genom en hänvisning till 1 kap. 2 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, framgår att betalningsinstitut inte är skyldiga att anmäla att de sysslar med valutaväxling eller annan finansiell verksamhet till Finansinspektionen.

4 §

Paragrafen ändras genom att hänvisningen till penningöverföring utgår (jfr ändringen i 1 §).

5 §

Paragrafens *andra stycke*, som hänvisar till lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, utgår eftersom den lagen upphävs när lagen om betaltjänster träder i kraft.

15.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

2 kap.

2 §

Paragrafen har ändrats redaktionellt och ett tillägg har gjorts, av vilket det framgår att det inte heller krävs något tillstånd att driva bankrörelse för att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster.

3 §

Ett nytt *tredje stycke* införs i paragrafen, där det anges att det inte krävs tillstånd att driva finansieringsrörelse för att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster.

7 kap. 1 §

Punkten 4 i andra stycket ändras så att det framgår att ett kreditinstitut får tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster.

15.7 Förslaget till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

3 kap.

3 §

Ett nytt *femte stycke* införs i paragrafen, där det anges att vissa bestämmelser i första stycket inte gäller när ett distansavtal avser en betaltjänst. Bestämmelser om förhandsinformation vid tillhandahållande av en betaltjänst finns i 4 kap. 4 och 10 §§ lagen (2010:000) om betaltjänster.

15.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar

1 kap. 1 §

I paragrafen införs ett nytt *tredje stycke* där det med hänvisning till 3 kap. 2 § lagen om betaltjänster anges att vissa av bestämmelserna i lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar är tillämpliga även på betalningsinstitut.

15.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1 kap.

2 §

Två nya punkter, *punkt 17* och *punkt 18*, införs i paragrafen, av vilka det framgår att lagen är tillämplig på betaltjänstverksamhet. Punkt 17 avser sådan betaltjänstverksamhet som drivs av betalningsinstitut enligt lagen om betaltjänster, medan punkt 18 avser betaltjänstverksamhet som drivs av annan enligt samma lag.

4 §

Paragrafen ändras så att det framgår att även utländska juridiska personers filialer i Sverige som tillhandahåller betaltjänster omfattas av lagen.

2 kap.

4 §

Paragrafen ändras så att det framgår att verksamhetsutövare får förlita sig på åtgärder för att uppnå grundläggande kundkännedom som har utförts av betalningsinstitut. Däremot görs inte någon hänvisning till punkt 18 i 1 kap. 2 §. Registrerade betaltjänstleverantörer omfattas således inte av bestämmelsen. Detta motsvarar vad som, i enlighet med betaltjänstdirektivets artikel 91.2, föreskrivs i artikel 15.1 och 15.2 i penningtvättsdirektivet (2005/60/EG).

5 §

Paragrafen ändras så att det anges att de som tillhandahåller betaltjänster enligt lagen om betaltjänster inte omfattas av bestämmelserna om grundläggande kundkännedom och om fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser i 3, 4 och 10 §§ denna lag.

12 §

Paragrafens *första stycke* ändras så att det framgår att de som tillhandahåller betaltjänster enligt lagen om betaltjänster ska tillämpa bestämmelserna om kundkännedom och bevarande av handlingar enligt 2 kap. denna lag även för sina filialer och majoritetsägda dotterföretag med hemvist utanför EES.

14 §

Paragrafen ändras så att det framgår att även de som tillhandahåller betaltjänster enligt lagen om betaltjänster omfattas av förbudet mot att föra anonyma konton eller utfärda anonyma motböcker.

3 kap. 7 §

Paragrafen ändras så att det framgår att även de som tillhandahåller betaltjänster enligt lagen om betaltjänster omfattas av förpliktelsen att ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna upplysningar om huruvida de under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och om en sådan förbindelses art.

